ריצ'רד צ'מברליין
כוכב „שוגון"
בסרט ההרפתקאות
החדש והמרתק
מכרות
המלך שלמה
„תל־אביב" תל־אביב | „עצמון" חיפה | הכונו בחנוכה! בירושלים, ר"ג חולון, בת־ים

מזג אוויר
בהיר
● הטמפרטורות: — ירושלים 3-13; תל־אביב 8-19; חיפה 10-19; אילת 12-23. הטמפרטורות בארץ ובעולם בעמוד 14.

מעריב
העתון הנפוץ ביותר במדינה • MAARIV • معاريف
לגליון זה מצורף שבועספורט השבועון לספורט ורכב

340 | היום 50 עמוד
יום ה' 5.12.85 | כ"ב בכסלו תשמ"ו
גליון מס' 11592 — שנה ל"ח
המחיר — 340 שקלים (כולל מע"מ) המחיר באילת (ללא מע"מ) — 290 שקלים
המייסד והעורך הראשון ע. קרליבך ז"ל

כל הזכויות שמורות ל„מעריב" © 1985

דחפון
מודעות לוח ומשפחתיות
מעריב
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

מנהל „שיבא": התחננתי שלא ינתקו החשמל והסברתי: זו ממש הריגה

ספקים הודיעו: מפסיקים משלוחי חלב ואספקת חמצן לבתי חולים

תדהמה במוסדות הבריאות; החובות לספקים — יותר מ־6 מיליארד שקל; פרט לניתוק החשמל נתקבלו גם הודעות על הפסקת האספקה של חומרים לאינפוזיות ולדיאליזה, חברות מחו"ל מפסיקות משלוחי תרופות לחולי סרטן; מנהלי בתי"ח: מפסיקים לנו שירותים; מודעי: לא רוצים שימותו, אך מאין ניקח כסף?

מאת שרה פרידמן
„תנובה" הודיעה אתמול על הפסקת אספקת החלב ומוצרי מזון לבתי־חולים ממשלתיים ברחבי הארץ, בשל סכום של יותר כמיליארד שקל שחייב משרד הבריאות לחברה. בבתי החולים קיבלו צעד זה בתדהמה. מנהל שרותי האישפוז במשרד הבריאות, ד"ר משה משיח, אמר ל„מעריב", כי מזון אינו המוצר היחיד שאספקתו תופסק. ספק החמצן לבתי החולים הודיע אף הוא כי הוא
(סוף בעמוד 9)

המשטרה עשויה לבקש הבהרות מסגן־השר דקל בפרשת גינדי

נעצרו 2 עוזריו לשעבר במשרד החקלאות, אבי צור וקלוד מלכה ✱ צור חשוד שנתן לאחים גינדי מכתב המאשר שהיישוב כרמים מוכר ומאושר בידי כל הגורמים

מאת אלי דנון, אוה אורנשטיין ואילן כבר
חקירת הקבלן אברהם גינדי החשוד בהונאת רוכשי קרקעות ביהודה ושומרון מאיימת לגרור לפרשה אישים נוספים, וביהם מיכאל דקל, סגן שר הבטחון.
(סוף בעמוד 9)

הימין מגבש גוש לאומי לכנסת הבאה

מאת יהושע ביצור
שיחות שקטות מתנהלות באחרונה בין סיעות הכנסת באגף הימני של הקשת הפוליטית, כדי לבחון אפשרות של
(סוף בעמוד 9)

19 חיילים נפצעו ליד מעלה אדומים

משאית שהובילה חיילים בכביש מעלה אדומים לכיוון יריחו איבדה את הבלמים והידרדרה להואדי.
בדרך נס נתקלה המשאית בצלע ההר. 19 חיילים והנהג נפצעו קל ופונו לבית החולים „הדסה" הר הצופים.

כינוס רק"ח בחיפה הביא ל„איחוד משפחות"

הדוקטור־כדורגלן, אחיו של ארמלי, בא ממוסקווה לועידה

מאת יונתן הללי
מרואן ארמלי, אחיו של כדורגלן הנבחרת הלאומית ומכבי חיפה זאהי ארמלי, המסיים לימודי רפואה בברית המועצות, הגיע שלשום לישראל כדי להשתתף בועידת רק"ח.
מרואן, הלומד באוניברסיטת מוסקווה על חשבון המפלגה הקומוניסטית הישראלית, הוזמן לישראל במיוחד ע"י המפלגה ל... שבועיים.
מרואן, בן 26, צעיר מזאהי, נשוי לאשה רוסיה ואב לילד בן שנה. „בשנה הבאה אני חוזר לארץ לצמיתות, כדוקטור", הוא מבטיח.
ברוסיה משחק מרואן כדורגל בנבחרת האוניברסיטה והוא נחשב שם לכוכב הגדול ביותר ששיחק אי־פעם באוניברסיטת מוסקווה. „האמן לי שהוא כדורגלן גדול" — מתערבת לפתע אשתו של זאהי, שליה, ומוסיפה: „אני זוכרת שהוא וזאהי שיחקו בשפרעם וכולם הסתכלו רק עליו. ... היה משהו... משהו.. בכדורגל".
במקום מגוריו בשפרעם נזכר אתמול כי לפני שש שנים, כששיחק מרואן ארמלי במכבי שפרעם יחד עם אחיו זאהי, הצ־
(סוף בעמוד 9)

● מרואן (משמאל) ואחיו ארמלי אמש, לאחר הוועידה (צילם: שלמה מוסקוביץ)

פטרוביץ' האיום

● הכוכב היוגוסלאווי דראזן פטרוביץ' (במרכז) שקלע אמש 44 נקודות במאזן קבוצתו, צ'יבונה, על מכבי ת"א (90—86), בין קווין מגי (ימין), מוטי ארואסטי (משמאל) ואהרון לאסוף. (סיקור המשחק בעמ' 24)

מחירים יופשרו בזמן הקרוב

מאת שרגא מקל
הממשלה מתכוונת להתחיל בהפשרת המחירים במשק כבר בעוד שבועות מספר. הכוונה היא להפשיר בשלב הראשון את
(סוף בעמוד 9)

סמיר: נפגשתי עם ראשי מדינות ערביות

מאת אבי בטלהיים
„בתקופה שאני ממלא תפקיד מרכזי בתהליך השלום שלתפתי במהלכים שונים של דיפלומטיה שבמה נפגשתי עם ע־
(סוף בעמוד 9)

חשד של אפ.בי.איי: לפולארד היו בארה"ב אנשי קשר נוספים

„וושינגטון פוסט": „הבולשת הפדרלית מחפשת את האדם השלישי שעימו נפגש המרגל, ושאין יודעים איזו מדינה הוא מייצג"

מאת עודד גרנות, סופר „מעריב" בוושינגטון
אפ.בי.איי. חושד כי לפולארד היו שני אנשי קשר נוספים — או לפחות אחד, אולי ישראלי — שקיבלו ממנו מסמכים, נוסף על הקשרים שהיו לו על־פי החשד עם שני הדיפלומטים הישראלים, רביד דינון, שהוחזרו לישראל.
העתון „וושינגטון פוסט" מסר אמש כי הבולשת הפדרלית מנסה לגלות את זהותו של אדם שלטענת ג'ונתן פולארד קיבל ממנו מסמכים סודיים ב־15 בנובמבר.
(סוף בעמוד 9)

ג'מצ'י — ספורטאי השנה

יוכתר בטקס חגיגי ביום א'; נבחר במשאל קוראי „מעריב"

מאת פרידה ביגמן
דורון ג'מצ'י, כדורסלן הנבחרת הלאומית ומכבי ת"א, נבחר ל„ספורטאי השנה" במשאל קוראי „מעריב". הוא יוכתר בטקס חגיגי שיתקיים ביום ראשון הקרוב ב„גן אורנים" בתל־אביב. ...
„ספורטאי השנה" בידי קוראי „מעריב" ... הפרס, שעוצב בידי ... נושא את שמו של אהרון קלאוס ז"ל, מראשוני העורכים ב„מעריב" ... הספורט.
ג'מצ'י, בן 24, החל לשחק כדורסל במכבי רמת־גן בגיל 12. ... לפני בואו עם מכבי ת"א ... „ספורטאי השנה" ...
בטקס ... „בפלאי".
במעמד זה יימסר פרס מיוחד לצייד שמעון מזרחי, יו"ר מחלקת הכדורסל במכבי ת"א ...
מספרים של דורון ג'מצ'י ... „מעריב".

● דורון ג'מצ'י

הופיעו!
שי חינם
תה „אמבסדור"
משווק ע"י „יצהר"
AK

הודעה חשובה
לקוראי מעריב לנוער
2 הקרנות הבכורה ללהיט החדש
חזרה לעתיד
יתקיימו ביום שישי, 6.12.85
בבתי הקולנוע „בן־יהודה" תל־אביב
„אורלי" תל־אביב
כרטיסי הזמנה אפשר לקבל היום, יום חמישי, החל משעה 4.30 אחה"צ, בבתי הקולנוע „בן־יהודה" ו„אורלי" תל־אביב.
מערכת מעריב לנוער

מרגלית ופנחס קלדס
מודים לכל המשפחה, החברים והידידים
על השתתפותם בשמחתם ביום
יום נשואיהם של
סוזי ויגאל לביא

הכתובת שלך ושלנו ברעננה
אחוזה 104

PCC קונים ב: IBM PC
מבצע „בר ראשון"
IBM-PC-XT,AT

هكذا من الاهل

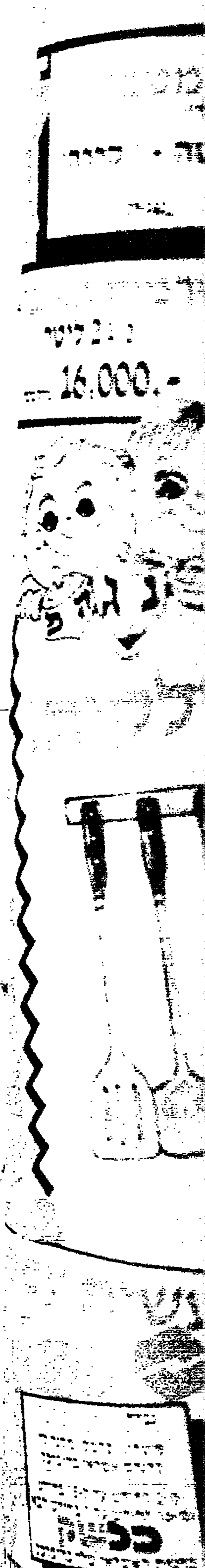

"כל שר מסכים שחייבים לקצץ בתקציב – אבל אצל... חברו"

אמר אתמול שר האוצר, יצחק מודעי, לחברי ועידת הנשיאים ★ "לצה"ל אין מספיק תחמושת להתאמן וזה שובר את הלב; אבל אין לנו די כסף לבטחון" ● "למשקיעים ב'בנקאיות' מזל: אם בתקופת המפולת אני הייתי שר אוצר – הייתי נותן לכולם להפסיד"

מאת שרגא מקל

"בתרגיל הצבאי הגדול ביותר של צה"ל יורים מעט מאד אש. הסיבה היא – שאין תחמושת. זה שובר את הלב, אך אין ברירה. המשק הישראלי לא יכול להרשות לעצמו תקציב בטחון כה גדול."

כך אמר אתמול שר האוצר יצחק מודעי, לחברי ועידת הנשיאים של הארגונים היהודיים באה"ב, שהתכנסו במלון הילטון בירושלים. "אנו יודעים מה שמתרחש מעבר לגבול – וזה מפחיד. צריך להגדיל את תקציב הבטחון ב־5–10 אחוזים. איננו רוצים שאנשים ימותו ולכן צריך להגדיל גם את תקציב הבריאות – אך מאיפה ניקח כסף לכל זה?", תהה מודעי באוזני אורחיו.

מודעי מתח בקורת על שרי הממשלה המסכימים כי יש לקצץ בתקציב המדינה – אך כל אחד מציע לקצץ אצל... השני. "אין דרך להגיע למשק יציב – אם היינו מעבר לאפשרות. צריך לחתוך אפילו בתוך העצם. אני אומר – לחתוך בעצם כדי להציל חיים, ואילו חלק מהשרים אומרים: לא לחתוך, גם אם יש סכנת חיים. המצב כעת הוא קריטי, ונחוצה עוד שנה אחת קשה כדי להבריא את המשק וזו חייבת להיות בשנה הקרובה".

לדבריו, האינפלציה נמצאת בסימן ירידה והחודש יעלה המדד בפחות מאחוז וחצי. "המדד אצלנו הוא משוגע – כמו הכלכלה. מחירי הגבינות נכללים במדד – גם אם לא קונים אותן וכך גם לגבי דירות. אך איני יכול לדבר על כך כי יאמרו שאני רוצה לשנות את המדד".

לדבריו, יגדל היצוא השנה ב־8–10 אחוזים, ואם המגמה תימשך במשך 5–6 שנים ישראל תוכל להגיע לעצמאות כלכלית – למעט היבוא הבטחוני.

מודעי מתח בקורת על החלטת הממשלה להציל את בעלי מניות הבנקים שנפלו לפני שנתיים. "הבנקים ויסתו את שערי המניות – ורבים הרוויחו. אך כאשר בעלי המניות הפסידו – הלב היהודי הרחום לא איפשר לממשלה לתת להם ליפול והממשלה לקחה על עצמה את ההפסדים" אמר מודעי, ועורר קריאות השתוממות מצד אורחיו מארה"ב. "הם בני מזל שלא אני הייתי שר האוצר – כיוון שהייתי נותן להם להפסיד".

השר אריאל שרון, שהופיע גם הוא בפני ועידת הנשיאים, אמר כי הסיוע האמריקני לישראל מסתכם עד היום ב־35.6 מיליארד דולר, אך ישנו מחקר המראה כי התרומה הישראלית לבטחון האמריקני, במונחים כספיים, מגיעה ל־126.5 מיליארד דולר.

בבית הקברות האנגליקני ברמאללה הובא אתמול לקבורה עו"ד עזיז שחאדה. את הארון ליוו בני המשפחה, אישי ציבור מכל הקשת הפוליטית בשטחים, רבים מתושבי רמאללה וקומץ ידידי משפחה ישראלים ובהם ראש עיריית ירושלים, טדי קולק וסגנו לשעבר מירון בנבנישתי. בכנסיה האנגליקנית נאמרה תפילת אשכבה. ראש עיריית בית לחם, אליאס פרייג', אמר דברים לזכרו והעלה על נס את אופיו המתון ופעלו למען הפלשתינים. (בתמונה: ארונו של שחאדה מורד אל הקבר. תצלום: סקופ 80)

"שחאדה, אני מוכן להקריב 3 ילדים כדי לגמור אותך"

איים – לטענת המשטרה – אחד מחמשת האנשים שנעצרו בחשד של מעורבות בפרשת הרצח של העו"ד מרמאללה

מאת אבינועם בר־יוסף

"יש לי שבעה ילדים ואני מוכן להקריב שלושה מהם כדי לגמור אותך". איום זה שהושמע במשרדו של העו"ד המנוח עזיז שחאדה מרמאללה, ימים אחדים לפני שנרצח בחצר ביתו, הוביל את החוקרים אל החשודים העיקריים בפרשה.

מפקד משטרת נפת יהודה, סנ"ץ דוד כהן, אישר אתמול כי יש עתה בידי צוות החקירה חמישה עצורים ואולם הרוצח השכיר שביצע על פי החשד את הרצח טרם נתפס. לדבריו, החקירה נמצאת בעיצומה ויתכן כי תתרחב לכיוונים נוספים ויעצרו מעצרים נוספים.

משיחות עם המשפחה ועם עובדי משרדו של הנרצח עולה כי כיוון החקירה העיקרי מתרכז באיומים שהושמעו על־ידי בעל דין של אחד מלקוחותיו. האיש היה עלול להפגע מדרישתו של שחאדה לקיים דיון מחודש בתיק בעקבות חשיפת פרשת השחיתות בבתי המשפט בשטחים.

הרקע – מריבה ארוכת ימים בין משפחת טאטס, משפחה עתירת נכסים העוסקת בין היתר בסחר בזהב, לבין משפחת אחואל על קרקע ובית שערכם מוערך בחצי מיליון דולר. משפחת טאטס זכתה לפני כשנתיים במשפט שניהלה נגדה משפחת אחואל, שיוצגה בבית־המשפט על ידי עזיז שחאדה.

לאחר משפט זה, ובעקבות כמה ניסיונות קודמים השתכנע העו"ד הוותיק כי המערכת המשפטית בגדה רקובה וכי השופטים מקבלים שוחד. במשך תקופה ארוכה, לחם שחאדה לטיהור המערכת ולהעמדתם של המושעים לדין. לפני חודשים אחדים נעצרו כמה מן השופטים ובהם ג'אלב חאג' מחמוד (שניהל את משפט אחואל – טאטס), והאשמו בקבלת שוחד ונשלחו לתקופות מאסר שונות.

לאחר חשיפת הפרשה דרש שחאדה לקיים דיון חוזר בתיק. על־פי החשד, הוליכה משפחת טאטס למנוע את הדיון המחודש גם במחיר חייו של המשפטן הישיש. לאחר שנוכחו לדעת כי שחאדה לא נרתע מאיומיהם, שכרו ע"פ החשד רוצח שכיר מירדן והוא שביצע את הרצח האכזרי.

במקביל נבדקות מספר פרשיות נוספות של עיסקות קרקע שבהן עסק משרדו של שחאדה והיו עלולות לשמש מניע לרצח. בין הנושאים הנבדקים, סכסוך בין הכנסיה הקאתולית, שייצג שחאדה לבין משפחת כפריים שהשתלטה – לטענת הכנסיה – על אדמות שבבעלותה בבירזית, באמצעות מסמכים מזוייפים.

צוות מעריב מדווח מהכנסת

פרס: לא ניתן לדתיים להעלות את חוק "מיהו יהודי"

מאת יהושע ביצור ואבי בטלהיים

השר משה שחל הודיע אתמול לנציגי המפלגות הדתיות, ח"כ הרב מנחם פרוש (אגו"י) והאבנר שאקי (מפד"ל), כי הדתיים אינם רשאים להעלות בכנסת מחדש את החוק "מיהו יהודי" בלי הסכמתו של ראש הממשלה שמעון פרס, כי הדבר מהווה הפרת ההסכם הקואליציוני.

הסיעות הדתיות התכוונו להעלות את התיקון לחוק ביום רביעי בשבוע הבא, מתוך תקווה שיצליחו לזכות ברוב קולות. לפני חצי שנה נפלה הצעת החוק, כי המערך אילץ את כל חבריו להצביע נגדה. עתה גברו היחסים בין המערך אחד הדתיים, במסגרת המאמצים להכין חלופה של ממשלה מצומצמת למקרה של משבר ממשלתי נוסף. לכן סברו הדתיים כי הפעם יאפשר המערך לחלק מחבריו להצביע בעד החוק.

"הודענו למפלגות הדתיות שבעניין 'מיהו יהודי' לא תהיה פשרה. העניין לא נוגע להשקפה דתית כזו או אחרת. 'מיהו יהודי' מאיים על אחדותו של העם היהודי, ואנחנו לא מייצגים פלג אלא סך הכל של אמונה יהודית שכל הפלגים זורמים בה", אמר אתמול ראש־הממשלה, שמעון פרס, במועצת "שינוי" שהתכנסה בתל־אביב. דבריו נתקבלו ב[illegible] של הנוכחים.

מחלוקת במליאה: מי באמת שרף את תחנות האוטובוס

מאת יוסף צוריאל

"הצעירים החרדים, המתגלים בתחנות אוטובוסים, המכוערים, מנפצים, מתנבלים, מכים ומיידים אבנים – אינם [illegible] ולעידוד מעשי הנבלים באלה", אמרה אתמול ח"כ חייקה גרוסמן בדיון במליאה על הצתות תחנות האוטובוסים בירושלים.

לטענת סגן ח"כ שמעון בן־שלמה: "הציבור הדתי שולל מעשי אלימות בכל תוקף. אבל כיצד הציבור הדתי יכול להסכים להתגרויות פרובוקטיביות, כמו פירסום תמונות תועבה בתחנות האוטובוסים?"

על "עלילת־הדם" דיבר ח"כ מנחם פרוש. לדבריו, המשטרה יודעת לפחות ארבעה צעירים חילונים שכרו תחנות אוטובוס כדי לזכות בפרס של חמשת אלפים דולר. "מעשה זה מכוון מעשים בתקופת הגלות כאשר גויים שחטו ילד גוי ותקעו [illegible] בתוך יהודים, כדי להעליל עליהם", אמר ח"כ פרוש.

כהן־אבידב ביקש עוד ילד; שריד: לא מסוגל יותר

מאת יוסף צוריאל

"רק עוד ילד אחד", ביקש אתמול ח"כ מאיר כהן־אבידב. "מבטיחים שניים" [illegible] ברכות. הדובר מבקש מרשמה: "מה אתה רוצה ממני. כבר הבאתי שבעה. אני יכול להפסיק".

ח"כים מעטים התייחסו ברצינות לדיון במליאה על הצעתו של ח"כ כהן־אבידב, שהכנסת תתמוך ביוזמתו, ששנת תשמ"ז תהיה שנת ריבוי הילודה. סגן־השר רוני מילוא שאל: "למה דווקא שנת תשמ"ז?" וח"כ חייקה גרוסמן הקשתה: "למה רק שנה אחת? למה לא תכנית חומש?" ח"כ יוסי שריד נתן כ"מופת": "באמת, עשיתי כמיטב יכולתי. לא מסוגל יותר".

הרמטכ"ל: סעודיה הציבה מטוסי תקיפה ליד לאילת

"הצבא הירדני עדיין מהווה איום על ישראל"

מאת רפאל מן, סופרו הצבאי של "מעריב"

"סעודיה הציבה לפני כחודש מטוסי "אף־15" בבסיס האווירי טאבוק, דרומית לאילת, במקום מטוסי "ליטנינג" מיושנים־יותר שהוצבו שם קודם לכן", גילה אתמול הרמטכ"ל רא"ל משה לוי, בהופעתו בירושלים בפני חברי ועידת הנשיאים של הארגונים היהודיים. לדברי הרמטכ"ל, החלפת המטוסים מהווה איום גדול יותר מאשר בעבר".

בהתייחסו להידוק הקשרים בין ירדן וסוריה בשבועות האחרונים, אמר הרמטכ"ל כי התפתחות זו שוללת את הטענה שנשמעה בעת הדיונים על הקיצוץ בתקציב הבטחון כאילו ירדן כבר יצאה ממעגל המדינות הלוחמות נגד ישראל.

"איננו יכולים לשבת בשקט ולאמר שבשל המצב הפוליטי איננו צריכים להיות מודאגים מהעוצמה של ירדן", אמר הרמטכ"ל. "הירדנים עצמאים להחליט מתי ונגד מי להשתמש בנשק הניתן להם. הכוח הצבאי של ירדן הוא אולי הטוב ביותר שבין מדינות ערב. הצבא הירדני מאורגן היטב ונמצא במרחק קצר מאתנו והוא עלול להיות מופנה נגדנו ואיננו יכולים שלא לראות בו איום".

מרפי: לפי שעה אין שום תזוזה בירדן לקראת משא ומתן

מאת רפאל מן, סופרו המדיני של "מעריב"

בירדן עמון שורר זעם כלפי אש"ף, ונשמעות טענות על כך שהארגון נמנע מלדווח לממשלת ירדן על תוצאות הכינוס האחרון בבגדד, אך נציגי אש"ף יצאו לדווח לבירות אחרות בעולם הערבי. כך מסר אתמול עוזר שר החוץ האמריקני, ריצ'ארד מרפי, למ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר, לאחר שהשלים סיבוב שיחות בבירות האיזור.

ירדן עדיין מחכה לתשובה שביקש חוסיין מאש"ף, ועומדת על דעתה כי ללא אש"ף לא תוכל להצטרף למשא ומתן – מסרו מקורות במשרד החוץ לאחר דיווחו של מרפי. אף שירדן דבקה לדברי מרפי במחוייבותה להצטרף לתהליך השלום, אין לפי שעה תזוזה לקראת המו"מ.

מרפי מסר כי שוחח בדמשק עם המנהיגות הסורית ולא מצא שם נכונות להכנס למשא ומתן עם ישראל.

אבינועם בר־יוסף מוסיף:

עוזר שר החוץ האמריקני ריצ'ארד מרפי נפגש אתמול בקונסוליה האמריקנית בירושלים עם קבוצת אישים מן השטחים כדי למסור להם דיווח על סיכום השיחות האחרון שקיים במזרח התיכון במסגרת המאמצים לקדם את תהליך השלום.

יו"ר ועדת הנשיאים גנז נאום תמיכה בהתנחלויות

מאת אבינועם בר־יוסף, יהושע ביצור ורפאל מן

בשבוע הבא יתאזרח בשומרון היישוב מגדלים, הראשון מבין ששת הישובים שהוחלט על הקמתם בשנה הראשונה לממשלת האחדות, במסגרת ההסכם הקואליציוני. כך מסר אתמול מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר, בנאום הנעילה של הקונגרס הישראלי לנוער שהתקיים בבנייני האומה בירושלים.

השר שמיר קרא לכל הנוער בישראל לבוא לטקס ההתאזרחות: "תפקיד הנוער ליישב את כל חלקי ארץ ישראל ולמלא אותם תוכן יהודי. זו התשובה הטובה ביותר לטרור ולכל אויבינו", אמר.

ח"כ יוסי שריד שיגר מברק ליו"ר ועידת הנשיאים, קנת ביאלקין, ובו מחאה על הסיור שערכו משתתפי הוועידה ביו"ש: "הסיור יכול להתפרש כהזדהות עם המתנחלים וההתנחלויות".

ביאלקין דחה את הטענות. "איני רואה את הביקור שערכנו באריאל כמצהרה פוליטית אלא הכרות עם המצב כשטח ונסיון להבין את הנושא", אמר. "הביקורת שנשמעה על ביקור משתתפי הוועידה באריאל עוררה אצלם מבוכה רבה. על־פי הגרסה של ביאלקין נגנזה ברגע האחרון הפצת הודעה רשמית לעתונות שכללה ציטוטים מדברי ביאלקין באריאל, מהם משתמעת בבירור תמיכה בהמשך ההתיישבות ביו"ש.

הרמטכ"ל לשעבר ח"כ רפאל איתן (התחיה), דרש אתמול משר הבטחון יצחק רבין להרחיק מתפקידו את ראש המינהל האזרחי ביו"ש, סא"ל אפרים סנה, בגלל התבטאותו בנושא ההתנחלויות.

סא"ל סנה אמר־כבר ועידת הנשיאים כי ריבוי ההתנחלויות יקשה על מציאת פשרה טריטוריאלית.

"רננות" המכון למוסיקה יהודית
משרד החינוך והתרבות
האגף לתרבות תורנית – המרכז לשילוב מורשת יהדות המזרח
בית הספר לחזנות ליד "היכל שלמה" וביהכנ"ס הגדול

הכנס העשרים ושבעה למוסיקה יהודית
בחסות סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות מר יצחק נבון

"מורשה ויצירה"

הכנס ייערך ביום רביעי, כ"ח כסלו (11.12)
ד' דחנוכה, בבנין "היכל שלמה", קומה ה'.

ישיבה א' – "יצירה"
משעה 1.00 ועד 4.00 אחה"צ מפגש עם המלחינים ויצירותיהם
יו"ר: הרב זאב גוטהולד
אנדריי היידו, איתן אביצור, שמעון כהל, מקס שטרן, יהודה בנישו, מיכן לוינסון, עודד זהבי.

ישיבה ב' – "מורשה"
משעה 4.30 ועד 7.30 בערב

חלק א' –
יו"ר: פרופ' נ. זילברשטיין
פרופ' חנוך אבן אריה – פרשת שלמה זלצר בתולדות ובחזנות הקודש.
פרופ' אמנון שילוח – המורשת המוסיקלית של קהילות ישראל באוניברסיטה הפתוחה – נסיון ראשון לקורס שיטתי.
מר עקיבא צימרמן – חיים נחמן ביאליק ועולם החזנות.

הדלקת נרות עם החזן הראשי בביהכנ"ס הגדול בירושלים – נפתלי הרשטיק
המנצח ריימונד גולדשטיין ועם המלחין יגאל בן חיים.

חלק ב' – רב שיח "קיום המסורת המוסיקלית בבית הכנסת" – כיצד?
יו"ר: מר אבינדב הרצוג
נפתלי הרשטיק, אלי יפה, דניאל זיו, משיח יושע, יעקב כהן.

Carant אוריינט-קרנט השעונים הנמכרים ביותר בישראל ORIENT

هكذا من الاصل

ארז קידר | יפעה ונדנברג קידר | מוטקה קידר

אסון מסתורי בלונדון פגע בקרוביו של "האסיר איקס"

אשתו לשעבר של מוטקה קידר ובעלה ניספו בדליקה ★ כלתו לשעבר נפצעה ★ שמו נקשר לפשעים חמורים ופרשות מסתוריות ★ ישב 17 שנה בכלא לאחר שהורשע בעבירה ובמשפט שלא פורסמו ★ שבע שנים היה באגף מבודד ורץ בכל יום כמרחק המרתון בתוך תאו ★ לפני 11 שנים זכה לחנינה ושוחרר בזכות מאמצי בנו ארז ★ מאז שיחרורו גר קידר בארה"ב ונאמר כי האמת עליו יותר דימיונית מכל דמיון פרוע

מאת גיל קיסרי

מעניין איך שפרשיות מסתוריות נכרכות זו בזו: השבוע ניספו בלונדון בני־זוג ישראלים, חיים ותמר אשכנזי מהרצליה, והצעירה ישראלית נוספת, יפעה ונדנברג, נפצעה קשה בהצתה מסתורית בבית־מגוריהם. שתי הנשים – תמר ויפעה – קשורות באיש־מסתורין, מרדכי קידר, שאישיותו ומעלליו שנויים במחלוקת.

תמר אשכנזי, בעבר תמר ודרימון, היא ילידת קיבוץ עין החורש. היא נישאה למוטקה קידר ונולד להם בן, ארז, אשר רעייתו־לשעבר, יפעה, היא הנפצעה בדליקה בלונדון. יפעה, ילידת כפר ויתקין ובתו של הצייר שלמה ונדנברג, מתגוררת עתה בלונדון עם בתה. בעת שהסבתא תמר שהתה שם לביקור יחד עם בעלה – אירע האסון שגרם למותם. תמר ודרימון־קידר־אשכנזי היתה אשה יפה שעבדה כמדריכה לאימון גופני ולאחר מכן כדוגמנית בחברת משכית. היא היתה מוכרת בחוג מצומצם של ידידים – אך לפרסום רב זכה, באיחור רב, בעלה לשעבר, מוטקה קידר, שממנו התגרשה כשהיה כלוא בגלל פרשה מסתורית שעד היום פרטיה לא נחשפו לציבור.

פרשת מוטקה קידר פרצה והובאה לידיעת הציבור הרחב לפני עשר שנים, כאשר הוא שוחרר מהכלא בתום 17 שנות מאסר באגף נפרד ובתא מבודד שהוכן במיוחד בשבילו. הוא היה ידוע רק כ"אסיר איקס" ונסיבות מאסרו ופרטי־אשמתו לא נחשפו להלוטין עד עצם היום הזה. ידוע רק, כי הוא בן 55, נולד בחדרה וגדל שם. הוא היה דמות מוכרת ומקובלת מאד בחוגי החברה של חדרה ולאחר מכן בחברת הסטודנטים בירושלים והיה מצליח בתחום הרומנטי. בשלב מסויים הוא נחשד ברצח של נהג־מונית בחדרה וכשודד־בנק בעפולה, אך לא נמצאו ראיות מספיקות להעמידו לדין, למרות שהמשטרה טענה בתוקף כי ידוע לה שהוא היה מעורב בפרשיות אלו וגם ידידים נשבעו כי התרברב על חלקו במעשים שיוחסו לו.

גייס לשירותים החשאיים

יום אחד נעלם. משחזר שמו להרשות נפרשה פרשיה מסתורית ומחרה, שאילו הוקרנה בסידרת־מתח בטלוויזיה היו צופים רבים סוגרים את המקלט בטענה, כי לכל דמיון פרוע – יש גבול. ככל הידוע גוייס קידר, חרף עברו ואולי בזכותו, לשירותים החשאיים של ישראל ונשלח לחו"ל למשימות חשאיות.

באותה התעוללה פרשיה שאת פרטיה אי־אפשר לגלות. קידר נחשד במעשה כלשהו ביחס לאותה פרשייה. עד היום אין ברור כלל ועיקר אם קידר היה מעורב באותה פרשייה.

בנובמבר 1957, כאשר חזר לארץ, הוא נעצר בחשאי בנמל התעופה לוד והוחזק במעצר מינהלי ובסודי־סודות במשך כמה שנים, עד שהועמד לדין, במשפט חשאי ביותר, ונדון למאסר עולם. רק בדרך מקרה נודע לרעייתו תמר, שבינתיים ילדה את בנם ארז, כי מוטקה נמצא בכלא. רק בתום 17 שנים בכלא, ולאחר פעילות נמרצת של בנו, שוחרר, באפריל 1974, כדי לפתוח בפרק חדש בחייו. לאחר שהספיק להתגרש מאשתו בעודו בכלא היא נישאה שנית, לחיים אשכנזי שנהרג עתה יחד עימה בדליקה בלונדון. גם הוא נשא לו אשה שניה, גם שמה תמר (בתו של הפסל הנודע יצחק דנציגר) אך נישואיהם לא החזיקו מעמד זמן רב.

על הפרשה כולה אמר פרופסור ישעיהו לייבוביץ: "גם בלי להתייחס לרקע ולפרטים, הרי אפילו מה שנודע ונתפרסם – זוהי פרשה של התעללות באדם ועבירה על יסודות־החוק והמשפט, ואין צורך לומר זכויות האדם".

קידר מנסה לשקם את חייו כשהוא ממורמר על העוול שנעשה לו, לדעתו. כל אדם היה אולי נשבר בכלא בתנאי־הבידוד שבהם הוחזק קידר במשך שבע שנים. אך הוא יצא מחוזק באמונתו, השואבת מתורת־האנוכיות של איין ראנד ופרופסור משה קרוי. לדבריו סייע לו לשמור על שפיות־דעתו הרגלו, במשך כל תקופת המאסר, לרוץ למרחקים ארוכים... סביב תאו הקטן. כיום הוא שוהה, ככל הידוע, בארה"ב.

אחת החוויות החזקות בחייו שעליה הוא מוכן לדבר היתה פגישתו הראשונה עם בנו ארז, בכלא. "עשר שנים לא בא אלי איש" – סיפר פעם לאחר שחרורו – "כשנכלאתי היה ארז בן חמש. יום אחד הובאתי לחדרו של המנהל, לא ידעתי למה. נכנסתי ולא הסתכלתי מי יושב שם עד שמנהל הכלא אמר לי: מישהו בא אליך. התגבבתי, הסתכלתי ואמרתי מיד: ארז. שאלתי את מנהל־הכלא: כמה זמן? והוא השיב: יש לכם חצי שעה. ארז זוכר מהפגישה הראשונה עמי. הדברים הראשונים שאמרתי לו היו: צפצף על אביך ועל אמך אבל שיהיה לך ברור שמדובר בצפצוף אינטלקטואלי. כלומר, עשה מה שאתה רוצה אך אל תהיה מאזוכיסט או סאדיסט".

דפקו לו את הראש

הבן ארז סיפר, בראיון עיתונאי, על אביו לאחר שפגשו בבואו מהכלא: "הוא היה בריא, מלא אנרגיה. אבל בכל זאת קרה לו משהו. כנראה שבכל זאת דפקו לו את הראש, למרות שהוא לא משוגע. בכלל לא משוגע. לאחר שהשתחרר היו לי חלומות גדולים, שעוד נלך ללמוד, ושנלך לשחות ביחד בים, ושנעשה כל מה שאבא ובן עושים ביחד".

הבן ארז נסע לבקר את אביו בארה"ב – וחזר משם נרעש: "נוכחתי לדעת כי מוטקה קידר, שהיה כל כך מוצלח, נשבר. לראשונה בחייו. הוא איכזב אותי, אחרי כל החלומות שבניתי סביבו. הוא לא היה מסוגל להודות בכשלון בפני הבן שלו, שכה העריך אותו. כאשר יותר מאוחר צילצלתי כדי להודיע לו שנולדה לנו בת, כלומר נכדתו, הוא ענה לי: 'בשביל מה אתה מספר לי את זה בכלל? נכדה – מה המיוחד בזה? כלב זה הרבה יותר אקסקלוסיבי'. באותו הרגע השתחררתי ממנו – סופית".

עכשיו ניספו אשתו הראשונה תמר, בעלה חיים וגרושת בנו, יפעה נפצעה קשה בדליקה אחת מסתורית בלונדון. יש גירסה שהיתה זו הצתה ואז מדובר כאן ברצח. גם אחרי ניתוק הקשרים המשפחתיים רודף המסתורין את מוטקה קידר וקרוביו.

מתמעט החשד שהיתה הצתה

מאת מאיר בליך
סופר "מעריב" בלונדון

משטרת בריטניה החוקרת את מותם של בני הזוג חיים ותמר אשכנזי, שיחררה אתמול את העצורה היחידה בפרשה.

אשה זו היתה שכנתה של יפעה ונדנברג שבדירתה התארחו בני הזוג. תמר היתה חותנתה לשעבר של יפעה. האשה נעצרה עוד ביום שני בבוקר, שעות מספר לאחר הדליקה. מפקח סטפאן, העומד בראש צוות החקירה אמר אתמול, כי עדיין נבדקת אפשרות של הצתה, אך לדעתו הרקע למעשה אינו פלילי או פוליטי.

רוד לוריא, חברה של יפעה ונדנברג, שנחלץ יחד עמה בתה וגיסה לשעבר אלון, מתגורר עתה במלון.

לוריא לא היה מוכן לומר מה לדעתו גרם לשריפה. הוא סיפר שמצבה של יפעה ונדנברג המאושפזת בבית חולים הוטב. לוריא הוא יהודי בריטי, היה זמן מה בארץ ולדבריו אינו יודע די עברית כדי לקיים שיחה.

עדיין לא ברור מתי יוטסו גופות הניספים לארץ. במקום הדליקה היה גם אלון אשכנזי, בנם של חיים ותמר ואתמול אישרה המשטרה שגם אחיו, ארז, בעלה לשעבר של יפעה ובנה מנישואיה הראשונים של תמר ז"ל, נמצא בבירת אנגליה.

נשיא המדינה עם מזכ"ל רק"ח ח"כ מאיר וילנר (במרכז) ונציג בריה"מ מינאשב מיכאל אתמול בוועידת רק"ח בחיפה.

בקימה ותשואות נתקבל הנשיא בוועידת רק"ח

קרא לשיקום יחסי ישראל עם העולם הקומוניסטי ★ חלק על דברי ח"כ טובי ואמר: ישראל אינה מדינת כיבוש ★ ברכה ממפלגה בלתי חוקית הוקראה בוועידה ★ "אוי לעם שהרצוג נשיאו" – כרוזה זו קידמה פני הרצוג בצאתו ממשכנו לוועידה בחיפה

מאת ראובן בן־צבי

"אנחנו מייחלים שפיסגת ז'נווה על אווירת הפיוס וההפשרה שהיו בה לא תפסח גם על אזורנו. וכי יפתח פרק חדש של דו־שיח, מרום ורצון טוב אשר יפיגו את המתיחות ויובילו להשכנת שלום צודק ובר־קיימא בין ישראל ושכנותיה. אנחנו משוכנעים כי אפשר להדיש את האמון והיחסים הטובים בינינו לבין ברית המועצות וידידותיה בעולם. צר לנו על ניתוק היחסים, אשר לא הביא שום תועלת לצדדים, ואנו מקווים כי תימצא בקרוב הדרך להסיר את אבני הנגף ולשקם את קשרי הידידות של ישראל עם העולם הקומוניסטי בכלל, וברית המועצות בפרט."

דברים אלה אמר אמש נשיא המדינה, חיים הרצוג, בברכתו לוועידה ה־20 של רק"ח שנפתחה בקולנוע "שביט" בחיפה, בהשתתפות 600 צירים מ־95 סניפי המפלגה בארץ ומשלחות מברית המועצות, פולין, צ'כיה, רומניה, מונגוליה, גרמניה המערבית והמזרחית, יוון, קפריסין, קנדה, ארצות הברית, איטליה, בולגריה, קובה, והונגריה.

השתתפותו של נשיא המדינה בוועידת רק"ח, לראשונה מזה עשרים שנה, עוררה התעניינות בינלאומית, והיכוה אמש עשרות אנשי טלוויזיה, רדיו ועיתונאים ממדינות שונות בעולם. נשיא מדינת ישראל הוזמן לוועידות רק"ח גם בעבר, אבל חיים הרצוג הוא הראשון שנענה. הוא נתקבל בכבוד והערכה. דבריו נשמעו בקשב רב ונקטעו שש פעמים במחיאות כפיים ותשואות סוערות.

נשיא המדינה דיבר מעל במת הוועידה של רק"ח, ש"טבולה" כולה בצבע האדום, לכתובתה של ברית המועצות, בתקווה כי דבריו יעודדו הד המסוווה שלו תתרום את חלקה ליישור כמה מההדורים הקיימים. וכך אמר עוד חיים הרצוג: "חרף חילוקי הדעות אין ישראל שוכחת את בריה"מ, והיא לעולם לא תשכח את מאבק הגבורה של העם הרוסי וחלקו של הצבא האדום בהדברת גרמניה הנאצית, את נאומו של גרומיקו באו"ם ב־1947, ואת העזרה שקיבלנו ממזרח אירופה במלחמת העצמאות כה עמד גורלנו על חוט השערה נוכח אמבארגו כמעט מוחלט מהמערב. אנו שואפים, המשיך הנשיא, לשיפור היחסים עם כל המדינות הקומוניסטיות, אך אנו מקווים כי שיפור זה יהיה כרוך במפנה לטובה במדיניותן בסוגיות השנויות במחלוקת בינינו ובבקיעת עמדה מאוזנת כלפי הסכסוך באזורנו. בראש מעיינינו," הדגיש הנשיא, "עניין יהודי ברית המועצות. ואנו מצפים ומקווים למפנה קרוב שיאפשר איחוד משפחות ועליה למבקשים זאת."

לפני הנשיא דיבר ח"כ תופיק טובי, שדיבר ביוקשר על האחים בשטחים הכבושים, הדאבקם נגד הצעדים הקשים והנבקשים, על הצורך בהקמת מדינה פלשתינאית ועל תהליך השלום המוזייף בו מדברים עכשו.

נשיא המדינה השיב לח"כ טובי: "אין זה סוד שיש לנו חילוקי דעות עמכם. ישראל איננה מדינת כיבוש, אלא מדינה שהשקיעה רבות למען שיוויון הזכויות לכל העמים שחיים בתוכה." בסיום דבריו אמר חיים הרצוג כי אזרחי המדינה, יהודים וערבים, ניצבים כיום בשעת מבחן קשה. בעיות הטירור, הקנאות, והגזענות מציבות אתגר לפני שוחרי השלום והידידות בשני העמים. הציבור הרחב בחז־קיום מבוכה, חייב לצאת וחוצץ נגד כוחות השוליים המבקשים להרוס את ריקמת היחסים בין העמים.

נשיא המדינה, שנתקבל בקימה ובמחיאות כפיים קצובות בכניסתו לאולם ובצאתו ממנו, נפגש לפני פתיחת הוועידה עם נציגי המשלחות מחוץ לארץ. הוא לחץ את ידי נציג רומניה גאורא מיהאי, שמסר לו ברכות מהנשיא צ'אושסקו, והחליף מילים עם ראש משלחת ברית המועצות מינאשב מיכאל, עורכו הראשי של העתון רוסיה.

ח"כ מאיר וילנר מסר דו"ח הוועד המרכזי. מזכ"ל המפלגה גולל את תכנית השלום של רק"ח, את הצורך בנסיגה לקווי 1947. הוא דיבר על יחסי יהודים וערבים, השלטון הישראלי ביו"ש, והבטיח כי אין לו ספק שברית המועצות מוכנה לחדש את היחסים הדיפלומאטיים עם ישראל, אם יסולקו הסיבות שהביאו לניתוקם. מעל הבמה הוקראה ברכת המפלגה הקומוניסטית הפלשתינאית, שיברה על "מדיניות הדוץ והפנים של הזוגים השליטים בישראל, הדוחים את השלום ומתנגדים לזכותו של העם הפלשתינאי להגדרה עצמית והפוגעים באינטרסים של העובדים בישראל". כיוון שמפלגה זו נמצאת "במחתרת" בשטחים, קרא את הברכה ישראלי. בפתיחת הוועידה היו כשני שלישים צירים ערבים ושליש יהודים. בין האורחים היו ראש עיריית חיפה אריה גוראל ומזכיר ההסתדרות בחיפה משה ודסמן.

אילן בכר מוסר:

הרב מאיר כהנא ראש תנועת כך הודיע אמש כי אין הוא מכיר יותר בנשיא המדינה, חיים הרצוג וכי בכוונתו להגיש הצעת חוק לכנסת לביטול מוסד הנשיאות. הרקע: הופעתו של נשיא המדינה בפני באי הוועידה של התנועה הקומוניסטית בישראל.

הרב כהנא אומר כי כל מי שחרד לדבר השם צריך להצטרף למאבק נגד הנשיא.

אתמול, הפגינה קבוצה קטנה של פעילי תנועת כך ועימם אסיר־ציון לשעבר, יורי שטרן ויוסף ממנדלביץ' מול משכן נשיאי ישראל. הם הניפו שלטים בנוסח: "הרצוג – עניי עירך קודמים", "אוי לעם שהרצוג נשיאו".

משיצא הנשיא הרצוג במכוניתו מן המשכן הקיפו אותה המפגינים וקראו קריאות בגנות הנשיא. כוח של שוטרים ואנשי מג"ב הרחיקו את המפגינים ואיפשרו לנשיא להמשיך בדרכו.

מחאות נגד הופעת הרצוג

מאת ישעיהו אביעם ויהושע ביצור

ארגון אסירי ציון מבריה"מ במועצות בישראל שיגר אמש מברק מחאה לנשיא המדינה חיים הרצוג על שיקולו להשתתף בפתיחת הוועידה העשרים של המפלגה הקומוניסטית בישראל.

במברק טוענים היו"ר יחזקאל פולרביץ וסגן היו"ר אברהם שטוקרביץ, כי זהו חילול זכרם של מאות ואלפים של יהודים אשר רצו לעלות לישראל ונמקו במחנות הסגר ובתי כלא ואף מסרו את נפשם על כך במדינה הקומוניסטית של ברית המועצות.

"ההחלטה להיענות להזמנת ועידת רק"ח ולהופיע בה היא החלטה שלי" – אמר אתמול הנשיא חיים הרצוג לח"כ גאולה כהן שבאה אליו לבקשו ברגע האחרון שלא ישתתף בוועידת רק"ח.

ח"כ גאולה כהן אמרה לנשיא כי החלטתו פסולה מבחינה מוסרית, ציבורית ומדינית. היא טענה כי צעדו של הנשיא עלול לגרום לנזק... אנשי המחתרת במאבקם של 800 אסירי ציון הכלואים בבתי הסוהר בבריה"מ ולפגוע קשות במאבק של פעילי העליה שם. היא הדגישה כי זהו "הבב שאי אפשר יהיה למחוק מתודעת הנשמה בישראל". הנשיא השיב לה כי הוא רואה מאבק שכוונתו בוועידת רק"ח יכולה לסייע למאבק למען העליה ולסייע להשבת היחסים בין ישראל לבריה"מ. הוא הוסיף כי שום גורם פוליטי לא לחץ עליו לקבל החלטה זו.

משהב
החברה היחידה לבניית שכונות דתיות בישראל

לזוגות צעירים וזכאי משרד הבינוי והשיכון

בבני ברק
בקרית הרצוג
דירות 3 חדרים

★ סוכה ★ מעלית שבת ★ שעון שבת ★ חניה
★ חרסינה צבעונית ★ כיורים כפולים במטבח
★ פיתוח וגינון מלא.

לזכאים הרוכשים דירה, עד 15.12.85
הלוואה נוספת בסך 6.500.000 ש'
צמודה וברבית 6% למשך 20 שנה

משהב
חברה לשכון בנין ובתוח בע"מ

כמו כן בונה "משהב" דירות, קוטג'ים ופנטהאוזים 6,5,4,3 חדרים ב:
• ירושלים • תל־אביב • גבעתיים • רעננה • הרצליה • כפר־סבא.

תל־אביב: רח' לילינבלום 27, טל: 03-664631
ירושלים: רח' הגידם 1, טל: 02-224181

מחשבים הופעלו בשדה בתרגיל הגדול ביותר

מאת יעקב ולנר, סופרו הצבאי של "מעריב"

התרגיל הגדול ביותר שערך צה"ל מאז המתיים אתמול בדרום לעיניהם של ראש הממשלה, שרים, חכים, הרמטכ"ל וחברי פורום המטה הכללי.

בתרגיל, שנשם לקחים ממלחמת יום־הכיפורים, השתתפו כוחות גדולים של שריון, חי"ר, ארטילריה, הנדסה, קשר וחיל אויר. הוא נועד לתרגל בעיקר את הכוחות בדרג הלוחם והדרגים הפיקודיים הבכירים. דובר צה"ל מסר שבתכנון התרגיל ובביצועו נלקחו בחשבון אילוצי התקציב.

הרמטכ"ל רב־אלוף משה לוי אמר, כי בתרגיל הושם דגש על לחימת לילה, תיאום בין זרועי ובין חילי שילוב מערכות חדשות. הרמטכ"ל הדגיש, כי מסגרת האימונים שהופעלה בתרגיל נותנת לצה"ל את הבסיס להיקף פעילות נכון מול אויב. "המחשבים שהופעלו בתרגיל", אמר רב אלוף לוי, "הביאו עד לפיקוד השדה האיפשרו שליטה טובה ומדוייקת יותר".

שר הבטחון, יצחק רבין, אמר כי התרגיל כלל שני שלבים, כאשר בשלב השני, שלב התירגול באש חיה, הופעלו תיזות לחימה וכוחות מול תפיסת הלחימה של אויב מרכזי אחד. התרגיל הזה, הדגיש רבין, בחן את אפשרות של צה"ל להבין עוצמה גדולה במאמץ מתואם.

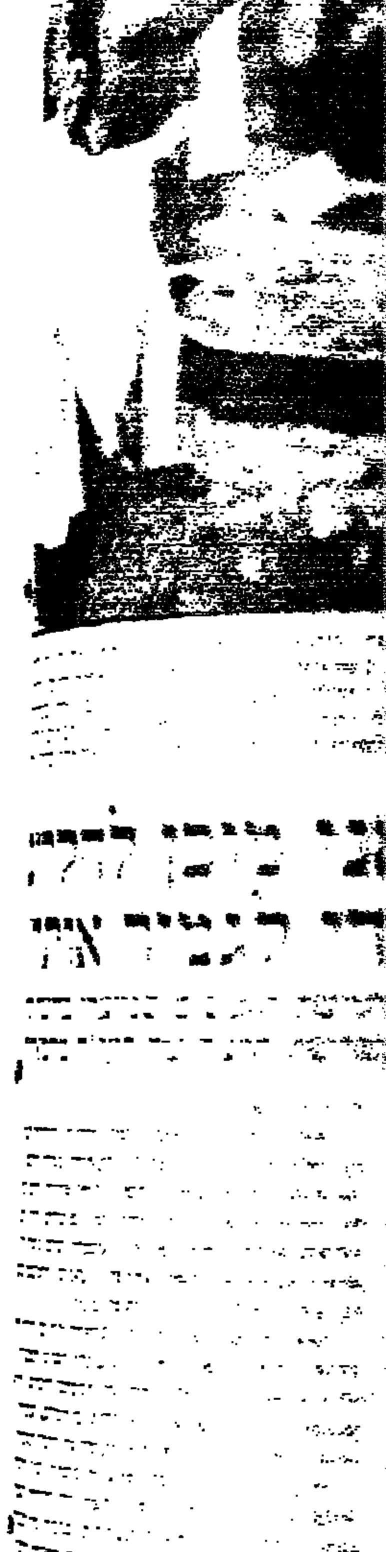

هكذا من الأصل

מעריב

שולץ מתנגד להקטנת הריבית על חובות ישראל לארה"ב

מקורות בסנאט: אין קשר לפרשת פולארד

מאת עודד גרנות
סופר "מעריב" בוושינגטון

שר החוץ האמריקני, ג'ורג' שולץ, מתנגד בתוקף ליוזמה של שני הסנאטורים בסנאט להפחית את שיעור הריבית על חובות ישראל לארה"ב, ובכך להגדיל את הסיוע לישראל בשנת הכספים 1986, ב-531 מיליון דולר.

במכתב שנשלח למנהיג הסיעה הרפובליקנית בסנאט רוברט דול, ימים ספורים לאחר מעצרו של ג'ונתן פולארד, כתב שולץ: "אני מתנגד לכך בתוקף, סיוע כזה אינו דרוש". שולץ סבור כי סיוע נרחב יבטל את התמריץ לרפורמה כלכלית בישראל ויקבע תקדים בתכניות סיוע אמריקניות אחרות.

מקורות בסנאט אומרים כי התנגדות שולץ לסיוע אינה קשורה לפרשת פולארד. היום אמורה ועדת ההקצבות של הסנאט להחליט בכל ההקצבות לסיוע חוץ של ארה"ב לשנת 1986.

על-פי התיקון שהוגש על-ידי ידידי ישראל בסנאט, יוקטן שיעור הריבית לגבי הסכום של ההלוואות שיפרעו בשנה הבאה, מ-11 אחוזים לחמישה אחוזים.

תחנת השידור בביירות על פעולה באל-ערקוב:

"24 הרוגים בפשיטת צה"ל על בסיס מחבלים"

מאת שמי גבאי, סופר "מעריב" לענינים ערביים

בפשיטות צה"ל על בסיס של ארגון המחבלים "החזית העממית – המפקדה הכללית" באיזור אל-ערקוב, מצפון לרצועת הבטחון בדרום לבנון, נהרגו 24 בני אדם, ובכללם תשעה פלשתינים, שלושה לוחמים דרוזים ושני חיילים מצבא לבנון – כך נמסר בהודעה של משטרת לבנון, ששודרה בתחנות השידור בביירות.

אתמול מסר רדיו ביירות כי "אנשי קומנדו ישראלים תקפו היום מחבלים פלשתינים פו-סדרים בדרום לבנון, זה היום השני ברציפות".

תחנת השידור ציינה כי 100 חיילים ישראלים תקפו בסיס של החזית העממית לשחרור פלשתין – הפיקוד הכללי, באיזור ראשיה, לפני עלות השחר.

ממשלת לבנון הודיעה שהיא רואה בחומרה את פשיטת צה"ל השבוע, והחליטה לנציגה באו"ם, רשיד פאחורי, להגיש תלונה רשמית נגד ישראל למועצת הבטחון.

כתב רדיו מונטה קארלו בביירות מסר, כי מטוסי חיל האוויר הישראלי ממשיכים בטיסותיהם בשמי הבירה הלבנונית ובצפון המדינה והבקעה. זה שבוע ימים ברציפות.

ערב הפיסגה הפרנקופונית בפאריס

ישראל מגבירה המאמצים הדיפלומטיים לחידוש היחסים עם מדינות באפריקה

מאת תמר גולן
שליחת "מעריב" באביג'אן

משרד החוץ הישראלי מגביר את המאמצים הדיפלומטיים לשכנע מנהיגים ממדינות אפריקה הדוברות צרפתית לחדש את היחסים הדיפלומטיים עם ישראל. זאת ערב הפיסגה הפרנקופונית, שתתכנס בפאריס בשבוע הבא (11–13 דצמבר). בוועידת פיסגה זו צפויה השתתפותם של כ-25 ראשי מדינות.

נושא חידוש היחסים עם ישראל אינו על סדר יומה של הפיסגה, ואין לצפות להכרזות דרמטיות במהלכה. אולם מומחי משרד החוץ בירושלים אמורים להגיע במיוחד לצרפת, כשהם מקווים לקבל סיוע ותמיכה במאמציהם מהממשל בפאריס ומהנשיא פרנסואה מיטראן עצמו. שר החוץ של צרפת, רולן דיומא, מגיע לביקור בירושלים ב-8 לחודש, ובין הנושאים שיועלו בשיחות עימו יהיה גם המצב ביבשת אפריקה.

במקורות אפריקאיים בכירים במערב היבשת, נודע ל"מעריב" כי במספר בירות אפריקאיות התקבלו בשבועות האחרונים פניות הנציגים הדיפלומטיים הישראלים בבקשה לקביעת פגישות של שליחי משרד החוץ עם ראשי המדינות שלהם. בן פורת, משרד החוץ הישראלי, באמצעות אנשי קשר אחרים, שלהם גישה ישירה לאישים האפריקאיים.

פעילות דיפלומטית ישראלית מתרכזת במספר מדינות בעלות משטרים מתונים ופרו-מערביים – טוגו, גאבון, גיניאה, קמרון וחוף השנהב. באחרונה אף הוזכרו המגעים גם לארצות אחרות, בעלות אוכלוסיה מוסלמית [illegible], שמנהיגיהן גילו עניין בחידוש הנוכחות הישראלית בארצותיהם.

קדאפי מבקר במערב אפריקה

יוצא היום למאלי בתום ביקור בסנגאל

מאת תמר גולן
שליחת "מעריב" באביג'אן

בנסיון לשבור את בידודו המדיני ביבשת השחורה, ערך הקולונל מועמר קדאפי את ביקורו הראשון במערב אפריקה מאז עלה לשלטון.

לאחר שהות של יומיים בסנגאל, שניתקה את קשריה הדיפלומטיים עם לוב בשנת 1981 בגלל טענות חתירה של סוכנים של קדאפי בארצה, יוצא היום המנהיג הלובי למאלי. מקורות בדקאר, בירת סנגאל, מוסרים כי הנושא העיקרי בשיחות קדאפי עם נשיא סנגאל, עבדו דיוף, היה פיתרון בצ'אד, אך שליט לוב העלה גם את מה שהוא כינה "סכנת החדירה הציונית" ליבשת השחורה. קדאפי הביע דאגה נוכח הידיעות כי כמה מדינות ביבשת מתכוונות לחדש את היחסים הדיפלומטיים עם ישראל.

לדברי מקור דיפלומטי בדקאר, לא נגרר הנשיא עבדו דיוף לויכוח בנושא ישראל עם הקולונל קדאפי.

בעקבות ביקור קדאפי במערב אפריקה והאיומים המנוסים שלו נגד קשרים עם ישראל, הושמעו בחוגים מערביים חששות שמא יחדשו סוכנים של לוב את פעולת החתירה שלהם ביבשת נגד המימשלים הפרו-ישראלים, ונגד יעדים ישראלים.

בעל סירות טיול סירב לארח את ירוזלסקי לשייט בסיינה

מאת מירה מקדונלד
סופרת "ריומר" בפאריס

מנהיג פולין, וויצ'ך ירוזלסקי, ביקש לשייט בנהר סיינה לאחר שיחותיו אתמול עם נשיא צרפת, פרנסואה מיטראן.

אולם דאן ברואל, בעל חברת סירות הטיול המפורסמות "באטו מוש", סירב לבקשתו. ירוזלסקי נאלץ להסתפק בשירותיה של חברה פחות ידועה.

"אין לי שום חשק לשרת גנראלים טוטליטריים", אמר ברואל. "חברת 'באטו מוש', שנפל בחלקה הכבוד לארח את [illegible] בביקורה בפאריס, מסרבת בתוקף להעמיד עצמה לשירותו של הגנראל הטוטליטרי-פולני ירוזלסקי". יש המשווים בינו לבין הגנראל פינושה.

נשיא צרפת השמיע באוזני אורחו הפולני ביקורת על מצב זכויות האדם בפולין. מפאריס יצא ירוזלסקי לביקור בתוניס, שם ייפגש עם ערפאת.

שיא לשר גור: ביקור העבודה הקצר ביותר בארה"ב

מאת רן דגוני
סופר "מעריב" בניו יורק

אפשר גם אחרת. כרם שר הבריאות מרדכי גור, שקבע כנראה שיא ישראלי חדש – ביקור העבודה הקצר ביותר בארצות הברית.

גור הגיע לניו יורק אתמול בבוקר, כדי להרצות בארוחת צהריים של "בונדס". ב-12.30 החלה הארוחה החגיגית. בשעה שתיים סיים השר את המשימה שלשמה בא, יצא לנוח מעט במלון, ובו בערב טס ארצה.

"מדוע באת לניו יורק לשעתיים?" שאל כתב שאל המסמה את גור בארוחת הבוקר. "את ירושלים שיחררתי בשש משלושה שעות", והוגה השבונט של שר הבריאות.

גור ציין, כי "ביקור-בזק מצריך מחיר נתן מכל מסע בלי צבאי, וכי שמה מרובה על מסע למען תקציב הקצבה לבריאות".

קרא מחר ב"מעריב של שבת" ובמוסף הצבעוני "סופשבוע"

מעריב וסופשבוע

עלייתה ונפילתה של הלשכה המדעית
מאת שמואל שגב

כל ההטבות של המיוחסים
מאת אריק בנדר

אברשה טמיר – בול נדיר
מאת אבי בטלהיים

אגדות האחים גימדי
מאת דוד ליפקין

קומנדו מס פושט
מאת מנחם תלמי

מוהלים על הסכין
מאת תלמה פרויד

אין כמו קלקיליה
מאת אהרון דולב

(פרופסור) זמיר בין שועלים
מאת מיכל קפרא

דו"ח
מאת אמנון אברמוביץ'

הרצח בגן מאיר
מאת גיל קיסרי

פני הדור כפני הפוסטר
מאת טל בשן

שובו של עוקילי גוקילי
מאת שרית פוקס

מלחמה זה יופי של סרט
מאת עידית שמגר

טיול סופשבוע – מפתח-תקווה למודיעין
מאת נילי פרידלנדר

השטח פרטי של אבנר כץ
מאת נורית ברצקי

וכן המדורים הקבועים של:
יהונתן גפן, מאו"ל, מאיר עוזיאל, תמר אבידר, יואל לב וגבריאל שטרסמן

לגליון מצורפים המוסף לספרות ולאמנות, המוסף לבידור "שבוע טוב", כולל "מעריב לילדים", והמוסף לצרכנות "שווקים"

תסתכל מה קורה מחר ב"מעריב"

מקסימה MAXIMA
air separation center ltd. המרכז להפרדת אויר בע"מ

הודעה
למחזיקי כתב אופציה (סדרה 1)

הננו מודיעים בזאת לציבור מחזיקי כתבי אופציה (סדרה 1) של החברה הניתנים למימוש במניות רגילות בנות 5.- שקל ע.נ. כי היום האחרון למימוש כתבי האופציה הוא יום ג', 31 בדצמבר 1985.

לאחר התאמה בשל חלוקת מניות הטבה, יהיה כל מחזיק בכתבי אופציה (סדרה 1) למניות רגילות בנות 5.- שקל ע.נ. זכאי לרכוש עד 31 בדצמבר 1985, הלף כל כתב אופציה (סדרה 1) שברשותו ותשלום במזומנים של 5.- שקל מחיר המימוש – 1.2 מניות רגילות בנות 5.- שקל ע.נ. רשומות על שם.

כתבי אופציה (סדרה 1) אשר לא ימומשו עד ליום 31 בדצמבר 1985 ועד בכלל יהיו בטלים ולא יקנו למחזיקים בהם כל זכות שהיא כלפי החברה.

כל מחזיק בכתב אופציה (סדרה 1) אשר ירצה לממש זכותו, יגיש לחברה במשרדה הרשום או לאחד מסניפי הבנקים בישראל, בקשה בכתב בצירוף כתבי האופציה המתייחסים לבקשה והסכום במזומן שיהיה שווה למחיר המימוש בגין כתבי האופציה.

לא יוקצה חלק ממניית מימוש אחת. אולם כל עודפי מניות המימוש ימכרו והתמורה תועבר לזכאים.

תוך 15 יום לאחר קבלת הודעת מימוש, תקצה החברה למבקשים את המניות המגיעות להם ותגרום לרישומן בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

מרכז פנורמה

הודעה

החל מהיום, יום ה' 5.12.85, יהיה מספר הטלפון החדש במשרדנו
04-339011

מרכז פנורמה חיפה

חברה לפיתוח תל-אביב בע"מ
רח' התערוכה מס' 3 תל-אביב
ניתנת בזה הודעה:

האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה

תתקיים ביום רביעי, י"ג בטבת תשמ"ו (25.12.85), בשעה 18.00, במשרדי החברה קומה ב', רח' התערוכה מס' 3 תל-אביב.
1. דו"ח ההנהלה
2. אישור הדו"ח הכספי לשנת 1984/85
3. דו"ח רואה החשבונות
4. בחירת ההנהלה ורואי החשבונות.

אם בשעה הקבועה לא יהיה מניין חוקי של חברים, תידחה האסיפה לאותו יום ומקום לשעה 18.30 ותהיה חוקית בכל מספר המשתתפים בה.

מכרזים

רשות הנמלים בישראל
נמל אשדוד

הודעה בדבר מכירת טובין ללא תובעים (סב"ג)

למכרז* מס' 3/85

- אנו מודיע על מכרז מס' 3/85 למכירת טובין ללא תובעים (סב"ג) בנמל אשדוד –

1. מכשירי חשמל שונים.
2. דברי מי.
3. גלילי נייר.
4. כימיקלים שונים.
5. מוצרי הנעלה – ליצוא.
6. בדי טקסטיל – ליצוא.
7. מתכות שונות.
8. רהיטים.
9. כלי קרמיקה.
10. כ-250 טון מלט בשקים.
11. כ-1 טון מלט לבן.
12. שונות.

- רשימה מפורטת של הטובין מופיעה בלוח המודעות בנמל אשדוד אשר בבנין המינהלה, וכן אפשר לקבלה בנמל במחלקת כספים.
- המעוניין להשתתף במכרז מוזמן לקבל טפסי הצעה, העתק הרשימה ו/או מידע נוסף במחלקת הכספים, בבנין המינהלה חדר מס' 21.
- את הטובין אפשר לראות במחסן 203 ביום 8.12.85 וביום 15.12.85 בין השעות 08.30 – 12.30.
- את הצעות הקניה יש להגיש על גבי טפסי ההצעה הנ"ל, חתומות ע"י המציע בצירוף המחאה בנקאית בשיעור 10% מסכום ההצעה כבטחון על קיומה, ולשים אותם במעטפות סגורות, חתומות ומסומנות "הצעה למכרז מס' 3/85", ולשלשלן בתיבת המכרזים בנמל, עד יום 16.12.85 בשעה 14.00.
- אין נמל אשדוד מתחייב לקבל ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.
- מס ערך מוסף ישולם ע"י הזוכה בנוסף לסכום המוצע על-ידו.

אילן אור
מנהל נמל אשדוד

* עובדי הרשות אינם רשאים להשתתף במכרז זה.

רשות שמורות הטבע
רח' ירמיהו 78, ירושלים 94467, טל' 02-536271

מכרז רכב

רשות שמורות הטבע מציעה בזאת למכירה כלי רכב:

1. ג'יפ CJ6 משנת ייצור 1978 מס' רישוי 331-001.
2. ג'יפ CJ6 משנת ייצור 1978 מס' רישוי 330-929.
3. ג'יפ CJ6 משנת ייצור 1979 מס' רישוי 331-142.
4. רנו 4 CTL משנת ייצור 1979 מס' רישוי 527-043.

כלי הרכב הנ"ל אינם במצב נסיעה.

את כלי הרכב הנ"ל ניתן לראות במוסך דליה, רח' שתרוק 23 (מקביל לרח' המסגר), תל-אביב, מתחת לאולמי דליה, מתאריך 5.12.85 עד תאריך 12.12.85 בין השעות 8.00 עד 13.00.

הצעות יש להגיש לרשות שמורות הטבע במוסך דליה בצירוף 10% מערך ההצעה בצ'ק בנקאי לפקודת רשות שמורות הטבע עד לתאריך 12.12.85.

אין רשות שמורות הטבע מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לבינוי נכסים אפסנאות ומשק
רח' שבטי ישראל 34 ירושלים – 91911

מכרז מס' 20/85
מוזמנות בזה הצעות מחירים

אספקת שירותי שמירה ואבטחה

במבנה המכללה לחינוך ע"ש לוינסקי, רח' שושנה פרסיץ 15, קרית החינוך ת"א.

1. מסמכים ופרטים אפשר לקבל אצל: הגב' יפית צמח, המחלקה לבנא"מ בנין א' כניסה א' קומה ג' רח' שבטי ישראל 34 ירושלים מיקוד 91911 טל' 02-278276.
2. את ההצעה יש להגיש לא יאוחר מיום 18.12.85 שעה 12.00 ל"תיבת המכרזים", שנמצאת במדור המכרזים והרכישות בבנין א' צריף א' רח' שבטי ישראל 34 ירושלים מיקוד 91911.
3. יתקבלו הצעות של קבלנים מאזור ת"א בלבד.

משרד החקלאות
האגף לנכסים בנוי ומשק / מדור אפסנאות

מכרז מס' 2218/85
למכירה 8 עגלים פריזיים-ישראליים
מתחנת נסיונות נוה יער

מכרז מס' 2219/85
לאספקת מקרר ביתי ושני מקפיאים
עבור מינהל המחקר החקלאי בית דגן

מפרט וטופס השתתפות אפשר לקבל במשרד החקלאות האגף לנכסים בינוי ומשק, הקריה תל אביב, רח' ארניא 16, בכל ימות השבוע בשעות העבודה.

את ההצעה יש להגיש במעטפה סגורה ולהכניסה לתיבת ההצעות הנמצאת במשרד החקלאות האגף לנכסים בינוי ומשק, רח' ארניא 16, קומה ג', הקריה תל אביב.

להצעה יש לצרף ערבות בנקאית בגובה של 10% מערך ההצעה/אישור או תצלום על ניהול ספרי חשבונות בהתאם לפקודת מס הכנסה מטעם פקיד שומה או רואה חשבון, כמו כן יש לצרף אישור בר תוקף או תצלום האישור מטעם אגף המכס והבלו על רישום לצרכי מס ערך מוסף כדין.

מועד אחרון להגשת ההצעות 19.12.85 שעה 8.00.

אין משרד החקלאות מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה / זולה או כל הצעה שהיא.

חברת "מבני תעשיה" בע"מ
מודיעה על

מכרז לקבלת הצעות לרכישת מרתף
במרכז המלאכה בבית-שאן

מכרז מס' 16/85

תאור הנכס
מרתף בשטח של 470 מ"ר ברוטו, השייך למרכז המסחרי (מבנה השקם) בבית-שאן, גוש 22871 חלקה ארעית 6.
הזכויות הרכישה הינן זכויות חכירה ממינהל מקרקעי ישראל.
תיק המכרז הכולל את נוסח ההצעה, תנאי התשלום ופרטים נוספים ניתן לקבל במשרדי החברה בנצרת-עילית ובתל-אביב לפי המען כלקמן:
בנצרת-עילית – ליד מגן דוד אדום, טל. 065-70293 (אצל מר מ. משכן).
תל-אביב – קרליבך 29, טל. 03-285020 (אצל גב' א. גבאי)
מחיר מינימום לרכישה – 70,000 שקלים חדשים (שבעים אלף שקלים חדשים).
עם הגשת ההצעה יש לצרף 10% מהמחיר המוצע בשיק בנקאי.
את המעטפות יש לשים בתיבת המכרזים במשרדי החברה בת"א, רח' קרליבך 29, עד 16.12.85 שעה 10.00.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

משרד הבטחון – יחידת המכירות

ניתנת בזאת הודעה לציבור על מכירת טובין. כל פריט מהווה סעיף נפרד לכל אחד מהמכרזים כמפורט בטפסים. המציע רשאי להגיש הצעתו לגבי סעיף אחד או יותר. מכירת טפסי המכרזים תחל ב-9.12.85 ביחידת המכירות, רח' הקליה א. מגדל 12/ א' הקריה ת"א. שעות הקבלה במשרדים בימים א'-ה' בשעות 08:30 – 12:30 ובימים א' ו-ג' גם בשעות 14:30 – 15:30.
תנאי תשלום: 60% במזומנים בבקאית, 40% הנותרים בערבות בנקאית שתוקף פירעונה שלושה חודשים ביום פתיחת המכרז.

מכרז מס. 173/85/12
טלפרינטרים וחלפים, צב"מ, מכשירי בדיקה וחלקים אלקטרוניים, מזגני אויר, מגבר + רמקולים, דודי הסקה, מכונות חישוב חשמליות, פטיפונים מסוגים שונים ומכונות שיכפול חשמליות, מרססים ידניים, מקרר מסחרי, מגשי מתכת, מיקסר חשמלי (מסחרי), משור עגול+ מגן, מסוף דגם 800–TD, פסולת כבלים, סרטי בידוד, פסולת וציוד טלפונים, פסולת כבל נחושת מעורבת עם כבלים ממתכות אחרות, פסולת של מרכזיות, פסולת ציוד חשמלי הכולל: לוחות חשמל, לוחות פיקוד, מיישרים ועוד, מדחס חשמלי, ריהוט משרדי, פסולת כלי עבודה, מכשירי חשמל, מדידה ומכונות שיכפול, מחרטות, ציוד ספורט, ציוד מטבח וכלי אוכל.
ימי סיור: 15, 16, 17, 19, 22 בדצמבר 1985 כמפורט בטפסי המכרז. מועד אחרון להגשת הצעות ב-23.12.85 עד שעה 10 לפנה"צ.

מכרז מס. 174/85/12
מעילים ומכנסיים, מכבשי גיהוץ, מיכלי גז, חלפים לציוד קרור, חלקים למכ' תפירה, מצנחים, ארגזי קרור, מכונות משרדיות, מגבהי שמן + מלחציים, מכונות כביסה-גזירה-גיהוץ וקיפול, גופי חימום, נעליים, פסולת תגד, שולחנות, פנסים, חלקי תנורים, בית גרזן + רצועה, מוטות מדידה, מלח להפשרת שלגים, גרוט אלומ', תנורי חימום, מיכלי דלק, סרט נייר + חרט שעוונית + מגלחית-יד, ווים ואבזמים, ציוד בתי מלאכה, מנועי חשמל, מדחס נגרר, תעלות מיזוג אויר, מדחסים ומנועים למזגנים, אסבסט גלי וחלקי מבנה, דלתות וחלונות עץ, ברזל בניין, רק"מ פגוע ופריטי רק"מ פגועים, פריטי חשמל, קני מקלעים-חומר גלם, תיבות הגה למלגזה, גרוט תרמילי פלדה, צינורות בטון, ציוד צליחה.
ימי הסיור: 16, 17, 23, 24, 25, 26, 29 דצמ' 85. כמפורט בטפסי המכרז. להרשם עד יום לפני הסיור. מועד אחרון להגשת הצעות ב-30.12.85 עד שעה 10 לפנה"צ.

מכרז מס. 175/85/12
צמר וסרט אלומיניום, סרטי פלדה, מוטות פלדה, לוחות פח דקופירט, שבבי ברזל מצופה טומבק, קליעי ברזל מצופה טומבק עם עופרת, חתיכות אלומיניום, שבבי פליז, תרמילי פליז, שבבי נחושת, צב"מ, מכונת צילום, כימיקלים, טונר, בדורי פלדה, צנורות פלדה, יציקות פלדה, סרטי פלב"מ, פחי פלדה מצופה בדיל, מסמרות, חביות, דבק אטימה, פוליפרופילן גליקול דיאוקטיל אולט.
תאריכי סיור: 16, 18, 19 בדצמבר 1985 בהתאם לטפסים. יש להרשם במשרדנו עד 15.12.85 שעה 12.00. מועד אחרון להגשת הצעות ב-23.12.85 עד שעה 10 לפנה"צ.

מכרז מס. 176/85/12
רכב נוסעים מתוצרת רום כרמל, קטנועים, אופניים עם מנוע עזר לפרוק ואופנועים לפרוק.
ימי הסיור: 11, 12 בדצמבר 1985 בין השעות: 8.00 עד 11.30. מועד אחרון להגשת הצעות ב-16.12.85 עד שעה 10 לפנה"צ.

ג'ון פוינדקסטר מונה יועץ לבטחון לאומי במקום מקפרלן

מאת עודד גרנות, סופר „מעריב" בוושינגטון

סגן אדמירל ג'ון פוינדקסטר, סגן היועץ לבטחון לאומי בבית הלבן, נתמנה אמש ליועץ לבטחון לאומי, במקומו של רוברט מקפרלן, שהגיש את התפטרותו לנשיא לאחר שנתיים של שירות בבית הלבן.

גם הנשיא ריגן, שהופיע במסיבת עתונאים כדי להודיע על פרישתו של מקפרלן ומינויו של פוינדקסטר, וגם מקפרלן עצמו, הכחישו שמועות כי ההתפטרות קשורה לריב. סמכויות בין מקפרלן לבין ראש מטה הבית הלבן דונאלד ריגן.

ריגן אמר כי העיתונות קיבלה מידע מוטעה בעניין זה, והסיבה לפרישת מקפרלן היא שאחרי שלושים שנות שירות, הוא רוצה להתמסר יותר למשפחתו. מקפרלן עצמו, שנשאל אם הפרישה נובעת מסכסוכים עם ריגן, הגיב קצרות: „אלו שטויות". אולם פקידים בכירים בבית הלבן מסרו כי מקפרלן התקומם נגד המדיניות הריכוזית של דונאלד ריגן, ומאמציו לחסום את הגישה הישירה אל הנשיא, ממנה נהנה עד לכניסתו של ריגן לתפקידו כראש מטה הבית הלבן. כשנשאל מקפרלן מה הוא מתכוון לעשות כעת השיב: „עדיין אינני יודע".

מקפרלן, בן 48, קצין מרינס לשעבר, שירת בבית הלבן בראש המועצה לבטחון לאומי, מאז אוקטובר 1983. בין השאר מילא שליחויות מטעמו של ריגן במזרח התיכון. סגן אדמירל ג'ון פוינדקסטר הצטרף למימשל ריגן ביוני 1981. גם הוא, כמקפרלן, בוגר מיכללת הצי.

שיחות טאבה: יש הבנה — אין שינוי בעמדות

היום ימשכו בקהיר השיחות בהשתתפות נציגי ישראל, מצרים וארה"ב

מאת שפי גבאי, סופר „מעריב" לעניינים ערביים

סבב זירוז שיחות טאבה נתקבל על־ידי משלחות ישראל, מצרים וארצות הברית, בהמשך השיחות אתמול במלון „מינה האוז" בקאהיר. כבר ביום שני הקרוב יימשכו השיחות במלון „מגדלי דניאל" בהרצליה.

מקאהיר נמסר, כי השיחות אתמול נגעו בפרטים טכניים והשתתפו בהן בעיקר יועצים משפטיים של ישראל ושל מצרים. בשיחות משתתף גם היועץ המשפטי של משרד החוץ האמריקני.

שני הצדדים החליטו לנהל את השיחות בחשאיות, ללא הצהרות לעתונאים, כדי לשמור על האווירה הנינוחה השוררת באולם הדיונים. אתמול ניסו עתונאים מצריים לשוחח עם ראשי המשלחות, אך נידחו.

ראש המשלחת הישראלית, מנכ"ל משרד ראש הממשלה אברהם טמיר, אמר לעתונאים כי יש אווירה של הבנה בין הצדדים. אותה אווירה שררה גם בפגישה שערכו המשלחות עם שר החוץ עיצמת עבד אל מגיד ועם שר המדינה לענייני חוץ בוטרוס גאלי.

ראש המשלחת המצרית, עבד אל־חאלים אל־בדאווי, שעומד לכהן כשגריר מצרים באו"ם, אמר, שהצדדים אמנם התחילו בתנופת עשייה, אך עדיין אין שינוי בעמדות. השיחות אמורות להימשך היום.

„הכנסיה הקתולית לא תבקש סליחת היהודים על רדיפתם"

כך הוחלט בתום כינוס הבישופים הקתוליים ברומא

מאת עדה לוצאטי, סופרת „מעריב" ברומא

הכנסיה הקתולית איננה מתכוונת לבקש את סליחת היהודים על הרדיפות האכזריות שנאלצו לסבול בעקביות, קרוב לאלפיים שנה. כך נתברר בסוף השבוע ברומא לקראת סיומו של הסינוד (הכינוס) של הבישופים הקתולים מרחבי העולם.

„אנו מגנים את כל סוגי האנטישמיות, ואת כל האנשים המביעים אותם בכל זמן שהוא. אך להצהרת חרטה יוכל להיות משקל רק באקלים שונה של אימון בין נוצרים ויהודים" — אמר לכתבים נשיא הסינוד, הקארדינאל ההולנדי יוהאן ווילבראנדס, המשמש גם ראש ועדת הכנסיה הקתולית לענייני היחסים עם היהודים.

ווילבראנדס הוסיף כי „הנוצרים והיהודים הגבירו את האימון ההדדי ביניהם, אך עדיין קיים משקע גדול של אי־אמון, שעליו יש להתגבר". הודעתו של ווילבראנדס גרמה אכזבה לקבוצה של איטלקים, שכללה גם את חברי אגודת הידידות הנוצרית־יהודית באיטליה, אשר שיגרו באחרונה עצומה לוואתיקאן, ותבעו כי הסינוד יפרסם הצהרה המבקשת את סליחתם של היהודים, כדי לשפר את היחסים בין שתי הדתות:

הסינוד הנוכחי התכנס כדי להעריך את החלטות מועצת הוואתיקאן השנייה, הכינוס ההיסטורי שהיה בשנים 1962—1965, אשר בסיומו פירסם הוואתיקאן מסמך שקבע כי אין להאשים את היהודים בצליבת ישו.

אתמול הפסיקו שומרי הוואתיקאן דרשת מחאה שנשאה באבי ברק, אמריקנית מפלורידה, בכנסיית פטרוס הקדוש. היא ביקשה למחות נגד האיסור שהטילה הכנסיה על נשים לשמש בכמורה, ויחד עם חברתה, מארי־טרז סונמוי, התפרצה בשבת למסיבת־עתונאים בוואתיקאן בקריאה להפסקת „כל אפליה על בסיס גזע, מעמד חברתי או מין".

המחבל שרצח את אסתר פלצור ז"ל:

„היא צרחה - אז יריתי בה בקלשניקוב שלי"

מאת סופר „רויטר" בניקוסיה

„היא יצאה מהקבינה בצרחות. אמרתי לה באנגלית לשבת, אבל היא המשיכה לצרוח, אז יריתי בה בקלשניקוב שלי והרגתי אותה" — דיווח זה על רציחתה של אסתר פלצור מסר אתמול בהודעתו למשטרת ניקוסיה המחבל הירדני עבדל האכים מאעד אל חאליפה, אחד משלושת הגברים העומדים למשפט על רצח שלושת הישראלים במעגן בלארנקה, בספטמבר שעבר.

שני המחבלים האחרים, הסורי עבדל אל האטיב והבריטי איאן מייקל דייויסון, הודיעו כי הרגו את ראובן פלצור ואברהם אבנרי במשך המצור על היאכטה. שני הגברים, שנמצאו כבולים, נורו לפני שהסגירו המחבלים את עצמם, לאחר שהגיעו למסקנה שישראל לא תיענה לתביעותיהם — שחרור 20 מחבלים פלשתינים שנלכדו בידי חיל־הים הישראלי.

מדליות חסידי אומות העולם של „יד ושם" חולקו בוורשה לפולנים שהצילו יהודים

מאת מאיר עוזיאל, שליח „מעריב" בווארשה

שלשום בערב התקיימה בוורשה עצרת, ובה חולקו מדליות חסידי אומות העולם, מטעם „יד ושם", לפולנים שהצילו יהודים. במקום השתתפו נציגי ממשלה, פרטיזנים פולנים ונציגים מישראל, ובראשם סטפאן גראייק. העיתונות הפולנית סיקרה בהרחבה את האירוע כבר שבוע קודם לכן. הודגש, שוחזי הוכחה כי הפולנים עזרו ליהודים, ותשובה לפרסום של לנצמן — פרס צרפתי בן תשע שעות על השואה, בו מואשמים הפולנים ברצח יהודים. הסרט הוקרן בפולין והוליך סערה. המקום, שוחד בהרשות הטלוויזיה הפולנית.

בנסיעה לאיזור יערות פארצ'ב, שהיו איזור הלוחמה הפרטיזני העיקרי בגבולות פולין, מצאתי בונקרים, כדוגמתם לחמו פרטיזנים יהודים. איזור היערות והביצות הזה נמצא מזרחית ללובלין, ובו פעלה יחידה פרטיזנית של יחיאל גרינשפאן, יחידות פרטיזניות יהודיות אחרות וגם הנמלטים ממחנה המוות סוביבור לחמו בשורות הפרטיזנים ביערות אלו. היתה זו לחימה משותפת עם פרטיזנים רוסים ופולנים, אבל חלקם של היהודים היה גדול.

בשיחה עם פרטיזן זקן מקומי, הוא סיפר על הבונקרים ביער, האמר שארגון הפרטיזנים הפולני סלל לשם דרך בשנה שעברה, בנעוני לשם. הפולנים עושים פעולות הנצחה שלא ייאמנו, בכל הקשור למלחמה בנאצים, וגם הקרבנות והיהודים זוכים בדרך כלל להנצחה מרשימה. כל האיזור האמור ביער הוכרז בשמורה היסטורית פרטיזנית. לאחר הליכה במשעול מיוחד, מגיעים לבונקרים השמורים כמו שהיו אז. לידם — אבודות זכרון. מוזכרים פרטיזנים רוסים ופולנים. לא מוזכר שהפרטיזנים הפולנים היו בעצם יהודים. לזכרו של יחיאל גרינשפאן וחבריו הלוחמים, ערכתי במקום טקס פרטי צנוע. הנחתי ביער, מעל לבונקר דגל ישראל שהבאתי עמי במיוחד.

ניו־יורק מתחת לאפס: „התפוח הגדול" קפוא

מאת רן דגוני, סופר „מעריב" בניו־יורק

גם השנה, כתמיד, אומרים זקני ניו־יורק, שחורף כזה לא היה. הפעם, יתכן שהצדק עימם.

יותר מ־8000 נודדים חסרי בית בעיר, מצאו מקלט מהקור הצורב בבתי־מחסה מאולתרים שהכינה העיריה. זה המספר הגדול ביותר של אנשים שנזקקו לשירות הזה מאז ימי המשבר הכלכלי הגדול ב־1929.

כשירדה אמש הכספית לחמש מעלות מתחת לאפס (צלזיוס) הזרימות הצות הוסיפו (יותר נכון הורידו) כמה מעלות למעמם הקור, הבריות עיריית ניו־יורק מצב חירום, והורתה לניידות משטרה לאסוף נודדים ממקומות המירבץ המסורתיים שלהם; כמו תחנות הרכבת התחתית ואוטובוסים.

היו שסרבו לבוא לבתי המקלט של העיריה. לרוב המסרבים לא היה הסבר הגיוני — והדבר עלה בקבה אחד עם ההנהות, שחלק נכבד מהנודדים לוקים בנפשם. לפי הוראות ראש העיר, מי שלא רצה — נלקח בכוח.

האגודה לזכויות האדם כבר הודיעה, שתתבע את עיריית ניו־יורק לדין על שהיא מאלצת אנשים למצוא מחסה מפני הקור נגד רצונם.

קנדי „רץ" לקונגרס

ג'וזף קנדי, בנו הבכור של הסנאטור המנוח רוברט קנדי, הודיע אתמול על כוונתו להתמודד בבחירות לקונגרס, על המושב המתפנה על־ידי יו"ר הבית, תומס „טיפ" או'ניל. המדובר ביצוג מחוז־הבחירה של מדינת מסצ'וסטס, מחוז אותו ייצג בזמנו דודו ג'ון. בתמונה: ג'וזף (ג'ו) קנדי, בן 33, ורעייתו שילה, במסיבת עתונאים בבוסטון. (צילום א.פ.)

מלטה לא תסגיר את חוטף המטוס המצרי

מאת שפי גבאי, רן דגוני וכתבי סוכנויות הידיעות

ממשלת מלטה דחתה את תביעת מצרים להסגיר לידיה את חוטף המטוס המצרי שנותר בחיים, עומר אל־מרזוקי. היא נימקה זאת בהעדר הסכם הסגרת פושעים בין שתי המדינות.

משקיפים מצריים טוענים, כי מלטה אינה צודקת, משום שהרצח בוצע בתוך טריטוריה מצרית — בתוך המטוס החטוף.

ביתתים גם מסרה משטרת איטליה, כי הירדני שנעצר שם בשבוע שעבר, תיכנן פיגוע שמטרתו היתה שחרור חוטפי האניה „אכילה לאורו". „שיחות הטלפון הבינלאומיות שניהל וקיבל נתנו לנו מידע מדוייק ולכן באלצנו לפעול במהירות", אמר סגן המפקד הכללי בחרונה, מריו סקיניה. במרתף ביתו של העצור, עומר סאאות עבול מאחת, שהודיע כי הוא קצין אש"ף, נמצאו עשרים ק"ג של חומר נפץ רב־עוצמה.

אש"ף מצא „הסבר" חדש לפרשת מותו של ליאון קלינגהופר, היהודי האמריקני שנרצח על סיפון „אכילה לאורו". נציג אש"ף באו"ם, פארוק קאדומי, אמר אתמול, בסעודת צהריים של שגרירי מדינות הליגה הערבית, כי אשתו של קלינגהופר רצחה אותו... „אולי יתכן... כי אשתו של קלינגהופר דחפה אותו אל הים כדי לקבל את כספי הביטוח... אין הוכחות שהוא נרצח על־ידי אש"ף", אמר קאדומי. שגריר ישראל באו"ם, בנימין נתניהו, שבאם אתמול לאו"ם, ציטט את דברי קדומי כדוגמה לעבל המזרחה אליה הגיע אירגון המרור.

חיי כלב?

בריג'יט בארדו, כוכבת־הקולנוע הצרפתיה, מחייכת למצלמות ומחזיקה באחד מחמשת הכלבים החדשים שאימצה ממכלאת קאברי בדרום צרפת. ב.ב. ידועה באהבתה לבעלי חיים, ויש לה כבר אוסף נכבד של כלבים וחתולים. (צילום א.פ.)

במעמקי הג'ונגל האפריקני
עמוק עמוק במערות מסוכנות, טמון אוצר.
ההרפתקה של כל הזמנים !!!

ריצ'רד צ'מברליין
כוכב "שוגון"
בסרט ההרפתקאות החדש והמרתק
מכרות המלך שלמה
עם שרון סטון · הרברט לום · ג'ון ריס דייויס · עפ"י ספרו של סר ריידר האגארד
במאי ג'. לי טומפסון · "תותחי נברון" · הפקת הענק של מנחם גולן ויורם גלובוס

בכורה ארצית
„תל־אביב" ת"א ליל שישי 12, 9.45 · מוצ"ש 9.30, 7.15 · חול 9.30, 7.15, 4.30 · שחרית שבת 11 בבוקר
„אדיסון" ירושלים
„עצמון" חיפה
„אורדע" רמת־גן
„סביוני" חולון ליל שישי 10
„עצמאות" בת־ים
הצגות מיוחדות בחג חנוכה: „הוד" תל־אביב ימים ב' עד ו': 11 בבוקר, 2 אחה"צ
הפצה: גולן גלובוס־קולנוע ישראל

מועדון צרכנים
לקוראי מעריב
קנה בבתי העסק המתפרסמים במדור "מועדון הצרכנים" מדי יום רביעי במוסף "סגנון" ותזכה בפרס ללא הגרלה
על כל קניה בסך 25 שקלים חדשים תקבל עט כדורי חינם
על כל קניה בסך 50 שקלים חדשים תקבל כרטיס קולנוע חינם
על כל קניה בסך 150 שקלים חדשים תקבל ארוחה זוגית חינם
על כל קניה בסך 750 שקלים חדשים תקבל משחק מחשב חינם
על כל קניה בסך 2000 שקלים חדשים תקבל [illegible]
חידון פרסים
1. לאיזה בית עסק שייך טלפון מס' 284389
2. לאיזה בית עסק שייך טלפון מס' 623619
את התשובות נא לשלוח לחוב' ג'רי־קאר־ד ריאנה מספר 510 ת"ד גבעת גבעתיים
פרס ראשון: מתנת פוטו ברא הרואה 3 רמת־גן טל. 720844
טלסקופ

מעריב מקומי

אופקים

□ **המלחים באים.** "אבטו עוד נחזור אליכם" – הבטיחו אתמול מלחי הצי השישי של ארצות הברית לתושבי אופקים, במסיבת פרידה שנערכה לכבודם בתום שלושה ימי התארחות שעשו המלחים בעיירת הפיתוח בעבודות צביעה ושיפוצים במירפאת קופת חולים ובבתי קשישים. קשה היה להבחין מי יותר נרגש – מלחי הצי הקשוחים, למודי סערות בים, או הפעילים באופקים שטיפלו בהם. הקשרים שנקשרו בין הצדדים היו מפתיעים. בטרם נפרדו ממארחיהם, הבטיחו המלחים לחזור לאופקים לסיבוב נוסף של עבודות שיפוץ בסוף ינואר תחילת פברואר, כאשר אניתם תשוב לעגון בנמל חיפה. "הכינו הרבה צבעים ומיברשות. זה ג'וב טוב, זה שבר לנו את השיגרה ואת השעמום בהפלגות הארוכות בים", אמרו המלחים.

חדרה

□ **אבוקדו בצרות.** מגדלי האבוקדו במרחב חדרה נקלעו לצרות לאחר ירידת מחירים גדולה, עד לכ־700 דולר לטונה בשוקי אירופה, כשנותרים כיום כ־300 דולר הכנסה נקיה בלבד, לאחר ניכוי ההוצאות בשיעור של כ־400 דולר לטונה. באיזור חדרה מגדלים אבוקדו על שטח של קרוב ל־20 אלף דונם והפרי משווק בצרפת, גרמניה, אנגליה ועוד. למפולת המחירים גרמה התחרות הקשה של פירות מספרד והאיים הקנריים.

חיפה

□ **מכות ברחוב הפרטיזנים.** שלושה אנשים שעסקו בחיתוך כבלים של תחנת־דירואו בחיפה, הוכו על ידי בריונים של אותה תחנה. אחד החשודים בתקיפה, רמי אטיאס בן 30, נעצר אתמול ל־7 ימים בפקודת שופט בית־משפט השלום בחיפה ראובן בן־חורין. לפי החשד תקף רמי אטיאס את שטרית אבודיי, משה פריאנטה ודוד בן־שטרית שעסקו ביום שני השבוע בחיתוך כבלים של תחנת טלוויזיה בכבלים ברחוב הפרטיזנים שבקרית־אליהו בחיפה, בפקודת בית־משפט מחוזי. בא כח המשטרה טען בבית המשפט כי רמי אטיאס המתגורר בקרית־אליהו היכה עם אחרים במוטות את השלושה. במהלך התקרית נגנבה מצווארו של שטרית אבודיי שרשרת זהב שערכה חצי מליון שקלים.

לוד

□ **הגנה על הטבע.** תושבי לוד, וחובבי טבע ונוף, יוכלו מעתה להשתתף בפעילות החברה להגנת הטבע בעיר. השבוע נפתח ביוזמת מועדון רוטרי בלוד סניף של החברה, אשר יופעל בשיתוף המחלקה לנוער וספורט של עיריית לוד. בראש הסניף המקומי יעמוד שמואל טגא, חבר מועדון רוטרי ואיש החברה להגנת הטבע. תושבי לוד והאיזור שברצונם לפעול במסגרת זו, יוכלו לפנות למחלקה לנוער וספורט בבניין עיריית לוד.

מירון

□ **בוטלה המועצה הדתית.** המועצה הדתית של מושב מירון, שהיתה היחידה בארץ שהוקמה אי פעם בישוב כפרי – פורקה. היוזמה לפירוק המועצה הדתית היוצאת־דופן יצאה דווקא מאת המושב עצמו, שביקש לקבל את השירותים הדתיים באמצעות המחלקה לענייני דת של המועצה האזורית מרום־הגליל, כשאר ישובי המועצה, וכשאר הישובים הכפריים בארץ. משרד הדתות נענה לפנייה בחיוב. מעתה יקבל גם מושב מירון את שירותיו באמצעות המחלקה הדתית של המועצה שבראשה עומד אהרון מעתוק.

נתיבות

□ **אין תקציב להילולה.** הצעה להקצות עשרים מיליון שקל, למימון חלק מהוצאות ההילולה השנתית לזכרו של האדמו"ר ישראל אבוחצירא זצ"ל, הבאבא סאלי, הקדוש הנודע מנתיבות, נפלה אתמול במליאת המועצה המקומית בנתיבות. ההצעה הועלתה על ידי ראש המועצה יוסף אבו מסיעת הליכוד. שלושה חברי סיעתו ונציג תמ"י תמכו בהצעה, לעומת שלושת נציגי הרשימה של "ישיבת הנגב" ושני נציגי רשימות עצמאיות מקומיות, שהתנגדו לה ובכך נפלה ההצעה והתקציב לא אושר. הילולה לזכר הבאבא סאלי נועדה להערך בנתיבות בתחילת ינואר. ההוצאות נאמדות בחמישים–שישים מיליון שקל. רבי ברוך אבוחצירא, בנו של באבא סאלי יבל"א, הגיב אתמול בזעם עצור, אך באיפוק, על אי מתן האישור התקציבי למימון חלק מהוצאות ההילולה לזכר אביו המנוח.

נתניה

□ **לשון הרע.** בית־משפט השלום בנתניה הרשיע אתמול אהרן ינגר, עורך המקומון "השבוע בנתניה", בעבירה על חוק לשון הרע בשל כתבה, שפורסמה בעתונו לפני כשנה, שבה טען כי התאבדותו של נכה בן 31, שאירעה בעת ההיא, נבעה מכך שעורך הדין אברהם איזמן, חבר מועצת העיר, "מנע ממנו להיחלץ מחובותיו". הכתבה פורסמה ב־17 בפברואר אשתקד. נאמר בה כי הנכה הטיל עצמו תחת גלגלי משאית, לאחר שהסתבך בחובות בסכום של 38 אלף דולר, וכי לאחר שראה שחובותיו תופחים הוליט כי ינסה למכור את הדירה בה התגורר עם אימו. אלא שהרעה באה ממקור לא צפוי. עורך הדין שלו, מנע ממנו למכור את הדירה הישנה וכך נמצא האיש בין הפטיש והסדן". לדברי הכתב פנה יום לפני ההתאבדות אחד מידידיו אל עורך הדין והתחנן שלא להכביד על האיש שאיים להתאבד. עורך הדין "לא התרגש, עבר לסדר היום ולמחרת נודע על האסון". בכתב האשום נאמר כי "הדברים שפורסמו בכתבה והמיוחסים לעורך הדין היתם שקר מוחלט ומהווים הוצאת לשון הרע". פסק המשפט נקבע להשמעה ב־12 בחודש.

עומר

□ **הפיכת חצר.** בעקבות הפיכת חצר במועצה המקומית עומר שליד באר־שבע, נבחר לתפקיד יו"ר המועצה ז'אק ארז. ארז היה עד כה חבר בסיעתו של ראש המועצה לשעבר בצלאל גבר, שהחליט לפרוש מתפקידו במלאת 25 שנה לכהונתו כראש המועצה המקומית בעומר. לקראת פרישתו הפיץ גבר איגרת לתושב בה הסביר את הרקע לנימוקי פרישתו ועל החלטתו למסור את ניהול העניינים במקום לצעירים. לפי התסריט שהוכן גבר, צריך היה להיבחר במקומו שמואל בר, חבר סיעתו. אולם בישיבת המועצה התפתח תסריט אחר. רק ארבעה מחברי המועצה מאנשי סיעתו של גבר תמכו בו. ז'אק ארז, גם הוא מאנשי סיעתו של גבר, קיבל חמישה קולות ונבחר לתפקיד יושב ראש המועצה. במקום מסיבת פרידה חגיגית לבצלאל גבר כפי שתוכנן מראש, פרץ במקום ויכוח קולני ונשמעו האשמות של "בגידה". בעומר, הישוב הכפרי שליד באר־שבע, מתגוררים כיום כששת אלפים תושבים.

עפולה

□ **עיטור "אות בפועלו"** שמעניקה מועצת פועלי עפולה זו השנה הששית, יוענק ביום ראשון הבא למאיר אמיתי שנבחר עסקן. כבעל תחנות דלק ויו"ר ארצי של ארגון בעלי תחנות הדלק, פעיל שנים אחדות בתחומים צבוריים שונים. מאיר אמיתי, בן 53, בן למשפחה ציונית באיראן, התיישב בעפולה בעלותו ארצה ב־1951 ובמשך שנים, (מ־1963 עד 1970 ומ־1980 עד 1984) כיהן כמ"מ ראש עיריית עפולה. פעילותו הציבורית מגוונת ביותר והוא מהיותו יו"ר ארגון הגג של עולי איראן בישראל, חבר הנהלת "הפועל" בעמק ויו"ר האגודה למען החייל באיזור – שהקימה לאחרונה 4 מועדוני תרבות במחנות צה"ל בעמק. הטכס יתקיים באולם התרבות והאירועים החדש של מועצת פועלי עפולה שנפתח לאחרונה, במסגרת אירועי חודש ההסתדרות, לציון ייסודה של ההסתדרות בטבת.

פתח־תקוה

□ **זהב על המכין.** בני זוג מפתח־תקוה, שרה ויצחק אילן, נעצרו אתמול בבית־משפט השלום בעיר לשלושה ימים כחשודים בתקיפת בעל מכולת, שסירב למכור להם בהקפה. בבית המשפט טען נציג המשטרה כי ב־22 בחודש שעבר קנתה שרה אילן, בת 26, מצרכים בהקפה במכולת של עוזר צים. בעל המכולת הודיע לה שלא תוכל לקנות עוד בהקפה ואז הביאה לו זהב כפקדון. כעבור יומיים שבה למכולת, הפעם בחברת בעלה, יצחק, בן 28. הבעל דרש את פקדון הזהב בחזרה והתפתח בין בני הזוג לבעל המכולת דין ודברים, שבמהלכו על פי החשד התפרעו בני הזוג. שרה דקרה את בעל המכולת בסכין ופצעה אותו ובעלה בעט באשכיו. החשודה טענה להגנתה כי מתוך כעס זרקה על בעל המכולת, בלהט הויכוח, קופסת פלסטיק ואילו הוא "השתולל והסכין בידו". בעלה טען כי בבואם לברר פרטים על הזהב שמו הבים לבעל המכולת הוא שמע, בהיותו בחוץ, צעקות בוקעות מהחנות ואז ראה את בעל המכולת רודף אחר אשתו הנמלטת וכדי להגן עליה בעט בו.

צפת

□ **שלשל הכסף לכיסו.** עובד תחנת הדלק "סונול" בצפת, נעצר לחקירה על ידי המשטרה בחשד ששלשל לכיסו 544 אלף שקל מכספי התחנה. החשוד הוא תושב הכפר עכברה שליד צפת, בן 27, שהועסק כמתדלק בתחנת "סונול" במבואות צפת. על פי החשד זייף הצעיר חשבוניות, ובדרך זו נוצרה בקופה יתרה של 554 אלף שקל, שאותם נטל לעצמו. התרמית נתגלתה על ידי מנהלי התחנה אשר התלוננו על כך במשטרה. בתום חקירתו שוחרר האיש בערבות.

משתתפים: שלמה גבעון, מנחם רהט, גיל יודילוביץ', אברהם פוקס, אריה קיזל, תלמה פרידר, צבי קליינמן ומאיר הראובני.

מצטיינים שלושה מעובדי מחלבת "טרה", השניה בגודלה בישראל, אחרי "תנובה", זכו אתמול בתואר "עובד־ישראל" על הצטיינותם ומסירותם בעבודה. התואר הוענק להם על ידי "מעריב" בהשתתפות ההסתדרות הכללית של העובדים, התאחדות התעשיינים, לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים והמכון לפריון העבודה והייצור. בתמונה: מנהל מחלבת "טרה" נתן קלדור (מימין) מעניק תעודת "עובד ישראל" לאחד מהם. (צילום: שמואל רחמני)

אנשי צבא הקבע בראשל"צ נאבקים בביטול פטור הארנונה

העירייה: "אנו פעלנו לפי החוק"

מאת גיל יודילוביץ'

מאות אנשי צבא קבע מתארגנים בראשון־לציון למאבק נגד העירייה שהודיעה כי עליהם לשלם תוספת למיסי הארנונה שהוטלו עליהם.

בקרב אנשי הקבע שורר זעם רב בעקבות מה שהם מכנים נסיונה של העירייה לגבות מהם סכומי כסף שלא כדין. לדבריהם קבלו מראש העיר, תא"ל (מיל) מאיר ניצן, מכתב שבו הוא מודיע להם כי, עפ"י צווי החירום להוראות המשק מחודש יולי ועפ"י חוק ההסדרים לשעת חירום במשק, בוטלו הפטורים והנחות הארנונה לכוחות הבטחון.

כ־80 אנשי קבע קיימו השבוע אסיפה והודיעו כי נציגיהם התייעצו עם ארבעה משפטנים, לרבות ראש עיריית ראשל"צ לשעבר, עו"ד חנניה גיבשטיין, ואלה קבעו מעל לכל ספק שחוקי החירום חלים לגבי 9 החודשים בלבד, החל מחודש יולי השנה ולא לגבי שנת התקציב כולה. נוסף על כך ביטול הפטור חל רק על 3 רבעים בלבד מהארנונה, שהיו חייבים בה לולא הפטור, וכעת מבקשת העירייה לדעתם לגבות מהם גם את 25 האחוזים, שלגביהם הם עדיין זכאים לפטור.

אנשי הקבע טוענים, כי החישובים שנעשו על־ידי מחלקת הגביה הם מוטעים. הם הודיעו כי יפנו לבג"ץ אם לא יחזור בו ראש העיר מפרשנותו הנוגדת לדבריהם את החוק.

מנכ"ל העירייה שלמה אבוטבול אמר בתגובה, כי לאנשי הקבע ניתנה ארכה לתשלום הסכומים עד ל־14 לחודש. גם אז יוכלו לשלם בשיק דחוי לסוף דצמבר. הארכה ניתנה להם, כדי שיוכלו גם לנקוט אמצעים משפטיים אם רצונם בכך. "אנו פעלנו על־פי החוק", אמר.

„חודש... ויתר... ל...

מאת מנחם רהט

תקציב החודש של ביה"ס העיוני בצפת, יוגבה במיליו... שיועברו אליו על ידי העיתו... מי "הרושת הגליל" (שהוזל... בינתיים), אשר האשים א... ביהם בהפרת צו של ביה"ד... דה.

הסכם־פשרה בנושא זה הושג בבית־משפט השלום בצפת, במהלך דיון בתביעה אזרחית בגין הוצאת לשון הרע, שהגישו 36 מורי ביה"ס נגד "הרושת הגליל".

פרקליטם של המורים, עו"ד ראובן שרגיל, מצפת, טען בביהמ"ש כי העיתון המקומי הוציא את דיבתם רעה של המורים, בכך שפירסם במארס השנה ידיעה בה נאמר כי מורי ביה"ס שמו ללעג ולקלס את החוק בישראל, בכך שהפרו בזדון את צו ביה"ד לעבודה בנצרת – וקיימו שביתה פראית ובלתי חוקית.

לטענת העיתון, "קשה לצפות מהתלמידים, האחוזים לעתיד, כי יכבדו את החוק ... מורים שידעו על הצו, הפסיקו לעבודה והודיעו לחבריהם על חובתם לשוב לעבודה מיד, וכך אמנם אירע בפועל – והלימודים חודשו תוך שעה בבלאם".

המורים תבעו פיצוי של 25 מיליון שקל, אך בתיווכו של השופט אלופי הגיעו לפשרה בתביעה, ולפיה יפרסם הנתבעים – עורך העיתון והכתב האחראי לידיעה – התנצלות, מבלי להודות בהוכחות המשפטית, על הצער ועוגמת הנפש שגרמו למורים. הנתבעים גם הסכימו לתרום לביה"ס מיליון שקל לרכישת ציוד לימודי, לתועלתם של תלמידי ביה"ס.

שירים וחיוכים בבילינסון האינפוזיות, הכאב והדמעות, נגוזו אתמול לרגע קט כאשר למחלקת הילדים בבית החולים בילינסון בא מיני־פסטיבל בדמותם של: ריקי גל, קורין אלאל, אילנה אביטל ומאיר בנאי – שהגיעו אל המחלקה לבדר את הילדים ולהביא להם מעט שמחה לפני חג החנוכה. כ־70 ילדים, בני שנה ועד 14, שרו עם האמנים, חייכו ומחו כפיים (כתבה שרה פרידמן, צילום שמעון בשט)

בת־ים

העירייה תפטר אחיות בתחנות טיפת־חלב

מאת שרה פרידמן

עיריית בת־ים הודיעה לועד עובדי העירייה ולמועצת הפועלים כי בדעתה לפטר את כל העובדים והאחיות בתחנות לבריאות המשפחה בעיר. צעד זה בא לאחר השבתה ממושכת של התחנות לאחר דרישת העירייה ממשרד הבריאות להעביר את התקציבים שהוא חייב לעירייה בסך 300 מליוני שקלים.

פיטורי האחיות והעובדים, וסגירת התחנות, ייכנסו לתוקף בסוף חודש זה אם לא יושג הסכם עקרוני עם משרד הבריאות בנושא המימון. מועצת הפועלים הודיעה לעירייה כי אם היא תממש את כוונתה לפטר עובדים, יוכרז סכסוך עבודה וישבתו כל שירותי העירייה. בר־ציון מעקי, מזכיר מועצת הפועלים הודיע אתמול כי המועצה מבינה את קשיי העירייה במימון פעולות שמשרד ממשלתי אחראי להם, אך בעיני העובדים, העירייה היא הגוף האחראי המעסיק הבלעדי.

על רקע איום סגירת התחנות, הוקם מטה מיוחד בו משתתפים הסתדרות האחים והאחיות, הועד הארצי של אחיות בריאות הציבור, מועצת הפועלים וועד עובדי העיריה. בכינוס חרום של נעמ"ת אתמול בעיר הוחלט להזעיק את הציבור בארץ לנוכח המצב החמור שיוצר לבריאותם של תינוקות שלא יחוסנו, נשים הרות שישארו ללא טיפול ועוד.

איגוד האחיות בבריאות הציבור ישבית את השירותים בכל הארץ אם יפוטרו אחיות בבת־ים. משרד הבריאות מסר כי הוא מודע לקשיים וכאשר יוחלט על הזרמת כספים יוכל המשרד לשלם את כל החובות ובכלל זה החובה לעירית בת־ים.

„ויסקי מאנגליה וריבה מרומניה – זה מהקיבוץ?"

שאלו עשרות עובדי ה„סופרמרקט" שהפגינו בכפר־סבא נגד פתיחת חנות „מזון מן הקיבוץ"

מאת תלמה פרידר

עשרות עובדי ה„סופרמרקט" (מרשת קראוס דן השרון, היריבון הכחול ועוד) הפגינו אתמול בכפר־סבא נגד פתיחת החנות החדשה של ההסתדרות „מזון מן הקיבוץ".

הם מחו על כי „תנובה" מוכרת לחנות זו את מוצריה בזול יותר מאשר ל„סופר" וכתוצאה מכך מחירי החנות החדשה זולים יותר ו„שוברים את השוק". המפגינים הגיעו בשני אוטובוסים והתייצבו ברחבה שלפני החנות החדשה כשכרזות בידיהם: „מזון מן הקבוץ שיהיה בקבוץ". כתוצאה מן ההפגנה בוטלה הפתיחה החגיגית.

„חנויות „מזון מן הקבוץ" מתחרות בנו. הן משיגות תמורה סחורה בזול יותר מאשר הסופרמרקטים לנו. הם גם סיטונאים וגם קמעונאים", הסביר מאיר היימוביץ, יו"ר ועד קראוס דן השרון. „אנו אותה משפחה, איך הם מתחרים בנו, הסתדרות בהסתדרות. הייתכן?" טען אחד המפגינים. „איזה מזון מהקבוץ זה, ויסקי מאנגליה, ריבה מרומניה, פטריות מהולנד זה קבוץ זה?", שאלו המפגינים.

משה פרילה, מנהל הסניף החדש בכפר־סבא, נמנע מלהגיב על ההאשמות. „אני נמצא כאן לשרת את הקהל", אמר ואחר כך הוסיף: „אני חושב שזה לטובת העיר".

מרחב תכנון מקומי כפר־סבא
הודעה עפ"י סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965
בדבר בקשה להקלה ושימוש חורג
הועדה המקומית לתכנון ולבניה כפר־סבא מודיעה בזה כי הוגשה בקשה להיתר על חלקה 102 בגוש 6431 רחוב הס מס' 13.
הקלה בשטחי הבנייה מקומה א'.
אין חריגה בשטחי הבנייה המותרים לכל הבנין.
כל המעוניין יוכל לעיין בבקשה הנ"ל ובתכניות המצורפות אליה, במשרדי הועדה המקומית כפר־סבא, רחוב ויצמן 137, בשעות קבלת־קהל, ללא כל תשלום וכן רשאי להגיש התנגדות למתן ההיתר המבוקש.
ההתנגדויות המנומקות ובשני העתקים אפשר להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה כפר־סבא, עד לתאריך שבועיים מיום הפרסום.
יצחק אלה, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה כפר־סבא

חוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965
מרחב תכנון מקומי, כפר־סבא
הודעה על הכנת שינוי תכנית
נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז המרכז, אישרה באישור שר הפנים, שינוי תכנית מתאר מקומית [illegible]
ד. שיש, יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז המרכז

חוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965
מרחב תכנון מקומי, רמת־גן
הודעה על הכנת שינוי תכנית
[illegible]

הנהג
עשה לך מנהג –
קח עמך
חייל לדרך

קרא מחר
בשבועון „סופשבוע"
על המציגים
ביריד
התעשיה הקיבוצית
המתקיימים
במוצ"ש הקרוב

מועדון מטיילי מעריב
טל. 03-439207
פטגוניה
34 יום כולל ארץ־האש, ארגנטינה, צ'ילי והקרנבל בריו
היציאה: 12.1

ספרית מעריב
על החתום
מאת אפרים אילין
אוטוביוגראפיה עשירה וצבעונית של איש עסקים ישראלי יוצא דופן ובעל מעוף, שהיוזמה והתעשיה היו סוד הצלחתו.
להשיג בחנויות הספרים בכתבי הארץ או ישירות בחנות ספרית מעריב, דרך פתח־תקוה 2, תל־אביב ☎ 03-332211
חדש

יום ראשון לסגן השר

מאת יוסף ולטר

סגן שר הבטחון החדש מיכאל דקל החל את יומו הראשון בתפקידו במשרד הבטחון בהכרת תחומי הפעולה שבהם יעסוק. סגן השר דקל הגיע אתמול בבוקר ללשכתו שבקומה השלישית, הוא נתקבל על ידי סמנכ"ל משרד הבטחון למינהל, מר יהודה מירון. הלה סקר בפני סגן השר את פעילויות המשרד השונות. לאחר היכרות קצרה עם סגל העובדים הבכיר במשרד, נכנס דקל ללשכתו. אחר הצהרים הוא קיים פגישה ראשונה עם שר הבטחון, שבה שמע את השקפותיו לגבי נושא ההתיישבות והמשתית. ואת מדיניות המשרד בתחומי יהודה, שומרון, עזה, בקעת הירדן ושוטי קו העימות. שם עשה משרד הבטחון בשנה האחרונה עבודות רבות לחיזוק התשתית.

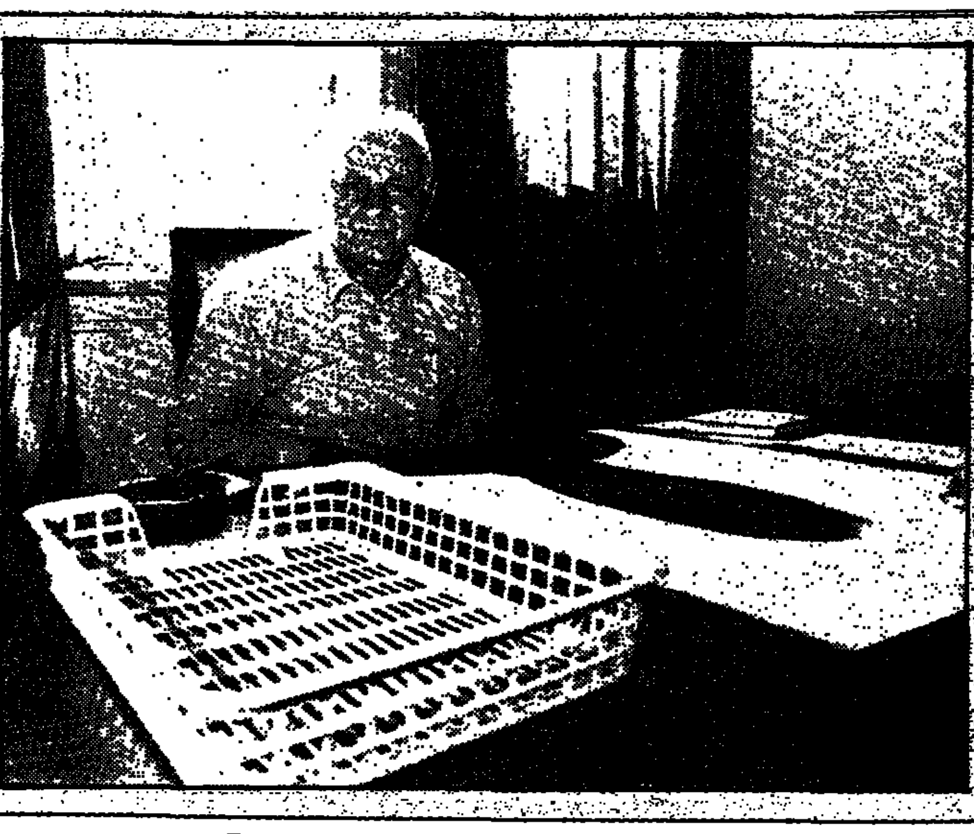

בצילום: סגן השר בלשכתו החדשה.

צילם: שמואל רחמני

מזון תרופתי לתינוקות אינו מגיע לנזקקים

הורים נזעמים צרו על משרד יבואן שהפסיק לספק את המזון שבלעדיו עלולים תינוקות להגיע לבי"ח ★ מקור הבעיה – חוב של משרד הבריאות ליבואן וההחלטה להפסיק לסבסד את המזון המיוחד

מאת שרה פרידמן

עשרות הורים זועמים פוקדים בימים האחרונים את משרדי חברת „אלמא פרמא", יבואנית מזון תרופתי לתינוקות, אשר הפסיקה את אספקת המזון לבתי המרקחת בשל חוב של משרד הבריאות. הורים רבים אינם להבות את עובדי החברה.

מדובר בכמה סוגי מזון – „נוטרמיגן", „פרגסטמיל", „לופנלק" ועוד. תינוקות שאינם מקבלים סוג אחר של מזון, תלויים בהם לחלוטין. מזון אחר גורם להתפתחות הפרעות המחייבות אישפוז בבית-חולים.

משרד הבריאות הודיע לקופת חולים הכללית שהסבסוד יופסק בעוד שבועיים. בין משרד הבריאות לקופת החולים סכסוך הנמשך זמן רב בשאלה האם לכנות מזון זה תרופה – ואז חייבת הקופה לספקו למבוטחיה – או מזון ואז המדינה חייבת לסבסדו. „איננו יכולים להמשיך לסבסד את המדינה", אומרת אסתר טבנביים, מבעלי אלמא פארם.

מועצת קופת חולים הודיעה אתמול, כי התקבלה הודעה ממשרד הבריאות על כוונתו להפסיק את הסבסוד בעוד שבועיים. המועצה קראה למשרד הבריאות לשקול את הנושא שנית בשל הנטל הכבד שיוטל על הצרכנים של המזון התרופתי, שמחירו אלפי שקלים.

ד"ר משה משיח, ראש שרותי האשפוז במשרד הבריאות, אמר כי לדעתו שוב המשרד לספקים נמצא כבר פתרון אך להבא ישלמו הצרכנים על-פי העלות, ללא סבסוד. „איני יכול להצביע על סעיף כלשהו שאפשר לבטל לטובת סעיף זה. אני מצטער על כך, אך משרד הבריאות הגיע לקצה גבול היכולת".

ד"ר משיח רואה בחיוב את החלטת קופת חולים לדון בסקרים מיוחדים של נצרכים. „במצב הנוכחי במדינה יש לעבור מסובסידיה למוצר לסובסידיה לנצרך". אמר. דובר קופת חולים, דוד תגר, אמר שאי אפשר להגדיר לפתע, בהוראה אדמיניסטרטיבית, את המזון הזה כתרופה. „זהו תרגיל שקוף להסיר את אחריות הסבסוד מהמדינה ולהעמיסו על האוצר, באותה מידה יכול היה המשרד להכריז על לימונים, או על כל מזון המכיל ויטמינים, כתרופה ולחייב את קופת חולים לשלם".

„רציתי להפחיד את המשפחה" סיפרה הדיה אחרי שהציתה עצמה

הצעירה הבדווית לא היתה מרוצה מהאופן בו הכריחו אותה להינשא לגבר שלא חפצה בו

מאת אורי בינדר

„לא התכוונתי להתאבד, רציתי רק להפחיד אותם", סיפרה לחברותיה הדיה אבו-סיאם, בת 22, מהעיירה הבדווית רהט, זמן קצר לפני שנפטרה בבית-החולים „סורוקה" כתוצאה מהכוויות הקשות בגופה.

הצעירה בעלת הכבוד העצמי לא היתה מרוצה מהאופן שבו השיאו אותה לסאלם אבו-רביע, בן 26, מתורה. מקורות מוסמכים במגזר הבדווי בנגב אומרים, כי הצעירה גלתה מרדות כלפי משפחתה, שהשיאה אותה בניגוד לרצונה.

בתחילת החודש שעבר נשאה כחוק. אולם סרבה להתגורר עם הבעל הטרי תחת אותה קורת גג. הדיה נהגה לברוח מביתה הטרי, אולם בני המשפחה אתרו אותה, היכו והחזירוה בכוח לביתה הכפוי. האשה, שהעזה למרוד בבעלה ובאביה, שאבה עידוד ממעשיה של צעירה בדווית מיישוב סמוך. זו נסתה להתאבד בשתיית נפט, לאחר שנודע לה על כוונתו של אביה להשיאה כאישה שניה לבדווי מאותה עיירה.

משפחתה של הדיה אילצה אותה לחזור לבית, שנכפה עליה, וכך נהגו בה הורי בעלה. בהעדר מוצא הציתה את עצמה לפני שלושה שבועות. היא הועברה לבית-החולים "סורוקה" בבאר-שבע. הרופאים אבחנו בגופה כשמונים אחוזים של כוויות קשות והתאמצו להציל את חייה. לצעירות, שביקרו אותה, ספרה הדיה, כי לא התכוונה להתאבד אלא להפחיד את בני משפחתה ולאלצם שלא יחזירו אותה לחיק הבעל.

יצואן פרחים הונה את בנק-ישראל ב-1.2 מיליון דולר

הגיש רשימוני-יצוא כוזבים לשני בנקים מסחריים וקיבל הלוואה שלא היה זכאי לה מקרן מימון משלוחים

מאת סופרת „מעריב"

יצואן הפרחים דוד סלע בן 46, ממושב נחלים, הואשם אתמול בבית המשפט המחוזי בתל אביב בהונאת בנק-ישראל בסכום של 1.2 מליון דולר, על ידי כך שהגיש רשימוני יצוא כוזבים לשני בנקים מסחריים וקיבל מהם סכומי כסף שלא היה זכאי להם כהלוואה מטעם קרן מימון משלוחים של בנק ישראל.

בכתב האישום נגד סלע מציינת התובעת, עו"ד עפרה אורנשטיין, סגנית לפרקליטות מחוז המרכז, שסלע, כיצואן פרחים, זכאי לקבל מבנק ישראל אשראי הניתן כסיוע ליצוא, הניתן על ידי שלוש קרנות, שאחת מהן היא קרן מימון משלוחים. לצורך קבלת האשראי על היצואן למסור לאחד מהבנקים המסחריים העתק מרשימון היצוא שהוא הגיש קודם לכן למכס.

על פי כתב האישום הגיש סלע בעונת היצוא 1983/84 תורי-סר רשימוני יצוא לשני בנקים – המזרחי וברקליס דיסקונט – וקיבל מהם 1.2 מיליון דולר. במקביל הוא קיבל מאגרקסקו באותה עונת יצוא סכום של כ-1.5 מליון דולר כהקדמה של תמורות יצוא של פרחי ציפורן. בגיבת הפרקליטות טוענת כי סלע לא הביא לירידת בנק-ישראל שהוא מקבל מחברת אגרקסקו תשלום המהווה הקדמת תמורות-יצוא, בידעו שעל פי נוהלי הבנק הוא אינו זכאי לקבל אשראי נוסף במקרה כזה. עו"ד אורנשטיין מציינת כי בנק ישראל לא היה נותן לסלע אשראי מקרן מימון משלוחים לו ידע על המימון הנוסף שסלע מקבל מאגרקסקו. באופן זה קיבל סלע במירמה 1.2 מליון דולר. סלע נאשם גם בנסיון לקבל אשראי במירמה מבנק ישראל במקרה אחר.

הזעיק אמבולנס לאשתו ובעצמו לקה בהתקף-לב

מאת גיל יודילוביץ

תושב לוד שליווה באמבולנס את אשתו החולה לקה בדרך בהתקף-לב בגלל התרגשות. מתנדבת שהיתה באמבולנס הצילה את חייו. הבעל ואשתו הובאו לבי"ח אסף-הרופא במצב קשה.

אתמול בשמונה ושלושים בבוקר התקשר משה יוסף, בן 66, לתחנת מד"א המקומית וביקש להזעיק אמבולנס לאשתו שחשה ברע.

למקום יצא אמבולנס עם הנהג-שמעון נאור, ומתנדבת שרות-לאומי, ענת אהרוני. כשהגיעו לבית משפחת יוסף התברר כי האשה, ליזה יוסף, בת 62, לקתה בשיתוק מוחי. היא הוכנסה מייד לאמבולנס ובעלה הצטרף אליה. בדרך לביה"ח שמה המתנדבת לב כי הבעל חש ברע וסובל מקוצר נשימה. תוך כדי נסיעה אבחנה כי מדובר בהתקף-לב וביצעה בו פעולות החייאה. כך הגיעו בני הזוג במצב קשה לבית-החולים.

נעצר יהושע הלפרין מבנק צפון-אמריקה

חשוד בביצוע עבירות מנהלים ★ שוחרר בבית-משפט השלום בערבות 50 מיליון שקל

מאת איה אורנשטיין

יהושע הלפרין, ששימש יו"ר מינהלת בנק צפון-אמריקה, נעצר ושוחרר אתמול בבית-משפט השלום בתל-אביב בערבות של 50 מליון שקל בחשד בביצוע עבירות מנהלים בבנק.

נציג היחידה הארצית לחקירות הונאה, פקד גל גדר, לא פרט מהן העבירות הספציפיות המיוחסות לו. הוא ציין כי במהלך החקירה בבנק צפון-אמריקה, בעיקבות המעילה המיוחסת למי שהיה מנהל סניף ירושלים בבנק, משה שטרן, התגלו מיסמכים המחשידים את הלפרין בביצוע עבירות מנהלים.

את הלפרין ייצג בבית המשפט עו"ד אורי וגמן.

לפני מספר חודשים נעצרה בקשר לפרשת המעילה בבנק צפון אמריקה מי שהיתה המנכ"ל של הבנק, הדסה מתנסה. היא שוחררה אחר כך בערבות.

פרס גרינצוויג לברוך מאירי

הפרס השנתי של האגודה לזכויות האזרח בישראל ע"ש אמיל גרינצוויג ז"ל יוענק השנה לכתב „מעריב" ברוך מאירי, על כתבותיו בנושאים חברתיים ומשפטיים ובמיוחד כתבת תחקיר על שימוש מופרז בגזים בבתי הכלא בישראל.

בוועדת הפרס ישבו הפרופ' יהושע אריאלי, עו"ד מיכאל ברנר ופרופ' חנוך גוטפריינד. ברוך מאירי, בן 44, עובד ב„מעריב" 27 שנים. הפרס יינתן בשבוע הבא.

מבצע אדיבות אצל שוטרי חיפה והגליל

מאת ראובן בקיצבי

מבצע כבוד לזולת לעידוד הסובלנות והאדיבות בקרב מאות שוטרים המשרתים במרחבי חיפה והגליל יוערך על-ידי התנועה למען ארץ-ישראל טובה, מערכת מעריב, חברת אל-על ומטה המחוז הצפוני של המשטרה.

עם הצלחת מבצע כבוד לזולת במרחבי העמקים והשרון הוחלט על המשך המבצע במרחבים נוספים של המשטרה. במהלך המבצע שימשך כשלושה חודשים יקבלו שוטרים, אשר יצטיינו באדיבותם ואשר יומלצו על-ידי הציבור, תעודות הערכה והוקרה.

בתחנות המשטרה ייערכו הרצאות ודיונים בהשתתפות נציגי התנועה למען ארץ-ישראל טובה ומערכת מעריב והשוטרים יתבקשו להיות אדיבים ומתחשבים, לא לענות בקוצר רוח, לגלות סבלנות ואיפוק ולהמנע משימוש בכוח שלא לצורך. יצויינו גם אזרחים המסייעים לשוטרים במילוי תפקידם. המבצע יפתח בחודש הבא בטכס חגיגי שבו יחולקו 12 תעודות הוקרה לשוטרות ושוטרים ממרחבי השרון העמקים שהצטיינו באדיבותם.

המבצע כבוד לזולת במשטרת ישראל נערך בברכת שר המשטרה חיים בר לב, והמפכ"ל.

מאסר על תנאי לאדם שירה ופצע בעלה של אהובתו

מאת איה אורנשטיין

רב סרן (מיל') איתן זיו, בן 36, מבאר יעקב הורשע אתמול בבית המשפט המחוזי בתל אביב בפציעת בעלה של המאהבת שלו. הוא ירה לעבר הבעל כאשר האחרון בא, מצוייד במצלמה, לביתו של זיו לברר מה עושה שם אשתו עם זיו. זיו נדון על ידי השופטת ויקטוריה אוסטרובסקי כהן לחמישה חודשי מאסר על תנאי ולקנס בסך 750 אלף שקל.

התובע, עו"ד אברהם פכטר מפרקליטות מחוז המרכז, האשים את זיו בחבלה חמורה – עבירה שהעונש המירבי עליה הוא 20 שנות מאסר. אולם השופטת החליטה להרשיעו בעבירה קלה יותר – פציעה בנסיבות מחמירות, שהעונש המירבי עליה הוא 6 שנות מאסר.

השופטת גם החליטה להקל בדינו של הנאשם.

הסניגורית, עו"ד נירה לידסקי, אמרה בשם הנאשם כי הוא ירה על הבעל, תוך שיבה, מאחר שלא זיהה את האיש שהציץ דרך חרכי התריס, והיה משוכנע שמדובר במחבלים או בשודדים.

השופטת דחתה גירסה זו וקבעה כי אינה מאמינה לזיו בעניין זה, אולם התחשבה בכך שזוהי העבירה הראשונה שלו ובאישיותו.

דרום-אמריקה בתקופת הקרנבל

הטיול הקלאסי המקיף של 32 יום בברזיל, ארגנטינה, בוליביה ופרו ★ ביצוע והדרכה: „נאות הכבר ★ היציאה: 2.2.86.
פרטים: „מועדון מטיילי מעריב", מערכת מעריב, טל. 03-439207.

מועדון מטיילי מעריב

תנובה אקספורט בע"מ
ת.ד. 20059 · רח' לינקולן 17 תל-אביב

מכרז למכירת מלגזות ומכונית

מוצעות בזה למכירה מלגזות כדלהלן:

1.	ייל אמריקאי	מס' רישוי 67-475 (פנימי 247)	שנת ייצור 1975
2.	ייל אמריקאי	מס' רישוי 67-364 (פנימי 233)	שנת ייצור 1974
3.	ייל אמריקאי	מס' רישוי 67-359 (פנימי 230)	שנת ייצור 1974
4.	ייל אמריקאי	מס' רישוי 67-304 (פנימי 207)	שנת ייצור 1973
5.	ייל אנגלי	מס' רישוי 67-237 (פנימי 188)	שנת ייצור 1972
6.	ייל אנגלי	מס' רישוי 67-215 (פנימי 180)	שנת ייצור 1971
7.	קלארק C 500	מס' רישוי 64-350 (פנימי 175)	שנת ייצור 1971
8.	קלארק C500	מס' רישוי 64-555 (פנימי 253)	שנת ייצור 1975

כמו כן

מכונית פג'ו מסחרי שנת ייצור 1983 מס' רישוי 99-362-83.

את המלגזות והמכונית אפשר לראות בבית האריזה בית יהושע ע"י ביהח"ר אביר נתניה – בין השעות 7.00-15.00. החל מתאריך 5.12.85 עד 30.12.85 שעה 11.00.

הצעות בצרוף המחאה בנקאית בשיעור 10% מערך ההצעה אפשר להגיש במשרדנו ברח' לינקולן 17 תל-אביב טל. 283211 במזכירות בתיבת המכרזים עד 30.12.85 שעה 10.00.

העברת בעלות תיעשה לפני קבלת הרכב ע"ח הקונה. במידה ויחול מ.ע.מ. הקונה ישלם זאת.

אין תנובה אקספורט מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה אחרת.

המלגזות והמכונית תימכרנה במצבן הנוכחי.

הנהלת תנובה אקספורט.

מועצת בית העלמין
חברה קדישא
נס-ציונה

מכרז מספר 67/85

לעבודות הרחבת בית העלמין בנס-ציונה

מועצת בית העלמין חברה קדישא נס-ציונה מכריזה בזאת על קבלת הצעות לביצוע עבודות להרחבת בית העלמין.
רשאים להשתתף במכרז זה קבלנים רשומים לפי חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, שרישומם מתאים להיקף העבודה הנ"ל ושיסווגו לפי סוגיה השונים ואשר הוגן עסקים מורשים המנהלים ספרים כחוק.
את החומר למכרז ניתן לקבל באגף ההנדסה של המועצה המקומית נס-ציונה תמורת סך של 20.000.- שקל אשר לא יוחזר.
להצעה יש לצרף ערבות בנקאית צמודה למדד התשומות לבניה למגורים השווה ל-5% מסכום ההצעה אשר תוקפה למשך 3 חודשים.
את ההצעה יש להכניס לתיבת המכרזים בבנין המועצה המקומית נס-ציונה בשעות העבודה הרגילות בשני עותקים חתומים בידי המציע לא יאוחר מאשר עד ליום ג' 24.12.1985 שעה 12.00.
המועצה רשאית שלא לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.
מכרז זה אינו מתפרסם מטעם המועצה המקומית נס-ציונה אשר מהווה למועצת בית העלמין חברה קדישא שירותי תכנון ופקוח בלבד.

אבנר כהנוב
יו"ר מועצת בית העלמין
חברה קדישא
נס-ציונה

בס"ד
עמותת „רינת ישרים"
רמת גן, רח' יהודית 15, טל' 746211

מכרז

לקבלת הצעות להקמת בית כנסת
ברחוב באר אורה ברמת-גן

קבלנים המעוניינים להגיש הצעות להקמת הבנין יוכלו לקבל התוכניות ופרטים נוספים, לפי הכתובת לעיל, תמורת 25,000 שקלים (שלא יוחזרו).
את ההצעות יש להגיש למשרד העמותה עד ליום שני, י"ח בטבת התשמ"ו 30.12.85.

ועד העמותה

הופיע!!! הופיע!!!

ספר חדש בסדרת מקור

צל של ספק

מאת: שלמה ניצן

להשיג בחנויות הספרים ברחבי הארץ,
או ישירות בחנות הספרים של ספרית מעריב,
דרך פ"ת 72א', תל-אביב.

מקסימום 7
התקלים לכל מסיבה
מקסימום 7
להיטים לוהטים
מקסימום 7
פצצה של תקלים!
הופיע! הופיע! הופיע!

פרסים ללא הגרלה!
הנחות ענק! חדרון סמלים!
הגרלות
במדור שקוראים עכשיו
קנה לא לחץ
פרסים במעריב ת"א בכל יום ו'

קרא מחר
בשבועון „סופשבוע"
על המציגים
ביריד
התעשיה הקיבוצית
המתקיימים
במוצ"ש הקרוב

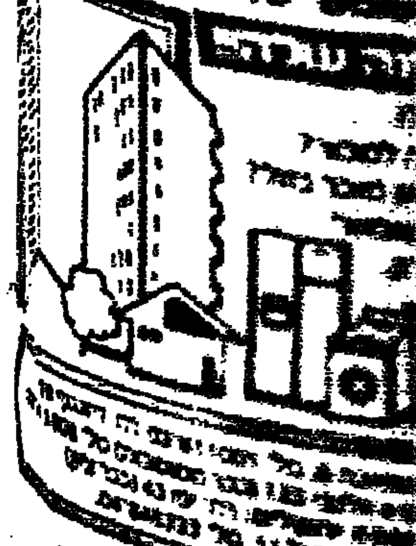

هكذا امن الاحتلال

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

ד"ר אהרון וייס

יקיר ירושלים

ההלויה תצא משער בית העלמין ברחובות, היום, יום חמישי, כ"ב כסלו תשמ"ו, 5.12.85, בשעה 15.00, בבית העלמין החדש ברחובות.

המתאבלים:
ד"ר שמואל וייס והמשפחה

ולנטין מנוח

אינגה

ההלויה תצא היום, יום חמישי, כ"ב בכסלו תשמ"ו, 5.12.85, בשעה 1 בצהרים מבית ההלוי־ות העירוני, רח' דפנה 5 תל־אביב לבית העלמין "הדרום" בחולון.

אלפנדרי וקולנשר

השבעה אצל קולנשר, רח' אוסישקין 44 תל־אביב.

הננו מודיעים בצער רב על מות אמנו וסבתנו היקרה

נחמה הוכמן

ז"ל

מהלוצות בית־גן – יבנאל

ההלויה תצא היום, יום חמישי, כ"ב בכסלו תשמ"ו, 5.12.85, בשעה 15.00 מבית הנפט־רת ביבנאל.

המשפחה המתאבלת

בצער רב הננו מודיעים
על פטירתו ללא עת של

פייבל פיינשטיין ז"ל

הלויה התקיימה ביום רביעי, כ"א בכסלו תשמ"ו, 4.21.85, באשקלון.
יושבים שבעה בבית המנוח, רח' ביאליק 128/7 שכונת שמשון ב' אשקלון, טל. 051-26319.

המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירת
אבינו, אחינו וסבנו היקר

מרדכי שפיגל

בן ר' אליעזר דוד ז"ל

ההלויה תצא היום, יום חמישי, כ"ב בכסלו תשמ"ו, 5.12.85 בשעה 1.00 אחה"צ, מבית הכנסת ישורון רח' זמנהוף 37, תל־אביב לבית העלמין בקרית שאול.
תחבורה תעמוד לרשות המלווים.

אבלים:
משפחות: שפיגל, איזנברג, מור

במלאת שלושים לפטירתה של יקירתנו.

פנינה פוטשניק

ילידת קילצה – פולין

נקיים התייחדות עם זכרה וגילוי המצבה על קברה ביום ראשון, 8.12.85, בשעה 3.00 אחה"צ. נפגשים על יד השער הישן בבית העלמין "הדרום" גבול חולון – בת־ים.

אחיה וב"ב והקרובים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של

אלברט מנדלמן

(פריז)

ההלויה ביום חמישי 5.12.85, פריז.

המתאבלים:
אשתו לילה (פריז)
אחיו שמואל ומשפחתו, תל־אביב

ביום השנה למות יקירתנו

שרה (סוניה) ביצ'יק ז"ל

נעלה לקברה בבית העלמין "הדרום" גבול חולון – בת־ים, ביום שני, כ"ו בכסלו תשמ"ו (9.12.85), בשעה 15.00. נפגשים על יד השער החדש.

המשפחה

משטרת ישראל
ואיגוד הגימלאים
משתתפים בצערו של
רב־סמל־ראשון (גימ.) מרדכי עדיקה
במות עליו אשתו ז"ל

ארונו של יקירנו

אברהם קליר

יוצב במפעלי ארגמן תעשיות ביבנה, היום, יום חמישי, כ"ב בכסלו תשמ"ו, 5.12.1985, בין השעות 10.15–11.15 ומוקירי זכרו יעברו על פניו.

מסע ההלויה יצא בשעה 11.15 מיבנה לכיוון בית העלמין בנחלת־יצחק.

מועד הלויה בשעה 12.00.

המשפחה

למשפחת קליר
ולבית ארגמן תעשיות בע"מ

אנו משתתפים בצערכם על פטירתו
של אבי המשפחה

אברהם קליר ז"ל

קסלמן וקסלמן

למשפ' קליר ובית ארגמן

תנחומינו הכנים על מות

אברהם קליר ז"ל

טרנסטכניקה בע"מ
ההנהלה והעובדים

לבית ארגמן

משתתפים בצערכם על מות

אברהם קליר

אשר טקסטילים בע"מ
נחלת בנימין 51 תל־אביב

לרחל פרנק

משתתפים באבלך הכבד
במות עליך

אמך

איתן, חברה לבטוח בע"מ
ההנהלה והעובדים

לד"ר יצחק האס

משתתפים באבלך הכבד
במות עליך

בנך זצ"ל

המקום ינחמך עם שאר אבלי ציון וירושלים.

איתן, חברה לבטוח בע"מ
ההנהלה והעובדים

לחברנו שאול עסיס

משתתפים באבלך על מות

אמך ז"ל

הנהלת משרד הבטחון
והבריך לעבודה

ליהודה ובתיה שולמן־כהן
ולכל בית כפר עזה

משתתפים בצערכם
בהילקח מכם בנכם

ירון ז"ל

צבי ודורית זוהר
טי.די.וי. שירותי שילוח
בינלאומיים בע"מ

ליהודה (שולמן) ובתיה כהן
ולבית כפר־עזה

בוכים מרה על מות

ירון ז"ל

משפחת גרעין מתערים

לחברנו איציק ברנרד

אתך באבלך הכבד על מות

אביך ז"ל

אלקטרה ישראל בע"מ
ההנהלה והעובדים

לדוד ברנמן

אתך באבלך

חבריך בבית צבי
בית הספר לאמנות הבמה הקולנוע

נציב בתי הסוהר – בית סוהר שכם

משתתפים בצערו של רב סוהר
מרדכי מורדוב במות עליו אביו ז"ל

לטמי, גבריאל ולכל משפחת מנדלסון

אתכם אנו באבלכם על

ניצן הי"ד

שנרצחה בידי פרא אדם, במלטה

אייזנברג מירה ואהרן	אליאב הדר ועזרא
בר־ניב דבורה	בן־סירא נועה ופיני
טרן דבורה	גבע אביבה ומאירקה
דה־פיצ'וטו רות ויעקב	גיל יונה וחיים
דורי מלי וגיורא	גל יונה ואלי
הכרמלי עדינה ויואב	הגבל רחל ושלמה
ירדן עטרה	ישראלי יעל
ירקוני שולה ואורי	מרחב ציפי ושרגא
סיטין נעמי ויגאל	לוד חנה ועמרם
פרת לאה	קילמניק טלילה ואריק
קלנר אמנון	קריאל איה
רהט רבקה	שר אביבה ויואל

אורט ישראל **אורט עולמי**

אבלים על מותו של ידיד אורט

אברהם קליר ז"ל

תנחומים למשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר

יהודה אריה כהן ז"ל

ההלויה תצא מבית הכנסת במושב תלמי מנשה היום, יום חמישי, כ"ב בכסלו תשמ"ה, 5.12.85, בשעה 14.00.
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחה

בצער עמוק אנו מודיעים על פטירתו של

יוסף ארנולד ז"ל

מייסד אגודת יוצאי קאליש והסביבה בארה"ב
ידיד כבוד של אגודת יוצאי קאליש בישראל

הלויה תצא היום, יום חמישי, כ"ב בכסלו תשמ"ו, 5.12.85, בשעה 2.00 אחה"צ מבית הלויות ברחוב דפנה 5 תל־אביב, לבית העלמין ברמת השרון.
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

אגודת יוצאי קאליש והסביבה
והמשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו

בלה קרשון

הלויה תצא היום, יום חמישי, כ"ב בכסלו תשמ"ו, 5.12.85, בשעה 2.00 אחה"צ, מבית הלויות העירוני, רח' דפנה 5, תל־אביב, לבית העלמין "הדרום" בגבול חולון–בת־ים. תחבורה תעמוד לרשות המלווים.

אבלים:
בניה וכלותיה: אודי ורוני קרשון
מיכאל ושפרה קרשון
נכדיה: יעל, נורית, טל,
יובל ויוהר
ומשפחות: קרשון ופורס

אנו משתתפים בצער המשפחה
על מותה של

רות פרוינד ז"ל

גימלאית של משרדנו בירושלים

משרד מבקר המדינה

לחברתנו הניה שמקל

השתתפותנו הכנה באבלך על מות

אמך ז"ל

"קרן מקפת"
מרכז לפנסיה ותגמולים
ההנהלה והעובדים

קבלת מודעות אבל דחופות
•
טלפון 439111
•
יום יום, עד שעה 24.00 (חצות), ב"מעריב" ת"א, רח' קרליבך 2.

הנהג
עשה לך מנהג –
קח עמך חייל לדרך

יקירנו

ניצב (גימ.) **שמואל איתן**

בן תל־עדשים והעמק, איש „ההגנה" והשלום

איננו עוד

הלוויה תתקיים היום, יום חמישי, כ"ב בכסלו תשמ"ו, 5.12.85, בשעה 12.00 בבית העלמין „סגולה" בפתח־תקוה.

המשפחה

סגן ראש הממשלה
ושר החינוך והתרבות
המנהל הכללי הנהלת המשרד
וועד הגימלאים

אבלים על מות

יוסף בר־נון ז"ל

ומביעים תנחומים למשפחה

לד"ר שושנה בר־נון

אתך באבלך הכבד על מות

אביך ז"ל

חברי המחלקה לביוכימיה
הפקולטה למדעי החיים
ע"ש ג'ורג' ס. וייז
אוניברסיטת תל־אביב

למשפחת בר־נון

משתתפים בצערכם
על מותו של

מר **יוסף בר־נון** ז"ל

רות איילון
וצוות המורים לחינוך גופני
בירושלים

למשפחת גרינברג

משתתפים באבלכם
על מות

דוד גרינברג
ז"ל

חברי מושב הצבה

לאהרן רדליך ובו"ב

משתתפים באבלכם הכבד על מותה ללא עת
של הרעיה — האם

אסתר (סטלה) רדליך
ז"ל

אחות ראשית בקופת חולים
לעובדים לאומיים בת"א־יפו

מרכז קופת חולים לאומית
הנהלת סניף תל־אביב
הרופאים, האחיות והעובדים

לחנואל קוטינסקי ובו"ב

משתתפים בצערכם על מות

האם ז"ל

חבריך לעבודה במעבדה
הפקולטה להנדסה
אוניברסיטת תל־אביב

לחברנו לעבודה אריה פיינשטיין

אתך באבלך הכבד על מות

אביך ז"ל

מקורות חברת מים בע"מ
חבל הנגב
ההנהלה והעובדים

משמרת ישראל
ואיגוד הגימלאים

אבלים על מותו של

ניצב (גימ.)
שמואל איתן
ז"ל

ומשתתפים בצער המשפחה

תנועת החרות

אבלה על מות

יהודה נאור ז"ל

לוחם האצ"ל, אסיר ציון,
גולה קניה, מלווה עולים

ומשתתפת באבלה של
אסתר, אריה, דוד ואפרת
וכל בני המשפחה

אנו מודיעים בצער על פטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר

צדוק (צודיק) זית

הלוויה תצא היום, יום חמישי, כ"ב בכסלו תשמ"ו, 5.12.1985, בשעה 14.00, מבית המנוח ברח' אשר לבית העלמין בפרדס חנה.

המשפחה האבלה

אנו מודיעים בצער רב על פטירתה של אשתי,
אמנו וסבתנו היקרה

חיה פיינר ז"ל

הלוויה תתקיים היום, יום חמישי, כ"ב בכסלו תשמ"ו, 5.12.85, בשעה 14.00, בבית הקברות הישן (רח' קלאוזנר) ברעננה בחלקת ותיקי ההגנה.

בעלה: יעקב פיינר
בנותיה: תמר ועמוס זמיר
חנה ודוד רגב
נכדיה, נינותיה
וכל המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של

דוד דרזל

הלוויה תתקיים היום, יום חמישי, כ"ב בכסלו תשמ"ו, 5.12.85, בשעה 14.30, בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון־בת־ים.

המשפחות המתאבלות
דרזל, שרון, בן אריה ופלדן

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו

זאב ברמן ז"ל

נתייחד עם זכרו ביום ראשון, כ"ה כסלו תשמ"ו (8.12.85), בשעה 3.30 אחה"צ.
נפגשים ליד השער החדש בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון – בת־ים.

אשתו: מליה ברמן
בנו וכלתו: אברהם ויהודית ברמן
נכדיו: ירון ואילת ברמן

מועדון מטיילי מעריב
החגיגה התרבותית נמשכת!
שבוע של תיאטרון בלונדון
9 ימים (8 לילות) הכוללים: 5 הצגות תיאטרון, סיור באוקספורד וסטרטפורד ועוד ★ ביצוע: „ארפיד טורס" ★ תאריך היציאה: 29.12.
המלווה: אלכס אנסקי

המשטרה עשויה לבקש הבהרות

(סוף מעמוד 1)

היחידה לחקירת פשעים חמורים מתכוננת לבקש הבהרות לגבי המכתב שנתן עוזר לשעבר, צבי צור, לאחים גינדי וככל הנראה לגורמים נוספים — המאשר כי הישוב כרמים מוכר ומאושר בידי כל הגורמים הנוגעים בדבר. אתמול נעצרו שני סגניו לשעבר של דקל — אבי צור וקלוד מלכה.

נגד אבי צור נאסף חומר רב במהלך חקירת הקרקעות. שניהם יובאו הבוקר בפני שופט והמשטרה תבקש את הארכת מעצרם. צור הוא כיום דובר רשות שדות התעופה ומלכה הוא עוזר שר התחבורה.

חוקרים יבקשו לברר עם סגן שר הבטחון אם עמד מאחורי האישור שנתן צור לאחים גינדי וככל הנראה לסוחרי קרקעות נוספים. פרט לחתימתו על המכתב לאחים גינדי, חשוד צור בקבלת טובות הנאה מסוחרי קרקעות שעימם היה בקשר בתוקף תפקידו כעוזרו של מיכאל דקל במשרד החקלאות.

אבי צור סא"ל (מיל.), נחקר אתמול שעות ארוכות. החוקרים הציגו בפניו עדויות רבות המעידות, לכאורה, כי במקרים מסויימים קידם באורח יוצא־דופן את עניינם של אחדים מסוחרי הקרקעות שביקשו את סיוע משרד החקלאות. בימים הקרובים ייחקר במשטרה אברהם ששון, שמכר לקבלן אברהם גינדי 441 דונם שקנה מחברה שהיא עצמה רכשה את האדמות מסוחר ערבי גדול.

במכתבו של אבי צור לאחים משה ויגאל גינדי, מתאריך 11 ביוני 1984, נאמר: „הריני לאשר בזאת, כי הישוב כרמים מוכר ומאושר בידי כל הגורמים המיישבים, והשטחים שנרכשו על ידכם מופיעים בתוכניות המיתאר כאדמות לבנייה".

הקבלן אברהם גינדי הוציא באחרונה ויזה לכל החיים לארצות הברית ומכאן הסיקו החוקרים כי בכוונתו לצאת מהארץ, כפי שיצאו קודם לכן שני אחיו משה ויגאל.

את זאת גילה אתמול בבית־משפט השלום בתל־אביב סגן ראש היחידה לחקירת פשעים חמורים, נצ"מ אלכס איש־שלום, ורפ"ק אברהם ספיר, בדיון שקדם למתן החלטתו של השופט ראובן זיו להאריך את מעצרו של הקבלן בששה ימים. עיניו של גינדי דמעו לשמע החלטתו של השופט.

במהלך הדיון בפניו הציגו החוקרים מספר הוכחות המורים ביותר נגד הקבלן עתיר הנכסים מראשון־לציון — התנאות ושאות לקניות במיליארדי שקלים, ומכירת „אויר צח" במקום קרקעות, שימוש במסמך כוזב שקיבל מאבי צור, גניבה, שיבוש הליכי משפט, בידוי ראיות והדחת עד. חוקרי המשטרה לא היו מוכנים לפרט בעניין הדחת העד ולא אמרו למי הכוונה ואיך ניסה גינדי לשבש את החקירה.

עו"ד קירש אמר בדיון, כי אין כל הצדקה למעצרו של הקבלן מאחר שכל רכישות הקרקע בפשטות הברור, לדבריו, רכש גינדי קרקעות ולא „אויר צח" מגורמים מוסמכים, בהם יעקב ומקנין, שהיה ראש מינהל מקרקעי ישראל. גינדי השקיע, לדבריו, ברכישות אלה מאות אלפי דולרים שאת רובם לא קיבל עד עתה בחזרה. לעומת זאת החזיר לרוכשים 95 אחוז מכספם. „הכל נעשה לאחר בדיקה במשרד החקלאות ובברכתו", אמר הסניגור. „אין שמץ של ראייה לקנוניה בין גינדי לבין אבי צור, או לקנוניה עם אחרים במשרד".

ח"כ יובל נאמן (התחיה), אמר אמש ל„מעריב", כי ייתכן ששני עוזריו לשעבר של מיכאל דקל, נתנו את האישור בתום לב, כי הסתמכו על החלטה כללית של ועדת השרים לענייני התיישבות שלפיה אין צורך באישור בניה במקומות שבהם כבר קיים ישוב.

נאמן הדגיש, כי בתקופה שבה עמד בראש ועדת השרים להתיישבות לא אושרה הקמתם של יישובים חדשים בשם כרמים וקלצים ואולם צריך להביט במפה ולראות היכן אותם מגרשים שמכרו האחים גינדי: אם יתברר שהם קרובים מאוד לישובים קיימים, ייתכן שעוזריו של דקל התכוונו שניתן לבנות במקומות אלה, בגלל קירבתם הגאוגרפית לישובים קיימים שלגביהם ניתן אישור רשמי.

ספקים הודיעו: מפסיקים

(סוף מעמוד 1)

מפסיק את האספקה בשל חובות המשרד.

לדברי ד"ר משיח, עושה משרד הבריאות מאמצים גדולים לשלם את החובות ולמנוע ניתוק בתי־החולים ממקורות אספקה. חובות משרד הבריאות לספקים שונים, ביניהם חברת החשמל המאיימת אף היא לנתק את הזרם לבתי־החולים הם יותר מ־6 מיליארד שקל. כ־75 תביעות משפטיות הוגשו נגד בתי־החולים בשל אי פרעון חובות.

„קיבלתי אתמול טלקסים מבתי חולים על הודעות שהם קיבלו מספקים שיפסיקו שירותים. כך מבית־החולים בצפת, בנהריה ועוד. איני יכול להאשים לגמרי ספקים שנוקטים צעדים, שהרי אי תשלום מביא להתמוטטותם. כבר מספר ימים עושה המשרד תרגילים עם תקציבים, לשלם קודם לדברים החיוניים ביותר. אנו מקווים שבפגישה שתיערך בין שרי האוצר והבריאות בסוף השבוע, תושג הסכמה לפתרון המשבר", אמר.

חברת החשמל החלה לממש את איומה על ניתוק הזרם ליום אחד לחדרי המינהלה במספר בתי חולים. כסף שהוזרם במהירות למשרד הבריאות הביא לחידוש הזרם והסרת האיום לתקופה קצרה. חברת „טרבנול" הודיעה על הפסקת אספקת חומרים לאינפוזיות דיאליזה בשל אי יכולתה לעמוד במצב, בו היא מסבסדת את משרד הבריאות.

„אני חייב מחודש נובמבר יותר משני מיליארד שקל", אומר פרופ' מרדכי שני, מנהל בית־החולים ע"ש שיבא בתל השומר. „לתנובה כ־96 מיליון, לחברת החשמל 510 מיליון, לדלק 98 מיליון. החלב או מוצריו אינם הבעיה החריפה ביותר. הפסיקו או איימו להפסיק גם מוצרים חיוניים כמו תרופות לדיאליזה. כשאיימו לנתק חשמל התחננתי, הסברתי שיש לי 1200 חולים ואין לאן לפנות אותם, אין מספיק גנרטורים, אז בפועל זו ממש הריגה.

„חברות מחו"ל מפסיקות משלוח תרופות לטיפול בחולי סרטן, הן חושבות שרימינו אותן. איני יודע עוד כמה אפשר לאלתר, מאיפה לקחת כספים, להוציא מכאן כדי לספק לשם. רק מהכיס הפרטי טרם לקחתי כסף. אם באמת יפסיקו את החלב וכל מוצרי המזון מסוף השבוע, איני יודע איך נזין את החולים. אין עוד פתרונות בשרוולי".

את בית החולים הלפסון תיאר את מצב אנשי הצוות כ„צווחי חיפושי", מחפשים בפינות בית־החולים ציוד חסר, לווים ממחלקות אחרות, מנדדים את התרופות. חולים מביאים אוכל מהבית, חסרים אפילו מחטים לזריקות. אחות במחלקת ילדים אומרת בבכי כי אילו היו יודעים מה עובר על אחות המחלקה לתינוק במחט עבה יותר כי אין לה מחט מתאימה, מיד מגרדים כסף „מאיזה מקום". „בשמתגו נשברת, מישהו חייב לשאת באחריות" היא אומרת, „או לסגור את בתי־החולים".

שר האוצר יצחק מודעי אמר אתמול בעניין זה לחברי הנהלת הנשיאים של הארגונים היהודיים בארה"ב, שהתכנסה בירושלים: „איננו רוצים שאנשים ימותו ולכן צריך להגדיל תקציב הבריאות — אך מניין לוקחים כסף?"

חשד של אפ.בי.איי.

(סוף מעמוד 1)

בעבור שלושה ימים הוא נחקר לראשונה על־ידי חוקרי הבולשת ונשאל על פעילות הריגול שלו למען ישראל.

על־פי בקשת המנגנון שהוגשה לבית־המשפט ביום מעצרו, סיפר פולארד לאפ.בי.איי. כי מסר מסמכים הסודיים לסוכן של מדינה זרה בפגישה שנערכה ב־15 בנובמבר. לדברי הטוען, אין החוקרים יודעים איזו מדינה ייצג האדם השלישי, אבל לדברי מקור אחד הם משוכנעים כי הפגישה אכן התקיימה וממשיכים לחפש את האדם שעימו נפגש פולארד.

מקורות אמריקניים אומרים כי תיאורו של האדם שעימו נפגש פולארד ב־15 בנובמבר אינו זהה לתיאורם של שני הדיפלומטים הישראליים.

רפאל בן משה:

המישנה למנכ"ל משרד החוץ חנן בראון הפרקליט רם כספי יהיו נוכחים בעת שאנשי אפ.בי.איי. יחקרו ישראלים המעורבים בפרשת פולארד: רפי איתן, אילן רבין ויוסף יגור.

בירושלים סבורים כי החוקרים האמריקנים, ובראשם היועץ המשפטי של משרד החוץ של ארה"ב, אברהם סופר (שהיה השופט במשפט שרון נגד השבועון „טיים") עשויים להגיע היום.

מקורות בירושלים אמרו כי היום ככל הנראה ישלמו הדיונים עם הממשל האמריקני על פרטי הראיון, שייערך כפי הנראה בבית מלון — ולא במשרד ישראלי או בשגרירות ארה"ב. אמש העריכו כי הפגישות בין האמריקנים לבין שלושת הישראלים תהיה בראשית השבוע הבא.

את עבודת הצוות הישראלי המטפל בסידורי הראיון מרכז חנן בראון, שהוצע לשם כך ארצה מן השגרירות שבוושינגטון.

שרגא סקל מוסר:

„אני מרוצה מכך שממשלת ישראל התנצלה בפני ארה"ב על פרשת הריגול — אך אין לשכוח את התרומה האדירה העצומה של ישראל לארה"ב", אמר אתמול שר התעשייה והמסחר אריאל שרון בהרצאתו בירושלים בועידת הנשיאים של הארגונים היהודיים האמריקניים.

הדוקטור־כדורגלן

(סוף מעמוד 1)

ביינו כולם דווקא עליו כעל כוכב עולה. העיניים והמיקוד רק בו, לימים התברר, כי שלא כאחיו ויתר מראון על ה„אופציה" להיות כדורגלן ופנה להצפת חקית, לדשותיה הוא נאמן, ומור בתרך אמרת — לימודי רפואה במוסקבה. שש שנים וחצי חלפו מאז.

מראון מעיד על עצמו: „אני חי רפואה ונושם כדורגל". הוא עוקב אחר אחיו זאהי, מתחכן בכל מה שקשור בו, בכדורגל הישראלי ובמכבי חיפה. שלשום הפתיע מראון את זאהי, כשהשאלה הראשונה ששאל את אחיו, שקיבלו בנמל־התעופה, היתה „מה עם־פוליטיקה", אך קשורה בזאהי: „מה נגמר לבסוף עם התבטאויותיו הקשות של קירס נגד הערבים?" זאהי היה מופתע לרגע, אך מיהר להשיב: „יהיה בסדר".

אחר פעילותו של זאהי עוקב מראון באמצעות העיתון הערבי „אלתיחאד", המגיע אליו למוסקווה בכל כמה ימים. גם ברדיו ובטלוויזיה ראה לא פעם מראון את אחיו בפעולה. „בטלוויזיה ראיתי את הנבחרת משחקת מול אוסטרליה. זאהי שיחק טוב, הנבחרת לא־כלום" — קובע מראון, המתקשה לדבר עברית, אך שולט ללא ופתרין בשפה הרוסית, ובמכון בערבית.

יצויין כי שני אחיה של רעיית זאהי הלומדים גם הם רפואה — האחד בצ'כוסלובקיה והשני ברומניה, גם הם על־חשבון המפלגה הקומוניסטית הישראלית.

זאהי ממהר, מראון ממהר גם הוא, לאן? כמובן, להשתתף בועידה.

טמיר

(סוף מעמוד 1)

רבים ומוסלמים במגוון רחב של תפקידי־מפתח במדינות האזור, לרבות ראשי מדינות" — אומר אברהם תמיר, מנכ"ל משרד ראש־הממשלה, בראיון ל„מעריב".

הראיון במלואו יראה אור מחר במוסף „סופשבוע", במסגרת כתבת דיוקן על תמיר.

ועוד אומר תמיר בראיון: „מה שהפתיע אותי זה, עד כמה אנו דלים באנשים מתאימים לדבר עם העולם הערבי. מו"מ עם ערבים זה לא מו"מ עם פולנים ואפילו לא עם אמריקאים. זו פסיכולוגיה שונה. באו למו"מ משלחות שבכלל לא ידעו איך לדבר עם הצד השני. אנשים לא מבינים שאי־אפשר להכתיב. מו"מ זו אמנות של פשרה, שכל צד יצא בהרגשה שהוא ניצח".

הימין

(סוף מעמוד 1)

הליכה בגוש בשותוף של המחנה הלאומי בבחירות הבאות לכנסת.

הדוגמה לכך יוצאה מן החיכים של סיעת התחיה, המצדדים כולם בהליכה ברשימה משותפת של כל הגורמים הפוליטיים הגדולים בשלמות הארץ נגד המחנה השמאלי המוכן לחלוקת הארץ.

בשיחות משתתפים ח"כים של הליכוד מחרות והליברלים גם יוזמי התחיה, ש"ס, מורשה, המפד"ל ותמ"י.

התומכים ברעיון סבורים כי מהלך זה יביא לגיבוש שני מחנות פוליטיים גדולים במדינה, ימין ושמאל, ויסייע להבראת המשטר הפוליטי בארץ.

אדם שערק מרומניה לארה"ב

„ישראל שילמה לרומניה 50,000 ד' בעד כל עולה"

מאת עודד גרנות,
סופר „מעריב" בוושינגטון

חמישים אלף דולר שילמה ממשלת ישראל לרומניה תמורת כל יהודי שהשלטונות הרומנים התירו לו להגר משם — מגלה יון פצ'יפאצ'ה, שערק מרומניה לארה"ב בשנת 1978.

לדברי העיתון „וושינגטון טיימס", המפרסם את סיפורו של העריק, התנהל המיבצע בפיקוחו האישי של נשיא רומניה ניקולאי צ'אושסקו ואנשיו שהוקם קשר בין השירותים החשאיים של רומניה לבין „המוסד" הישראלי.

על־פי ההסכם שילמה ישראל לרומניה 50 אלף דולר בעד כל יהודי שהתירה לצאת משם — ומאות מיליוני דולרים נוספים הועברו לשירותים החשאיים של בוקרשט כדי להגדיל את מספרם של היהודים היוצאים.

המיבצע התחיל בשנת 1962 ונמשך שש שנים.

מת ניצב שמואל איתן

ניצב שמואל איתן, מוותיקי משטרת ישראל, נפטר אתמול לאחר מחלה קצרה, בגיל 74.

ניצב איתן, אחיו של ח"כ רפאל (רפול) איתן, היה בין ראשוני המתגייסים למשטרת הישובים העבריים, הוא נטל חלק בפעולות חומה ומגדל ופלוגות הלילה של אורד וינגייט. היה בין בוגרי מחזור הקצינים הראשון של ההגנה, ולאחר קום המדינה היה בין מקימי משמר הגבול ובין יוזמי שילובם של בני המיעוטים בחיל.

בסוף שנות השישים היה דובר משטרת ישראל וב־1976 הקים את יחידת הביקורת של המשטרה. עד לפרישתו מן השרות, בספטמבר 1985, שימש בתפקיד מבקר המשטרה.

השאיר בן ושתי בנות.

מחירים יופשרו

(סוף מעמוד 1)

הפיקוח במחירי מוצרים שהפיקוח להם אינו רב, וכן המיובאים ממדינות אירופה שמטבעותיהן התחזקו.

בכוונת משרד האוצר לאפשר ייקור מוצרים אלה בשיעורים בודדים. המועד להתחלת ההפשרה הוא סוף החודש. לפי שעה אין כוונה להפשיר מחירי שירותים.

בימים האחרונים עוסקת הצמרת הכלכלית בדיונים על השאלה כיצד לצאת ממשטר ההקפאה של המחירים וכיצד להפשיר את שער החליפין של השקל לעומת הדולר. בקשר לשער המטבע, המגמה היא להמשיך בשער הקבוע ככל האפשר — לפחות עד חודש פברואר — מרס, ואולי אפילו עד אפריל. בכל מקרה הכוונה היא לחזור — ככל הנראה באפריל — למדיניות של „פיחות זוחל". העקרון המנחה יהיה שמירה על רווחיות היצוא.

בשאלת מדיניות המטבע אין תמימות דעים בצמרת הכלכלית. חלק מן הכלכלנים באוצר ובבנק ישראל דוחפים לפיחות השקל עד לפני חודש אפריל.

לעומתם תומכים הפרופ' מיכאל ברונו ומנכ"ל משרד האוצר עמנואל שרון בהמשך הקפאת השער לתקופה ממושכת ככל האפשר. באוצר יש כוונה להתחיל בקיצוץ סובסידיות מצרכי היסוד עוד לפני תחילת שנת התקציב הבאה, שהיא באפריל 1986.

ראש הממשלה שמעון פרס ושר האוצר יצחק מודעי פותחים היום בדיונים עם השרים על הקיצוצים. כוונתם היא לקצץ 100 — 120 מיליון דולר מתקציבי משרדי הממשלה.

זכו בלוטו

בהגרלת הלוטו השבוע לא זכה איש בפרס ראשון הוא עובר לשבוע הבא. הסכום שיצטבר לפרס הראשון 420 מיליון שקל. פרס שני — 12 זוכים, כל אחד יקבל 3,034,910 שקל; פרס שלישי — 321 זוכים, כל אחד יקבל 226,910 שקל; פרס רביעי — 6,700 שקל, פרס חמישי — 1,240 שקל.

לא רק 200 מיליון

לכאורה יש משהו מקומם באיום שהשמיע שר האוצר, יצחק מודעי, שהוא לא יראה עצמו אחראי לגורל המשק אם לא יבוצע הקיצוץ של 200 מיליון דולר בתקציב פעולות הממשלה בשנה הבאה. הייתכן שגורלו של תקציב בן 21 מיליארד דולר יהיה מונח על כף המאזניים בשל הוצאה נוספת המהווה בו פחות מעשירית האחוז?

עד כמה שהדברים ייראו מוזרים זהו באמת המצב. קודם כל, חלקו הגדול של התקציב, הכולל החזרת חובות ותשלומים קבועים-מראש אחרים, הוא קשיח למדי באופן שהקיצוץ השנוי עתה במחלוקת מהווה שיעור משמעותי יותר מסך ההוצאות של משרדי הממשלה. יותר מכך, רק קיצוץ במנגנונים ובהיקף ההוצאה עבור שירותים יבטיח את שידוד המערכות שאנו זקוקים לו היום. רק שינוי זה יבטיח שהאינפלאציה לא תתחדש.

אנחנו מקווים ששר האוצר טועה כאשר הוא מייחס את אי רצון עמיתיו לקצץ בבטחון, חינוך ובריאות לעובדת השתייכותם למערך. גם סגן ראש הממשלה ושר הרווחה, שניהם מן הליכוד, מתנגדים לקיצוצים.

אין זה נכון אפילו לטעון ש"כבר עשינו את עיקר הדרך ואנו עומדים עתה בצעדים האחרונים". האמת היא שה-1.5 מיליארד דולר שקוצצו בתקציב השנה השוטפת וה-400 מיליון דולר שקוצצו כבר בתקציב השנה הבאה היו בחלקם הגדול ביטול סובסידיות, תשלומי העברה וגביית מסים חדשים. מעט מאוד נעשה עד עתה בתחום הייעול וצמצום מקומה של הממשלה במשק.

רק תחושת החירום והידיעה, שאם נימנע מקיצוצים כואבים היום נהיה צפויים לכאבים גדולים יותר מחר, היא שתציל את התכנית להצלת המשק.

נשיא בא לחד"ש

לראשונה הוזמן נשיא המדינה לפתיחת ועידה של רק"ח. לראשונה בא הנשיא לוועידה של מפלגה זו. עם כל ההסתייגות מדרכה ומעמדות שונות של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, אנו סבורים שהנשיא הרצוג קיבל החלטה נבונה.

אמנם, יש לצעדו של הנשיא גם משמעות פנימית לא מבוטלת: מתן לגיטימאציה לחד"ש – שאגב, מעולם לא הוצאה אל מחוץ לחוק-המדינה – על-ידי התייחסות אליה כאל כל מפלגה אחרת. אילו המשמעות היתה רק כזאת, היה אולי מקום לוויכוח. אך בהחלטת הנשיא יש גם משמעויות וכוונות כלפי חוץ, והן לא הוסתרו. לדעתנו, הן המכריעות במקרה זה.

בהופעת הנשיא בפתיחת ועידת חד"ש יש משום מחווה כלפי העולם הקומוניסטי וביטוי לרצונה של ישראל בשיפור היחסים עם ברית-המועצות. לישראל יש אינטרס בשיפור זה מכמה סיבות, והתועלת שאולי תבוא מכך למצב היהודים שם ולפתרון בעיית יציאתם מבריה"מ אינה הפחותה שבהן. אפילו יש רק סיכוי קטן שצעדו של הנשיא יתרום משהו לשיפור היחסים, ובעיקר לפתרון בעיית יהודי בריה"מ, היה עליו לעשותו וצריך לתמוך בו.

את תוצאות הצעד הזה נדע רק לאחר זמן. אולי יתברר אז שמבחינה מעשית לא הביאה מחוותו של הנשיא כל תועלת. אפילו כך, אסור להחמיץ שום סדק שדרכו אפשר להבקיע שער ולהועיל לאחים יהודים.

עסקנים למען עסקנים

ההמלצות שגיבשה ועדת הבדיקה לכשלון נבחרת ישראל לא יושיעו את הכדורגל הייצוגי שלנו. לא משום שהמסקנות אינן נבונות, אלא מפני שאין הן תוקפות את שורש הבעייה.

כדי לדעת שהמאמן נכשל בתפקידו, המשמעת בנבחרת היתה רופפת ושחקניה חסרו מוטיבאציה, לא היה צורך להמתין לסיום עבודת הוועדה.

לא רק מירמוביץ ושחקניו צריכים היו להימצא על כס הנאשמים, אלא ההתאחדות לכדורגל עצמה, ובעיקר ראשיה שמינו את המאמן וגם העניקו לו גיבוי לכל אורך הדרך, מבלי שפיקחו על מעשיו, שהיו כרוכים בהוצאה ציבורית עצומה.

אבל חיים הברפלד ועוזריקם מילצ'ן לא העידו כלל בפני הוועדה, אולי משום שאת הוועדה מינתה ההתאחדות לכדורגל עצמה, מקרב חבריה...

ועדת הבדיקה צריכה היתה לכלול בני-סמכא מחוץ להתאחדות, וראוי היה להקימה כבר לפני שנים הרבה, כדי לחקור את השיטה על-פיה מנוהל הכדורגל הישראלי בהתאם לשיקולים אינטרסאנטיים ולא-מקצועיים.

הכשלון במוקדמות גביע העולם אינו ראשון. כנראה שגם לא יהיה אחרון, כל עוד ימשיך הכדורגל שלנו להישען על כרעי תרנגולת, מבחינה מקצועית, ניהולית וכספית.

לא היו לנו ציפיות מוגזמות בעת מינוי הוועדה, משום שהאנשים השותפים למחדלים חוקרים את עצמם. עתה, עם פירסום המסקנות, אין לנו גם שום מקור לאופטימיות ביחס לעתיד.

מעריב
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס "מעריב" בע"מ

עורך: עידו דיסנצ'יק
סגן עורך: יובל אליצור
סגן עורך: לוי יצחק הירושלמי
ראש מערכת המוספים: יעקב ארז
ראש מערכת החדשות: אברהם תירוש

יו"ר מועצת המנהלים: עובד בן עמ"י
מנכ"ל: אמיר דרוזון
מנכ"ל: שמעון חפץ

עזריאל קרליבך – מייסד העורך 1948-1956
אריה דיסנצ'יק – עורך ראשי 1956-1974
שלום רוזנפלד – עורך ראשי 1974-1980
שמואל שניצר – עורך ראשי 1980-1985
(C) כל הזכויות שמורות ל"מעריב"

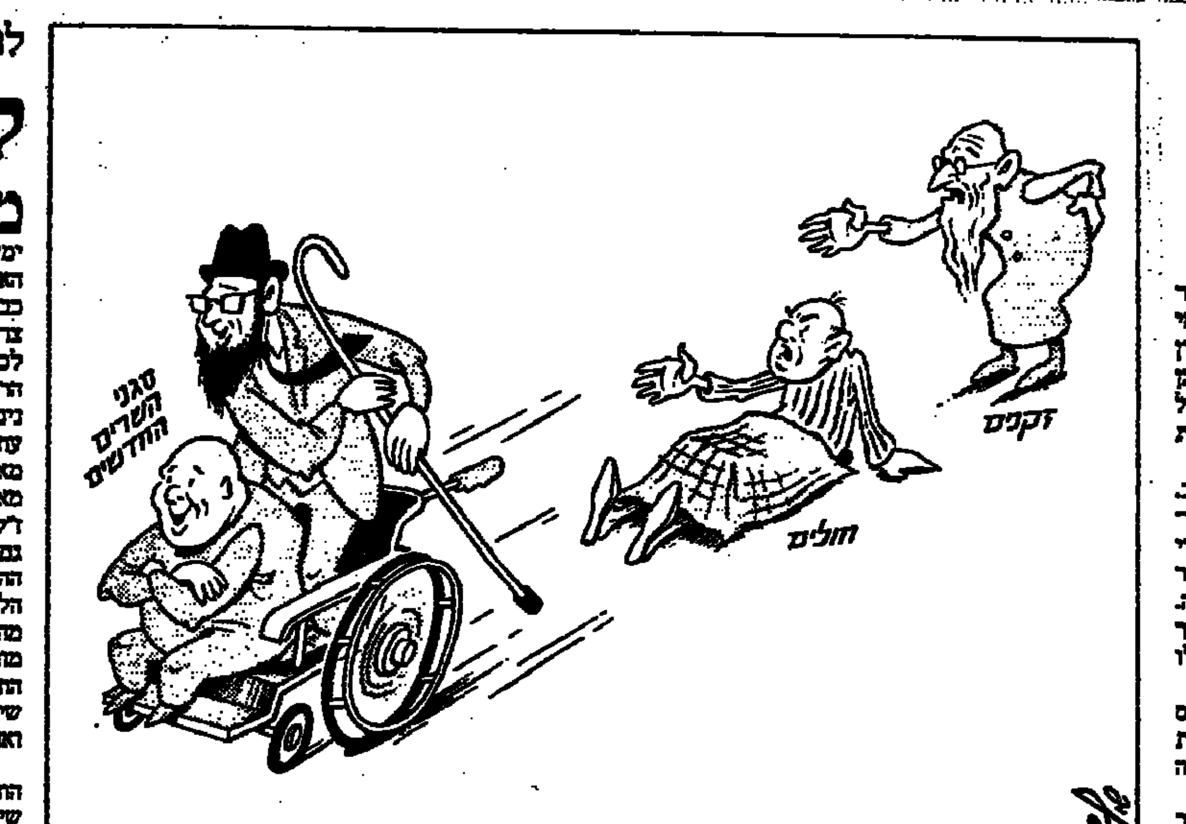

ג'ין קירקפאטריק

בגואטמאלה: האינדיאנים באים

ביום א' הבא יבחרו תושבי גואטמאלה נשיא בבחירות-הכרעה בין מו"ל העיתונות חורחה קארפיו, שהוא איש המרכז, לבין הנוצרי-דימוקראטי ויניסיו סֶרֶסוֹ, שדיעותיו נוטות שמאלה מן המרכז. השאלה מי ינצח היא בעלת חשיבות מישנית – חשובה יותר היא העובדה, שגואטמאלה תבחר הפעם נשיא חדש בבחירות חופשיות והוגנות.

לגואטמאלה ולכיוון שבה תתפתח ממשלתה נודעת חשיבות לאמריקה המרכזית. גואטמאלה היא המדינה הגדולה ביותר, המאוכלסת ביותר והעשירה ביותר באיזור. היא מפגינה את האיפיונים ואת הבעיות של האיזור כולו: עוני קיצוני מול עושר אגרתי, היסטוריה של אוליגארכיה וריאקציה, של מימשל צבאי ושל בחירות מזוייפות. החברה האמריקנית "יונייטד פרוט", מזימות של הסובייטים והקובאנים ושל סוכנות הביון המרכזית של ארצות-הברית, גנראלים, לוחמי גרילה, מעשי טבח בידי האינדיאנים ורוב אינדיאני באוכלוסיה – כל אלה הטביעו את חותמם על גואטמאלה בשנים האחרונות.

ברם, עלייתה לשלטון של ממשלה דימוקראטית בגואטמאלה יכולה לסמן קץ למסורת של דיקטטורות צבאיות ושל אוליגארכיות באמריקה המרכזית. כפי שחזר ואמר נשיא אל-סאלוואדור, נאפוליאון דוארטה: "שני תהליכים מהפכניים מתנהלים עתה באותו איזור. האחד הוא מהפכה, המבקשת להחליף את הדיקטטורות בדימוקראטיה חוקתית ולהנהיג את הזכויות והחירויות הנלוות לה. והשנייה היא מהפכה מארכסיסטית-לניניסטית, החותרת להחליף את הדיקטטורות המסורתיות של האיזור בדיקטטורה חדשה נוסח קובה. שתי המהפכות מבשרות את קץ המישטרים, שבהן שליטים צבאיים שולטים בשם עצמם ובשמה של אליטה קטנה בעלת זכויות-יתר, שנטלה לעצמה".

המאבק בין תומכי המישטר הישן לבין אלה, המצדדים בשתי המהפכות, איפיין את החיים הפוליטיים במרכז אמריקה בשני העשורים האחרונים. בניקאראגואה, אל-סאלוואדור וגואטמאלה היה המאבק הזה נוקשה, מר ולעתים אלים.

בניקאראגואה פעלו שכם אחד דימוקראטים ומארכסיסטים-לניניסטים כדי להפיל את מישטרו של אנאסטאסיו סומוסה. לאחר שמשימה זו הושלמה פנו המארכסיסטים-לניניסטים נגד בעלי-בריתם הדימוקראטים, שחסרו את הכוח והאחדות כדי להתגונן. התוצאה היתה כינונן של דיקטטורה סאנדיניסטית חדשה ותנועת התנגדות אנטי-קומוניסטית (ה"קונטראס").

באל-סאלוואדור התנהל מאבק משולש אלים בין אנשי המישטר הישן, הדימוקראטים והמארכסיסטים-לניניסטים. כתוצאה ממנו התפתח מאבק קוטבי יותר נגד לוחמי הגרילה של התנועה המארכסיסטית פ.מ.ל.נ. הוקמה ממשלה דימוקראטית ולוחמי הגרילה נחלשו בהדרגה, אם כי הסכסוך לא הגיע לקיצו והוא נמשך "על אש קטנה". כפי שאירע בניקאראגואה קיבלו שני הצדדים גם יחד סיוע מבחוץ. הפ.מ.ל.נ. מקבל עזרה מקובה ומן הגוש הסובייטי ואילו הממשלה מקבלת סיוע מארצות-הברית.

בגואטמאלה החל הסכסוך האלים עוד לפני כן וגם נמשך זמן רב יותר. הדיקטטורה, המושרשת היטב, היתה חזקה יותר וכך גם היו המורדים המארכסיסטיים. שנים רבות עמד המרכז הדימוקראטי בצילם של שני המתמודדים האחרים. ברם, כאשר המורדים הובסו בסופו של דבר המישטר הישן התפורר, גדל מספרם של מצדדי הדימוקראטיה ושלטונם התחזק. הם אף זכו לתמיכתם של שני השליטים הצבאיים האחרונים של גואטמאלה.

המיפנה בגואטמאלה חל תחת שלטונו של אפרין ריוס מונט, מאמין אדוק מכת "הנוצרים שנולדו מחדש", בריגאדיר-גנראל בצבא ונשיא-לשעבר, המייצג את המפלגה הנוצרית-דימוקראטית. ריוס מונט ניתק את עצמו בצורה דרמטית מן העבר. הוא חדל מן השיטות שנקט בעבר כלפי הצבא, האינדיאנים ולוחמי הגרילה. האינדיאנים של גואטמאלה, המהווים יותר ממחצית אוכלוסיה של המדינה, שימשו קורבנות לטרור ומעשי אכזריות מצד כוחות הגרילה וכוחות הממשלה גם יחד. מסע התעמולה של ריוס מונט, שהתנהל בנוסח "שעועית וכדורים", הציע לאינדיאנים סמכויות של מימשל עצמי ואמצעים להגנה עצמית. לכוחות הגרילה, שהיו מוכנים להניח את נישקם, הוא היה מוכן להעניק חנינה וגם לעשות מאמץ לשים קץ להפרת זכויות האדם מצד כוחות הממשלה.

השליט הנוכחי של גואטמאלה, גנראל אוסקאר מייחה ויקטורס, ממשיך במדיניות זו והוא אשר פיקח על מעבר חלק משלטון צבאי לבחירות דימוקראטיות.

מרבית תושבי גואטמאלה סבורים כי הפעם הם יצליחו, אולם הבעיות נותרו בעינן.

כוחות הגרילה, למרות שצומצם מספרם ונחלש כוחם, עדיין מונים 1500-2000 לוחמים והם מסוגלים לבצע חטיפות, להציב מארבים, להטיל אימה על התושבים, לסחוט כספים ולעשות פירסומת רבה לעצמם. חוגים הנאמנים למסורות העבר – אחדים מהם אלימים במיוחד – עדיין פעילים בשורות המשטרה והצבא. אולם התקפותיהם התמעטו באחרונה בשיעור ניכר. למעשה, הצטמצמו מעשי האלימות מצד כל הכוחות הניצים במדינה. פקידים בממשלת ארצות-הברית אומדים את מספר ההרוגים מסיבות פוליטיות, לרבות בקרבות, ב-440 בתקופה שבין ינואר לספטמבר 1985, בהשוואה ל-992 שנהרגו ב-1984 ו-3633 שנהרגו ב-1982. מספר האנשים שנעלמו בשנת 1985 עומד על 161 לעומת 425 בשנת 1984. כיום נהנים תושבי גואטמאלה ממידה גדולה יותר של שלום ובטחון מאשר בכל עת בעשור האחרון.

ברם, מורת-רוח ופחד עדיין רווחים במדינה. העשירים חוששים, שנצחון של סרסו עלול להוביל להחרמת רכושם, לרפורמה אגרארית ולהלאמה בהתאם לדגם של אל-סאלוואדור. מתחרהו, קארפיו, טוען שדרושה תקופה של התייצבות, לפי הדגם של ספרד שלאחר מותו של פראנקו, על מנת שהכל יתרגלו בהדרגה לרעיון הדימוקראטיה. הבוחרים מאזינים. הם כבר דחו את הימניים הקיצוניים ואת החלופה השמאלית הקיצונית. בדרגים הבכירים מתחילה להתפתח מנהיגות אינדיאנית חדשה, שתהווה גורם חשוב בבחירות של השבוע הבא. אין ספק, גואטמאלה עומדת על סף עידן חדש.

ברם, לא הכל מאחלים טובות לתושבי גואטמאלה בנסיון הנוכחי לכונן מישטר דימוקראטי במדינה. שכן מוסדות דימוקראטיים והלוך-רוח דימוקראטי הם המיכשולים היעילים ביותר בפני הפיכה אלימה. לפיכך עדיין עושים מצדדי ההפיכות למיניהם מאמצים לחבל בבחירות. והחתם של מצדדים אלה בהפיכות אלימות וכוונותיהם נעשו באחרונה גלויים ובולטים יותר ויותר.

חשיבות רבה נודעת לתוצאת המאבק הזה. תוצאותיו יורגשו בכל האיזור. ממשלה דימוקראטית ובטוחה בעצמה בגואטמאלה עשויה למלא תפקיד חשוב לאין ערוך בזירה הפוליטית של אמריקה המרכזית.

לוי יצחק הירושלמי

לידיד במאה שערים

מאה-שערים, שבה גדלתי, היתה שונה עד כדי ניגוד גמור מזו של ימינו. אני מציין זאת בכאב אישי. האיפיונים שלה היו מתינות, סובלנות, כבוד לזולת. תורה ודרך-ארץ היו שני צדי המטבע שלה. שעריה היו פתוחים לכל ועל בימותיה הופיעו הרבנים הראשיים, גדולי-התורה ומנהיגים ציוניים. עובדה: הוועידה הארצית של תנועת "המזרחי" התקיימה בהיכל ישיבת מאה-שערים ובראשה ישב רבה של מאה-שערים, הרב יוסף גרשון הורביץ ז"ל, שהיה סבי. צעירים וצעירות – כן, גם צעירות מהשכונה השתייכו לארגון ההגנה, לאצ"ל, ללח"י. רובם נמנו עם הלוחמים במלחמת-העצמאות. הפטור מהשירות הצבאי לא היה מקובל. אלימות – לא היתה בלכסיקון המילולי-התיאורטי, וודאי לא בלכסיקון השימושי. אנשי השכונה שפעו אהבת ישראל ואהבת אדם.

בשלוש עשרות השנים האחרונות התחולל במאה-שערים מהפך והיא שינתה את פניה עד ללא הכר. מן הוותיקים וצאצאיהם לא נשתיירו אלא בודדים. אחד מהם הוא ידיד אמיתי שלי. החברות רבת-השנים בינינו היא מושרשת מאוד ועמדה במיבחנים קשים. האמון ההדדי בינינו הוא בלתי-מוגבל. הוא – תלמיד-חכם, נבון ומפוכח, מעורה לפני-ולפנים בעולם-הישיבות ובחברה החרדית כולה, בעל השפעה על מורי-הלכה-והדרך ועל פשוטי עם בדרך שקטה, אפילו בדיסקרטיות, אך נמנע ככל האפשר מהתערבות פעילה. צריך לקרות משהו מיוחד כדי שיפעיל את השפעתו על מי שצריך. במקרים כאלה – עד כמה שידוע לי – הצלחתו מובטחת.

מעולם לא פניתי אליו בבקשת התערבות בעניינים ציבוריים במוני החרדים, אם כי בשיחות אין-ספור גלגלנו דברים והחלפנו דעות גם בנושאים המעוגנים במערכות החיים בחברה החרדית, בכלל, ובגורמי ההקצנה וביטוייה, בפרט, וכן בבעיות הנוגעות ליחסים בין דתיים וחופשיים. אך מעולם לא ראיתי עצמי זכאי להתערב בפעילותו או אי-פעילותו בנושא זה או אחר הנוגע לציבור החרדי.

עכשיו – אני חורג ממנהגי, ודווקא בפומבי. כי העניין חורג הרבה-הרבה מעבר לתחום האישי. הפנייה היא מאותו שגדל במאה שערים, ממש על שמה הטוב, לאותו שגדל בתוכה והיה לכבודה. אם תלמיד-חכם, שמחל על כבודו, אין כבודו מחול – לא כל שכן שכונה שלימה, שבראשה עמדו הרבה תלמידי-חכמים. לנוכח מה שכמה קנאים חשוכים ושליחיהם מעוללים במעשי-האלימות שלהם – אי-אפשר עוד להחריש. גם ידידי הצנוע – אינו רשאי עוד לעמוד מנגד.

אפילו נעצום עיניים ונתעלם מהשחתת רכוש – כלום אפשר להיות אדישים כלפי פגיעות והתעללויות בבני-אדם, בעוברי-אורח ההולכים ברגל, הנוסעים באוטובוסים ובמכוניות? האם צריך להמתין עד שיתרחש אסון נורא כדי להרים קול מחאה? לא די באיום אלים על אנשים? לא מספיק שאנשים נפצעו בידי חוליגאנים קנאים? זו המשמעות של כל ישראל ערבים וישראל ערבים זה לזה? צלם האדם אינו ערך יהודי-דתי קדוש?

משה הירש הוא נטע זר במאה-שערים. הוא הביא עימו מארץ מולדתו, ארצות-הברית, את שיטות שיקאגו. הוא "הצד השני של מטבע כהנא", שעם כל הניגודים ביניהם יש בהם הרבה מן המשותף. הוא והכת שלו הם באמת שוליים, ואפילו שוליים-שבשוליים. הם עצמם אינם מהווים איום על הציבור. מפחידה השתיקה המתמדת של הרבנים וראשי-הישיבות והמפלגות החרדיות (גם הדתיות) והגופים החרדיים למיניהם, שתיקה המתפרשת כמתן גיבוי והיתר למעשים הברבריים של הקנאים הקיצוניים. עובדה: כל אלה מחרישים כאשר מציתים תחנות אוטובוסים, רוגמים אוטובוסים על נוסעיהם, מנפצים חלונות, פוגעים בעוברים-ושבים, מוציאים ומציגים "דוכנים" מיוחדים, הרצופים התנכרות ושנאה למדינת ישראל והזדהות עם אש"ף – ואפילו תוך הדגשה, שהדבר נעשה כדי שמחבלים ידעו להבחין בין יהודים-ישראלים לבין "היהודים הפלשתינים האנטי-ציונים" וינהגו בהם בהתאם. לנוכח כל אלה – שום רב לא קם, שום ראש ישיבה לא הסתייג, שום מנהיג חרדי לא הוציא הגה, שום גוף ציבורי לא מיחה. לא היתה הוקעה בלשון בוטה, לא היה גינוי בשפה רפה, לא נשמע ציוץ כלשהו.

גם ידידי – שותק. הוא, שיש לו אפשרות לפעול ויכולת להשפיע למען תופר השתיקה – מחריש. אני מבין שהוא מתייסר – אינני חושב שהוא מתיירא – אבל עכשיו אין זמן להתייסרות בינו לבינו. הגפרורים האלה, שבהם עושים קנאים שימוש רב מדי בשם האמונה, עלולים להדליק תבערה בירושלים, ואולי גם מחוצה לה, שקשה יהיה לכבותה.

ידידי הטוב יכול – וחייב – להתערב. למען שלומה של עיר ולמען כבודה של שכונה, שאבותיה היו מראשוני פורצי החומות.

יצחק דויטש

ושוב – ציפיות לפיחות

שר האוצר, יצחק מודעי, היה חד-משמעי בהכריזו כי "לא ניגע בשער החליפין; אנו מתכוונים לשמור אותו ברמה קבועה". הדברים נאמרו חד וחלק. הכרזות כאלה, מפי שר אוצר, בדרך כלל אינן מעלות ואינן מורידות. כבר היו דברים מעולם. שרי אוצר אינם מדייקים בהכרח בהצהרות בענייני מטבע, אף כי שר-אוצר, שמבקש לשמור על אמינות לטווח ארוך, מעדיף שלא להתייחס כלל לנושא בפומבי.

העובדה היא, שנושא שער החליפין עלה שוב לכותרות. התחדשו ציפיות לפיחות השקל, במועד זה או בעבור זמן מסוים.

ממה נובעות הציפיות הללו? העובדה היא, שהדולאר הוא כיום המצרך הזול ביותר. מאז הופעלה התוכנית הכלכלית, ולאחר הפיחות המקדים שבוצע, נשאר שער הדולאר קבוע. מאז כבר עלה המדד ב-45 אחוז. אבל מתקבל שהדולאר הזול גם בחישוב של פרקי זמן ארוכים יותר. מתחילת השנה התייקר הדולאר ב-131 אחוז ואילו המדד עלה באותו זמן ב-180 אחוז. יש כאן תיסוף של השקל ביחס לדולאר ב-20 אחוז. נכון, שיש פיחות לגבי המטבעות האירופיים. אבל הדולאר תופס את חלק-הארי בסחר שלנו ובפעילות הכלכלית הכוללת.

התיסוף הריאלי גורם עיוותים במערכת המשק. אפשר להיווכח, שהיבוא מתחיל לעלות שוב בקצב רציני ואף הנסיעות לחו"ל מתרבות, גם שלא בעונה הרגילה.

סיבה נוספת היא מה שקורה בתחום השכר. בשלושת החודשים הבאים תשולם תוספת-שכר בשיעור של 12 אחוז. בעת הפעלת התוכנית הכלכלית הוסכם, שהמעסיקים יספגו תוספת-שכר זו. אך בינתיים שולמה תוספת-יוקר של 3.7 אחוזים, שלא היתה מתוכננת כלל. ישנם נתונים על זחילת שכר נוספת בשבועות האחרונים, כאשר המעסיקים הפרטיים נאלצו לפרוק מתחים במפעליהם, כיוון שההסכם הרשמי דחה את פיצוי השחיקה למועד מאוחר יותר. כל אלה מעלים את סימן השאלה, האם יוכל האוצר לעמוד בשער החליפין המוקפא.

הציבור יודע היטב לקרוא את המפה. ואכן, בהצטברות נתונים שכמו בעבר התנהג הציבור כמי שצופה את התקרבות הפיחות. הוא החל לקנות דולארים, ירוקים ושחורים גם יחד. הוחלה רכישת מוצרים בני-קיימא. הקדימו יבוא ודחו העברות תמורת יצוא. היתה הסתערות על קופת מטבע-החוץ והיתרות החלו לרדת בשיעור תלול. התנהגות זו כשלעצמה הכתיבה לממשלה את מהלכיה. היא נאלצה לבצע פיחות במועד ובשיעור, שהציבור קבע, והיא מצאה את עצמה במצב של עונה "אמן".

הפעם יש שינוי-מה במצב. קופת מטבע-החוץ של המדינה מלאה. רמת היתרות מגיעה ל-3257 מיליון דולאר, סכום-שיא זה זמן רב. בדרך ממתינים לנו עוד 750 מיליון דולאר סיוע מיוחד של ארה"ב. הקופה מלאה אומנם לא בשל שיפור במאזן המסחרי אלא בגלל הסיוע הנדיב שקיבלנו. אבל העובדה, שיש לנו מלאי מטבע כזה מאפשרת לממשלה לשלוט במצב. היא אינה חייבת לבצע פיחות כאשר מישהו נכנס ללחץ ולוקה בעצבנות. במשחק שבינה לבין ספקולנטים ומהמרים יש לה יתרון מובהק. מצב הקופה מבטיח אמון הן בשוק המקומי והן במערכת היחסים הפיננסיים הבינלאומית.

מבחינת הנתונים הכלכליים הבסיסיים ברור, שהתאמת השער היא בלתי-נמנעת. אבל במצב הנתון של הקופה יש בידי הממשלה שליטה מלאה על העיתוי. וככל הנראה יש לה אורך-רוח מסויים. העובדה היא, שגם "חכמי לילינבלום" (לילינבלום נהפך למושג, כאשר השוק השחור פרץ מכבר את גבולותיו של רחוב זה) מבינים זאת. בשבוע של "כותרות פיחות" היתה עליית הדולאר השחור מיזערית בלבד.

נפתלי קראוס

גידולי פרא

כאשר אלמונים, שזהותם לא הובררה עד היום בצורה מניחה את הדעת, עשו מעשים שלא ייעשו על קבר בנימין זאב הרצל בירושלים, הוקיעה קריה הומיה אצבע מאשימה כלפי קנאי קרתא, הידועים כמתנגדיו הפוליטיים של הרעיון, אותו ייצג הרצל, לאמור: הנה הקנאים החשוכים הללו מחללים קברים. המעשה עצמו היה כמובן ראוי לכל גנאי, אך לא פחות ממנו הנטיה האוטומאטית להטיל אשמה קולקטיבית בלי לבדוק, בלי לחקור.

עתה, שהתפרסם המעשה המכוער שעשו חניכים מן ה"שומר" ומה שעוללו לחוזה המדינה (בפרסמם דף של לגלוג וביזוי להרצל) הפך למשל ולשנינה – מותר להרהר בקול רם: איזה מין חינוך מביא קבוצה של שמיניסטים להתייחסות כה גסה למה שהיה עד אתמול יקר וקדוש?

אינני חייב לצרף את הרצל לגלריה של נביאי ישראל וגם אין כל הכרח להימנות עם חסידי הציונות הפוליטית ההרצלית, פרי-רוחו של מייסד התנועה הציונית. חלקו על הרצל בחייו ויש החולקים עליו אחרי מותו. אך דומני, כי סוג כזה של ויכוח, ביטויים כאלה – פסולים לחלוטין.

אנשים, התולים בקי סריקי בחינוך הדתי ומחפשים מומים גם במקום שאינם, חייבים לפשפש עתה במעשיהם ולבדוק באיזו מידה הם אחראים על עירטול החינוך ממושגי קדושה, משמעת, דרך-ארץ, שכידוע קדמה לתורה ואולי גם על ניהיליזם, שהכניסו לכרם החינוך. איך צמחו גידולים אלה? האם צמחו פרא ללא זרעים כלשהם?

הם צריכים לעשות זאת גם לאחר שהקיבוץ הארצי ו"השומר הצעיר" הסתייגו מן התעלול והוקיעוהו בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים.

פינג פונג

שאלות לנשיא המדינה לשעבר
אפרים קציר,
על הופעתו של הנשיא הרצוג בוועידת רק"ח

הם מעולם לא פנו אלי

אתה תומך בבִקורו של הרצוג?

עקרונית כן. רק"ח זו מפלגה שמיוצגת בכנסת, יש לה אפשרות לפנות לנשיא והוא רשאי אם הוא רוצה להיענות. אני רק חושב שבבואם בפני רק"ח, חייב נשיא מדינת ישראל להדגיש שתי נקודות: דאגתנו לגורל היהודים בבריה"מ ורצוננו לחדש את הקשרים הדיפלומטיים עם מוסקווה.

למה אתה לא הופעת בוועידות שלהם?

כי מעולם לא פנו אלי

ואם היו פונים – היית מחליט על דעת עצמך?

הייתי נועץ בראש הממשלה, ובוודאי גם בשר החוץ, אבל בסופו של דבר הייתי מחליט על דעת עצמי. הייתי בוחן בין היתר את העמדה וההתנהגות של רק"ח בשנה האחרונה בשאלות עקרוניות למדינה וביחס שלום כלפי אש"ף.

אתה חושב שעל רקע התנהגות של רק"ח השנה האחרונה, הכבוד הזה מגיע להם?

זה אכן כבוד גדול, אבל אסור לשכוח שבאופן קבוע מוזמן הנשיא נציג של רק"ח להתייעצויות לקראת הרכבת ממשלה, כך שלדעתי, הצעד של הרצוג סביר

עמנואל רוזן

M. בן־ישראל

פרשת „אלף יוד": ניתוח שלאחר המוות

שר הבטחון סגר את העיתון האזורי הק־מן „אלף־יוד" לאחר פרסום רשימתי, שבה תיארתי את הצפוי להתרחש אם יושג „הסכם־ביניים" עם ירדן והפלשתינים ברוח מה שאני מכיר כ„תוכניותיו הנשאיות של ראש־הממשלה".

● חשד למרידה? היועץ המשפטי לממשלה בדק ומצא בכתבה „חשד להמרדה". מבחינה אני קובע, שהאפשרות של „המרדה" כלל לא עלתה בדעתי. גם לא חלמתי כי מישהו ירצה כך לפרש את דברי. בכתבה התרעתי מפני סכנות מרחיקות, שיש למנוע את היווצרותן. לא קבעתי כיצד אגיב במצב הנדון ולא הצעתי לאיש מה לחשוב או מה לעשות; מכילא לא קראתי לאיש לעבור על החוק. זו איננה התגבלות, אלא קביעת עובדה. רק מי שלא קרא את דברי כלשונם יחד שב אחרת.

● אבן הזהות הפונה. לשם המחשה נקטתי במתכוון בביטויים ודימויים מזעזעים לתיאור מצב צפוי, שהוא כה מזעזע עד כי הצי־בור והממשלה נרתעים מלהעלותו על הדעת. התגובה היתה היסטרית.

לא הסתתי ולא המרדתי. אך הסתה אכן היתה – בעוצמה האדירה של אמצעי התקשורת. היו מי שנמנו אומר לזעוק „הסתה", בהסתמכם בעיקר על משמעות חלופית של ביטוי, המאפשרת אך ורק בשגביבוטי מוצא לגמרי מהקשרו. מדובר במשפט „יכין כל אחד את עצמו נפשית לעמוד בשי"ע ולהרים את ידו – ואת נשקו – נגד אחיו". הביטוי „יכין כל אחד..." מהווה חלק בלתי־נפרד של התשקיף המתואר בכל הפיסקה כולה. הגוד בה הברורה של המילים הללו היא, אז יכין כל אחד מאלה (המתוכרים במשפט הקודם) את עצמו נפשית לקראת אפשרות נוראית – שאותם אנשים עצמם יהיו מפניה ומתפל־לים שלא תתרחש. הוציאו הדברים שנות אור מהמודה, שבה הוצגו – כקריאה למלחמת אחים (ביטוי שכמותו לא נקטתי כלל ברשימה).

אותה פיסקה כללה ביטויים נוספים בלי שן עתיד ועל משקל דומה ל„יכין כל אחד", כגון „ישתולל המרור הערבי..." ועוד. ואפשר באותה מידה להאשים אותי בהסתת ארגוני הטרור להגביר את פיגועיהם, דבר מגוחך לכל הדיעות. אבל חוקה על מי שהבין את האמיתות ולעיל בלין בלשון עתיד, והוראתן תיאורית, כי הוא הדבר גם לגבי המשפט „יכין כל אחד...". לא הוהרה הכנה מפני שפיכות דמים הדריכה את כלי התקשורת לבודד משפט זה ולנתקו מהקשרו. אכן, הס־תה יש כאן – במעשי כלי התקשורת, המוס־אים לאמת ביודעין.

לא זו בלבד שניתקו את המשפט מהקשרו, אלא היו גם שסילפו בצורה גסה את הביטוי המקורי. „ידיעות אחרונות" ידע לצי־תת בכותרת „על כל אחד להתכונן להרים את הנשק נגד אחיו", „מבט לחדשות" בחר לצטט כאומר הממה „צריך כל אחד להכין את עצמו..." כלי התקשורת נמנעו מלהוצי־את הולמת לתגובה הנבהלה בכתוב, שהפצתי להם. לא שלא, שאישים רבים, שלא קראו את המאמר עצמו, התקוממו הבהרק, אך הם התקוממו נגד דברים שלא היו ולא נבראו.

● הוקר משפטיה – בלשון בלשון? פרופסור יצחק זמיר פסק כי יש בכתבה „חשד להמרדה" והמליץ על סגירת העתון. מה כאן מקום לחשד? מה בכלל חשד לה־מרדה לגבי מאמר מודפס או שנכללים מתוך זו התרדה, או שלא, ומי אם לא היועץ המשפטי לממשלה מוסמך לקבוע בסוגיה זה? היועץ המשפטי הורה למשטרה לחקור את החשד. תמה אני, אילו הם הכלים, שבעזרתם יישב חוקר משטרה (שאינו משפטן ושאינו בלשן) לפסוק בסיבוך של מילים שהיועץ המ־שפטי, האמון על מילים ומידות חוקיות, לא הצליח לגבש דיעה עליהן? בהיעדר קביעה, שהיו בדברים המרדה, קשה להבין את העי־לה לחקירה משטרתית. במיוחד קשה להבין איך מהווה ה„חשד" בסיס לסגירת העתון. מוזר בעיני שמוציאים גזר־דין בעקבות חשד ובהיבעת מורים לחקור חשד זה. נראה, שאי־כן הטענה של החשד להמרדה היתה העילה העיקרית לסגירת העתון ולא הסיבה הנוספת של העדר רשיון. אחרת, יש להניח שהיועץ המשפטי היה ממליץ על סגירה כל עוד אין לעתון רשיון כחוק. יש גם לזכור, שחוות־הדעת של פרופ' זמיר ניתנה לפני פרשת הכתבה ב„הסכם". כעת נוח לפרש שההחלטה לסגור את „אלף יוד" נבעה מחוסר רשיון).

● יועץ משפטי. בניגוד זועק למקרה של „אלף יוד" ראה היועץ המשפטי לממש־לה לנכון שלא לפעול נגד ההסתה הברורה של הENFANT TERRIBLE המק־צועי הקשיש פרופ' ישעיהו לייבוביץ, כשה־לה קרא למרוד בצה"ל בעת מלחמה. כן לא פעל נגד גרעון ספירו, פרופ' עדי צמח ואחד־רים. כן גם מסרב היועץ המשפטי בעקשנות לפעול נגד ההסתה החמורה והמתמרת של כמה עתונים במזרח־ירושלים, המפיצים את דברי הבלע של ארגוניהם ובעליהם – פלגים שונים של אש"ף וחזית הסירוב.

הציבור כבר התרגל למידה נפסדת זו של איפה ואיפה. כמו שופטי סדום שם פרופ' זמיר ללעג את הערך העליון של צדק במש־פט ואת הכלל של שוויון הכל בפני החוק – אותו חוק, שהיועץ המשפטי מתנו לכל הבי־ונים כדי לכסות את מערומי עיוותיו. אני סבור, שהיועץ המשפטי היה לרועץ משפטי וחושב שיעשה שירות חשוב למדינה ולעצ־מו אם יתפטר.

● למה סגרו את „אלף יוד"? נדרשת עדיין תשובה לשאלה העיקרית שבפרשה – למה סגרו את „אלף יוד"? מדוע הפעילו שליטי המדינה את מלוא כובד המנגנון הממשלתי כדי למחוץ עתון אזורי, המופץ בעשרות אלפים עותקים בלבד? מה היה כה חשוב בפרשה עד כי הטיפול בה העסיק את ראש־הממשלה, שר־הבטחון, שר־המשטרה ושר־המשפטים, על יועציהם השונים? למה הבהילות בסגירת העתון, מעשה שקומם אפילו את אורי אבנרי הד"כ מתי פלד.

נראה, שהתשובה טמונה בכתבה עצמה – בעיקר בחלק שכלי התקשורת לא הביאו לתשומת־לב הציבור. ראשית הכתבה ניבאה על סוף מר ליחסי ישראל־מצרים המשכה עסק בניתוח הסיכויים לשלום עם ירדן. המ־סקנה המנומקת והמרשמעית היתה, שלא קיימת כרגע כל אפשרות לשלום־אמת עם ירדן – עם או בלי הפלשתינים – ושכל „התקדמות". שאליה שואף מר פרס, תהיה אחרית עיניים בלבד. מכך משתמע, שפירוש „הסכמי ביניים" הוא ויתורים ללא כל תמו־רה, כאשר כל הסכנות הנובעות מהם יהיו לשווא.

משום כך יצא קצפם של ראש־הממשלה ומקורביו, שגילו יצר נקמנות, שאינו הולם מנהיג בעל שיעור קומה מבינוני ומעלה. הכרחי היה להשתיק ולהציג כבלתי־אחראי (ואפילו כלא שפוי) את מי שמפריע למדיני־ות הפרטית של מר פרס ולגנות למנוע ממנו מלהעלות „ריעיונות מסוכנים" לדיון ציבורי עניני.

סגירת העתון בנסיבות אלה היא צעד ללא תקדים ומקומה לא יכירנה במישטר דמוקרטי המכבד את עצמו. תגובה היסטרית ועלובה זו היא גם חסרת תועלת. הדיון הצי־בורי יימשך, כי אי־אפשר להשתיקו.

הנבחרים יביאו למרי אזרחי

סבורני שהסכנה הגדולה ביותר להמשך קיומה התקין של המדינה עלולה לצמוח מכוון בלתי צפוי לגמרי. מדב־רים על מלחמת־אחים (בקשר לעתיד יו"ש), על מלחמות עדתיות, על תקריות בין יהודים לבין ערבים או בין דתי־ים לבין חילוניים, אך איש אינו צופה את התהליך הבא: ממשלת ישראל וחברי הכנסת (ברובם) דורשים מהעם „להדק את החגורה", להצטמצם, להסתגל, אי־לכך מקצצים בתקציב המדינה ומפטרים עובדים, (דבר צודק והכרחי לכשעצמו), באותו זמן שרי הממשלה ונבחרי העם ממשי־כים להתנהג כרגיל, אינם מוכנים לוותר על חלק משכרם, השרים מרבים בנסיעות לחו"ל, נבחרי העם מנצלים את מעמדם המבקשים אישורים לנסוע לחו"ל להתרפא...

העם, אשר בבשרו חווי חותבים, מתקומם לנוכח אטי־מות זו, התנגדות שלי הוא: מרי אזרחי. העם יקום על מנהיגיו.

תהליכים מסוג זה כבר התרחשו בהיסטוריה של עמים, חברות ומדינות ואני מתפלא על חוסר הרגישות שמגלה המנהיגות שלנו.

גבעתיים — אלי בכאי

שמחת השנורר...

כלי התקשורת הודיעו השבוע בשמחה רבה על ההט־בה הרבה שחלה ביתרות המט"ח שלנו, וזה בזכות המענק בסך 850 מיליון דולר שקיבלנו לאחרונה מארה"ב.

הייתי הרבה יותר שמח, אילו סכום זה היה מתוסף לנו מיגיע כפינו, ולא מיגיעת כפיהם של אזרחי ארה"ב.

חיפה — יוסף הרמן

הצמדה לינואר

בכתבתו של אורי ג'ינתר („מעריב", 19.16.85) על תש־לום הארנונה, נאמר, שכל תושב מחוייב בתשלום ארנונה במועד 1 באפריל, וכתחליף ישלם בשישה תשלומים צמו־דים. כתוב שם שהצמדת הארנונה מבוצעת בכל פעם ביחס למדד המחירון שפורסם.

זה לא נכון.

התשלום הראשון משולם באפריל. התשלום השני מוצמד למדד ינואר ולא למדד שפורסם.

מנין לי?

אני תושבת בת־ים. בתשלום השני קיבלתי הודעת תשלום עם הצמדה של 52%. כתבתי לעירייה ושאלתי: הכיצד? בתשובה ענה מר לוטן ממחלקת ההכנסות של עיריית בת־ים, שבילי אשתקד נחקק חוק חדש לרשויות האומר, שההצמדה היא מינואר ולא מאפריל.

בעיריית תל־אביב אמנם קבעו הצמדה של 27% שאל־תי אותה: הכיצד זה נהגים שם אחרת? תשובתו היתה, שזה לא ענינו מה עושים בת"א, כך שבתשלום השלישי שילמתי הצמדה של 82% וכך הלאה.

כך, שבבת־ים לפחות, מי שבחר בתשלום הדו־חודשי, אכן הפסיד מאות אלפי שקלים, בגלל חוסר מידע. עיריית בת־ים לא הודיעה מראש שתצמיד לינואר. במדורים הב־לכליים של „מעריב" הדבר לא הודגש כלל, או לא הוד־גש מספיק. אני למשל, הפסדתי הרבה כסף, ולא בגלל שאגנות רווקא.

כתבתי על כך למבקר המדינה, והוא ענה, שאכן תלונ־תי צודקת, ודרש מן העירייה לפרסם להבא כל מידע מעודכן יותר, אבל את הנעשה לגבי השנה, אין להשיב.

כדאי שכולם יידעו על כך.

בת־ים — אסתר מבח

יוצאי רומניה – לא שדים לא פסטיוולים

משנת 1885, כשיוצאי רומניה בנו את ראש פינה, זכרון יעקב ועוד. עולי רומניה משנת 1950 ועד עתה, שהיו שותפים בבנית עיירות הפיתוח, אנחנו הרומנים ובני ביתם, נפלנו בפח שטמנו לנו „הציונים".

הגענו לארץ ישראל – מי בכוח, מי באיד־ברידה ומי ברצון. כשקיימנו את מצוות „עולה חדש" במלואה ונע־שינו ישראלים, איבדנו משהו מגאוות העדה. לא הקמנו מפלגה, בלענו את הרי"ש המתגלגלת והיינו סוחרים יש־רים, פועלים טובים, חקלאים, עובדי בנין ותעשיה.

גם על העלבון מחלנו. אמרו עלינו, שאנחנו „רומנים גנבים". אנחנו לעומת זאת עסקנו בפיתוח הארץ והקמנו עיירות פיתוח יחד עם יוצאי מארוקו ואחרים. אבל אותנו מחקו מהרשימה ההיסטורית. מי יודע שאפילו בדימונה וקרית שמונה ויוחום יש לנו יד ורגל.

אין לנו שורשים; אין על מה להתרפק, לבד מסרטו של רומן פולנסקי „ערפדים" שמתרחש בטרנסילבניה, וקצת ציונות וקצת פעילות למען עם ישראל ועוד דברים כמו מחתרת, צה"ל ומה לא.

הו נויה נויה (קומנצ'י), צ'או צ'או צ'אוצ'סקו. עד אנה הגיעו צאצאיכם היהודים?

תקוותנו לפסטיוואל בנוסח יהודי־רומניה בטלוויזיה נתבדתה. קיווינו לרמטכ"ל רומני, אבל לא זכינו. ראש ממשלה ודאי שלא, כי אין לנו אף נציג בממשלה, למרות 400 אלף יוצאי רומניה בארץ.

המלחמה על דמותנו רק החלה. האשכנזים אומרים עלינו שאנו ספרדים והספרדים אומרים שאנו אשכנזים, ומי הרומנים באמת – הם הוכיחו בשטח, במעשים ובעבו־דה קשה ונאמנות למדינה ולציונות האמיתית.

אשקלון — צורי אליאב

„עבריינות פוליטית"

מושג חדש בא לעולם: „עבריינות פוליטית". החידוש הוא פרי המצאתו של היועץ המשפטי לממשלה. זהו חי־דוש, משום שהמושג אינו לקוח מתורת החוק והמשפט ולא משום תורה או מערכת מושגים אחרת, אלא הוא המצאת מוחו של מר יצחק זמיר, באופן יחודי ובלבדי.

זהו מושג בלתי־אפשרי – שני מלים שהן כלאיים של שני תחומים שאין להם מכנה משותף כלל. „עבריין" הוא בידוע אדם שעבר על החוק. „עבריין רכוש" הוא מי שפגע בחוקי הרכוש, „עבריין פלילי" – מי שעבר על חוק פלילי, וכו'. אבל „עבריין פוליטי"? אדם שעבר על חוק פוליטי? בתורת המשפט לא קיים כל „חוק פוליטי" ולכן „עבריין פוליטי" היא הגדרה בלתי אפשרית בעולם המושגים המשפטיים. זוהי עבריינות בלתי אפשרית: אי־אפשר לשפוט אדם „משום שהוא עבר על הפוליטיקה", כביכול.

ישנו, כמובן, גם בפוליטיקה ובמדיניות, תחום משפטי והוא מתייחס – כמו כל התחומים המשפטיים – אל חו־קים כתובים, כלומר, אל עניינים הקבועים בחוק. החוק, למשל, קובע מהו הסכם (מדיני) ומהי הפרתו; מהי „הס־תה"; מהי „התנגדות לשלטון המדינה", וכו'. אבל קבי־עות אלו אינן מתייחסות לפוליטיקה – כאמור. „פוליטי" או „פוליטיקאי" אינם מושגים משפטיים כלל: אי־אפשר „להתנגד" תחת הפוליטיקה" או „להסית נגד הפוליטיקה" והחוק אינו מכיר „עבריין פוליטי".

מה שכן מוכר במשפט הוא, למשל, התערבות של פוליטיקאים בהליכי החוק. זוהי עבירה חמורה לפי החוק, והיא נעברה, לכאורה. אבל זה איננו מעניין את היועץ המשפטי לממשלה, כי מי שלכאורה מעורבים בעבירה זו, הם פוליטיקאים שהוא אוהד אותם. ואילו היועץ הנכבד עסוק במאבקים פוליטיים באותם אנשים שאינם אהודים עליו.

ירושלים — אורה אשרית

דוד השופט את שופטיו

אנו עדים בזמן האחרון להתקפות קולניות ולביקורת חסרת־רסן על היועץ המשפטי, שהוא בבחינת שופט.

קשה לשאת את יחס הזילזול הבא בעיקר מצד פולי־טיקאים חסרי כל השכלה משפטית. דברי שר המשפטים, התומך בבדיקת פסיקותיו, אינם משפיעים על המנסים לערער את מעמדו של היועץ המשפטי.

המצב הזה מזכיר לנו תקופה שבה נאמר: „אוי לדור ששפטו את שופטיהם", על הכתוב „ויהי בימי שפוט השופטים". מהו שפוט השופטים? אמר ר' יוחנן: „דור ששופט את שופטיו... כיצד הוא שפוט השופטים? היה אדם מישראל עובד עבודה זרה והיה הדיין מבקש לעשות בו דין, והיה זה בא הוא ומלקה את הדיין ואומר לו: מה שרצית לעשות לי, אעשה לך".

ירושלים — ד"ר צבי בססי

אתונה – מקום בטוח

במאמרו „כל הדרכים מוליכים לאתונה" ניסה מר שמר־אל שניצר להוכיח כי אתונה היא מקום, שכל הרוצה לשמור על בטחונו, ידיר רגליו ממנו.

כתימוכין לטענתו גייס הכותב את רשימת כל התקו־פות הטרוריסטיות, בין אם בוצעו למעשה או שרק תוכנ־נו. רשימה זו עשויה היתה להיראות מרשימה, אילו הת־ייחסה רק לשנים האחרונות. למעשה, מכסה הרשימה כשני עשורים לערך ויחסית לתקופה כה ארוכה, מספר הפעולות הטרוריסטיות בממוצע אינו יותר גדול ממספר הפעולות הזומות שאירעו באותו פרק זמן, במדינות מע־רב־אירופיות אחרות.

המאמר של מר שניצר הצליח להראות בצורה משכנ־עת, כי בתקריות הטרוריסטיות האחרונות אי־אפשר להא־שים את הממשלה היוונית הנוכחית כאילו היא נוהגת ברשלנות כביכול בענייני בטחון, שכן אחדות מן התקרי־ות החמורות ביותר, המוזכרות במאמר, התרחשו תחת שלטונן של דיקטטורות צבאיות, שמסיבות פנימיות מדר־רות, לא היו יכולות להרשות לעצמן להיות רשלניות בבנין אלה.

מפתיעה העובדה, שגם בחטיפה האחרונה של מטוס הנוסעים המצרי תואשם הממשלה היוונית ברשלנות באר־כיפת אמצעי בטחון קפדניים בנמל התעופה של אתונה. זוהי האשמה חסרת שחר לחלוטין, שכן ידוע הדבר שמ־משלת יוון הגבירה באחרונה במידה נוספת את אמצעי הבטחון בנמל התעופה וכי גם יאט"א וגם פא"א אישרו כי אמצעים אלה הם מן הרמה הגבוהה ביותר.

אין צורך להזכיר לקוראי „מעריב" כי הטרור נהפך לתופעה עולמית. היה זה אכן מפתיע ביותר אילו רק יוון היתה יוצאת פטורה מנגע זה. אף־על־פי־כן היא הצליחה להישאר, יחסית, מקלט של שלום, במיוחד בשביל הקהי־לה היהודית, שבמרוצת השנים נהנתה מבטחון ולא סבלה מעולם מאיומים אנטישמיים.

דימיטרי לגדראס
יועץ בנציגות הדיפלומטית היוונית בישראל

לא מחסלים חנויות בר"ג

ברצוני להגיב על צילום שניתן בעתונכם הנכבד, („מעריב", 27.11.85) „תמונה אופיינית בר"ג – חיסול המלאי", שצילם ראובן קסטרו.

הרושם המתקבל מצילום זה הוא, שהעסקים ברמת־גן מתחסלים. האמת היא: נכון שיש מידה של האטה במכי־רות. יש לכך שני גורמים: האחד – התכנית הכלכלית השני – מזג האוויר הקיצי בסוף נובמבר.

חנויות ותיקות אינן מתחסלות. סוחר רציני יודע שב־מסחר יש ירידות ועליות והעליות מפצות על תקופת הירידה בפדיון.

„המחסלים" הם צעירים שפתחו בוטיקים, שכרו עס־קים בדמי־שכירות מוגזמים ועשו חשבון שיצברו הון (עוד לפני שמס הכנסה יעלה עליהם). את אלה מכנים בשם „תאפרים" ולא בעלי עסקים רציניים.

רמת גן — דינה אריאל, מזכירה כללית,
התאחדות הסוחרים בר"ג

● תיקון

● בכתבה שפורסמה ב„מעריב" (24.11) תחת הכותרת „עסקים ללא גבול", צוטטו דברים מפיו של הסוחר רמי דנה מחיפה. בטעות נכתב כאילו הדובר הוא יוסי דנה, בנו של רמי.

● שני משה מוסאי. בכתבה שנתפרסמה בעתוננו, ב־13 בנובמבר, פורסם תצלומו של משה מוסאי מרמת־השרון, בעוד משה מוסאי, שראיון עמו נתפרסם באותה כתבה – הוא תושב ירושלים. עם שני משה מוסאי – הסליחה.

● בידיעה ב„מעריב" מיום 29 בנובמבר נכתב כאילו עתונאי ישראלי בכיר, שהועסק על־ידי שגרירות זרה, ערך דו"ח בנושאי עיסקות נשק של ישראלים בחו"ל כשהוא מציג את עצמו כעתונאי בעוד שלא היה כזה. לאחר בדיקה מצא „מעריב" שידיעה זו לא היתה נכונה ואנחנו מצטערים על פרסומה.

פרס קרן יום־טוב לימן

על פי התקנון יוענק הפרס השנתי בסך $ 5,000 למועמד שתרומתו היתה יחודית ויוצאת מהכלל באחד התחומים הבאים:

1. מחקר רפואי הקשור במישרין בזיהוי מוקדם או בטיפול מיוחד בתופעות הפיגור השכלי.
2. מחקר ויישום שיטות חדשניות בנושא החינוך המיוחד ומיצוי מירבי של הפוטנציאל האישי בקידום השתלבות המפגר בחברה.
3. מסירות יוצאת מהכלל והקרבה לדוגמא בטיפול ממושך בילדים מפגרים.
4. התנדבות למופת בשרות למען אוכלוסית המפגרים ומשפחותיהם.

המוסדות המעוניינים ישלחו המלצותיהם למועמדים בצרוף קורות חיים ופירוט עיקרי תרומתו לפי הכתובת:

ועדת פרס קרן לימן, לידי ד"ר מאיר חובב
יד חרוצים 10, ת.ד. 1260 ירושלים 91000.

ההמלצות צריכות להתקבל לא יאוחר מתאריך 31.12.1985.

אגודת דור הפלמ"ח | מרכז ההסברה | ארגון חברי ההגנה

עצרת במלאת 40 שנה לשחרור מעפילי עתלית
„מחושך לאור יומי"

תתקיים ביום ראשון, כ"ח בכסלו תשמ"ו (8.12.85)
בשעה 20.00 בהיכל התרבות

בהשתתפות שר הבטחון יצחק רבין

בעצרת ייערך מופע אור וקול על סיפור המאבק, הפריצה והשחרור בהשתתפות: תזמורת צה"ל, מקהלת רמת אביב, קריינים, שחקנים וסולנים, שרה'לה שרון ואריק לביא.
כרטיסי הזמנה ניתן להשיג בערב המופע בשעה 18.00 בקופת היכל התרבות.
– הציבור מוזמן –

קח פיסת היסטוריה על הלב

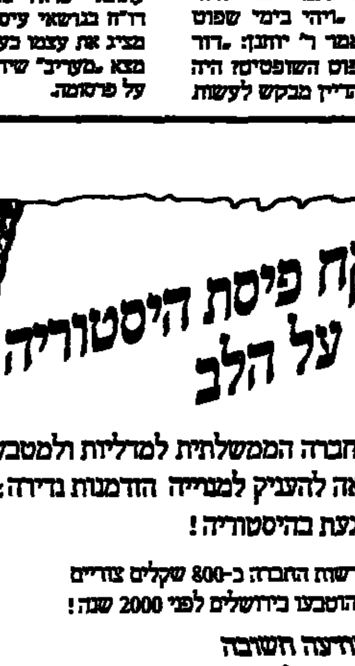

החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות
גאה להעניק למנויה הזדמנות נדירה:
לגעת בהיסטוריה!

ברשות החברה: כ־800 שקלים צוריים
שהוטבעו בירושלים לפני 2000 שנה!

הודעה חשובה
העדיליון בדגם "חושן צורי" אזל!
נא להמנע ממשלוח המחאות לדגם זה.
עדיין ניתן להזמין את יתר הדגמים: עטרת צור, נטיף צור, זר צור, מגן צור, והאבזם. אנא הקדימו הזמנותיכם!

עדיליון השקל הצורי - הקשר הישיר שלך לעברך

החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות טל. 02-668105
משרד החברה בארה"ב: New York :350 Fifth Avenue, N.Y. 10118 Tel. 212-560-0690

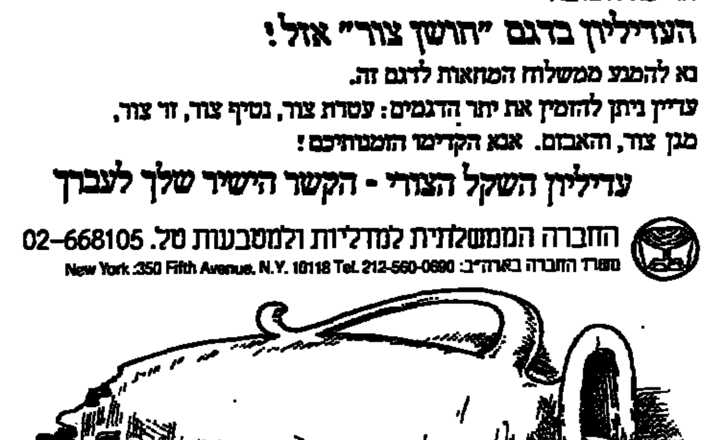

לשכת הפרסום הממשלתית

(هكذا امن اليهود)

מעריב
עמוד 12 — יום ה', כ"ב בכסלו תשמ"ו – 5.12.85

פריצת דרך ליחסי סחר גלויים עם סין

סין מבקשת לנצל שיטה ישראלית לייצור אנרגיה

מאת דוד זוהר

פנייה גלויה וישירה לנציג ישראלי, שהיא פריצת דרך ביחסי המסחר בין ישראל וסין – היתה בימים אלה. תוצ־אות הפנייה עשויות להניב עיסקה שהיקפה עשרות מיליוני דולרים. סינית ששמה ד"ר וואו הזמינה לפני שבוע בדחיפות, לפגישת חצות במלון בעיר הסינית קואנגג'או (קאנטון), את פרופ' גדליה שלף. פרופ' שלף הוא מדען מה־טכניון שהשתתף בקונגרס מדעי בסין בראש משלחת ישראלית.

ד"ר וואו הודיעה לפרופ' שלף כי סין מעונ־יינת ליישם באופן מהיר שיטת מיחזור אנרגיה מפסולת ומשפכים, שפותחה בטכניון. את השי־טה פיתח צוות מדענים בראשות פרופ' שלף.

פרופ' שלף, דיקן הפקולטה להנדסה אזר־חית בטכניון, חזר שלשום מביקור בן שלושה שבועות בסין. משלחת המדענים הישראליים, השתתפה שם בכנס בינלאומי בנושא אנרגיה. בתום הכנס ערכו הישראלים, שהיו אורחי ממשלת סין, סיור ברחבי המדינה ונפגשו עם מדענים. במשלחת היו גם ד"ר שלמה קמחי מהטכניון, ד"ר אהוד לומברוזו מחברת נפ"ח של איגוד התעשיה הקיבוצית וד"ר קרלוס דו־ורק מאוניברסיטת תל־אביב.

בכנס הירצה פרופ' שלף על השיטה לניצול פסולת ושפכים לייצור אנרגיה. בישראל כבר הוקמו חמישה מפעלים המשתמשים בשיטה זו להפקת אנרגיה מזבל פרות ומשפכים. ביניהם – הקיבוצים יגור ויקית. יוגוסלאויה, שגילתה עניין רב בשיטה זו, ביצעה עיסקה גדולה עם איגוד התעשייה הקיבוצית, ועתה מקימים בה מפעלים לניצול השיטה הישראלית. גם באוסט־ליה הוקם עתה מפעל כזה ונראה שבקרוב יו־בצעו עיסקות גדולות עם ארצות־הברית.

פרופ' שלף אמר אמש ל"מעריב": "השיטה עצמה אינה זרה לסינים. אצלם מיחזור חומרים הוא דבר כמעט קודש, בגלל המחסור העצום בחומרי גלם. יש להם כ־4 מיליון מערכות תסיסה אנאירוביות (זהו השם המדעי למיתקנים המנצלים את השיטה). אלא שעל־פי השיטה שלהם פעולות מערכות התסיסה בטמפרטורות נמוכות שאינן משמידות את החיידקים נושאי המחלות המצויים בשפכים. לעומת זאת בטכני־ון פיתחנו מערכות הפעולות בטמפרטורה גבו־הה המשמידה את החיידקים נושאי המחלות."

הרצאת המדענים הישראלים בקונגרס בסין הלהיבה, כנראה, את השלטונות. סיפר פרופ' שלף: "שעות אחדות לאחר הרצאה שלי, בש־עה 11 בלילה, כבר ישנתי בבית מלון. לפתע צילצל הטלפון בחדרי ואדם שדיבר אנגלית פנה אלי בנימוס וביקש ממני לבוא בהזמנה לפ־גישה במלון עם אישיות סינית. הוסבר לי, ש־60 אחוז מהכלכלה של סין בנוייה על חקלאות. בפגישה ניהלנו שיחה מאד לבבית. ד"ר וואו אמרה לי שהיא מגלה עניין רב בשיטה שפות־חה בטכניון ומעוניינת מאד באימוצה המהיר לשימוש נרחב בסין. שוחחנו כשעתיים. היא הסבירה לי כי יחסי שתי המדינות אינם תקי־נים לפי שעה משום שהמדיניות שלנו אינה מקובלת עליהם."

● פרופ' גדליה שלף

ניצן מנדלסון קרבן המחבלים במאלטה – למנוחות

מול זוועה חייתית כזאת לא עמדנו

אמר נציג הקיבוץ שבו נולדה ובו רצתה לחיות ★ ארונה הובא אתמול עטוף דגל הלאום לבית הקברות הקטן של חולתה ★ על הקבר הונחו זרים של נשיא המדינה, הממשלה, הכנסת וצה"ל

מאת מנחם רהט

במקום, עצוב ומאופק, ובמעמד מאות ידידים מהקיבוץ ומבחוץ הובאה אתמול ניצן מנדלסון למנו־חת עולמים בבית הקברות של קי־בוצה, חולתה.

ארונה של ניצן, עטוף דגל הלאום, הו־בא בכתפיים לבית הקברות הקטן שבו הק־יפוהו מאות המלווים, ובהם חברת הכנסת עדנה סולודר, מזכיר התק"מ [illegible], ראשי תק"מ, ראש מועצת הגליל העליון אברהם ברושי, נציגי מוסדות ומשלחות מישובי הסביבה.

ליד הקבר הפתוח נפרדו מניצן [illegible] כיתתה ונציג של הקיבוץ. הוא אמר: [illegible] ואנחנו הרגן אנו נפרדים מניצן, בבר [illegible] שכול וליהודי נופלים. [illegible] אל אדמתו שבה. [illegible] מתריה כזאת לא עמדנו. [illegible] הבם ניצן לסמל שהכל עטוף [illegible].

כל התכניות, כל ההבטחות, [illegible] כל העצב והדך גלום בה [illegible] ישנה ויפה. [illegible] ומשלך [illegible].

הוא הוסיף: "אנו שומרים עימכם, [illegible] בנים ובנות. אלי השותפות, אלי האהבה שאנו רוחשים לכם ולניצן, אלי [illegible] אלי הכרת [illegible] לחזור ולקום לחיים של עשייה ויצירה [illegible] אלי נוכל לצאת בכוחות היפים שבתוכו, [illegible] לזנחש [illegible]".

לאחר [illegible] על הקבר [illegible] של נשיא המדינה, הממשלה, הכנסת וצה"ל ומוסדות אחרים.

● ברוך מורדי מאושפז ב"השרון". (צילום ראובן קסטרו)

גמל גמל רעה תחת טובה לשומר ערני

מאת תלמה פרויד

גמל תקף שלשום בלילה את שומר גן החיות העירוני בפתח תקוה, ברוך מורדי בן 68. הגמל גרר את האיש, נשכו, הפילו וגרם לו חבלות ושברים בצלעות ושבר אחורות משיניו. הנפגע אושפז בבית־החולים "השרון".

הדבר ארע כאשר בשעת ערב מאוחרת הבחין ברוך מורדי בשתי דמויות חשודות ליד מכלאות הגמלים. הוא רץ לעברן, וכדי לראות טוב יותר את האנשים, טיפס על גדר המכלאה. גמל, שכנראה נבהל, תפסו בשוק, טלטלו והטיח ארצה.

שעה ארוכה נאבק האיש בגמל שלא הרפה ממנו והמשיך להתעלל בו. לבסוף אסף השומר את שארית כוחותיו והצליח לחמוק מהגמל. חבול וכואב שכב בחשיכה. גשם התחיל לרדת, האיש לא היה שם להו־שיט לו עזרה. לטרבה, חמל בא לגן החיות בנו של מורדי. הוא הזעיק את מד"א, והפ־צוע הועבר לבית החולים ואושפז במחלקה הכירורגית. אתמול נמסר כי מצבו משביע את הדעת וכי ישלח בקרוב מבית החולים.

אשתו, טובה, אמרה אתמול: "אמרתי לו לא לעבוד במנסיה, אבל הוא רצה ככה".

נתפס הקופיף ששיגע את תושבי צפון ת"א

מאת אלי רבין

הקופיף ש"שיגע" יותר משבוע את תושבי צפון תל־אביב ואת המש־טרה, נתפס אתמול ברחוב הלסינג־קי.

עשרות אזרחים עקבו בפתח אחרי הנס־יונות ללכוד אותו לאחר שנתגלה על מרפסת בית משותף. הקופיף, מין גנון ירוק, נמלט בשבוע שעבר מבעליו, צבי הולצר המתגורר ליד חוף שרתון בתל־אביב. אזרחים רבים שהבחינו בו ריווחו למשטרה. שוטרים יחד עם מומחים לא הצליחו לתפוס את הקופיף הזריז.

אתמול אחר־הצהריים הודיעו למשטרה כי הקוף מקפץ ממרפסת למרפסת ברחוב הלסינקי בצפון העיר. המשטרה מיהרה לשם, וגם רפי גיא רון מהמכון הזאולוגי בת"א בא. רפי טיפס לגג הבית והתקרב למרזק, שלושה מטרים מהקוף. הוא שלח בו חץ מרדים ולכדו, הקוף נמסר לבעליו, והוא קיבלו באהבה רבה.

קצין בתי־סוהר חשוד בהתרועעות עם מחבלים

מישר (מפקח) ארמנד אפללו נעצר בחשד שהתרועע עם שני מחבלים שריצו את עונשם בכלא עזה וכי נפגש עימם לאחר ששוחררו וקיבל מהם מתנות ושוחד

מאת אילן בכר

היחידה לחקירת פנים במשטרת ישראל עצרה אתמול מישר (מפקח) בשירות בתי־הסוהר, בחשד כי התרו־עע עם מחבלים אסירים אשר ריצו את עונשם בכלא עזה והיו שפוטים לתקו־פות מאסר ממושכות באשמת פעילות חבלנית עויינת נגד מדינת ישראל.

הקצין, ארמנד אפללו, חשוד כי בשנה האח־רונה, לאחר ששני המחבלים שוחררו – אחד מהם בחילופי השבויים עם המחבלים והאחר בתום ריצוי עונשו – נפגש עימם והם גם ביק־רו בביתו והביאו לו מכשיר "וקמן", ירקות ופירות. הוא חשוד גם בקבלת שוחד.

שני האסירים המשוחררים נעצרו גם הם, ונמסר כי כל השלושה משתפים פעולה עם המשטרה.

החקירה המשטרתית נערכה בשיתוף שירות בתי־הסוהר ונמשכה חודשים אחדים. אתמול הובאו השלושה אל שופט בית־משפט השלום בפתח תקוה, ובהסכמת המשטרה שוחררו בער־בות כספית – עד לבירור משפטם.

בכורה ארצית בתל־אביב
"סינמה 1" ליל שישי: 10, 12 (חצות)
"שחף" שחריות שבת: 11 בבוקר, 5 אחה"צ
"אורלי" מוצ"ש: 7.15, 9.30; א' עד ה': 4.30, 7.15, 9.30; ימים ב' עד ו' הצגות מיוחדות לתמוכה: 11 בבוקר, 2 אחה"צ
"בן־יהודה" ימים שני עד שישי הצגות מיוחדות לתמוכה: 11.30 בבוקר, 2.30 ו־4.30 אחה"צ
"חן" רחובות
הפצה: גולן גלובוס–קולנוע ישראל

החגיגה התרבותית נמשכת!
שבוע של תיאטרון בלונדון
9 ימים (8 לילות) הכוללים: 5 הצגות תיאטרון, סיור באוקספורד וסטרטפורד ועוד ★ ביצוע: "אופיר טורס" ★ תאריך היציאה: 29.12.
המלווה: אלכס אנסקי

ויצו תל־אביב
שד' דוד המלך 38
שוק חנוכה
גלריה לתמונות אמנויות מקסיקו
בחסות הגב' עדינה מטלון
יו"ר המחלקה לטיפול בילד – ויצו העולמית
פתיחה חגיגית והדלקת נרות חנוכה, במוצאי־שבת, 7.12.85, בשעה 6.30 בערב, ובימים: ראשון, 8.12.85, משעה 10 בבוקר עד 7 בערב ושני, 9.12.85, משעה 10 בבוקר עד אחה"צ – יום־מציאות.
בשוק:
★ לבוש אומנותי לכל המשפחה מהארץ ומחו"ל.
★ מתנות לחג – עבודות יד, ביוטן, חשמל, קוסמטיקה. מתנים לבית ועוד.
★ בית קפה, ארוחות צהרים – תמריקים מתוקים.
הכניסה חופשית

בתי מלון! קיבוצים! ועדי בתים!
שפע של תכניות טלביזיה באיכות – קליטה מקומית, ממערב גרמניה ולוכסמבורג, מוגשים לכם על צלחת קליטה של פנורמה.
התשלומים נוחים במיוחד
התקנה תוך שבועיים
פנורמה
מעבר־יבוק 5 תל־אביב 260799, 03-268303

משרד החקלאות
נכסים בימוי ומשק / מדור אפסנאות
מודיע על
מכירה פומבית של רשתות
המכירה תתקיים באגף לדייג – מעגן קישון חיפה, ביום ד', ו' בטבת ה'תשמ"ו, 18.12.85 שעה 10.00 בדיוק.
המכירה תמורת תשלום במזומנים בלבד.
אין משרד החקלאות מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

מועדון מטיילי מעריב
מבצע ים־המלח במלון "לוט"
הנחה מיוחדת (של כ־10%) לקוראי "מעריב" המבקשים לבלות חופשת חורף, של לפחות יומיים, בים־המלח ★ הלינה במלון "לוט" (4 כוכבים) ★ לכל נופש: כניסה חופשית למרחצאות קופ"ח. (המבצע בתוקף עד 28.2.86).
פרטים והרשמה: "מועדון מטיילי מעריב", מערכת "מעריב", טל. 03-439207

הועדה המקומית לתכנון ובניה "אונו"
מודעה
לפי סעיף 149 – חוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965
נמסרת בזאת הודעה כי הוגשה בקשה להקלה לועדה המקומית לתכנון ובניה "אונו".
המבקש: אלי וקילה שמיר
המקום: קרית אונו, סמטת ארגון 4, גוש 6493 חלקה 273
מהות הבקשה: בניית תוס־פת לבית מגורים בסטייה של עד 6% מעל המותר.
כל הרואה עצמו נפגע על ידי בקשה זו, רשאי להג־יש את התנגדותו תוך 24 יום מיום הודעה זו למשר־די הועדה הנ"ל שכתובתה: המועצה המקומית קרית אונו.
יואל פרנקל
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה "אונו" 4.11.85

צא מזה עם קולדקס

כן, אפשר לטפל בהצטננות. קח קולדקס.
מבית תעשיות פרמצבטיות בע"מ.

משחקי ארדג
20 הנחה
באהבה חנוכה 1–16.12.85
המפיץ: שחקניה
משחקי הנאה וחשיבה יוצרת

ספרית מעריב
מבצע דמי חנוכה
בחנות הספרים של ספרית מעריב
הנחות של 25%
יינתנו על כל הספרים של ספרית מעריב
הפתעה נוספת:
מבחר ספרים עם פגמים קלים יימכרו במחירים מצחיקים.
המבצע מתקיים כל השבוע
משעה 8.00 בבוקר עד 17.00 אחה"צ רצוף.
הנכם מוזמנים
בחנות: דרך פתח־תקוה 2, ת"א, תל־אביב

חנוכה במשכית
מתנות רבות ומגוונות
ת"א: בן יהודה 32 · ירושלים: הרב קוק 12 · נצרת: קורסו · רמת גן: ביאליק 1 · יפו: סמטת מזל דגים 18
משכית

לתושבי ירושלים:
קרנבל ברזילאי
בחסות
חברת התעופה הברזילאית "ואריג"
יתקיים מחר, יום ו' (6.12.1985), ב"בית האדום" במרצא, בשעה 9 בערב – ולא ב־8.30 כפי שפורסם במודעות.
– כל ההזמנות לערב זה אזלו! –
לברזיל עם "מועדון מטיילי מעריב" ו"גאות הכבר"

היכן לקנות במוצאי שבת
המלצות השבוע, מוסף מיוחד יתפרסם ב"סופשבוע" ב־13.12
המעוניינים להשתתף מתבקשים להתקשר 439274, 439456, זאב.

הסתבכותה הכספית של המדינה הדרום־אפריקנית בופוטצואנה מעוררת דאגה רבה בקרב אנשי עסקים וגורמים ישראליים רבים בארץ הפועלים שם והשקיעו בה מכספם – למרות אזהרת ממשלת דרום־אפריקה שיש בכך משום הימור וכי המדינה לא תוכל לעמוד בהתחייבויותיה הכספיות

רולטה ישראלית במדינת החסות

הנשיא לוכאס מאנגופה

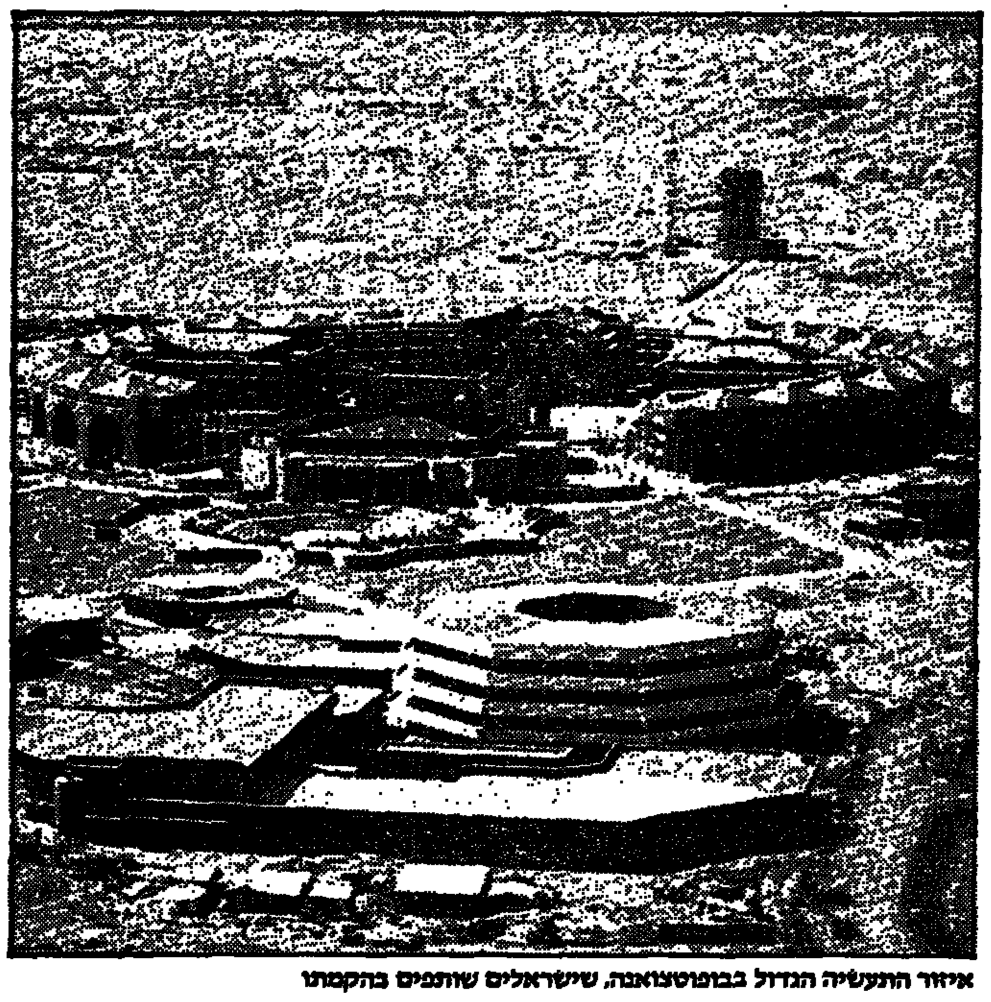
איזור התעשייה הגדול בבופוטצואנה, שישראלים שותפים בהקמתו

מאת דוד ליפקין

אנשי עסקים ישראליים מסר בשבוע שעבר ברוחשת לדרום–אפריקה. הם ביקשו להגיע למאבאטו, בירת־מדינת החסות בופוטצואנה, כדי להיפגש עם נציגי הממשלה המקומית והרשויות המלכליות ולמוד מה עלה בגורל הכספים שהם חייבים להם. חלק מהם הצליחו לגבות סכומים על חשבון החובות, בעוד שלאחרים הוסבר כי עליהם להמתין עד להיפורת סיוע בטפר, שיאפשר למדינת החסות לעמוד בהתחייבויותיה הפיננסיות.

הידיעות על ההסתבכות הפיננסית של בופוטצואנה עוררה דאגה בקרב אנשי עסקים וגורמים ישראליים הפועלים שם. יש להם חוזים והתקשרויות עם מדינה זו בהיקף של מיליוני דולר.

הפעילות הישראלית האינטנסיבית נמשכה במדינת חסות זו, למרות האזהרות ששיגרה ממשלת דרום–אפריקה לישראל כי ספק אם מדינת החסות תוכלנה לעמוד בהתחייבויות הכספיות. הן שראנו לקבל את אישורי הבנק הממלכתי של דרום־אפריקה לעסקות, מתוך הנחה, כי הוא יהיה אחראי לפירעון החובות אם ממשלת בופוטצואנה לא תוכל לעמוד בהתחייבויות.

ההסתבכות הפיננסית של בופוטצואנה, שנחשבה ל"פנינה" במדינות החסות שהקימה דרום–אפריקה, הפתיעה אנשי עסקים ישראליים, בעוד האחרים חשו כי מתבצעות השקעות בזבזניות ובלתי כדאיות. בופוטצואנה נחשבת למדינת החסות העשירה בקרב שש מדינות החסות. היא מחולקת למעשה לשבעה "איים" בתוך מדינת דרום–אפריקה. יש חלקים שמתגוררים בהם לבנים השייכים לדרום–אפריקה. בניגוד למדינות החסות האחרות יש לה מיכרות זהב, יהלומים, פלטינה, פחם וכו'. המלוגים שמשלמות החברות בעלות זכיונות הכריה מהווים מקור הכנסה חשוב של ממשלת מדינה זו.

פעילות באירופה לגיוס משקיעים

דרום–אפריקה העניקה "עצמאות" לבופוטצואנה לפני כשבע שנים. נשיאה, ד"ר לוכאס מאנגופה, בן 62, החל בתנופת פיתוח בענפים שונים. הוא מצא שותף למאמצים אלה בשבתאי קלמנוביץ', אשר מנהל־נציג המסחרי של בופוטצואנה בישראל. פעילות קלמנוביץ' חרגה מגבולות הארץ; הוא פעל גם באירופה לגיוס משקיעים והפך לאיש סודו של נשיא מדינת החסות. הנשיא, שרים ופקידים בכירים ביקרו לעיתים קרובות בארץ במסגרת הפעילות לגיוס משקיעים.

המעורבות הישראלית בתנופת הפיתוח בבופוטצואנה היא רבה. האדריכל אילן שרון הוא יועץ לנשיא בנושאי תיכנון. על שלטים באתרי בנייה בעיר הבירה ניתן היה למצוא שמות ישראלים מוכרים. כך למשל, הקימה חברת הבנייה הירושלמית מתי ליפשיץ את אצטדיון הכדורגל בבירה. החברה הישראלית סליה בנתה שכונת מגורים של 2400 דירות לא הרחק מקריית הממשלה וכן בית מלון בן 200 חדר. היקף הפרוייקטים האלה מגיע לכ־150 מיליון דולר. חברת סליה היא בבעלות היום הישראלי מוטי זיסר, איש העסקים היהודי–גרמני לנרשפט ובעל הון יהודי מספרד, התשאול סולידנו.

חברתו של מתי ליפשיץ גם בנתה מרכז לתרבות, אשר תוכנן בידי האדריכל מרדכי בן–חורין, וכן מרכז מסחרי גדול בבירה. התעשיין הישראלי מנחם אורמן הקים שם חוות אווזים גדולה לגידול ופיטום אווזים ליצוא. בתחום החקלאות פעילה חברת אגרי־כרמל, הנמצאת בשותפות של אגרידב, סולכור ואיש עסקים יהודי דרום–אפריקני, כמספקת מוצרי השקיה וייעוץ. גם חקלאים מישראל משמשים מדריכים בפעילות הרשות לפיתוח חקלאי אגריקור.

להצלחה גדולה בבופוטצואנה זכתה חברת דגם מערכות. היא מתכננת 13 מרכזי הכשרה מקצועית, לפי חוזה בהיקף מיליוני דולר. בפעילות זו משתלבת גם רות דייק, שנשלחה מטעם דגם מערכות כדי שתקים תעשיית מלאכת בית בכפרי מדינת החסות. יש לה צוות מדריכים שנשלח איתה בניירות מלאכה כדי להסתובב בכפרים. עשרות רופאים ישראליים מאיישים מישרות בבתי החולים, המשרתים אוכלוסיה בת 2.5 מיליון תושבים.

בתהליכי הקמה גם מפעלים לסריגים, בעליים ותכשיטים, ביוזמה של ישראלים. קלמנוביץ אף הצליח "לייצא" לשם את מאמן הכדורגל אמציה לבקוביץ. הוא מנהל בית–ספר לספורט ועוסק באימון קבוצות כדורגל. הנשיא אף לקח עימו את לבקוביץ במטוסו הפרטי לאירופה, כדי לחזות במשחקי כדורגל.

בופוטצואנה התנהגה כמדינה עשירה. היא נתנה עד כה תנאים מפתים למשקיעים בה: פטור ממסים לשבע שנים, החזר 95 אחוז מתשלום שכר העבודה, סיוע נדיב בהוצאות הקמת המפעל וכו'. לעיתים נדמה כי ראשי בופוטצואנה נוהגים כמהמרים מחוסרי דאגה. אולי נובע הדבר מן העובדה שבמדינת חסות זו הוקם מרכז ההימורים המודרני ביותר בדרומה של אפריקה, סאן–סיטי, אליו נוהרים לבנים רבים מדרום–אפריקה לבילוי סופי שבוע וחופשות.

גם על ישראל הימרו ראשי מדינה זו. הם מימנו רכישת בניין המשרדים ברחוב הירקון בתל־אביב, סמוך לבניין השגרירות הבריטית, והשקיעו בשיפוצו קרוב ל–2 מיליון דולר. בית הנציגות של בופוטצואנה נחשב לאחד הבתים המפוארים ביותר בתל־אביב. בקומה הרביעית נבנתה סוויטה מפוארת, הכוללת ג'אקוזי וסאונה, והיא משמשת מקום מגורים לנשיא בופוטצואנה בעת ביקוריו בארץ.

לפני שנה הורשע מפקד תחנת נהריה רב־פקד אלי בן־יעקב בבקשת שוחד מיני. עדות חדשה מפתיעה, הסותרת לכאורה את העדות שהביאה להרשעה, גרמה לתפנית ולמשפט חוזר שבו תינתן תשובה לשאלה:

קצין משטרה – קרבן עלילה?

מאת דוד זוהר

רפ"ק אלי בן־יעקב

עו"ד שלמה תוסיה־כהן

האם נפל קצין משטרה קרבן לעלילת שווא? זו השאלה המרתיקה אליה רבים בימים אלה, שנה אחרי הרשעתו של רב־פקד אלי בן־יעקב, לשעבר מפקד משטרת נהריה, בבקשת שוחד מיני.

תפנית דרמטית הביאה את שופטי בית המשפט העליון לנקוט צעד חריג: מתן הוראה לבית המשפט המחוזי בחיפה לפתוח מחדש את תיקו של בן–יעקב ולקיים משפט חוזר.

כשנתיים נמשך משפטו של בן־יעקב. הוא הואשם ב–16 סעיפי אישום חמורים. הקצין וסניגוריו, עורכי הדין שלמה תוסיה–כהן ומיאל בן–דוד, חזרו וטענו כי האיש נפל קרבן לעלילה. בן–יעקב זוכה ב–15 סעיפי אישום והורשע באישום של בקשת שוחד מיני. על כך גזר עליו השופט עמירם רנר 3 חודשי מאסר. ריצוי המאסר נדחה עד לאחר בירור הערעור בבית המשפט העליון.

האישה שהביאה להפללת הקצין, פלורה שושן, בת 26, סיפרה בבית המשפט כי בחג החנוכה בשנת 1977 או 1978 (לא זכרה את השנה) הביאה אוכל וסיגריות לשני אחיה שהיו עצורים בתחנת משטרת נהריה. משלא הניחו לה השוטרים להכניס את האוכל, ניגשה ללשכת מפקד התחנה וזה הציע לה סופגניות וכוס תה. לדבריה אמר לה: "אם את רוצה שאני אעזור לך בקשר לאחים שלך, את גם צריכה לעזור לי". תשובתה: "אם אתה חושב בדיוק על מה שאני חושבת אז אני אגיד לך שאני לא מעוניינת להתמסר לשוטר בגלל האחים שלי". לדבריה, היא הבינה כי הוא רצה לשכב איתה. השופט האמין לעדות זו והרשיע אותו.

„מסרתי עדות שתקבור אותו"

האיש שהביא לתפנית הדרמטית הוא רכז המודיעין של משטרת נהריה, רס"ר מאיר אפרגן. הלה נפגש עם פלורה שושן ואת אשר שמע, לדבריו, העלה על מיסמך שסווג "סודי". איפרגן כתב כי פלורה פנתה אליו ביוזמתה. בביתה, בנוכחות אחותה, ואמרה לו: "מה העתק על מה שעשיתי לבן–יעקב. אתה יודע שבאו אלי קצינים שהכריחו אותי למסור נגדו כל מיני דברים. המלוכלך הזה לא נתן לאחים שלי מנוחה. כל הזמן התנכל להם ובגללו דוד אחי השתגע. אבל אני לא נשארתי חייבת ושיחקתי לו אותה. הבאתי לו סיפור שיעשה שמיניות באוויר ולא ייצא ממנו.

"מסרתי עדות בבית המשפט שתקבור אותו כמו שקבר את האחים שלי. אתה והאח כל אדם נועל בזמן הבכך. אמנם המצפון שלי כואב לי, על זה שהמצאתי לו סיפור ועשיתי לו בושות. אבל אני מכירה במה שעשה לאחים שלי ואני לא מצטערת. בן־יעקב אינו הקצין היחיד שאכל אותה. עוד יאכלו אותה גם שוטרים אחרים. אני לא רציתי למסור עדות נגד בן יעקב אבל הקצינים שחקרו אותי הכריחו אותי למסור כל מיני דברים שהם שאלו אותי אם הם נכונים ואני עניתי שכן".

מסמך זה נושא חותמת משרדית פורמלית של רב פקד שאול אהרן, ראש לשכת המודיעין של מרחב הגליל, כאישור לכך שעיין במיסמך, אך לא את שמו של אפרגן עצמו (מכאן הטעות, שכאשר פורסם חלק ממיסמך זה לפני שבוע ב"מעריב", יוחס חיבורו לרפ"ק אהרן).

אפרגן צוייד במכשיר הקלטה סמוי שבעזרתו ערך פגישה נוספת עם פלורה שושן והקליט השיחה. גם הפעם היא חזרה והדגישה ש"שיחקתי לו אותה".

„החשד שפלורה פיברקה עדותה"

בהיפתח המשפט המחודש העיד סמ"ר אילן פרידמן, מהיחידה לחקירות פנים: "השמעתי לפלורה קטעים מההקלטה הסמויה של אפרגן והיא הגיבה: 'אני המומה, אני המומה. האם המשטרה תפתח נגדי תיק פלילי?' בשלב זה התעורר בנו החשד שפלורה אכן פיברקה את עדותה נגד בן־יעקב".

בעדות שגבה פרידמן מפלורה שושן באותו יום היא אומרת, לדבריה "חוץ מהסיפורים על כוס התה, כל מה שסיפרתי בבית המשפט היה שקר. אני מקווה שבן־יעקב יסלח לי". פלורה העלתה על הכתב הערים וחזרה על גירסתה בדבר השיחה עם בן־יעקב ואמרה, שהיא פירשה את דבריו כהבעת רצון לשכב איתה. "כל היתר היה מהדמיון", אמרה.

בשבוע הבא תישמע העדות המרכזית, של רס"ר אפרגן.

LITTLE TRAMP CHARACTER LICENSED BY BUBBLES, INC., S.A.

לפני שאתה רוכש את המחשב האישי המורחב (PC XT) כדאי לך להתערב בעניניו הפנימיים

אם בחרת במחשב האישי המורחב של יבם (PC XT) כפתרון המתאים ביותר לצרכיך, מגיע לך לקבל אותו במיטבו.

פירוש של דבר, מחשב אישי מקורי של יבם וכל יחידות העזר וההרחבה המקוריות של יבם הרשומות כולן בתעודת האחריות של יבם.

אחרי הכל, מה תואם יותר למחשב האישי של יבם מאשר יחידה מקורית של יבם?

המחשב האישי המורחב (PC XT) הוא מערכת שלמה, שתוכננה ועוצבה כדי להעניק לך את מירב העוצמה ולשרת אותך כראוי - כאשר כל חלקיה ויחידותיה תואמים ללא דופי.

מה שמבדיל מחשב אישי מורחב (PC XT) של יבם ממחשבים אחרים הוא לא רק התקליט הקשיח של 10 מיליון בתים המשולב בו, אלא היותו מכלול אחד שעוצמתו ותפקודיו יכולים להתרחב עוד ועוד.

בגב המחשב תמצא שמונה שקעי הרחבה בהם ניתן להשתמש כדי להוסיף עוד זכרון, עוד תקליט קשיח ולחבר עוד מדפסת חדשה. תוכל גם להוסיף יחידת תקשורת, המאפשרת לך להתחבר אל מאגרי מידע אחרים המכילים מידע שימושי על השתלשלות האירועים במשק, שערי מניות וכו'.

יחידה מיוחדת יכולה להפוך את המחשב האישי המורחב שלך גם למרכז של רשת קטנה של מחשבים אישיים, בה יכולים כולם להחליף מידע, מסמכים ותיקים באופן אלקטרוני וגם להתחלק איתך בנפח האחסון של המחשב האישי שלך.

כמעט אין גבול למספר התצורות ואפשרויות ההרחבה השונות של המחשב האישי של יבם וזהו בדיוק הפוטנציאל הנחוץ לך בעתיד, הלא כן?

בוא לראות את המחשב האישי המורחב (PC XT) אצל כל אחד מן המשווקים המורשים למחשב האישי של יבם.

- איכות טל' 7511536; 03-7514302-4
- גמר טל' 299705; 03-285282-4
- טריפל די טל' 7510914; 03-7510195
- י.ל.ח/מת"ם טל' 383355; 03-381408
- לדור מחשבים טל' 285151, 03-285222
- משוב טל' 03-453202-5
- מל"ל טל' 266292-6; 03-252884
- קומפיוטרלנד טל' 202525/6; 03-289520
- רשף טל' 322888; 03-324975

לחלק מהמשווקים סניפים נוספים ברחבי הארץ. פרטים בסניף המרכזי.

יבם IBM

GDG

هكذا من الاصل

סטיבן ספילברג
(„אי.טי. חבר מכוכב אחר")
מגיש קומדיית הרפתקאות שתראו פעם ועוד פעם ועוד פעם !!!
185 מליון דולר – שיא הכנסות בארה"ב
„חזרה לעתיד"
סוף סוף חגיגת קולנוע אמיתית !!!
שימו לב: בבכורה ארצית בתל־אביב:
„סינמה 1" – ליל ששי בלבד 10 + 12
„שחף" – שבת בלבד: 11 בבוקר, 5 אחה"צ
„אורלי" – ממוצ"ש 7.15, 9.30;
ב'–ה': 11.00 בבוקר + 2 אחה"צ, א'–ה': 4.30 + 7.15 + 9.30
„בן יהודה" – ב'–ה': 11.30 בבוקר + 2.30, 4.30 אחה"צ
„חן" רחובות

טלוויזיה כללית

17.30 „סיפורים בראשי"
18.00 „תבובומקר"
18.32 „מועדון המפר – הגמד הצהוב. (בערבית)
19.00 „מבט" – (בערבית)
19.30 חדשות (בערבית)
20.02 סיפורי ביים
20.30 „עשר שאלות מתוך אלף"
20.45 לקראת שידור
21.00 מבט לחדשות
21.30 „רפואה לעם" – סרט תעודה.
22.20 „בתוב בעתוך" – מגיש מאיר שלו
22.35 „כסו את פניה" – סדרת מתח חדשה בת 6 פרקים. הפרק הראשון: עדת המפתח בפרשת רצח היא סאלי ג'אפ, צעירה לא־נשואה ואם לתינוקת, שבאה לגור בבית משפחת מקסי, כדי לעזור בניהול משק הבית
23.25 „סוף ציפור" – מנחה: ירון לונדון
00.05 פסוקו של יום וחדשות

טלוויזיה לימודית

08.15 קשת וענן – השמטואים
08.40 בלי מרות – ביניים 4
09.00 אריק מלות – היציאה מן החוסות
09.20 מדעי הטבע (המדהב) – במצולות אוקיאנוס האדיר
10.00 אנגלית ה
10.30 הגיל הרך – רחוב סומסום
11.00 אנגלית ד
11.15 ערבית מדוברת – הדיה
11.30 מדעי הטבע (חטיבה עליונה) – D.N.A. – שפת החיים
12.00 אנגלית ח
12.25 היסטוריה עלימודי (העשורה) – ראשית עידן התגליות
13.00 אנגלית ט
14.00 הסיפור האמריקני הקצר – „מעשה גבר"
14.25 „האוצר של האוקיאנוס „ברוכר"
14.40 צרפתית – Entree libre – Le jeune et le travaille
15.00 רכבת ההפתעות
15.20 עוד סיפור
15.30 צילום הלגרפין – פרק 23: המפגש עם ברבורי השחר
16.00 הדיה – שידור חי
17.00 ערב תיש – מנחה דן מרגלית

טלוויזיה ירדנית

16.20 סרטים מצויירים
17.05 משחקי ילדים – לגיל הרך
17.30 עולם המדע – סרט תיעודי
18.00 תוכנית בצרפתית
18.10 „מבוא לא שיגרתית" (ערוץ 3)
18.50 הזרון (ערוץ 3)
19.00 חדשות בצרפתית
19.30 חדשות בעברית
20.00 חדשות בערבית
20.30 „תור חירום" – סידרה קומית עם השחקן אליוט גולד
20.40 סדרה יומית בערבית (ערוץ 3)
21.00 „זירת הפשע" – השחקן אורסון ולס מציג מקרים של פשע ואיתור הפושע
21.30 שירים
22.00 הצגת תיאטרון בערבית (ערוץ 3)
22.00 חדשות באנגלית
22.20 סרט קולנוע

טלוויזיה המזה"ת

13.00 חזות, חזות, חזות
13.30 „חיים אחרים"
14.30 התעמלות
15.00 סרט
16.30 ספיידרמן
17.00 משקו בובים
17.30 הבית המעופף
18.00 לוסי
18.30 ו.ק.ר.פ.
19.00 חדשות
20.00 הדיקל ומקדוסיק
21.00 „חיים אחרים"
21.30 60 דקות
22.30 סדרת אחרי הגלימה

לקראת שידור

„כסו את פניה" – סדרת מתח חדשה
(טלוויזיה כללית, 22.35)

סידרה בהמשכים, בת 6 פרקים. איש הסקוטלנד יארד, הבלש הבכיר אדם דלגליש נרתם שוב לפיענוח פרשת רצח הפעם מדובר בסוחר סמים שנמצא מת במרתף של ספריה, שם עבד, כנראה, לשם הסוואה.
חקירותיו של דלגליש מובילות אותו אל ביתה של משפחת מקסי. החיים בבית הזה רחוקים מלהיות נורמליים, אף שהכל, כלפי חוץ, נראה מכובד ביותר.
הסדרה מבוססת על רב־מכר שכתב פ.ד. ג'יימס, בעיבודו של רובין צ'פמן.
רוי מארסדן מופיע גם כאן בדמותו של אדם דלגליש. (הסדרות הקודמות בכיכובו בתפקיד הזה היו „תכריכים לזמיר" ו„מותו של עד מומחה") עוד שחקנים ידועים בסדרה הזאת, וכהם בזן דייז, פיליס קאלברט, ביל פרייזר וקים תומסון.
הבמאי: ג'ון דייוויס.

קול המוסיקה

09.30 קונצרט בוקר
12.05 „מאוצר הפרטיה"
13.00 „קונצרט צהריים"
15.00 „מילון מוסיקלי"
15.05 „מפגשים מוסיקליים"
16.00 „אינטרמצו" ● סקרלטי: שתי סונטות ● היידן: סונטה מס' 32 ● ברגו: סונטה אופ' 1 ● שומן: פנטסיה 17
17.30 „קונצרט מנחה"
20.05 „ערב טוב"
20.30 „קונצרט התזמורת הסימפונית, ירושלים" – רשות השידור (שידור חי מתיאטרון ירושלים) מנצח: דוד שלון / סולנית: פנינה זלצמן – פסנתר ● .
21.10 „אנתולוגיה קטנה לשירה"
21.35 המשך הקונצרט ● רחמנינוב: סימפוניה מס' 2
22.55 „מילון מוסיקלי"
23.00 דור הזהב – אמנים גדולים בהקלטות היסטוריות ● „סיגטי בקונצ'רטי הגדולים" – תכנית שניה (ש.ח.)

רשת א'

09.30 „מפגש" – מגזין לבעיות משפחה וחברה
10.30 „רדיוקול" – תכנית בעברית קלה
11.10 „ידעתי ספר" – לכתות הביניים. הפעם: „הכד העתיק" – מאת א.ל. שטראוס
11.30 „השכלה היא לכל" – „גילאי הגן" – הפעם: „מה מעשה רע?"
12.05 „לבי במזרח" – שירים מזרחיים אותנטיים
14.06 „לבת הלבן ולכל המתעניין – א „טוב לכתוב" ב) „מעשה בלולי ה..." – מאת דבורה עומר
14.45 „תקליטור" – מבחר מתכניות „חתול בשק"
15.25 עזריה אלון מספר על נוף הארץ (ש. ח.)
15.30 „קתדרה" – במת רדיו – ד"ר תמר ברונ־ייקרון – „על בובר והפסיכותראפיה"
15.53 „ספר חדש" – סקירה
16.05 „צומת המזרח־התיכון"
17.20 „ברעותק למתחילים" – שעור מס' 5 (ש.ח.)
18.06 „מנחת ערב" – מישדר יומי להווי דתי ומסורת
18.47 פרקי היום בתנ"ך: ישעיה, פרק כ"ז (פסוקים א'–י"ב)
19.05 „שעור בתניא"

רשת ב'

09.05 „בוקר ביתי" – עם רבקה מיכאלי
10.10 „בל צבעי הקשת"
12.10 „בל פתוח"
13.00 „בחצי היום"
14.06 „יש עניין" – עם גבי גזית
15.05 „רגעי קסם"
16.10 „בעד לשלום"
17.10 „יומן בלכלה"
17.30 „על מספרים ואנשים"
18.06 „יש שאלות"
18.51 היום בספורט
19.00 חדשות „היום הזה"
19.35 השבוע בכנסת
20.05 „שרשים"
22.05 „צימוקים ושקדים" – שירים ביידיש. הפעם: שירים על מקומות ועיירות
23.05 „ביני לבין עצמי" – שיחות עם מאזינים בשידור חי. מנחה: רעיה ביאל
19.30 שידורים לעולים
22.05 „הלוטה באשמיה"

רשת ג'

09.05 „בת, כבר השעה" – עם אבי אתגר
10.05 „אבן היא הגיבור"
11.05 „שעה תמימה" – עם מלאכי חזקיה
12.05 „רק מוסיקה"
13.05 „רק ביום חול" – עם מנחם פרי
14.05 לי ולך – שיר ובובה
15.05 „תרגם, שירים ומחרוזים"
16.05 „מוסיקה לענייך"
17.05 „תבנה יוצרת"
18.05 „קול בר" – שבועון פופ
20.05 „מופע רוקי" – עם דליה כהן
22.05 „משלנו" – שירים עבריים
23.05 „הלילה הוא שירים"

גלי צה"ל

09.05 מבין למבינים – עם דן שילון
11.05 בעם של פעם – עם אורלי יניב
12.05 להיום לתיאבון
13.05 במבנן ישראלי – עם אלי ישראלי
15.05 פסק זמן
15.45 „אלף הימים" – סידרה מחיי הצבא, בעיבודו ובבימויו של דן רונן, על פי „לילה ראשון בלי אמא" של יגאל לב. פרק חמישי: „בערת הקפה" (ש.ח.)
16.05 ארבע אחר־הצהרים – שעה של שירים עבריים
16.55 באופן מילולי – פינתו של אבשלום קור
17.00 יומן גלי צה"ל
17.30 בחזית – מגאזין גלי צה"ל לעניני צבא ובטחון
17.50 יומן ספורט
18.05 שעה קלה על מלכלה
18.35 מבט הקרב
18.55 הודעות חיילים
19.05 רדיו, רדיו – עם יואב קוטנר
20.05 „רוק ישראלי"
21.00 מבט לחדשות
21.30 ארוניברסיטה משודרת: הביולוגיה של הזיקנה
22.05 על הדבש ועל הביטאק
23.05 מהמרף הקלאסי
00.05 „ציפורי לילה" – עם רוני תורן
02.05 לא רוצים לישון

קול השלום

06.00 – 09.00 תוכנית הבוקר
09.00 – 12.00 מוסיקה לעקרת הבית
12.00 – 15.00 תוכנית הצהרים
15.00 – 16.00 במאה – בסגנון מזרחי
16.00 – 18.00 מוסיקה על גלגלים
18.00 – 19.30 שירים לשעת בין ערביים
19.30 – 21.00 התוכנית הקלאסית
21.00 – 22.00 השעה הרוסית (ג.מ.)
21.00 – 23.00 מוסיקת רוק (מ.ם. בלבד)
22.00 – 23.00 מוסיקה יוונית (ג.מ.)
23.00 – 24.00 מוסיקת רוק
24.00 – 03.00 מוסיקת חצות
03.00 – 06.00 שירים לשעות הקטנות

מזג האויר

בארץ

הטמפרטורות החזויות:
ירושלים 3 עד 13; תל־אביב 8 עד 19; חיפה 10 עד 19; באר־שבע 5 עד 19; רמת־הגולן 2 עד 14; צפת 1 עד 12; טבריה 7 עד 19; עפולה 5 עד 20; שומרון 4 עד 16; לוד 5 עד 19; יריחו 6 עד 20; עזה 10 עד 19; אילת 12 עד 23.

בחוץ־לארץ

מזג האוויר בערים הגדולות בעולם: אוסלו 0 עד 0 מעונן; אמסטרדם 5 עד 12 מעונן; אתונה 9 עד 20 בהיר; בריסל 3 עד 13 גשם; בואנוס־איירס 15 עד 26 בהיר; וינה 4 עד 11 בהיר; זנווה 0 עד 15 בהיר; לונדון 12 עד 13 מעונן; לוס־אנג'לס 12 עד 21 מעונן; ליסבון 12 עד 21 מעונן; מדריד 7 עד 17 בהיר; ניו־יורק 3– עד 2 מעונן; פריס 11 עד 13 בהיר; קאהיר 11 עד 21 בהיר; קופנהאגן 4 עד 12 מעונן; רומא 4 עד 17 מעונן

תרמוקפז
המובילה באספקת נפט וסולר לחימום ביתי
בגוש דן: 03-414324 ● בירושלים: 02-527177-8-9
בחיפה: 04-668282-3 ● בב"ש: 057-30032

בתי קולנוע

תל־אביב–יפו

בשעות 4.30, 7.15, 9.30

אורלי: 6, 9 – קולונל רדל
אלנבי: 5, 7.30, 9.30 – תלמידה מושלמת
אסתר: שוטר עם כבוד
בית לסין: 11 בלילה – אפוקליפסה עכשיו
בן־יהודה: 4.30, 7, 9.30 – הבן האיש השלג
גורדון: צ'או פנטין (שלום לזונה)
גת: 4.30, 7, 9.30 – אגם הברבורים
דקל: 7.15, 9.30 – האיש בעל הנעל האדומה
הדייב־און: 7.15, 9.30 – הערב חצות – סרט סקס
הוד: המסורה אמריקה
הסינמטק הישראלי: הערה אין הצגות
חן 1: 5, 7.30, 9.45 – הגונים
חן 2: 5, 7.20, 9.40 – רומן על בטוח
חן 3: 5, 7.20, 9.40 – קאל
חן 4: 10.30, 1.30, 5, 7.20, 9.40 – הנוקם
חן 5: 10.30, 1.30, 5, 7.35, 9.45 – בית ספר לאסירים מתחילים
לב 1: 2, 5, 7.30, 9.40 – גשר צר מאוד
לב 2: 3.30, 6.30, 9.30 – אמריאוס
לב יפו העתיקה: 10.50 בלילה – הבלש האמיץ פלטש
לימור המרכזי: 4.30, 7.00, 9.30 – הכבוד של פריצי
מוגרבי: הבובה הגדול
מוריאון: לרקוד עם זר
מקסים: בגידות בפריאסטה
נגה (יפו): 5, 7.30 – אגלס (הודי)
סטודיו: חברים
סינמה 1: העד
סינמה 2: תוף מפשע
פאר: רכבת תחתית
פריז: 11.30, 2, 4.15, 7.15, 9.30 – האיש שרצה להיות מלך
צפון: רומן שהול במלוכה
צוותא: 8 – שני סרטים ישראלים קצרים: נגוע, כמו חלום
שחף: שושנת קהיר הסגולה
תכלת: אצבעו של סוחאן
תל־אביב: מכרות המלך שלמה
תמוז המחודש: 7.30, 9.30 – זאב אמריקאי בלונדון

בת ים

אורנים: 7.15, 9.30 – בית ספר לעבירות בתנועה
ברנים: 6, 9 – המעבר להודו
עצמאות: 7.15, 9.30 – תרגיל לפרגל מתחיל

חולון

ארמון: 5, 7.15, 9.30 – הדיקון האחרון
מגדל: 7.15, 9.30 – רומן בהמשכים
סבוי: 4.30, 7.15, 9.30 – הביבוה הגדול
רינה: 5, 7.15, 9.30 – המסורה אמריקה

רמת גן הגבעתיים

בשעות 4.30, 7.15, 9.30

אראים: 4.30, 7, 9.30 – הגונים
אורדע: הבינג'ה האמריקאי
ארמון: בית ספר לאסירים מתחילים
הדר: המסורה אמריקה
לילי: 7, 9.30 – הכבוד של פריצי
רמת־גן: רמבו
רבגן 1: 5, 7.25, 9.45 – שוטר עם כבוד
רבגן 2: 5, 7.15, 9.45 – בידוד
רבגן 3: 5, 7.20, 9.35 – יער האיזמרגד
רבגן 4: 5, 7.15, 9.40 – השוטר מגבב פסקר
שבתים: 7.15, 9.30 – העד

פתח תקוה

שלום: 4, 7, 9.15 – הבינג'ה האמריקאי

הרצליה

בשעות: 4.30, 7.15, 9.30
דוד: הביבוה הגדול
היכל: המסורה אמריקה
מלון מכול דניאל – אודיטוריום: 7.15 – פרום בכורה: 9.30 – ספאגייל טאפ
תפארת: 7.15, 9.30 – בית ספר לעבירות בתנועה

רמת־השרון

כוכב: 4 – הרפתקאות תום סוייר; 7 – שירה; 9.30 – דמעות של שתיקה

רעננה

אורות: 8.30 – אדית עירית

כפר סבא

עמל: 6.30, 9.15 – אמריאוס
תן: 9.15 – הנוקם

אשדוד

בשעות 7.15, 9.30
אסתר: תרגיל לפרגל מתחיל
אשדוד: 7 – גירושין בהוליוד

קרית מלאכי

צמרת: 7.30 – גשר צר מאוד

אשקלון

בשעות 7.30, 9.30
אסתר: מסכה
מאור: נשים בעורף
רחל: 7.30 – שוטר עם כבוד

ירושלים

בשעות 4.30, 7, 9

אדיסון: המסורה אמריקה
אורגיל: בידוד
אורנע: 4.30, 6.45, 9 – הגונים
בנייני האומה: 6, 9 – הביבוה הגדול
בית אגרון: 6 חצות – נשים אהובות; 8.00 – לפתע ביום ראשון; 9.45 – הרפתקה היא הרפתקה
הבירה: 7, 9 – הבינג'ה האמריקאי
כפיר: 7, 9.30 – הכבוד של פריצי
מיטשל: 7.15, 9.15 – שושנת קהיר הסגולה
סינמה 1: 4.30 – פתולוג; 7, 9 – שבע שנים בכלא
סינמטק: 7 – האחים קרמזוב; 9 (עולם קטן) – ג'ורג' מיילס; 9.30 – ריוקן של תרוה
סמדר: 7, 9.30 – טוסקה
עדן: מאמה האדי
רון: גשר צר מאוד

חיפה

בשעות 4.30, 6.45, 9

אורה: 4, 6.45, 9.15 – הכבוד של פריצי
אורלי: 6.45, 9 – אצבעו של סוחאן
אמפי: הבינג'ה האמריקאי
ארמון: שוטר עם כבוד
חן: רמבו
סינמטק: 5 – מקום בטבעת; 9.30 – אודגור
מוריה: 7.15 – אדית עירית; 9.15 – מכרות המלך שלמה
פאר: הגונים
קרן אור המחודש: 4.30, 7.30, 9.15 – רכבת תחתית; 11.30 בלילה – מתח גבוה
רבינת 1: גשר צר מאוד
רבינת 2: רומן על בטוח
רון: המסורה אמריקה
שביט: הערב אין הצגות

נוה שאנן

בית העם: 7 – הנוקם; 9 – אפוקליפסה עכשיו

קרית חיים

בית העם: 9.15 – הביבוה הגדול
היובל: 9.15 – קוד השתיקה

קרית מוצקין

אורות: 7 – המסורה אמריקה

קרית ביאליק

מבוזן: 7 – בלינדאנט
סביר: 7, 9.15 – קוקון

קרית ים

ביתן: 7, 9.15 – אמריקאית בפריז

קרית טבעון

יובל אורי: 8.30 – קאמילה

נהריה

הוד: 6.45, 9 – נוכל בבמות
רון: 7, 9 – רומן בהמשכים

עפולה

היכל התרבות: 8.30 העד

קרית שמונה

שמיר: 4.30 – מבצע יהלומי הכתר; 8 – היו זמנים באמריקה

טבריה

אביב: 7, 9.15 – אדית עירית
גיל המחודש: 7, 9.15 – קוד השתיקה

נצרת עלית

מרגנים: 5.30 – מלון ניו־המפשייר

חדרה

חדרה: 4.30 – כלבת הים המתהפכת; 7.30, 9.15 – היו זמנים באמריקה
תיף: 4.30 – הסמבה; 7, 9.15 – מקס הורעם וכיפת הרעם

נתניה

אסתר: 5, 7, 9.15 – המסורה אמריקה
סטודיו: 7, 9.15 – קאמילה
שרון: 5 – שגעון של מסיבה; 7, 9.15 – גירושין בהוליוד

רמלה

אודיון: העד

לוד

אורלי: 7.15, 9.15 – חטיפת הרמים
נוה יונה: 7.15, 9.15 – הנוקם

ראשון לציון

בשעות 7, 9.15
נעמן: השוטר מגבב פסקר
הוד רמת־אליהו: 8 – מבצע בעורף האוייב
ראשון: הנוקם

רחובות

בשעות: 7.15, 9.15
הוד: יער האיזמרגד
חן: 4.30 – נסיך העניים; 7.15, 9.15 – גשר צר מאוד
בית העם: 8 – שבע שנים בכלא

גדרות

בית העם: 6 – רמבו

באר שבע

אורות: 7, 9.15 – הסיפור שאינו נגמר
חן: 7.15, 9.30 – הבינג'ה האמריקאי

אילת

אילות: 5 – ביבי סוד האגדה; 7.15 – יער האיזמרגד; 9.30 – רסטי ג'יימס

שקיעת החמה: 16.39
זריחתה מחר: 06.21
פרק יומי: מלכים א', י"ט–כ'
משנה יומית: תמורה ד' ב'–ד'
דף יומי: נדרים פ"ב
הלכה יומית: שו"ע או"ח, ס"א, י"א–י"ג
פרשת השבוע: וישב

בתי מרקחת

ירושלים: „רוממה" – הפ"ג 28 – 523191
תל־אביב: „ארלוזורוב" – ארלוזורוב 76 – 230740; „קופ"ח לאומית" – המסגר 4 – 257221
חיפה והקריות: „קופ"ח לאומית" – הכן שוקרי 3 – 672274; „קופ"ח הרמן" – מסדה מרכז קרית ק. מוצקין – 715136
חולון – בת־ים: „אורון" – הופיין 52 חולון – 889153
רמת־גן והסביבה: „אורים" – אב"ל 57 ר"ג – 778096
רעננה: „רעננה" – אחוזה 78 – 21066
כפר־סבא: „מיקסטור" – שכונת הימים 47
נתניה: „הבאשר" – שר ויצמן 36 – 23639
פתח־תקוה: „אסותא" – ברון הירש 21 – 911710

ריפוי שינים

מרפאת שינים לעזרה ראשונה ברח' כרכובא 49 ת"א, כל יום 21.00 – 24.00, בסופי שבוע – 24 שעות ברציפות. טל. 284649.
בחיפה: הנגן 26, ק.ב', כל יום 20.00 – 23.00. טל. 523566.

מטוסים

מודיעי הבראה נחיתה תקליט: 03-381111
מודיעין נמל התעופה: 03-9712484

קבלת מודעות ל„מעריב" – 24 שעות ביממה – „רחוב" דיזנגוף 118, טל. 239852.

רכבת

מירושלים
● לתל־אביב דרום 7.30
● לבאר־שבע דרום 16.00

מתל־אביב
● לירושלים
מבגבבק 8.18
מת"א דרום 16.00
● לחיפה 6.00, 7.00, 8.00, 9.00*, 10.30*, 12.00, 13.00*, 14.00, 15.00*, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00
● לנהריה: 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00

מחיפה בת גלים
● לתל־אביב 6.00, 6.30, 7.30*, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30*, 13.30, 14.30, 15.30*, 16.30, 17.30, 19.50
● לירושלים 7.00 (היציאה מחיפה מרכז כ־10 דקות קודם)
● לנהריה 7.30, 9.03, 13.16, 15.11, 17.11

מנהריה
● לחיפה ולתל־אביב 6.45, 9.00, 10.40, 14.35, 16.35, 18.33
* רכבת ישירה

עזרה נפשית

מרכז סיוע לקורבנות אונס מלמדים: 02-245554, 03-234819, 04-382611, 052-32432

תחנות יעוץ לנוער, אליפם ימים א'–ה' 17–22 (טיפול וייעוץ), טל. 462076, 463587

ערן (עזרה ראשונה נפשית) תל־אביב: 261111 (לילדים ונוער: 261113) ירושלים: 02-669911 חיפה: 04-672222-3 נתניה: 053-35316 באר־שבע: 057-418111

„קו אחוה" – ארגון קשבת לילד ולנוער – 24 שעות – טל. 03-294050; חיפה מ־11 בבוקר עד 8 בערב – טל. 04-229488

קו פתוח לקשיש – 24 שעות טל. 02-690685

תורנות לקבלת מודעות אבל דחופות יום יום עד חצות ב„מעריב" ת"א, קרליבך 2, טל. 439111

שרותי חירום

המקום		מ.ד.א. טלפון חירום 101	מכבי־אש טלפון חירום 102	משטרה טלפון חירום 100
אופקים	■	057-923033	057-923022	057-923444
אור־יהודה	●	03-344442	03-781133	03-343111
אזור		03-805133	03-802222	03-855173
אילת	■	059-72333	059-72022	059-72444
אשדוד		055-31833	055-23333	055-23444
אשכול	■	057-82720	051-22222	051-34222
אשקלון	■	051-23333	051-22222	051-34222
באר־שבע	■	057-74767	057-79691	057-37444
בית־שאן	■ ●	065-87223	065-88222	065-87444
בית־שמש	■	02-911288	02-911088	02-911444
בני־ברק	●	03-781111	03-781133	03-703588
בת־ים	●	03-585555	03-802222	03-591163
גבעתיים	●	03-781111	03-313333	03-324144
גבעת שמואל	●	03-354142	03-781133	03-343111
דימונה	■	057-59333	057-52222	057-59444
הרצליה	■ ●	052-541333	052-551222	052-555555
זכרון יעקב	■	063-22333	063-99045	063-90444
חדרה	■ ●	063-22333	063-22222	063-31444
חולון	■ ●	03-803133	03-802222	03-855173
חיפה	■ ●	04-512233	04-643222	04-664444
חצור גלילית	■	069-36333	069-37222	069-37744
טבריה	■ ●	067-90111	067-20222	067-92444
יבנה	■ ●	08-451333	08-451222	08-439180
יפו	■ ●	03-240111	03-222222	03-838181
יקנעם		04-994583	04-994533	04-993044
ירוחם	■	057-80133	057-52222	057-80144
ירושלים	■ ●	02-523133	02-661111	02-244444
כפר סבא	■ ●	052-35222	052-33223	052-24443
כרמיאל	■ ●	04-988555	04-912222	04-985444
לוד		08-221033	08-229222	08-225222
מגדל העמק	■ ●	065-40062	065-40022	065-40444
מעלות	■ ●	04-979333	04-979637	04-979444
מצפה רמון		057-88333	057-88569	057-88444
נהריה	■ ●	04-923333	04-922222	04-920344
נוה זהר		057-957222	057-84211	057-84112
נצרת עילית	■ ●	065-73333	065-55222	065-71444
נתיבות	■	057-941033	057-943333	057-941144
נתניה	■ ●	053-23333	053-22222	053-30144
עכו	■ ●	04-912333	04-912222	04-919811
עפולה	■ ●	065-93334	065-92222	065-94444
ערד		057-957222	057-950222	057-957044
פתח־תקוה	■ ●	03-9231112	03-9222222	03-914444
צפת	●	069-30333	069-30222	069-72444
קצרין		069-61333	069-61222	069-61444
קרית אונו	■ ●	03-344442	03-781133	03-343111
קרית גת	■	051-881333	051-81222	051-81144
קרית טבעון	●	04-981401	04-648222	04-931444
קרית מוצקין		04-721817	04-643227	04-740244
קרית מלאכי	■	055-82333	055-81222	055-81666
קרית שמונה	■ ●	069-44534	069-42222	069-43444
ראשון לציון	■	03-942333	03-942222	03-995555
ראש פינה	■ ●	067-36335	067-37222	067-37744
רחובות	■ ●	08-451833	08-461222	08-487444
רמלה		08-221022	08-229222	08-229444
רמת־גן	●	03-781111	03-742222	03-7544444
רמת השרון	●	052-541333	052-551222	03-496444
רעננה	■ ●	052-38222	052-551222	052-451666
שדרות	■	051-97074	051-97777	051-97044
תל־אביב	■ ●	03-460111	03-462222-3	03-627222

● במקום יש ניידת טיפול נמרץ של מגן דוד אדום.
■ קיים טלפון חירום 101.

מעריב
תל־אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס – „בית מעריב", רח' קרליבך 2 (מיקוד 61 200), ת.ד. 20010 טלפון 439111
ירושלים: המערכת – רח' הלל 14 (מיקוד 94 581) טלפון 221151. הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טלפון 231769. מרכז הפצה: טלפון 521159
חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד 33 104), טל. 674764. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טל. 673254
באר־שבע: מערכת, מודעות ושווק: רח' קק"ל 90, טלפונים 74850, 74973, 37653

סו"ב מבקש עזרת הממשלה במיחזור הלוואות ובמימון

„רק בדרך זו ניתן יהיה למנוע פיטורי אלפי עובדים" ★ הקונצרן החליט לפרוש מהמוסד המשותף לענף הבנייה „בגלל ההשמצות מצד גופים אינטרסנטיים" ★ נשיא הקבלנים: „איננו נוקטים עמדה פוליטית – מטרתנו לשמור על שלמות הענף"

● שרגא רוטמן

● דוד שטרן

מאת דוד ליפקין

קונצרן סולל־בונה מבקש את עזרת הממשלה במיחזור ההלוואות שניתנו למזמיני עבודות. הכוונה היא שיעמידו לרשות החברה אשראים מתאימים, כדי שאפשר יהיה לממן ביצוע פרויקטים ולמנוע פיטורי אלפי עובדים קבועים. על כך מסר מנכ"ל סולל־בונה, שרגא רוטמן.

סולל־בונה הבהירה לממשלה, שעל מנת למנוע פיטורי פועלי בנייה קבועים בצפון ובדרום, יש להבטיח שלחברה יהיו שם עבודות. באם הדבר לא ייעשה, סו"ב תיצטרך לפטר את הפועלים במקומות אלה והם יהפכו לנטל על הממשלה. רוטמן ציין, כי זו בעיה לאומית ולא נוגעת רק לסו"ב ולכן הממשלה צריכה לסייע לסו"ב בגיוס האשראים כדי לממן קבלת עבודות. רוטמן הוסיף, כי סו"ב מבקשת גם קבלת היתר לגיוס אשראים בחו"ל למימון פעילותה, דבר הנבצר ממנה בשל תקנות בנק ישראל.

רוטמן דוחה את ההאשמות כאילו סולל־בונה נאבק על קבלת עבודות בנייה במחירי הפסד או במחירים הנמוכים בהרבה מאלה של קבלנים מתחרים. הוא ציין, כי לרוב פער המחירים הוא של כמה אחוזים. אולם בהאשמות נגד סו"ב המיוחסות למרכז הקבלנים, רואה החברה תקיעת סכין בגבה והיא מגיבה כמלחמה שערה. סו"ב החליטה לפרוש מהמוסד המאוחד לענף הבנייה, המשותף למרכז הקבלנים ולחברות הבנייה הציבוריות. רוטמן הוסיף, שמהפירסומים נגד חברתו עולה מגמתיות בעלת גוון פוליטי. הם באים מגופים אינטרסנטיים הפועלים בענף ויש בהם נימה של השמצה, הפצת שמועות ואי דיוקים.

נשיא מרכז הקבלנים, דוד שטרן, אמר אמש כי עמדת ארגונו היא שיש לתת תמיכה ממשלתית לענף הבנייה כולו ולא לחלק אחד ממנו. הוא הבהיר, כי מאחורי הודעת מרכז הקבלנים לגבי הסיוע הממשלתי לסו"ב אין כל נקיטת עמדה פוליטית וכי מטרתנו לשמור על שלמות הענף ועל תפקידו בעתיד. שטרן הוסיף, כי בכדי למנוע את הסחף בהיתוך מחירים במכרזים, הציע שכל הצעה שתהיה נמוכה יותר מ־7 עד 8 אחוזים מהצעה השנייה הזולה, תיפסל. שטרן רואה סכנה בתחרות פרועה מצד כל הסקטורים בענף הבנייה על קבלת עבודות.

סופגניות חמות במחיר מוקפא

מאת מיכל הולצמן

להיט חנוכה השנה: סופגניות חמות במחיר מוקפא. אלא שהביקוש עולה על ההיצע.

בבתי קפה ובקונדיטוריות דאגו השנה היצרנים את אפיית הסופגניות לימי החג בלבד. לדבריהם, ייצור הסופגניות במחיר שהכתיב משרד התעשייה והמסחר גורם להם הפסדים ועל כן הם מנסים לצמצם את ימי ההפסד ולאפות סופגניות רק לקראת החג עצמו ולא כחודש ימים לפניו, כפי שנהגו בשנים עברו. „גם זאת אנחנו עושים במסגרת שירות ללקוחות בלבד" — אומר דוד קפולסקי, בעל קונדיטוריה גדולה, המספקת למספר רב של בתי קפה. לדבריו יאפו השנה סופגניות רק במשך כ־10 ימים, בשל המחיר של 450 שקל, שהוכתב על ידי משרד התעשייה והמסחר ואינו מעשי לטענתו.

בשוק הכרמל הועמדה אתמול עגלה גדולה עמוסת סופגניות טריות, שריחן נפוץ בכל הרחוב ועליה שלט "450 שקל — הכי זול בעיר". אלא שגם בקונדיטוריות של רחוב המלך ג'ורג', אבן גבירול ובן יהודה המחיר זהה — 450 שקל בלבד.

המחיר הקפוא אינו מאפשר תחרות. בכל העיר לא מצאנו סופגניות בפחות מ־400 שקל, אך הוא מוליד שיטות עקיפה שונות. צו הפיקוח מאפשר מחיר של עד 600 שקל לסופגניה, על פי משקלה ומקום מכירתה. בבית קפה ניתן לדרוש מחיר גבוה יותר ממכירה בחנות מכולת. אך בבתי הקפה מוכרים גם סופגניות לצריכה ביתית וגובים את המחיר הגבוה.

מי שהפקיע השנה את הקונדיטוריות הוא מלון הילטון, שהודיע כי יספק סופגניות לכל דורש ב־450 שקל ועל כל 10 יחידות יוסיף 2 חינם. דוברת המלון אמרה אתמול, כי הילטון אינו מפסיד מהמכירה. „אילו היינו רוצים לתת מתנה לעם ישראל, היינו נותנים הכל חינם". עגלה גדולה ועליה סופגניות בשלל ציפויים ומילויים הועמדה בכניסה למלון והזמנות גדולות כבר התקבלו מארגונים שונים. בשנה שעברה מכר המלון 90 אלף סופגניות והשנה צופים למכירה מוגברת, משום שקונדיטוריות רבות בעיר אינן אופות סופגניות כלל.

● סופגניות במלון הילטון צילום: שמואל רחמני

50 חברות מרכזות שני שלישים מהיצוא התעשייתי של ישראל

מאת כתב „מעריב"

50 חברות מרכזות בשני שלישים מכלל היצוא התעשייתי הישראלי, למעט יהלומים. כאשר 10 חברות גדולות מרכזות כ־40 אחוז מכלל היצוא התעשייתי – מסר אתמול מנהל מרכז יצואנים של בנק הפועלים, צבי אביגיא, ביום עיון ליצואנים שנערך על ידי בנק הפועלים, בשיתוף עם מכון היצוא, במסגרת תערוכת יצוא 85.

צבי אביגיא הדגיש את הצורך לעודד יצואנים נוספים לפתח ולהרחיב את היצוא שלהם. הוא הוסיף, כי הבנק הקים לאחרונה מרכז מיוחד ליצואנים וכן מסייע ללשכות מסחר דו־לאומיות עם מדינות חוץ.

מנכ"ל בנק קונטיננטל, המשותף לבנק הפועלים ולבנק האיגודים המקצועיים בגרמניה, ציין שמספר גדול של יצואנים מקימים חברות בת או חברות שיווק באירופה, כדי לקדם את פעולות היצוא שלהם. רבים מהם בוחרים לשם כך בגרמניה, כמרכז שממנו ניתן לחדור לארצות אחרות של השוק האירופי המשותף. יהודה הראל, מנהלת סחר חוץ בבנק הפועלים, עמד על החשיבות של היכרות התנאים המסחריים הפיננסיים הנהוגים במדינות אליהן מייצאים. היכרות זו של התנאים בארצות היעד, הדגיש הראל, מסייעת להצלחת ביצוען של עיסקות יצוא.

שרון: „אין כוונה לרוץ עכשיו עם העלאת מחירים כוללת"

מאת יצחק דייש

בקשות להעלאות מחירים זורמות למשרד התעשייה והמסחר בקצב מוגבר. השר אריאל שרון אמר אתמול בפגישה עם הכתבים הכלכליים בירושלים, כי הוא מחייב תיקון מחירים במספר מוצרים, אבל הוא שולל עכשיו „תפרי כללי", שיגרום לזעזוע במשק.

שר התעשייה והמסחר הודיע, שייפגש בקרוב עם התעשיינים, כדי לבדוק את טענותיהם וחישוביהם על שחיקת רווחיות היצוא. אם ימצא שטענותיהם נכונות, אזי יפעל לתיקון המצב.

משרד התעשייה והמסחר בודק בקשות להעלאות מחירים, מתוך מגמה למנוע התמוטטות מפעלים. אך אין כוונה לרוץ עכשיו עם העלאת מחירים כוללת. שרון אמר, כי בשלב זה עדיין לא יתחילו בשיחרור מוצרים מפיקוח. אך הכוונה היא לעשות זאת במועד מאוחר יותר.

שרון אמר, כי שער החליפין יוסיף להיות מכשיר לעידוד היצוא, אבל בשלב זה ישמרו על הקפאתו. אם השכר יעלה מעבר ליכולת הספיגה שנקבעה, אי אפשר יהיה להתמיד בהקפאה.

בעניין תקציב המדינה אמר שרון, שחייבים לבצע קיצוץ אמיתי בסך 600 מיליון דולאר. הוא סירב להשיב לשאלות אם יש לקצץ את תקציב הבטחון.

מונתה ועדה ציבורית לבדיקת מערכת השכר בשירות הציבורי

בראש הוועדה עומד הפרופ' צבי זוסמן ומשתתפים בה חברי כנסת, פרופסורים לכלכלה, נציגי הסתדרות וממשלה

מאת יצחק דייש

ועדה ציבורית לבחינת מערכת השכר בשירות הציבורי, בראשות הפרופסור צבי זוסמן, מונתה על ידי שר האוצר, יצחק מודעי, ומזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר. צפוי שהוועדה תציע הנהגת רפורמה בכל מערכת השכר בשירות הציבורי.

מינוי הוועדה בא בעקבות העיוותים שנוצרו במערכת השכר. ישתתפו בה חברי כנסת, פרופסורים לכלכלה, נציגי ההסתדרות ונציגי הממשלה. חבריה יהיו חברי הכנסת דן תיכון ואהרן הראל, הפרופסורים יורם דיין, אברהם פרידמן וצבי זוסמן, נציגי ההסתדרות גדעון בן־ישראל ודוד גולומב, נציגי הממשלה יהושע מתר, הלל ודאי ומיכאל צולר.

הוועדה התבקשה להגיש את מסקנותיה בתוך שנה ובמרוצת שנה זו להגיש דו"חות ביניים.

כתב „מעריב" מציין, כי הכוונה היא להגיע באמצעות הוועדה לרפורמה מקיפה במערכת השכר.

כיום עוותה המערכת, כאשר בשכר הכולל תופס משקל קטן יחסית השכר הישיר ואילו התוספות מהוות חלק גדול. עיוות אחר הוא השימוש הסיטוני בהעלאות בדרגה, כאמצעי למתן תוספת שכר.

פרופ' צבי זוסמן, לשעבר המשנה לנגיד בנק ישראל, עמד בראש ועדה לבחינת השכר בשירות הציבורי בשנת 1981. הוא התפטר מתפקידו, כאשר הממשלה נתנה תוספת שכר לרופאים לפני הגשת דו"ח הוועדה.

הבנקים חוייבו לגלות יותר על חובות מסופקים

מאת יצחק דייש

בנק ישראל מחמיר את דרישותיו מהבנקים בעניין הפרשות לחובות מסופקים.

אתמול הוציאה המפקחת על הבנקים, גליה מאור, הוראות המחייבות את הבנקים בדבר גילוי נתונים על הפרשות לחובות מסופקים בדו"חות הכספיים השנתיים המתפרסמים לציבור. בעבר הוצג סכום ההפרשה השנתית רק בדו"ח רווח והפסד הערוך על בסיס נומינלי ולא היו כללים אחידים בדבר צורת הרישום החשבונאי של הפרשות אלה. עתה קבעה המפקחת כללי רישום חשבונאיים אחידים ודרשה גילוי של סכום ההפרשה השנתית לחובות מסופקים על בסיס מותאם להשפעת האינפלציה. כמו כן נדרשים הבנקים החל מסוף השנה לגלות לראשונה בדו"חות הכספיים את יתרת ההפרשה לחובות מסופקים בערכים מותאמים להשפעת האינפלציה.

הדרישות המחמירות באו, כדי להבטיח מעקב צמוד אחרי הפרשות אלה, נוכח החששות של כניסת מפעלים לקשיים כספיים ואי יכולת לקוחות לעמוד בהתחייבויות הכספיות שלהם, מה שעלול להביא את הבנקים עצמם לקשיים.

הנגיד מזהיר ממיסוי נכסים פיננסיים

מאת גבי קסלר

נגיד בנק ישראל, ד"ר משה מנדלבום, הזהיר אתמול את הממשלה מפני הטלת מסים על הנכסים הפיננסיים שבידי הציבור. הוא אמר, כי אובדן אמינות הציבור בממשלה עלול להכשיל כל תוכנית הבראה.

בהופיעו בוועדת הכספים של הכנסת אמר הנגיד, כי בסוף אוקטובר היו בידי הציבור נכסים כספיים בסכום כולל של 42 מיליארד דולר, מהם 36 מיליארד הם חובות של הממשלה לציבור. הנגיד אמר, כי אינו מאמין שמישהו חושב ברצינות ללכת בכיוון של מיסוי הנכסים הפיננסיים.

ד"ר מנדלבום אמר, כי הישגי התוכנית הכלכלית נשענו עד כה על קיצוץ בסובסידיות, ירידת השכר והריבית הגבוהה. בשנה הבאה לא תוכל עוד הממשלה לסמוך על גורמים אלה, שכן השכר יעלה והריבית תהיה נמוכה בהרבה. אם רוצה הממשלה להמשיך בריסון הביקושים, אין לה ברירה אלא לפנות לקיצוץ התקציב. אם לא תעשה כן, קיימת סכנה מוחשית לאובדן הישגי התוכנית ולגידול מחודש בגירעון במאזן התשלומים.

497.51 שקל לקילומטר – החזר הוצאות רכב

מאת כתב „מעריב"

החזר הוצאות הרכב לבעלי רכב פרטי, המשתמשים בו לצורכי עבודתם ושיעור המס השולי שלהם הוא 50%, עודכן בתחילת החודש.

ההחזר יהיה מעתה 497.51 ש' לקילומטר לרכב מנפח 1300 סמ"ק ו־587 ש' לקילומטר לרכב מנפח 1600 סמ"ק. כך עולה מן העידכון החודשי שפירסמה היחידה הבין קיבוצית לשירותי ניהול, "השב". בחודש הקודם הסתכם ההחזר ב־473.5 ש' לקילומטר ל־1300 סמ"ק וב־558.8 ש' ל־1600 סמ"ק.

כן עודכנו תשלומי האש"ל עבור ארוחות עצמיות והם יהיו מעתה כדלקמן: ארוחת בוקר — 3,540 ש' (לעומת 3,130 ש' בחודש הקודם), ארוחת צהריים — 8,600 ש' (לעומת 7,840 ש') וארוחת ערב 4,300 ש' (לעומת 3,930 ש'). ההחזר עבור ארוחות מכולים יהיה מעתה 14,850 ש'.

אושרה ערבות של 30 מיליון ד' לחקלאים

מאת גבי קסלר

אושרה ערבות מדינה של 30 מיליון דולר לחקלאים. משרד החקלאות מכין תוכנית ארוכת טווח לצימצום מספר המשקים החקלאיים בארץ ב־5,000 יחידות.

בינתיים אישרה אתמול ועדת הכספים של הכנסת ערבות מדינה של 30 מיליון דולר, כסיוע חירום למשקים במצוקה.

אישור הערבות פותח את הדרך להזרמת סיוע כולל של 90 מיליון דולר, שיעמידו הבנקים לישובים חקלאיים העומדים על סף התמוטטות.

בוועדת הכספים נמתחה אתמול ביקורת על מתן הערבות לחקלאים. ח"כ דן תיכון אמר, כי ערבות זו מהווה חזרה על טעות שנעשתה כבר בעבר, כאשר ניתן סיוע ללא תוכנית הבראה והכסף נעלם. גם ח"כ חיים רמון אמר, כי הערבות לא תציל את החקלאות והחקלאים יבואו בעוד חצי שנה שוב בבקשות. הממשלה בורחת מהכרעה קשה ואמיצה בדבר עתיד החקלאות, ומבזבזת משאבים לאפיקים מסיבות פוליטיות, לא כלכליות.

ח"כ חיים קופמן ציין, שארגוני הקניות שהסתבכו ייצאו בכבוד מהמצב והחקלאים הנמצאים במצוקה יישארו במצב קשה, כי הכסף יינתן לישובים החקלאיים וארגוניהם ולא לחקלאי. יו"ר הוועדה ח"כ אברהם שפירא הודיע כי הוועדה לא תאשר ערבויות מדינה נוספות ללא קבלת תוכנית הבראה מסודרת.

שותפי רסקו מנסים להגיע להסדר

מאת דוד ליפקין

עו"ד אייבי נאמן, נציג קבוצת המיעוט בחברת רסקו, יצא לדרום אפריקה, בנסיון להגיע להסדר עם בעל השליטה בחברה, איש העסקים היהודי הדרום אפריקאי נייתי קירש.

הדיונים האלה מתנהלים על רקע המשבר הפוקד את רסקו והפניות שנעשו לאוצר ולבנק ישראל, לסייע לחברה במיחזור חובותיה. בקשות אלה לא נענו בחיוב.

שר האוצר, יצחק מודעי, מסר כי היתה פנייה מצד בעלי רסקו לקבלת סיוע. הם ציינו, כי מצבה של החברה קשה.

נייתי קירש נטל לידיו את ניהול חברת רסקו בתחילת 1985, כאשר רכש חבילת מניות שהעניקה לו שליטה בחברה. בעקבות זאת מינה קירש את נציגיו לתפקידים מרכזיים במועצת המנהלים והוצאו נציגי קבוצת נאמן־הנג'ר מתפקידים האלה. הדבר לווה בהחלפת האשמות בין שתי הקבוצות, מי אשם במצבה של רסקו. בעקבות החרפת המשבר ברסקו שוב נוצר מגע בין שתי הקבוצות. עו"ד נאמן וכנראה גם מוטי הנג'ר יצאו לדרום אפריקה, בנסיון להגיע להסדר עם קירש, שיביא לשיתוף פעולה לחילוץ רסקו מקשייה.

ברסקו בארץ לא ידעו על המגעים האלה, המתנהלים בין שתי קבוצות בעלי המניות.

בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ

סניף חדש של בזק בחיפה

במגמה לשפר את השירות לציבור תפתח חברת בזק ב־15.12.85 סניף חדש בחיפה.

ברח' ירושלים 23 (פינת רח' חיים 8) **טלפון 04-648311**

הסניף ישרת את תושבי העיר חיפה, ישובי הר הכרמל וחוף הכרמל עד עתלית (האיזור שמספרי הטלפון שבו מתחילים בספרות 2, 3, 5, 6, 94).

תושבי הקריות, קרית טבעון, יקנעם וכפר חסידים - ימשיכו בשלב זה לקבל את שירותיהם בסניף הקיים שברח' י. ל. פרץ 32.

הסניף החדש יטפל:
- בבקשות להתקנת טלפונים והעתקתם.
- בירורי חשבונות וגביית חובות.
- שינויי רישום הבעלות על הטלפון,
- תיקוני כתובת ושינויי־שם
- הזמנת ציוד נוסף.

מועדי קבלת הקהל: בשעות הבוקר: בימים א' ב' ג' ד' ו' 8.30 - 12.30
(ביום ה' אין קבלת קהל בשעות הבוקר)
בשעות אחה"צ: בימים א' ה' 16.00 - 18.30.
תחנת השירות לתיקון טלפונים תשאר בשלב זה בכתובתה הנוכחית ברח' י. ל. פרץ 32 חיפה

סוגרים לרגל ההעברה

הטיפול הניתן בסניף הקיים של חברת בזק ברח' י.ל. פרץ 32,
לתושבי חיפה, הכרמל וחוף הכרמל,
יופסק ביום ג' 10.12.85,
קבלת הקהל בסניף החדש תפתח ביום א' 15.12.85.

מתן השירותים בסניף שברח' י. ל. פרץ לתושבי הקריות, קרית טבעון, יקנעם וכפר חסידים יימשך כרגיל.

ל.פ.מ.

בזק/ המחלקה ליחסי ציבור

هكذا من الأصل

חוששים לחורף חלש בתיירות בגלל חטיפת המטוס המצרי

גורמי תיירות בחוץ לארץ הפסיקו להשקיע במסעי פירסום ועידוד מכירות לתיירות לישראל ★ סוכן נסיעות גדול: „התייאשנו מהחורף הזה והתחלנו לעבוד על תיכנון התיירות לאביב ולקיץ"

מאת דן אריקן

ירידה מדאיגה בתיירות החורף לישראל ובתפוסת המלונות צפויה בחודשים הקרובים בעקבות חטיפת המטוס המצרי. כבר עתה נרשמים בארץ ביטולים של קבוצות תיירים ושל תיירים בודדים, בעיקר מארה"ב. הגורמי תיירות בחו"ל הפסיקו להשקיע במסעי פירסום ועידוד מכירות לתיירות לישראל.

סוכני נסיעות ומלונאים בארץ אומרים, כי תנועת התיירות לישראל בחורף הנוכחי „מצויה בסימן שאלה". גורמי תיירות בארה"ב התבטאו בפירוש, כי אינם מעוניינים להשקיע בעידוד תיירות חורף לישראל, בגלל „התערערות המצב הבטחוני באזור". בארה"ב מודאגים בעיקר ממצב הבטיחות בנמל התעופה של אתונה, עם נחטף מטוס „טי.וו.אי." לפני כמה חודשים ושם גם החלה חטיפת המטוס המצרי. ישראל מתקשרת אצל גורמי תיירות אלה עם אתונה, בגלל הקירבה הגיאוגרפית והמצב הכללי באזור מוגדר בארה"ב כ„בלתי בטוח לתיירים".

בהתאחדות המלונות מעריכים, כי הירידה בתפוסת המלונות תפגע בעיקר בירושלים ובטבריה ולעומת זה תיפגע אילת פחות, שכן את אילת משווקים בחו"ל כמעט נפרד של „תיירות שמש". הביטולים באים בעיקר מארה"ב וביקוד קטן מדרום אמריקה. סוכן נסיעות גדול, העוסק בתיירות נכנסת, אמר אתמול: „חודשי דצמבר־ינואר־פברואר יהיו כנראה חלשים ולפיכך התייאשנו מהחורף הזה ואנו מתחילים לעבוד על תיכנון התיירות לאביב ולקיץ". הוא מוסיף: על תיירות החורף מוטלת עננה כבדה של ספיקות ואי ודאות, בגלל המשך מעשי הטרור באזור".

המשך הטרור מעסיק גם את איגודי הטייסים בעולם. קיימת עתה מחלוקת בין איגודים של כמה מדינות, באשר להמשך הטיסות לנמל התעופה שממנו החלו מעשי הטרור וחטיפות מטוסים. איגוד הטייסים הצרפתי הגיש אתמול בקשה לאיגוד הבינלאומי של הטייסים, איפלפ"א, לשקול הטלת חרם על נמלי התעופה של אתונה או של קאהיר, אם יתברר שבאחד מהם הועבר נשק להטפסים. אולם איגודי הטייסים של מערב גרמניה, בריטניה והולנד מתנגדים להטלת חרם כזה.

שערי מטבע חוץ ליום 4.12.1985

המטבע	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.50	145.40	151.94	1455.9	1521.5	145.45	151.99	1478.277	1496.722	1480.265	1498.734	1478.774	1497.225	1488.3
1 לירה שטרלינג	+9.10	2153.1	2250.0	2160.2	2262.8	216.28	226.24	2194.502	2221.884	2198.933	2226.370	2198.937	2226.374	2211.8
1 מארק גרמני	+2.58	576.88	602.84	577.18	604.61	577.35	603.93	586.5017	593.8197	587.5233	594.8541	586.9782	594.3022	590.33
1 פרנק צרפתי	+1.05	186.39	197.74	186.86	198.24	187.35	197.95	192.3836	194.7843	192.6425	195.0462	192.3984	194.7990	193.56
1 גילדן הולנדי	+2.25	512.52	535.59	513.13	537.51	513.23	536.87	521.0707	527.723	522.3236	528.8408	521.7976	528.3082	521.72
1 פרנק שווייצרי	+3.67	692.07	723.21	691.17	724.01	692.13	724.00	703.6066	712.3858	703.5480	712.3265	703.6756	712.4556	707.87
1 כתר שוודי	+0.63	190.01	198.56	190.14	199.18	190.20	198.96	193.1758	195.5861	193.5493	195.9643	193.3796	195.7925	194.49
1 כתר נורווגי	+0.79	191.48	200.10	191.48	200.58	190.20	200.48	194.6767	197.1057	194.9128	197.3448	194.8576	197.2889	195.97
1 כתר דני	+0.72	159.35	166.52	159.61	167.20	159.35	166.69	162.0030	164.0244	162.4701	164.4973	162.0130	164.0345	163.28
1 מארק פיני	+1.13	266.67	278.67	266.71	279.38	266.95	279.25	271.1192	274.5021	271.4837	274.8711	271.4094	274.7939	273.08
1 דולר קנדי	+1.20	1046.6	1093.1	1046.3	1096.1	104.59	109.41	1063.509	1076.778	1065.130	1078.420	1063.407	1076.675	1070.9
1 דולר אוסטרלי	−0.50	959.11	1055.0	990.75	1043.8	978.46	104.52	1005.967	1018.519	1005.840	1018.390	1004.827	1017.364	1011.3
1 ראנד דרא"פ	+2.23	502.39	552.63	47129	542.24	469.00	523.67	534.6930	541.3645	535.5599	542.2423	535.7599	542.4448	538.47
10 פרנק בלגי	+2.28	284.32	297.11	280.82	298.32	282.65	295.66	288.5852	292.1859	289.2272	292.8360	288.7667	292.3697	290.56
10 שיל אוסטרי	+2.91	821.49	858.45	821.33	860.36	821.99	859.84	835.1850	845.6059	836.0482	846.4798	835.7018	846.1281	840.49
1000 לירה איטלקית	+1.97	841.26	887.95	844.38	897.75	841.66	895.46	859.5886	870.3140	861.6147	872.3653	860.0025	870.7331	865.42
100 ין יפני	+5.76	715.21	747.39	716.36	750.40	716.51	749.49	727.1409	736.2137	729.1938	738.2922	7284.602	7375.495	732.16
1 דינר ירדני	+1.40	38.880	40.754	37.832	39.727	379.66	400.98	—	—	—	—	—	—	3914.2
1 לי"ל לבנונית	−0.05	—	—	—	—	67.13	85.83	—	—	—	—	—	—	86.280
1 לי"ש מצרית	+0.29	814.21	864.82	818.44	870.94	818.60	873.33	—	—	—	—	—	—	853.54

דולר נוסעים: 1,764.4 דולר שחור: 1,565—1,570 דולר יציג: 1,488.3

אשנב לבורסה

הצלחה מרשימה להנפקות אג"ח

מאת מרדכי אלקן

הצלחה מרשימה היתה לשתי הנפקות חדשות של איגרות־חוב צמודות למדד שהנפיק אתמול בנק ישראל והציע אותן לציבור בשיטת המיכרז: לסדרות, בסכום כולל של 35 מיליארד שקל, היה במחיר ההתחלתי ביקוש של יותר מ־131 מיליארד שקל – ביקוש יותר מפי 3.7 מהיקף ההנפקה.

הסידרה מסוג „שגיא", בסכום של 25 מיליארד שקל, לפדיון בעוד 5 שנים, הוצעה במחיר התחלתי של 85 אחוז משווי הנקוב וריבית המצטברת ב־95.9 מיליארד שקל. המיכרז נסגר בשער של 89.5 אחוז מהשווי הנקוב. למזמינים בשער זה יוקצו רק 16.09 אחוז מההזמנה. למזמינים בשער גבוה יותר תסופק מלוא ההזמנה.

הסידרה מסוג „גליל", בסכום של 10 מיליארד שקל, לפדיון בעוד 10 שנים, הוצעה במחיר התחלתי של 80 אחוז משווי הנקוב וריבית המצטברת ב־25.4 מיליארד שקל. המיכרז נסגר בשער של 82 אחוז מהשווי הנקוב. למזמינים בשער המבוקש יוקצו רק 26.4 אחוז מההזמנה. למזמינים בשער גבוה מזה תסופק מלוא ההזמנה.

הצלחה מרשימה היתה גם לקרנות הנאמנות, שגייסו מהציבור יותר מ־12 מיליארד שקל. הקרנות המוליכות גייסו יותר מ־9 מיליארד שקל והקרנות המתמחות במניות, כ־3 מיליארד שקל. לעומת זאת היה במסחר בבורסה עודף היצע של כ־2 מיליארד שקל לאג"ח צמודי מדד וכמעט איזון בין הביקוש להיצע בצמודי מט"ח. המדד הכללי של האג"ח ירד ב־0.26 אחוז.

מחזור העסקות בבורסה היה אתמול מהגדולים ביותר מזה מספר חודשים. המחזור הסתכם בכ־9.2 מיליארד שקל, מזה יותר מ־9.1 מיליארד שקל במניות הבנקים שבהסדר, להן היה עודף ביקוש של כחצי מיליארד שקל, שסופק בדרך כלל בעליית שערים קלות.

למניות הפועלים מבוכרות נמשך הביקוש, למרות התשואה השלילית. העליה המצטברת בשער המניה במשך שלושה ימים רצופים התבטאה אתמול ביותר מ־33 אחוז. התשואה השלילית הדולרית השנתית גדלה והיא כעת 14.30 אחוז. בבורסה שאלו אתמול רבים, מי „מריץ" את הפועלים מבוכרות ומה המביא לכך. הסיבה ל„הרצת" שער המניה עדיין תעלומה.

המדד הכללי של המניות עלה ב־0.37 אחוז. מספר המניות שעלו היה יותר מפי 2.5 מאלה ששעריהן ירדו: 220 עלו, לעומת 85 שירדו ו־101 שנסגרו ללא שינוי שער.

העצמאים תובעים השוואה לשכירים בתנאי האשראי

מאת כתב „מעריב"

מהנהלת ארגוני העצמאים תובעת מהנהלות הבנקים הגדולים להעניק אותם תנאים שנקבעים בסולם הריבית הדיינה והאשראי המאושר לעצמאים, כמו שהם ניתנים לשכירים. זאת מאחר שהמדובר בתנאים בסיסיים, שאין הצדקה כלשהי שלא ינתנו בהתאמה מלאה גם לעצמאים.

הנהלת ארגוני העצמאים מציינת בפנייתה, כי נמנע מעצמאים שאינם בעלי עסקים גדולים לקבל אשראי חריג בריבית מועדפת, כפי שקיבלו בעבר בהיותם שכירים. זאת כאשר ברור שמבחינה עיסקית אין הבדל בערבויות ובהכנסותיהם המופנות לבנק.

• אלדד בוקשפן

יו"ר הנהלת ארגוני העצמאים, אלדד בוקשפן, ביקש פגישה עם הנהלות הבנקים הגדולים, כדי לדון בנושא זה, במגמה לבטל את האפליה הקיימת ולפתוח דף חדש בקשר בין ציבור העצמאים לבנקים. הוא מתריע, שהריבית הדיינה הגבוהה מסכנת את הבסיס הכלכלי לפעולתם.

מפקחי מס מקיימים דיוניהם ברחוב

מאת עודד שורר

נציגי הארגון החדש של מפקחי מס רכוש ופיצויים בנציבות מס הכנסה יתכנסו היום בצהריים ברחוב, לדיון במצבם. הדיון יתקיים ליד משרדי פקיד שומה 3, ברחוב העליה בתל אביב.

הכינוס ברחוב נערך כבר בפעם השנייה, לנוכח סירובו של נציב מס הכנסה, יאיר רבינוביץ, לאשר אסיפות של ארגון זה במשרדי הנציבות.

הארגון הארצי של עובדי מס הכנסה מתנגד לקיום ארגון נפרד למפקחי מס רכוש ופיצויים. אלה הקימו ארגון משלהם, בטענה שהאינטרסים שלהם אינם מיוצגים על ידי הוועד הארצי. אך לטענתם הם חשופים למסע לחצים ואיומים להפסיק את פעילותם, פן יפגע קידומם המקצועי.

דוברי הארגון החדש אמרו, כי פניותיהם להיפגש עם נציגי הוועד הארצי של עובדי מס הכנסה ועם נציב המס לא נענו. לדעתם אפשר לתקן את שכרם מבלי לפגוע בהקפאת השכר או בסולם הדירוג המקצועי בשירות הממשלתי. זאת על ידי קביעת דירוג מיוחד למפקחי מס רכוש ופיצויים, שמעמדם שונה ממעמד עובדים אחרים בנציבות מס הכנסה.

הנשיא העניק תוארי „תיירן בכיר"

מאת דן אריקן

15 אנשי תיירות וארגונים העוסקים בתיירות זכו אתמול בתואר „תיירן בכיר" בטקס שנערך במשכן הנשיא, בנוכחות הנשיא, חיים הרצוג, ושר התיירות, אברהם שריר.

בתואר זכו בין היתר שני מלונות של 5 כוכבים, „המלך דוד" בירושלים ו„שרתון" בתל־אביב, מלונות של 4 כוכבים: „רמדה רנסאנס" ירושלים, „גלי זהר" ים המלח, „המלך שלמה" אילת ובית ההארחה נוף גינוסר. מלונות של 3 כוכבים: „אינטרמיל" ו„מגדל אילון" בירושלים. בין סוכני התיירות הנכנסת זכו בתואר משרדי „פלתורס" ו„בנס". חברות להסעת תיירים: „טיולי הגליל" ו„אגד תיור", חברות להשכרת רכב: „הרץ", בתי עסק: „קפריס" בחיפה וחנויות „שטרן" לתכשיטים.

בתואר מיוחד של „מוסד השנה" בתיירות זכה בית התפוצות ואילו בתואר „איש השנה בתיירות" זכה בעל חברת הספנות אהרון רוזנפלד מחיפה.

בטקס אמר נשיא המדינה, כי בעתיד הנראה לעין נראה שענף התיירות יהיה היסוד הכלכלי המשקי האיתן ביותר של כלכלת המדינה.

אנרגיה

בתי הזיקוק מנהלים מו"מ עם אריה גנגר למכירת חלקם בחיפה כימיקלים

• אריה גנגר

בתי הזיקוק מנהלים מגעים עם קבוצת המשקיעים האמריקנית בראשותו של אריה גנגר, למכירת חלקם במפעל חיפה כימיקלים.

אריה גנגר רכש באוקטובר, בשם קבוצת משקיעים אמריקנית, 50 אחוז מהון חיפה כימיקלים, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב, ו־56 אחוז בשליטה, ב־18 מיליון דולר. הוא רכש זאת מחברת הבנק האמריקנית אמפרק.

האישור הסופי של העיסקה יתבצע בשבוע בינואר 1986. בינתיים מנהלים נציגיו של גנגר בארץ מגעים עם בתי הזיקוק, המחזיקים ב־24 אחוז בשליטה ו־29 אחוז מהון המניות של חיפה כימיקלים.

מבתי הזיקוק נמסר, כי השיחות נערכות במסגרת המדיניות למכור ולצמצם את מצבת החברות הממשלתיות. לצורך המו"מ על מכירת חלקם של בתי הזיקוק הגישו משרדי האוצר והאנרגיה הערכות לשווי החברה, הנעות בין 38 ל־40 מיליון דולר. על פי הערכות אלה ידרשו בתי הזיקוק כתשעה מיליון דולר בעד חלקם בחיפה כימיקלים.

שותף נוסף בחיפה כימיקלים הוא חברת דלק, המחזיקה בעשרה אחוזים מהון המניות. ארבעה אחוזים מהון המניות נמצאים בידי הציבור.

עודד שורר

סחר חוץ

בנק דיסקונט הוציא תדריך לסחר חוץ

בנק דיסקונט הוציא מהדורה רביעית, עדכנית ומקיפה של התדריך לסחר חוץ. הוא מחולק לכל המעוניינים, בסניפי הבנק.

התדריך לסחר חוץ, שנכתב ונערך על ידי אנשי בנק דיסקונט, מרכז את מכלול שירותי הבנק בעיסקת יצוא ויבוא, מאגר חוקים, תקנות והוראות המקובלים בסחר הבינלאומי. כמו כן מכיל התדריך את האמנה הבינלאומית המעודכנת לטיפול באשראים דוקומנטריים ובדוקומנטים לגבייה, הסברים אודות הסכמי הסחר עם ארה"ב ועם מדינות השוק המשותף ומילון מונחים ונהוגים בסחר חוץ.

בנקאות

בנק המזרחי נותן הטבות לבעלי חשבונות פת"מ־עו"ש

בנק המזרחי נותן הטבות לבעלי חשבונות פת"מ־עו"ש שיצירו כסף להשקעות בבנק, בעקבות גביית עמלה על החזקת פקדונות אלה.

בין ההטבות שנותן בנק המזרחי: הגדלת הריבית בשיעור של 0.5 אחוז לשנה למפקידים בחשבונות פת"מ לשנה, פטור מעמלת חליפין למשקיעים בתוכניות חיסכון, קופות גמל וקרנות נאמנות של הבנק, תוספת ריבית מיוחדת בתוכניות חסכון בשיעור של אחוז לשנה ויותר, בהתאם לתוכניות השונות, והנחות לרוכשי יחידות בקרנות נאמנות, בהתאם לתשקיפים.

בנק ישראל ינפיק מחר מטבע חנוכה

בנק ישראל ינפיק למחזור מחר מטבע בן 1 שקל חדש במהדורה מיוחדת לחנוכה. כשבצד העורף של המטבע הוטבעה חנוכיה ועיטור והמילה „חנוכה" בעברית ובלועזית. צד הפרשה ישאר ללא שינוי.

המטבע ינפק במיליון יחידות בלבד והוא נועד לציין את חג החנוכה ולשמש למעוניינים בארץ ובחו"ל כמעות חנוכה וכפריט לאספנים.

בכך מצטרף השקל אל מטבעות מיוחדים לחנוכה שהנפיק בנק ישראל. כזכור, בשנה שעברה הונפק מטבע מיוחד בן 100 שקלים ולפני שנתיים – מטבע בן 10 שקלים.

ניתן יהיה לרכוש מטבעות אלה בערכן הנקוב בקופות הבנקים המסחריים וכן בקופות בנק ישראל בירושלים, תל־אביב וחיפה.

דיווידנדים

הבנק הבינלאומי יחלק דיווידנד ביניים בשיעור של 130%

דירקטוריון הבנק הבינלאומי הראשון החליט על תשלום דיווידנד ביניים בשיעור של 130 אחוז. הדיווידנד ישולם ב־30 בדצמבר.

הדיווידנד הזה מסתכם בכ־2 מיליארד שקל ברוטו, לפני ניכוי מס במקור. בעלי המניות העיקריים שיקבלו את הדיווידנד הם: פ.י.בי. אחזקות, כ־52 אחוז, בנק דיסקונט, כ־28 אחוז, והציבור כ־20 אחוז.

דיווידנד הביניים הזה הוא בנוסף לדיווידנד ביניים בשיעור של 130 אחוז אשר שולם לבעלי המניות ב־1 בספטמבר.

המניות הישראליות בבורסת ניו־יורק

נייר חדרה	1⅛		+¼
אליאנס	1½		−
אלרון	7½	7¾	−
אלסינט	3¼		−
אי.אי.אס.	5¼	5½	−
עץ לבוד	12⅝		+⅛
תעשיות לייזר	10¼		−⅛
סאייטקס	7¼	7¾	−
אינטרפארם	4¼	5	−
תרו	3⅜	3⅝	−
טבע	3½	3¾	−
אלביט	7¼	7¾	+¼
אופטרוטק	11	11¾	−
אלקטרוניקה לישראל	7¾	8¼	−
ראו"א	9	9¼	−

מדד דאו ג'ונס 1472.00 +13.00
זהב (סגירה בניו יורק) 322.5 דולר האונקיה −0.70
כסף (סגירה בניו יורק) 6.07 דולר האונקיה − 0.01
נמסר על ידי „בנק המזרחי המאוחד", ניירות ערך זרים

תעופה

החלה עונת היצוא החקלאי המוטס

• צפריר נלקין

בטיסה הראשונה של מטוס מיטען ג'אמבו של אל־על לקלן בגרמניה פתחה חברת ק.א.ל. בתחילת השבוע את עונת היצוא החקלאי התשיעית שלה לאירופה.

המטוס הראשון יצא בתחילת השבוע עם מיטען של 109 טונות ירקות. משלוחי היצוא ימשכו עד מאי 1986. מנכ"ל חברת ק.א.ל., צפריר נלקין, אמר כי החברה צופה להטיס במטוסי ג'אמבו חכורים, בעיקר של אל־על, מיטענים חקלאיים עד עשר טיסות בשבוע בתקופת השיא של פברואר ומרס.

בסך הכל צפויות כ־180 טיסות מיטען חקלאי. בטיסות חזרה לארץ מטיסה חברת ק.א.ל. מיטען כללי, כמו מכונות וחומרי גלם לתעשיה וכן מוצרי צריכה מובחרים, כמו מכוניות, טלוויזיות ומכשירי וידיאו.

על פי ההסכם בין ארגוני החקלאים, שהם בעלי ק.א.ל. ואל־על, ישלמו החקלאים בממוצע 450 דולר לטונה מיטען חקלאי השנה. • עודד שורר

בית המשפט המחוזי בירושלים

הזמנות בדבר קיום צוואות וירושות ומינוי מנהלי עזבון

להווי ידוע כי הוגשו לבית המשפט בקשות ליתן צווים לקיום צוואה וירושה או למינוי מנהל עזבון או לשלושתם, כמפורט להלן. כל המתנגד לבקשות יגיש, תוך ארבעה־עשר יום מפרסום הזמנה זו, את טעמי התנגדותו – אם לא כן, יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

ירושות

מס' התיק	שם המנוח	תאריך הפטירה	שם המבקש
1099/85	יעקב שטרן	27.10.85	טובה טבי
1100/85	אברהם אלמה	6.1.85	לידן אלמה
1102/85	אירנה צורי־ציקר	שנת 1983	פרנץ ורישש
1103/85	אברהם מרים	31.1.85	שרה מאיר
1105/85	יעקב בן יעקב	26.9.85	שושנה בן יעקב
1106/85	יפה בן יעקב	11.3.85	שושנה בן יעקב
1108/85	שרה רובנשטיין (יובל)	19.6.85	ענת הפמן
1110/85	לור ברנטל	6.3.85	צבי ברנטל
1111/85	כץ פני ליבה	11.1.84	כץ מיכאל
1112/85	צבי אברבנאל	29.2.84	יהודית בן יקיר
1115/85	משה כהן	28.10.85	חיים כהן
1117/85	יצחק דוד	21.4.83	יצחק מלוא
1118/85	הס קרל קלונימוס	27.8.84	בתיה לשם
1119/85	נחום כהן	21.8.85	אפרת כרמון
1123/85	ראובן קלפץ	28.12.83	דורותה קלפץ

צוואות

מס' התיק	שם המנוח	תאריך הפטירה	שם המבקש
1101/85	חנוך אשכנזי	4.11.85	צפורה אשכנזי
1107/85	שושנה הלוי	4.9.85	עזרה פרידמן
1113/85	מריאנה וינטר	5.11.85	שלמה הלך
1114/85	מרדכי ויזר	8.10.85	שפרה פרידמן
1116/85	חלף פרידה־פרנדה	28.8.84	מירי גולדשטיין
1116/85	חלף פסר	9.9.85	מירי גולדשטיין

1.12.85

ד"ר אליקים צ'בן, רשם
בית המשפט המחוזי – ירושלים

למר אלפרד גולץ
מנכ"ל קבוצת הסנה

זר ברכות
ואיחולי הצלחה
עם הבחרך
כיו"ר אגוד
חברות הביטוח

ארגון סוכני הסנה

שערי המניות

בנקים מסחריים

המניה (ע"נ בשקל)	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אגוד ע	13700	18.2		
המספנות 0.1	1225	192	+12	+1.0
המספנות 0.5 א	400 תב	1546	+29	+7.8
כללי לא במגוד	34100	26.4	-600	-1.7
בנק בנפן אמריק 1.	— הפסקת מסחר —			
בנק בנפן אמריק 5.	— הפסקת מסחר —			
בנק בנפן אגד אופ1	— הפסקת מסחר —			
רונה א 1.0	— הפסקת מסחר —			
רונה 5.0	— הפסקת מסחר —			
רונה שה 2	— הפסקת מסחר —			
הבינלאומי 5.0	— הפסקת מסחר —			
פ.יב.י. 0.5	2185 תב	7350	+110	+3.3

בנקים בהסדר ההצמדה

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אידיבי רג 100.0	76500	1035		
אידיבי ב 100.0	79400	15.6	-100	-.1
אידיבי בב 2.0א	463000	.6	+1000	+.2
אגוד 0.1	57330	153	+140	+.2
דיסקונט ב	97455	47.4	+5	
דיסקונט א	97495	491	-5	
דיסקונט שה ב	11500	4.8	+129	+1.1
המזרחי ע	31500	2153		
המזרחי ב	51602	241	+2	
המזרחי שה 9	14200	157	-10	-.1
הפועלים מבב	146352 תב	5.6	+13385	+10.0
הפועלים ע	51550	2921	-250	-.5
הפועלים ב	51000	186		
כללי א 1.0	134400	78.1		
כללי אופ 9	129100	.8	+1300	+1.0
כללי שה 5	102500	13.0		
כללי שה 7	6508	56.4	-32	-.5
כללי 100.0	52710	3437		
כללי שה 9	44560	58.3	-40	-.1
כללי שה 11	12350	429	-50	-.4
כימון ומור 1.0	44194	6.4	-2326	-5.0
כימון ומור 5.0	22800	3.6		

בנקים למשכנתאות

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אדנים 0.1	7360	39.9	+115	+1.6
לאומי משכנתאות ש	3900 תב	740	+197	+5.3
לאומי משכנתאות ם	3800 תב	112	+230	+6.4
כרמל ש	2700	29.8	+79	+3.0
כרמל שה 1	2470	80.6		
בנין ב' 5.0	3260	96.7	+15	+.5
פת מתבב ש	830	781	+27	+3.4
משכן ב ש	1999	293	+76	+4.0
עצמאות 0.1	3740 תב	158	+320	+9.4
טפחות מבב ש	12200 תב	12.8	+800	+7.0
טפחות רג ש	11500	51.5	+300	+2.7
טפחות שה 1	6581	34.5	+3	+.1
טפחות שה 2	3221	617	+91	+2.9
יעוד 1.0	649	210	+4	+.6
יעוד 5.0	340	460	-8	-2.3
מרוב 1.0	1370 תב	830	+70	+5.4

מוסדות מימון

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
שלמון א ש	281	5048		
השקלאות מבב א	29500	5.6	+1000	+3.5
השקלאות מבב ב	156510		+1010	+.7
לאמי תעשיה א ש	3600 תב	625	+250	+7.5
פתוח תעשיה מבב	— לא נסחר —			
פת תעש בב ב	— לא נסחר —			
פת תעש בב גג	— לא נסחר —			
פת תעש בב גגג	— לא נסחר —			
פת תעש בב ד	— לא נסחר —			
פת תעש בב דד	— לא נסחר —			
מרס קבלנים 5.0	495	2236	-12	-2.4
תיירות בב	171000			
כלל ליסינג 0.1א	4582 תב	281	+398	+10.8
כלל ליסינג 0.5ב	1699	183		
כלל לסינג אג"ח	10505	9.4	-105	-1.0

שערי קרנות נאמנות

ליום 4.12.85

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון
אג	3355.35	3339.57
אבקה	21296.41	21090.39
אביבי	24865.58	24617.76
אגוז	1093.93	1072.48
אדיר	1174.78	1151.41
אדום	1226.75	1203.26
אמיר	1397.17	1369.65
אמר	409.30	400.77
אורין	329.59	322.88
אורלי	17810.71	17592.42
אורן	8384.60	8230.51
אייל	2789.74	2735.14
איילת	3538.84	3461.17
אירים	3822.09	3739.17
איתן	1046.93	1025.40
אלון	7553.36	7392.88
אלונה	2766.73	2733.21
ארז	504.47	494.95
אש	108.57	106.21
אשל	485.79	476.31
אתרוג	1039.07	1028.77
בדולח	1366.78	1340.16
ברוש	5074.36	4974.87
ברק	5138.66	5032.06
בריכה	11507.88	11281.78
גבים	993.65	973.78
גבע	762.27	750.78
גורן	7627.93	7481.81
גיא	6926.51	6824.12
גיל	1772.51	1738.45
גלית	475.60	467.87
הבונים	1354.74	1341.45
הכנסה	3145.59	3084.37
הלב	1089.47	1075.19
הדרון	1147.27	1124.70
הון	-	-
הילה	298.73	292.85
דן	-	-
דגית	-	-
דריר	2928.16	2872.12
דקל	3301.87	3237.05
הים	23744.66	23519.42
הוד	347.23	338.44
זהבית	1999.29	1952.26
זהר	14485.46	14212.19
זיו	13793.45	13509.19
זמיר	2697.68	2644.79
חנית	123.86	121.21
חלמיש	8684.50	8513.94
[illegible]	1084.27	1057.46
טל	3107.51	3099.31
יובל	3950.13	3903.88
יהלום	1205.42	1182.08
יסודות	27016.92	26749.99
ישרה	1011.08	989.53
כוכב	3369.39	3395.87
כחל	115.96	114.99
כלנית	326.77	320.34
כספית	9389.24	9294.03
כרמל	108.31	106.06
כתר	798.53	782.75
להב	2869.97	2814.28
לשקלים*	84887.80	83195.30
לפיד	7181.78	7042.12
לקד	1365.48	1337.89
לשם	11409.17	11185.89
מאור	31930.70	34612.51
מבחר	860.15	843.09
מגמה	2468.80	2445.60
מגד	190.59	187.84
מגדן	2203.10	2183.30
מגל	1087.34	1067.07
מור	875.16	862.80
מורן	541.73	536.78
מטה	21759.82	21117.25
מיתר	673.42	660.08
מעוף	2360.80	2315.10
מעיין	627.96	616.10
מסקה	11750.98	11525.80
מרגלית	812.45	796.57
מרוה	850.43	834.23
נגה	18642.34	18365.82
נדיף	7195.09	7055.73
נוה	298.30	292.28
ניל	2843.53	2802.06
סביון	305.60	299.58
סגולה	112.62	110.49
סלע	11798.94	11566.68
סנונית	3536.47	3467.58
סער	3799.61	3730.33
ספיר	8504.19	8461.88
עדיף	7045.03	6915.11
עידית	21470.65	21046.29
עידן	4991.36	4920.09
ענבר	1165.23	1138.18
עמרי	1958.91	1941.09
עפרוני	993.06	971.27
ערמון	311.30	305.24
פרא	1062.60	1041.33
צבר	1065.65	1044.64
צופית	1172.28	1149.34
צמיד	756.59	745.34
צפירה	5311.79	5236.57
צפרית	1378.31	1351.47
קלע	1426.66	1419.23
יהלית*	15621.46	15485.98
רקפת*	330.35	323.65
רשף	4196.10	4135.98
שביט	3423.39	3357.53
שחם	12528.24	12312.31
שירה	25882.99	25375.14
שמיר	60885.34	60129.96
שנהב	435.77	429.67
[illegible]	13482.80	13154.16
שקד	635.98	624.34
תאנה	1521.21	1506.58
תבור	692.25	682.29
תדהר	4683.41	4660.01
תירוש	372.03	367.63
[illegible]	1004.93	985.41
[illegible]	1019.36	1011.75
תרשיש	1209.80	1186.10
תשרי	339.61	337.93

* [illegible]
** בלי דיבידנד
*** [illegible]

חברות ביטוח

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
שול סהיה 1.0	— הפסקת מסחר —			
שול סהיה שה 1	— הפסקת מסחר —			
אררט 0.1	2400	199	+119	+5.0
אררט א 0.5	1320	199	+21	+1.6
בטוח משנה 0.1	930	211	-28	-2.9
בטוח משנה 0.5	405	695		
הדר 1.0	1010	389		
הדר 5.0	461	1664		
המגן ש	1990	2419	+48	+2.5
הפניקס 0.1	4938	56.7	+235	+5.0
הפניקס 0.5	* 2274	186	+108	+5.0
המסחר-הדאל 1.0	3850	.7	+150	+4.1
המסחר-הדאל 5.0	1592 תב	232	+140	+9.6
ירדניה 0.1	— הפסקת מסחר —			
ירדניה 0.5	— הפסקת מסחר —			
מנורה 1.0	12775 קן		-673	-5.0
מנורה 5.0	4911 תב	6.4	-546	-10.0
סהר ב 1.0	2580	155	+36	+1.4
סקורסט 0.1	4200 תב	291	+213	+5.3
צור ש	1340	437	+40	+3.1
ציון השקעות 1.0	6281	24.7	+151	+2.5
ציון השקעות 5.0	1352	246		

מסחר

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אינטרטקסט 1.0	2880 תב	79.7	-320	-10.0
אינטרטקסט 5.0	965	243		
אינטרטקסט אופ 1	530	130		
מגוד עירא 1.0	3925	91.3	+100	+3.6
מגוד עירא אופ 1	3550			
סונה 1.0	— הפסקת מסחר —			
סונה 5.0	— הפסקת מסחר —			
כלל סחר 1.0	1469 תב	1288	+120	+8.9
קרסטל 1.0	2499	148	+49	+2.0
רפק 0.1	22500			
רפק 0.5	3924 תב	11.3	-436	-10.0
שופרסל א 2.0	4550	432	+150	+3.4
שופרסל ב 10.0	2520	4375	+100	+4.1

שרותים

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
דלק ב ש	3690	1097	+60	+1.7
הדאל 1.0	2269		-66	-2.8
הדאל 5.0	857 תב	395	-95	-10.0
מפות הספקה 0.1	9750	136		
מפות הספקה 0.5K	3900	496		
קידר 0.1	860 תב	288	+50	+6.2
קידר 1.0	225	4139	+10	+4.7
חברת החשמל 0.1	— הפסקת מסחר —			
מוסדי עירונה 0.1	2140	60.0		
מוסדי עירונה 0.5	744	869	+2	+.3
מוסדי עירונה אופ	445	479	-27	-5.2
קונסורסים 0.1	866	290	+41	+5.0
קונסורסים 0.5	366	352	+16	+4.6
קופל 1.0	— הפסקת מסחר —			
קופל אופ 1	— הפסקת מסחר —			

מלונות ושרותי תיירות

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
גלי זהר 1.0	11000 תב	7.6	-1000	-8.3
גלי זהר 5.0	3700	39.1	-115	-3.0
מלונות דן 1.0	3460	64.0	+60	+1.8
מלונות דן 5.0	1965 תב	110	-116	-5.5
חוף האלמוג 0.1	— הפסקת מסחר —			
כנס 1.0	1890	28.0	-80	-4.1
מלונות ירדן 1.0	2160	598	+10	+.5
מלונות יהלום 1	401 תב	845	-34	-7.8

מחשבים ושרותי מחשב

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
דטה מיכון 1.0	* 1260	241	+60	+5.0
ת.ל.ק. 1.0	6200	13.4		
יעבא 1.0	2510 תב	63.8	+153	+6.5
יעבא אופ 1	2051	87.3		
כלל מחשבים 1.0	2352 קן		+112	+5.0
מ.ל.ל. 1.0	3250	60.0	+100	+1.9
מ.ל.ל. 5.0	2445	30.1		
משוב מחשבים 1.0	2875	17.0	+20	+1.0
ליקוב מחשבים 1.	3718 תב	57.0	+338	+10.0
ליקוב מחשבים 5.	1600 תב	57.8	+142	+9.7
תים מחשבים 1.0	1190	250		
תים מחשב אופ 1	11500			

אחזקות נדל"ן והשקעות

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אברהם גינדי 1.0	580	379		
אברהם גינדי 5.0	361	358	+5	+1.4
אורן מבנים 1.0	528	98.3	+6	+1.2
אורן מבנים 5.0	227	400	+5	+2.3
אזורים 1.0	1915	1433	+85	+4.6
אילן 1.0	890	763	+10	+1.1
אילן אופ 1	828	222	+10	+1.2
אל-רוב 1.0	1838 תב	335	+167	+10.0
אל-רוב 5.0	1090 קן		+52	+5.0
אסגנים 1.0	700 תב	245	+50	+7.7
אסגנים אופ 1	531	210	-33	-5.9
אפריקה 0.1	29200	207	+1300	+4.7
אפריקה 1.0	20400	237	+200	+1.0
אפדים 1.0	770	688	+20	+2.7
אילון 0.1	6247 תב	61.8	+500	+8.7
אילון 0.5	3520 תב	42.5	+320	+10.0
בן-יקר גת 1.0	2900	37.2	+138	+5.0
ברטבין 1.0	1393	114		
ברטבין 5.0	655	100		
ברטבין אופ 1	580	21.3	+9	+1.6
דנקנר 1.0	3380	156		
דווקר 1.0	293 תב	1305	+23	+8.5
דווקר 5.0	166.0	1194		
דווקר אופ 1	123.5	550	+12.5	+11.3
ודעד 0.1	3100 תב	20.0	+290	+10.0
ודעד 0.5	1552	90.0		
ת.ל.ב. 0.1	— הפסקת מסחר —			
ת.ל.ב. 0.5	— הפסקת מסחר —			
נכסים ובנין 1.0	3765	2515	+65	+1.8
נב-ים 0.1	5750	49.3	+40	+.7
נב-ים 0.5	3820	408	+90	+2.4
הכשרת הישוב 1.0	23950 תב	822	+1700	+7.6
ישפרו 0.1	1610	754	+70	+4.5
ישראלום 1.0	4750	18.5	+200	+4.4
ישרס 10.0	6810	127	+60	+.9
כנף פיתוח 1.0	3000 תב	15.0	-260	-8.0
כלל נדלן 0.1	774	2952	+11	+1.4
לוסיד 1.0	1790 קן		+85	+5.0
לוסיד 5.0	850	759		
מ.ת.נ. 1.0	1378	414		
מגורי בניה 1.0	— הפסקת מסחר —			
מגורי בניה אופ1	— הפסקת מסחר —			
מגדל בטן 1.0	1460	58.0		
מישגב 5.0	428	1428	+9	+2.2
מנרב 5.0	345	850		
מר-לו 1.0	299	1302	-11	-3.6
מר-לו אופ 1	2750			
לרנשטין 1.0	2156 קן		+102	+5.0
לרנשטין 5.0	510	687	+20	+4.1
לרנשטין אופ 1	330	350	-25	-7.0
ליפסין 1.0	546 תב	183	-61	-10.1
ליפסין 5.0	319	330		
ליפסין אופ 1	224	219		

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
באת אביב 0.5	14000	9.9	+500	+3.7
נכסי אגדים 1.0	2571 תב	997	+234	+10.0
סהר החזקות 1.0	6700	62.6	+100	+1.5
סהר החזקות 5.0	4350	38.0		
סלקומה מבב א	4440	228		
סטף 1.0	1710	8.0	+10	+.6
סטף 5.0	1825 תב	100	+95	+10.0
סטף אופ 1	680	150		
עמר וסלע 1.0	700	222	-6	-.9
קיסריה 0.1	1075	1130	+40	+3.9
קיסריה 0.5	464	1497		
רובינשטיין 1.0	— הפסקת מסחר —			
רובינשטיין 5.0	— הפסקת מסחר —			
רומכין 1.0	1460	595	-40	-2.7
רומכין 5.0	1030	45.0		
רסקו מבבל	2531	455	-100	-3.8
רסקו רג	2574	339		
רסקו אופ 1	2225 תב	1.7	-200	-8.3

חקלאות

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
מטעי הדר 0.1	2450	81.3	+100	+4.3
מטעי הדר 0.5	990	716		
מהדרין 0.1	9225	206	-5	-.1
נכסי והדרים 1.0	1700	1387	+20	+1.2
פרי אור 0.5	3160	94.0	+60	+1.9
של-הר 5.0	6800	110	+201	+3.1

מזון וטבק

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אסם 1.0	1199 תב	277	+99	+9.0
אסם אופ 1	— לא נסחר —			
אסלנטיק 1.0	— הפסקת מסחר —			
גלידפרוסט 1.0	3727	68.1	+177	+5.0
גלידפרוסט 5.0	850 קן		+40	+4.9
גלידפרוסט אופ 1	* 652	330	+40	+6.5
דובק מב ש	2805 תב	513	+160	+6.1
דובק מב ם	2785 תב	1045	+180	+6.9
וגלל 1.0	969	847	-11	-1.1
וגלל 5.0	444	740	-1	-.2
פרי-חן 1.0	5140	440	-60	-1.2
פרי-חן 5.0	2370 תב	445	-221	-8.5
מספי בירה 1.0	6800	19.0		
מספי בירה 5.0	4215		+4	+.1
יכין 1.0	1045	631	+40	+4.0
יכין א 5.0	625	540		
מן 1.0	10500	11.5		
מן 5.0	5700	31.0	-50	-.9
נטפורסט 1.0	5000	110	-40	-.8
עלית 0.1	9900	147	-500	-4.8
סוגים ב 0.5	16150	4.3	+650	+4.2
שלמה אנגל 1.0	1980	43.0	+20	+1.0
שמן מבבל ש	4090	152	+190	+4.9

טקסטיל והלבשה

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
ארגד 1.0	569 קן		-30	-5.0
ארגד אופ א	2099			
אופים 1.0	938 תב	100	-91	-8.9
אופים אופ 1	1899		-10	-.5
אופנת ברוך 1.0	1135	204	+10	+.9
אופנת ברוך 5.0	850	439	+15	+1.8
אתמון 1.0	— הפסקת מסחר —			
אתמון אופ 1	— הפסקת מסחר —			
ארגמן רג ש	3980	15.0	+50	+1.3
אתא ב 1.0	— הפסקת מסחר —			
אתא ג 0.1	— הפסקת מסחר —			
דלתא-גליל 1.0	3350	423	+20	+.6
דלתא-גליל א 3.0	2410	140	+20	+.8
טפירות מאוחד 1.	— הפסקת מסחר —			
טפירות מאוחד 5.	— הפסקת מסחר —			
טפירות אופ 1	— הפסקת מסחר —			
ויטלבו 1.0	1640	345	+20	+1.2
ויטלבו 5.0	1225	234	+45	+3.8
ורדינון 1.0	2740	32.9	+50	+1.9
ליקת 1.0	2786	230	+1	
ליקת 5.0	1830	128	+5	+.3
טב-טוב 1.0	— הפסקת מסחר —			
טב-טוב אופ 1	— הפסקת מסחר —			
יומאר 1.0	1600 תב	23.1	+110	+7.4
לודזיה 0.1	1199	136		
לודזיה 0.4	410	1427		
ליבת 1.0	457	4835		
מיס גליק 1.0	939	84.5	+4	+.4
מיס גליק אופ 1	2032	38.5	+21	+1.0
מקס 0.1	22313	6.9	+281	+1.3
מקס 0.5	5881 תב	16.7	+281	+5.0
עיט 1.0	9425	47.8	-200	-2.1
עיט 5.0	3612 תב	233	+180	+5.2
עמק 1.0	— הפסקת מסחר —			
פולגת א 0.1	7700	311	+180	+2.4
פולגת ב 0.4	4040	779	+100	+2.5
פוליגון א 0.5	2304	32.6	-30	-1.3
פיבור 1.0	878	170		
שלדרוה 1.0	9040	20.3		
תעש רוגוזין 1.0	4625	684		

מתכת ומוצריה

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אקסמן 5.0	— הפסקת מסחר —			
אקסמן אופ 1	— הפסקת מסחר —			
אורדן 10.0	13150	119	+200	+1.5
אורדן 50.0	9915	9.0	+60	+.6
כבלים ש	10500	4.7	-500	-4.6
התכוף 1.0	5440	32.6	-10	-.2
התכוף 5.0	2940	314	+100	+3.5
קופסאות פח 1.0	630	2003	+10	+1.6
קופסאות פח 5.0	456	550		
מודן 1.0	503 קן		+24	+5.0
מודן אופ א	400	188	-20	-4.8
מתכת מודם 1.0	1720	21.9	-61	-3.4
מתכת מודם אופ 1	1250	89.0	+20	+1.6
כבלי ציון 1.0	1690	284	-10	-.6
כבלי ציון 5.0	526	3702	+3	+.6
כבלי ציון אופ	610	1002	-40	-6.2
קומבי 1.0	— הפסקת מסחר —			
קומבי 5.0	— הפסקת מסחר —			
נחושתן 0.1	6580	8.6	-120	-1.8
נחושתן 0.5	2480	189	-50	-2.0
[illegible] 3.0	1350	26.7	+30	+2.3
מקר פלדה 1.0	3701	9.3	-139	-3.6
קינג 1.0	7040	203	+300	+4.5
קינג 5.0	3190	315	+30	+1.0
קליל 1.0	2770	25.0	-30	-1.1
קליל 5.0	1356	224	-2	-.2
שלדות 5.0	1540	195	+60	+4.1
תעשיות לכיש 1.0	1025	130	+50	+5.0
תעשיות לכיש 5.0	550	200	+20	+3.8

אלקטרוניקה ואופטיקה

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אלביט 3.0	385000	23.8	+4000	+1.1
אלקו 0.1	3005	98.4	+73	+2.5

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אלקו 0.25 ש	2250	250	+100	+4.7
אלקו 0.25 ם	2101	30.1	+100	+5.0
אלקטרה 0.1	10150	4.5		
אלקטרה א 0.5	5560 תב	156	+355	+6.8
אלרון 3.0	382200	3.3	+5000	+1.3
אריות 1.0	32000	49.3		
כלל תעש אלקטר	2577	1653	+65	+2.6
מפקטרוניקס 1.0	1790	565		
מפקטרוניקס 5.0	1250	1020		
פיטגגור 1.0	1940	496		
פיטגגור 5.0	831	989		
ביקלן 1.0	4000	121	+180	+3.8
ביקלן 5.0	2175	665	+60	+2.8
קונבטיין אולד 1.	3000 תב	36.7	-255	-7.6
קונבטיין אולד 5.	1700	147		
ת.אות. 1.0	3199	219		
ת.אות. 5.0	1025	2453	+45	+4.6
ת.אות. אופ 1	7200	30.8	+300	+4.4
תדאה 1.0	3500	42.8		

מוצרי בניה

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
א.ק. כלל בניה 1.	2100	954	+80	+3.8
אלקול 5.0	4070	82.0		
אקרשטיין 1.0	8400	55.2	+95	+1.1
אקרשטיין 5.0	6490 תב	66.5	+590	+10.0
בטון תדיר 1.0	— לא נסחר —			
בטון תדיר 5.0	— לא נסחר —			
בר-טון 1.0	1670	1.6	-30	-1.8
בר-טון 5.0	590	195	+10	+1.7
בר-טון אופ 1	410	150		
הסוליל 1.0	* 782	97.0	+37	+5.0
הסוליל 5.0	405	102	+3	+.8
טרמוקומטר 1.0	5500	20.0	-100	-1.8
טרמוקומטר 5.0	* 1380	20.0	-17	-1.2
מ.ל.מ. 1.0	875 קן		+42	+5.0
מ.ל.מ. 5.0	375	349	+8	+2.2
מוטל השק בתעש	* 1330	30.0	+20	+1.5
מחצבות ליפמן 1	— לא נסחר —			
מחצבות ליפמן 5	— לא נסחר —			

תעשיות ומוצרים כימיים

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אגן 5.0	13335	118	+635	+5.0
אליאנס ב 200.0	800	183		
גל תעשיות 1.0	3840	57.3	+120	+3.2
גל תעשיות 5.0	1950	213	+60	+3.2
דקסטר 1.0	3382	18.9	-178	-5.0
דשנים 0.1	9968 תב	40.8	+900	+9.9
דשנים 0.5	3850	220	+70	+1.9
וליפה כימיקל 10.0	787	6955	+2	+.3
טכע ש	48500	64.4		
טכע אופ 4	44750	16.7		
ליפסקי 1.0	840	335	-60	-6.7
ים המלח 0.1	12000	1850	+260	+2.2
מכתשים 10.0	295	8929	+5	+1.7
מקסימה 1.0	3360		+160	+5.0
מקסימה 5.0	1422	70.0	+20	+1.4
מקסימה אופ 1	1570	12.0		
נקה כימיקל 1.0	4400	36.4	+50	+1.2
סנו 1.0	6940	251	-60	-.9
סנו 5.0	3450	220	-30	-.9
קרס כימיקל 1.0	5460	137		
קרס כימיקל אופ 1	4939	20.1	-60	-1.2
ת.ג.ל. 1.0	1580	80.7	+30	+1.9
ת.ג.ל. 5.0	784	183	-41	-5.0
תיא 5.0	3620	104	+120	+3.4
פרומגדים 10.0	8010	42.1	+10	+.1
חרץ א 5.0	2750	379	+50	+1.9

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
דפרון 1.0	4160	1.7		
דפרון 5.0	1896	4.5	+95	+5.3
הדבג. 1.0	2285	112	-5	-.2
הדבג. אופ 1	2035	159	-2	-.1
יואה 1.0	3157			
לבידי אשקלון 1.	315	2020	+15	+5.0
לבידי אשקלון אופ	433	417		
כולום ב 0.5	13800 תב	12.7	+1000	+7.8
מפעלי נייר 10.0	128000	57.8	+3000	+2.4
סקטנריה 1.0	1220		-30	-2.4
רים 0.1	2400	214	+10	+.4
רים 0.4	1150	75.1	+50	+4.6
תעל ב 0.2	9915 תב	244	+600	+6.4

תעשיות שונות

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אלוגית 1.0	3350	.1		
אלוגית 5.0	1578	10.6		
אגרין 1.0	1953 קן		+93	+5.0
אגרין 5.0	890	214	+35	+4.1
אגרין אופ א	584 תב	77.3	-86	-12.8
המיפה יוד 1.0	8200	11.5	-100	-1.2
דיקה 1.0	4100	52.6	+151	+3.8
דיקה 5.0	2300 תב	32.8	+188	+8.9
הנ.פלק 1.0	6090	67.7		
הנ.פלק 5.0	2677 תב	415	+232	+9.5

השקעות תעשיה

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
מרכבות ב 0.1	4820	595	+200	+4.3
כור בב 1.0	4280000	.5	-46000	-1.1
כלל תעשיות 1.0	1065	19199	+46	+4.5
מאגרי טכנולוגיה	450 תב	2642	+30	+7.1
מאגרי טכנו אופ 1	321	1763		

חברות השקעה

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אמפיק ש	3890	224	+100	+2.6
אידיבי פתוח 2.0	2730	7909	+130	+5.0
אינטרה 0.1	1475	172	-100	-6.4
אינטרה 0.5	850	1031	+10	+1.2
אלגר ש	3589 תב	129	+235	+7.0
אלגר ב	3390	4.2		
אלרן ש	1850	863	+37	+2.1
אלרן ב	1837	100		
אמישר בב 1.0	— הפסקת מסחר —			
אפיק 1.0	762	801		
אפיק 5.0	597	162		
גולית 1.0	1410			
חברה לישראל 1.0	2500	452		
חברה לישראל 5.0	1083	474		
חלפמן 0.1	52350	2.0	-2749	-5.0
חלפמן 1.0 ש	13900	26.0	-300	-2.1
אסטא א 0.5	6929	35.3	-150	-2.1
פועלים השק ש	3250	1767		
לאומי השק 0.1	3929	521	+114	+3.0
דיסקונט השק ש	3540 תב	8891	+180	+5.4
מזרחי השק ש	8700	81.4	+300	+3.6
כור השק אג"ח 124	9251		+250	+2.8
חדרן 1.0	1603		-20	-1.2
חדרן 5.0	419	585	-1	-.2

השקעה כדאית
לטווח קצר בריבית משתנה
פק"מ נייר
ריבית פק"מ ל-7 ימים או ריבית במרווח קבוע מה-פריים. הגבוה מבין השניים
בנק לאומי

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
יצוא ש	6900	118	+500	+4.6
ירדן 0.1 א	1585	586	+60	+3.9
כלל ישראל 10.0	1780	3455	+30	+1.7
כלל ישראל 50.0	1098 תב	1063	+100	+10.0
לנדיקו 0.1	6618 קן		-347	-5.0
לנדיקו 0.5	2125	179	-20	-.9
מנוף 0.1	5700 תב	35.2	-400	-6.6
מנוף 0.5 א	2782	5.5	+42	+1.5
עד השק ב 0.1	1850	82.1	+25	+1.4
עד השק ב 0.5	760	225	+10	+1.3
מן השק ש	16550	235		
פמה 0.1 א	5150	170	+50	+1.0
פמה 0.5	2400	1079		
פריון ב 2.5	1181	921		

מחקר ופיתוח

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אמצעים מתוחכמים	2860	155	+60	+3.0
אמצעים אופ 1	1750	189		
גליל טכנולוגית	320	4177	+11	+3.6

חיפושי נפט

המניה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
דלק חיפושים 1.0	2450 תב	214	+126	+5.4
דלק חיפושים 5.0	1260	25.1	+40	+3.3
מן חיפושי נפט	10147	33.4	+437	+4.5
סראויל 1.0	1677	.1		
סראויל 5.0	660	150		
סראויל אופ 1	540	167		
יו.א.ל. 5.0	989	1092		
מ.ג.ן 1.0	1669 קן		+79	+5.0
מ.ג.ן 5.0	745	85.0	+35	+4.5
סיסמיקה 1.0	998	312	-52	-5.0
סיסמיקה 5.0	340	767		
סיסמיקה אופ 1	228	764	+8	+3.6
סראויל ב 0.3	1760	40.1	+20	+1.2
צפון אמריקן נפט 1.	226	1505	+9	+4.2
צפון אמריקן נפט 5.	165.0	3346		
צפון אמריקאי אופ	429 תב	140	+49	+12.9
נפטא ש	790000	.2	-20000	-2.5

שערי אגרות חוב

4% מלווה פיתוח (הצמדה 100%)
פתוח 4001 472455 +13760
פתוח 4002 452171
פתוח 4003 449090 +13080
פתוח 4004 436500 +6500
3032 הפסקת מסחר

אג"ח נסחרות בחליים
הלים 16 106.7 +3.1
הלים 17 103.5 +3
הלים 18 106.1 +3.1
הלים 19 105 -0.5
הלים 20 104 -1.3
הלים 21 104 +0.5
הלים 22 108 +1.9
לאומשכנת 108 89.2
לאומשכנת 109 88.9
חקלאות 2003 90
פתוח משכ 20 90
פתוח משכ 29 100
פתוח משכ 75 87 +2
פתוח משכ 77 87.4
הלים 23 95.7 +2.7
הלים 24 92.2 +1
הלים 25 93.6 +0.6
הלים 26 95 +0.8
הלים 27 94.2 +1
הלים 28 94.9 +2.2
הלים 29 93.4 -2.6
הלים 30 98.8 +0.4
הלים 31 96 +0.4
דיסק השק 50 101.2 +0.5
דיסק השק 109 91 -1.2
דיסק השק 112 89.2 +2
כלל השק 141 88 +0.4
מזרחי השק 50 91.4
יעסור 371 ם 99.5 -1
יעסור 71ל ם 100.8 +0.5
מירב 26 ש 86.3 +2.5
צים 1 ש 78.6 +2
צים 2 ש 77 -1.6
תשתית 15 ש 85 +2
אלקו אגח 2 88 -0.4
אלרון אגח 1 88.8
ארגמן אגח 2 87.2 +2.5
אתא אגח 4 הפסקת מסחר
ב.ל.ת. אגח 1 100.7 +2
הלים 1 93 +0.4
הלים תשנשב 94
הלים תשנשב 98.9 +2.9
כיל השקעות 96.5
כלל השקעות א 88.6 +2.6
0 ביצוע חלקי 61%
כלל השקעות ב 88.1
עוז השקעות 84.6
צים אגח 2 93 +2.6
עלית אגח 4 92.9 -2.9
פוליגון אגחו 82.4 +0.7
מפר פלדה 1 88 +2.3
צים אגח 3 73.3 +2.1
רים אגח 1 83 +2
הלים 340 מ"ע 105 +1
כיל אגח 4 91 -2
כיל אגח 9 95 +1.1
כיל מרב 11 105 +0.8
כיל לישש 12 104 +1
כיל פלה 11 101 -0.2
אמבל ם 81.4
עצמאות ב 95.3 +2
הים ש 82.4
יעסור 12ב ב 95.2 +2
כלל יסר 11ש 93.1 +1
כלל יסר 12ש 93.1 +1
כלל יסר 13ש 94.3 +0.7
כלל יסר 14ש 91.3 -1.3
מגרב 24 ש 85 +0.8
מגרב 25 ש 83.2 -2.6
מגרב 26 ש 83.3 -2.5
מגרב 28 ש 81 -2.2
מגרב 30 ש 83.2 -2
השפל תשי א ש 487190 +14190
לאומשכנת 151 101.5 +3
פתוחתעשיה 12 100.5 +0.2
פתוחתעשיה 13 100.8 +0.4
השפל 14 ש 102 -0.5
מימונים 3 99.7 +0.6
מגרב 8 100 -0.4
לאומשכנת 112 108000 +1000
מזרחי השק 61 104000 +2000
ליסר 2 ש 104500 +1300
מירב 38 ש 102000 +1000
מגפיקטל 47 ש 103500 +1300
תשתית 21 ש 105500 +1500
תשתית 22 ש 94245 +2745
תשתית 23 ש 106605 +3105
פם אלטיגם הפסקת מסחר
פם הדירתן 44.2
כלל הבי מד ב 463
הבנה קב א ד 325
הבי קב ב מרש 404 -3
הבי קב ג יין 419 -6
סולל בונה א 303.3
תשוע מד' 1 166.5 +3.5
השפל תבי ב ש 480001 +1611
ים המלח ש 488700 +14200
ים המלח ם 489500 +4000
ים הבי 2002ש 1476958 +43018

5% מלווה פיתוח (גליל)
קבי 201 תשואה 3.14%
3601 29814 +35
3602 27412 -33
קבי 202 תשואה 3.00%
3603 25645 -84
3604 22994 -77
קבי 203 תשואה 3.00%
3605 20995 +25
3606 19784 +23
3607 18371 +20
3608 17745 +21
קבי 204 תשואה 3.07%
3609 16836 +84
3610 15178 +77
3611 14695 +75
3612 14222 +74
קבי 205 תשואה 3.25%
3613 13253 -364
3614 12706 -355
3615 11731 -333
3616 10733 -309
קבי 206 תשואה 3.02%
3617 10244 +12
3618 9717 +11
3619 8928 +9
קבי 207 תשואה 3.30%
3620 8534 +10
3621 8103 +10
3622 7303 +9
קבי 208 תשואה 3.00%
3623 6929 +68
3624 6526 +65
קבי 209 תשואה 3.00%
3625 5961 +140
3626 5513 +132
3627 5111 +124
קבי 210 תשואה 3.09%
3628 4677 +9
3629 4381 +5
3630 4140 +5
קבי 211 תשואה 3.35%
3631 3735 +40
3632 3595 +39
3633 3394 +37
קבי 212 תשואה 2.73%
3634 3112 +176
3635 2943 +169
3636 2834 +164
קבי 213 תשואה 3.47%
3637 2531 +3
3638 2355 +3
3639 2154 +2
קבי 214 תשואה 3.53%
3640 1767 +2
3641 1530 +2
קבי 215 תשואה 2.73%
3642 1446 +77
3643 1254 +68
קבי 216 תשואה 2.80%
3644 1137 +57
3645 1026 +52.8

4½% מלווה פיתוח (גליל)
קבי 251 תשואה 3.90%
3701 841.1 -24.1
קבי 252 תשואה 3.79%
3702 648 -32.5
קבי 253 תשואה 4.00%
3703 א 564.1 -31.2
3704 483.3 -27
קבי 261 תשואה 3.97%
3751 262.9 -13.4
קבי 262 תשואה 3.78%
3752 104.5 +1.3
3753 100.1 -1.3
קבי 271 תשואה 3.17%
3901 102 -2.7
3902 97.1 -2.7

4% מלווה פתוח (הצמדה 90%)
3101 הפסקת מסחר
3102 275500
3103 267500
3104 255000
3105 252865 +7365
3106 243000 +6000
קבי 405 תשואה 4.35%
3107 235706 -11706
קבי 406 תשואה 3.55%
3108 224480 -1623
קבי 407 תשואה 2.65%
3109 222396 +259
קבי 408 תשואה 3.00%
3110 221873 +1050
קבי 409 תשואה 3.70%
3111 215304 -2409
קבי 410 תשואה 3.50%
3112 212355 +251
קבי 411 תשואה 2.00%
3113 218101 +1990
קבי 412 תשואה 3.30%
3114 208378 -256
קבי 413 תשואה 2.45%
3115 207418 +240
קבי 414 תשואה 3.60%
3116 198399 -1882
קבי 415 תשואה 3.00%
3117 208371 +244
קבי 416 תשואה 2.10%
3118 202995 -5639

7%-8% מלווה פיתוח (הצמדה 80%)
קבי 501 תשואה 4.97%
3201 168612 -4697
0 ביצוע חלקי 61%
קבי 502 תשואה 2.80%
3202 172179 +188
קבי 503 תשואה 5.25%
3203 170396 -4405
3204 166452 -4622
קבי 504 תשואה 6.20%
3205 162213 -4484
קבי 505 תשואה 2.00%
3206 168542 +1895
3210 164388 +1953
קבי 506 תשואה 4.54%
3211 154616 -4117
0 ביצוע חלקי 50%
3212 151813 -4282
0 ביצוע חלקי 50%
קבי 507 תשואה 6.04%
3213 142218 -7640
3214 136291 -7723
קבי 551 תשואה 2.00%
3501 146103 +1727
קבי 552 תשואה 2.70%
3502 141819 +3959
0 ביצוע חלקי 92%
3503 126795 +3545
0 ביצוע חלקי 92%
3504 124087 +3612
0 ביצוע חלקי 92%
3505 120915 +3651
0 ביצוע חלקי 92%
קבי 701 תשואה 4.00%
3521 123234 -2369
3524 110980 -2334
קבי 702 תשואה 4.00%
3522 117731 -3278
3523 111074 -3229
קבי 703 תשואה 4.10%
3525 108470 -347
3526 108369 -363
3527 106138 -356
3528 103197 -363
קבי 704 תשואה 4.35%
3529 102356 -125
3530 99962 -122
3531 99612 -130
3532 96694 -125
3533 96586 -133
3534 90796 -126
קבי 705 תשואה 4.10%
3535 91846 +110
3539 86778 +104
קבי 706 תשואה 4.31%
3536 91117 -376
3537 90900 -377
3538 85557 -354
3540 85362 -367
3541 82428 -354
3542 82338 -376
3543 78180 -358
קבי 707 תשואה 4.35%
3544 82023 -700
3546 80072 -705
3547 79691 -704
3548 79501 -704
3550 75558 -686
3551 74929 -685
קבי 708 תשואה 4.22%
3545 79783 -395
3549 75293 -386
3552 69041 -367
3554 68889 -377
3555 68889 -377
קבי 709 תשואה 4.15%
3553 68367 +82
3571 59132 +71
קבי 710 תשואה 4.35%
3556 65266 -517
3558 65193 -531
3559 62805 -514
3560 59459 -500
3561 59106 -498
קבי 711 תשואה 4.17%
3557 66659 +80
3572 60385 +72
קבי 712 תשואה 4.30%
3573 59419 -513
3574 54754 -473
3577 54760 -485
3578 50459 -449
קבי 713 תשואה 4.05%
3575 54812 +66
3576 54488 +66
3579 50224 +60
קבי 714 תשואה 3.85%
3580 47364 -353
3581 43076 -330
3582 39677 -312
3583 36855 -301
קבי 715 תשואה 4.55%
3584 35699 -866
3585 33764 -839
3586 30559 -777
3588 30521 -791
קבי 716 תשואה 3.54%
3587 31988 +38
3591 29139 -35
3592 29071 +35
3593 28968 -34
קבי 717 תשואה 3.80%
3589 28661 -299
3594 27309 -292
3596 26084 -285
3597 25900 -284
קבי 718 תשואה 3.70%
3590 28535 -144
3595 27160 -140

5% מלווה פיתוח
קבי 101 תשואה 4.00%
2001 118855 +1228
2002 118153 +1228
קבי 102 תשואה 4.40%
2003 112617 +136
קבי 103 תשואה 3.90%
2004 115317 -350
קבי 104 תשואה 3.95%
2005 107242 +128
2006 107195 +128
2007 104962 +126
קבי 105 תשואה 4.05%
2008 103126 +123
2012 100914 +121
2015 98238 +118
קבי 106 תשואה 3.20%
2009 107831 +127
קבי 107 תשואה 4.30%
2010 103913 -1173
2011 101894 -1152
2013 101906 -1191
2014 99094 -1164
קבי 108 תשואה 4.20%
2016 100857 +850
2018 98165 +850
2021 94854 +845
קבי 109 תשואה 3.50%
2017 98441 -1325
2019 98163 +1360
2020 95289 +1321
קבי 110 תשואה 4.40%
2022 87445 -1051
קבי 111 תשואה 3.60%
2023 90843 +1074
קבי 112 תשואה 3.95%
2024 83319 +1217
2027 80291 -1204
2031 76670 -1177
קבי 113 תשואה 3.40%
2025 85828 +338
2026 85229 +338
קבי 114 תשואה 4.43%
2028 80278 -2284
2030 78879 -2226
קבי 115 תשואה 4.80%
2029 74348 -1941
2033 70595 -1880
2035 64703 -1774
קבי 116 תשואה 2.80%
2032 80448 +1332
2034 76003 +1288
2036 69774 +1213
קבי 117 תשואה 3.60%
2037 63697 +1385
2052 53445 +1245
קבי 118 תשואה 3.00%
2038 66031 +1112
2040 63539 +1097
2051 60144 +1061
קבי 119 תשואה 3.43%
2039 61667 +73
2041 58422 +70
קבי 120 תשואה -1.43%
2053 64628 +757
קבי א121 תשואה -0.31%
2054 56530 -1711
0 ביצוע חלקי 56%
קבי 121ב תשואה 0.27%
2056 51343 +57
קבי 2121 תשואה 0.19%
2058 46969 +52
קבי 7121 תשואה 0.25%
2060 43296 -814
קבי א122 תשואה 2.65%
2055 51759 +61
קבי 2122 תשואה 1.20%
2057 50480 +57
קבי 3122 תשואה 1.80%
2059 44943 +134
קבי א123 תשואה 0.12%
2061 34379 +38
קבי 123 תשואה -0.72%
2062 32606 +104
2063 31252 -101
פתוח 6001 104545 +3045
פתוח 6002 97000 -500
פתוח 6003 97850 +2850
פתוח 6004 95000 +755

רמון צבור דולר ריבית קבועה
קבי 901 תשואה 7.54%
רמון 7001 232.9 +0.5
רמון 7002 225.7 +0.4
קבי 902 תשואה 7.65%
רמון 7003 221.5 -5.6
רמון 7004 205 -4.8
קבי 903 תשואה 6.82%
רמון 7005 197.2 +0.1
קבי 904 תשואה 7.58%
רמון 7006 181.1 +0.2
קבי 905 תשואה 7.42%
רמון 7007 169.8 -2.4
רמון 7008 161.3 -2.4
קבי 906 תשואה 7.40%
רמון 7009 156.4 -2.2
קבי 907 תשואה 7.58%
רמון 7010 146.4 +0.2
קבי 908 תשואה 7.28%
רמון 7011 139.9
רמון 7012 135.1 +0.1
קבי 909 תשואה 7.60%
רמון 7013 126.1 -2.1
קבי 910 תשואה 7.88%
רמון 7014 108.6
קבי 911 תשואה 5.13%
רמון 7015 103.8 +2.9

גלבוע ריבית משתנה
קבי 801 תשואה 1.95%
גלבוע 6101 12230 +75
קבי 802 תשואה 2.38%
גלבוע 6102 7365 -4
קבי 803 תשואה 2.32%
גלבוע 6103 6640 +3
קבי 804 תשואה 2.40%
גלבוע 6104 6149 -3
גלבוע 6105 5791 +2
קבי 805 תשואה 2.41%
גלבוע 6106 5620 +3
גלבוע 6107 5439 +2
קבי 806 תשואה 2.35%
גלבוע 6108 3943 -2
גלבוע 6109 3762 +2
גלבוע 6110 3699 +2
קבי 807 תשואה 2.42%
גלבוע 6111 3068 -34
גלבוע 6112 2976 -33
קבי 808 תשואה 2.45%
גלבוע 6113 2030 -17
קבי 821 תשואה 3.09%
גלבוע 6151 797.5 +0.4
גלבוע 6152 764.3 -0.4
קבי 822 תשואה 2.86%
גלבוע 6153 674.3 +15.5
גלבוע 6154 662.4 +15.3
קבי 823 תשואה 2.80%
גלבוע 6155 434.5 -5.5
קבי 824 תשואה 3.01%
גלבוע 6156 346 +0.2
קבי 825 תשואה 3.16%
גלבוע 6157 254.2 +0.5
גלבוע 6158 241.5 +0.5
קבי 826 תשואה 3.10%
גלבוע 6159 204.5 +1
קבי 827 תשואה 3.06%
גלבוע 6160 192.3
גלבוע 6161 187 +0.1
קבי 828 תשואה 2.86%
גלבוע 6162 173.1 -0.1
קבי 829 תשואה 3.00%
גלבוע 6163 158.5 +0.1
גלבוע 6164 152.5 +0.1
קבי 830 תשואה 3.03%
גלבוע 6165 142.8 -1.2
קבי 831 תשואה 2.92%
גלבוע 6166 136.5
גלבוע 6167 133.5 +0.1
גלבוע 6168 131.4
קבי 832 תשואה 2.96%
גלבוע 6169 123.1
קבי 833 תשואה 2.99%
גלבוע 6170 116.1 -0.2
קבי 834 תשואה 1.17%
גלבוע 6171 98 -0.1

هكذا من الأصل

אמש בתיאטרון

ברונו שולץ הלך לאיבוד

אנשים ובובות „מנקינים", תיאטרון ווילקי (פולין) בתיאטרון הקאמרי

סיפורו של חייט יהודי בגליציה המנסה את כוחו במעשי בריאה, בעקבות יצירתו הספרותית של ברונו שולץ, הופך בידיו של זביגנייב רודז'ינסקי לאופרה. דומה שבעיבוד בימתי זה, התרדד עולמו המיסטי של שולץ והפך בעצם למעשייה תמהונית.

החייט מנסה לתהות על משמעותו של החומר. תהייה זו אינה יכולה להימסר על הבמה ועל כן היא מתבטאת בערימה של בלואי־סחבות בלבד. הוא הדין גם במיסתורין של הבריאה. וכך קורה, שהחומרים שהאופרה מתמודדת עימם הם שוליים בלבד, בעוד שעולמו המהותי של ברונו שולץ אינו מגיע בה כמעט לכלל ביטוי.

אפשר, כמובן, לדון באופרה זו במנותק ממקרה הספרותי. במקרה זה אנו עדים לעלילה מוז־רה, אם לשפוט על־פי גילויה החזותיים, (את גיל־ויה הלשוניים נבצר ממני, לצערי, להעריך).

הבמה מחולקת לשניים:את מחציתה תופסת תזמורת קטנה, בעוד שמחציתה האחרת נתפסת על ידי במה קטנה ומסוגרת, שאינה מאפשרת למעשה פרישה משמעותית של המתרחש. אם אמורה הדחיסות הזאת לשרת מטרה כלשהי, אני חייב להודות, בצער, שהיא נעלמה ממני.

לא יצאתי מן התיאטרון הפולני האורח בהרג־שה של התעלות רוחנית. סיפור האנשים והבובות־נותר מרוחק קמעה.

אליקים ירון

אמש במוסיקה

„נכדה" של סטראווינסקי

המלחין זביגנייב רודז'ינסקי (1935) כתב את האופרה „מניקינים" ב־1980/81. זאת „נכדה" אכ־ספרסיוניסטית של „קופליה" לדליב, של „סיפורי הופמן" לאופנבאך, ובוודאי של „פטרושקה" של סטראווינסקי.

„מניקינים" היא אופרה קאמרית לתשע זמרות וזמרים ולתזמורת של שמונה נגנים בהרכב מעורב – כלי קשת, נשיפה ונקישה – כולם בניצוחו של רוברט סטנובסקי. ואכן, הדבר הטוב ביותר שבה הוא הצורה האורגנית שבה מתמזגת השירה והנ־גינה. המוסיקה מלאת השפעות של מלחינים מן המחצית הראשונה של המאה ה־20, מבוססת על צורות אופראיות קונוונציונליות – אריות ואנס־מבלים שונים – שאת הגרוטסקה שבה מבליט רודז'ינסקי בעזרת ציטטות ממקורות מגוונים.

התיאטרון „ווילקי" מוורשה הביא הפעם צוות של זמרים בינוניים. קצת חבל, מפני שבאריות של יעקב ושל מאגדה יש מקום להוכיח פוטנציאל קר־לי. בלטו שתי הסופראניות, מ. ויסוצקי וק. קליינה (השוליות), בנקיון קולותיהן ברגיסטר הגבוה.

המעניין בערב זה היא ההיכרות המחודשת עם התרבות העכשווית של פולין. לכן הבחירה של אופרה מקורית, פרי עטו של מלחין המייצג (יחד עם לוטוסלבסקי ופנדרצקי) את האסכולה המוסיק־לית הפולנית של זמננו, היתה מאלפת ביותר.

רות גוטמן בן־צבי

המתחרים בנתב"ג: המנהל האמנותי רוברט סטנובסקי (מימין), וטדאוש קנטור משמאל. האמרגן שמואל צמח מנסה „להפריד" בין השניים (צילום: ראובן קסטרו)

הפולנים כבשו את תל־אביב

מאת חיים נגיד

המלחמה בין הפולנים התלקחה אתמול אח־רי הצהריים בכל עוזה. אבל מי שניצח בה הם אולי התל־אביבים, שזכו במפתיע בשתי הצ־גות שונות המבוססות על יצירתו של אותו סופר יהודי: ברונו שולץ, קפקא של פולין.

הבמאי טדאוש קנטור, אבי התיאטרון האחר הפולני, אתנגארדיסט, בן 70 פלוס, שופע מרץ ורוח קרב, יורה בתוך האמ"ים בשדה התעופה בלוד, את המטחים של נגד „האופרה ווילקי", המעלה את „המנקינים": „תיאטרון רשמי לא יכול להיות אמנותי".

רוברט סטנובסקי, מנהל אמנותי של ה„אופרה ווילקי", נציג רשמי של הממשלה הפולנית, חבר הסיים, לא נשאר חייב: „לא מפ־ריעות לי אפילו השטויות שאומר מר קנטור, הוא מודיע בפנים קפואות בהבעה דיפלומטית, במסיבת העיתונאים המתקיימת זמן קצר אחר כך במלון פלזה בתל־אביב. „אני מכבד אותו מאוד, יש לו עבר עשיר כצייר וכיוצר של סוג מסויים בתחום התיאטרון. ומפני שאני מאוד ליברלי והדי־עותי הדמוקרטיות מאוד פתוחות, מותר לו, לדעתי, לומר גם שטויות."

כלוד קנטור מפיץ סביבו אווירה אוואנגרדית אמיתית. במלון התל־אביבי מתייצבים אנשי האופרה עם סוללה גדולה של נציגים רשמיים, ומארחיהם – אנשי התיאטרון הקאמרי והאמרגן שמואל צמח. האווירה רשמית. משהו בדרג של יחסים דיפלומטיים בינלאומיים, המתרקמים אר־טרטו לנגד עינינו. ההיסטוריה נוצרת, ושאלתי

הבלתי דיפלומטית, שבה ציטטתי את דברי קנ־טור, יוצרת רחשלחוש. חיים חפר, שהוא אחד „המעורבים" ביחסים התרבותיים הבילטראליים, קם „להגן" על התיאטרון האורח. „ראיתי מוד־עות של ההצגה של קנטור, הכיתה המתה, במש־רד האמרגנות הרשמי של הממשלה בפולין. מכ־ירים אותו מאוד גם בפולין", הוא מנסה להרגיע את האווירה. ואילו אורי עופר, מנכ"ל הקאמרי, מסכם: יש אנשים בלתי ממוסדים שרוצים מאוד מאוד להיות במימסד."

– למה הגעת עם התיאטרון שלך דווקא היום, כשמעלים את המנקינים? נשאל קנטור.

קנטור: „זה לא אני אשם. אם הגענו עכשיו, זה לא מפני שלא רצינו לבוא לפני כן, אלא פשוט חיכינו. אנחנו יכולים רק להוכות לאותו רגע של הוד שבו ירשו לנו לבוא לכאן.

– האם הצגת האופרה המנקינים היא אנטי אמנותית?

קנטור: „האופרה יכולה להגיד שהיא אך ורק אמנותית. לדעתי, לא ולא. התיאטרון שלי זכה להצלחה אמנותית בעולם מזה עשר שנים. אינני תיאטרון רשמי ואינני מנסה ואפילו אינני רוצה בטקסים ייצוגיים. אני לא מחכה לאנשי שם ולגדולי האומה. צריך לבוא רק הקהל.

– יש תיאטרון שאתה מעריך?

קנטור: „אין. אני לא מתעניין בתיאטרון, לא הולך לתיאטרון.

– מדוע אתה שואב את עריכיך האמנותיים?

קנטור: מעצמי. מכל דבר, מהמסורת. אני מכיר את התיאטרון של מאירהולד, של הואכטנגוב, את הבימה ראיתי שלוש פעמים בשנת 1937 עם „הדיבוק" ו„כתר דוד". זה היה אחד המספקטקלים הגדולים. אבל הכל התקלקל מאז „תבי־מה" נעשתה תיאטרון רשמי.

בשבוע הקרוב יהיה על הקהל לבחור בין ההצגה „הכיתה המתה" של טדאוש קנטור, המוצגת בגמל יפו. היא תועלה שש פעמים והב־כורה תהיה בשבת. בינתיים נמכרו 60 אחוז מן הכרטיסים. אבל יעקב אגמון, מנהל בית ליסין, שהוא אחד מארבעה הגופים שהיו שותפים להבאת התיאטרון, אומר, כי לאחר ההצגה הראשונה יימכרו כל הכרטיסים. אם זה יהיה כך, ייתכן ששהותו של התיאטרון האוונגארדי בתל־אביב תוארך.

בקאמרי תועלה האופרה מנקינים 11 פעם. פעמיים בערב, ב־7 וב־9, ואחר כך תצא לסיור בארץ.

מה קורה

פסטיבל בינלאומי של סרטי וידיאו

פסטיבל בינלאומי של סרטי וידיאו מגיע באמצע החודש הזה לארץ, בהזמנת מכון התרבות הצרפתי. מנהל הפסטיבל ז'אן פאורי וההאוזר יבואו לכאן עם הבמאי עודד אגולי ויקיימו 24 שעות שידור של סרטי וידיאו שונים.

בין הסרטים יהיו וידיאו־ארט, וידיאו־קליפים, הקלטה של קונצרט־חי של פרנק זאפה ועוד קטעים שונים, סרטי פרסומת ועוד. הסרטים יוקרנו בסינמטק חיפה וירוש־לים, במוזיאון תל־אביב ובאוניברסיטת תל־אביב. (עירית שמגר)

שעה לזכור ג'ון לנון

לפני חמש שנים, בשמיני בדצמבר, חזר ג'ון לנון הביתה והורד בידי מניאק שרוקן עליו מחסנית של אקדח. למרות שקשה להאמין, החיים נמשכים גם בלי לנון, אבל פעם בשנה נזכרים להעלות את זכרו.

רשת ג' תקדיש בשבת שעה לקטעים נדירים ופחות פופולאריים שהקליט לנון בקריירה הארוכה שלו. בין הקטעים – הקל־טות פירטיות, „סאשנים" עם אלטון ג'ון לפני המופע המשותף שלהם, הקלטה מקורית של „יום בחיים" ועוד קטעי סולו. כמו כן יוקדש זרקור לקטעים שלא זכו להשמעות רבות. את השעה עורכים מנחם גרנית וירון אורי־אל. מנחה אורלי מורג. (אבי מרגנשטרן)

הפילהרמונית העולמית – לשוודיה

התזמורת הפילהרמונית העולמית, המורכבת מנציגי תזמורות שונות ברחבי העולם והמועלת בחסות האו"ם, תתכנס בשטוקהולם ב־5–9 בדצמבר. נגנים מ־60 ארצות ובהן ישראל, ישתתפו בקונצרט הנצחי של תזמורת מקרבת זו, בניצוחו של קארלו מאריה ג'וליני.

השנה נתבקשה התזמורת הפילהרמונית הישראלית לשגר מתוך שורותיה אל התזמו־רת הפילהרמונית העולמית את נגן הקונטר־באס הראשון שלה. הבחירה נפל על פיטר מאריק. עולה מאורה"ב. תזמורת זו מתכנסת פעם בשנה במדינה אחרת ובגביה מחמ־בים בכל פעם מארצות אחרות. (נעה יהיר)

הסאגה של גולית הגלילי

„גולית הגלילי" הוא סיפורו של יואב דובריבין הנחשב לנבוה באנשי הגליל. את ספורו של דובריבין, ואת הסאגה המשפחתית של הגוליתים הגליליים מבואה היה בקו בתוכנית דוקומנטרית מיוחדת לכבוד שחזור חנות דובריבין בישוב המעלה.

התוכנית תשודר ביום שבת, ה־7 לדצמבר בשעה 13.05 ברשת ב'. בתוכנית משתת־פים בני הדור השלישי ביסוד המעלה, קרובי משפחה האריק לבוביקי, מנהל ארכיון יסוד המעלה. (אילנה באום)

חדש על המסך

חזרה לעתיד („אורלי" תל־אביב)

קומדיה עתידנית לבני הנעורים, מבוססת על סיפור של הקוסם ההוליוודי סטיבן שפילברג („אי. טי"), שגם הפיק את הסרט. עלם חמד רוח מבית אמריקאי טוב (הכוכב הצעיר מייקל ג'יי פוקס) מתיידד עם מדען מטורף ד"ר בראון, שהמציא מכונת זמן מיפלצתית. בגלל תאונה במכונה חוזר הנער 30 שנה לאחור, שם הוא פוגש את הוריו, בבית הספר בו למדו, בשנות ה־50. ביים רוברט זמקיס („בעקבות האוצר הרומנטי"). פסקול הסרט, עם הלהיט „כוחה של אהבה", יצא בתקליט של „הד ארצי".

מושלם („מוגרבי" תל־אביב)

אדם לורנס (ג'ון טרבולטה), עיתונאי נועז ומצליח בכתב העת „רולינג סטון", נשלח על־ידי העורך להכין כתבה מקיפה על מועדוני בריאות בלוס־אנג'לס. במהלך התחקיר מגלה אדם עולם חדש ומרתק, בו השרירים והגופות החטובים מדברים. אך גם נקלע לדילמה מקצועית: הוא מתאהב במורה יפהפיה למחול אירובי (ג'ימי לי קרטיס, הזכורה מהסרט „משנה מקום משנה מזל") ובין השניים נרקם רומן סוער. אם יפרסם את הכתבה – ימעל באמונה של אהובתו, אם לא – יבגוד בחופש העיתונות. בסצינת השיא של הסרט מפגין טרבולטה גוף וריקוד אירובי סוער. ביים בייטס ברידג'ס („הסינדרום הסיני").

אגדה („גורדון" תל־אביב)

פנטסיה קלנועית לבני הנעורים על „מלך הרשע" ביער והכר מפל־צותיו, היוצאים להלחם בזוג האוהבים – לילי, הנסיכה היפהפיה וג'ק, נער היער. משחקים: טום קרוז („נערי הכרך"), מיה שרה (תגלית חדשה ויפהפיה), טים קארי („מופע הקולנוע של רוקי") ודיוויד בנט (האיש־גמד הזכור מהסרט „תוף הפח"). ביים רידלי סקוט („בליידראנר"), בהפקתו של הישראלי ארנון מילצן („היו זמנים באמריקה").

חברי הדרקון אליוט („רב חן" תל־אביב)

מוצר נוסף לכל המשפחה מבית החלומות של וולט דיסני. סרט חצי מצוייר על יתום בלונדיני חמוד (הכוכב שון מרשל) שמתיידד עם אליוט, דרקון סימפטי, אשר עוזר לו להימלט מידי „הרעים". בדרך הם פוגשים גם אנשים טובים – זקן חביב ושיכור (השחקן מיקי רוני) ובתו נורה (השחקנית הלן רדי). ביים דון שאפי, על פי סיפור של סימון מילר. הקרנה חוזרת.

איקי שובל

מעריב **הלוח החדש** הארץ
השיטה החדשה לפרסום בכל העיר
[illegible]

בפחות מחצי מחיר
ביום ו' במקום 40,208 שקל עכשיו 19,800 שקל
ביום חול במקום 30,736 שקל עכשיו 12,200 שקל

קבלנים מציעים
במגדלי אביב ברמת־אביב ברח' ברזיל 4%, 5½ חדרים ודירות גג, מחיר דירת ק"ב במזומן 152,131,000.— שקל (103,000 דולר) + מע"מ. א—ה 16.00—18.00, שבת מ.ש. 10.0—14.00 .03-849447. „אמריקה ישראל להשקעות" .03-650281

בבקעת פביון (ליד סביון) 3, 4, 5 חדרים. וקוטג'ים [illegible] 110 מ"ר, שבת: 10.00 — 12.30, משרד: מרכז מסחרי סביון: א'—ה' 16.00—18.00 וביום ו': 8.00—13.00 .03-357198. אמריקה ישראל להשקעות" .03-650281

וילות ובתים
[illegible] 03-227118 03-227117 [illegible]
[illegible] 24 שעות [illegible] .03-363838
[illegible] .888620
[illegible] .844008 .03-844856

דירות למכירה
[illegible] 03-625773 [illegible] .03-621888 [illegible]
[illegible] 03-738707 [illegible] 08.30—20.00 03-739297 [illegible]

[illegible] 1986 !! [illegible] .03-292779
[illegible] .03-723660

דירות מרוהטות
[illegible] להשכרה, 2 + [illegible] + טלפון. .03/844707

הצעות עבודה
דרושה עוזרת ליום שלם, רצוי עם לינה בכפר שמריהו + המלצות — .03-430802
[illegible] 24 [illegible] .03-363838

מכוניות למכירה
[illegible] .03-723660
[illegible] 844008 — .03-844856
[illegible] 03/848383 [illegible] 08/436908

דפוי והרזיה
[illegible] .03-661889
[illegible] .03-288618 26
[illegible] .268894

רוצים לקנות
[illegible] 828567 [illegible] 876224 .958678

[illegible] .811136 .825908
[illegible] .052-550222 .03-838718

נקיון ופוליש
[illegible] 3563 [illegible] .03-325456

משלוחי מטען בינלאומיים
[illegible] .03-421382

הברזיות
[illegible] .03-235020

ירושלים

דירות למכירה
[illegible] .02-862573
[illegible] .02-225154
מכוניות למכירה
[illegible] 03-227118 ,03-227117 [illegible]

חדש!!
אגדות מקלבלות שמספר דוד דותן
• עמי ותמי
• שלגיה ושבעת הגמדים
• כפה אדמה
• שלשת הדבים
• עליסה בארץ הפלאות

בחנויות התקליטים
גם בקסטות

הפתרת
את חידון הסמלים ?
שלח/י את הפתרון אל
קנה לא לנין
ת.ד. 22617, ת"א
פרסים במעריב ת"א בכל יום ו'

מועדון מטיילי מעריב
התגיגה התרבותית נמשכת!
שבוע של תיאטרון בלונדון
9 ימים (8 לילות) הכוללים: 5 הצגות תיאטרון, סיור באוקספורד וסטרטפורד ועוד ★ ביצוע: „אופיר טורס" ★ תאריך היציאה: 29.12.
המלווה: אלכס אנסקי

הארץ
עיתון לאנשים חושבים
שוב משוחחים בקהיר
מאת פולס
★ ★ ★
עניים קטנטניים
מאת יואל מרקוס
★ ★ ★
בעל הבית השתגע
מאת אברהם טל
מקורות מדיניים עקיבא אלדר | **מסדרונות מפלגתיים** אילן שחורי
בהסתדרות
יהודית וינקלר
לאחר רצח שחאדה
מאת יהודה ליטני
★ ★ ★
אברהם גינדי בעקבות אחיו
מאת אריה לביא
במוסף השבועי:
הפראיידים –
גודלם של הלוחמים בשחיתות
מאת צבי הראל
★ ★ ★
לא סוף הדרך
מאת אורית שוחט
מאזן 20 השנים של טדי קולק
מאת נדב שרגאי
חריקות
זאב יפת
המים שאנו שותים
מאת מיכאל גרטי
הטלוויזיה של השבוע
הדה בושס

איגוד האמרגנים והמפיקים בישראל
רוח מופעים

5.12	תל־אביב תאטרון הקאמרי מניקינים – האטרון פולני 19.00, 21.00.
6.12	תל־אביב צוותא „חנן יובל־דור" ב־21.30 ובחצות.
6.12	תל־אביב נוה צדק „בצחוק ודמעה יהודה פולה – בצחוק ודמעה יהודה תקום" שעה 22.00.
6.12	חולון ריגה „בדי ימל – עבר ושב" שעה 22.00.
6.12	גבעתיים שביט „תשש החזוזה" שעה 22.00.
6.12	כפר־סבא עמל „יגאל בשן – כמו צועני" שעה 22.00.
6.12	הרצליה אודיטוריום מגדל דניאל „יהודה ברקן – בטן על בטן" שעה 22.30.
6.12	חולון אדמון „זוגות־זוגות" שעה 22.00.
6.12	קרית טבעון יובל אור „הלהקות חוזרות" שעה 21.00.
7.12	תל־אביב נוה צדק „יוסי בנאי – אם נדע לאהוב" שעה 21.00.
7.12	תל־אביב צוותא „חני לבנה" שעה 23.00.
7.12	קרית ים מופת „אריה אליאס – ארץ חזוקה" שעה 20.00.
8.12	עפולה היכל התרבות „אגדות נילס הולגרסון" שעה 16.30.
9.12	תל־אביב היכל התרבות „שלום ורוקדת עם נעמי שמר" שעה 20.45.
9.12	חיפה אודיטוריום „הללויה חנוכה לילדים" שעות 9.30—11.30 בבקר.
9.12	חיפה היכל הספורט רוממה „פסטיגל" שעות 9.00, 15.00, 17.45.
10.12	רמת גן אודע „פינוקיו" שעה 11 בבוקר.
13.12	נהריה בית קיי „שלושת השמוליקים – אנשים קטנים" שעה 21.00.
13.12	רמת גן אודע „יהודה פוליקר – עיניים שלי" שעה 22.00.
15.12	אשקלון רחל „כחול לבן בצבעים" שעה 21.00

בשבתות ובחגים בתל־אביב – גני התערוכה – לונה פארק – עיר השעשועים מ־10.30 בבקר ועד הערב.

ב„סופשבוע"
של ה־13 בדצמבר
יתפרסם מדריך
למבצעי מכירות במוצאי־שבת
של חנויות/מפעלים
המעוניינים להשתתף במדריך יפנו טלפונית 439274, 439546, זאב.

(צילום: חנס אנגלסמן)

סעודה לפצועים

שמיר יגאי ומירב בגין היו בין פצועי צה"ל שהתארחו שלשום בערב במסעדה־פאב „הקומקום" שעל גדות הירקון בתל־אביב. שמיר יגאי מחיפה, בן 23, היה קצין בשריון. הוא נפצע קשה בזמן אימונים, לפני כשמונה חודשים כשהתפוצץ בידיו מטען של חומר נפץ. מירב בגין, בת 20, בתו של ד"ר **זאב בנימין בגין** ונכדתו של ראש הממשלה לשעבר, **מנחם בגין**, נפצעה קשה לפני כשבעה חודשים, כשנפלה מהקומה החמישית של בית קרוביה בנתניה. מירב, שהיתה חיילת בעת שנפצעה, עוברת סידרת טיפולים והיא נראית ומרגישה טוב.

עם שמסתגל לכל דבר

פירוש חדש לעם סגולה שמע שר החינוך **יצחק נבון** בבואו להרצות בבית התנ"ך בתל־אביב, שבו הכריז **דוד בן גוריון** על עצמאות המדינה.

• נבון

נבון תיאר כיצד ראה בן גוריון את המושג עם סגולה. אחד מחוקרי התנ"ך אמר לנבון, כי לפי פירוש חדש הכוונה היא לעם המסתגל לכל דבר.

לשמע הגדרה זו חייך נבון, אך בהרצאתו דיבר ברצינות על כך שכיום, 12 שנה לאחר פטירת בן גוריון, מתייחסים רבים למושג עם סגולה בציניות ולעג. „אם נאבד את ייחודנו לא נוכל להתקיים", הזהיר נבון, אך רוב המנהיגים אינם מודעים לחובתם לשמש מופת לציבור"

נשות מופת בחיפה

ועדה ציבורית בראשות פרופ' מרים בן פרץ בחרה בנעמי ליאונציני, וודאד מטר ושושנה צחורי כנשות המופת של העיר חיפה, לרגל חגיגות יום האם ה־35, שייערכו ביום ראשון. שלוש הנשים יקבלו בשבוע הבא את התואר מידי ראש עיריית חיפה, אריה גוראל.

השלוש פעילות בויצ"ו, ביד לבנים, במשמר האזרחי ובאגף השיקום במשרד הביטחון, מעסיקות בחורות ממשפחות מרובות ילדים ונזקקות במתפרה כדי להקנות להן מקצוע, מדריכות במועדון לאנשים הסובלים מאובדן התמצאות במקום או בזמן, מייעצות לקשישים, לעולים חדשים ולחולים כרוניים.

עיטור צעירת המופת של חיפה יינתן למיכל טודרסקי, תלמידת כיתה י"א במגמת מכתבות בביה"ס בסמ"ת ולציונה פחימה, תלמידת י"א במגמת מזכירות באורט, המסייעות בהתנדבות לקשישים בתיקונים קלים בבתיהם. מארגנות מסיבות בבתי אבות ובמחלקה הפנימית בביה"ח „כרמל", פעילות במועצת התלמידים ובמשמר האזרחי ●●●

טהרה כמגן מאיידס

שמירת דיני הטהרה עשויה לשמש מגן מפני מחלת האיידס – קבע הרב **אפרים זלמנוביץ** ממזכרת-בתיה, מנהל „מכון העם והמדינה" לבירור בעיות חברה והלכה.

„העובדה שמחלת האיידס מתפשטת בקרב המזלזלים בדיני המשפחה, מודה מה גדולה התועלת שיש לאלה המנהלים חייהם על פי יסודות תורתנו", כותב הרב בחוזר שהפיץ.

הרב טוען, כי זלזול בתא המשפחה וחיי מין פרועים מחוצה לה מחלישים, לפי תורת ישראל, את המערכת החיסונית הגופנית והנפשית בגוף האדם. הוא מצטט את התורה האוסרת מגע הומוסקסואלי: „ואת זכר לא תשכב משכבי אשה תועבה היא".

הרב מצטט מומחים שכתבו, כי מחלות מסויימות הנפוצות אצל גויים אינן נפוצות בין שומרי דיני טהרה.

זרים מצליחים בספרות

פרסי־הספרות האחרונים בצרפת מיקדו את תשומת־הלב בסופרים זרים. בין השאר קיבל הסופר הדרום־אפריקני **ג'.מ. קוטזי** את פרס פמינה לסופר זר בעבור הרומאן "חייו וזמנו של מייקל ק." – שהנחיל לו בשעתו גם את פרס "בוקר" הבריטי.

את פרס מדיסי לסופר זר קיבל הסופר האמריקני (והיהודי) ג'וזף הלר בעד „אלוהים יודע", הרומאן האחרון מפרי־עטו.

גם סופר ישראלי זכה בעבר הלא־רחוק בפרס מדיסי לסופר זר. הכוונה לדוד שחר, שהרומאנים הירושלמיים שלו נהנים מהוקרה רבה בצרפת. אחד מהם, "יום הרוזנת" – שתורגם מעברית לצרפתית, כמו יצירות אחרות של שחר, בידי מנהלת המדור העברי של הספרייה הלאומית בפאריס, מאדלן נֶר – הביא לו בשנת 1981 את פרס־היוקרה.

אגב, פרס פמינה לספרות מקור ניתן גם הוא, בעצם, לסופר זר: הקטור ביאנציוטי, שקיבל אותו בעד הרומאן „בלי רחמיו של ישו", הוא ארגנטיני המתגורר בצרפת זה 25 שנה וכותב בצרפתית.

הסופגניה חוסלה

נשות היהלומנים ערכו אתמול בבוקר בבנין אורנים בת"א אירוע מיוחד לאיסוף 10 אלפים דולר, תרומת נילה לקשישים. אורחת הכבוד אמורה היתה להיות **שולמית שמיר**, העומדת בראש מיבצע הטלתרום, שייערך בשבוע הבא, והמועצה למען הקשיש.

הגב' שמיר לא הגיעה והתנצלה שעליה להיות בצהרים בירושלים ואחר־כך לחזור לת"א, כדי להופיע ב„ערב חדש". במקומה בירכה **רותי קפלן**, מרכזת המועצה למען הקשיש.

נשות נילה הגיעו לבושות בהדר, לארוחת בוקר–צהריים מגוונת. **טוביה צפיר** ומני פאר הופיעו ב„שעשועי רוטציה". הופיעה גם מקהלת קשישים ממועדון „גיל הזהב" בהרצליה. לאירוע הוזמנו כ־50 קשישים וקשישות מהמועדון.

תוכננה הגרלה פומבית של סופגניה ענקית, אבל הנשים פשוט התנפלו עליה וחיסלוה בטרם הוגרלה.

בתמונה: יו"ר נילה **חנה גרטלר** ושתי קשישות (צילום: ראובן קסטרו)

איפה היהודים מדרא"פ

„עלינו ארצה לפני כשנה והשארנו ביוהנסבורג בית עם שני דונמים" – סיפרו בני הזוג **אגרט** למ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, **יצחק שמיר**, שאותו אירחו בביתם החדש באפרת.

„היכן נולדת?" שאל שמיר את מארחו.

„אני יליד לבוב והמשפחה שלי היא מולוצלבק", השיב אגרט. שמיר: „שר החוץ הפולני סטפן אולשובסקי בא משם. כשפגשתי אותו באו"ם לפני כמה שבועות הוא סיפר לי על כך. אמרתי לו שיש לי שני ידידים שנולדו בעיר זו, יעקב מרידור ואליהו עמיקם. 'אם הם ידידים שלך', אמר לי אולשובסקי, 'אזמין אותם לביקור בפולין'".

„נו, והם הוזמנו?", נשאל שמיר.

„לא, כי בינתיים הוחלף אולשובסקי ובמקומו מונה לשר חוץ מריאן אורזחובסקי". העיר על כך ירון אחימן, ראש מועצת אפרת: „אני בטוח כי תמצא בישראל ידידים רבים גם של השר הפולני החדש".

העיר שמיר: „בפולין כמעט לא נותרו יהודים; בדרום אפריקה יש יהודים רבים. אנחנו מוכנים להם שיעלו לישראל, אבל משום מה הם מהגרים למקומות אחרים" ●●●

„ט. פאואר לא היה דו־מיני"

לעומת 3,000 המעריצים שצבאו על פתח בית הקברות בהוליווד ביום הלוויתו של **טיירון פאואר** לפני 27 שנה, נכחו באזכרה השנה כ־50 מבני משפחתו ומעריציו.

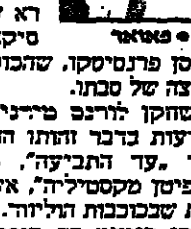

• פאואר

את פאואר הדשוו בזמנו לגדול המאהבים של הקולנוע, רודולף ולנטינו. בין המכבדים את זכרו היה טיירון למרנש, בן ה־45 שנקרא על שמו, ומוסיקאי צעיר בן 20 מסן פרנסיסקו, שהכוכב היה נשוא ההערצה של סבתו.

השחקן לורנס טירני נזף במפיצי השמועות בדבר זהותו הדו מינית של גיבור „עד התביעה", „חוד התער" ו„הקפיטן מקסטיליה", אשר הופיע עם היפות שבכוכבות הוליווד.

מרי רוזנק בת ה־79, שהשתתפה ליד קברו ביום הטכס, סיפרה שהיא מעריצה אותו זה 10 שנים, אוספת פוסטרים שלו והולכת לחזות בכל סרטיו. „היו לו קסם ונוכחות שחסרו לאחרים. עובדה שאחרי 27 שנה, עדיין באים כל האנשים האלה", אמרה ●●●

נגנים מהתזמורת הפילהרמונית וזמרי אופרה ניגנו בתרומה בפני קהל יוצא דופן – עשרות נערות ונערים הסובלים מפיגור ביכולת. האירוע, הראשון מסוגו בארץ, התקיים במוסד למפגרים „אבן־חן – אמנה" בנתניה. את האירוע ארגן „הוועד המוסיקלי" – גוף הפועל על־ידי התזמורת הפילהרמונית הישראלית. בפני הנערים המפגרים הופיעו נגני קשת מהתזמורת הפילהרמונית, שלישיית זמרי אופרה „בת שהר" והזוג ברכמן – נגני חליל ונבל. לאחר הקונצרט שוחחו הנגנים עם חניכי המוסד. במעמד נכחו המפקחת הראשית של השירות למפגר והממונה הארצי למוסיקה במשרד החינוך. במוסד „אבן־חן" זוכים הילדים לטיפול אישי ומסור. בבית המבוגרים מקלטים הבוגרים שבקרב המפגרים בו הם מוכשרים לקראת באותם לחיים נורמליים בקהילה.

מפגרים קובעים את גורלם

יו"ר אקי"ם, שחזר מקונגרס בהאמבורג על חינוך מפגרים, מספר על שיתופם בדיונים ובוועדות

שרה פרידמן

מפגרים לוקחים את גורלם בידיהם. לאחר דרך ארוכה, שהחלה בהשלכת ילדים "פגומים" מצוק גבוה, משתפת החברה, במידה הולכת וגוברת, את המוגבלים בקביעת דרך חייהם. יצחק גניגר, יו"ר אקי"ם ומנכ"ל התיק, שב בימים אלה מקונגרס בהאמבורג אשר דן בבעיות „הנכה המפגר ושיתופם בחיי קהילה". לדבריו, מספר גדול של מפגרים השתתפו בקונגרס כצירים. דבר ההולך ותופס מקום בוועידות מסוג זה.

לישראל חלק נכבד בתהליך זה. ב־1968 התקיים בירושלים קונגרס של הליגה הבינלאומית של הארגונים למען המפגר ובמסגרתו התקבלה „הצהרת זכויות המפגר", שזכתה להכרת האומות המאוחדות שלוש שנים מאוחר יותר. עיקרה של הצהרה זו מדבר על כבוד האדם, על מתן אפשרות למפגר לדבר במידת האפשר בכוח עצמו ולייצג את האינטרסים שלו.

בשוודיה נמצא התהליך בשלב מתקדם ביותר. קבוצות מפגרים למדו את סוד ההשתתפות בדיונים והם מיוצגים בדיונים על שרותים שנים תכיפות להם. „לימדו אותם לא לקרוא קריאות ביניים בזמן שאחרים מדברים, להקשיב למה שאומרים. הייתי אומר שהכשרה דומה היו צריכים לעבור אישי ציבור שנים ואין זה יוצא דופן. המפגרים מדיים שביכולתם לקבוע דברים וכאשר זה נוגע להם, הם מתעניינים ומדברים לעניין" אומר יצחק גניגר.

בקונגרסים הראשונים בהם השתתפו, בדרגה תיירותית, היה השיתוף פסיבי. השנה, בהאמבורג, הגיעה התעניינותם גם להפגנה בה דרשו התייחסות רצינית יותר לדבריהם. „צירי הוועידה נדהמו", אומר יצחק גניגר. „הם נכנסו לאולם הדיונים, בעצם לקבוצת דיון, ומחו על כך שהוכנה להם תכנית אלטרנטיבית במקום הדיונים המרכזיים. כן מחו על הכוונה שלא לשתפם בקונגרס בברזיל, בשל העלות הגבוהה של הנסיעה. „הם השיגו את רצונם. הבטיחו להם שישתתפו בברזיל ויקחו בחשבון את הפנייה לשנות את התכנית החלופית".

בתוכניה, שנשלחה לכל משתתפי הוועידה וכה כל אחד מהמשתתפים כתב מספר מילים, מיוצגים גם המוגבלים. אריברט פיביק, משתתף ותיק בוועידות, מפגר, כותב: „נדון בשיתופנו בחיי הקהילה ובבעיות הכרוכות בכך. אנו רוצים להוליך חוויות, להציע הצעות שיובילו להכרה רבה יותר בנו ולשוויון".

„שנים אני נלחם נגד הנוהג לדבר על המפגר הבוגר כעל ילד ולהתייחס כאילו אינו מבין על מה מדובר. אחוז קטן מאוד מהמפגרים תואם את הסטריאוטיפ של מוגבלי ריר וחסרי מעצורים. ורובם המכריע יכול ורוצה לקחת חלק בשיחות עליו ועל גורלו", אומר יצחק גניגר.

שתי דוגמאות ממשיות הוא מביא מנסיונו בדיונים עם קבוצות מפגרים, שהיו לו לאחרונה. חברי קבוצת הדיון התבקשו למתוח ביקורת על קייטנה שהיתה בקיץ. „בדרך כלל נוהגים מפגרים ללכת שבי אחר דברים של הדובר הקודם", מספר גניגר. „אך כאן היינו עדים לביקורת בונה ושונה אצל כל אחד ואחד. כאשר אחד מתח ביקורת, שאלתי אותו אם לא ייצא שוב לקייטנה. הוא צחק עלי ואמר – מה איתך, כל אחד צריך נופש פעם בשנה", הוא מדייד. „וכך גם עם ההעברה להוסטלים, לדיור באחריות עצמית, עם היציאה לעבודה. שתי בחורות עברו לאחרונה לדיור עצמאי, ללא שומר. הן מתפרנסות, מחליטות כמעט הכל לבד, עם ביקור מדי פעם בפעם של אחראים באקי"ם".

ההתפתחות לכיוון עצמאות כמעט מלאה למוגבלים היא, לדעת יצחק גניגר, בלתי נמנעת. אין, לדעתו, להחפז מדי. יש למצוא את שביל הביניים בין מה שנעשה למשל בשוודיה, לבין המתרחש בארצות הברית. התפתחות הדרגתית ומתוכננת לקראת עצמאות מלאה. יש בכך גם כדאיות כלכלית, לדבריו: „מפגר עצמאי, בדירות בודדות, עולה למדינה 50% מעלות מפגר במוסד. אולי הטיעון הזה, לפחות, ישכנע את בעלי הדעות הקדומות. מסכם גניגר: „אם יקבלו רבים את העיקרון של כיבוד זכויותיו של המפגר כאדם ויחשבו בו יותר, יראו גם את התועלת שהוא יכול להביא לחברה. כך תלמד החברה לכבד את המוגבלים".

לאון אשכנזי באולפן: „צריך הרבה דמיון למצוא את ה'במקום'" (צילום: מוטי בראודיה)

ה„תרמית" של „זהו זה"

ליאון אשכנזי, האביזרן של „זהו זה": על המסך – מציאות, במציאות – אשליה

דליה פלג

אין זה סוד כי בתוכניות אחר־הצהריים לילדים ונוער – „זהו זה", „סומסום", או „פרפר נחמד" – צופים גם מבוגרים. אולי בגלל רמתן הגבוהה, אולי פשוט טוב להיזכר... את השחקנים, כמו שלמה בר־אבא, גידי גוב ומוני מושונוב מכירים הצופים. פחות ידוע הוא האיש מאחורי הקלעים – האביזרן – המשלים את התמונה.

באחד משידורי יום חמישי התלווינו אל לאון אשכנזי, אביזרן הטלוויזיה הלימודית, לקראת שידור התכנית „זהו זה". עם המפיקה והעורכת תמר לוטן. הצופים שראו את מוני סוגר את מרפסת דירתו בבלוקים (כדי לקבל חצי חדר נוסף) ואת פקיד „אישורי הבנייה" (גידי גוב) מסרב לאשר לו תוספת בנייה, זוכרים את הסלון של מוני: טלוויזיה, כורסה, שולחן, מאפרה עם בדלי סיגריה. החדר אורתים לכל דבר, עם מרפסת ההולכת ונבנית וברקע מראה פסטוראלי. על המסך זה נראה יפה, כמעט אותנטי, אך מי שמוזמן לאולפן מגלה את ה„תרמית": הסלון אינו אלא פינה קטנה באולפן, עם קירות־עץ מדיקט, ובלוקים שאינם אלא מלבני קל־קר צבוע בצבע המזכיר מלט.

מי שאחראי לאשליה הזאת – יחד עם המפיק, הבמאי, התפאורן, איש־הקול והצלם – הוא כושר האלתור והדמיון של לאון אשכנזי, האביזרן. לאון (32), יליד קיבת, עלה לישראל בשנת 1959. בארה"ב למד צילום, איפור ועבודה מעשית באביזרנות. במסגרת לימודיו לקח חלק בסרט „רצח בחדר מיוחד" ועיצב סרט פרסומת אמריקני למוצרי קוסמטיקה כמו שמפו וקרם־גוף, שאמור היה להישלח למדינות ערב. איך יוצרים את הצבע והאווירה האוריינטליים? „לקחנו פוסטר גדול של מידבר סהרה, בנינו מאהל בדואי ובמרכזו אמבטיית שיש עם קצף. השלים את התמונה רקע סידור צמחים טרופיים".

לטלוויזיה הלימודית הצטרף אשכנזי לפני חמש שנים. הוא מאוהב בעבודתו. את „זהו זה" מעבירים בשידור חי – והוא אוהב את המתח. „תסריטים מתחלפים כל שבוע. יש ויכוחים, יש לחץ בעבודה עד לרגע האחרון, אבל כשמגיע רגע השידור – הכל חולף והאווירה באולפן מצויינת". כל סידרה והאילתורים שלה. איך משיגים את האביזרים או הרהיטים? „משתדלים להשיג חלק מהם בהשאלה. כך, למשל, בסידרה 'קרובים קרובים' צריך היה מקרר לסרט. פניתי לאמקור, שתרם מקרר ומיקסר". ברוב המקרים הופכת ההשאלה לתשורה לטלוויזיה ובתום כל סידרה חוזר החפץ (במקרה זה המקרר) למחסן עד לשימוש הבא, בסרט אחר.

„צריך הרבה דמיון וקומבינציות למצוא את ה'במקום' וה'כאילו' שדומים ככל האפשר, להשלים את החסר ולפתור בעיות תוך כדי צילומים", מספר לאון. כדי להתרשם מהחידושים ורעיונות הוא נוהג לצפות לעיתים מזומנות בסרטים ולבקר בתערוכות. מרבית האביזרים עשויים מחומרים פשוטים. אבל על המירקע הם עושים את הרושם הנדרש.

אף לא רגע של שיעמום. לאון כבר מתכונן לחידוש הסדרה „קרובים קרובים" שתוקרן לקראת ינואר.

هكذا من الأهل

שבוע ימים בלבד בתל־אביב!! בחנוכה!!

התיאטרון העממי א. דשא (פשנל) מציג:

ההצגה המקורית הטובה ביותר
עוץ לי גוץ לי
מאת אברהם שלונסקי

בימוי יוסי ברמון • הלחין דובי זלצר • צייר רודא ריילצר

בעקבות ביצועו של יוסי יזרעאלי
הגשש החיוור ★ עפרה חזה ★ ציפי שביט
שושיק שני ★ אריק לביא
שלמה וישינסקי ★ יואל ליבא
תפאורה מרהיבה זמרים ותזמורת

בחנוכה – בתל־אביב „היכל־הספורט" יד־אליהו

מחר, מוצ"ש 7.12 בשעה 6.00 בערב
יום א' 8.12 – 3 הצגות בשעות: 3.00 אחה"צ, 5.15 אחה"צ, 7.30 בערב
יום ב' 9.12 – 3 הצגות בשעות: 10.00 בבוקר, 12.45 בצהריים, 3.00 אחה"צ

הפצה ראשית: משרד „לאן", דיזנגוף 101 תל־אביב, טלפון: 231189, 247373 03. כרטיסים להשיג בכל המשרדים וב„טיקטרון", טלפון 5231666 ביפו. „לאן" דיזנגוף ת"א קינגסטון „המוסכה" 492611

משרד התיאטרון: דיזנגוף 108 תל־אביב טל. 03-221269

מוקשה: תיאטרון • בידור • מוסיקה

גדי יגיל
בתכנית בידור חדשה
סובר ושב

חולון „רינה" מחר יום ו' 6.12 ב־10.00
תל־אביב „בית־החייל" מוצ"ש 7.12 ב־9.00
אריאל „מתנ"ס" יום א' 6.12 ב־9.00
חיפה „שביט" 13.12 ב־10

ערב חד־פעמי
גידי גוב, יוסי וכשר
שלמה בר־אבא
שלמה ידוב
מוזי מושטוב

רבקה מיכאלי ★ מני פאר
איך להיות אמא יהודיה בעשרה שעורים

בצחוק ודמע
יהודה נפלה
בצחוק ודמע
יהודה תקום

יהודה פוליקר
עיניים שלי – בהופעה

בדיחה בגוז הזהובה
בדרך הכרמל של פסטיגל 85

יגאל בשן
עוזי חיטמן
יונתן מילר
כתו צוותי

יהודית רביץ
דרך המשי

הבימה – התיאטרון הלאומי	התיאטרון הקאמרי	התיאטרון העירוני חיפה
בירדי זמני – הערב 5.12 ב־20.30; המלך מתיא הראשון – מוצ"ש 7.12 19.30, 17.30; יום א' 8.12 15.00, 17.15, 19.30; המרדים – מוצ"ש 7.12 ב־21.00; רוביקון קרזו – בבימתון – הערב 5.12, מוצ"ש 7.12 20.30	„מנקיניס" – בגבות אדום – אפשרות; האופרה הלסמנית מפולין – הערב 5.12, מוצ"ש 7.12, יום א' 8.12, יום ב' 9.12, יום ג' 10.12, יום ד' 11.12; דבש פרא – שמולוב – מוצ"ש 14.12, יום א' 15.12; קידוש – בצוותא – מוצ"ש 7.12	פלשתינאית – בתיאטרון חיפה – הערב 5.12 ב־20.30, מוצ"ש 7.12 ב־17.30; בשעה 20.30 לסדרה 09; יעקב קורצ'ק – יומן מן הגטו – במועדון ת. עירוני חיפה – היום 5.12 ב־16.00, במוצ"ש 7.12 ב־17.30; שלוים קשים – בפ"ת 7.12

ליאור שוק | פנחס פוסטל | משה יוסף | בשיתוף תיאטרון בית לסין מציגים:

בנמל יפו החל מ־7 עד 12 בדצמבר בשעה 20.30

תיאטרון קריקוט 2 – מפולין
טדיאוש קנטור
בהצגה
הכתה המתה

כרטיסים להשיג: בקופת בית לסין וייצמן 34 טל. 216853
בהדרן אבן גבירול 90 טל. 220622, 221792 וביתר המשרדים

מחר, מוצ"ש, 7.12 ב־8.30 – הצגה ראשונה • אסור להחמיץ!

הפסטיבל הישראלי לשירי ילדים מס' 16

בחנוכה תשמ"ו 7-16 בדצמבר 1985

תל־אביב „היכל־התרבות": 7.12, 10.12, 11.12, 12.12, 13.12
תל־אביב קולנוע „תל־אביב": 14.12
ירושלים „בנייני־האומה": 8.12, 9.12 • **באר־שבע** „גילת: 15.12

כרטיסים: בת"א „הדרן"; י־ם: „כלעים"; בב"ש: „פרגוד" וביתר המשרדים בארץ.

משרדי ההפקה: מלון דיפלומט, ת"א. טל. 294422

שבתעתון מעריב
התיאטרון הקאמרי

עירית ת"א־יפו
בוקר אקטואליה ותרבות

בהשתתפות:

יו"ר ועדת החוץ והבטחון של הכנסת
אבא אבן
סגן שר החקלאות **אברהם כץ־עוז**
נציב שרות בתי הסוהר מנדד
רפי סויסה
יעל דיין
גילה אלמגור
בליווי **דנה שפיס** – פסנתר

מראיינים:
טלילה בן־זכאי ואבי בטלהיים

שבתעתון יתקיים ביום שבת, ב' בטבת תשמ"ו, 14 בדצמבר 1985 בשעה 11.00 לפנה"צ, באולם התיאטרון הקאמרי.

כרטיסים במחיר 3,000 שקל בלבד אפשר להשיג בקופת התיאטרון הקאמרי, מדי יום בין השעות 10.00–13.00 ו־17.00–20.00.

המחיר למנויי התיאטרון הקאמרי ולקשישים בעלי תעודת קשיש ת"א – 2,000 שקל.

מועצה מקומית גבעת שמואל אגף הנוער	אגודת הסטודנטים אוניברסיטת בר־אילן צוות תרבות	משרד החינוך והתרבות אגף התרבות והאמנות

מחול וזמר לחג האורים

מרתון ופסטיבל מחולות באולם הספורט של אוניברסיטת בר־אילן – מוצאי־שבת, 7.12.85,
נר ראשון של חנוכה, בשעה 21.00

בהשתתפות: להקות המחול: הורה אשקלון, בית בארבור ת"א, מועצה אזורית כרמל־מנשה, הטכניון ובית אבא חושי חיפה.

אמנים אורחים עוזי מאירי
להקת הפלמנקו של סילביה דוראן.
חבורת הזמר רגבים

הנחיה ודברי קישור: ד"ר דן רונן
ניהול אמנותי: שלמה ממן
מדריכה ראשית: לוסי ממן
ניהול מוסיקלי: נגסי ברנדס, עמיקם קימלמן
תפקה: סמי לוי
מפיק בפועל: ישראל דנינו

ריקודים אל תוך הלילה עם משה תלם, משה פנקס, ישראל שיקר, ירון מישר

כרטיסים: הדרן, אבן גבירול 90 טל. 248787 ת"א. לקבוצות הדרן טל. 221792, 220622 ת"א.
הכניסה בנעלי ספורט. ישיבה על המשטח.

מוזיאון ישראל, ירושלים
משרד החינוך והתרבות האגף לתרבות ולאמנות

לרגל פתיחות הביתן לאמנות ישראל ע"ש **אילה זקס אברמוב**
הננו שמחים להזמין את הציבור
ליום עיון בנושא:
„אמנות ישראל – היום"
ביום חמישי, כ"ט בכסלו תשמ"ו (12.12.85), בין השעות 9.00 עד 16.00,
בהשתתפות אמנים, מבקרים, אספנים, בעלי גלריות ומנהלי מוזיאונים.
יום העיון יתקיים באודיטוריום.
הכניסה לאחר תשלום דמי־כניסה למוזיאון.

מועדון מטיילי מעריב

התנועה התרבותית משכת
שבוע של תיאטרון בלונדון
9 ימים (8 לילות) ו־5 הצגות ★ ביצוע „אמיר טורס" ★ היציאה: 29.12
המלווה: אלכס אנסקי
פרטים: „מועדון מטיילי מעריב", מערכת „מעריב", טל. 03-439207

משרד החינוך והתרבות
המזכירות הפדגוגית
הוועדה לחינוך לתיאטרון לשכת מחוז המרכז

מפגש
מורי תיאטרון ודרמה

יתקיים ביום שלישי, כ"ז בכסלו תשמ"ו, 10.12.85, בין השעות 9.00–14.00, במרכזיה לחינוך יסודי, רחוב גרץ 10, תל־אביב.

נוכחות המורים לתיאטרון ולדרמה חיונית

בא לכם תקליט מדליק?
מקסימום 7
אין לו תחליף

סטיבן ספילברג
("אי. טי. חבר מכוכב אחר")
מגיש
קומדיית הרפתקאות

סרט שתראו פעם ועוד פעם ועוד פעם!! שיא הכנסות בארה"ב – 185 מליון דולר

חזרה לעתיד

מבצע כזה טרם היה!
בלעדי
לקוראי מעריב לנוער
2 הקרנות בכורה חגיגיות יתקיימו ביום שישי 6.12.85 בבתי הקולנוע
„בן יהודה" תל־אביב
„אורלי" תל־אביב
חלוקת כרטיסים היום משעה 4.30 אחה"צ בבתי הקולנוע „בן יהודה" ו„אורלי" תל־אביב.
פס קול הסרט מעל גבי תקליט הד ארצי

היכונו! בקרוב! הסרט
חזרה לעתיד
סרט הקופה מס' 1 באמריקה
בבתי הקולנוע בארץ

מקורות התברות

צו פרוק ואספות ראשונות
(4916/85)

צו פרוק ואספות ראשונות
(4919/85)

צו כנוס ואספה ראשונה
(10897/85)

צו פרוק ואספות ראשונות
(4921/85)

צו פרוק ואספות ראשונות
(4917/85)

קרא מחר ב־"דבר"

- דת ומדינה, מי מפריד, מי מושל – שלמה גינוסר, עליזה ולך, צבי זרחיה, טוביה מנדלסון, יורם פרי.
- תרום ושכח ב„טלתרום", עליבות ישראלית – נתן זועי.
- ממשלה בתרגיל – טלי זלינגר.
- שקספיר, היה או לא היה – אבי עוז, עמי דיקמן.
- צייר שהוא מאייר שהוא כותב שהוא קיפי – אבנר כץ.
- מדוריהם של יאיר גרבוז, אהוד מנור, קובי לוריא.

בדבר־השבוע

העין השלישית – בין מודיעין וכל השאר / יוסי מלמן • ביעותי טיסה / אמנון דנקנר • כוכבי ספורט לא משלמים / טדי פרויס • כותנת (בלי) פסים / ישראל לנדרס • אדם פאלק – סיפור חטיפה / נתן זועי • רשימה מן הבייבים / טובה מנדלסון • עוצו עצה ותופר / עליזה ולך • מאצ'אלך דלון / יגאל משיח

זאת ועוד
ב„דבר" של שבת וב„דבר־השבוע" וב„משא" לספרות ואמנות

פינה חמה ללב"י
הקרן למען בטחון ישראל

השבוע:

★ **התרומה הגבוהה:**
קבוץ גן שמואל,
500,000 שקלים

★ **התרומה המרגשת:**
בר זיכרוני זאב ת"א
לציון שנת ה־40 לשחרור ממחנות ההשמדה מאטהאוזן ומסקירכן ובהגיעו לגיל 75
75,000 שקלים

★ **התרומה הצעירה:**
עינת סרוק מראשון לציון
תורמת מדמי התוכנה,
10,000 שקלים

היום יותר מתמיד –
לב"י תן לבך ללב"י

קרן לב"י: רח' ד' (ארניא) 17, הקריה, תל־אביב 64734

סטיבן ספילברג
("אי. טי. חבר מכוכב אחר")
מגיש קומדיית הרפתקאות

סרט שתראו פעם ועוד פעם ועוד פעם!!
שיא הכנסות בארה"ב - 185 מליון דולר

חזרה לעתיד

עם מייקל ג'יי פוקס · כריסטופר לויד · ליאה טומפסון · כריספין גלובר
בימוי רוברט זמקיס (בעקבות האוצר הרומנטי) "BACK TO THE FUTURE"

בכורה ארצית בתל־אביב

„סינמה 1" ליל ששי: 10, 12 (חצות)
„שחף" שחרית שבת: 11 בבקר, 5 אחה"צ
„אורלי" מוצ"ש: 7.15, 9.30 א' עד ה': 4.30, 7.15, 9.30 ימים ב' עד ו' הצגות מיוחדות לתנוכה: 11 בבקר, 2 אחה"צ
„בן־יהודה" ימים שני עד ששי הצגות מיוחדות לחנוכה: 11.30 בבקר, 2.30 ו־4.30 אחה"צ
„חן" רחובות

הפצה: גולן גלובוס-קנון ישראל UNIVERSAL

מיכאל שרפשטיין מגיש:
אהבה בלתי אפשרית

אהרן איפלה
בסרטו של נסים דיין

"סרט חשוב." מאיר שניצר, קול ישראל

"השחקנית הראשית - אישיות קולנועית ממדרגה ראשונה, שאין כמוה בקולנוע שלנו."
גידי אורשר, גלי צה"ל

"אחד ההישגים הגדולים של נסים דיין". נחמן אינגבר, ידיעות אחרונות

שבוע 2
בתי קולנוע „לב" ת"א גם ליל שישי 10.30
„רב־גת" חיפה
„רון" ירושלים
„בית־העם" רחובות
ממוצ"ש „סטודיו" נתניה

הסרט תהילה מלא תחושות חיים אמיתיות... זהו סרט מהמם, המציף את הצופה באנרגיה ובכח...
("ספקטייטור")

הזדמנות נוספת ובלתי חוזרת!!!
„סינמה 1" ת"א
4.30, 7.15, 9.30

קולנוע תמוז
רמת אביב

2 סרטים גדולים לשבוע בלבד!

ששי: 22.00+24.15
שבת ובמשך השבוע 19.00
סרטו של מילוש פורמן
„שיער"

מוצ"ש ובמשך השבוע 21.30
הסרט עטור האוסקרים
„דמעות של שתיקה"

הופיע!
תקליט שנעון
מ ק ס י מ ו ם 7
התקליט שלא יזוז מהפטיפון שלכם...

מועדון מטיילי מעריב
טל. 03-439207

פטגוניה
והקרנבל בברזיל

טיול של 34 יום, הכולל את פטגוניה, ארץ־האש, ארגנטינה וצ'ילי – וכן הקרנבל הססגוני בריו

★ בביצוע והדרכה: „נאות הכבר" ★
היציאה: 12.1.85

גולן גלובוס-קנון ישראל
מפיצי סרטי UIP יוניברסל פרמונט מ.ג.מ. יונייטד ארטיסטס

ריצ'רד צ'מברליין
כוכב "שוגון"
בסרט ההרפתקאות החדש והמרתק
מכרות המלך שלמה
שבוע 2
„תל־אביב" ת"א ליל ששי 9.45, 12 | „אדיסון" ירושלים | „עצמון" חיפה
„אורדע" רמת־גן | „סביון" חולון ליל ששי 10 | „עצמאות" בת־ים

צ'אק נוריס
בסרטו החדש
המטרה אמריקה
שבוע 3
„הוד" ת"א ליל ששי 10, 12 | „רון" חיפה | „הבירה" ירושלים | „הוד" גבעתיים | „רינה" חולון
„אסתר" נתניה | „היכל" הרצליה | „אסתר" אשקלון | „קריות" חיפה

„מצויין" העולם הזה
★★★½
ידיעות אחרונות
קולונל רדל
שבוע 6
„סינמה 2" תל־אביב
ליל ששי 10
מוצ"ש וכל השבוע 6.00, 9.00

סטיבן ספילברג
("אי.טי. חבר מכוכב אחר")
מגיש קומדיית הרפתקאות -שיא הכנסות בארה"ב
חזרה לעתיד
בכורה ארצית תל־אביב
„סינמה 1" ליל ששי 12, 10 | „שחף" שבת 11 בבקר 5 אחה"צ | „אורלי" מוצ"ש 7.15, 9.30 א'-ה' 4.30, 7.15, 9.30 ב'-ה' 11, 2 אחה"צ | „בן־יהודה" שני-ו' 11.30, 2.30 ו־4.30 | „חן" רחובות

ריצ'רד פריור בקומדיה
הבזבוז הגדול
סרטו של וולטר היל
(48 שעות)
שבוע 8
„דרייב אין" תל־אביב ליל ששי 10 מוצ"ש וכל השבוע 7.15, 9.30
„הוד" רחובות | „דוד" הרצליה | „נעמן" ראשל"צ | „קריות" חיפה

מרכז מכבי ישראל | מועצה מקומית זכרון יעקב | מכבי צעיר זכרון יעקב האיגוד הישראלי לניווט

בחסות מעריב
צעדת זכרון יעקב

בשבת 7 בדצמבר 1985 – כ"ו בכסלו תשמ"ו

★ מסלול: 11 ק"מ – זינוק בשעה 08.30 מיד למייסדים בזכרון (ע"י תחנת אגד) נווה רמז – שמורת רמת הנדיב – נווה שרת – מבטחים – חזרה.
★ דמי השתתפות: 3.500 שקל – הרשמה בזינוק.
★ הסעה מאורגנת: מישובי מרכז הארץ – פרטים והרשמה במרכז מכבי עד 5 בדצמבר 1985.
★ דמי הסעה והשתתפות: 10.000 שקל ליחיד.
★ בסיום הצעדה יחולקו מדליות ותעודות למשתתפים.
★ קבלת מידע: במרכז מכבי ישראל, רחוב אבן גבירול 68, ת"א, טל. 03-264238/9.
★ המעוניין לקבל פרוספקט על כל צעדות מכבי בעונת 85/6 יפנה למרכז מכבי.

הצעדה הבאה: צעדת גדרה בשבת ה־14 בדצמבר 1985.

ניווט זכרון יעקב
במקביל לצעדה תערך תחרות ניווט בארגונו של האיגוד הישראלי לניווט – יוענקו פרסים למקום ראשון, שני ושלישי.
דמי השתתפות: 4.000 שקל ליחיד. הרשמה בזינוק.

דמי חנוכה לילדים ולהורים:

מבצע מיוחד לקוראי „מעריב תל־אביב"

הקרנת־חינם חגיגית
לסרטו הקלאסי של וולט דיסני
„חברי הדרקון אליוט"

ההקרנה תתקיים ביום שבת ה־7 בדצמבר בשעה 5 אחה"צ, בקולנוע „רב־חן" בתל־אביב. הלושי־כניסה יפורסמו בגליון הבא של „מעריב תל־אביב"

התקליט שחיכיתם לו
מקסימום 7
חם... לוהט... מדליק...
עכשיו בחנויות התקליטים

מועדון מטיילי מעריב
מותר מקומות בודדים לגברים בלבד!

חופשה אילתית לפנויים/ות ורווקים/ות
חופשה מיוחדת, עם שפע פעילויות ואירועים לפנויים, פנויות, רווקים ורווקות – גילאי 25-45 ★ החופשה במלון „אלמוגים" באילת, והיא כוללת גם מפגש עם פסיכולוג וכן הסעה הלוך ושוב מת"א ★ תאריך החופשה: 19-22 בדצמבר.
פרטים והרשמה: „מועדון מטיילי מעריב", מערכת „מעריב", טל. 03-439207.

"איכות קולנועית מדהימה. 8½ בסולם. גלי צה"ל
"קולנוע מופלא. העיר "מגרה ותוסס". הארץ "הברקה... מעריב
"אחד מתפקידיה הגדולים ביותר של איזבל אדג'ני". קול ישראל

איזבל אדג'ני
בחורה הקולנועית המדוברת ביותר באירופה

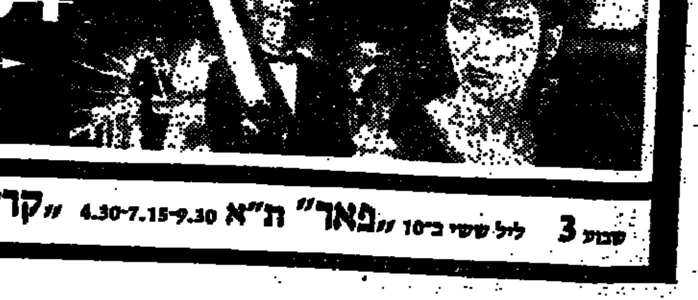

רכבת תחתית
SUBWAY

שבוע 3 ליל ששי ב־10 „פאר" ת"א 4.30-7.15-9.30 „קרן אור המחודש" חיפה

חה בקולנוע חה בקולנוע חה בקולנוע חה בקולנוע חה בקולנוע

ח ז ר ה ל ע ת י ד

סטיבן ספילברג

מגיש קומדיית הרפתקאות שהראו פעם ועוד פעם ועוד פעם! בבורה ארצית תל־אביב

סינמה 1 ליל שישי 10 + 12 בלבד הצגות שחריות שבת 11 בבוקר + 5 אחה"צ בלבד

„אורלי" 4.30, 7.15, 9.30 הצגות מיוחדות לחנוכה: 11 בבוקר ו־2 אחה"צ (שני–ששי)

בן יהודה שני–ששי 11.30 בבוקר + 2 אחה"צ 4.30 אחה"צ

„גל" רחובות

מכרות המלך שלמה

קנק מרטי המזלה וההרפתקאות הקשיר על מסכי הקולנוע בארץ! ריצ'רד צ'מברליין כוכב „שוגון" יוצא למסע מסוכן בעקבות מכרות המלך שלמה, שיא של מתח, שיא של הרפתקה

תל־אביב ת"א, **עצמון** חיפה וברחבי הארץ

הפרס לכל המשפחה בכל האזורים

הצטרפו להרפתקה! גלהיט של **סטיבן שפילברג** **"הגוּנִיס"** בידור משעשע לכל המשפחה

שבוע 3 „רבחן" תל־אביב

שישי 10—12.15 חצות, שבת 11 בבוקר, מוצ"ש 7.20 ,9.45, א' 5 ,7.20 ,9.45, ב'—ה' 11, 2, 5, 7.20, 9.45

המטרה אמריקה

צ'אק נוריס

משגע את הצופים בתפקיד המרגש ביותר. טרוריסטים פולשים לאמריקה, רק הוא יכול לעצור בעדם... סרט הפעולה המצליח של המסך הקולנוע. סוחף מעולה! בסרט כאפה חזק!

שישי 10—12 חצות, שבוע 3 „הוד" תל־אביב, „רון" חיפה, „סמיפורי" ירושלים, „הדר" גבעתיים וברחבי הארץ

הצטרפו להרפתקה! גלהיט של **סטיבן שפילברג** **"הגוּנִיס"** בידור משעשע לכל המשפחה

שבוע 3 „אורנע" ירושלים, מוצ"ש 7, 9.15, ימי חול 4.30, 6.45, 9

אגם הברבורים SWAN LAKE

לראשונה על מסך הקולנוע! הבולשוי בלט בהפקה מרהיבה ובלתי נשכחת אגם הברבורים עם המוסיקה של צ'ייקובסקי לשוחרי הבלט והאמנות צפויה חוויה קולנועית עשירה ומרגשת

שבוע 2 **גת** תל־אביב, חול: 4.30, 7, 9.30

הבולשוי באלט בצ"נ

אגם הברבורים SWAN LAKE

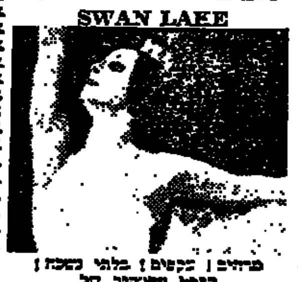

מרהיב! מקסים! בלתי נשכח! הבלט המרהיב של אגם הברבורים בהפקה קולנועית חדשה על מסך גדול — בדולבי סטראו! חוויה בסרט נפלא עשיר עם המוסיקה של צ'ייקובסקי

שבוע 2 **גת** תל־אביב, 4.30, 7, 9.30

אגם הברבורים SWAN LAKE

לראשונה על מסך הקולנוע! הבולשוי בלט בהפקה מרהיבה ובלתי נשכחת אגם הברבורים עם המוסיקה של צ'ייקובסקי לשוחרי הבלט והאמנות צפויה חוויה קולנועית עשירה ומרגשת

שבוע 2 **גת** תל־אביב, מוצ"ש 7, 9.30

הבולשוי באלט בצ"נ

אגם הברבורים

מרהיב! מקסים! בלתי נשכח! הבלט המרהיב של אגם הברבורים בהפקה קולנועית חדשה על מסך גדול — בדולבי סטראו! חוויה בסרט נפלא עשיר עם המוסיקה של צ'ייקובסקי

שבוע 2 **גת** תל־אביב, מוצ"ש 7, 9.30

הבולשוי באלט בצ"נ

אגם הברבורים

מרהיב! מקסים! בלתי נשכח! הבלט המרהיב של אגם הברבורים בהפקה קולנועית חדשה על מסך גדול — בדולבי סטראו! חוויה בסרט נפלא עשיר עם המוסיקה של צ'ייקובסקי

שבוע 2 **גת** תל־אביב, מוצ"ש 7, 9.30

האיש עם הנעל האדומה

קומדיה מוססת ובצחוק רק מתחיל... סלמגר מסורף!

שבוע 2 „דקלי" ת"א, כל השבוע 7.15, 9.30

הצטרפו להרפתקה! גלהיט של **סטיבן שפילברג** **"הגוּנִיס"** בידור משעשע לכל המשפחה

„אורלי" חיפה, מוצ"ש 6.45, 9.15, יום א' 4.30, 6.45, 9.15, ימים ב'—ה' 11, 2, 4.30, 6.45, 9.15

א ג ד ה

סרטו החדש של רידלי סקוט („בלייד ראנר")

פנטזיה קולנועית מרהיבה עם: טום קרוז (כוכב הקולנוע של ריקי)

מגורות רכות מכבי לסרטים, זה סיפור של סרט המגע לאגדה

בכורה ארצית „גורדון" תל־אביב, מוצ"ש 6, 7.30, 9.30, ימי חול 4.30, 7.15, 9.30, שיום ב' גם ב־11.30 בבוקר

הבזבוז הגדול Brewster's Millions

כואו לשכוח מכל הצרות! הפנטסטית הקומית סקומית מטורפת של כספים וכוכבים. ריצ'רד פריור מוסיקאי מבי 1, בסרטו מתוח של הלפר הול („48 שעות"). מה קורה לאדם שצריך לבזבז 30 מיליון דולר בשלושים יום?

שבוע 8 „דרייב אין" ת"א, שישי 10, מוצ"ש וכל השבוע 7.15, 9.30

„הדר" ראשון, „דודי" הרצליה, „נעמן" ראשל"צ, „קריון" חיפה

קולונל רדל COLONEL REDL

דרמה מסחררת!!! סרטו של איטוואן סאבו (מפיסטו) פרס המושבעים בפסטיבל קאן 1985!

קלאוס מריה ברנדואר

מגלם רב עוצמה בקולונל רדל. להיות אציל גיבור, או מרגל? הסרט שובה בשכבים במכשפים מפי המבקרים הנסוכל!

שבוע 6 „סינמטק 2" ת"א, שישי 10 בערב, מוצ"ש וכל השבוע 6—9, פרס השוב — על ההצגות!!!

הצטרפו להרפתקה! גלהיט של **סטיבן שפילברג** **"הגוּנִיס"** בידור משעשע לכל המשפחה

שבוע 3 „אוראיס" המרכז, מוצ"ש 7 9.30, ימי חול 4.30 7 9.30, ימים ב'—ה' גם 11 בבוקר

לרקוד עם זר DANCE WITH A STRANGER

הפרס הטוב ביותר בפסטיבל קאן 1985

מירנדה ריצ'רדסון

בתפקיד רות אליס, האשה האחרונה שהוצאה להורג בבריטניה, בדרמה של השנה! סרטו של מייק ניואל

קולנוע **במוזיאון תל־אביב**

שבוע 13, מוצ"ש: 7.15, 9.30, שיני ערב: 4.30, 7.15, 9.30

סוזאן, סוזאן DESPERATELY SEEKING SUSAN

מדונה

משגעת את העולם בהופעתה הקולנועית ידועת כזאנר הרווקה בקומדיה של השנה! חיים כאלה מטורפים רק שחיים יכולות לחיות... „מפטמלי" בסרט מהגה להצליחה עצמה. קומדיה יכולו כיף, מוסיקה של מון מילטון

כקסיסה, ביחודת שבועים אוהבים

ממוצ"ש „עממי" נוה שאנן

הגינגה האמריקאי

מותחן פעולה מרתק!!!

הוא הגיע הגיבור האמריקאי. קרב פנים אל פנים בלהיט הפעולה של השנה. אם ראיתם את רמבו — אל תחמיצו את הנינג'ה — סרט כאפה במקור אקשן!!! שובר הקופות הפרש

שבוע 7 „מקסים" ת"א, **אמפי** חיפה, **חן** באר־שבע, „שלום" פתח־תקווה, „ראשון" ראשל"צ

קאל

סיפור סוער מרגש... „קאל" — סרטו של דייוויד פוטנם („דמעות של שתיקה") שזכה בפרס המשחקת הטובה ביותר בפסטיבל קאן 84. הלן מירן — כוכבת בכורה. מוסיקה: מרק קנופלר

שבוע 6 „רב חן" ת"א, שישי 10—12.20 חצות, מוצ"ש 7.40, 9.40, חול 5, 7.20, 9.40

אהבה בלתי אפשרית בסרט ישראלי מרגש ויפה

אהרון איפלה בסרטו של נסים דיין

שבוע 2 קולנוע „לב" תל־אביב, ימי חול 2, 5, 7.30, 9.40

רומן אהבה שיכבוש את לבכם

אהרון איפלה בסרטו של נסים דיין

שבוע 2 רב גת חיפה, מוצ"ש 7, 9.15, ימי חול 4.30, 6.45, 9

סרט ישראלי שונה חשוב ומומלץ!

אהרון איפלה בסרטו של נסים דיין

שבוע 2 רון ירושלים, מוצ"ש 7, 9, ימי חול 4.30, 7, 9

מועדון מטיילי מעריב

וגם השנה, בתקופת כריסטמס, ממשיכים במבצע המסורתי:

חגיגה של כדורגל אנגלי

חופשה של 11 יום, הכוללת צפיה בארבעה משחקי־כדורגל: מנצ'סטר יונייטד-ארסנל; צ'לסי-טוטנהאם; סאותהמפטון-נוטינגהם פורסט; אורדטון-מנצ'סטר יונייטד ☆ בתכנית גם: ביקור „מאחורי הקלעים" באיצטדיון „וומבלי" וכרטיס למחזמר ☆ ביצוע: אופיר טורס ☆ היציאה: 19.12.

פרטים: „מועדון מטיילי מעריב", מערכת „מעריב", קרליבך 2, ת"א (טל. 03-439207).

זאהי ארמלי, שב להרכב חיפה ומבטיח:

אבקיע לפחות שער

מאת יונתן הללי

"אני אוהב לראות את הכדור חולף על פניו של השוער ומתנקז הנכנס לרשת. זה החיים שלי. אינני יודע כמה שערים אבקיע בשבת, אבל אני משוכנע שאצליח לכבוש לפחות אחד" – כך אומר זאהי ארמלי, החוזר להרכב האלופה בשבת נגד שמשון, לאחר שבועיים של היעדרות בגלל עונש הרחקה.

ארמלי, שהשקיף בשני המשחקים האחרונים על חבריו מהיציע אינו חושב שתוצאת התיקו מול מכבי שעריים בשבת האחרונה, יש בה כדי להעיד על "משברון" בשורות האלופה. "הקבוצה שיחקה בשבת יפה, החמיצה מספר הזדמנויות ורק במזל נשארה התוצאה מאופסת. אני חושב שהקבוצה מתפקדת היטב".

זאהי, צנוע בדרך כלל, אינו חושב ששובו להרכב יביא נצחונות כבמטה קסם. "נכון שאני רעב לכדור ורוצה לראות אותו מפרפר ברשת, אבל מכאן עד לבוא ולומר שאני המושיע, זו שטות גמורה. גם איתי סיימנו בתיקו ואף הפסדנו, כך שאיני חושב שזאהי ארמלי הוא מתכון בטוח לניצחון".

שובו להרכב החיפני מעורר שאלה מעניינת, מי משחקני האלופה ייאלץ לפנות את מקומו. לארמלי תשובה מעניינת: "לדעתי, חזרתי להרכב תבוא על חשבון שחקן קישור. צדוק מלכה צריך לשחק יחד עם רוזנטל ואיתי וסלקטר ישחק יותר מאחור. כך שארבעתנו יכולים להיות פתרון טוב לבצורת השערים של השבוע שעבר".

לסיכום אומר ארמלי: "שמשון אינה צריכה להדאיג במיוחד. ממילא לא יודעים בשמשון, לפחות על הניר, כי הקרב שלהם איננו אבוד מראש. אם הם יפסידו זה לא יהיה סוף העולם עבורם. בסך הכל מכבי חיפה היא האלופה".

ארמלי רמז על כוונותיו כאשר כבש אתמול שער במשחק אימון בו גברה מכבי חיפה בחוזרה על הפועל המקומי 4–0.

יפתח הלוי (שמשון), מצהיר:

ננחיל הפסד לאלופה

מאת אלכס פרלסמן

"שמשון ת"א תציג השבת משחק צוות מבוקר בלי לזנוח התקפות. כל אחד מאיתנו יילחם עבור חברו, וכך נצליח להתגבר על מכבי חיפה ולהנחיל לה הפסד ליגה ראשון העונה". הדובר: קשרה של שמשון ת"א, יפתח הלוי (בתצלום), משחקניה הבולטים של הקבוצה. יפתח, המתגורר בכרם התימנים עם רעייתו ענת, חש השבוע בסימפטאות "השכונה", תכונה רבתי לקראת המפגש עם אלופת השנתיים האחרונות. "כל מיני אנשים עצרו אותי, ואמרו שבשביל היוקרה של שמשון אנחנו חייבים לנצח השבת, ולא רק ששמשון הידרדרה למקום ה-15 בטבלה".

הלוי, 23, יוצא מכבי ת"א, חש כי הוא וחבריו יתעלו מחרתיים במשחק השני במסגרת המרתון בבלומפילד. "יש בחיפה כמה שחקנים, שהחלום שלי הוא להיות כמותם. מבחינת הפירסום, המשכורות והכל. לעומתם, אני וכמה מחברי לקבוצה אלמונים יחסית. אבל זה יהיה כיף לא נורמאלי להגיע למשחק אלמונים ולצאת ממנו גדולים ומפורסמים".

יפתח מתוודה כי חבריו לקבוצה נמצאים בלחץ פסיכולוגי מסויים, מכיון ששמשון עדיין לא ניצחה העונה – "אבל יהיה לנו מה למכור. הרבה רוח לחימה ורצון עז לנצח. הגיל הממוצע אצלנו הוא 27–28, ולכן מרבית החבר'ה לא יתרגשו".

בניתוח מקצועי קר, הוא אומר כי שלישית החלוצים הקלאסית של חיפה (ארמלי, רוזנטל וסלקטר) מרתיעה את שחקני הקבוצות היריבות. "אסור לשכוח גם את הגיחות של מרילי ואת מסירותיו היפות של ממן. קשה למצוא אצל האלופה נקודות תורפה".

בדמיונו רואה יפתח את החגיגות שיהיו לאחר הנצחון בשבת. "זה יהיה נצחון מתוק יותר מאשר זכייה בגביע המדינה. יהיה לנו שבוע מטריף וכולם ידברו עלינו".

מעריב ספורט

הליגה הלאומית
(לאחר מחזור 8)

.1	מכבי חיפה	3–10	14
.2	הפועל ת"א	5–12	12
.3	בית"ר ים	5–10	12
.4	הפועל ב"ש	5– 8	9
.5	בני־יהודה	2– 2	8
.6	מכבי נתניה	6– 9	8
.7	מכבי ת"א	6– 8	8
.8	מכבי פ"ת	6– 4	7
.9	הפועל ים	11– 7	7
.10	מכבי יבנה	5– 2	7
.11	הפועל חיפה	9– 4	7
.12	הפועל פ"ת	9– 8	6
.13	הפועל כפ"ס	11– 9	6
.14	מכבי שעריים	4– 3	5
.15	שמשון	9– 7	5
.16	מכבי יפו	11– 4	3

הרכבים כרטיסים שופטים

מכבי פ"ת – מכבי ת"א
בלומפילד, 15.30.
● כרטיסים: 18,000, 15,000, 12,000, 7,000, 5,000 שקל.
● מכבי פ"ת: מרכוס; אל־הוזייל, פרסלבי, יחיאל, אזולבל, גוזלן (אבישי לוי), דניאל, בגלייבטר; רפי כהן, רבינזון, בניה.
● מכבי ת"א: גינצבורג; קריים, שמעונוב (אבי כהן), גולדברג; איתן לוי, בוזלי, גריאני, סבק, בלודס; דריקס, איניד.
שופט: חיים ליפקוביץ.

הפועל חיפה – הפועל ת"א
● חיפה 14.30.
● כרטיסים: 12,000, 10,000, 8,000 שקל.
● הפועל חיפה: אנטמן; קירשנר, בלוש, ליפשיץ, בהורגי; חזיז, מירו (גבאי), שטיקה; עמר, ר. מלכה (הלדי), רזקמן.
● הפועל תל־אביב: אלטר; שוקרון (עמר), יעקב כהן, זאגה, לסרי; אלי כהן, אקווה, סיני, זאגה; לנדאו, שבתאי לוי (אביטן).
● שופט: משה אשכנזי.

שעריים – הפועל פ"ת
● שעריים, 14.30.
● כרטיסים: 12,000, 10,000, 8,000 שקל.
● שעריים: שמיר; מרציאנו, קירס, נחמני, י. צבי; דיידמן, אבי כהן, חיימוביץ; בר־שיטרית, גד, דיתן.
● הפועל פ"ת: ג'רבי; דוד לוי, בורניק, ניר אלון, ציון יוסף; סבן, חזן, אליה, נהרי (גיא לוי); לוין, הלל.
● שופט: צבי שריר.

שמשון – מכבי חיפה
● בלומפילד 13.30.
● כרטיסים: 18,000, 1,000, 12,000, 7,000, 5,000 שקל.
● שמשון: חורי; עובדיה, אלי כהן, שמעונוב, דהרי; הלוי, הלל, ארביב, מזרחי; פרץ, שוקרון.
● מכבי חיפה: רן; אהרוני (ליאור רוזנטל), אוסמו, אלי כהן, מרילי; אבו קרט (שלום לוי), ממן; סלקטר, רוזנטל, ארמלי, מלכה (קליינר).
שופט: אריה פרוסט.

מכבי יפו – בני יהודה
● יפו. 14.30.
● כרטיסים: 10,000, 5,000 שקל.
● יפו: קוניצקי; סלימן, פרי, בוטביקה, כהן־צדק; אלקולומברה, לניארו, יוסי לוי, אמיגה, מזרחי, ציפרוט.
● בני יהודה: אסיאג; סלמן, אדיב, סגל, עלו, דוני מאיר, רפי שמואל, ניסים כהן, בדטובים; קרן, איזנברג.
● שופט: יוסף דיאמנט.

נתניה – באר שבע
● בלומפילד. 11.30
● כרטיסים: 18,000, 15,000, 12,000, 7,000, 5,000 שקל.
● נתניה: חביב; חיים לוי, ברדה, בר (חסן), שמעון מנחם; גד מכבס (גבאי), לביא, לם; יגאל מנחם, עודד מכבס, תקוה.
באר שבע: זוכוביצקי; ברזומו, דהאן, אילת, רוזן (גנון); אבוגזיר, שושני, דדיה, חיון (עזרא); וייצמן, אוחנה.
● שופט: רחמים דינאצ'י.

בית"ר ירושלים – יבנה
● ימק"א. 14.30
● כרטיסים: 15,000, 12,000, 10,000 שקל.
● בית"ר ירושלים: סויסה; שירזי, אששו, חנן אוולאי, דוד אוולאי; בן־הרוש, קדוש (מלמיליאן), סמי מלכה, יוסי מזרחי; גולדר (ששון), אוחנה.
● יבנה: לוי; רפי פרץ (בוארון), סולומון, דוד לוי, זגורי; בן־שמעון, יעקב, שמעון פרץ, חלפון; ועקנין, אהרון (אבבעים).
● שופט: יצחק אורנר.

כפ"ס – הפועל ירושלים
● המגרש בכפ"ס, 14.30.
● כרטיסים: 12,000, 8,000, 4,000 שקל.
● כפר־סבא: ששון; אידינגר, סימן, א. בדחיים, איינשטיין; מרגון, יפה, בוארון, מסיקה, נהרי, מימוני.
● הפועל ירושלים: בורנה; תא־שמע, נחמיאס, שפירא, חלפון; אוחנה, טורק, דיין, שכטר; בסון (ברדה), בוגלו.
● שופט: עובדיה בן־יצחק.

השתתפו באיסוף החומר: אלכס פרלסמן, יונתן הללי, דב בראל, אלי קמיר, איתן אורטסמן, דוד הגס, אריה רפפורט, יצחק פרי, עופר לינגר.

המשחק המומלץ

חיפה לא "תלקק דבש"

מאת אלכס פרלסמן

לכאורה, לא צריכה מכבי חיפה להיות מודאגת במיוחד ממשחק החוץ שלה נגד שמשון ת"א, שיהווה את "מפגש הסנדביץ'" במרתון שיתקיים באיצטדיון בלומפילד. תיאורטית, שמשון איננה אמורה להוות איום על מעמדה של המובילה הלאומית, שכן בששת משחקי הליגה היא השיגה נצחון אחד בלבד. לעומת ארבעה שהיו מנת חלקה של אלופת השנתיים האחרונות. אולם למרות עובדות אלה, מומלץ להגיע בשבת הקרובה לעימות הקצוות, שיחול בשעה 1.30 בצהריים.

כמה מישגים בולטים של שוערה אבי חורי, ופרצות שנתגלו בהגנתה, היו הגורמים לאי הצלחתה של שמשון עד כה. אין ערובה כי נקודות תורפה אלה לא יחזרו גם מחרתיים. מה שיוכל להקל על מלאכתם של "תותחני חיפה", שיהנו משובו של זאהי ארמלי שסיים לרצות עונש הרחקה משמעתי בן שבועיים. אבל נראה לי שהמעמד המחייב, וההכרה הברורה כי כשלון נוסף עלול להביא לזעזועים חריפים, יביאו לשיפור במשחקם של השמשונים.

תפקיד חשוב יהיה לחלוציה של שמשון, ויקי פרץ ויום־טוב שוקרון. נראה כי הם יידרשו לפקח על שני מגיניה התוקפים של חיפה, מרילי ואהרוני, כדי שאלה יהיו מוגבלים בגיחותיהם להתקפה.

המארחים עשויים להבנות מיתרון מסויים במרכז השדה, בגלל ריבוי מספרי. בכל מקרה, מאמנם מיכאל קדוש יהיה חייב להצר את צעדיו של עושה המשחק החיפני, ברוך ממן.

אם שני השוערים לא יהיו בשיאם, עשויים ליפול השבת כמה שערים במפגש זה. זו סיבה נוספת לאכלס השבת את היציעים ביפו. למרות שחיפה פייבוריטית, לא הייתי מבטל את סיכוייה של שמשון להוציא משהו מהעימות המסקרן.

חואל תובע את הכח ובית"ר על 6000 ד

סרג'יו חואל, שעלה לדבריו מארגנטינה כדי לשחק כדורגל בישראל, תבע בבית הדין האיזורי לעבודה בת"א את הכח מכבי ר"ג ובית"ר ת"א על שלא עמדו בהסכמי שכר שחתם עמן. מהכח תבע סכום השווה ל־3300 דולר ומבית"ר סכום השווה ל־2760 דולאר, הלנת שכר ופיצוים. לטענתו התחייבה בית"ר לשלם לו 6000 דולאר ושילמה רק 3420 ואילו הכח לא שילמה לו שכר 3 חודשים, אחר שהצטרף לשורותיה. כרם הגיש כתב הגנה. (גיל יודלוביץ)

★ זאב זלצר שב אתמול לאמן את מכבי יבנה, לאחר שההנהלה התפטרה וועד פעולה נטל על עצמו את הניהול. (יצחק פרי)

★ מכבי חיפה פנתה השבוע פעמיים למגן יוסי קרמר, שהצטרף לפני פחות מחודש להפועל תל־אביב, והציעה לו לחזור לשורותיה.

★ שבוע לאחר שהסיר גבס מורת ידו, נפגע אתמול קשר הפועל באר־שבע, מאיר עוזן, במשחק אימון עם בית"ר ב"ש (2–1), ושבר את עצם אפו.

★ ראובן אלקבץ, שחקן מכבי יבנה, הנמצא בסיכסוך עם המועדון, החל להתאמן אתמול במכבי ת"א.

כדוריד: מכבי פ"ת החזירה את כבודה האבוד

מאת ברוריה ביגמן

המפתיעה התורנית אמש, במחזור 9 בכדוריד, היתה מכבי פ"ת שגברה על מכבי רחובות 25–18. פ"ת החזירה לעצמה מעט מהכבוד העצמי שאבד לשחקניה, ובזכות יכולתו הטובה של השוער איל פרדיילינגר והכושר הבקעה מעולה של שלמה מגרל (13 שערים) זכתה בנצחונה השני העונה.

בדרבי הרמת־גני היתה זו של הפועל על העליונה, והיא הביסה את מכבי ארזים 27–13.

★ מכבי פ"ת – מכבי רחובות 25–18 (10–6)
שערים לפ"ת: מגרל 13, צייטלין 5, קביליו וזורזון 3, מנה 1.
שערים לרחובות: טננבאום 4, שמוזי 3, בלדר, מרום, רובינשטיין, וטל 2, דיגמי 1. (דוד הגס)

★ הפועל ר"ג – מכבי ארזים 27–13 (8–5)
שערים לר"ג: קושניר וגרא 5 כ"א, ז'דמנסקי 5, וליגנר 4, צלציון ואריאלי 2, ליס וסומך 1 כ"א.
שערים לארזים: מועלם ושאולוב 3, אליגב ועמבר 2, דלל, ראב ושמש 1. (דוד לביא)

★ מכבי ראשל"צ – מכבי מוצקין 33–14 (14–5)
שערים לראשל"צ: אילדיס 6, מובשוביץ 4, אסקפה, אוסלנדר וכביעו 3 כ"א, מאור, זיתוני, דרוקר, צרפתי, בשן ויוסיפוביץ' 2, פופקו וחדורוב 1.
שערים למוצקין: בלום וביטון 5, עמר 2, ברגר וחרגבי 1. (יצחק פרי)

★ הפועל רחובות – מכבי נתניה 22–19 (11–10)
שערים לרחובות: גמליאל 7, פרי, רון וכהן 4 משיח 2, סורוג'ין 1.
שערים לנתניה: לפלר 5, דוידאר יזבבר 4, שוגר ולימן 2, פפרוביץ' ופינקלשטיין 1 (עופר לינגר)

★ הפועל פ"ת – אליצור הרצליה 23–19 (12–10)
שערים לפ"ת: קודיקארו, אמר, דיגלר ושיבי 4, ברז וגולדבלט 3, יעקביץ' 1.
שערים להרצליה: פיינזילבר 8, מגדיל 6, צ'סלר 3, ולצר וסלע 1 (נורית קרטן)

★ הפועל ראשל"צ – נוף־ים 24–17 (10–5)
שערים לראשל"צ: אבידן 7, דיין 4, רפאלי וזהר 3 כ"א, גובלטס וקנן 2, גולנסקי, בוה ובדהרוש 1.
שערים לנוף־ים: הרבון 10, דיפרט 4, נאס, בס ויצחקי 1. (משה רון)

הליגה הלאומית בכדוריד
(לאחר המחזור ה־9)

.1	מכבי ראשל"צ	164–226	17
.2	הפועל רחובות	144–197	15
.3	הפועל ר"ג	164–207	15
.4	הפועל פ"ת	162–193	12
.5	הפועל ראשל"צ	196–215	12
.6	מכבי רחובות	176–204	11
.7	מכבי נתניה	177–214	9
.8	אליצור הרצליה	166–172	6
.9	נוף־ים	200–161	5
.10	מכבי פ"ת	202–166	4
.11	ארזים	213–146	2
.12	מוצקין	254–167	0

★ אברטון ניצחה את מנצ'סטר יונייטד 1–0 אמש בסופר קאפ הבריטי. ותתמודד בגמר שלו עם ליברפול.

★ מישל פלאטיני קפטן צרפת וכוכב יובנטוס נבחר פעם 3 לכדורגלן השנה של אירופה במישאל של השבועון הצרפתי "אונז" (11).

משפצים את ההיסטוריה

מאת ישראל רוזנבליט

[illegible]

מה אתה מוכן לעשות בשביל 350 מיליון שקל?
השבוע במשחקי הליגה הלאומית והליגה הארצית: מינימום הפרס הראשון:
350 מיליון ש'
בטוטו הכל יכול לקרות
מינימום כלל הפרסים 700 מיליון שקל. עשית טוטו היום?
ספורט־טוטו
המועצה להסדר ההימורים בספורט

ג'מפי
הכדור שמקפיץ את העולם
קפוץ עליו בכיף
מפיצים: חשיב בע"מ 03-223061
להשיג בחנויות צעצועים נבחרות.

לכל המעוניינים בגיור

במרתון הכדורסל אמש בת"א ובזאגרב

מכבי: כמעט, אך פטרוביץ'...

מכבי ת"א רדפה אחרי ציבונה, אך נכנעה ל־44 הנקודות של דראזן פטרוביץ'

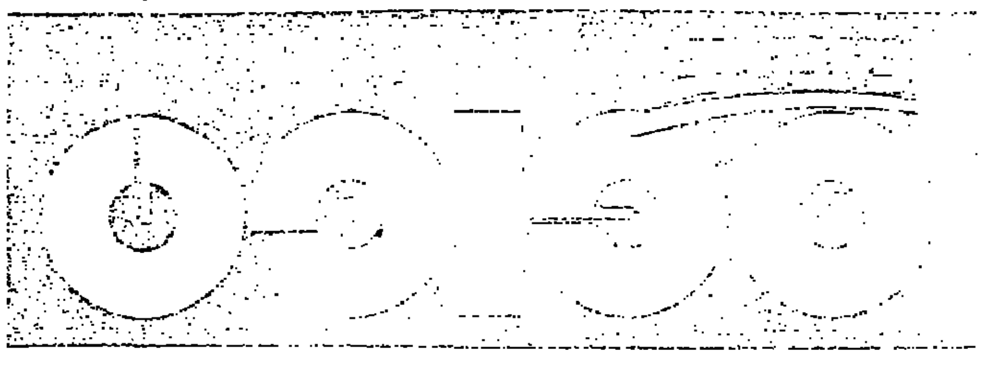

מיוחד ל"מעריב" מזאגרב

זה יכול היה להיות הערב של מכבי, חרף העובדה שלי ג'ונסון לא שיחק. זה יכול היה להיות נצחון החוץ הראשון של אלופת ישראל – למרות שדראזן פטרוביץ' קלע 44 נקודות. אבל זה לא היה, כיוון שמכבי נתפסה לאיבוד עשתונות בשתיים וחצי הדקות האחרונות של המחצית הראשונה. שהספיקו לציבונה לקלוע 12 נקודות רצופות ולעלות משוויון 36 ל־48–36. דקות אומללות אלה, עלו למכבי בהפסד בכורה (90–86) בפתיחות בית הגמר.

אפשר לומר שזה לא נורא. שאפשר להפסיד, בחוץ, לקבוצה שבכלות הכל היא אלופת אירופה. אך מכבי חוזרת היום הביתה בהרגשה שהחמיצה משהו גדול. שיכול היה לתת לה אוויר לנשימה, שכן כל נצחון־חוץ בבית הגמר הוא בבחינת "מציאה".

כמעט 14 אלף קרואטים מילאו את האולם וצעקו ללא הרף "פלאבי, פלאבי" (כחולים, כחולים). דראזן הקטן, שחקן גדול, היה המנצח על הקהל. למד משהו הבחור הזה, בסך הכל בן 20. ידע את הדרך לא רק לסל – אלא גם ללב הקהל.

והוא הפציץ, צלף, נכנס, התברג, לא הוציא שום כדור עונשין. מיקי שמר עליו: שלוש עבירות. דורון שמר עליו: ארבע עבירות. אי אפשר היה לחסום אותו. רק הוא יכול היה לעשות זאת. בהחטאה פה ושם. אבל כאלה, למרבה הצער של מכבי, לא היו מרובות.

על הספסל של מכבי ישב אמש לי ג'ונסון. גבס על ידו השמאלית ועיניו עצובות. בוודאי חשב לעצמו במהלך 40 הדקות, מה רבה יכולה היתה להיות תרומתו. כיוון שכך – הותיר רק את קווין מגי במערכה הקשה של הלחימה מתחת לסלים. אמנם לאסוף קצת עזר, אבל בהתקפה רחוק לאסוף מג'ונסון כמו המרחק מזאגרב לתל־אביב.

ציבונה השנה, אינה אותה קבוצה גדולה שזכתה בסיומה של העונה בגביע אירופה, בנצחון על ריאל מדריד באתונה. בוודאי יהיה לה קשה לשמור על הגביע. אך עם שחקן כמו פטרוביץ' – היא תעשה צרות לכל קבוצה. ומי כמו שחקני מכבי תל־אביב יכולים לאשר זאת אחרי ההחמצה הגדולה שלהם אמש.

אחרי פתיחה שהיתה שייכת לציבונה, התאוששה מכבי ומיקי ברקוביץ' העלה אותה ליתרון ראשון (30–29) שמסתבר שהיה גם אחרון. עוד דקה אחת או שתיים של שוויון (34, 36) ובפסק הזמן מבקש צבי שרף משחקניו "לשמור על התוצאה".

התוצאה: 48–36 לציבונה בהפסקה ובכך, לדעתי, נגמר המשחק.

מגי עם 12 נקודות עד למחצית, ג'מצ'י עם 13 וברקוביץ' עם 9, לא הספיקו למחוק את הרושם שהותיר פטרוביץ', שקיבל סיוע מצ'וטורה ואשיץ'. התוסים בצילו.

עד כמה החמיצה מכבי את ההזדמנות הגדולה – יכולה להעיד פתיחת המחצית השניה. 50–40 לציבונה. שניות מספר אחרי הג'אמפ הראשון לחידוש המשחק, והנה כעבור חמש־שש דקות מקפיץ ג'מצ'י את הספסל של מכבי ומצמק ל־53–56. שוב 70–61 לציבונה (דקה 30) והפעם מעלה קווין מגי את המתח בסל מצמק (69–72). 78–70. המשחק נגמר? לא. ג'מצ'י וברקוביץ' 83–86. אך כאשר נותרו רק כמה שניות, ופטרוביץ' קלע כבר את הנקודה ה־44 שלו, ברור היה שהמשחק נגמר. מכבי רק הספיקה לצמק מ־83–90 ל־86 מסל של ג'מצ'י שחתם את התוצאה.

מכבי לא צריכה להיתפס לייאוש בעקבות המשחק. יש לה את לי ג'ונסון על הספסל. לדעתי – משחק המפתח שלה יהיה בשבוע הבא בתל־אביב, מול ריאל מדריד. אם תפסיד בו – קשה יהיה לומר שהיא עדיין בתמונת הגמר. אם תנצח – הרי ששום דבר לא קרה, פרט למחשבות המרגיזות שבכל זאת ההחמצה וההזדמנות הגדולה לחזור הביתה מזאגרב עם נצחון.

הצ'כי קוטלובה ידוע כשופט אמיץ. בן־הזוג שלו, מארטין, נופל ממנו בידע ובנסיון. יכול להיות שאי אילו החלטות קיפחו את מכבי. לו אני במקומם – הייתי מפריא הבוקר בהרגשה שבאת לתל־אביב. אך שופטים, כידוע, הם חלק מהמשחק.

ציבונה זגרב 90 (48)
מכבי ת"א 86 (40)

● לציבונה: ד.פטרוביץ' 44, אשיץ' 15, צוויטיקאביאן 14, צ'וטורה 13, נאקיץ' וארר ראפובויץ' 2 כ"א.

● למכבי: ברקוביץ' 27, ג'מצ'י 23, מגי 20, לאוסף 8, ארזאסטי 7, ליפין 1.

שפטו: קוטלובה (צ'כיה) ומארטין (שוויץ).

14 אלף צופים באולם בזאגרב.

קווין מגי בין שלושה "פלאווי" מזאגרב (מימין לשמאל): חקיצביץ', נאקיץ' ואושיץ'. (תצלום א.פ.)

מרתון

מאת משה לרר

זה היה ערב של מרתון כדורסל וכדאי היה להקדיש את השעות שבין 6 ל־10 להצצה אל עולמן של שתי הגדולות שלנו בכדורסל האירופי. בהצגה הראשונה השביעה הפועל ת"א רצוננו בנצחון על בנקו רומא, מי שהיתה פעם אלופת איטליה ואירופה. אך מאז, דומה, אוצרות הבנק של רומא נפרצו והכתר נדד צפונה, למילאנו.

את ההצגה השניה ראינו/שמענו בשידור ישיר מזאגרב, מי בשחור/לבן, מי בצבעים טבעיים ומי ברדיו – וקשה לומר שהיה לה "האפי אנד". הפסד הוא בכלות הכל הפסד. דין נקודה כדין מאה, וכל ה"אך" וה"אוי" אינם מועילים. נותר רק להצטער ולחכות להזדמנות הבאה.

אבל ההזדמנות הבאה של מכבי תהיה כאן, בבית. ביום ה' מול ריאל. ואותה אסור להחמיץ.

עוד בטרם ניתנה שריקת הפתיחה למשחקים אמש, היו התחזיות כדלקמן: הפועל ת"א תשיג נצחון־בית על בנקו; מכבי תפסיד בזאגרב. למעשה, הכל התנהל על "מי תחזיות", אך הקטע המרגיז שייך בכל זאת למכבי. מול העיניים ברח לנו נצחון־חוץ משמעותי, שרק העתיד יבהיר אם היה קובע או לא.

לאבן מרסר "מוריד כדור" מהריבאונד מול פולואלו (צילום: עדי אבישי)

שרף החמיא לקוטלובה: הפגנת שיפוט אמיץ

צבי שרף מאמן מכבי ת"א, נכנס מיד לאחר המשחק לחדר ההלבשה כדי לעודד את השחקנים וציינם לשבח על רוח הקרב שהפגינו ועל העבודה היוצאת מהכלל בתנאים קשים וללא לי ג'ונסון.

שרף ציין כי חסרונו של ג'ונסון השפיע גם על מגי הזקוק לשיתוף הפעולה עמו והפעם נפלה כל המעמסה על מגי שקטף 15 ריבאונדים. "קשה לשמור על הדוק פטרוביץ'. 44 נקודות זה אצלו לחם יומי, כאשר כל ימיו הוא מבלה בקליעות לסל", הדגיש שרף.

"עכשיו המשחק עם ריאל הוא בעל חשיבות פי כמה. חייבים לנצח ביד אליהו ויש לקוות שציבונה גם תנצח בשבוע הבא את מילאנו בזאגרב."

שרף לחץ את ידו של השופט הצ'כי יאן קוטלובה ושיבח אותו על השיפוט האמיץ שהפגין בתנאי הלחץ הכבדים. לעומת זאת לא היו שבחים לשופט השוויצרי מארטין.

דורון ג'מצ'י הסביר את נסיון הקליעה האחרון שלו ואמר: "לא היה מה לעשות אלא לזרוק – ואם הכדור היה בפנים, זה היה משנה את הכל".

סאבוניס קיבל דחיית־שירות ל־5 שנים מהצבא הסובייטי

מאת יוסי אקלר, מיוחד ל"מעריב" ממילאנו

ארווידאס סאבוניס, כוכבה של אלופת בריה"מ בכדורסל, קבוצת ז'אלגיריס קובנה, קיבל דחיית שירות לחמש שנים מהצבא הסובייטי – כדי לשחק כדורסל וללמוד חקלאות באוניברסיטה. על כך דיווחו אמש העתונאים האיטלקים המלווים את סימאק מילאנו למשחקה הערב עם סאבוניס וחבריו, בקובנה.

מילאנו הגיעה לקובנה אחר מסע טילטולים של 30 שעות ממילאנו. ז'אלגיריס היא כמובן הנעלם הגדול של בית הגמר. הערב גם תתמודד ריאל מדריד בבית עם לימוז'.

הפועל: 2 נקודות ראשונות בבאנקו

בפתיחת רבע־הגמר בקוראץ' ניצחה הפועל ת"א את בנקו תודות לסיום מוצלח של ארל, ג'ק, מייק ופרישמן

מאת ברוריה בינגמן

ההצגה הראשונה של ערב פתיחת "פסטיבל החורף" בכדורסל אמש, בה ניצחה הפועל תל־אביב באולמה את בנקו רומא האיטלקית 92–82 במשחק הראשון ברבע גמר גביע קוראץ', היתה סיפתח ביד ימין ל"אדומים". תמיד טוב לנצח במשחק הפתיחה בשלבים המתקדמים של המפעלים האירופיים.

קשה לומר שהיה שם, באוסישקין, כדורסל גדול. גם יכולת בינונית של הפועל תל־אביב, במרבית שלבי המשחק, הספיקה לנצח קבוצה איטלקית שחוסנה הגופני המדהים לא עמד לה מול צלפים כמייק לארגי, ג'ק צימרמן ועמוס פרישמן. את השניים הראשונים ראינו כבר בערבים מזהירים יותר. ואילו, ג'ק צימרמן, היה מאופק מאד 38 וחצי דקות. אלא שהסיום שלו, בו העלה את קבוצתו מיתרון 83–82 ל־86–82, השכיח את הדקות המתות שלו. הוא הוסיף גם מיד נקודה מקו העונשין, 87–82, ובכך, 50 שניות לפני הסיום, חיסל את תקוות הרומאים לזכות בנצחון חוץ.

פוטנציאל הקליעות ממרחק רב שטמון בשלישיה צימרמן, פרישמן ולארגי, לא מוצה אתמול, הגם שמה שהם עשו, היווה גורם מכריע בדרך לנצחון המחמיא. בסך הכל קלעה הפועל תל־אביב 5 סלי 3 נקודות, בעוד האיטלקים סל בודד מטווח זה. להערכתי מסוגלת השלישיה לנצל נשק זה הרבה יותר טוב. מייק לארגי (27 נקודות) היה לא מדוייק במחצית הראשונה אך השתפר ובמחצית השניה החטיא רק פעמיים. עמוס פרישמן, שנע כבספית, חטף כדורים וחילק אסיסטים רבים, זכה לאהדת הקהל בזכות כושר מנהיגות נפלא ברגעים הקשים וברגעי הלחץ בסיום.

מי שמלאכתם היתה קשה במיוחד היו ארל וויליאמס ולאבן מרסר שנסגרו בצבת הרמטית של שלושה או ארבעה שחקנים כפלאוורס, פולזאלו, ראוטינס וג'ילארדי, כל פעם שהכדור הגיע לידיהם. מרסר סבל מכך הרבה יותר, מפני שלא הצליח לקבל כדורים. תעיד על כך העובדה הסטטיסטית שבמחצית הראשונה קלע לאבן רק 4 נקודות מתוך 4 נסיונות זריקה בלבד. בהגנה השקיע מרסר מאמצים גדולים ואף הצליח לבצע שלושה "גנבות". ארל וויליאמס, עם 13 ריבאונדים, נע בקלילות ועשה עבודה טובה בהגנה אך בהתקפה היה לו הרבה יותר קשה, במיוחד במחצית הראשונה בה קלע 7 נקודות.

בנקו רומא היוותה יריב עיקש ונשברה רק בסיום. במחצית הראשונה היה המשחק שקול מאד. הרומאים הוליכו 29–21 בדקה ה־14, אך הפועל לא הרימה ידיים ועלתה ליתרון בעזרת מטווח של יעקובי, 33–30 בדקה ה־16. עד להפסקה התאזנו הכוחות ובנקו ירדה למחצית עם יתרון 43–41.

פתיחה טובה מאד של מרסר, שיזון בכדורים מפרישמן, הובילה ליתרון תל־אביבי 64–59 בדקה ה־29, ויתרון שיא 76–66 בדקה ה־33. שאננות מה, חוסר בישתון בלתי מובן ושלושה איבודי כדור, החזירו את ברוס פלאוורס וליאו ראוטינס (שקט וקלע יעיל מאד) לתמונה, והפועל נקלעה לצרה, רק 81–80 ו־83–82.

אז בא הרגע הגדול של ג'ק צימרמן. אליו נתווספו שני סלים של ארל וויליאמס שאיפשרו בסיום לאדומים להניף ידיהם אל־על לא רק בתרועת נצחון אלא גם עם הפרש "סביר" של 10 נקודות.

הפועל ת"א 92 (41)
באנקו רומא 82 (43)

● להפועל ת"א: לארגי 27, וויליאמס 19, מרסר 14, צימרמן 12, פרישמן 11, יעקובי 9.

● לבנקו רומא: ראוטינס 22, פלאוארס 16, ג'ילארדי וחברה 12 כ"א, פולולו 10, פבריציו 5, סולפריני ומאלילד 2 כ"א.

שפטו ג'ורג' (גרמניה), ומארש (ספרד). 1200 צופים באוסישקין.

"ויליאמס ולארגי ניצחו את המשחק"

מאת ברוריה בינגמן

"זו התחלה טובה. אם עברנו כך את המשחק, אנו יכולים בעתיד להיות טובים יותר" – כך סיכם פיני גרשון, מאמן הפועל תל־אביב, את הניצחון על באנקו רומא. "הם שמרו עלינו בצורה אגרסיבית מאד. באנקו של אמש היתה הרבה יותר טובה מזו שראיתי בסרטי הוידיאו. טוב שהצלחנו להכריע את המשחק עם שחקני החוץ שלנו, מפני שהם היו חזקים מאד מתחת לסלים".

מאמן באנקו, מאריו דה־סיסטי, אמר: "חשבתי שהפועל ת"א פחות טובה. לארגי וארל וויליאמס הפתיעו אותי מאד, והם למעשה הכריעו את המאבק. עשינו טעויות ברגעים הקריטיים, ובגללן הפסדנו."

ד'אמיקו: אריוודרצ'י! נוסע היום לפירנצה

רודי דאמיקו סיים אתמול את הרומן הקצר (חודשיים) עם הפועל ר"ג ועמד לצאת הבוקר לאיטליה, שם ינהל כבר הערב את אימון קבוצת ליברטי פירנצה, כיום מקום לפני אחרון, 15 בליגה השנייה (אר2).

שלשום, כשנרמה היה שדאמיקו, שפוטר קודם לכן יחזור לאמן את ר"ג, הוא קיבל הצעה, בתיווכו של עיתונאי איטלקי שבא לראות את משחקה של בנקו רומא, לאמן את ליברטי שצברה רק 2 נצחונות ב־10 משחקים ומאמנה, זאפי היה על סף הדחה. דאמיקו מיהר להשיב בחיוב. "רציתי אמנם להישאר בארץ, אבל אני חייב לדאוג לעתידי. היו לי הרבה אי הבנות עם הפועל ר"ג והכל", אמר דאמיקו. האיטלקים תבעו ממנו להביא מסמך שיחרור מר"ג שלא עמדה בדרכו. (ברוריה בינגמן)

מעריב ספורט

שכר הכדורגלנים יקוצץ ב־20 אחוז

הוראה על־כך יקבלו הקבוצות ב„לאומית" וב„ארצית", על־פי החלטה של הנהלת ההתאחדות לכדורגל וסיכום עם ראשי המרכזים

מאת אלכס פרלסמן

קבוצות הכדורגל בשתי הלי־גות הבכירות, יקבלו בימים הקרו־בים הנחיה לקצץ ב־20 אחוז בשכרם של השחקנים המאמנים שלהן. ככל הנראה תגרום ההחל־טה לגל של תגובות זעם והתמרמ־רות, במיוחד מן השחקנים, שיסר־בו להשלים אתה. תוקף „הקיצוץ" מ־1 בדצמבר.

ההחלטה הסרת התקרים נת־קבלה אתמול בהנהלת ההתאחדות לכדורגל, בעקבות מצבן הכספי הקשה של האגודות, וכתוצאה מהחלטה דומה שאותה קיבלו רא־שי שלושה המרכזים, בשבוע שע־בר.

למשתתפי ישיבת הנהלת ההתאחדות, שכמה מהם משמשים יושבי־ראש של קבוצות לאומיות, נמסר אתמול דו"ח על הסיכום שהשיגו ראשי ההתאחדות עם נציגי מס הכנסה. על פי אותו סי־כום, יבוטלו כל העיקולים שהוטי־לו על אגודה שתסלק חובותיה, החל מאפריל השנה והיא תוכל להגיע להסדר עם אנשי המס, על חובות העבר.

יו"ר ההתאחדות לכדורגל, שאול סוירי, ברך על המגמה המסתמנת להוריד במחירי הכרטי־סים – בשלב זה לנוער ולחיילים – הביע תקוה כי היא תיצור אוי־רה אוהדת לכדורגל הישראלי.

ההנהלה הודתה ל־5 חברי „ועדת הבדיקה" של כשלון נבחרת הכדורגל במוקדמות גביע העולם, על עבודתם המעמיקה והיסודית. הדו"ח, על שלושת חלקיו, אשר בידי המזכירות וההנהלה, אך כש־בוע הבא ייערך דיון ממצה על ההמלצות לעתיד.

● זאהי ארמלי רעב לשערים
מחזור אמש בכדוריד (בעמוד 23)

„מעשהו של שלמה שרף מחוצף"

נאמר בהחלטת ועדת המשמעת, שמצאה אותו אשם באי־הופעת חמישה משחקני קבוצתו, מכבי חיפה, לאימון נבחרת העתודה ★ נקנס במיליון שקל

מאמן שרף

מאת עמי כברי

מאמן מכבי חיפה שלמה שרף, נמצא אשם בועדת המשמעת של ההתאחדות לכדורגל בלשון חרי־פה ביותר, כמותה לא הושמעה נגד מאמן־אלופה בשנים האחרו־נות. דיין־הועדה, עו"ד מיכה ויתקין דן את שרף, שלא בפניו, וקנס אותו במיליון שקל וכן בעונש על־תנאי של הרחקה לחודשיים, לאחר שנמצא אשם באי־הופעתם של חמישה כדורגלני מכבי חיפה לאימוני העתודה.

„נראה לי, נאמר בהחלטת עו"ד ויתקין, שמעשהו של שרף מחוצף מאין כמוהו, ולא ברור לי מאין שאב את ההעזה לנקוט בצעד זה".

אתמול בבוקר התקשרה אשתו של שרף להתאחדות ומסרה שבע־לה לא יופיע לדיון בערב. הסיבה להיעדרות לא נמסרה באותה ש־יחה ומשום כך, התקיים הדיון, למ־רות הכל. נראה כי כי אי־הופעת המאמן לדיון העלתה את חמתו של דיין הועדה ובהחלטתו נתן לכך ביטוי כשמחה על ששרף הירשה לעצמו מעל ומעבר, בשל הישגיו כמאמן: „יתכן, נאמר בה־חלטה, ששנתיים של אליפות גור־מות למאמן שירשה לעצמו מע־שים כאלה, אך יש להוקיע התנהגות זו."

שרף סירב להגיב על החלטת הועדה, והעיר כי החלטת הועדה לשפטו בהיעדרו, נבעה קרוב לוד־אי מאי־הבנה: „ברצוני להישמע בוועדה ומשום כך, אני מתכוון להגיש עירעור. לאור התבטאוי־תיו של מיכה ויתקין נגדי, אבקש להישפט בפני דיין אחר".

● אלי ארזונה, הלוץ בית"ר ירושלים הגיש אתמול את עירעו־רו על עונש ההרחקה מהנבחרת, שנפסק לו בועדת המשמעת לפני שבוע. בעירעורו, קבל על שהח־לטה מתעלמת מעונשים קודמים שספג על עבירה וכי אין למעשהו ולא כלום עם כשלון הנבחרת, כפי שנטען נגדו בפסק־הדין.

גיורא שפיגל – ה„בוס" המקצועי של נבחרת הנוער

מאת אלכס פרלסמן

מנהל־מקצועי שפיגל

גיורא שפיגל, המנהל המקצועי של הפועל פ"ת, יכנס בתחילת השבוע הבא לתפקידו החדש כמנהל המקצועי של נבחרת הנוער. שפיגל יעבוד בשיתוף פעולה מלא עם גיגי כהן, מאמן הנבחרת. השניים נועדו אתמול בת"א, וסיכמו את עקרונות עבודתם.

בשלב ראשון, מינויו של שפיגל לתפקיד זה, יהיה עד לסיום טורניר התוף הבינ־ארצי, שיתקיים בישר־אל בשבוע האחרון של החודש, בהשתתפות חמש נבחרות מאירופה.

„אני מתכוון ללמוד את הנושא ולראות באיזו דרך עובדים. המתכו־נת תהיה דומה לזו שבהפועל פ"ת: גיגי יהיה אחראי על האימון, כפי שדרור ברנור עושה אצלנו בקבו־צה, ואני אהיה אחראי על הדרך והביזור. אסייע לגיגי גם באימון בשטח, ואני מקווה שכבר בטורניר נגיע לתוצאות", אמר שפיגל.

המאמן גיגי כהן הביע שביעות רצון מהסיכום שהושג בינו לבין שפיגל: „אבל שיהיה ברור: לא אני, לא הוא ולא שנינו יחד קוסמים. אין בידינו מטה קסם להפוך יש מאין, או לתקן בחודש־חודשיים את כל הפגמים שבנוער. נאמן את הנבחרת בצורה רצינית ביותר, ונשתדל לב־נות אותה לעתיד".

שפיגל שוחח לפני הפגישה עם כהן עם יו"ר ועדת הנוער בהתאח־דות לכדורגל, צבי וייצנר. שפיגל ביקש שיודיעו לו עד פברואר 1986 מה הוחלט בעניין מועמדותו האפש־רית לתפקיד מנהל מקצועי (או מפ־קח) של כל נבחרות הייצוג, ובהתאם לכך ייגבש החלטה אם ברצונו להמשיך לתפקד עם הנוער.

וייצנר הסביר לשפיגל כי נוכח הביקורת הנוקבת אותה סופג באח־רונה הכדורגל הישראלי, ובשים לב לכשלון הנבחרת הלאומית בקדם גביע העולם, תהיה בחודש הקרוב נבחרת הנוער הנבחרת הייצוגית וח־לון הראווה של הכדורגל הישראלי.

סקוטלנד – הנבחרת ה־24 למכסיקו

מאת מנחם בליין, סופר „מעריב" בלונדון

[illegible]

הלכו רבע מיליון דולר

המדיח והמודח: סלובודאן זיבואינוביץ׳ היוגוסלאבי (מימין), הסנסציה החדשה של הטניס העולמי, שסילק בעוז את ג׳ון מקנרו (משמאל) ברבע גמר אליפות אוסטרליה. מקנרו הליט ראשו בין כפות ידיו אחרי תבוסתו, סינן כמה הערות גסות לשופט ואחר כך גם נקנס.
(תצלומי א.פ.)

מדורג [illegible] את מקנרו

היוגוסלאבי זיבואינוביץ׳, „סתם את הפה" לאמריקני הסוער שאמר לו אחרי ההפסד: „אתה עוד תשלם על כך" ★ לנדל – לויד בחצי־הגמר

מישהו היה צריך לסגור סוף־סוף את הפה הגדול של ג׳ון מקנרו. אתמול במלבורן, ברבע גמר האליפות הפתוחה של אוסטרליה בטניס, זה קרה. מדורג 66 (!) בעולם, סלובודאן זיבואינוביץ׳, יוגוסלאבי בן 22, שלח את מקנרו הביתה לאחר 3 שעות ו־5 מערכות של משחק סוער מאין כמוהו: 2–6, 6–3, 1–6, 6–4, 0–6. בכך הפסיד מקנרו סיכוי לזכות ב־250 אלף דולר, הפרס הראשון בתחרות. יתרה מזאת: משמעות ההפסד היא, שמקנרו גם לא יוכל להדיח את איוואן לנדל מראש הדירוג העולמי של ה„גרנד פרי".

מקנרו עף מהטורניר בדיוק כשם שנכנס אליה: בסערה. משחקו היה עצבני ביותר, והוא פנה לשופט המשחק פעמים אחדות כדי למחות על החלטותיו. השיא היה לאחר החלטה להעניק נקודות לזיבואינוביץ׳. מקנרו, שלא כל כך התלהב מן ההחלטה, התקרב לשופט וקרא לעברו: „מה אתה עושה כאן בכלל, תעוף מפה!". וזה עוד לא הכל. בתום המשחק סירב מקנרו ללחוץ את ידו של היוגוסלאבי, כנהוג. במקום זאת סינן לעברו באריסיות: „אתה עוד תשלם על כך. אני מתכוון למה שאני אומר", ומיהר להסתלק מהמקום. שריקות בוז מחרישות אוזניים של עשרות אלפים הצופים ליוו את יציאתו השערורייתית.

מקנרו ספג קנס נוסף, השלישי במספר, בסך 1000 דולר, משום שסירב להשתתף במסיבת העיתונאים שנוהג לקיימה בתום המשחק. בכך הגיע סכום הקנסות ששילם בתחרות זו ל־3,750 דולר. עתה ייאלץ מקנרו לנוח מטניס שלושה שבועות, משום שעבר את סך הקנסות המותר לשנה: 7,500 דולר.

לעומת הטניסאי האמריקני הסוער, גילה היוגוסלאבי ג׳נטלמניות ראויה לציון, כאשר הגן על יריבו: „מקנרו הוא בחור טוב ושחקן טוב", אמר סלובודן, „אך הוא איכזב אותי".

זיבואינוביץ׳, שהשתכר מהטניס בשנה שעברה רק 17,601 דולר, יפגוש בחצי הגמר את מאטס וילנדר, אשר ניצח את האמריקני ג׳והן קרייק בשלוש מערכות קלות 6–3, 7–5, 6–2. בחצי הגמר השני: לנדל עם ג׳ון לויד.

הטלוויזיה תשדר 30 משחקים מגמר הגביע העולמי במכסיקו

מאת אילנה באום

מנהל מחלקת הספורט בטלוי־זיה, יואש אלרואי, ייצא בשבוע הבא למכסיקו, כסיור הכנה לקראת משחקי גמר הגביע העולמי בכדור־גל.

מחלקת הספורט בטלויזיה תש־דר כ־30 משחקים ממכסיקו 86׳, לרבות 16 הקובעים: שמינית הגמר, רבע הגמר, חצי הגמר, מקום שלישי וכן את הגמר. בעקבות הנסיעה יק־בע גם גורל צוות הטלויזיה היש־ראלי שיסע למקסיקו.

משחקי גמר הגביע יימשכו חו־דש ימים ויתחילו ב־31 במאי. המ־שחקים ישודרו מידי יום בשעה 9 בערב או ב־1 אחר חצות. העלות המשוערת להפקה זו היא כ־350 אלף דולר.

שבוע לאחר תום משחקי הגביע במכסיקו, ב־6 ביולי, יתחילו משח־קי גמר הגביע העולמי בכדורסל בספרד. במידה וישראל תעפיל לג־מר, תשדר מחלקת הספורט בטלוי־זיה גם משחקים אלה בשידור ישיר. אם ישראל לא תעפיל לגמר, ישוד־רו מן המשחקים קטעים מוקלטים.

هكذا من الأول

מבצעים מדליקים לחג החנוכה

אפיכל
קמח תופח 440.- (510.-) 350 גר'
שמרים לחים 3??.- (447.-) 50 גר'
תערובת להכנת סופגניות 2,345.- עד 15.12.85

אסם
קמח תופח 1,210.- (1,380.-) 1 ק"ג עד 15.12.85

מוצרי 778
קונפיטורה בטעמים שונים 1,400.- (1,659.-) 330 גר' עד 15.12.85

ברט
ממתקי אייסקונפקט 3,600.- (4,490.-) 150 גרם
קפה נמס קו אופ 3,700.- (4,100.-) 200 גר'

שקדיה
מגש אגוזים מיקס 4,500.- (4,962.-) 230 גרם

מוצרי עלית בהוזלה

אייריש קרים 23,250.- (26,800.-)
ויסקי ג'וני ווקר 29,500.- (36,000.-)
ויסקי רוג'רס 16,000.- (18,500.-)
ויסקי פייפרס 21,500.- (25,200.-)
ליקר קונטיקי 14,200.- (16,600.-)
שמפניה 4,600.- (5,500.-)

אליעז
יין וולנטינה תוסס 2,050.- (2,660.-) 750 מ"ל
יין גרוש אקספורט 2,100.- (2,637.-) 750 מ"ל

טרה
גבינה בגביע 9% 620.- (692.-) 250 גרם
גבינה קוטג' 600.- (666.-) 225 גרם

מחלבת דן
גבינת שמנת 3,050.- (3,600.-) 250 גרם
גבינה "בלקן" 1,600.- (1,880.-) 250 גרם

דגים בשר ומוצרי בשר

זוגלובק
נקניק סיביר 80 15,780.- (16,040.-)

גולדפרוסט
כתיתות הודו מטוגנות 5,240.- (6,161.-)

קבב והמבורגר קו אופ 4,290.- (5,460.-) 400 גרם

הוד לבן
נקניקיות מים לוסי 4,120.- (6,317.-) 400 גרם
נקניק מעושן 2000 7,650.- (11,113.-) ק"ג

מעדני יחיעם
נקניק סלמי מעושן 600 8,240.- (10,128.-)

מרבק
נקניק הונגרי 7,894.- (9,210.-) 500 גר'
נקניק עממי 3,774.- (4,403.-) 500 גר'

מעדני דן
נקניק הודו מבושל 8,140.-

מעדני נתניה
סלמי 500 2,890.-

הוזלות השבוע במחלקת הירקות
כל יום פריט להיט

מוצרי ניקיון

חוגלה
ניר טואלט לילי 2,100.- (2,377.-) 4/300
ניר טואלט אירים 6,200.- (7,257.-) 24/300
קוד 3 שלמי שניים מגבוני סאני 1,790.- (2,670.-)

הכרית היפנית 1,450.- (1,950.-)

נוזל לניקוי רצפה
נוזל לשטיפת כלים
עם שי חינם
ספוג לניקוי של קו אופ 3,640.-

סנו
מטהר אסלות סנובן 2,350.- (2,999.-) שלישיה

קלין
אבקת כביסה סיב 5 ק"ג + שי משחת כלים ½ ק"ג 10,950.- (11,480.-)

עץ הזית
שמפו פלירט 500 גר'
ושי חינם סבון פלירט 140 גר' 3,950.-

מוצרי צ'ויס
מערכת לפיטות שר הכוס קוד 3 שלמי 2 16,500.-

מתנות...

הלן קרטיס
סלסלת מתנה +18 מבחר מוצרי טיפוח 22,950.-

דמי חנוכה
חנוכיה לילדים 7,510.- דגם 301

גולדמן
מגה פלסטיק 3,450.- (4,925.-) 110/140

אומן
מבחר סוודרים מצמר אקרילן ואנגורה 20%

כל מוצרי דלתא 25%

פיק
שמיכה ליחיד אקרילן 27,800.- (42,280.-)

סבריה
גרבוני FEE שרפי יצוא 840.- (950.-)

מתקן לפרקולטור ל-2 כוסות 23,900.- (31,725.-)
כד תרמוס מהודר להגשה 28,900.-
סט סכום מהודר מנירוסטה 43 חלקים 25,900.-

הגיש מתנה את ספרי הבישול החדשים "קרפ עם כל דבר" "המסיבה ועד קוקטייל" במחיר מבצע לחנוכה 12,900.-

קו אופ רשת הריבוע הכחול

קו אופ קו אופ קו אופ

14 האבנים המתגלגלות של טאבה

15 ההנאות של אצולת השלטון

16 אגדות האחים ג'נדי

17 בקלקיליה נשבר להם

18 פרופסור בין שועלים

19 דו"ח אברמוביץ'

27 ספרות ואמנות

משלחת המנכ"לים ליד הפירמידות: משמואל לימין – דב שיאון, משה ששון, אברהם טמיר, דוד קמחי (כתבה בעמ' 14)

הלשכה לקשרי מדע תפורק – תפקידיה לא יבוטלו

מאת שמואל שגב

בלי להכריז על כך בפומבי, הרחיק פרס את האחראים לכשלון פולארד ■ ההחלטה לפרק את היחידה שהפעילה את פולארד שמה קץ לוויכוח הגלוי בין ארה"ב לישראל ■ אך הפרשה תוסיף להעסיק את שתי הממשלות ■ הן יהיו חייבות „לנקות את השטח"

החלטתה של ממשלת ישראל לפרק את היחידה שבמסגרתה הופעל ג'ונתן פולארד, שמה אולי קץ לוויכוח בין ממשלות ארה"ב וישראל. אך נראה שהעניין יוסיף לשמש נושא ביחסי העתונות האמריקנית על משפטם של בני הזוג הנאשמים בריגול לטובת ישראל.

גם בלי קשר לוויכוח הפומבי, „פרשת פולארד" תוסיף להעסיק את שתי הממשלות, ולו רק משום ששתיהן חייבות להסיק לקחים מפרשה זו וששתיהן חייבות „לנקות את השטח", כדי שיהיה אפשר לשוב לאותה מידה של שיתוף-פעולה מדעי ואסטראטגי שאיפיינה את יחסי ישראל וארה"ב בעבר הקרוב.

מבחינה ישראלית, פירוקה של הלשכה לקשרי מדע (לק"מ), שעל פי פרסומים זרים היא שהפעילה את פולארד, אין פירושו ביטול תפקידיה. אם בתום החקירה המתנהלת עדיין בישראל, יוכח כי האחראים להפעלתה סטו ממטרותיה וניצלו את מטרתה לביצוע פעולות בלתי חוקיות נגד ידידה ובעלת-ברית, כי אז אותם אנשים יורחקו מתפקידם. ההגדרה כי פירוק היחידה אין פירושו ביטול תפקידיה, היא יוצא של המטרות שעמדו ביסוד הקמתה.

במגמה לשכנע את ארה"ב שהדרג המדיני הבכיר לא ידע על קיומו והפעלתו של פולארד, יצרה ישראל תקדים בהיסטוריה הדיפלומטית בהסכימה ל„שיתוף" בין האנשים המעורבים בפרשה לבין חוקרים אמריקניים. בין מי שיוזמנו לשיחה יהיה לא רק רפי איתן, שבשמו נקבו מקורות זרים לגיוסו והפעלתו של פולארד, אלא גם אילן רביד ויוסף יגור – שני דיפלומטים ישראלים שפעלו בארה"ב ואשר שימשו, לפי החשד, אנשי-הקשר עם פולארד.

השניים נהנים מחסינות דיפלומטית ואילו היה לישראל מה להסתיר, היא היתה מסתתרת מאחורי הטענה שהשניים חסינים ועל כן אין סמכות לארה"ב לחוקרם. חנן בר-און, סמנכ"ל משרד החוץ, הקדים את שובו מוושינגטון, שם השתתף בדיונים בנושאים אסטראטגיים. הוא מונה בידי ראש הממשלה ושר החוץ לשמש קצין-קישור עם החוקרים האמריקנים ולרכז את נושא החקירה בישראל.

ישראל מינתה בבירת ארה"ב נספחים מדעיים עתירי-נסיון, חלקם בעלי הישגים מדעיים ראשונים במעלה. כל הנספחים הללו הביאו כבוד לקהילה המדעית הישראלית והאדירו את יוקרתה של ישראל בקרב אנשי המדע האמריקנים.

גם ארה"ב מינתה בישראל נספחים מדעיים, שתפקידיהם חופפים את אלה של עמיתיהם הישראלים בוושינגטון. אף הם מקיימים מגעים שוטפים עם הקהילה המדעית הישראלית ועומדים על התפתחותה ועל צרכיה.

בעקבות ביקורו של הנשיא ניקסון בישראל בקיץ 1974, הבטיחה ארה"ב לספק לישראל שני כורי-כוח גרעיניים. הוחלט להקים ועדה אמריקנית-ישראלית משותפת, שתבחן דרכים להרחבת שיתוף הפעולה המדעי והטכנולוגי בין שתי המדינות. במסגרת הסכם זה, קיבלה ישראל מענקים למחקר ולפיתוח תעשייתי ונקבעו כללים להשתלמותם של חוקרים ישראלים ואמריקנים במוסדות המדע של שתי המדינות.

לקראת ישיבתה הראשונה של הוועדה המשותפת, הגישה ישראל הצעה מפורטת לשיתוף פעולה ולחילופי ידע בתחומי האנרגיה הגרעינית והסולארית, אקולוגיה תעשייתית, פיתוח אגרו-תעשייתי, מיכשור אלקטרוני ועוד.

שיתוף הפעולה המדעי והטכנולוגי בין ישראל לארה"ב אמנם התפתח בעשור האחרון בצורה מרשימה ביותר והיה לתועלת רבה לשתי המדינות. שיתוף הפעולה לא היה חד-סיטרי. גם ארה"ב הפיקה ממנו תועלת מרובה. לא רק מחידושי המדע הישראלי, אלא גם מכלי הנשק החדישים מתוצרת סובייטית שישראל לקחה שלל במלחמותיה השונות ואשר הועברו ללימוד ולבדיקה בארה"ב.

כך חסכה ישראל למחקר ולמודיעין האמריקני לא רק דמים מרובים, אלא גם זמן יקר מאוד. זה איפשר למדענים אמריקנים למצוא מענה מהיר יותר לכלי נשק ולפיתוחים טכנולוגיים סובייטיים. מלחמת לבנון, מלחמת-ההתשה המתמשכת בין עיראק לאיראן והקרבות באפגאניסטאן, היו לא רק גורם בעידוד לפיתוח מערכות נשק חדישות אלא גם שדות-ניסויים לשתי מעצמות-העל. כשם שהשמדת מערך-הטילים הסורי בבקעת הלבנון חייב את בריה"מ לגשת לפיתוח מיידי של אמצעי-נגד אלקטרוניים, כך גם המלחמות באיזור המפרץ הפרסי איפשרו לבחון את יעילותם של אמצעי-הלחימה ששתי המעצמות סיפקו למדינות היריבות.

אם היחידה תפורק – ברור שאין עוד מקום להמשך משרתו של האיש שעמד בראשה בשנים האחרונות

הנסיון הוכיח שכל מלחמה בכל איזור מתיחות בעולם, מכניסה את שתי מעצמות-העל וגם מדינות אחרות המסוגלות לעמוד בנטל הכספי הכרוך בכך, למירוץ המקיף את כל מערכות הנשק. ההתרעה והשיבוש – הן במישור הטאקטי והן במישור האסטראטגי. בתנאים אלה לא ייפלא שמדינות קטנות הסמוכות על שולחנות-הנשק של המעצמות הגדולות, עוקבות בעניין אחר הפיתוח השיטתי של אמצעי-לחימה וצופות בדאגה אחר ההוצאות הכספיות העצומות הכרוכות בכך.

כאליו מובן, שבאמצעות הנספחויות המדעיות שלהן בוושינגטון ובתל-אביב, יכלו ישראל וארה"ב לעקוב כל השנים אחר החידושים המתמידים בתחומי הטכנולוגיה והמדע. פעילות זו היא לגיטימית לחלוטין והיא מתנהלת במסגרת ההסכמים הקיימים בין שתי המדינות. כך, למשל, במרוצת עשר השנים האחרונות, חתמו ישראל וארה"ב על שורה של הסכמים שנועדו לסייע לתעשייה הצבאית הישראלית בכמה תחומים. סיוע זה היה מותנה כולו ברצונה של ארה"ב להעמיד לרשות ישראל כמה מהישגיה, על מנת לעודד את היצוא הבטחוני הישראלי ועל ידי-כך לסייע לחלץ את הכלכלה הישראלית ממצוקותיה.

נוכח העניין הרב שיש לארה"ב בקיומה של ישראל חזקה, לא ייפלא שיתוף פעולה זה. בארה"ב קיימת תשתית טכנולוגית אזרחית מפותחת ביותר, הקשורה בתוכניות-פיתוח וייצור עם הפנטאגון והמיישמת בהתמדה לקחים מן התחום הצבאי לצורך השוק האזרחי.

נמצא איפוא שאפשרויות להשגת ידע מדעי וטכנולוגי בארה"ב הן גדולות מאוד. שכן, מוצר טכנולוגי בעבור השוק האזרחי – שאיננו מסווג עוד כבחינה בטחונית – עשוי להיות לברכה רבה למדינה קטנה שאפשרויות המחקר והפיתוח שלה מוגבלות. בתנאים אלה, ברור שלאחר סיומה של „פרשת פולארד", ישובו ישראל וארה"ב לשתף פעולה ביניהן בתחומים אלה. אם בארה"ב יצא הקצף על אנשי הנספחות המדעית, הוא לא יצא בשל עיסוקיה הגלויים והחוקיים. הכעס היה בשל מה שנראה בארה"ב כנסיון ישראלי להערים על שירותי הבטחון האמריקניים ולהעביר באמצעות הלשכה לקשרי מדע דו"חות-מודיעין שהושגו, תמורת כסף, מקצין מודיעין אמריקני.

לפי טענת ארה"ב, דו"חותיו של פולארד לא היו כלל „מדעיים" אלא נגעו לצבאות ערביים שונים. פקידים אמריקנים מדגישים כי נסיונות הערמה אלה אמנם מקובלים בין שתי מעצמות-העל ובין מדינות יריבות. אך במקרה של פולארד, הם רואים בעצם גיוסו והפעלתו תמורת כסף, משום מעילה באימון שאין לה מקום בין בעלות-ברית.

ראש הממשלה שמעון פרס, בתיאום הדוק עם שר הבטחון יצחק רבין ועם שר החוץ יצחק שמיר, גילה את התקלה ונקט בצעדים הדרושים למניעת הישנותה. כך, אף בלי להכריז על הדבר בפומבי, הרחיק ראש הממשלה מהשרות הממשלתי את האחראים לכשלון. ככן, אם על פי ההודעה הרשמית, היחידה שבמסגרתה פעל פולארד, תפורק – ברור שאין עוד מקום להמשך משרתו של האיש שעמד בראשה בשנים האחרונות.

רבין: לא אסכים לסתם בוררות בטאבה

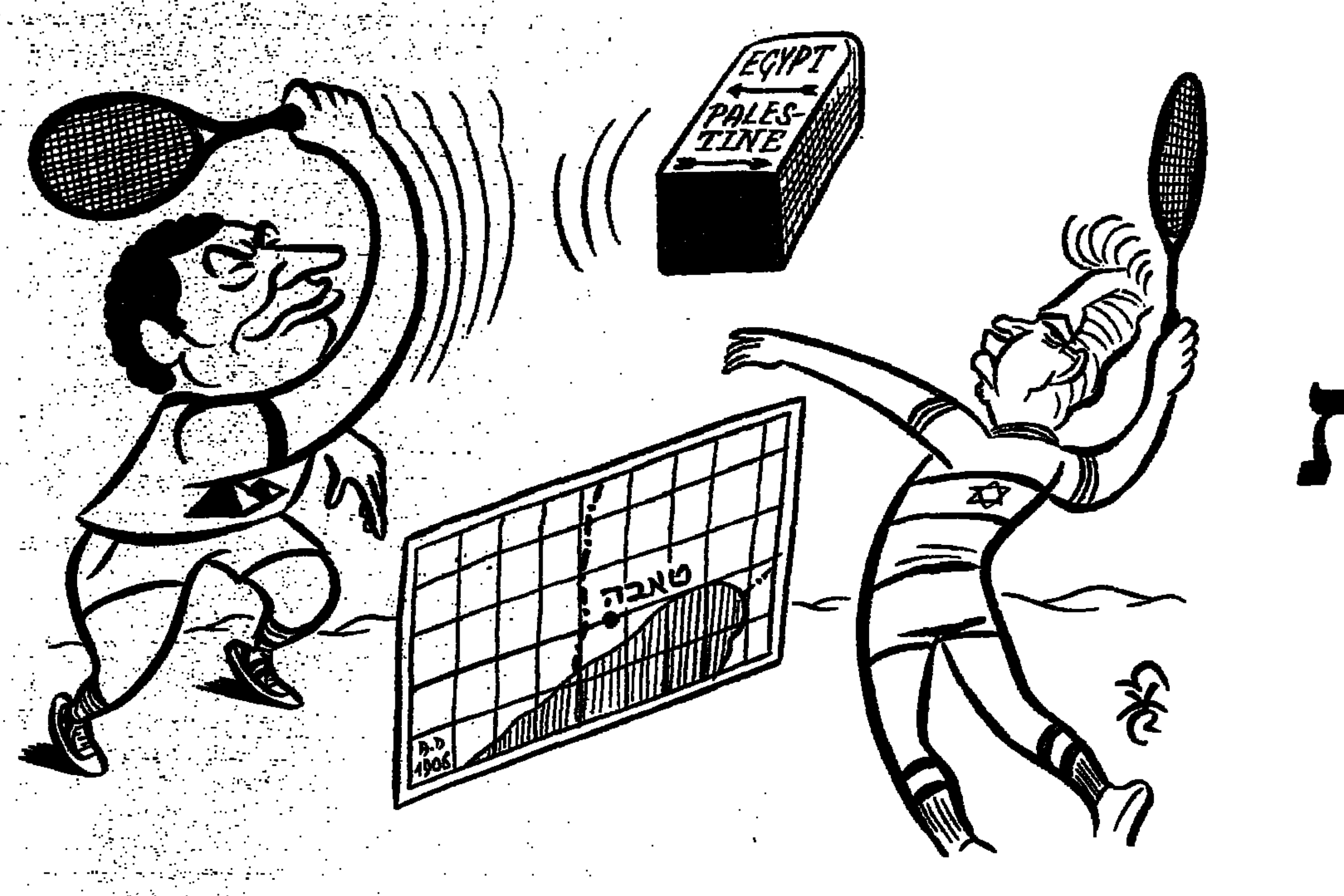

שר הבטחון: אין לי עניין לשבת בממשלה שלא תפעל למנוע את הידרדרות השלום עם מצרים ■

אך לא אסכים למצב שרק ישראל היא הנותנת ■

החזרת השגריר המצרי היא דבר מובן מאליו, שאינו צריך להיות כרוך בשום תמורה מצד ישראל

מאת יוסף חריף

"אין לי עניין לשבת בממשלה אשר לא תפעל למניעת הידרדרות השלום עם מצרים", אומר שר הבטחון, יצחק רבין, עם חידוש תהליך השיחות עם קהיר, שתכליתן ליישב את המחלוקות שבין מצרים וישראל.

זו בלא ספק קביעה בלתי מצויה מפי אישיות כה בכירה בממשלה, שלדעתה יש משקל רב בכל ענין הכרוך בעיצוב המדיניות של ישראל. רבין אינו מתפעל מכל מחווה מצרית או התגלות "חיובית" (כמו, למשל, זו של הנשיא מובארק שבתגובתו הראשונה על הרצח בראס-בורקה ראה בו סתם "איזו תקרית" ועכשיו, באיגרתו לראש הממשלה, מגדירו כמעשה נפשע). אך הוא גם אינו מתייאש מן הסיכוי למצות את תהליך השלום.

"עלינו לשכנע, לפחות, את עצמנו וקודם כל את עצמנו, שאנו ניסינו לעשות הכל כדי לייצב את השלום עם מצרים", אומר רבין.

"לא אסכים למצב שרק ישראל היא הנותנת", אמר השבוע רבין עם צאת המנכ"לים של משרדי ראש הממשלה ושר החוץ לקהיר. "אני חוזר וקובע שעלינו להגיע להסכמה עם מצרים, בכל ענין הנדון בינינו. אך ורק על בסיס של הדדיות. תרדקה. לא אפרש ולא אפרט ברגע זה. אבל אם מדברים על החזרת השגריר המצרי וכו' בתמורה לויתור על טאבה – אומר רק זאת: החזרת השגריר המצרי היא דבר המובן מאליו, שאינו צריך להיות כרוך בשום תמורה מצד ישראל".

התבטאות נוספת של שר הבטחון בסוגייה זו: "גם אני לא אהיה בעד סתם בוררות, כפי שרוצים המצרים בעניין טאבה. יהיו לי תנאים ברורים מאוד".

כל מי ששמע את דבריו של רבין בעניין הצורך החיוני להגיע לידי הבנה עם מצרים, יכול היה להבחין מיד שאין הוא מתייחס כלל לא ל"תהליך השלום" עם ירדן והפלשתינאים וגם לא לעניין "הוועידה הבינלאומית", שהוויכוח סביבה כמעט שגרם לנפילת הממשלה. פשוט, מפני שרבין לא האמין בכל המהלך הזה (הסמוי והגלוי עם ירדן) מלכתחילה. הוא אף נתן לכך ביטוי ברור: "כלום לא ייצא מזה".

מדוע? – נשאל.

– מפני שאני מכיר את הנפשות הפועלות.

דיווחו של השליח האמריקני, ריצ'ארד מרפי, על שיחותיו בדמשק וברבת-עמון, אך אישר את ההערכה הזאת.

נתברר, שפרס אמנם מילא את חלקו בעיסקה הבלתי כתובה בין ישראל לבין ירדן (שישראל תסכים לפורום בינלאומי וירדן תוותר על השתתפות אש"ף בו), אבל חוסיין אינו מסוגל למלא את חלקו.

מרפי מצא את המלך במצב רוח קשה. הוא עודנו ממתין לשמוע תשובה מפי עראפת, בעל-בריתו על פי ההסכם מה-11 בפברואר, לגבי נכונותו לקבל את החלטות 242 ו-338 ולבטא בדרך כלשהי שהוא מכיר למעשה בזכות קיומה של ישראל.

כמה פאתטי הדבר, אמרו השבוע למרפי במשרד החוץ, שחוסיין "עדיין מחכה לשמוע" מה היה בהתכנסות של ראשי אש"ף בבגדאד, שעה שעראפת כבר דיווח כמעט לכולם, ואף נאמר בפומבי בשמו, שאש"ף דוחה את קבלת 242 ו-338. כל מה שהוא מוכן לומר הוא, שאש"ף מקבל את כל החלטות או"ם ומועצת הבטחון הנוגעות לפלשתינאים ("242" אינה נוגעת, כידוע, לפלשתינאים, כי מדובר בה על "פליטים" ואין הפלשתינאים מוזכרים בה כלל).

אבל אין זה המבוי הסתום היחיד שחוסיין נקלע לתוכו. מבוי אחר, שלכאורה הוא עצמו בחר בו – הוא דמשק. דרישת השלום שהביא מרפי משם, אף היא אינה מעודדת. אסאד, שאת הסכמתו לקיום ועידה בינלאומית ביקש חוסיין להשיג, אינו מתנגד לצעד הזה. אבל בתנאי שוועידה כזאת תפעל "כמו בית משפט", כפי שהגדיר זאת ריצ'ארד מרפי. היינו, שבוועידה ישבו ישראל מזה ומדינות ערב והפלשתינאים מזה. כל צד ישמיע את טיעוניו ולבסוף, הוועידה תחרוץ את דינה.

העיר שר החוץ, יצחק שמיר, למרפי, בנימה מבודחת: לאור מה שאתה מספר אין צורך בוועידה בינלאומית. אפשר ללכת אולי ישר למועצת-הבטחון... ברור מדבריך, כי הסורים רוצים, פשוט, ב"משפט העמים", לא בוועידת ז'נווה.

מרפי: נכון.

אם הסורים לא יהיו מוכנים לבוא לוועידה בינלאומית, מה יעשה חוסיין? למו"מ ישיר עם ישראל ודאי לא יבוא. למו"מ ישיר תחת "מטריה" בינלאומית, בלי הסורים. גם כן לא יבוא. אז איך ממשיכים מכאן בתהליך השלום?

למרפי לא היתה תשובה עניינית. כל מה שיכול היה לומר, כי הוא חוזר לוושינגטון כדי לדווח לשר החוץ שלו, ג'ורג' שולץ.

נראה כי אין עתה סיכוי ממשי לדו-שיח עם ירדן. כך גם הרעיון שאפשר יהיה לעודד את סוריה להסדר-ביניים נוסף ובכך לאפשר לירדנים ליהנות מברכתם של הסורים לוועידה בינלאומית כפי שישראל מבינה אותה. מרפי סיפר, כי אסאד לא יסכים לשום מו"מ על הסדר-ביניים והוא תובע את כל רמת הגולן.

זהו השינוי היחיד שחל אצל שליט סוריה. עד כה החרים כל תהליך של הידברות עם ישראל. עכשיו הוא מוכן לאיזשהו מהלך מדיני – שיתנהל, כאמור, כמו בבית משפט – כדי לקבל בחזרה את רמת הגולן. מקור מהימן מסר השבוע, כי סוריה אמרה למי שאמרה שהיא לא תסכים לשבת בוועידה בינלאומית ביחד עם מצרים...

זה מה שנשאר, איפוא, מכל "תהליך השלום" המחודש: חוסיין "ממתין עדיין" לתשובה מעראפת. אסאד אינו מוכן להתיר לחוסיין ללכת עם עראפת והוא מתנגד למו"מ בין ירדן וישראל, אף לא בחסות בינלאומית.

נשארנו, אם כן, עם מצרים. ראוי, לכל הדעות, להגיע לדרישה אתה כדי למנוע את המשך הידרדרות היחסים. השאלה היא אם הדבר אפשרי על רקע מגמותיה הלאומיות והבינערביות של קהיר.

מצרים עומדת על כך שהבוררות בטאבה תתמקד רק בשאלה אחת: מיקומו של הגבול הבינלאומי על פי אבני הגבול ■ רבין: הבורר חייב לקבוע את תולדות הגבול מאז 1906 ולא מאז שהונחו אבני הגבול באיזור טאבה

באיגרתו האחרונה של הנשיא מובארק לראש הממשלה, שמעון פרס, נדונים שלושה נושאים: טאבה, ראס-בורקה והוועידה הבינלאומית. בירושלים רוצים להאמין, כי גם הנשיא מובארק הכיר בסופו של דבר בנזק שנגרם למצרים בשל הדרך הבלתי אנושית שבה טיפלה בפרשת הרצח בראס-בורקה.

ראש הממשלה אמר, כי יש באיגרת זו "תמונה חיובית" יותר. אם נתכוון לפרשה העגומה הזאת, צדק בהחלט. לא זו בלבד שמובארק מוקיע את המעשה, אלא הוא מבטיח את מיצוי הדין עם מי שעשה את הפשע (אם כי עד כה לא השיבה מצרים לבקשתו של שר החוץ שמיר להסביר כיצד קרה הדבר, שהפצועים הושארו בשטח שעות ארוכות בלא עזרה). אבל לא ברור אם "התמונה החיובית", שעליה דיבר ראש הממשלה, מתייחסת גם לחלקיה האחרים של איגרתו של מובארק.

– בעלי-בריתו החדשים של מובארק אחראים לכך: עראפת וראשי אש"ף, הנהנים כיום מהכנסת אורחים לבבית בקהיר ואף נתמכים בה מבחינה מדינית (לרבות הזכות לפעול בשטחים הכבושים).

גם מובארק חש, כנראה, באנומליה זו. על כן הוא כותב לפרס, בהמשך, כי הוא בטוח "שעראפת משוכנע שיש צורך לנקוט עמדה בלתי מתפשרת נגד הטירור". עמדה זו, אומר מובארק, באה לידי ביטוי בפרשת החטיפה האחרונה (הכוונה, כנראה, ל"אכילה לאורו" – י.ח.), כאשר אש"ף יצא נגד החוטפים "והתאמץ לסייע בטיפול במעשה ברברי זה".

אמנם כן, עראפת התאמץ – לטשטש את קשריו עם מבצעי הפשע. בתוך כך נסתבך במסכת שקרים, שגם מצרים נלכדה בתוכה.

מרפי: אסאד מסכים לוועידה בינלאומית, אך בתנאי שתפעל כבית משפט ■ שמיר: אז אין צורך בוועידה, אפשר אולי ללכת ישר למועצת הבטחון... ■ ברור מדבריך שהסורים רוצים פשוט ב"משפט העמים", לא בוועידת ז'נווה ■ מרפי: נכון

מובארק פותח את איגרתו בקביעה שהוא מעריך את נחישות החלטתו של פרס לקדם את תהליך השלום. בכך אין ספק. אך מה על נחישות החלטתו של נשיא מצרים בעניין זה?

המשכה של האיגרת עדיין מותיר תהיות לגבי כוונותיה האמיתיות של מצרים. ברור כי מצרים רוצה להחזיר לעצמה את טאבה. ודאי שאין זה מקרה שהסעיף הראשון באיגרת – לפני ראס-בורקה ולפני הוועידה הבינלאומית – עניינו טאבה. מובארק מציין, כי שיפור היחסים מחייב "רגישות לעיתוי" ואף שדעת הקהל טרם נרגעה "מרצף האירועים המסעירים". נראה לו כי "הזמן בשל לחידוש שיחות טאבה". איזו התפתחות מצריכה קביעה זו, זולת הרצון להשיג את טאבה?

אשר ל"אירועים המסעירים" – אם כוונתו להפצצת מטה אש"ף בתוניס (שהרי בגללה הפסיקה מצרים את שיחות טאבה)

אין ספק שלא לפיסקה זו נתכוון ראש הממשלה כאשר דיבר על "התמונה החיובית" יותר באיגרת מובארק. קשה שלא לפרוץ בצחוק מר למקרא המשפט שעראפת משוכנע בצורך לנקוט עמדה בלתי מתפשרת נגד הטירור...

נקודה חיובית, לפחות מצד ניסוחה, אכן נמצאת במקום אחר באיגרתו של מובארק: הוא מבקש מראש הממשלה לגלות יותר גמישות בנושא הוועידה הבינלאומית. אך הוא מדגיש כי ברור שהוועידה הזאת לא תבוא במקום משא ומתן ישיר, במסגרת הוועדות. יתר על כן, מובארק מבטיח כי אם יוסכם על כינוס ועידה בינלאומית, יפעל כדי להבטיח שלא תידרדר "לפורום של ריתוריקה, אשר יפגע באינטרסים של הצדדים העיקריים".

זו קביעה חיובית בהחלט, גם אם לא ברור בדיוק מיהם "הצדדים העיקריים". אבל לאיזו "יתר גמישות" מצפה עוד מובארק מפרס? האם הכוונה להתפשר עם שיתופו של אש"ף בוועידה הבינלאומית, כפי שתובע יאסר עראפת?

במקום אחר באיגרת מזכיר מובארק לפרס, כי כבר במארס 1977 הציעה מצרים לכנס מחדש את ועידת ז'נווה וישראל תמכה בכך בלא סייג. היום – סבור מובארק – סיכויי ההצלחה גדולים יותר. "שהרי צדדים מסויימים שהתנגדו בשעתם מקבלת הרעיון של קיום השלום עם ישראל "התקרבו מרחק רב לקראת קבלת עמדה זו".

לא ברור מי הם "הצדדים המסויימים" הללו. אבל כל הצדדים, לרבות מצרים, המוכנים להשלים עם קיום-בצוותא עם ישראל, דוגלים בנסיגת ישראל מכל השטחים ובמתן הגדרה עצמית לפלשתינאים.

יתר על כן, יש נושאים שאינם קשורים לא בעמדות "הצדדים המסויימים" האחרים ולא בעניין הוועידה הבינלאומית, אלא אך ורק במצרים – עתיד טאבה והנורמליזציה והחזרת השגריר המצרי לישראל. מדוע אין מובארק מגלה מעט גמישות בכל המכלול הזה?

גם יצחק שמיר, התובע שהמחלוקת סביב טאבה תטופל תחילה בשיטת הפישור ולא בדרך הבוררות, מוכן לפשרה. אבל מצרים אינה מוכנה לעיין בשום הצעת פשרה. יתירה מזו, היא דוחה גם את מעצבי המדיניות בישראל המוכנים ללכת לבוררות. היא עומדת על כך, שהבוררות תתמקד רק בשאלה אחת: מיקומו של הגבול הבינלאומי על פי "אבני הגבול" המצויות באיזור טאבה (שעל פי המצרים "מוכיחות" שטאבה היא אזור מצרי).

יצחק רבין, המוכן לבוררות, אומר שיתנגד לבוררות אם תפקידו של הבורר יהיה לקבוע "היכן אבני הגבול מצויות". לדעת שר הבטחון, חייב הבורר, שצריך להיות מוסכם על שני הצדדים, לקבוע את תולדותיו של הגבול הבינלאומי מאז 1906 ולא מאז שהונחו "אבני הגבול" באיזור טאבה.

רק באלה הימים גילה ג'ון קמחי ב"ג'רוזלם פוסט" כי מסמכים אותנטיים שנחשפו לפני זמן מה בבריטניה מוכיחים בעליל שתביעתה של מצרים על ריבונות טאבה מושתתת על מפה משנת 1915 ועל מסמכים אשר לדעת מומחים בריטים הם מזויפים.

אבל המצרים אינם מוכנים להתפשר עם ישראל לא רק לגבי השאלה אם יישוב המחלוקת סביב טאבה צריך להיעשות בפישור או בבוררות, אלא גם לגבי שטר הבוררות. הם רוצים שמראשיתה ברור, כי טאבה היא חלק בלתי נפרד ממצרים. אם את זאת תקבל ישראל, יהיו מוכנים המצרים להחזיר את שגרירם לתל-אביב ולהגיע לנורמליזציה, כפי שהם מבינים אותה.

עד אשר יוכח אחרת – המנכ"לים שבו אתמול לישראל – זו התמונה האמיתית.

מטעמים בסגנון עולמי

אוסף מאכלים מארצות תבל יוגש מדי שבוע לקוראי "סגנון". המתכונים הותאמו למטבח הישראלי והם ילוו בצילומי צבע מספרי הבישול של ספרית מעריב. "מטעמים בסגנון עולמי" יודפסו על עמודי כרומו.

בנוסף למתכונים יגיש "סגנון" לקוראיו:

☆ תחבולות במטבח
☆ הדרכה, עצות ופטנטים של בישול
☆ סיפורים קולינאריים
☆ הצעות חיסכון
☆ דיווח על מה שקורה כאן ועכשיו בתחום הגסטרונומי

העמודים של המדור החדש "מטעמים בסגנון עולמי" מיועדים לתלישה. גיזרו ושימרו אותם. גיזרו גם את התלוש המופיע ליד כל מדור.

כל האוסף 10 תלושים יוכל לקנות בספרית מעריב כל ספר מספרית הבישול של מעריב בהנחה של 50%. כל האוסף 20 תלושים יוכל לקנות את האנציקלופדיה לבישול בהנחה של 50%. בעוד 10 שבועות יפורסם תלוש הזמנה עם רשימת ספרי הבישול של ספרית מעריב.

חפשו כל שבוע ב"סגנון" את "מטעמים בסגנון עולמי"

שבוע של תיאטרון בלונדון

התכנית היוקרה

מועדון מטיילי מעריב

9 ימים (8 לילות) של חגיגה תרבותית, הכוללת 5 הצגות משולות ★ ביצוע: "אופיר טורס" ★ המלווה: אלכס אנשקי ★ היציאה: 2.12
פרטים: "מועדון מטיילי מעריב", מערכת "מעריב", קרליבך 2, תל-אביב (טל. 03-439207)

הטבות למיוחסים: „איפה הבושה, איפה הצדק?"

גלעד ישעיהו: אם היו מחסלים את אימי, היא לא היתה עולה אגורה ■ אימי נמצאת בבית משום שהיא חולה קשה, לא בגלל שעשתה ניתוח פלאסטי

מאת אריה בנדר

כשעלה ח"כ יאיר צבן אל דוכן הנואמים באולם המליאה, להגיש הצעה לסדר היום בעניין הטבות רפואיות חינם לבכירים ולמיוחסים בישראל, הרחיק אלפיים וארבע מאות שנה לאחור. הוא סיפר לחברי הבית את משל פרוטאגורס על בריאת החברה האנושית. האדם, כדי להתקיים, היה זקוק לאומנות המדיניות וליכולת הארגון החברתי. האל שלח את הרמס לצייד את האדם בשתי התכונות שבלעדיהן אין האומנות המדינית והארגון החברתי יכולים להתקיים: חוש הבושה וחוש הצדק.

„התכונות האלה", אמר זאוס, „חיוניות לכל בני האדם, אף ראשית כל למדינאים. ומי שאין בידו ליטול את חלקו בבושה ובצדק – יוחרג, באשר נגע למדינה הוא". אין צורך להגזים, אמר ח"כ צבן, „אבל, רבותי הנבחרים, איפה הבושה ואיפה הצדק?"

חיטוט במגילת הזכויות של אצולת הבכירים בישראל, יגלה שדאגו להיטיב עם עצמם בסידרה ארוכה של זכויות מפליגות כמו טיפול רפואי חינם, תנאי שכר משופרים, תנאי פרישה יוצאים מן הכלל, החזר הוצאות כלכלה, לבוש, טלפון, דיור ורכב צמוד, שבן תמותה רגיל יכול רק לחלום עליהן.

מי נמנה עם חבורת המיוחסים של ישראל? בראש הסולם ניצבים נשיא המדינה, ראש הממשלה והשרים. בקבוצה הבכירה ביותר נכללים גם מבקר המדינה, נגיד בנק ישראל ומשנהו, היועץ המשפטי לממשלה וסגני השרים. אל האחרונים התלוותה קבוצת מיוחסים שלימה שתנאיה הוצמדו לתנאי העבודה והשכר של סגני שרים.

עם קבוצה זו נמנית כל צמרת האוצר: הממונה על הכנסות המדינה, הממונה על השכר, החשב הכללי, נציב שירות המדינה, נציב מס הכנסה, הממונה על שוק ההון, הממונה על התקציבים, מנהל מרכז ההשקעות, מנהל רשות החברות הממשלתיות, מנהל המכס ומע"מ, היועץ המשפטי של האוצר.

לקבוצה זו שייכים גם כל המנכ"לים במשרדי הממשלה, מזכיר הממשלה, מזכיר הכנסת, מנהל מינהל מקרקעי ישראל, מנהל הביטוח הלאומי, נציב המים, מנהל רפא"ל, הרמטכ"ל, המפכ"ל, מ"מ קבוע של מזכיר הממשלה, מנהל שירות התעסוקה, מנכ"ל רשות השידור ומנהל הרכבת.

כל הבכירים הללו נהנים מטיפול רפואי ואישפוז חינם בארץ ובחו"ל, בלי שיהיו צריכים להיות חברים בקופת חולים. הסדר זה כולל גם את אשתו וילדיו (עד גיל 18) של בכיר, גם לאחר פרישתו מהתפקיד, לכל ימי חייו. על פי חישוביו של ח"כ צבן, מגיע מספר הנהנים מטיפול רפואי חינם לכ־1000 נפש.

יוסי שריד: לו הייתי יודע מיהו הבכיר שביקש להתקין לבתו התקן תוך־רחמי על חשבון המדינה, הייתי דורש שיתקינו לו התקן תוך־מוחי

בדרג ב' של אצולת הבכירים מצויים חברי הכנסת. קבוצה זו חייבת לבטח את עצמה בקופת חולים. אך היא זכאית לטיפול רפואי חינם, ותיך מריפוי שיניים, בסעיפים אשר קופת חולים אינה מבטחת אותם, כגון טיפולים מיוחדים בארץ או ריפוי בחו"ל. לקבוצה זו משתייכים, על פי הערכתו של ח"כ צבן, כ־4000 נפש.

מצוקת שרותי הבריאות בארץ וגרזן הקיצוצים המונף על משרד הבריאות הביאו לחשיפת כמה מקרים שבהם נהנו בכירים מהטבות בתחום הריפוי. ח"כ יוסי שריד גילה השבוע כי שר האוצר יצחק מודעי הגיש לממשלה, בהיותו שר האנרגיה, חשבונות על ריפוי בחו"ל. השנה, בהיותו שר אוצר, הגיש מודעי חשבונות על ביקורים אצל רופא פרטי ועל הוצאותיו כחבר קופת חולים.

„למיטב זכרוני, לא היה תקדים שמישהו מהשרים ביקש להחזיר לו את דמי הביטוח הרפואי הרגילים שהוא משלם לקופת חולים", אמר יוסי שריד ל„מעריב". „אני יודע שכל חודשיים מופיע שליח עם קבלות של מודעי וחוזר אחר כך שמח וטוב לב למשרד האוצר. אני רק לא מבין כיצד יש לשר האוצר התוקף המוסרי לקצץ בבריאותם של אחרים בשעה שאצלו החגורה נשארת באותו החור. לדעתי צריך לבטל את כל ההטבות ומיד. שאם לא כן, דרשתי שיתנו לי במשכורתי תוספת בושה. כדי להראות עד כמה המצב בתחום זה אבסורדי ציינתי במליאת הכנסת דוגמה של בכיר שביקש להתקין לבתו התקן תוך־רחמי על חשבון המדינה. לו הייתי יודע מי הוא אותו בכיר הייתי דורש שיתקינו לו התקן תוך־מוחי".

בתגובה על דבריו של ח"כ יוסי שריד, אמר שלום סילבן, דוברו של שר האוצר, כי לשר לא זכור שהגיש קבלות על טיפול רפואי בחו"ל. על החזר ההוצאות לטיפול רפואי שמקבל מודעי בארץ, אומר הדובר: „השר עושה זאת על פי הזכות השמורה לו כשר הזכאי לשרות רפואי חינם".

„מאז חודש אפריל הוצאנו כבר 200 מיליון שקל בעבור טיפול רפואי חינם לבכירים, כל הסכום השנתי שהוקצה לצורך כך. נוכח הקבלות שהגיעו אלינו ועדיין לא שולמו, יגיעו ההוצאות לכ־500 מליון שקל". כך אומר הד"ר משה משית, מ"מ מנכ"ל משרד הבריאות ויו"ר הוועדה לאישור נסיעות לחו"ל לצורך טיפול.

„חלק מהכספים שולמו בעבור בכירים. חלק בעבור בני משפחותיהם. מאחר שהסכומים הולכים ותופחים בשל התייקרות הטיפול הרפואי ומחירי התרופות, נוצרה לנו בעיה".

70 מיליון שקל מסכום זה הוצאו לצורך טיפול בגברת רינה ישעיהו, אלמנתו של יו"ר הכנסת ישראל ישעיהו. האלמנה נזקקה לטיפול צמוד והאוצר פנה למשפחתה בבקשה להעבירה לבית אבות שבו הטיפול זול יותר. אך לדברי האוצר ומשרד הבריאות, סירבה המשפחה. טיפול בבית אבות היה חוסך לקופת המדינה סכום של כ־50 מיליון שקל.

„אם היו מחסלים את אמי היא לא היתה עולה אגורה לקופת המדינה", אומר גלעד ישעיהו, בנו של ישראל ישעיהו ז"ל, היו"ר החמישי של הכנסת. „אמי נמצאת בביתה במצב קשה מאוד ואין אפשרות להעבירה לבית אבות. התנגדות המשפחה נובעת מחוות דעת של הרופא המשפחתי שאמר כי העברתה לבית אבות תהיה הרת אסון בשבילה. בבית היא זוכה לטיפול רפואי צמוד. אמי נמצאת בבית משום שהיא חולה קשה, לא בגלל שעשתה ניתוח פלאסטי או התקן תוך־רחמי. הסכום של 70 מיליון שקל שהאוצר נוקב בו הוא מוגזם. סכום הטיפול נמוך הרבה יותר".

ההטבות הרפואיות הן רק קצה הקרחון של הזכויות המיוחדות שמהן נהנית אצולת המיוחסים הישראלית. מתברר שלא רק בריאותם של הנבחרים הובאה בחשבון. ראש הממשלה ושר החוץ זכאים לקבל דירות שרד בירושלים, שניהולן על חשבון המדינה. לדירה כזו זכאים גם נשיא המדינה ויו"ר הכנסת.

שרים אחרים, שמקום מגוריהם מחוץ לבירה, זכאים להחזר הוצאות בעבור שכר דירה בירושלים. אם מישהו מהשרים הרחיק למדינות הים, הוא זכאי להחזר הוצאות על פי הנוהל הזה: החזר הוצאות לינה וארוחות בוקר על סמך קבלות מהמלון (אין הגבלה לסוג המלון). בעבור כלכלה והוצאות אחרות מקבל השר תשלום נוסף של 25 דולר ליום, כנגד קבלות או על סמך הודעה בעל פה.

שרים יכולים לצרף אליהם בני/בנות זוג לנסיעה לחו"ל. באישור ראש הממשלה, הם נהנים מלינה וארוחת בוקר בבית מלון על חשבון המדינה. אם יציגו קבלות מתאימות, יהיו זכאים להוצאות נוספות בסך 35 דולר ליום. הופעתו החיצונית של השר עוררה כנראה בעבר דאגה רבה, אחרת קשה להסביר את הזכות העומדת לו לרכוש אחת לשנתיים לבוש רשמי, כנגד קבלות, הכולל פראק, מעיל בוקר (מורנינג קואוט) וטוקסידו. גם בת זוגו של שר רשאית להשתתפות בהוצאות לבוש אחת לשנתיים. סכום ההשתתפות הגיע באחד בספטמבר 84' ל־100.500 שקל והוא עודכן מאז פעמים אחדות.

מתי יוצא שר לחופשה? האמת היא שרק הוא יודע. שר אינו מחתים כרטיס עבודה ותיאורטית הוא יכול להיעדר במשך כל הקדנציה ממשרדו או לשהות בחו"ל בלי הגבלה. לעומת זאת, חייב שר לצאת לפחות לשבוע חופשה בשנה.

נורמה זו הנוגעת לכללי המנוחה נקבעה במכתב ששלח החשב הכללי למזכירות הממשלה בשנת 1964, ומאז נהפכה לכלל מחייב. אם שר לא דואג לדווח למזכירות על חופשתו השנתית, מנוכה לו שבוע. יתרת החופשה, 26 יום, ניתנת לצבירה. בתום תקופת כהונתו יכול שר לפדות את ימי חופשתו. מכתבו של החשב מלמד על הדרך שבה קבעו הבכירים לעצמם את זכויותיהם. עד לשנת 1968 היה נושא זה פרוץ. בשנה זו הועברה הסמכות לקביעת זכויותיהם של השרים לידי הכנסת.

יאיר צבן: סבידור קרא לזה „אורחת גמלים, גמל אחרי גמל"...

יוסי שריד: לבטל את כל ההטבות. אם לא – שיתנו לי תוספת בושה...

מגילת הזכויות של אצולת השלטון בישראל, מגלה הטבות מפליגות שבן־תמותה רגיל יכול רק לחלום עליהן ■ יאיר צבן: „זה התחיל לפני כ־30 שנה, אבל הצמרת הנוכחית מאשרת בהתנהגותה נהלים אלו ונהנית מהם"

שרי ממשלת ישראל זכאים גם להתקנת טלפון חינם ולי־1000 שיחות חודשיות בלי תשלום. גם בנושא הרכב דאגו השרים לעצמם. כל שר וסגן שר זכאים לרכב עם נהג צמוד. נפח מנוע הרכב עד 1800 סמ"ק. דגם הרכב ותוצרתו נקבעים ע"י מינהל הרכב הממשלתי". רכב ניתן להחליף לאחר שלוש שנים. הרכב יכלול גם את כל התוספות המהוות ציוד סטנדרדי במפרט של רכב אמריקני, כמו תיבת הילוכים אוטומטית, מזגן והגה כוח. שר הפורש מתפקידו יכול להחזיק במכונית צמודה עד חודש ימים מיום פרישתו. לרכב צמוד זכאים גם סגני שרים וכל הצמודים אליהם בדרגה.

הרכב הצמוד הוא אחת ההטבות המבוקשות ביותר. עד כדי כך מבוקש, שמשרד האוצר דאג באחרונה להיטיב עוד יותר עם הבכירים. עד היום נהגו הבכירים לשלם מס על רכב צמוד. המס היה מתעדכן על פי עליית מדד המחירים לצרכן. זה לא כבר התחכם האוצר ועידכן את המס על הרכב הצמוד לבכירים בשיעור נמוך בהרבה משיעור המדד הרגיל. הדבר נעשה ע"י המצאת מדד מיוחד לבכירים, הנקרא „מדד אחזקת רכב".

התוצאה המידית היא הפסד הכנסות גדול מדי שנה בשנה ורווח נקי הזורם לכיסם של הבכירים. העניין עורר את חמתו של ח"כ אוריאל לין והוא פנה בתלונה לאוצר. התשובה שקיבל היתה כי „החזקת הרכב מתייקרת בפחות מהמדד ולכן לא צודק להעלות גם את המס על ההטבה על פי מדד המחירים לצרכן, דבר שהיה גורם להפחתה בשכר הנטו ללא כל הצדקה". אבל מה עם השכר של כל היתר?

השאיפה לזכות ברכב צמוד דירבנה כנראה את משרד ראש הממשלה להתעלם מההנחיות שהוציא מינהל הרכב. שמעון פרס ביקש לאשר רכב צמוד לדוברו אורי סביר, ליועץ הכלכלי אמנון נויבך, ליועץ לענייני העם היהודי אברהם בורג, ליועץ לענייני עיירות פיתוח אלחנן ישי, ליועץ המדיני נמרוד נוביק ולמנהל לשכת העתונות ישראל פלג.

האוצר אישר רכב צמוד רק לנויבך, נוביק וישי. אף על פי כן, המשיכו כל היועצים לנסוע ברכב צמוד. ח"כ רפאל איתן פנה בעניין למבקר המדינה. בעקבות ביקורת שמתח המבקר הורה פרס לקחת את הרכב הצמוד מאברהם בורג ומישראל פלג. אולם אורי סביר מוסיף לנהוג עד עצם היום הזה במכונית על חשבון משלם המסים.

תחום נוסף שבו הסירו כל דאגה מהשר הוא הכיבוד המונח על שולחנו. שר זכאי במסגרת תפקידו לכיסוי הוצאות של אורחים זרים הבאים מחו"ל. הוצאות אחרות, כמו קניית קפה, תה, כריך ועוגה במהלך פגישות עבודה, ישלם המשרד. בהתאם לתקנה פנימית מ־1970 זכאי שר לשעבר לשאת דרכון דיפלומטי לתקופה שלא תעלה על שנה מיום פרישתו.

שר גם זכאי, בין היתר, להתקנת טלפון חינם ולי־1000 פעימות מונה חודשיות בלי תשלום. סגני שרים, ח"כים ומנכ"לים, זכאים אף הם להתקנת טלפון חינם ולי־25.000 אלף פעימות מונה בשנה חינם.

„לדעתי, העניין החל לפני כשלושים שנה", אומר ח"כ יאיר צבן. „זה מקרה קלאסי של עיוות מתמסד. תחילה, עיגון בחוזר שמוציא חשב הכנסת או הממשלה. אחר כך – בתקנות. אחר כך בצווים. אחר כך בחקיקה ואחר כך הולכים ונצמדים אל טובות הנאה כל מיני נספחים, כפי שקרה עם כל הקבוצה הגדולה הזוכה לתנאי סגן שר. יו"ר הכנסת לשעבר, מנחם סבידור, בהיותו חבר ועדת הכספים של הכנסת, קרא לזה פעם 'אורחת גמלים', גמל אחרי גמל".

על פי בדיקתו של ח"כ צבן התחיל סיפור ההטבות הרפואיות, שעלו כעת לכותרות, בשנת 1953. „הבסיס לכך קיים בתשעה חוקים שונים ומשונים של הכנסת שהלכו והצטרפו זה לזה. הצמרת הפוליטית הנוכחית ובכירי האוצר לא הם שבישלו את הדייסה. לא הם התקינו את התקנות, לא הם נושאים באחריות להתפתחות מציאות כזו. אבל הם קיימים בתוכה. הם מאשרים אותה בהתנהגותם ונהנים. ואני שואל, כיצד אנשים שזכות ריפוי חינם שלהם מעוגנת בחוזה אישי המעוגן בחוק, יטיפו מוסר לאחרים להדק את החגורה עד שהגוף כואב".

ועדת הכספים של הכנסת דנה השבוע בנושא זכויות היתר של הבכירים, בתחום הבריאות. כצפוי, קמו מתנגדים לא מעטים להצעות החוק של הח"כים חיים רמון ויאיר צבן לפגוע בהטבות אלו. יאיר צבן מקווה לטפל בעתיד גם בשאר זכויות היתר של המיוחסים ולהביא לידי ביטולן. בשבוע הבא יובא הנושא להצבעה בפעם השלישית בוועדת הכנסת, שהיא המוסמכת להחליט לגבי זכויות הח"כים. יזם ההצעה, ח"כ יוסי שריד, אומר: „צריך לבטל את כל ההטבות, לכולם ומיד. אבל חברי הכנסת לא צריכים לחכות שיבטלו קודם לאחרים. אני מקווה שהלחץ הציבורי יועיל".

אגב, בחודש ינואר 1984 קיבלה הכנסת החלטה להוריד 10 אחוזים משכר ראש הממשלה, השרים, סגני השרים והצמודים אליהם בדרגה הח"כים. בחודש אפריל 1985 החליטה ועדת הכנסת לבטל את הורדת השכר לח"כים. לכל השאר, נשארה הורדת השכר בעינה.

כמה זה בשקלים

אלו הסכומים שהשתכרו הבכירים בחודש שעבר (משכורת יסוד ותוספת יוקר) ואלו הן זכויות הפנסיה שקבעו לעצמם במרוצת השנים:

- ראש הממשלה ויו"ר הכנסת – 2,006,204 שקל.
- רבנים ראשיים, רמטכ"ל, מפכ"ל – 3,275,429 שקל.
- נשיא המדינה (משכורתו פטורה ממסים) – 1,164,217 שקל.
- ח"כים, סגני שרים, מנכ"לים הצמודים אליהם – 1,838,915 שקל.

משכורתם של הח"כים, סגני שרים, מנכ"לים ושאר הצמודים אליהם בדרגה היתה 1,710,074 שקל. לכך יש להוסיף דמי אש"ל קבועים – בלי קבלות – בסך 128,841 שקל.

חברי הכנסת נהנים מהוצאות רכב בשיעורים אלה:

- המתגוררים בירושלים והסביבה – 504,810 שקל.
- באיזור המרכז (חדרה עד גדרה) – 585,710 שקל.
- צפת ועפולה – 625,011 שקל.
- בשאר אזורי הארץ – 582,060 שקל.

חבר כנסת נהנה גם מהוצאות אש"ל בעבור השתתפות בישיבות אחת מוע־דות הבית שלא בימי כינוסה של הכנסת: 15,392 שקל אם הישיבה היתה מחוץ לאיזור מגוריו, ו־9235 שקל אם הישיבה היתה בעירו. גם לשר ולסגן שר משולמות הוצאות כלכלה בסך 128,841 שקל לחודש.

זכויות הפנסיה של שרים הן פרק בפני עצמו בכל מכלול ההטבות לבכירים.

מי שהיה לפחות שנתיים שר, יוחשב לצורך הפנסיה כשר לשעבר לכל ימי חייו, מיד עם פרישתו. שיעור הפנסיה יהיה שבעה אחוזים מהמשכורת כפול מספר שנות הכהונה. אבל לא פחות מ־21 אחוז.

על פי חישוב זה יקבל שר שמילא תפקיד זה שנתיים, פנסיה שנתית של 10.5 אחוזים (שכיר צובר בעבודתו פנסיה של שני אחוזים בלבד לשנה). שר שהפסיק לשמש בגיל 55 ומעלה, מקבל תוספת פנסיה של שני אחוזים לכל שנה.

משפחתו של שר שנפטר מוסיפה לקבל משכורת מלאה במשך שנה שלימה. אם שר נפטר לאחר ששימש פחות משנתיים, רואים את זכויותיו כמי ששימש שנתיים.

שר הזכאי לקבל קיצבה מכסימלית של 70 אחוז, רשאי לקבל שרותי מזכירות לכתיבת זכרונותיו ולניהול התכתבות בעלת אופי אישי־ציבורי. זכויות כאלו מוקנות לרב ראשי לשעבר.

נשיא לשעבר יקבל כל חייו פנסיה בסכום המשכורת. כך גם שאריו. הם נהנים גם משרותי בריאות חינם, מטלפון חינם, מזכיר פרטי ושרותי מזכירות וכן דירת שרד. נשיא לשעבר ואלמנת נשיא לשעבר זכאים למכונית צמודה. נשיא לשעבר נהנה גם מקיצבה חודשית לאירוח ופטור ממס הכנסה על הפנסיה שלו.

בין מקבלי הטבות מצויים גם שופטים, אך המקורה שלהם שונה. ורובם אינם נהנים משפע זכויות היתר.

„אחד מעשרת הסרטים הטובים ביותר לשנת 1984!" (השבועון 'טיים')

סרטו של דייויד פטנם
בב: הלן מירן, ג'ון לינץ'
מוסיקה: מרק קנופלר (דייר סטרייטס)
מתוך מאבק עיקש על חירות, צומחת אהבה סוערת...
שבוע 6 – ליל שישי 10.05 – 12.20
„ריב־חן" ת"א 7.40–9.40, 5–7.30
ספר קיר הסרט על תקליטי 'מוסיקול'

הופיעה מהדורה 14!
יעקב העליון
להשיג בחנויות הספרים ובבית ההוצאה
רחוב מזא"ה 22, תל־אביב
„עם עובד"

אגדות האחים גינדי

האימפריה שבנו שלושת האחים־הקבלנים לבית גינדי בצרות ■ אברהם נעצר בחשד שמכר ללקוחותיו „אויר צח" במקום קרקעות ■ משה ויגאל יושבים עם משפחותיהם בניו־יורק ולא ממהרים לשוב ארצה ■ לדבריהם, העסקים אצלם נמשכים כרגיל ■ שני אחים, עזרא, המנהל חנות רהיטים ויעקב המשפטן – לא בעסק

מאת דוד ליפקין

בראשון־לציון, העיר בה גדלו האחים גינדי, ידעו מכבר כי מעורבותם של האחים גינדי בפרשת רכישת קרקעות בישוב כרמים ביו"ש נמצאת בחקירה מתקדמת של המשטרה. בעוד שמעורבותם של משה ויגאל גינדי בפרשה היתה ידועה, לא היה ברור האם גם האח אברהם שותף באותם עסקים. בשבועות האחרונים הרגיש אברהם, כי לאחר שהתברר שהאישורים המתאימים לביצוע הפרוייקט לא ניתנו, הודרז לפרוש מהעיסקה והחזיר את הכספים לאותם אנשים שנרשמו. הוא העריך, כי מאמציהם של חוקרי המשטרה מתמקדים בשני אחיו השוהים בחודשים האחרונים בניו־יורק, ולא בו. אברהם המשיך לתפקד כרגיל, והתנהג כאילו הדבר כלל אינו נוגע לו.

שלושת האחים גינדי, שחלקם בתנופת הבנייה שידעה ראשון־לציון בשנות השבעים מרכזי מאד, הם אשפי פירסום שיצרו לעצמם תדמית של בעלי חברות בנייה גדולות, המקימות אלפי דירות ברחבי הארץ. הם נהגו לפרסם מודעות על־עמודים שלמים בעיתוני יום ו' בהן בישרו על פרוייקטים רבים ושונים של בנייה, תוך שימת דגש על החידושים והשכלולים המוצעים על־ידם. אברהם גינדי נהג להתפאר, כי „אני עומד מאחורי הרעיונות החדשניים כולם, לרבות מערכת הפרסום שברובה מנוהלת על ידי באופן אישי. חלק ניכר מהמודעות מנוסח על ידי". השכלתו העל־תיכונית היא קורס ביחסי ציבור ועתונאות.

בכל מהלך עסקיו, שם אברהם גינדי דגש מיוחד על המראה החיצוני של הבניינים שהקים או חידושים אחרים שונים. כאשר החל לבנות בראשון־לציון, פירסם שמשך הנסיעה מתל־אביב לראשון הוא 17 דקות בלבד. שלושת האחים פשוט „כבשו" את ראשון, וכמעט לא היה חלק בעיר אשר לא הצבו על אדמותיו שלטים על בנין שהאחים גינדי יקימו שם. הצלחה נוספת נזקפה להם בהנהגת שיטה לפיה רוכשי דירות חדשות מעבירים להם את דירותיהם הישנות כחלק מהתשלום, ומוסיפים את היתרה בין מחיר הדירה החדשה לבין שווי דירתם הקודמת.

האגדה של בית גינדי החלה לפני כ־53 שנים כאשר ההורים מנחם ואסתר עלו לארץ מחלב שבסוריה. הם התיישבו בראשון־לציון, והקימו בית קטן ליד בית הכנסת הגדול. העסק המסחרי הראשון שלהם בראשון היתה חנות מכולת קטנה שאבי המשפחה קיבל לידיו לאחר שאביו נרצח. למנחם גינדי חמישה בנים: הבכור, עזרא, מנהל חנות רהיטים; השני, הקבלן אברהם גינדי; השלישי עורך־הדין יעקב גינדי ושני האחים הצעירים הקבלנים משה ויגאל.

אברהם גינדי, בן 43, סיים בית־ספר תיכון מקצועי בראשון ועזר לאביו בחנותו. בשירותו הצבאי היה עוזר לקצין חינוך ומדריך בידיעת הארץ. כשהשתחרר הצטרף לבית מלאכה שעסק בייצור אביזרי חשמל. על מנת להתקבל כשותף בעסק, נאלץ לגייס הלוואה של עשרת אלפים לירות. זמן מה לאחר מכן עלה העסק על דרך המלך, והוא קנה משותפיו את חלקם. הנסיון הזה הביא אותו למסקנה, כי הצד החזק שלו הוא בתחום המיסחרי ולא היצרני. הוא החליט לחפש לעצמו אפיקי פעילות נוספים.

כאשר הטלוויזיה הישראלית החלה בשידוריה, הבין אברהם שצפוייה הסתערות על קניית מקלטי טלוויזיה. הוא מכר את בית־המלאכה ופתח בראשון חנות למכירת טלוויזיות. יצא במסע פרסום גדול שעורר את זעמם של סוכני החברות. נקט בעקרון שיווק יסודי: למכור כמות גדולה יותר של מקלטי טלוויזיה במחיר זול יותר. סוכני החברות המייצרות מקלטי טלוויזיה בראשון סירבו למכור לו. גינדי לא הרים ידיים. נסע לנתניה, קנה מקלטי טלוויזיה ומכר אותם בראשון. עסקיו פרחו.

לעסקי מכירת הטלוויזיות הצטרפו גם האחים משה ויגאל, שסיימו באותה תקופה את שרותם הצבאי. כך החלה השותפות העסקית בין שלושת האחים.

אברהם גינדי, אדם נעים הליכות, לבוש בקפידה, ידוע כמי שאינו קופא על השמרים. כאשר בשנת 1972 חש שמכירת מקלטי טלוויזיה הגיעה לנקודת רוויה, החליט לחפש לעצמו כר חדש לפעילות. כבר אז היה ברור לו שכדאי לעשות הסבה לענף הבנייה, כי לדבריו „ראיתי שפה אוכל לפעול שנים רבות. ידעתי שכאן לא אתקל שוב בסיפור כמו עם מוצרי גומי שהופכים לפי.וי.סי. או שתם עידן הטלוויזיות שחור־לבן ועוברים לטלוויזיות צבעוניות". הוא החליט להיכנס לענף הבנייה. הצעד הראשון שעשה: הקמת משרד מכירות בראשון.

ההצלחה לא האירה לו פנים בצעדיו הראשונים. באותה תקופה שוק מכירת הדירות ידע ימים של גיאות, כל מה שהוצע למכירה נחטף מיד. כעבור זמן מה נקלעה חברת הבניה „פאר־לון" לקשיים, והדבר יצר שפל זמני בענף. גינדי החליט לנצל את המצב. הוא המשיך לפרסם מודעות על דירות המוצעות על־ידו למכירה. אחרי שהקבלנים ראו, כי חרף המצב הקשה בשוק הדירות הוא ממשיך למכור כרגיל, הסכימו לאפשר לו למכור את דירותיהם. הקבלנים שילמו לו עמלה בגובה של 2 אחוזים על כל עיסקת מכירה שנעשתה באמצעותו. גינדי עשה חיל בעסקים האלה, והחתים את הקבלנים שעבדו איתו על התחייבויות לפיהן כל המכירות מתבצעות רק באמצעותו. בתוך שנתיים מכר יותר מ־1,000 דירות. מדיניות המכירות שניהל היתה תקיפה מאד. כך, לדוגמא, בוקר אחד התעוררו תושבי ראשון ומצאו את עירם מוצפת שלטים ענקיים שעליהם היה כתוב: „אל דירות גינדי". כשהתברר שעיסקי התיווך בראשון משגשגים, פתח סניפים ברחובות ובפתח־תקווה. לעיסקי התיווך שלו הצטרפו גם שני האחים הצעירים.

ממתווך לקבלן הפך גינדי הודות להזדמנות עיסקית. אותה תקופת הבנייה בראשון „נתקעה" עם מספר גדול של דירות לא מכורות. גינדי הציע עיסקה: להכנס לחברה כשותף בהשקעה סימלית, תמורת הבטחה שיתגן עדיפות למכירת הדירות של החברה. בעלי אותה חברה קיבלו את ההצעה.

אברהם גינדי הפך להיות קבלן מצליח, ואת זה עשה בלי חשבון בבנק גדול. לאברהם היה מירשם: הוא הציע לבעלי מיגרשים או בניינים ישנים עיסקת קומבינציה. היה נוטל מהם את המגרש או הבית תמורת כמה דירות בבנין שיוקם. בינתיים היה מעמיד לרשות בעל הנכס דירה בשכירות. לקבלת תוכנית בנייה בעירייה לא צריך כסף, ואילו בעזרת השם „גינדי" היה מוכר שליש מהדירות על הנייר, שליש מהדירות בשלד ושליש בשלבי סיום. בדרך זו הצליח לממן את הבנייה ולהישאר עם רווח נאה לעצמו. תוך זמן קצר הפך להיות אחד הקבלנים הגדולים של ראשון, אשר הצליח להפתיע את מתחריו במדיניות המכירות האגרסיבית המלווה במתן פרסים לרוכשי דירות, כמו כרטיסי טיסה לחו"ל.

ההצלחה גרמה משבר במשפחת גינדי. בשנת 1976 החליטו האחים משה ויגאל לפרוש מהחברה של אברהם ולהקים חברה קבלנית עצמאית. הפירוד הזה נבע מחילוקי דעות, כאשר למשה ויגאל היו השגות על דרך הניהול של אברהם. למרות המשבר הזה, שלושת האחים חזרו וציינו, כי משפחת גינדי היא משפחה מלוכדת. „קיבלנו חינוך ברוח הדת והמסורת, נהג אברהם גינדי לומר, וכמעט מדי שבת אנחנו נפגשנו כולנו אצל ההורים לארוחת צהרים. בפגישות האלה אין מדברים על עסקים. אלה מיפגשים מיוחדים שמי שמצטרף אליהם חש בבירור שהוא נמצא בתוך איזו הוויה מסויימת."

הפירוד הזה גרם תחרות בין שתי החברות. האחים משה ויגאל גינדי פתחו להם משרדים מפוארים בראשון עם הרבה זכוכית, ניקל וצמחים והיו מופיעים בחליפות מתפירה עילית באירועים חגיגיים. גם אברהם פתח משרדים מפוארים בת"א ובראשון. כאשר אברהם מינה איש צבא בכיר שהשתחרר לתפקיד מנכ"ל חברתו, הזדרזו גם משה ויגאל גינדי למנות קצין צבא כמנהל חברתם. הם התחרו על מתן חסויות לאירועים חברתיים בתל־אביב ואף רכשו לעצמם מכוניות אמריקאיות גדולות.

שלושת האחים נודעו כאשפי מכירות. במשך שנים ידעו איך וכיצד לרכוש את ליבם של אנשים החולמים על דירות גדולות עם מיטב החידושים והשיכלולים המבטאים את חלום ההצלחה. לכן, הקפידו לפרסם שהם מוכרים דירות עם סאונות, טלוויזיה במעגל סגור ואינטרקום.

פעילותם של האחים משה ויגאל לא היתה בראשון. אחת ההצלחות הגדולות שלהם היתה בפרוייקט של 48 יחידות דיור באור־יהודה. חברת שיכון ופיתוח שהפסיקה את הבנייה, מכרה ב־1980 את השלד של הדירות האלה לאחים גינדי בסכום נמוך. שני האחים גינדי ידעו את דרישות השוק ופרסמו מודעות גדולות בעיתונים שהם מציעים למכירה „קוטג'ים בבני סביון". למרות שהמרחק מאור־יהודה לסביון הוא 2 ק"מ. המודעות שהבטיחו קוטג'ים חלומיים גרמו להסתערות קונים על המשרד שלהם בת"א. המכירה של הבתים היתה מהירה. כאשר הרמיזה, המכירה וההעזה הבטיחו את הצלחת הפרוייקט שנטלו עליהם האחים משה ויגאל גינדי. כעבור שנה התלוננו חלק מרוכשי הקוטג'ים שלא מילאו אחר ההבטחות שניתנו להם לגבי השירותים במקום, כמו הקמת בריכה.

ראשון היתה קטנה על האחים גינדי. אברהם גינדי הרחיב את פעילותו לנתניה, לת"א, לרמת השרון ולפתח־תקוה. הוא הצליח לגייס בבורסה כ – 2.5 מליון דולר.

אברהם גינדי, אב לארבעה ילדים, מתגורר בדירת פנטהאוז באחד הבניינים שהקים בראשון. בשנים האחרונות יש לו נהג המסיע אותו לכל מקום. הוא פעיל בגופים ציבוריים רבים ובכל אחד מהם השאיר הרבה כסף. קשריו הדוקים עם גורמים בצמרת הליכוד זיכו אותו בכמה מינויים, כמו דירקטוריון חברת פז ויו"ר מועצת המנהלים של חברת תמ"מ החברה המספקת מזון למטוסים. אחת העיסקות האחרונות שעשה היתה הקמת חברה לבארטר בשותפות עם הזכנה למיכון מגרית חברת המושבים משב.

עיסקי הבנייה לא שגשגו בתקופה האחרונה. אברהם גינדי חזר וטען, כי למרות המצב הקשה, הוא עומד בכל התחייבויותיו ואין לו חובות גדולים. גם האחים משה ויגאל הודיעו ממקום גלותם, כי אין קשיים בעיסקהם וכי פעילות חברתם נמשכת. שתי הוילות המפוארות בסביון, שלידם יש בריכה גדולה, שנבנו לפני שנתיים, נותרו ריקות עם הצטרפות בני משפחותיהם אליהם לניו־יורק. לא ברור עתה, אם שני האחים ינסו להקים חברת בנייה משגשגת בארה"ב תוך צימצום הפעילות בארץ. הם הבטיחו בעבר שיחזרו אחרי החגים, אך בני משפחתם בראשון עדיין מחכים להם.

משה גינדי

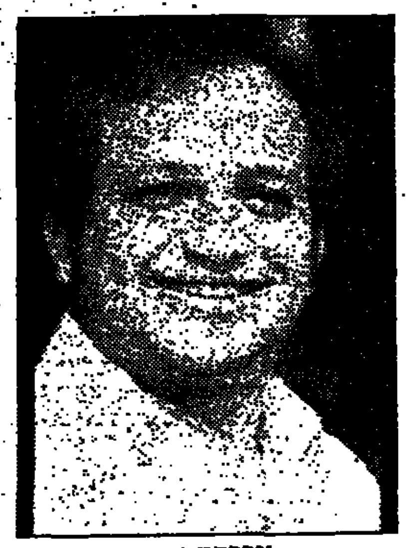
אברהם גינדי

יגאל גינדי

פעמיים תורכי

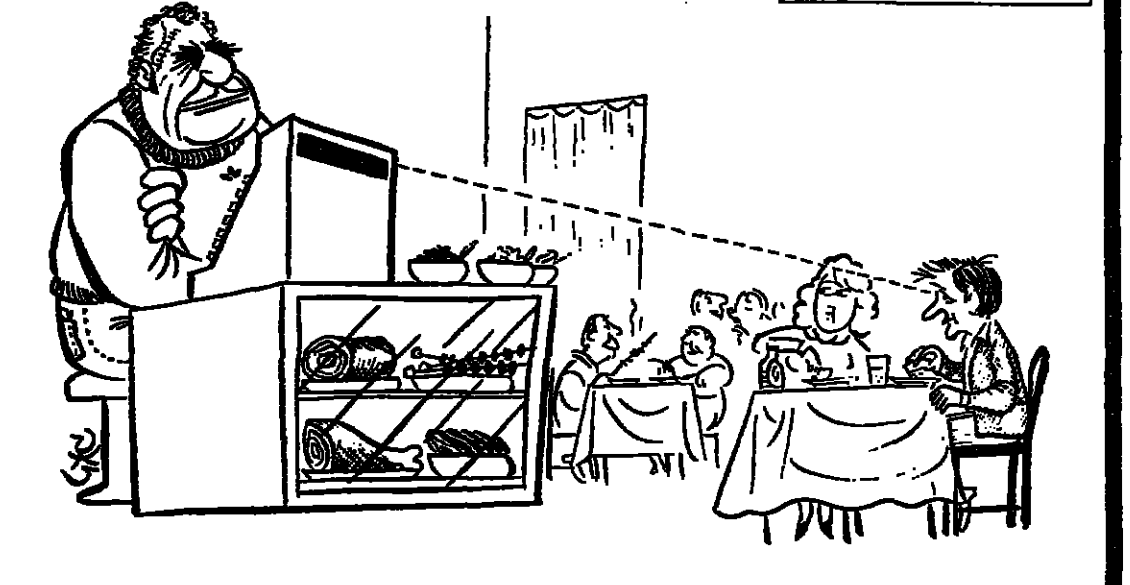

קומנדו־מס פושט

מאת מנחם תלמי

מה שאני רוצה להיות זה קומנדו־מס. מה שאתה שומע, חביבי. קומנדו־מס. תאמין לי, זה הצ'ופר לגבריות של הבנאים. הנה, תראה, בשבת אנחנו יושבים בשיפודי אלברט. אחלה של מקום. ניגובים מרליקים. קהל יפה, אפטר־שייב. אנחנו תופסים ראש על בירות ושיפודים. חגיגה בבטן, שמחה בראש.

יושב שם, לא רחוק מהקופה, איזה זוג. מנגב בשקט, לאט־לאט, צלחת ועוד צלחת. שותה ספרייט. מעשן סיגריה. אף אחד לא מרגיש שהעיניים שלהם שוכבות כל הזמן על הקופה הרושמת. הבחורה היתה נראית דווקא בסדר גמור. לא משהו מיוחד. אבל עובר את הטסט. הבחור היה בקושי עוסק זעיר. קטן ואפילו לא מושתן. בשוק האורחי אתה שם אותו בצד של האבודרואפס.

מפה לשם, גומרים אלה את הניגובים, את הספרייט, את הסיגריה, באים בקופה. העוסק הזעיר נהיה פתאום עוסק מורשה. פותח את הפה שלו ואומר, ככה, שכולם ישמעו: ביקורת מס הכנסה. זרק את הפצצה הבנאים. נפל שקט. בעינים שלי הייתי יכול לראות איך הבחור הקטן הזה נהיה יותר גדול. כמו שאמרתי לך מקודם – גדל מעוסק זעיר זעיר לעוסק מורשה. אחרי שנהיה מסביב לקופה שקט גמור, הוא אומר: תוציא את הסרט, אדוני, ותסגור את הקופה.

מה אני יגיד לך? איזה שקט נהיה בכל המסעדה. אנשים הפסיקו לאכול, ומי שעוד לא שם לב, ממשיך לאכול, לצחוק, לדבר, אומרים לו: בחייך, תסתום לרגע, תסתכל יותר איך קומנדו־מס עובד.

ברגע הזה אני אומר לעצמי: עזרא, זה מה שאתה צריך. להיות קומנדו־מס אתה צריך. מלך הקיטנגים. חצי מלה מהפה שלך והכל מפסיק לעבוד, מפסיק לנשום. תראה איך משני דיבורים מסעדה שלמה משקשקת את העיגולים שלה. תראה את המלצרים איך עומדים עם עינים פתוחות של דגים. תראה את הבעל הבית, לבן כמו הקיר.

תאמין לי, זה קטע הקטעים. הקהל יושב כמו בקולנוע בחלק הכי מרליק. ואתה, קומנדו־מס, מאצ'ו אבן מאצ'ו, נותן גיפוה לחוה, שולף מבט של מחלקת האדישות. בחיי, מזכיר לי מערבון, איך הקילר נכנס לבאר, כולם מחכים לראות מה יקרה עכשיו, מי ישלוף ראשון. הבאר־מאן מנגב בעצבנות את הכוסות למעלה ומשתין במכנסיים למטה. וזה הרגע שאתה תופס שני מטר גובה, אפילו שבאמת אתה מהמחלקה של המספרים הכי קטנים.

תאמין לי, כמו בסרט. כל המסעדה שותקת ומסתכלת. מישהו צועק לעזיזי. הנה הוא בא בכבודו ובעצמו. הבעל־הבית של שיפודי עזיזי, עזיזי הגדול. מלך השכונה. עם הצלקת שמתחילה במצח ויורדת עד האוזן. עוד לפני שעשו לו בר־מצווה כבר היה מלך הזאראקות. ישב במוסר חדשים יותר מה שישב בבית של האמא שלו. אבו כביר, רמלה, שאטה – כמו הבית שלו היו. ובכל המקומות האלה נתנו לו כבוד. גם במשטרה.

הנה פה, בשבת, כשמישהו צועק לו איפה אתה עזיזי, קומנדו־מס יושב לך על הקופה – איך הבנאים הגדול הזה נהיה לבן כמו הקיר, איך מתחיל לתת זיעה כמו פריג'ידר מקולקל. עזיזי הגדול. מטר שמונים וחמישה גובה. יותר מתשעים קילו על המשקל, עם צלקת שמדברת יותר טוב מתעודת זהות. ומהצד השני שלו, המאצ'ו הקטן מהקומנדו־מס. מטר וחצי בקושי. נעליים שלושים ושמונה. עקבים ספרדיים שלא מרימים אותו יותר גבוה מהתגורה של עזיזי. לא להאמין, לא להאמין.

המסעדה שקטה עכשיו כמעט כמו יום כיפור. אתה יכול לשמוע את השומן של הסיחים מדבר עם הגחלים. אתה יכול לשמוע איך הזיעה יורדת בצלקת של עזיזי. המאצ'ו הקטן אומר לעזיזי, כל מלה קוביית קרח: אדוני, תסגור בבקשה את הקופה ותוציא את הסרט. ושום דבר לא קורה. להגיד ככה לעזיזי, זה כמו להגיד לו תוריד את המכנסיים אדוני ותשכב על השולחן. אף אחד בחיים עוד לא עשה לו את זה.

לא להאמין מה שהעיניים שלי רואות. הידיים של עזיזי רועדות. עזיזי הגדול. הפחד של השכונה. הפחד של המשטרה. אפשר לראות איך הגבר מתחיל להקטין את הגובה שלו. אפילו הצלקת שלו נהיית יותר קטנה, פחות מפחידה. גם הקול שלו משתנה. קצת צרוד, קצת מצפצף. כמו ילד קטן שליכלך בבית־ספר הוא אומר: תסלח לנו רק הפעם. לא שמנו לב. היה לחץ, זה הפעם הראשונה שזה קורה לנו. אני נותן לך את המלת־כבוד שלי שזה גם הפעם האחרונה. לא להאמין, עזיזי הגדול מתחנן. אפילו אצל השופט, אחרי השוד יהלומים, לא היה לו קול דפוק כזה. איך, איך עטף את הכבוד שלו בתוך סמרטוט עם חרא.

כמו שעזיזי נהיה קטן, כך המאצ'ו קומנדו־מס נהיה גדול. הגדול רועד, הקטן מלך האדישות. יד אחת בכיס, העינים מסתכלות רחוק והוא אומר: אדוני, לסגור את הקופה, להוציא את הסרט. ואולי בדיוק להיפך, לפתוח את הקופה, להוציא את הסרט. לא זוכר איך זה הולך אצלם.

איך אמרתי לך? להיות קומנדו־מס זה הצ'ופר לגבריות. תאר לך אותי קומנדו־מס. מה אני עושה דבר ראשון? שככה יהיה לי טוב, דבר ראשון אני הולך לגיס שלי סמואל בלילו. זה שיש לו גרעינייה על יד התחנה המרכזית.

הגיס שלי, האח של אשתי שושנה, אבל חרא בילדוכסה. כמה פעמים בא לי לפרוץ אותו. אבל זה בריון זה. כל יד שלו עמוד חשמל. נכנס אצלי בבית חופשי. לא חשוב מתי. דוחף אותי בפרנה, בעינים של הילדים, בעינים של האמא שלי. אומר לי, עזרא, זה הפעם האחרונה שאתה מחטיף מכות לאחותי. עוד סטירה אחת ואני מדביק אותך על הקיר, אפילו המעבדה לזיהוי פלילי לא תגרד אותך משם. עזרא, הוא אומר לי, שושנה אחותי אומרת שהחודש גם כן לא הבאת את המשכורת הביתה, סוגרים לה את החשבון במכולת ובידרקות. מחר תביא כסף ואם עוד פעם אתה שותה את המשכורת, אם עוד פעם אתה משחק אותה קלפים, אני מקלף לך הברוך־הבא שלך. שמעת אותי, עזרא?

אז החלום שלי להיות קומנדו־מס. כמו זה שירד על עזיזי הגדול. דבר ראשון אני בא בגרעינייה של הגיס המזויין שלי, נעמד על יד הקופה. יד אחת בכיס. העינים באיזה מקום רחוק. כולם מפסיקים לנשום ואני שואל: מי זה פה בעל הבית. והגיס שלי אומר, ואלאק יא חיריק, מה יש לך אתה? ואז אני מוציא את התעודה של הקומנדו־מס ואומר לו אדיש־אדיש: אדון סמואל בלילו, בבקשה לסגור את הקופה ולהוציא את הסרט לביקורת.

יא ראב, יא ראב, לראות את הגיס שלי מתחיל להזיע, לשמוע אותו משפיך תירוצים ולהגיד לה: אדון בלילו, לא באתי פה לשמוע את הסיפורים שלך, תואיל בבקשה לסגור את הקופה ולהוציא את הסרט לביקורת – חצי מהחיים שלי הייתי נותן בשביל הרגע הזה.

„מספיק עם הדם, כבר נשבר לנו"

קלקיליה וראש העיריה שלה, אבו־סנינה, קנו השבוע את עולמם בישראל ■ תושבים רדפו אחר המתנקש ביצחק רונן וראש העיריה הציע פרס של אלף דינר למי שיסגיר אותו ■ אבו־סנינה: „אני מוכן אפילו למכור את הזהב של אשתי בשביל להראות ליהודים שהפושעים האלה, לא מקלקיליה באים"

מאת אהרון דולב

עבד רחמן מחמד אבו־סנינה, ראש עיריית קלקיליה, קנה את עולמו השבוע. לראשונה בדברי ימי הדמים באיזור יו"ש, קם מנהיג ערבי ידוע, ומכריז על פרס, אלף דינר (כשלושת אלפים דולר), למי שיביא לידי הסגרת המתנקש בכיכר־השוק.

מי לא בא לראיין ולצלם, מהארץ והעולם. „זה עוד כלום, מה ששמעת ממני בטלוויזיה", אומר ראש העיריה אבו־סנינה. אחרי השידור המרעיש נסע ישר ל„בילינסון". שם התקבל, לדבריו, בסבר־פנים ליד מיטת הנפצע בהתנקשות, תושב סלעית בשומרון, יצחק רונן. הזמין את רונן ובני־ביתו למסיבת החלמה בביתו בקלקיליה. „קיבלו יפה את ההזמנה", שמח אבו־סנינה לבשר. „תראה איזו תאפלה תהיה. יבואו הנכבדים שלנו. בכל הארץ יראו שכל קלקיליה נגד הפושעים האלה".

אבו־סנינה אינו מתפלא שהמהומה שלו הפתיעה את היהודים ועשתה הרבה רעש. עד עכשיו, בקושי אפשר היה לסחוט הסתייגות בקול ענות חלושה. פתאום קם איש ציבור מהשטחים, הראיס־אל־באלאדייה בכבודו ובעצמו, ומוציא „פתוה" על ראשו של מחבל.

לזכותו של אבו־סנינה נזקפת רשימת הסתייגויות שלמה. בראשית השנה, כשרצחו שכן, תושב כפר־סבא דוד פנחס ז"ל, במבואות קלקיליה, הסתייג אבו־סנינה. הסתייג גם כשהתפוצץ מטען־צד, שבמעט הרים אוטובוס מלא נשים וילדים במרחק קילומטר מקלקיליה. חזר והסתייג כשרגמו כלי־רכב ישראלים באבנים ובקבוקי־תבערה. „שליליים מהחוץ באו", תמיד טען, „לקלקל את השלום עם השכנים באו".

„כולם שמעו איך התושבים היו רצים לתפוס אותו ■ איפה ראו דבר כזה, בכל הגדה לא היה, רק בקלקיליה"

הפיגוע האחרון הרתיח את דמו בגלל עזות־המצח, כאשר בוצע בצהרי השבת ברחבת רוכלי השוק, המוצפת קונים יהודים וגובלת בבנין העיריה. ממש תחת חוטמו של הראיס העז המתנקש לפעול. אבו־סנינה שמע פיצוץ, ניגש לחלון. המרדף, שגילה לו, אף הוא נחשב לאירוע איזורי חסר־תקדים. „איזה חמשים־ששים תושבים רדפו אחרי הפושע, צעקו 'להרוג אותו'". גם אם יש נחמה מספרית בפי הראיס, אין לבחוש, כי אפילו הצבא הנרשם שזה מן המידלק היוצא־דופן של מקומיים מרי־מחבלים.

„עכשיו כולם רק רוצים שיתפסו אותו מהר", אומר אבו־סנינה. תפיסתו המהירה של המחבל האלמוני שווה לאבו־סנינה הרבה יותר מאלף דינר, שאותם הוא מתכוון לתרום מכיסו. „אני מוכן אפילו למכור את הזהב של אשתי בשביל להראות ליהודים שהפושעים האלה, לא מקלקיליה באים".

על המענק בסך אלף דינר הכריז אבו־סנינה ביום שכל אישיה המודרגות של קלקיליה, הרשויות המקומיות במיגזר הערבי בישראל, נכבדים ובעלים שבתוך ומחוצה בגלל פשיטת־רגל כמעט. „אצלנו, ברוך השם, הקופה מלאה". אבו־סנינה מזמין את ראשי המועצות הערביים – גם את היהודים – מישראל, לבוא לעיריית קלקיליה, ללמוד ממנה איך לגבות מסים, לתקצב ולאזן רשות מקומית. „ברוך השם, לא חסר שקל אחד לתקציב השנתי של חצי מיליון דינר (מיליון וחצי דולר).

„מאיפה? מה זאת אומרת מאיפה? הכל מהיהודים. תראה, שליש התקציב, המימשל נותן. שני שליש מקבלים ממסים מהתושבים. שמקבלים מהביזנס שעושים עם היהודים. זה כל הסיפור. אז עכשיו באים 'השליליים' מבחוץ, לקלקל לנו את השלום עם היהודים והתושבים שנשתוק להם?"

לא תמיד שאבה קלקיליה מקרנות־השפע היהודיות. קדם לאבו־סנינה בראשות העיריה, האג' אמין נאסר. לאומן פלשתיני, שמאז עלה לשלטון ב־76', ציית בהכרה לפקודות היום של מיפקדות „האירגונים", בעיקר אירגוני־הסירוב. אולם, בניגוד לערים אחרות ביו"ש, קלקיליה לא רצתה לציית לחג' אמין.

כך, למשל, ב־1979, כשהכריז האג' אמין נאסר על „יום־אל־אדאב", יום שבתון ואבל, ביום חתימת חוזה השלום עם מצרים, קלקיליה מיאנה להתאבל ופתחה חנויות, מוסדות ושווקים. רק האג' אמין נאסר נעל את העיריה והסתגר בביתו ברחוב מרכזי, שאת שמו הסב ל„רחוב אייאתולה חומייני".

האג' אמין אפילו החרים את המימשל וסירב לדבר עם יהודים בכלל – עד שאחרון החיילים הישראלים ייצא ואחרון היישובים היהודיים יפונה, כפי שנהג להתבטא. על תנאי ההידברות של ראש עירם עם היהודים, שילמו תושבי קלקיליה בהסתדרכים. עד ש„נשבר" ממנו, לא רק למימשל הישראלי, גם לתושבים.

משפחות המועצות המקומיות ביו"ש ואחד הנכבדים, בעל חנות המוניות אבו־סנינה, נתמנה לראש העיריה, והתחילה קלקיליה לעשות כסף. המוני השכנים היהודים, לא רק משכוני המזרח של כפר־סבא, הגובלים כמעט בבקעות המערביות של קלקיליה, הציפו את שוקיה ומוסכיה.

בקלקיליה כולם מדברים „שלום". בעל ה„פנצ'רייה" במרכז, הירקן בשוק, ראש העיריה ונכבדיה בכל מקום. חסיין זיאד, למשל, ירקן בן 34, אומר כי אילו הוא, או כל קלקילאי אחר, היה תופס את ה„מאג'נון" (משוגע) ההוא, „לא היה יוצא חי מהידיים שלי".

רק מרימים החיילים את מיזרעי הרחוב והסגר מוסר, נחפזים הסוחרים לפתוח את החנויות, בהן קמלה תוצרת חקלאית במשך יומיים. רבים להוטים לשפוך חמתם על „הזה", שפצע יהודי, אבל מנקודת ראותם, התנקש, קודם־כל, בפרנסת קלקיליה. תקופת שפל, הנאמדת ב־4 עד 6 שבועות צפויה לקלקיליה, בטרם ישובו העסקים עם היהודים לרמת הגאות הרגילה.

האומדן מבוסס על התנסות המכאיבה מראשית השנה. „לקח כמעט חודשיים עד שהיהודים חזרו. בחיי, היה קשה. כבר נגמר לי הכסף והאוכל לילדים", אומר נימר טאייב, 28, אב לשישה ובעליו של האיטליז הסמוך לזירת ההתנקשות. טאייב „חי מהיהודים". מוכר ליהודים הרבה בשר־כבש ועגל. בטח, לא־כשר. אבל באים הרבה. לא רק מכפר־סבא. גם לא־דתיים מהתנחלויות באים.

נימר טאייב קוצף: „מי שעושה לנו צרות כאלה, חסר לו בורג בראש". נימר מקווה, כי הפעם לא יתמהמהו השכנים היהודים, משני עברי הקו־הירוק. יש יסוד לתקוותו, סבור יוסף שאווא, 25, אב לשניים, בעל חנות הקופות ברחוב הראשי. „היהודים ראו שלא מקלקיליה בא המאג'נון". איך ראו? „מה איך? אם היה מקלקיליה, היה נכנס בלי פחד באמצע השבת, באמצע היום, באמצע השוק, בלי כאפייה על הפנים? אם היה משלנו, היינו תופסים אותו בשעה, אפילו היה בורח".

נימר הקצב אומר: „חוץ מזה, כולם שמעו איך התושבים היו רצים לתפוס אותו. איפה ראו דבר כזה. בכל הגדה לא היה. רק פה בקלקיליה". אבל קונים יהודים אין, לפי שעה.

נאביל דאוד, ירקן בן 32, אומר: „תסתכל מפה, תראה איפה כפר־סבא, איפה קלקיליה. אנחנו כמו אחד". בשל הקירבה הפיסית, נאביל מדמה את קלקיליה לראש־גשר־לשלום בין השטחים לישראל. „לא רק היהודים רואים את קלקיליה בתור גשר־שלום. גם כל הערבים שרוצים שלום. או בגלל זה, שקלקיליה רוצה להיות גשר, היא מרגיזה 'אותם', אז שולחים מחריבין (מחבלים) לפוצץ את הגשר. שהיהודים לא יבואו, שלנו לא תהיה פרנסה, שלא יהיה שלום". מסקנה? „עכשיו כל האנשים בקלקיליה צריכים להסתכל מסביב טוב־טוב וכל בן־אדם שלא מכירים, צריך תיכף ומיד להודיע למשטרה. כל אחד יודע, בלי ישראל, קלקיליה עיר מתה".

לא רק בגלל הקונים היהודים. כאלף מכלל מפרנסיהם הראשיים של חמשת אלפים בתי־אב, מועסקים במפעלי התעשייה והמלאכה בכפר־סבא וסביבותיה.

חבר הפרלמנט יונס: החליט להישאר בבית

ראש העיריה אבו־סנינה: „תראה איזו תאפלה תהיה" (צילם: אהרון דולב)

אחד הנכבדים הראשיים, חבר הפרלמנט הירדני וראש למשווקי התוצרת החקלאית לירדן ונסיכויות המפרץ, ואייד יונס, 45, רצה לצאת אתמול לישיבת הפרלמנט הירדני. החליט להישאר בבית. בגלל המתיחות. יש לו 16 בנים ובנות. רובם קטינים. גם ביתו, בית ועד לנכבדי העיר, התמלא מפה לפה. אפילו תפילות שלום נערכו באולם ההתוועדות, שריצפתו מכוסה שטיחים יקרים מקיר־לקיר, והבאים במפתנו חולצים נעליהם כבבית־תפילה.

הדיון בפרלמנט הירדני התחלף לו במרתון של דיוני־חירום. איך להסיר הכתם מקלקיליה. בין המתדיינים נשוא־הפנים, המוכתר אסאד נאזל. הטוען נגד הצבא: „מה פתאום עשו עוצר? הצבא לא יודע, שבקלקיליה אין אחד שרוצה בעיות? היום מדברים הרבה על שלום. חוסיין מדבר. פרס מדבר. אף אחד לא מדבר שלום יותר מקלקיליה".

מסכם זקן המתוועדים, עבדול לאטיף רובלאן („עברתי את השבעים מזמן"), פליט מרעננה בתש"ח. פליט כן, מסכן לא: „הפסדתי הרבה בצד היהודי. אדמה. פרדס גדול. הכל נשאר שם, ברעננה. מעאלש. אני אומר, מעאלש. איך אומרים היהודים? אדוני נתן, אדוני לקח. ברוך השם. לא נשארתי בלי אדמה ופרדס. רק מה, הייתי רוצה לחזור לרעננה. אם יהיה שלום. למה לא? היינו חיים טוב ביחד. אנחנו והיהודים. עד שבאו עלינו הצרות. עכשיו אנחנו אומרים די. מספיק. מאה שנה עושים מלחמות, שמים פצצות, סוגרים חנויות. מפסידים אדמות, מפסידים את החיים. מה יוצא מכל ההפסדים? שום דבר טוב. רק רע יוצא מזה. רק דם ועוד דם. אז לא מספיק עם זה? כבר נשבר לכולם".

נחזיר עטרה ליושנה
נ צ ל ה
המבצע לחידוש פני התנועה

אנחנו רוצים שאתה תקבע את ההנהגה!
זו ההזדמנות שלך.

אנחנו הולכים לבחירות לוועידה אשר תקים את התנועה הדתית הלאומית המאוחדת.
רק מי שיתפקד במפקד החברים יוכל לבחור ולהבחר לוועידה זו. חוקת המפקד והבחירות שלנו מבטיחה ייצוג הוגן ויחסי לכל דיעה ומונעת השתלטות של סיעה כלשהי.
כל אלה שהם חברים רשומים בהסתדרות הפועל המזרחי מתפקדים בטופס מפקד בצבע כחול. טפסי המפקד בצבע כחול כבר נשלחו כולם.
כל אלה שאינם חברים רשומים בהסתדרות הפועל המזרחי מתפקדים בטופס מפקד בצבע ירוק.
אם כבר קבלת בדואר טופס מפקד כחול, מלא אותו והחזירו בהקדם.
אם לא קבלת את טופס המפקד, או אם אתה מעוניין בטופס מפקד בצבע ירוק, מלא את התלוש שבמודעה זו ושלח לועדת הבחירות המרכזית, רח' אבן גבירול 157, ת"א 62037, ותקבל את הטופס בדואר.
בנוסף לכך, תוכל לבקש את השאלון ע"י פניה טלפונית אל:

תל-אביב
■ טל. 330246 - חב' א.מ.ן.
■ טל. 217221-9 - חב' מ.ל.ל

ירושלים
■ טל. 02-221471 - חב' א.מ.ן.
■ טל. 02-232221 - חב' מ.ל.ל

באר-שבע
■ טל. 057-75913 - חב' א.מ.ן.

חיפה
■ טל. 04-233173 - חב' א.מ.ן.
■ טל. 04-528252 - חב' מ.ל.ל

או אל:
■ טל. 03-449322-3 משרדי הועדה
■ טל. 03-440249 - מטה הדור הצעיר
■ טל. 03-452178 - המרכז לתרבות ולהסברה
■ סניף/מזכירת "אמונה" באזורך
■ מזכיר סניף התנועה באזורך

לכבוד
ועדת המפקד והבחירות המרכזית
רח' אבן גבירול 157 ת"א 62037

אני מבקש לקבל טופס מפקד. ☐ אני חבר בהסתדרות הפוהמ"ז ☐ אינני חבר בהסתדרות הפוהמ"ז

שם משפחה ________ שם פרטי ________ מס' ת.ז. ________

ישוב ________ רחוב ________ מספר ________ מיקוד ________

התנועה הדתית לאומית

עת הזמיר הגיע

ב־1978, כשהציעו ליצחק זמיר להיות היועץ המשפטי לממשלה, ניבא לו חברו: „הפוליטיקאים יאכלו אותך חיים, תוך חודשיים תיגמר, תלך לאיבוד בין השועלים האלה" ■ שמונה שנים לאחר מכן, מתברר שהזמיר החזיק מעמד ■ שמואל תמיר, שהמליץ עליו לפני מנחם בגין: „כל ההתקפות על פרופסור זמיר, כאילו הוא פועל ממניעים פוליטיים, חסרות שחר ■ אין בו קורטוב של מפלגתיות"

מאת מיכל קפרא

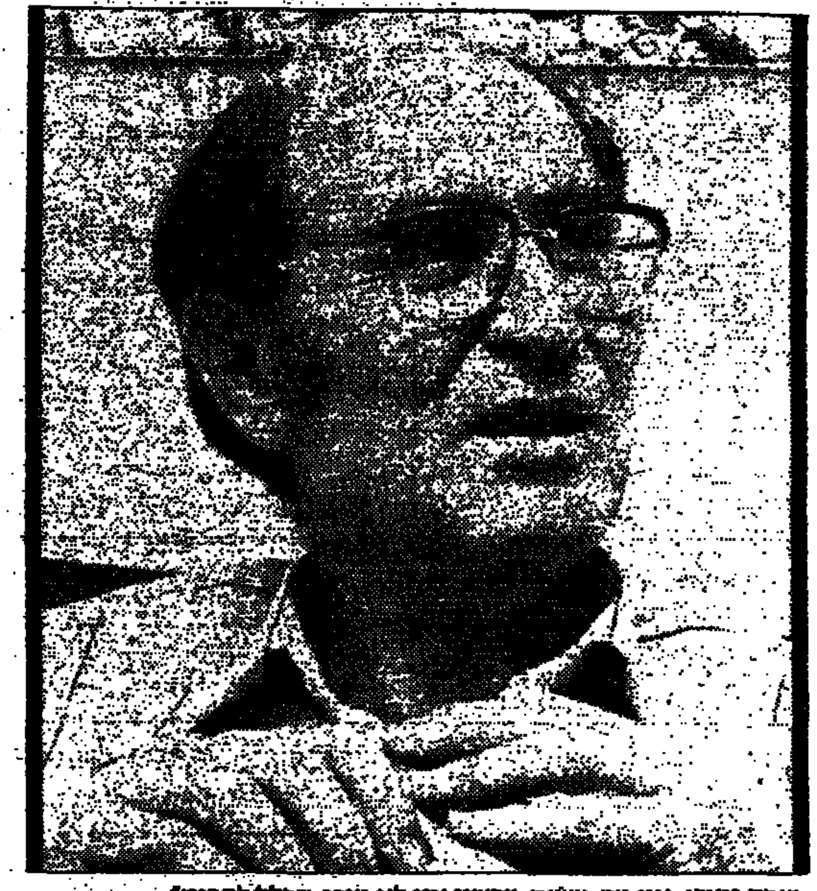

יצחק זמיר: „אוי מה עשית, עכשיו אני לא מוכן בכלל להביט"

הפגישה בבית פרופסור זמיר, היועץ המשפטי לממשלה, החלה על רקע מוזיקת רוק כבד. בנו יורם, קצין בצה"ל, בן תשע-עשרה, אוהב רוק. זמיר, עושה רושם, פחות. אך נראה שהליברליות שלו מתבטאת גם בבית. מוסיקת הרוק נמשכת. זמיר מגביר את קולו. קיום בצוותא.

גם בטון שמנסה לנצח מוסיקת רוק, הוא נשמע רך. רכות מאוד לא ישראלית. הנימוסים שלו, מבטא לא-צברי שמעגל את הלשון, הסגנון, שטבוע בדקדקנות אובססיבית ובנטל אחריות, יצרו לו תדמית של רכיכה שכל מטרתה להזדחל לכס בית המשפט העליון. התדמית השניה, שהצמידו לו מדביקי-התוויות, היתה של ארם ליברלי. מאוד ליברלי. בתקופה האחרונה החליטו גם חברי כנסת להיות שותפים ביצירת תדמית חדשה לפרופסור זמיר: שמאלן.

אל ביקורתו החריפה של חבר הכנסת מיכאל איתן, שחבריו בליכוד רואים ביועץ המשפטי פרוייקט אישי שלו. ואל אליקים העצני, שלא נלאה לאסוף חומר „מרשיע" על זמיר, הצטרף גם קולו של ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר. בטון מרגיע אמר: „יועצים משפטיים באים, יועצים משפטיים הולכים. וגם זה ילך".

דבקותו של זמיר בספרי החוקים מעוררת, כנראה, מורת-רוח. יוסי אחימאיר, עוזרו של ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ, ניסה להסביר את רוח גישתו של יצחק שמיר: „לא תמיד האינטרס המשפטי הוא לבדו שצריך לקבוע. המשפט צריך בסופו של דבר לשרת את המדינה. היועץ המשפטי צריך לפעמים להתחשב בשיקולים אחרים. לא פחות חשובים. מה שטוב למדינה הוא שיקול לא פחות חשוב".

הגישה הזו הותירה את היועץ המשפטי לממשלה כפה פעור. בתגובה לדברים אלו אמרה אישיות בכירה במשרד היועץ המשפטי: „השאלה הראשונה המתבקשת היא, מי קובע מה טוב למדינה. אין זה מתקבל על הדעת שכל נושא משרה, אפילו שר, יקבע מה טוב או לא טוב למדינה. הממשלה כגוף וכל שריה בנפרד שואבים את כל כוחם וסמכותם אך ורק מן החוק. ואם הם אינם מקבלים את מהות החוק, נשמט הבסיס שמאפשר להם לפעול. בנוסף לכך, הם מזמינים אי-ציות לממשלה והפרת החוק גם מצד הציבור הרחב, וזו דרך שעלולה להוביל לתוהו ובוהו חברתי".

יוסי אחימאיר: „הכוונה איננה לטובת 'המדינה' כסותרת את החוק. הכוונה לפירוש החוק כמשהו שאינו קפוא ואקדמי גרידא. במסגרת זו, יש להביא בחשבון גם את האינטרס של המדינה".

בספטמבר 1978, כשהוצע ליצחק זמיר, אז דיקן הפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים, לשמש כיועץ המשפטי לממשלה, אמר לו חברו טוביה לרר: „הפוליטיקאים יאכלו אותך חיים. תוך חודשיים תיגמר. תלך לאיבוד בין השועלים האלה". זמיר ענה לו אז בנימוס, שלמשרד היועץ המשפטי יש מעמד עצמאי מיוחד, ושאם ייצמד לחוק, בלתי אפשרי להיכשל. „הוא היה כמו אדם דתי, שהולך על מים ויודע שהוא לא יטבע", אמר חברו.

„היה מגיע לכל החגיגות בבית הספר, ישב בין ההורים, שר עם כולם ■ היה מביט בבן שלו, כולו רווי נחת, כמו 'יידישע מאמע'"

שמונה שנים לאחר מכן, בסלון ביתו בשכונת קטמון בירושלים, מפגין פרופסור זמיר (55) חוסר רצון בולט לטבוע, ואמונה מלאה בכושרו להמשיך ולהלך על המים. אלא שהיום, להבדיל מתחילת דרכו, יש הששים כבר לשמוע את הבעבועים האחרונים שלו בתפקיד.

הביקורת החריפה, חסרת התקדים, שהושמעה בחודשים האחרונים על היועץ המשפטי לממשלה, והקריאות לפטרו, הגיעו כולן מחוגי מה שקרוי „הימין". החלטת זמיר שלא להפסיק את ההליכים המשפטיים של חברי המחתרת כדי לדון בחנינה, סגירת השבועון א.י., התבטאותו החריפה כלפי מועצת יש"ע, עוררו אנשי ליכוד וחברי כנסת לצאת למלחמת חורמה במה שכינו „היועץ המשפטי של השמאל".

רבים מבין המבקרים נוטים להתעלם מהעובדה שפרופסור זמיר מונה ליועץ המשפטי בזמן שמנחם בגין היה ראש ממשלה, ושמואל תמיר שר משפטים. „כאשר אהרון ברק הודיע על סיום תפקידו כיועץ המשפטי לממשלה", אומר שמואל תמיר, „זכרתי את פרופסור יצחק זמיר. הוא הרשים אותי מאוד בכישורים המקצועיים שלו וביושרו. שוכנעתי שהוא המועמד הטוב ביותר לתפקיד הזה. המלצתי עליו לפני בגין. המלצה נוספת קיבל בגין מאיש הליכוד הנס קלינגהופר. הבאנו את הנושא הזה לפני הממשלה, והיא בחרה בו. אם אני לא טועה, פה אחד. בעולם לא חקרנו את רקעו הפוליטי של זמיר, או של כל עובד אחר במשרד המשפטים. כל ההתקפות על פרופסור זמיר, כאילו הוא פועל על-פי מניעים פוליטיים, חסרות-שחר. אין בו קורטוב של מפלגתיות".

באחת מנסיעותיו של פרופסור זמיר לחו"ל פגש במטוס בחורה, שהחלה לתקוף אותו במרץ על הסכמתו לקבל את התפקיד תחת שלטונו של הליכוד בראשות מנחם בגין. זמיר חייך. יש הטוענים שרבים מעמיתיו באוניברסיטה לא ראו בעין יפה את שירותו בממשלת הליכוד.

גוש אמונים ונציגיו הפוליטיים, מתעלמים היום לחלוטין מהעובדה שפרופסור זמיר תרם בפועל לשיגשוג הגדול של ההתנחלויות בשטחים. כאשר הוגשה על-ידי תושבים ערבים עתירה לבג"ץ נגד התנחלות אלון מורה, פסק בג"ץ נגד הממשלה. היתה זו תקופת משבר בגוש אמונים והם חיפשו דרך חדשה שתקל על הקמת ההתנחלויות. הרעיון המשפטי שהציעו לא היה מקובל על היועץ המשפטי לממשלה. בתחילה, הוא הציע דרך אחרת – הקמת ישובים על אדמות מדינה, דבר שלא היה נהוג עד אז. התפשטותו הגדולה של גוש אמונים החלה בעקבות חוות-דעת זו.

גם הביטוי „עבריינים פוליטיים", שיוחס על-ידי היועץ המשפטי למתנחלים הקוראים לצאת נגד החלטות „לא חוקיות" של הממשלה, אינו חדש, מסתבר. בעבר, יוחס דווקא למתרס הפוליטי השני. שמעון שיטרית, מרצה בפקולטה למשפטים בירושלים, זוכר את הביטוי הזה היטב.

„לפני כמה שנים ייצגתי בבית המשפט העליון את תנועת האוהלים, תנועה שצמחה במצוקה. חברי התנועה הקימו אז במחאה התנחלות על-יד הקטמונים בשם אוהל מורה (על משקל אלון מורה). בבית המשפט העליון דרשתי למנוע את סילוקם בכוח על-ידי המשטרה. חודשיים לאחר מכן תקף היועץ המשפטי את המתנחלים, תושבי השכונות, וטען שהם אשמים בעבריינות פוליטית, ושזה מסוכן. אני שלחתי מיד מכתב לעיתון 'הארץ' ושאלתי אותו מדוע אינו מתקיף את העבריינים הפוליטיים מן הימין. אנחנו ראינו בכך טעות בשיקול. אבל לא חשבנו אפילו לרגע לייחס לחוות-דעתו זו מניעים פוליטיים. אז, הימין שתק, כמובן".

הנסיון לאתר את שיוכו הפוליטי של פרופסור זמיר מושתת כולו על ספקולציות והשערות. גם בתפקידו האקדמאי מעולם לא נתן לכך ביטוי. בזמן לימודיו כסטודנט למשפטים באוניברסיטה, הצטרף לתקופה קצרה מאוד לתא הסטודנטים של מפא"י. מאז לא היה שותף בשום פעילות פוליטית.

את אישיותו ניתן לשרטט בקווים ברורים הרבה יותר. באופן מדהים, משתמשים אנשים שונים, שליוו אותו בשלבים שונים בחייו, באותם שמות תואר: דייקן, מעמיק, יסודי, והעיקר – נורא נחמד.

את לימודיו באוניברסיטה החל בחוג לכלכלה דווקא. אמו, חנה נכטיגל, רצתה שבנה ילמד משפטים. מגיל שש שמע יצחק הילד כמה טוב להיות עורך-דין. השידולים של אמא הביאו אותו למסדרונות החוג לכלכלה, הרחק מהפקולטה למשפטים. המורדנות הזו לא ארכה זמן רב. בחוג לכלכלה היה שיעור בחירה בתורת המשפט. זמיר הסטודנט הצטרף לשיעור, ולא ארך הזמן עד שנטש את לימודי הכלכלה ונרשם לפקולטה למשפטים. אמא, כנראה, תמיד צודקת.

משפחת נכטיגל עלתה לארץ מפולין בשנת 1934. יצחק היה אז בן שלוש. המשפחה, בת שלוש נפשות, התגוררה בתל-אביב. הוריו עבדו כסוכני ביטוח. הוא למד בבית הספר היסודי אחד-העם. אחר-כך, נשלח לפי המסורת הבורגנית של אותן שנים, לגימנסיה הרצליה. בכיתה ריאלית ב', ישב ספסל מאחוריו, ברוך גרנר, העוסק כיום בראיית חשבון.

„כיתה ריאלית ב' היתה פירמה בגימנסיה", מספר גרנר, „במקרה התרכזה בה קבוצה גדולה של תלמידים מבריקים. נכטיגל היה אחד מעשרת התלמידים המצטיינים. הוא לא היה גאון, אבל היה מאוד מוכשר. כשהוא היה שואל שאלה זה היה ניתוח מעמיק של החומר. המורים תמיד הקשיבו לו בעניין. אחד המורים שלנו היה ד"ר יוסף בורג, שלימד אותנו תלמוד. אנחנו כמובן לא התעניינו ביותר בתלמוד. ד"ר בורג קלט את זה מיד. הוא לימד אותנו רק את הפנינים של התלמוד, ואנחנו ללא ספק, חייבים לו חוב-חיים על כך.

„הכיתה שלנו גם נודעה בזכות נבחרת הכדוריד שלה. נכטיגל לא היה ספורטאי מצטיין. הוא לא השתתף בנבחרת. הוא היה 'ילד טוב ירושלים'. לא היה שוויצר. אני זוכר שבתור ילדים גדולים היה לנו מאוד מוזר שאמו היתה בהריון. אז כבר הריחו את המלחמה שעומדת לפרוץ, ויצחק היה בן יחיד. כשנולד אחיו הוא קצת התבייש להסתובב איתו. היינו ביחד גם בצופי הגימנסיה. הוא לא בלט בפעילות חברתית. כשפרצה מלחמת השחרור הוא לא יצא עם החבר'ה מהצופים להכשרה מגויסת".

זמיר התגייס ליחידת מודיעין בחיל האוויר. במקביל לשירותו הצבאי החל ללמוד בערבים כלכלה. עם שחרורו, בשנת 1953, שינה את שמו לזמיר, בהוראת מפקדו בצה"ל ונרשם ללימודי המשפטים. באותה תקופה, חיפש אהרון רמז, שהיה מפקד חיל-האוויר הראשון, ובאותו הזמן יועץ שר הביטחון לענייני תעופה, אסיסטנט לסקר שערך בנושא התעופה בארץ. זמיר הגיע אליו.

רמז: „מיד נוצרה בינינו כימיה. התחלנו לאסוף עדויות וחומר לתיעוד ההיסטוריה של התעופה. כבר אז הוא התגלה כאדם יסודי מאוד, נוטה לרדת לחקר העובדות, שקול מאוד במסקנותיו, ובעל יכולת ניסוח טובה. זמיר היה בחור נעים הליכות וחרוץ מאוד. היה בו גם טקט מופלא".

בלימודיו באוניברסיטה קשר הסטודנט יצחק זמיר קשרים הדוקים עם שניים ממוריו, השופט יואל זוסמן ז"ל, ופרופסור הנס קלינגהופר, שהיה שתים-עשרה שנה חבר כנסת מטעם המפלגה הליברלית. קלינגהופר זוכר היטב את תקופת לימודיו של זמיר: „הוא היה בין הסטודנטים הבולטים ביותר. כבר אז גילה את כשרונותיו הבלתי רגילים בעולם המשפט. הזמנתי אותו אלי הביתה לשיחות במקצוע, ומאוד התרשמתי מתבונתו. אחר כך ביקשתי ממנו להיות אסיסטנט שלי. ידוע לי שגם השופט זוסמן העריך והחשיב מאוד את כשרונותיו".

בשנת 1955 קיבל יצחק זמיר את תואר המוסמך בפקולטה למשפטים בירושלים. זמיר לא חשב על קריירה אקדמאית, והעדיף לעבוד כעורך-דין. אלא שכאן הופיעה הזדמנות פז: האוניברסיטה הציעה לו מילגה שתממן את לימודי הדוקטורט שלו באנגליה, בתנאי שיתחייב ללמד אחר-כך שנתיים באוניברסיטה בירושלים. זמיר נסע.

ב„לונדון סקול אוף אקונומיקס" עשה את הדוקטורט בנושא "פסקדיין הצהרתי". פרופסור קלינגהופר אומר שספרו של זמיר בנושא הדוקטורט, שפורסם באנגליה, הוא אחד מהספרים הקלאסיים, המצוטטים ביותר בספרות המשפטית האנגלית והאמריקנית. זמיר חזר לאוניברסיטת ירושלים. בשנת 1970 היה מנהל המכון למחקרי חקיקה ומשפט השוואתי. ב־1975 מונה לדיקן הפקולטה למשפטים. ב־1978 הוזמן על-ידי ממשלת הליכוד להחליף את אהרון ברק.

תפקידו כיועץ המשפטי לממשלה, נתן עוצמה רבה, ונטל את כל הזמן הפנוי. גם הרבה ממה שהוקדש למשפחת זמיר: אשתו, רינה, סוציולוגית במשרד הבינוי, יורם (19), יונתן (16), ודגל (14). על ספורט השחיה, החליט זמיר, לא יוותר. האופטימיות שלו התבררה כמגוזמת. הוא ויתר על השחיה. גם על תפקידו כיו"ר האגודה למניעת עישון, שאותה יזם וטיפח, באנרגיה קנאית של מעשן כרוני שמנסה להיגמל.

‚אבידה לעתונות'

התקפות הפוליטיקאים על התקשורת כולה והנסיונות לנגוס בחופש העיתונות בתקופה האחרונה, אינם אהודים על היועץ המשפטי לממשלה. מעטים יודעים שפרופסור זמיר עסק בעיתונות בשנות החמישים, והיה אחד מכותביו של ביטאון חיל האוויר.

תחילה חתם על כתבותיו בשם יצחק נכטיגל, אחר-כך בשמו המעוברת, יצחק זמיר, וכשלא היה נעים לחתום את שמו פעמים רבות מדי באותו גיליון, היה משתמש בפסיבדונים, למשל, י. גיל.

משה (טומי) הדר, מי שערך באותן שנים את הבטאון, נפגש עם יצחק נכטיגל בצבא, בבסיס חיל-אוויר, והזמין אותו לכתוב בביטאון. „אחרי שקראתי את הכתבה הראשונה שאיציק הגיש, זרקתי עליו לאסו, ואמרתי, אותו אני לא עוזב. הוא היה מצויין. ההומור שכתב היה מעולה. הוא היה ביישן, סקרן מאוד ויסודי. מיד הרגשתי שיש לי כאן עסק עם תחקירן מעולה. היה לו חוש עיתונאי. ממש קליבר. ההומור שהוא הביא היה יורד תוך כמה דקות לדפוס. לא היה צריך לערוך אותו. היה לו כתב עגלגל. מסודר. נכטיגלי כזה. הוא היה כל-כך אמין, שאף פעם לא בדקתי את הפרטים בכתבות שלו. הוא היה מתכרבן לכל כתבה כמו מסע לסלע האדום".

בשנת 1954 ביקש הדר מכתבו המחונן לעשות כתבה על טיסת המטאורים המפורסמת שכללה את שני מטוסי הסילון הראשונים. הדר לחץ על זמיר להביא "ציטוטים", שנקראים בעגה העיתונאית „צבע". זמיר מילא את ההוראות למופת. הדוגמא: „מפקד הטייסת, הוא חבר אחד המשבים הוותיקים בארץ. אמצעי התחבורה הראשון שהכיר אישית היה החמור... כל בוקר (מספרים לאחר שהולב את הפרות) הוא מגיע לשדה התעופה באופנוע קטן. לאחרונה, כשלא הצליח באחד הבקרים להניע את האופנוע, נראה מפקד הטייסת כשהוא נכנס לשטח המחנה דוהר על הטרקטור החורש שלו, כדי לא לאחר להוראות הסילונים".

ב־1957 הצליח זמיר להשיג לפירסום בלעדי שני צילומים של כבישת המסלולים בשדה התעופה לוד, וכתבת סקופ על הפלת שני מטוסים מצריים. „הוא עשה את העבודה שלו מתוך התמכרות", אומר הדר, „חיידק העיתונות נכנס לו לדם. כמו אידס עיתונאי. אני מאמין שהעיתונות עדיין מבעבעת בנימי נפשו. סך הכל איציק זמיר זו אבידה כבדה לתקשורת. מה שבטוח, לו היה היום עיתונאי, הוא היה מטפל היטב ביועץ המשפטי לממשלה".

טוביה לרר, כיום יו"ר האגודה, זוכר את הלילות הארוכים בביתו של זמיר, שם התנהלה פעילות האגודה. „זמיר בדרך כלל עושה רושם של אדם נבוך, שלא יודע לעשות עם הראש תנועה של 'לא'. נדמה שהוא מקבל הכל, כאילו הוא עבד שלך. למעשה, הוא עקשן כמו פרד. הוא יודע בדיוק מה הוא רוצה, והוא יעביר את רצונו – תמיד בחיוך – אפילו שכולם יעמדו על הראש".

לרר זוכר כיצד שוכנע לנצל את קשריו עם היועץ המשפטי, ולבקש ממנו טובה קטנה בעבור חבר: „אמרתי לו, תשמע, רק תציץ בזה ברצינות. זמיר אמר, אוי, אוי, מה עשית. עכשיו אני לא מוכן בכלל להביט בזה". גם טומי הדר, עורכו של זמיר בביטאון חיל האוויר (ראה מסגרת), התנסה בחוויה דומה: „צילצלתי אליו לבקש פרוטקציה לחיילת שרצתה ללמוד באוניברסיטה. תוך דקה קיבלתי תשובה שלילית".

בנו של טוביה לרר למד עם בנו של זמיר באותה כיתה. „זמיר היה מגיע לכל החגיגות בבית הספר. הוא ישב בין ההורים, שר עם כולם. הוא היה מביט בבן שלו, כולו רווי נחת, כמו יידישע מאמע".

היום הילדים גדולים, ולא כל-כך מרשים לאבא לנעוץ מבטים. באמצע הפגישה אתו, נכנס הבן לומר שלום. „מתי אתה חוזר?" התעניין זמיר-אבא. הבן ציחקק. „אלוהים גדול", אמר – ויצא. זמיר ציחקק גם הוא. אמו של יצחק זמיר, המתגוררת בתל-אביב, אמרה „תרשמי שהוא בן טוב. הלוואי על כל ההורים בן כזה זהו".

כששאל זמיר כיצד אדם יכול להפריד בין נטיותיו הפוליטיות לתפקידו הציבורי, ענה: „זה קשה, אבל לא בלתי אפשרי. אולי כמו רופא שמתרגל לדם".

חבר הכנסת מיכאל איתן, טוען שבלי ספק, השקפת עולמו של זמיר רחוקה מהשקפת העולם של מחנה נאמני ארץ-ישראל. הוא לא בוטח ביועץ המשפטי, הנוקט, לדבריו, באמצעים נגד מה שמכונה מחנה נאמני ארץ ישראל, ומתעלם ממעשיהם של מה שאיתן מכנה גורמים המקורבים לשמאל הקיצוני ותומכי אש"ף.

פרופסור זמיר ידוע בנטייתו האישית להגן בלהט על חופש הדיבור. האחריות לקבוע מתי התבטאות יוצרת סכנה, הוטלה על היועץ המשפטי. זו אחריות כבדה. אליקים העצני ראה בהתבטאויותיו של פרופסור לייבוביץ סכנה למדינה. זמיר – לא. „באותה ההזדמנות", אמר זמיר, „שמועצת יש"ע איננה אדם פרטי, היא גוף שמייצג ציבור של עשרות אלפי אנשים. כשמועצה כזו מגיעה למסקנה שהחלטות הממשלה אינן חוקיות והם לא יצייתו להן, יש בכך סכנה ממשית. גם פרשנו, אגב, את ראש הממשלה למרשל פטן, שהואשם בבגידה ונידון על-כך למוות. המשמעות של ההקבלה הזו היא, שמועצת יש"ע טוענת שראש הממשלה ראוי למוות".

המשפטן שמעון שיטרית מאוניברסיטת ירושלים אומר: „אני יכול להעיד, כמשפטן, שאין שיקולים פוליטיים בהחלטות שלו. צריך לעשות אבחנה בין 'פוליסי' ו'פוליטיקה'. פוליסי – כן. גם לשופט יש השקפת עולם עקרונית. זמיר הוא שומר אדוק על חופש הביטוי, העיתונות, ובעיקר על החוק. כדי לטעון שזמיר פועל על-פי שיקולים פוליטיים צריך הטוען להגיע למצב חמור של עיוורון".

דב שפי, שהיה הפרקליט הצבאי עד לפני שנה, אומר על זמיר: „צדקה עשה הקדוש ברוך הוא שהביא לעם ישראל יועץ משפטי כזה. בלי פניות, מוסרי ומקצועי". הנס קלינגהופר, חבר הליכוד, אומר על זמיר: „הוא בודאי לא מושפע מכל שיקול פוליטי. אם הוא מותח ביקורת על גורם ציבורי, זה לא איכפת לו לאיזה צד במיתרס הוא שייך".

הכותרות שלהן זוכה היועץ המשפטי בעיתונות, והביקורת החריפה עליו, נובעות גם מאי-רצון של גופים ואישים פוליטיים לשאת באחריות. „עוצמתו של היועץ המשפטי היא בבואה של ממשלה חלשה", אומר ח"כ מרדכי וירשובסקי. „מצד אחד, דוחפים אותו לקבוע קריטריונים-אובייקטיביים, בשעה שהמערכת הפוליטית בורחת מאחריות. כשהקריטריונים האלה לא כל-כך מוצאים חן בעיני המערכת, אומרים שזה נובע משיקולים פוליטיים".

שמעון שיטרית: „בחברה שלנו יש לאנשי ציבור נטייה לחסוך מעצמם מבוכה. איך? במקום להחליט בשאלה שהיא פוליטית במהותה, מעבירים אותה ליועץ המשפטי. הדוגמה הטובה ביותר, היא הפניית השאלה, האם להפסיק את ההליכים המשפטיים של חברי המחתרת כדי לדון בחנינה, ליועץ המשפטי. התשובה היא כל-כך ברורה ואלמנטרית, שזה היה מיותר לחלוטין לבקש הכרעה משפטית. אלא שאף אחד לא רצה לקומם עליו ציבור שלם. כך מעבירים את הטינה והביקורת ליועץ המשפטי".

לאחר שמונה שנים מתכנן היועץ המשפטי לממשלה לציין את סיום תפקידו. סידור כעקרה. יש הרואים בהתקרבות הרוטציה בין המערך לליכוד גורם להחלפת נושא התפקיד החשוב הזה. זמיר חושש מאוד למעמד העצמאי של המוסד שהוא עומד בראשו. החשש לא חסר בסיס. כאשר רק לפני שנים בנושא ההתנחלויות, עלתה הצעה להחליף את היועץ המשפטי באדם התומך בהתנחלויות. זמר איים בהתפטרות. ההצעה נפלה אז.

בית החלומות של שנות ה־2000 הגיע לירושלים

מי לא רצה דירה בירושלים

במחיר מבצע מ־2800 דולר + מ.ע.מ.

ירושלים טיימשרינג — פירושו דירה מפוארת במלון מגדל הכנסת, בת 2 חדרים גדולים ויפים אמבטיה או שתי אמבטיות. המלון הממוקם ליד הכנסת, המוזיאון והאוניברסיטה העברית.

ירושלים טיימשרינג — היא דירה העוברת מדור לדור, לבנך ולנכדך ודירתך תשמור תמיד על ערכה.

ירושלים טיימשרינג — המבוקשת והמיוחדת מכל ערי העולם בה תבלה את חופשתך, שבוע או שבועיים, או לחלופין ב־500 מקומות נופש אחרים ברחבי תבל.

בירושלים טיימשרינג — תמצא מנוחה ליד הבריכה, ליד הבר, בדירתך המפוארת ובנוף הרים המשתקף מחלונך.

מתי תוכלו להכנס לדירתכם? מחר, אתם רוצים היום בבקשה הדירה לרשותכם.

בדבר פרטים, פנו אלינו ואנו נעמוד לרשותכם ולשתתכם
בימים א—ה 9.00—19.00; יום שישי 0900—13.00
ובמוצ"ש לפי הודעה מראש
טלפונים 02-531841—02-531111 שלוחה 114

דו"ח / אמנון אברמוביץ'

מלצרים אלמונים הננו בלי מדים

סגן שר הבטחון

אירופה 1

בית התמחוי: פרק ב' ואחרון לחלוטין ולצמיתות

את הסיפור הזה אפשר להתחיל בסוף שנות החמישים. עם הויכוח העקרוני, רועש וחריפי, על בניית לוח הזמן. עם אסכולה שרגלה בדיוקמטים מול אסכולה שרגלה בקטניות. אנשי הקטניות ניצחו וגרשו את התפריט בחומוס, שעועית, פול וכיוצא באלה נפיצים. מסיבת הבצקון, שנדחתה ברגע האחרון, עמדה להיערך באותו יום דין רע ונורא כשהשעועית עמדה להיפלט מהקיבה אל הולי־חולת.

את הסיפור הזה אפשר להתחיל ב־57' האפשר ב־74' ואפשר ב־81' ואפשר ב־84' ואפשר ב־85'. כל אחת מחמש נקודות הזמן ברצף הזה תהיה, אם תשמש נקודת מוצא לסיפור, יותר פוליטית ופחות קולינארית.

מי שמחפש כאן את ראשו של אריה בעל גוף, עושה טעות אופיינית לאריה בעל גוף. להשיג כליכך מעט תמורת כליכך הרבה.

הערת אגב לקשר הגורדי (במקרה דנן) בין רמי ("המבושם") לבעל גוף: רמי יודע בדיוק מיהו בעל גוף. הוא רק מתקשה להסיק את המסקנות הדרושות. מורה הדרך א. ארנון ז"ל, חבר של בעל גוף, היה אומר: כל מי שהוא חבר של אריה בעל גוף יותר משנה, הוא בבחינת חשוד.

כשבעל גוף התמנה טבח ראשי הוא הביא, נכון, את רמי המבושם. הוא ערך, נכון, שינויים ארכיטקטוניים בבית התמחוי. הרחיב את המטבח על חשבון השרותים. אבל חוץ מזה הוא די מכוסה. מה שאי אפשר, למשל, לומר על שמשון הרס. על בדין או בעיקר על משה איש־כפית.

אם תקום מחר ועדה של האגודה לבריאות המזון ותשאל מי נתן את התורה – היא תימצא. גם אם התורה היתה מוזוזית ומטושטשת. המורה המטשטש, ואחריות הקביעה על כותבה, לא יהיה בעל גוף.

הסינוד של אריה בעל גוף הוכתם מהקוקטייל של צברה וטאקילה. יש לו אפשרות עכשיו להכתים את הרס ובדין, גייור ושעיר ומשה איש־כפית. הוא יכול עכשיו לייסד שכונת קוטג'ים טורית ברחוב צפת ולהשכיב בה תחת שמיכה את הנזכרים לעיל, את עצמו ואת העיירה כולה. בראשית העשור הקודם עזב רמי המבושם את המטבח המרכזי. תבשיליו המקוריים הנרעזים לא זיכוהו במשרת שף ראשי. עשר שנים אחר כך קיבל לידיו מטבח קטן, מזנון מהיר. כל דבר שהמטבח המרכזי עושה, אמר, אני יכול לעשות בטוב.

רמי המבושם נכשל. הוא נכשל משום שתפקידו של מקדמזון איננו רק להשיג אוכל אלא בראש ובראשונה לא לקלקל את קיבת הסועדים. לא להביך את הקהילה. והקהילה, מה לעשות, נבוכה.

רמי עשה עבודה גדולה. על כל מתכון שהביאו קודמיו, הוא הביא שניים. הוא נהפך לכתובת: הצטרכת מתכון או תבלין או רכיב, פנית לרמי. מצוייד בתפריטים מפתיעים ובעיקר מגוונים היה רמי המבושם פוקד אישים שונים בעיירה. וכך הלכה ונוצתה והתרחבה והיתה לסופר־מרקט. באחת מגיחותיו אל מסעדת יוקרה אחרת ביבשת אחרת, פלש לתחומו של המטבח המרכזי וקצר הישג מופלא. אני מודה וחורצתי מסתברתי, אמר. הנהלת בית התמחוי, מקוטרת ונדחפת על־ידי המטבח המרכזי, סגרה בפניו את המסעדה ההיא. אם תקום ועדה לחקירת בריאות המזון יוכל לאמר, ובוודאי יאמר, שמכלל לאו לגבי המסעדה ההיא שמע הן לגבי המסעדה הזו. הוא אמנם כבד־שמיעה אבל במקרה הנדון הוא שמע היטב. מבולים אכלו בוסר ושיני טבחים תקהינה?

הכף של רמי המבושם בחשה גם בתבשיל הסמיך והמאדים בסיר הנפוח שפניו צפונה. ראש המטבח המרכזי דאז דוחף את ראש בית התמחוי דאז, מנוח, לסלק את רמי מהמטבח הצפוני הנייד. לאחר שהתבשיל האוריינטלי ההוא הסתבר כמעדן שולל, היה רמי גאה במכתב בחתימת ידו של מנוח שציוה עליו להדיר רגליים.

אם תקום ועדה לבריאות המזון, לא יימצא דיין וידיין שיחסום את ריחות המטבח מלעלות מעלה אל משרדי ההנהלה. אם תקום ועדה, היא תמצא, למשל, שהנהלת בית התמחוי לא החליטה מעולם, ממש מעולם, על הקמת מזנון מהיר ומקביל. היא לא תמצא, למשל, מסגרת חוקית או מינהלית לפעולת המזנון. היא תמצא שאפילו י. צנובר, שהיה יועץ־משפטי ותיק וכליכול בהנהלת המטבח, לא ידע מאין ולאין, למה ומדוע. היא תמצא הכפפה לא תקינה: הראש כפוף למנהל, הגוף לטבח הראשי.

אם תקום, חלילה, ועדה לחקירת בריאות המזון האם היא תטפל גם בחיים הרמטי?

מיהו חיים הרמטי? מנהל המטבח המרכזי שבתוקף תפקידו עומד בראש ועדת המלצרים. האם הוא יצטרך ללכת? שלילי. רמי המבושם לא היה חבר בועדת ראשי המלצרים. הרמטי לא מחוייב לגביו אפילו לא באחריות פורמאלית.

במטבח המרכזי התקיימה הסתייגות הולכת ונמשכת מהמזנון המהיר המקביל. חכמה גדולה, אומרים במטבח המרכזי, הישגים חייבים להיות מאוזנים על־ידי זהירות. מה הקתץ לבשל תבשיל מקורי תגעז אם מתעלמים מכללי עיכול בסיסיים.

המזנון המהיר המקביל ערך שולחנות נאים והגיש ארוחות טעימות ומזינות. אבל שתי הרעלות בשנה אחת הן הרבה יותר מדי כמה שקיבת אנשי העיירה יכולה להרשות לעצמה. והתיתממות בכגנן זה מעוררת גיחוך: הרי רק לפני זמן מה נחשפה פרשת הממתקים. והרי ההנהלה לא עשתה שימוש בממתקים. החזירה אותם והתחייבה חגיגית שלא תהיינה יותר סחיבות ולא הרמות ולא שטיקים.

הערת אגב, גם ברצף העלילות האלה מסתבר שיש בעיירה מי שנותן את הדם ויש מי שעושה מהדם קצפת וישנם כאלה שגם נותנים דם וגם עושים ממנו קצפת. עם הקבוצה השנייה נמנה, למשל, בונר חממת "דובנוב", איש עסקים, פלייבוי, אמנון מילקישייק שמו. או ירדן בייל, היושב היום על המים שוטף את העיניים בכחול ובידוק, ונושיו בעיירה שוטפים את העיניים בדמעות. ארבעים מיליון דולאר חוב, ולא רואים גואל. עם הקבוצה השלישית נמנה, למשל, (מיל.) שהיה פעם אחן המן, דעיר שמו.

איפרופו כסף, רמי המבושם הוא אחד האנשים היחידים שעזבו בזמנו את הבידנס ולא הלכו לעשות ממנו עסק. מרבית עמיתיו מכופפים בנות ברפובליקות בבנות. כמה אירוני. אבל הפישול הנדון יסדר אותו כלכלית. אם לא תהיינה התפתחויות דראמאטיות, רמי המבושם, שהוא בעקרון אדם אמיד, מסודר עד יומו האחרון. הוא ובניו אחריו. זהו חלק מהסכם עם ההנהלה. חלקו הראשון של ההסכם קובע . שרמי לא יסולק מהכסא. הכסא, תחת זאת, יסולק מבית התמחוי.

תראו מה שהפחד מאריה בעל גוף מסוגל לעשות.

פסוקו'

ריגול הוא המקצוע השני הכי ותיק בעולם. אמות־המידה המוסריות שלו נמוכות מאלה של המקצוע הראשון.

אחמד עודה חוזר

אם הבולמוס הכוחני של ראשית העשור רשום לזכותו של שרון, והכלכלי לזכות יורם ארידור, את הבולמוס ההתנחלותי, הלגלי והבלתי מוכתן, יש לרשום לזכות מיכאל דקל (וייקסל).

מיכאל דקל , סגן שר חקלאות, נדחק בתפר שבין משרד השיכון לבין מחלקת ההתיישבות של הסוכנות. ואת התפר הזה הרחיב עד כאשה האחים בינדר. ימי דקל במשרד החקלאות הצטיינו בהסבה מקצועית אמיתית: עשרות סוחרים קטנים נהפכו לקבלנים. במשרד רשם החברות נוספו חברות לרכש קרקעות ופיתוח כפטריות לאחר הגשם. דקל ואבי צור, יד ימינו, הפריחו את התנחלות נופים וכרמים וקלעים וכוכבים. בזמנם התחילו האחמד עודות למיניהם להסתובב בגאון ולאחר כבוד במסדרונות השלטון.

כל ה"חמש דקות מכפר־סבא" והחמש דקות מהפנטזיה, זה דקל. שטחי מדינה ושטחים פרטיים. שטחים מעורערים באמצעות עררים ושטחים שאושרו להתיישבות על־ידי אבי צור.

ערב הבחירות לכנסת האחרונה התמקם מיכאל דקל במשרדי הקבלנים דולגין וסלונים, בן־יהודה 77, תל־אביב. משם, וכנראה בחסותם, ניהל את "אנחנו ממשיכים" את "אנחנו על המפה".

מיכאל דקל, בחור טוב, יהודי חם לב ומזג, הכל למען המולדת, נקרא השבוע למלא את תפקיד סגן שר הבטחון. אבי צור נקרא השבוע לחקירה במשטרה.

אנחנו ממשיכים.

מעוף הדבורה

קטע שפורסם כאן בשבוע שעבר שעניינו שר התיירות ופמלייתו הבין־יבשתית, לא הגיע לידיעתה של אחת המעונות, דוברת הפמליה דבורה גנני. באותן שעות היתה נתונה הגברת גנני במטוס שעשה דרכו מהמזרח־התיכון לאירופה.

במשך עשרים וארבעה יום עמדה גב' גנני בגבורה הדופה את התקפות התקשורת נגד השר. מיד עם הגיעו לביקור בישראל החליט להעניק לה צ'ופר: נסיעה לאירופה. ביום ששי שעבר טסה הדוברת לפאריס וללונדון. נסיעתה מקוטלגת כנסיעת שיגור. בנסיעה מסוג זה, הנוסע רוכש (או משיג) את הכרטיס, ומשלם המיסים מממן את השהייה. נסיעה באמצעות מכתב שיגור פטורה מהצורך לקבל את אישור הוועדה הבינמשרדית לנסיעות עובדי־מדינה להו"ל.

הגב' גנני אמורה להשתתף בידיד תיירותי כלשהו. העובדה שהיא לא דוברת שפות זולת עברית, בתוספת העובדה שבאגף לעידוד התיירות ישנם אנשי־מקצוע שזהו התמחותם וזהו תחומם – עוררו תרעומת מוצדקת במשרד.

גנני תשהה באירופה כשבועיים. תשעים דולאר ליום. כסף קטן.

מכתבים למערכת

השבוע יצא חבר־הכנסת רפול בביקורת נערית להוטת נגד השרים וחברי הכנסת. נגד נסיעות לחו"ל. מכוניות ותנאי־שירות.

הביקורת המיתממת הזו הרגיזה. כנראה, את אחד ממאזכורי "צומת". שהורדו להבריק מיברק לדו"ח:

ערב הבחירות לכנסת החתים רפול את כל המועמדים על מסמך מוסרי לפיו מתחייב כל אחד מאתנו לוותר על הסלפון לאחר סיום התפקיד. ועוד ויתורים שכמובן הסכמתי להם. והנה, רפול עובר בשתיקה על ההתנהגות הבלתי־ציבורית המגמשת של ח"כ יובל נאמן ואף מגן עליו בעניין זה מפני הביקורת של גאולה כהן.

„מיסיונריות – לא אצלנו, בצה"ל"

„ההשתוללות נגמרה", אומרים גורמים מוסמכים בצה"ל, „לחזרה בתשובה, איננו מוכנים לתת את חסותנו" ■ לחב"דניקים מותר – „לשיר שירי חנוכה עם החיילים, זה לא מיסיונריות" ■ הרב רביץ, מ„אור שמח": בטח, הם עושים הווי, הווי לא מזיק ■ יש ג'ז עמר, יש יהורם גאון ויש הווי דתי, למה לא?"

מאת עמנואל רוזן

„ההשתוללות נגמרה. מיסיונריות – לא אצלנו, בצה"ל". הגורמים המוסמכים בצה"ל נשמעים נחושים בדעתם. אצל אחד מהם נראית ערימה מכתבים עבה, כמה מהם נושאים את סמל הכנסת, עדות לכך שהכותב הוא חבר כנסת. מאחורי התכתובת הזאת עומדת דרישה דתית מוכרת, המבקשת לאפשר לחזרה צבאיות לבקר ולהתארח אצלה. הגורמים המוסמכים מבקשים לעודד את הרושם שהלחץ, גם אם הוא פוליטי, לא יועיל. „איננו מוכנים לחשוף את חיילי צה"ל בפני אנשים שהמשימה שלהם היא להחזיר בתשובה" – אומר אחד מהם.

באותו זמן, עושים בכפר חב"ד הכנות מזורזות לקראת הפשיטה השנתית על מוצבי צה"ל. שבצניעות החב"דניקים עם מכוניותיהם ומנקי־מבצעים שלהם כדי לחלק סופגניות ושמות חנוכה, לשיר ולרקוד. פעילות יפה ותמימה, מנחם לרר, היו"ר הגבור של הכפר, אומר שההנחיות לפעילות בצה"ל מגיעות מניו־יורק, מהרבי מליובאוויטש. וגם הכסף. בצה"ל אומרים: „אנחנו לא אוסרים את הפעילות הזאת, כי לשיר שירי חנוכה עם החיילים זה לא מיסיונריות. זה כמו מה שעושות המתנדבות של האגודה למען החייל".

בחב"ד, כנראה, לא יאהבו את ההשוואה הזאת. מבחינתם, „התפקיד שלנו זה להרבות אור בישראל, לשפר את האווירה". אבל גם: „ברור שהפעילות שלנו יכולה לגרום לאנשים לשנות את אורח חייהם". „שינוי אורח חיים" הוא ביטוי מקביל בחב"ד ל„חזרה בתשובה". גורם בכיר בצה"ל מבהיר: „אם יתברר לנו שגם הפעילות התמימה של חב"ד היא מיסיונרית, נפסיק אותה תיכף ומיד".

ראש אכ"א, אלוף עמוס ירון, הוא האיש שהטיל וטו על הפעילות הדתית בצה"ל. ירון קבע, כי ביקור במוסדות דת – כמו בכל מוסד אזרחי – דורש אישור אישי ממנו. גם ביקורים של אנשי דת ביחידות חייבים באישור. בפועל, משמעותה של קביעה זאת היא חיסול הקשר בין מוסדות הדת לצה"ל. כי ראש אכ"א – באופן עקרוני ובלי לבדוק בציציותיהן הציוניות של הישיבות – פוסל את כל הבקשות על הסף. למי שמתעקש, ירון מסביר בנימוס, כי צה"ל יהיה האחראי הבלעדי לחינוך חייליו.

ארנס: לא היתה סיבה

במשרד הבטחון אומרים, כי בימיו של שר הבטחון לשעבר, משה ארנס, היתה הפעילות הדתית ה„לא־ציונית" בשיאה.

ארנס אומר ל„מעריב", כי אכן אינו זוכר שהטיל הגבלות או איסורים כלשהם. „כנראה משום שלא היתה סיבה לכך ולא היו ארועים מיוחדים שהצדיקו זאת".

לדבריו, אינו מכיר את המצב כיום, „אולם אני מניח שיש סיבות לאיסורים שהוטלו".

במשרד הבטחון יודעים לספר, כי בשנים קודמות, התארחו חיילים אפילו בישיבות לא־ציוניות ושמעו תורה מפי אנשים השוללים בפומבי את השרות הצבאי. חלק בלתי נפרד מכל סידרת־חינוך היה ביקור בישיבה. בפקודה, ראש אכ"א לשעבר, אלוף (מיל.) משה נתיב, אומר: „בשלב מסויים הבנו שצריך לעשות הפרדה בין ישיבות ציוניות ללא־ציוניות, ואסרנו את הקשר עם דתיים השוללים את חובת השרות ומעמידים את הלימוד בישיבה כמטרה קודמת לכל".

באיסור הזה נכללה, בין היתר, ישיבת „אור שמח" הידועה כ„ישיבת החוזרים בתשובה". אנשי הישיבה הפכו עולמות. הם הזמינו לביקור את נתיב ואחר־כך גם את מחליפו עמוס ירון כדי לנסות ולשכנע. „מכפישים את שמנו". טוען הרב רביץ, מראשי הישיבה. „מה זו כל חלוקת הציונים הזאת? צה"ל יקבע מי ציוני ומי לא? אנחנו דיברנו נגד השרות בצבא? איך אנחנו יכולים לדבר נגד עצמנו? הרי בתוך הישיבה עצמה ישנם אנשים שהולכים מדי שנה בשנה לשרות מילואים".

זעקת „אור שמח" לא התקבלה, והיא אף איבדה הרבה מעוצמתה אחרי שראש אכ"א הצליח לשכנע אפילו את הרב הצבאי הראשי, אלוף גד נבון, בצידקתו. צה"ל טוען, כי „אור שמח" שמה לה למטרה להחזיר חיילים בתשובה. לכך – „איננו מוכנים לתת את חסותנו".

הרב רביץ אינו מכחיש. הוא אומר: „אני יודע שפוחדים מאיתנו. זה נכון שאנשים שבאו איתנו במגע, חזרו בתשובה. מי שרצה להיות מושפע – הושפע עליו". באותה נשימה, לועג רביץ לפעילותם של אנשי חב"ד: „בוודאי שלא יאסרו עליהם לפעול. הם נחמדים. הם עושים הווי. הווי לא מזיק לאף אחד. יש ג'ז עמר ויש יהורם גאון, ויש גם הווי דתי. למה לא?"

חסימת הדרך ללבם של החיילים מעיקה מאוד על אנשי „אור שמח" ודומיהם. כמו במקרים רבים, כאשר מוציאים משהו אל מחוץ לחוק, ירדה הפעילות למחתרת. הרב רביץ מספר, כי חיילים ומפקדים מוסיפים להגיע לישיבה ביוזמתם הפרטית: „בתקופה האחרונה היו לנו פניות, כאשר בכל המקרים המפקדים מבקשים מאיתנו שהכל יעשה בסתר. הם פוחדים לקבל על הראש. כל העסק הזה מזכיר לי את האנוסים בספרד".

גם מנחם לרר מחב"ד מספר על „קשר אישי שנוצר בינינו לבין מפקדים וחיילים" ועל „קבוצות שבאות להתארח אצלנו, בדרך כלל בימי שישי־שבת". הקשרים וההכרויות, מבהיר לרר, נוצרים בביקורים החוקיים של החב"דניקים ביחידות.

הגורמים המוסמכים בצה"ל מבהירים:

אלוף ירון: צה"ל יהיה האחראי הבלעדי לחינוך חייליו

„אין לנו שליטה על יוזמות מחתרתיות כאלה. אם חייל הולך על דעת עצמו לביקור של שישי־שבת בישיבה, זו זכותו. אבל אם מפקד לוקח איתו חיילים מהיחידה – אפילו שניים או שלושה – זו עבירה על החוק". אגב, אין שום כוונה להציב שוטרים צבאיים בכניסה לישיבות כדי ללכוד את „מפירי החרם".

בצה"ל מתייחסים בכעס לנסיונם החוזר ונשנה של גורמים פוליטיים להתערב בפרשה. גם השאילתות מהכיוון השמאלי של המפה הפוליטית מטרידות, בין היתר משום שהן עלולות להזמין לחץ כבד יותר על צה"ל מצד השדולה הדתית. שר הבטחון, יצחק רבין, נותן בינתיים גיבוי מוחלט למדיניותו הנוכחית של צה"ל. ספק אם גיבוי כזה יתכן כאשר יכריזו הדתיים על צה"ל כעל היעד הבא שלהם.

בצה"ל – וגם בכפר חב"ד, שזוכה בינתיים לפריווילגיה, מקווים שיימשך „השקט התעשייתי" סביב הנושא. לפני חודשים מספר הגיש חבר הכנסת רן כהן (רצ) שאילתא לשר הבטחון בעקבות התארחות של חניכי המיכללה לפיקוד ומטה (פו"ם) בכפר חב"ד. רבין ענה, כי גם ביקורים כאלה ייאסרו.

בצה"ל מבהירים, כי דווקא ביקורים של קצינים בכירים וחניכי פו"ם אינם מדאיגים אותם כל כך וביקורים כאלה אכן נערכים מפעם לפעם. „מידת ההשפעה של המחזירים בתשובה על אנשים מבוגרים ומיושבים בדעתם, אינה זהה לזאת שעל חיילים צעירים וטירונים בני יומם", אומר קצין בכיר.

אך כאשר נתבקשו אנשי כפר חב"ד לתת תמונת־מזכרת מביקורו של ראש אכ"א אלוף ירון בכפר – הביעו חשש. אמר מנחם לרר: „אולי לא יהיה לו נעים".

הרצח בגן־מאיר

רצח ואונס נהפכו לענין יום־יומי ■ אבל לפני 36 שנים זעזעו הרצח והאונס בגן־מאיר בת"א את ישראל הצעירה למשך חודשים רבים ■ מחלוקת עזה עורר גזר דין המוות שהוטל על הנאשם ברצח, דוד יעקובוביץ

מאת גיל קיסרי

כיום, כאשר פרשיות רצח ואונס נהפכו למעשה של יום־יום, שוב לא היינו מתרגשים באותה מידה. לכל היותר, ההתרגשות היתה נעלמת כעבור כמה ימים. אבל אז, לפני 36 שנים, זעזעה הארץ כולה. הפרשה שהדריכה את מנוחת היישוב במשך יותר משנה נחקקה בזכרון בשם „הרצח בגן־מאיר".

אנשים היו בהלם: כיצד יתכן פשע מתועב כזה בלב לבה של תל אביב הקטנה? הכיצד, מעשים נפשעים כאלה, בין יהודים? מה יהיה הסוף, אם כבר אי־אפשר ליהנות בביטחה בחוצות מיופיים של הלילות בכנען? שאלות שהיום היו מעלות חיוך אירוני. תמימות כל כך. אבל אז, בשנותיה הראשונות של המדינה, העסיקה הפרשה את הארץ יותר מכל נושא אחר. לא במשך שבוע, לא במשך חודש, אלא במשך 465 יום רצופים, מתחילתה של הדרמה ועד לסיום השלב הראשון. כלומר לפני 35 שנה, בסוף נובמבר 1950, כאשר נידון דוד יעקובוביץ', הנאשם ברצח ובאונס בפרשה זו, למוות.

כולם הכירו אז את כולם ומה שהתרחש באותם ימים נגע לכל אחד כמעט באופן אישי. רק לאחר שגזר הדין – אשר לא הוצא לפועל משום שהומתק בערעור בבית המשפט העליון – נרגעו הרוחות. אך הפרשה הוסיפה להעסיק רבים, כיוון שמבחינה משפטית והיסטורית, היה זה משפט הרצח והאונס הגדול הראשון במדינה הצעירה. זה גם היה מקרה יוצא־דופן שבו נגזר עונש־מוות על יהודי במדינת היהודים הצעירה.

וכאילו כל זה לא הספיק, היו גם ספיקות וסימני־שאלה. עד היום אין עליהם תשובות סופיות וחותכות. גם אם מבחינה משפטית כל הפרשה היא ענין סגור.

תחילתה של הפרשה בליל ה־21 באוגוסט 1949. ליל־חמסין שהבריח את הקהל מבתי־הקולנוע ומהרחובות אל שפת־הים, חופי הירקון והגנים. זוג צעיר, שנמלט מהמולת ההמון, חדר בעד הגדר המקיפה את גן־מאיר, שברחוב המלך ג'ורג' בתל־אביב. זה היה אחד הגנים המעטים בעיר העברית הראשונה. עם רדת החשיכה היו שעריו ננעלים וכולו היה שרוי בעלטה. אך הדבר לא הרתיע את זוג הצעירים.

סמוך לחצות בוצע הפשע: בעוד הם מתבודדים, הותקפו הצעירים בידי אלמוני. הוא הגיח מאחור, הלם בראש הצעיר במוט־עץ והתנפל על הצעירה בנסיון לאונסה. היא נאבקה בו שעה ארוכה אך לבסוף גבר עליה והניחה מעולפת במקום. למרבה הפלא, חזר כעבור כמה דקות וכיסה את גופה בחלוק שגנב מחבל־כביסה בבית השכן. לפני שהסתלק שוב, הבטיח להזעיק עזרה. את ההבטחה קיים. הוא הזעיק את המשטרה. הצעירה נאספה ואושפזה בבית־החולים.

כל אותה עת נלחם הצעיר על חייו. תחילה חזרה אליו הכרתו, שאבדה בגלל מהלומת־המוט. אך הוא היה המום. הוא יצא בצעדים כושלים מן הגן בדרך שבה נכנס פנימה (כלומר בעד הגדר), שירך דרכו אל בית אמו, ברחוב בוגרשוב הסמוך.

איש מן העוברים־ושבים לא שם לב למצבו. כשהגיע הצעיר בכוחות עצמו עד פתח־הבית, התמוטט והוכנס בידי עוברי־אורח אל דירת אמו. הוזעק אמבולנס והעבירו במצב קשה לבית החולים. למחרת בלילה מת, בלי ששבה אליו הכרתו.

קורבן הרצח היה דניאל פקטורי, בשנות העשרים לחייו, יליד ירושלים. הוא היה מוסיקאי ומכיריו חזו לו עתיד מזהיר גם בתחום המחקר המדעי. קורבן האונס היתה נעמי שטיין, בת 19, דמות בולטת בתל אביב הקטנה, יפהפיה ומשכילה,

דוד יעקובוביץ בעת המשפט: „עברתי במקרה בסביבה..."

הזכורה עד היום למי שהיו שכניה ברחוב נחמני בזכות מנהגה לשבת תחת פנס־הרחוב ולקרוא ספר עד לשעות־הלילה המאוחרות.

לשניהם היה משהו משותף, מעבר לידידות ולקירבה הנפשית. היה להם אב אחד, עו"ד מ. שטיין. בנישואיו הראשונים הוליד את דניאל פקטורי. אשתו השניה היתה אמה של נעמי.

„היכן נשמע שפושע יזעיק את המשטרה ועוד ימתין לה במקום ויזדהה בשמו המלא ?"

שטיין, מראשי הקומוניסטים בארץ בשנות השלושים, נהפך לטרוצקיסט המפיץ, כמעט בכוחות עצמו, עלון קומוניסטי בשם „העתון הדמוקרטי". נעמי היתה רווקה, דני היה נשוי ואב לילדה בת כמה חודשים. בעת הירצחו, היו היחסים בינו לבין אשתו מעורערים. עם אחותו למחצה נתפתחו יחסים מיוחדים במינם, שלא היו ידועים לאב. שאלת היחסים בין השנים הירבתה להעסיק את החוקרים ואף את בית־המשפט. אך בסופו של דבר לא השפיעה על פסק־הדין.

הרוצח־אנס היה דוד יעקובוביץ', ממוצא יווני, ספק יהודי ספק נוצרי, בעל לאשה שלה בת מנישואים קודמים. יעקובוביץ' נתגלה בחקירה כטיפוס מפוקפק, שעסק בדברים חשודים (בחיפוש בביתו נתגלו חפצים שלהימצאם שם לא נמצא הסבר). אך עד הסוף, ועוד שנים רבות לאחר מכן, טען יעקובוביץ' כי הוא חף מפשע והתגלגל לפרשה באקראי.

הוא טען שעבר במקרה בסביבה ונכנס לגן לקול קריאותיה של הצעירה לעזרה. הוא זוהה בידי השומר בבית־החלוצות הסמוך, שמשם הוזעקה העזרה בטלפון. דווקא עובדה זו – טען יעקובוביץ' – מדברת בזכותו. שהרי היכן נשמע כי פושע יזעיק את המשטרה ועוד ימתין לה במקום ויזדהה בשמו המלא, כפי שעשה הוא?

אך השופטים, בכל הערכאות, דחו טענה זו לאחר שמצאו הסבר להתנהגותו. לעומת זאת, לא קיבלו את האליבי שלו, שהוכח ככוזב, ומצאו כי פרטים אחרים בהתנהגותו מדברים נגדו. אך בעיקר הכריעה נגדו את הכף עדותה של נעמי שטיין והעובדה שפעמיים זיהתה אותו בבירור במסדר־זיהוי.

השופטים קיבלו במלואם את עדותה של הנאנסת, אשר הוגדרה בפיהם כ„בחורה חכמה שעשתה עלינו רושם מצויין, בעלת זכרון למעלה מן הרגיל, בעלת ידיעות מדעיות וכשרון לחשוב בהגיון, שוקלת את דבריה יפה ומתאמצת לדייק. התרשמנו מהאובייקטיביות והצורה המשכנעת שבהם מסרה עדותה. למרות הנסיונות המרים שעברו עליה היא נזהרה שלא לתת פרטים שאינה בטוחה בהם".

בתום שנה ויומיים ובסופו של משפט שהרעיש את הארץ ובו הופיעו 51 עדים, הוצגו 60 מוצגים, נרשמו 400 עמודי־פרוטוקול – ניתן פסק הדין, שהשתרע על 50 עמודים. השופטים י. בר־זכאי, ש. גינוסר ו. גביזון דנו את יעקובוביץ' למוות.

למישמע גזר־הדין החוויר הנאשם כסיד. פרץ בבכי וקרא לעבר השופטים: „לא רצחתי ולא עשיתי דבר לצעירה. אני חף־מפשע. מצפונכם לא ישאר נקי במשך כל ימי חייכם". אשתו, שעד לאותו רגע שמרה על קור־רוחה, התמוטטה בצעקה: „דוד, רוצחים אותך". לאחר שהתעלפה הוצאה מאולם־המשפטים בפקודת אב בית־הדין אך זעקותיה הוסיפו להישמע מהמסדרון.

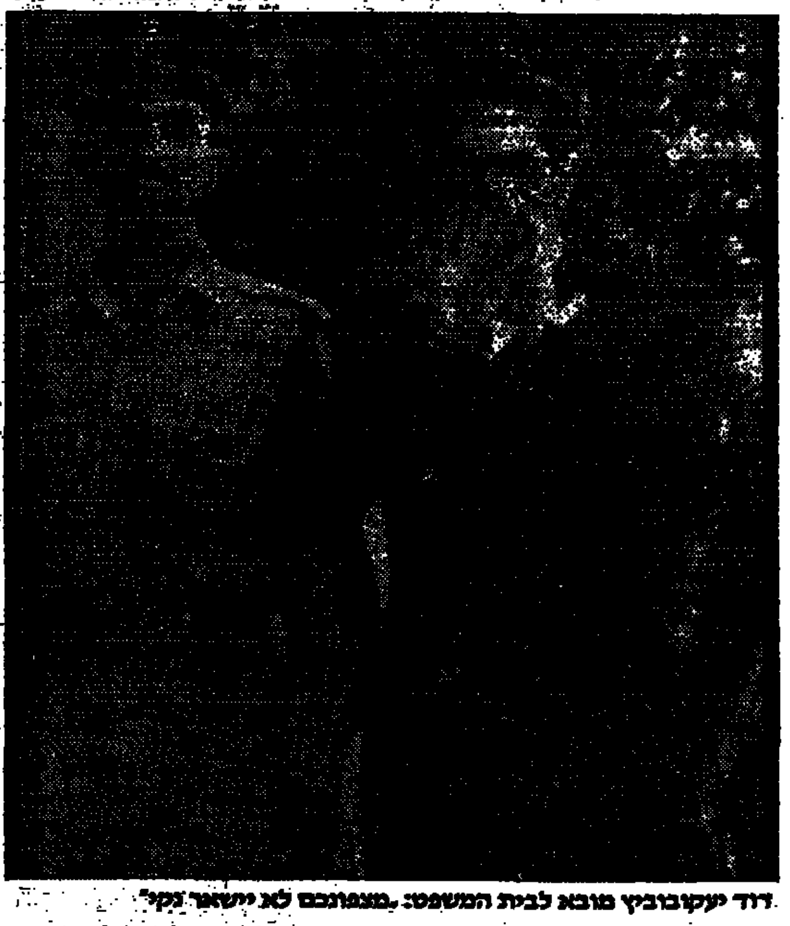

דוד יעקובוביץ מובא לבית המשפט: „מצפונכם לא יישאר נקי"

„העדה היא בחורה חכמה, שעשתה עלינו רושם מצוין ■ למרות הנסיונות המרים שעברו עליה, היא נזהרה שלא לתת פרטים שאינה בטוחה בהם"

באותה ישיבה, לקראת קריאת פסק־הדין, אירעה תקרית. באי־כוחם של אלמנת הנרצח פקטורי ובתו דרשו מבית המשפט לפסוק להן פיצויים סמליים בסך לירה אחת. התובע, פרקליט־המדינה א.ש. שמרון, נרעש מדרישה זו והתנגד לשמיעתה במעמד כזה. הוא אף כינה את הדרישה „מעשה שיילוק" (אך השופטים נענו לדרישה). ממעמד מתן פסק־הדין נעדרו – לראשונה למן תחילת המשפט – שניים: עו"ד שטיין, אביהם של שני הקורבנות, ואמו של הנרצח דני פקטורי.

כעבור 17 חודש, ב־12 ביוני 1952, ביטל בית המשפט העליון שדן בערעור של יעקובוביץ', את עונש־המוות שהוטל עליו, והמירו ב־15 שנות־מאסר. יעקובוביץ' הורשע לא ברצח בכוונה תחילה אלא בהריגה. המסקנה לא נתקבלה פה־אחד. לגופו של עניין, קיבל בית המשפט העליון את מסקנות בית המשפט המחוזי וסמך ידיו על עדותה של נעמי שטיין.

דוד יעקובוביץ' הוסיף לטעון כי הוא חף מפשע. בתום עשר שנות מאסר יצא לחופשי (לאחר ניכוי שליש). אולם הסתבך פעמים נוספות עם החוק, לבסוף היגר מהארץ ומאז נעלמו עקבותיו. לפי אחת הידיעות, מת לפני כמה שנים בבלגיה.

מדוע מתעניינים בי?

לשחזר את פרשת גן־מאיר זה כמו לחטט במעמקים. גיבורי הדרמה, רובם ככולם, שוב אינם בין החיים: הנאשם עצמו נעלם מעבר לים וככל הנראה מת שם. התובע שהשיג נגד יעקובוביץ' גזר־דין מוות, א.ש. שמרון. הפרקליטים י. בנימיני וא. לוויצקי, אשר לחמו נואשות כדי להציל את חייו ושלא על מנת לקבל פרס (תופעה שלא תיאמן כיום מצד עורכי־דין כה חשובים). עוזרם שלמה רובינשטיין, שהיה בתקופת המנדאט מפקד משטרת מחוז תל־אביב. גם רוב השופטים שחרצו את דינו. כולם הלכו לעולמם.

נותרה קורבן־האונס, נעמי שטיין. היפהפיה של אותם ימים היא כיום עקרת־בית מטופלת בילדים, עורכת־דין במקצועה. נראה שזכר הדברים עודנו קשה. תגובתה היתה ברוח זו: למה לי לעסוק היום בפרשה הזו, למה זה צריך לעניין אותי? היה משפט, היה פסק־דין, כל אחד יכול לקרוא אותו. מדוע מתעניינים בי בקשר לפרשה זו? האם מישהו מתעניין בי ובחיי כיום, או בהשקפתי על מה שקורה במדינה? מה אני מרגישה כיום כלפי כל הפרשה? – מה זה חשוב?

נותרה גם דמות־שוליים, שהיתה מעורבת רק בעקיפין ולאחר מעשה: אליעזר בר־לב, כיום בן 82, אשר הגדיר „ישיש או ילד שכותב עמו מקרה רצח שלדעתו נותרו פתוחים, כמו שאנשים אחרים גוררים אהבות ישנות".

בר־לב שם לעצמו כייעוד לסייע לשקם עבריינים ו/או להיאבק כדי לתקן עוול משפטי שלדעתו נגרם להם. דמות ציורית, צבעונית, אך מוכרת בעולם שסובב את פרשיות הפלילים, הגדיר אליעזר בר־לב בעתונים „פקיד ממשלתי קטן שמתרוצץ אחרי הצדק ואינו נותן מנוח לשופטים ולמשטרה".

הוא נכנס לתמונה של פרשת יעקובוביץ' לאחר שכבר נסתיים הפרק המשפטי. אולם כאשר השתחרר מן הכלא, נאבק בר־לב לצידו כדי לנסות ולשקמו וגם להוכיח את חפותו. לא היה אפשר לשוחח השבוע עם בר־לב. הוא מאושפז בבית־חולים.

„ממש פנינה"

גן־מאיר (ע"ש מאיר דיזנגוף, ראש־העירייה הראשון של תל־אביב) היה פנינת ירק ושעשועים לילדים ולמבוגרים שהתגוררו בסביבה. אך רבים נהרו אליו גם מרחוק משום שהיה הגן הציבורי היחידי הראוי לשמו באותה תקופה.

חיה גורביץ', המתגוררת זה כארבעים שנה בבית המשקיף אל הגן וגובל בו, היתה נערה בעת שאירעה פרשת יעקובוביץ'. היא זוכרת: „זו היתה ממש פנינה. הגן היה מטופח ומשך אליו ילדים ומבוגרים. השומרים הכירו כמעט כל ילד שבא לגן. היתה שם אווירה משפחתית. האמהות ידעו כי הן יכולות להניח בשקט לילדיהן להשתולל במקום. זה היה כמו הבית השני לכולנו, ילדי הסביבה".

הכל השתנה בעקבות הרצח והאונס. הגן ננטש, יצא לו שם של מקום מסוכן, כמו ששמו של יעקובוביץ' נהיה כמעט אמצעי להפחיד בו ילדים סוררים. על גן־מאיר עברה תקופה קשה, עד שחודש הגן: שעריו נפתחו גם בלילה לאחר שכל שטחו הואר בפנסי־חשמל המפזרים בו אור. בין היתר נערכו בו קונצרטים. אמנם שב אינו ברוחו, אך הוא חזר ורכש לו במהרה ידידים ואוהדים רבים.

אבל דווקא בשנה האחרונה – מקוננים דיירי הסביבה – שב הולך הגן ומידרדר. „בגן קנו להם שביתת קבע טיפוסים מפוקפקים ונוודים מרודים אשר עושים שם כבתוך שלהם. לאחרונה היה נסיון למעשה מגונה בילדה שעברה בגן. העצים והשיחים נובלים, האשפה נערמת. בעלי־חיים עזובים משוטטים בגן. כל פניותינו לא הביאו תוצאות. מעציב ממש".

זריצקי היה מלך

הצייר יוסף זריצקי, שהלך השבוע לעולמו בגיל 94, לא חיפש את דרכו בעולם האמנות, היא הלכה לפניו והוא היתווה לרבים את דרכם ■ האמן שהירבה לצייר את האקלים הישראלי לא דיבר על ישראליות בציור ■ את זה, אמר, צריך לחוש

מאת משה בן־שאול

יוסף זריצקי מת. שלמה להט, ראש עיריית תל־אביב אמר בטכס האשכבה, כי זריצקי מת בשיבה טובה אך טרם זמנו. זו קבי־עה מתוחכמת מעט, שיש בה צער, אבל, אם נרצה, יש בה אמת.

זריצקי היה מלך. („אני מעריץ את זריצקי על שום שנולד מלך. מלך לא נוצר, הוא נולד עם תכונות וכתר. מי שאינו כזה, הכתר נשמט מראשו...", כתב עליו יגאל תומרקין).

פיקאסו. שבעקבות ציוריו הלך זריצקי, כפי שצייר בעקבות ולאסקז, מאטיס ובראק – אף הוא היה מלך.

קיימים ביניהם הבדלים. פיקאסו החל לצייר בהיותו נער צעיר יותר, כמעט ילד. את התמונה הראשונה ראה אצל אביו. זריצקי ראה את התמונה הראשונה בחייו במקרה, במוזיאון של קייב – ו„גדלק". אך יש אצלם הרבה מן המשותף, ובעיקר, כפי שפיקאסו אמר לא פעם: „אני לא מחפש – אני מוצא". זריצקי לא דיבר כדרכם של אמנים רבים על חיפוש־דרך תמידיים. את הדרך הוא מצא. היא הלכה לפניו. ובעצם, הוא היתווה דרך, שבה הלכו רבים.

הקביעה של שלמה להט, איפוא, אינה מופרכת. גם לאחר גיל 90, כשהוא עובד בסטודיו שלו בקיבוץ פלמ"ח־צובא, פנה זריצקי למבאי הרש, נוסף, הוא, כמובן, לא „העתיק" את פיקאסו, ולאסקז, בראק או מאטיס, אך יצר מעין מחוות ציוריות לגדולים, כשהוא מתייחס לצבעיהם, לנושאיהם ב„זריצקיות" שלו, המיוחדת, שעיקרה אור / אקלים.

אצלנו יש קונטרסטים חזקים – הנה תראי את המרפסת שם מטול, השמש, הצל, ניגודים חזקים כמו מכים זה בזה. אין אצלנו האפורים של הסיינה בפאריס...".

כשהלך זריצקי, בוקתו, בעקבותי־הם של ולאסקז, גויא (איך זה ששכחנו אותו?), פיקאסו ואחרים, הוא יצר איתם דיאלוגים. דיאלוגים אלה הביאו אותו לכדי מציאות חדשות. המציאות היו בעבודות, לא היסוסי החיפושים.

האור / אקלים, או, אם נרצה, הטבע – היה יסוד חשוב ביצירתו. זריצקי, בהקימו עם חברים (ביניהם שטרייכמן וסטימצקי) את קבוצת „אופקים חד־שים" ב־1948, הביא כמה מבקרים לק־ביעה שהוא מפר את המאזן הטוב שנו־צר בארץ למען האמנות החברתית. אמרו שהוא עושה „אמנות לשם אמ־נות" (זו היתה מגמה אירופאית מאוד), וקשרו אותו למושג מעורפל למדי שנקרא „המופשט הלירי". מה שנכון הוא, שיותר מכל ביקשו זריצקי וחב־ריו לשחרר את התמונה מהקשרים ספ־רותיים. התמונה אינה סיפור. בציור יש מושגי ציור.

אך אם נחזור לרגע לטבע, כותב ד"ר מרדכי עומר, אחד מחוקרי יצירתו המעמיקים ביותר, מי שהיה האוצר בשתי תערוכותיו הגדולות האחרונות, באוניברסיטת תל־אביב והתערוכה הרטרוספקטיבית במוזיאון תל־אביב לפני שנה:

„הפשטותיו של זריצקי, רוויות בכב־לן, מעוגנות תובעות מהתייחסותו הריגשית לסביבת חייו, נטיה האקלי־מה של ארץ־ישראל. תמכתו תפעמת של זריצקי לעולמו החיצון, הופכת את התופעה הנראית, ה'אובייקטיווית' לתופעה רגשית, אישית. אזי, ממש אר־תו מוקד חזותי / רגשי כציור העברי.

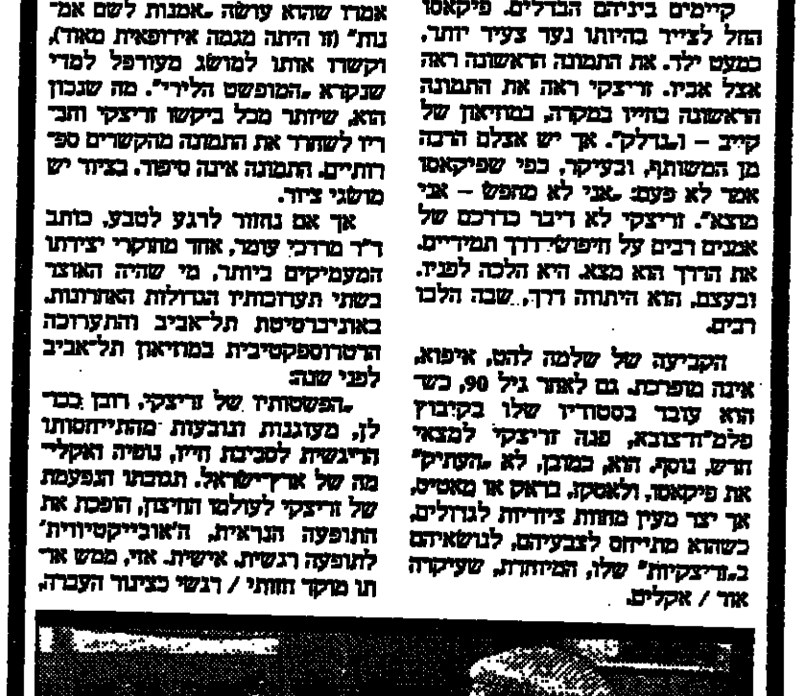
יוסף זריצקי: „הציירים שלנו אינם מושפעים מהטבע שלנו וזה לא טוב"

בשנת 1954, כשהציג את עבודותיו בסטדליק־מוזיאון באמסטרדם ראה זריצקי־פנים (אינטריור) של ורמיר. הוא עשה סקיצה מן התמונה שבה נראה הצייר יושב בחדר־עבודתו ומצייר נע־רה העומדת ליד חלון. אבל הציור שלו, לפי ורמיר, היה שונה להלוטין. לא נשאר בו דבר ממיבנה ציורו של ורמיר.

בציור של זריצקי, לדבריו, היה האקלים שלנו. זה עניין של טמפרמנט, אמר.

ובכל זאת, זריצקי מעולם לא דיבר על „ישראליות" בציור. את זאת אמר צריך לחוש או שחושים או שלא חשים. אין טעם לדבר על כך. אי־אפשר לעשות „ישראליות" באופן מלא־כותי.

בראיון שנתן לפני 17 שנה למבקרת האמנות רחל אנגל („מעריב", ינואר 1968) אמר:

„הצרה היא שהציירים שלנו מציירים כשגבם אל הטבע. הם מושפעים מציירי צרפת – וזה טוב – אבל אינם מושפעים מהטבע שלנו – וזה לא טוב.

ממנו ובאמצעותו מורים התהליך האמנותי את הטבע אל שפתו הבלעדית של הצייר".

התפעלותו המתמשכת של זריצקי בציור – היא התפעלות מתהליך הע־בירתו של הטבע.

זריצקי היה מלך.

על תואר בלתי־רשמי זה יש, ויהיו, ויכוחים.

האם השפעתו היתה באמת רבה כל־כך? האם השפעתו היתה ברוכה כל־כך? האם לא גרם לכך שאמנים רבים, בהשפעתו, היו „גרועים" כאפור־תכלת־ירקרק שהובא מפאריס ונרצקה בהם השמש הישראלית.

האם לא העלים את המזרחיות?

האם אריה ארוך ז"ל לא השפיע כמותו על דור שלם של אמנים צעי־רים?

האם בגללו לא הלך דור שלם של ציירים לאיבוד בשל חוסר הכוח ללכת בדרכם־שלהם.

דבר אחד ברור. הזמן הוא שיקבע. הזמן אינו עומד במקום.

את זריצקי יזכרו כמלך.

דוד שחר: „בעל כורחי באתי לפאריס"

הסופר, דור חמישי לילידי ירושלים, אחד מבכירי הסיפורת העברית המודרנית, הוא „נביא בעיר האורות" ■ „בראש ובראשונה אני חב את ההכרה וההוקרה למתרגמת של ספרי מדלן נז' – לה אני אסיר תודה על הנס שאירע לי" ■ יקבל עם עוד שלושה יוצרים ישראלים – יעקב אגם, מרדכי ארדון ויוסף טל – את עיטור המפקד ב„מיסדר הספרות והאמנות של צרפת"

המפקד דוד שחר מ„היכל הכלים השבורים"

מאת משה דור

בעוד ימים מספר, כאשר יגיע אלינו שר־החוץ הצרפתי רולאן דימא, ייערך טקס רשמי במעונו של שגריר צרפת בישראל, ברחוב „צרפתי", טולדו שמה, שביפו העתיקה. בטקס הזה יוענק עיטור „מיסדר הספרות והאמנות" לארבעה יוצרים ישראלים – הסופר דוד שחר, הציירים מרדכי ארדון ויעקב אגם והמוסיקאי יוסף טל.

עד לרגע שבו נכתבות שורות אלו לא ידוע אם כל המעוטרים יימצאו בארץ באותו מעמד. דבר אחד ברור: ל„מיסדר הספרות והאמנות" יש שלוש דרגות – שבאליה, אופיסיה וקומאנדאן – והאמנים שלנו נתכבדו בגבוהה שבהן. ארבעתם יהיו „מפקדים".

„המפקד" דוד שחר יהיה נוכח בטקס. בחיוך דק, המאיר את עיניו הפיקחות, שצבען אפור־תכול, אומר הסופר בעל הפנים הכחושים, האינטלקטואליים – כמעט והייתי מוסיף „צרפתיים" – והקורחת של תלמיד־חכם, שאין זה הכבוד הראשון שצרפת מרעיפה עליו. בשנת 1981 קיבל – והוא הסופר הישראלי הראשון שזכה לכך – את פרס־היוקרה „מדיסי" לסופר הזר" בעבור הרומאן „מות הרוזנת". ספר זה, אחת מארבע הוליות בשלשלת „היכל הכלים השבורים" – על החמישית הוא טורח עתה – תורגם לצרפתית יחד עם שלושת החלקים האחרים. לצרפתית תורגמו גם שני קובצי סיפורים קצרים והרומאן „סוכן הוד מלכותו" ובקרוב יראה אור הסיפור לבני־הנעורים „הרפתקאותיו של ריקי מעוז".

הוקרתם של הקוראים הצרפתים לדוד שחר, דור חמישי לילידי ירושלים, המשרטט ביצירתו ברגישות, בחן ובהומור את „תבנית נוף מולדתו", נתבטאה גם בהענקת עיטור העיר מונפלייה לרגל חגיגות 1000 השנה ליסודה ובעיטור העיר בריסל לתרבות הצרפתית, שלפני דוד זכו בו רק צרפתים לכל דבר. לכך יש להוסיף את פרס התרגום הטוב ביותר לשנת 1984 שניתן למתרגמת "שלר", מאדלן נז. בעד תרגום הרומאן "ניגגל", האחרון – עד כה – בסידרת „היכל הכלים השבורים".

אם נביא בחשבון גם את שפע השבחים והקילוסים, שבו זיכתה הביקורת הצרפתית את ספרי שחר – יש שהישוו אותו לדוסטוייבסקי ולפרוסט – לא נוכל שלא להגיע למסקנה, כי צאצא זה של הישוב הישן, שנעשה לאחד מבכירי הסיפורת העברית המודרנית, הריהו בהחלט „נביא בעיר־האורות". כיצד התרחש החיזיון הזה?

„ראשית, יש לזכור שאם אני נהנה מאהדה בצרפת – אין להגדים בה", אומר דוד שחר, כשהוא שוקע בכורסה, בחדר עבודתו שמדפיו מכוסים ספרים, מצית סיגריה ותולה את מבטו בסלסול העשן הכחול: הוא מתגורר באחת הדירות של בית־אבן טיפוסי בשכונת טלביה, ברחוב שקט שאילנותיו „מרוכים". „ציבור הקוראים־המוקירים הוא, בסופו של דבר, מצומצם למדי. בראש ובראשונה אני חב את ההכרה וההוקרה למתרגמת של ספריי, מאדלן נז' אינה יהודיה ואינה ישראלית, אך היא נכנסה לנפש הכתוב. לה אני אסיר תודה על הנס שאירע לי, ואכן כך אני רואה זאת. האם אני נותן את דעתי על מה שמגיע לתרגום – שמא נאחזו מי שנאחזו במיבנה הקלאסי של הרומאן והמשפט שלי? אולי הצד הארכיטקטוני הוא המושך אותם? ואולי איזו רוח שמעבר לדברים המסופרים, משהו שמעבר למשתקף על־פני השטח? אולי חוויות אנושיות כלשהן, החורגות מן הבעיות הפוליטיות וההברתיות האקטואליות?"

אני נזכר שבשיחה מן השיחות הרבות שקיימנו, אמר לי פעם דוד שהוא שונא את ההוויה הפוליטית של האדם וכי מאוסות עליו יצירות המכריזות שהן נושאות מסר. כל חייו – ולא היה אפשר לטעות בנעימת קולו – סבל מן המסרים למיניהם. כלום גם תכונה זאת בסיפוריו מושכת את לבם של הצרפתים, שהעמידו ספרות בעלת איכות גבוהה כזאת של מודעות לצד הפוליטי החברתי של חיי־אנוש? ושמא – אני מעלה השערה – מצודד אותם דווקא האור שביצירתו? סבורני שמי שנתנו לעולם את ה„קלארטה". אותו מושג של צלילות ובהירות רוחניות, חזקה עליהם שייתפסו לתחושת האור הזריפה, אור על אינסוף גוניו ובני־גווניו, השקיפה בכתיבתו. ואם נרחיב, נזקוף עליו מה שמעיד ב„יום הרוזנת" גבריאל לוריא, הגיבור „הלוריאני" של לוז יצירתו. בדבר אותם ה„מיקצבים הטבעיים של קולות וצבעים ומקומות ואוורירים וזימות וימים ולילות וחיים ורוחות". כל המיכלול הירושלמי הזה כולו מהלך קסם.

„הנס" של שחר כבר מחלחל בעורקי הספרות הצרפתית עצמה. שם הספר הראשון בסידרת "ההיכל" הוא „קיץ ברחוב הנביאים". והנה, שני סופרים צרפתים צעירים נדרשים באחרונה במפורש לרחוב הנביאים הזה ולדוד שחר בספריהם. האחד, אלן ספיס, ברומאן שהופיע אשתקד ושמו „אופרה של המהשכים" – בהקשר של "חלומות שחולמת הדמות המרכזית להגיע לכל מיני מקומות רחוקים – והשנייה, שאנטאל לאבר, בספרה העומד לראות אור בקרוב: שם באה הגיבורה לירושלים גם בגלל ההשפעה שהשפיע עליה אחד הרומאנים של שחר.

אגב, דוד שחר לא ידע צרפתית עד שהגיע לראשונה לצרפת – ולפאריס – לפני כעשרים שנה. אשתו שולמית – כיום פרופסור להיסטוריה של ימי הביניים באוניברסיטת תל־אביב – היא ש„כפתה" עליו את הנסיעה הזאת. „בעל־כורחי באתי לשם", הוא מתוודה. „הישיבה בפאריס היתה קשה לי. ברבות הימים למדתי להכירה ולאהוב אותה. עיר גדולה היא, אך מידת האלימות שבה מרוסנת ועדיין אפשר להלך בבטחון יחסי ברחובותיה בחצות הלילה. מישקעי התרבות ניכרים בה. ועוד דורש אני בשבחה, שיש בה חנויות למימכר ספרים ישנים ועתיקים שבהן משתקפת המסורה לדורותיה.

„אצלנו, כשאדם הולך לאנטיקוואריאט, מה הוא מבקש לרכוש? ספרי קודש, מחזורים וסידורים והגדות. אבל לא, דרך משל, את המהדורה הראשונה של שירי פוגל. אך שם, בפאריס, במכירות פומביות יכול אתה, אם הממון בכיסך, לקנות כתב־יד של משוררים גדולים. רק בזמן האחרון מכרו שם במחיר עתק מכתב של ביידון לסטנדאל, שבו הוא מודה לו על מאור־הפנים שגילה כלפי שיריו. האם אצלנו תראה ולו גם שלושה בטלנים המחפשים כתב־יד של י"ל גורדון? לאו דווקא. כאן אוספים תרופות לגרעון. בשביל הגדה עתיקה – הכל. בשביל כתב־יד של יוסף חיים ברנר – לא כלום".

אולם בפיו של דוד שחר יש גם דברי גנאי לצרפתים. „מה שהדהים אותי בביקורי האחרון בצרפת", הוא אומר, „הוא הפער שבין יחסם אל שערוריות פוליטיות שלהם לבין יחסם אל מה שקורה, למשל, אצלנו. צריך היית לראות כיצד צרפת המתקדמת, שבראשה ניצבת ממשלה סוציאליסטית, מחפה על מה שעשו סוכני הביון שלה לספינה 'גרינפיס'. צרפת עשתה ניסוי גרעיני במרחק של 15 אלף ק"מ מחופיה שלה, אך כאשר ביקשו אנשי 'גרינפיס' למחות נגדו – שלחה את מי ששלחה כדי לפוצץ את הספינה על אנשיה. וכי סבור היית שכל־התיקשורת צעקה חמס? נהפוך הוא. הם היו גאים בהסכם מאחורי הקלעים בין צרפת לניו־זילנד, שעל־פיו יוחזרו אותם סוכנים מפוצצים לארצם לאחר שיידונו בבית־משפט ניו־זילנדי למה שעשו. כל אנשי הקידמה בעתונות לא יצאו חוצץ נגד העיסקה. ובוודאי שלא הפגינו ברחובות. אלא הסכירו בקץ טעמים את האינטרסים האסטראטגיים של מדינתם. אבל עלינו הם שופכים קיתונות של רותחין בלא להתחשב כלל בעובדה, שאין לנו מרחב מחיה כמו לצרפת ואיננו יכולים להרחיק אלפי קילומטרים כדי להגשים את הריזון ד'אטה (טובת המדינה) שלנו".

ניחא. דוד שחר מתרצה לגלות לי, כי בהבדל מן הפוליטיקה השוטפת, הוא דווקא מעריץ גדול של ספרות צרפת. שלושה פרוזאיקנים חביבים עליו במיוחד – מעניין, איש מהם אינו נמנה עם היוצרים החיים – והם סטנדאל, בארבה ד'אורווילי ופרוסט; ואילו מן המשוררים הוא אוהב, קודם כל, את בודלר ורמבו ואת שירתו המאוחרת של ויקטור הוגו. לכשתרצה, הוא מוכן לצרף לחבורה את באלזאק ואת ז'ראר דה נרוואל, את קאמי ואת סארטר. „מספרין של חתן פרס נובל האחרון, קלוד סימון, לא קראתי מאומה. עכשיו אני מתכונן לתקן את המעוות".

ברומאן "ניגגל" בא האני־המספר לבירת צרפת. עובר בגני לוכסמבורג ולמזלו "זה היה ביום נדיר של שמש זורחת על פאריס הגשומה בדרך־כלל באביב, ואגפי־הארמון והמדרגות וכרי־הדשא וערוגות־הפרחים והעצים והפסלים ניצבו באווירת־החג המקיפה את הילדים המשחקים והכלבים המתרוצצים והתיירים והסטודנטים השרועים בשמש". מבחינתה של צרפת, החג, חגו של סופר ישראלי־ירושלמי ששמו דוד שחר, לא חדל. השמש עדיין זורחת על פאריס.

לא הכל לבן, לא הכל שחור

מאת אברהם תירוש

מנהיגי ה„קונגרס הלאומי האפריקאני" מנסים להרגיע את הלבנים: ברגע שיבוטל האפרטהייד תיפסק האלימות ■ היחסים בין ארגוני השחורים רעים מאוד: המטרה של כולם „אדם אחד – קול אחד", כלומר שוויון זכויות מלא לשחורים ■ מתי וכיצד להשיגו זהו סלע המחלוקת בינם לבין עצמם

דרום־אפריקה, נובמבר

את המאבק האלים של השחורים במשטר הלבן בדרום־אפריקה מוביל „הקונגרס הלאומי האפריקאני" (A.N.C.). זהו ארגון שהוצא אל מחוץ לחוק ומנהיגיו נמצאים ברובם בכלא או בגלות. הגוף הפוליטי החוקי המייצג את הקונגרס הוא „החזית הדמוקראטית המאוחדת" (U.D.F.), שיש בה שחורים, צבעוניים והודים והיא נתונה להשפעה קומוניסטית.

מעשי האלימות של השחורים מבהילים את הלבנים בעיקר מבחינת מה שעוד עלול להתפתח מהם בעתיד, בייחוד אם וכאשר השחורים יגיעו לשלטון. מנהיגי הקונגרס הלאומי האפריקאני מנסים להרגיע. בראיון חריג שנערך בלונדון ופורסם לא מכבר בעיתון „קייפ־טיימס" המופיע באנגלית בקייפטאון, הבטיח אוליבר טאמבו, נשיא ה־A.N.C., כי ברגע שיבוטל האפרטהייד תיפסק האלימות.

כשנשאל מה עתידם של הלבנים בדרום־אפריקה ואילו ערובות הוא יכול לתת לשלומם ולבטחונם תחת שלטון רוב שחור, השיב: „תמיד חשבנו שהלבנים הם בני הארץ הזאת כמונו. איננו רואים בהם לבנים, אלא קודם־כל דרום־אפריקאנים. צריך לזנוח את ההבחנה בין אירופים ללא־אירופים, בין לבנים ללא־לבנים".

קשה להניח שהלבנים יירגעו מדבריו. כבר היום ספק אם מישהו עוד שולט בכל מעשי המחאה והמהומות. ברור שלפחות חלקם יצא משליטת המתכננים. מי יכול לערוב לכך שכאשר גוף כלשהו, אפילו „הקונגרס", יתן הוראה לחדול מן האלימות, יצייתו לו כל השחורים?

גם למצב הכלכלי יש השלכה ישירה על המהומות והתסיסה בקרב השחורים ועליו בוודאי שאין שליטה לשום ארגון. האינפלציה בדרום־אפריקה הגיעה ל־15–16 אחוז בשנה. היתה שם בצורת בשנים האחרונות וגם החרם הכלכלי שהטילו השחורים פגע בכמה ענפים. הממשלה נקטה צעדים להורדת האינפלציה ואלה הביאו אבטלה. הנפגעים הראשונים מהאבטלה הם השחורים. איש אינו יודע כמה מהם מובטלים, משום שרבים אינם נרשמים ככאלה. אך ברור שהם רבים. המובטלים מהווים ציבור נוח להתססה, גם ללא קשר ישיר למאבק על ביטול האפרטהייד, והמתסיסים יודעים לנצל זאת.

מול ה־U.D.F. וה־A.N.C. הגורסים מאבק אלים במשטר הלבן, עומדים בני הזולו, עם הצ'יף בוטלזי בראשם והארגון „אינקטה" (INKATHA) שהוא הקים – ובתוכו הרוב הדומם. בוטלזי וארגונו נחשבים מתונים יותר, מפני שהם מתנגדים לאלימות ומקיימים קשר עם הממשלה, אך בחרם נגד עסקי הלבנים תמכו גם הם. „אינקטה" הוקם לפני כעשר שנים כארגון תרבותי. עד מהרה נהפך לבסיס הכוח של בוטלזי. לחבריו מדים מיוחדים ויש לו גם תנועת נוער. רישמית הוא פתוח לכל השחורים. למעשה, 90 אחוז מכמיליון חבריו הם בני זולו.

היחסים בין אירגוני השחורים רעים מאוד, עד כדי מעשי אלימות. לפני כחודש נרצח בביתו פראנסיס דלמיני, חבר הוועד המרכזי של „אינקטה" וחבר המועצה המחוקקת של הקוואזולו, וביתו נשרף. לא לבנים בצעו את המעשה.

יומיים לאחר רצח זה פגשתי במשרד צנוע של „אינקטה", הממוקם באיזור התעשייתי של דרבן, את מר מלוצאו, „הנציג העיתונאי" של „אינקטה". הוא טוען: „שחורים רצחו את חברנו, אך לבנים עומדים מאחוריהם".

מלוצאו לא חסך את שבט לשונו מיריביו השחורים: „אנו כבר פועלים עשר שנים. ה־U.D.F. נוסד לא מכבר ואין לו תמיכה רבה. יש שם שחורים, צבעוניים ולבנים והם רוצים להיות מנהיגי השחורים. 85 אחוז מהשחורים אינם רוצים באלימות ומעוניינים במו"מ עם הממשלה. אנו המדברים בשמם".

הוא לא אוהב את הערתי, כי בדבריו הוא מחזק את הרושם שהשחורים נלחמים אלה באלה ולא יוכלו להתאחד למאבק נגד הלבנים. „את זה אמר לך בוודאי אדם לבן בעל תפקיד רשמי, כדי להצדיק את האפרטהייד", הוא זועם. „אנו רואים את כל השחורים – ובעצם גם את הלבנים איתם – כיחידה אחת. יש צרות, יש מלחמות בין השחורים. אך יש גם שיתוף. בניגוד למה שחושבים, אם השחורים יתלכדו, לא תהיה לנו כל בעיה לקבל עלינו מנהיג משבט אחר. בכלל, יש גם שבטים לבנים: אפריקנרים, אנגלים, פורטוגזים, יהודים. איננו רוצים מדינה אפריקנרית או יהודית או פורטוגזית וגם לא מדינה שחורה. אנו רוצים מדינה אחת לכולם".

מלוצאו אינו אוהב גם את התואר „מתונים" שמדביקים לבוטלזי ולזולו, אם כי המשך הדברים הוכיח שהתואר מוצדק. הוא פוסק: „במטרות אין כל הבדל בין השחורים". בעובדה שעל דרכי המאבק יש מחלוקת – גם הוא מודה. המטרה, גם לפי מלוצאו ו„אינקטה" היא „אדם אחד – קול אחד". כלומר, שוויון זכויות מלא לשחורים. מתי וכיצד להשיגו – זהו סלע המחלוקת בין השחורים לבין עצמם.

„הקונגרס הלאומי" ו„החזית הדמוקראטית" תובעים שיוויון זכויות מיידי שיביא לשינוי המשטר ובעצם להעברת השלטון לידי השחורים. על כך המאבק האלים. „אינקטה", כדברי מלוצאו, רוצה „לשבת ולדון עם הממשלה ללא תנאים מוקדמים על חלוקת הכוח השלטון ועל מתן קול שווה לכל אחד". זה עושה את כל ההבדל.

מה פירוש „לדון עם הממשלה"? אתם סבורים שצריך וניתן ליישם מיד את העקרון של „אדם אחד – קול אחד"? – אני שואל.

מלוצאו: „אנו רוצים למצוא דרך ליישום העקרון הזה. אך איננו קובעים לוחות זמנים. יתכן שקשה לבצעו באחת ומיד, ועל הממשלה לסייע לנו קודם לכן בתחומי החינוך ושיפור המצב הכלכלי. אבל ניתן לבצע אותו מהר ממה שסבורים רבים. במו"מ נשמע גם את האלטרנאטיווֹת והפתרון יבוא מתוך השיחות. להשמיע הצעות בעתונות ובטלוויזיה, זה אינו מיוזמתנו. הנשיא נגד „אדם אחד – קול אחד"? נשמע אותו בשיחות. מה שהוא עושה עתה זה הצבת תנאים מוקדמים. הוא מודיע שאינו מוכן ששחורים ישותפו בשלטון, שיהיה פרלמנט אחד, שיהיו שרים שחורים, ואומר שאת כל זה יש ויהיה לנו במדינות השחורות העצמאיות. על בסיס כזה לא נשב לדיון, משום שזהו דיון על בסיס האפרטהייד הקיים".

שאלה: „אדם אחד – קול אחד", פירושו העברת השלטון לשחורים. והרי מכך בדיוק פוחדים הלבנים.

תשובה: „נכון שיהיה רוב לשחורים, אך אין לנו כל כוונה לדחוף את המיעוט החוצה. אנו רוצים מדינה אחת עם אזרחות אחת וחוקה אחת לכולם. איננו רוצים, למשל, פרלמנט שחור שיתוסף לשלושת הקיימים – הלבן, הצבעוני וההודי – מפני שזה יהיה הנצחה של האפרטהייד. אנו רוצים פרלמנט אחד במדינה אחת. במדינה כזו, יהיו שחורים שיצביעו בעד בותה ולבנים שיצביעו בעד מנדלה או בוטלזי. אפשר גם לדבר על הצעה שזכות הצבעה תינתן על פי קואליפיקאציות מסוימות (רמת השכלה, למשל) וזה יבטיח מעבר הדרגתי לשיוויון מלא".

> **צעירה לבנה: „אם ניפול כמו רודזיה, העולם המערבי בצרה – הכל יפול בידי הסובייטים"**

לאחר כמה שנים של נתק ויחסים מעורערים בין הנשיא בותה לצ'יף בוטלזי, נוצר לא מכבר, באמצעות פעולת תיווך, קשר בין השניים. עתה מתנהלות גם שיחות בין הממשלה וראשי קוואזולו, כשמגמת השלטון היא להביא גם אותם למעמד של „מדינה עצמאית", החמישית במספר אחרי בופאטצואנה, סיסקאי, ונדה וטראנסקיי.

פתרון זה אינו מקובל על מנהיגי הקוואזולו. „המדינות העצמאיות כביכול – זה סתם בלבול וסיבוך המצב הפוליטי. הן אינן עצמאיות. חותכים את דרום־אפריקה לחתיכות ומנסים ליצור אשליה שחלקים ממנה עצמאיים. איננו מקבלים בכלל את הפתרון של שטחים שחורים", מסביר מלוצאו.

מלוצאו טוען שהוא אופטימי, אך קשה להאמין לו. הוא אומר: „נמשיך להקיש על דלתה של הממשלה. כך עושה גם הקהילה הבינלאומית ואני בטוח שהמצב ישתנה. אנו אופטימיים, משום שזוהי הפעם הראשונה שממשלה לבנה מודה שמשטר האפרטהייד רע, שהשחורים דפוקים ושיש צורך ברפורמות. לפיכך אין צורך באלימות. אנו מאמינים שהנשיא בותה יביא שינוי".

ה־U.D.F. וה־A.N.C. אינם אוהבים דיבורים כאלה. הרוב הדומם של השחורים – איש אינו יודע מה הוא חושב ולאיזה צד הוא נוטה או ייטה בעתיד. סביר שרבים בתוכו פשוט מיצרים על המצב ורוצים לחיות חיים שקטים.

וכנגד עמדות השחורים לקבוצותיהם, שמעתי דברים גלויי־לב מפי ג'ראלדין, צעירה לבנה טיפוסית, ילידת דרום־אפריקה, עובדת מדינה: „אם השחורים יתלכדו ויתנפלו עלינו פתאום, תהיה מלחמת אזרחים. אני מאמינה שהצבא שלנו מאומן ומצויד כראוי ויידע לפעול. אין ברירה, זו מולדתנו ואין לנו לאן ללכת. איננו כמו הרודזים. להם יש אזרחות בריטית.

„אני חושבת שאם ניפול כמו רודזיה, העולם המערבי כולו יהיה בצרה. הוא יפסיד יתרונות אסטרטגיים, את הכף, את השליטה בים, את הנמלים, את אוצרות הטבע – הכל יפול בידי הסובייטים. אוי יהיה גם לדרום־אפריקה עצמה. אני רואה מה קורה במדינות השחורות – פיגור, מחלות, מהומות – ואיני רוצה שכל זה יתרחש פה אם השחורים יגיעו לשלטון.

„מצבנו דומה קצת לשלכם. יש פה טרוריסטים הלוחמים נגדנו, ואומרים לנו: 'זו אינה ארצכם. אנו היינו פה קודם. לכו מכאן'. נכון שאנו, הלבנים, באנו אחרי השחורים, אבל אנו פיתחנו את המדינה הזאת גם בשבילם וניסינו לקדם אותם. אך הם אינם רוצים ללמוד ולהתפתח. בנינו להם בתי־ספר והם שרפו אותם. הם הפועלים השחורים במדינה, משום שלא רצו להתקדם. אילו התקדמו היו פה גם פועלים לבנים. בעולם אין מבינים שהשחורים בדרום־אפריקה אינם כשחורים שבארה"ב.

„אינני נגד השחורים, וברור שצריך לשנות דברים וצריך ליצור שוויון הזדמנויות. אך רק לאלה שיש להם כישורים מתאימים. שאם לא כן הכל ידרדר פה. אינטגראציה מיידית אינה אפשרית בגלל הפיגור שלהם. הפתרון הוא, על כן, מדינות שחורות עצמאיות שבעתיד יצרו אולי פדרציה עם דרום־אפריקה".

אולי יש אמת בתיאור מצב השחורים בפיה, אך יש עיוות גמור בהטלת האשמה למצב עליהם עצמם תוך זיכוי הלבנים. מכל מקום, אלה דברים גלויים ובוטים שלבנים רבים בדרום־אפריקה יחתמו עליהם, גם אם לא יאמרום בפומבי.

הצ'יף בוטלזי: זוהי הפעם הראשונה שממשלה לבנה מודה שהשחורים דפוקים

ישראל לפקודת הזקן!

הבו מעות לטלתרום

ישן וגם חדש

טלתרום לפקודת הזקן

מבצע ארצי לאיסוף
מטבעות ישנים וגם חד...,
שיוצאים מן המחזו...
במסגרת הטלתרום "ישראל ... הזקן"
יערך המבצע בימי ראשון ש...
ה־8, 9, 10 בדצמבר, בחג החנוכה
הערים המשתתפות במבצע:
ירושלים, תל־אביב, חיפה, באר־שבע, אילת,
לוד, הרצליה, גבעתיים, צפת, עכו, ...
בת־ים, בני־ברק, רחובות, רמלה, טבריה,
ערד, אשדוד, חדרה, אשקלון, רמת־השרון,
נהריה, קרית־שמונה, ראשון־לציון, ...,
רמת־גן, כפר־סבא נתניה וחולון.

יש מיליארד מטבעות
מסדרת הלירות, עוד מיליארד
...דרת השקלים הישנים
...ד זה סכום נכבד מאד!
...או את המטבעות לנקודות ההתרמה
...שתתפו בהגרלת פרסים יקרי ערך,
ובהם 3 כרטיסי "מלך לשנה בלונה פארק"
(כל המתקנים חינם במשך שנה)
מוקד מרכזי בתל אביב: ככר מלכי ישראל
בחיפה: ככר־מסריק
...ויות נוספות המעוניינות להצטרף למבצע
נא להתקשר למטה הטלתרום טל: 03-241111
או ישירות למנכ"ל המבצע, יוסי גבעתי
טל: 052-83195, 24 שעות ביממה.

בחנוכה מנהג קבוע - המטבעות בכיס בכל השבוע!

השובב הנצחי

הוא היה ונשאר פרחח, אף שנעשה אחד מגדולי סופריה של ארה"ב ■ בעיירה הקרויה על שמו ועל שם ידידו־יריבו גם יחד, חגגו, במשקה ובסיפורים, את יום הולדתו ה־150 של מרק טוויין

מאת מרק סטיין,
סופר „לוס־אנג'לס טיימס"
מיוחד ל„מעריב"

מסיבת־יומולדת גדולה נערכה בשבת שעברה בעיירת־הכורים הועידה טוויין הארט, במסעדה הטובה ביותר בעיירה. דגלי־חג התנוססו ברחוב הראשי.

אך איש לא ציפה לבואו של אורח הכבוד. כי אורח־הכבוד היה מרק טוויין, והוא מת כבר לפני 75 שנה.

טוויין, מגדולי סופריה של ארה"ב, נולד לפני 150 שנה, בשם סמואל לנגהורן קלמנס, בעיירה קטנטנה ושמה פלורידה, במדינת מיזורי. את יום הולדתו מציינים בחגיגות במקומות רבים ברחבי ארצות־הברית. מן הסתם, טוויין עצמו היה בז לאיוולת זו. „מה צריך לעשות לאיש שהמציא את חגיגות יום השנה" מספרים כי שאל פעם. „רצח יהיה עונש קל מדי", השיב בעצמו.

אך בעיירה הנקראת על שמו, אי אפשר שלא לחגוג את יום־השנה להולדתו של טוויין. 1,369 תושבי טוויין הארט, הנקראת גם על שמו של הסופר ברט הארט, ידידו ויריבו של טוויין, חוגגים בכל זאת.

לפני החגיגה התכנסו בפונדק „אפ־רוסון", להרים כוסית, לקרוא בקול את סיפוריו של טוויין ולחלוק לו כבוד. הם גם סיפרו סיפורים על חייו וצפוי הרפתקאות של הסופר, סיפורים מאותו סוג שטוויין עצמו נהג להאזין לו, בעוברו בין פונדקי האזור.

בין החוגגים נמצא גם פרד תינס, נינו של סטיב גיליס, שהיה חברו הטוב ביותר של טוויין בקליפורניה. תינס, שעדיין מתגורר סמוך לבקתה הישנה שבה גר טוויין בעיירה ג'קאס היל, אמר כי אבי־סבו נהג לספר סיפורים נפלאים על הרפתקאותיו בימי הבהלה לזהב. הוא גם שמר בבקתה מרובה על מדף ותמונה של כל כתבי מרק טוויין.

הוא היה קלע גרוע, אך הזמין עתונאי לדו־קרב ונאלץ לברוח מנוואדה

מרק טוויין: „עצלות מושלמת"

שליטתו המופלאה של טוויין בעגה האמריקנית בספרו „האקלברי פין", שנכתב עשר שנים לאחר מכן, הניעה את ארנסט המינגווי לקבוע כי ספר זה הוא־הוא תחילתה של הספרות האמריקנית.

אבל טוויין היה הרפתקן לפני שנעשו יצירותיו לנכסי צאן־ברזל של הספרות. הוא עזב את הנהר מיסיסיפי החביב עליו כל כך לאחר ש„פרש", או ערק, מצבא הקונפדרציה, ב־1861. הוא בא למערב לסייע לאחיו, אוריון, לנהל את הטריטוריה נוואדה. אך לא חלף זמן רב והוא נסחף לחיפושי זהב והגיע גם לעיתונות בווירג'יניה־סיטי, נוואדה.

את נוואדה עזב ב־1864, לאחר שהיפר את החוק בזמנו שתנאי יריב לדו־קרב (אף שהיה קלע גרוע שבגרועים). הוא שם פעמיו לסן־פרנסיסקו. נבסיו באותו זמן היו ידידו גיליס, שהיה־עט שלו, ומשרת כתב בעיתון הפופולארי של וירג'יניה־סיטי, „טריטוריאל אנטרפרייז". התקפותיו החריפות בעיתונו נגד פקידים מושחתים בסן־פרנסיסקו לא זיכוהו בקבלת־פנים חמה בביתו החדש.

טוויין החליט להמשיך לנוע שנה לאחר מכן, לאחר שגיליס נקלע לסכסוך אלים באחד מבתי־המרזח. תקרית זו נתנה לשלטונות עילה לעצור את שניהם. לדברי ההיסטוריון המקומי קן גוסטינג, השווה המשטרה שגיליס אשם במותו של ג'ים „הגדול" קייסי, בעל בית־מרזח ברחוב הווארד. גיליס, רבע־עוף בהשוואה לג'ים הגדול, חבט בפרצופו בקנקן בירה בשעת קטטה.

השניים נמלטו לג'קאס היל, שם היתה לאחיו של גיליס, כורה זהב, בקתה קטנה. טוויין סלד מעבודת הכריה. עמיתיו לא חדלו מהשתאות נוכח „עצלותו המושלמת".

במקום לעמול בפרך, תיעד טוויין את חייהם של מחפשי הזהב. הם שימשו לו חומר־גלם לכמה מסיפוריו הראשונים, אשר היקנו לתושבי מזרח ארצות־הברית מושג על המתרחש במערב.

טוויין עקר במהרה מג'קאס היל להוואי, בשליחות „סאקרמנטו יוניון". ב־1868 יצא לטיול בארץ־ישראל. משם כתב סדרה משעשעת של דיווחים ל„אלטה קליפורניה" של סן־פרנסיסקו. קובץ כתבותיו של טוויין ל„אלטה קליפורניה" ראה אור בספרו השני והמצליח, „תמימים בחו"ל" (חלק ממנו תורגם לעברית, בשם „מסע תענוגות בארץ הקודש").

לאחר נישואיו לאוליביה לנגדון וניסיון כושל לנהל עתון בבאפלו, ניו־יורק, עקר טוויין להארטפורד, קונטיקט. שם כתב את רוב יצירותיו המפורסמות, לרבות „הרפתקאותיו של תום סוייר", „האקלברי פין" ו„ינקי מקונטיקט בחצר המלך ארתור".

אפילו לאחר האסונות שפקדוהו – מותן של אשתו ושל שתיים משלוש בנותיו – נשאר מרק טוויין, כמו גיבורו תום סוייר, פרחח, מעשן, שותה ומתלוצץ בלי סוף על חשבון הבריות. אולי שם את הספור שלו בפיה של הדודה פולי המתייפחת, שספדה לתום סוייר אחרי שסופר לה, בטעות, שטבע: „...הוא לא היה ילד רע, אלא רק שובב. אפשר לומר שהיתה בו מין קלות־דעת שכזאת... הוא לא היה אחראי למעשיו יותר מאשר סייח. מעולם לא התכוון להזיק, והוא היה הילד הכי טוב־הלב שחי אי־פעם" (תרגומו של אוריאל אופק).

ספריית בנקרופט של אוניברסיטת קליפורניה ציינה את יום הולדתו של טוויין בהצגת כתבי־יד ומסמכים נדירים באולם הכניסה של בנין צ'ברון בסן־פרנסיסקו. התצוגה תימשך עד ה־10 בדצמבר. יש בה 600 כתבי־יד, מהדורות ראשונות, מסמכים אישיים וצילומים.

בתו של טוויין, קלארה, הורישה לספריה אוסף עצום של כתבי־יד של אביה, בכלל זה כל מה שהשאיר אחריו 600 כתבי־יד, 45 מחברות ויומנים וכמה אלפי מכתבים.

טוויין לא שהה זמן רב בין הגבעות האלה, השוכנות בצל הסיירה־נבאדה. למעשה, הוא שהה בג'קאס היל שלושה חודשים בלבד, בחורף 1885־'86. אבל הזמן שעשה שם – וסלידתו העמוקה מן העבודה הקשה במכרות הזהב – דחף אותו ליטול לידיו את הקולמוס.

חוויותיו באזור זה מצאו ביטוי תחילה בסיפור קצר, „הצפרדע המקפצת המהוללת ממחוז קאלאוורס", ואחר כך כחלק מן הספר „חיי־כלב" (roughing it). הסיפורים שסיפרו לו ידידיו, האחים גיליס, הופיעו בסופו של דבר בלבוש מלוטש ובשינוי מקום ההתרחשות, ביצירות המופת של טוויין, „הרפתקאותיו של האקלברי פין".

„הצפרדע המהוללת", שנכתב לפי סיפור ששמע טוויין בפונדק במתנה אנג'לס הסמוך, לא רק הביא לו קריירה של הומוריסט, וחוקרים הגדירו את הסיפור כאחת ההוגאנות הספרותיות הראשונות לספרות אמריקנית חדשה ולתרבות אמריקנית מובהקת.

מן המגירה ומן המדף

שלום רוזנפלד

משורר חכם ועצוב

תרומה צנועה ל„מיתקפת התרבות" הפולנית:

פגישה ראשונה עם הסופר והמשורר הפולני זביגנייב הרברט מהממת. בעיקר כשקוראים אותו בשפתו.

משורר עצוב, בן לעם מוכה, המבקש להביע את תוגתו בצרופי מלים חכמות. חכם נוגה שגדל במשטר־של־כיבוש־זרים, המבקש לשמור על צלם־האדם ועל שפיות־דעת. צרוף של רגש ואינטלקט, רומנטיקה ותיחכום.

דוד וינפלד השכיל להגיש לקורא העברי מיבחר שירים וקטעי־הגות של זביגנייב הרברט, במוספים ספרותיים ובאחרונה בספר „מר קוגיטו ושירים אחרים" (בהוצאת הקיבוץ המאוחד).

ממיבחר זה, אני מביא כאן אחד השירים היפים במיוחד:

מר קוגיטו
מהרהר על אודות הסבל

כל הנסיונות לסלק
את מה שקרוי קבעת המרורים –
על ידי מחשבה
פעילות מסרפת לטובת חתולים בלי בית
נשימה עמקה
דת –
הכזיבו

יש להשלים
להרכין ראש בעדינות
לא לפכר ידים
להשתמש בסבל במדת העדינות
כמו בפרותזה
בלי בושה מזיפת
אך גם ללא גאוה מיתרת

לא להניף את הגדם
מעל ראשי אחרים
לא לדפק במקל לבן
בחלונם של השבעים

לגמע את מיץ העשבים המרים
אבל לא עד הטפה האחרונה
להותיר בזהירות
גמיעות אחדות לעתיד

לקבל
אבל בד בבד גם
לבדד בתוך עצמך

ואם זה בגדר האפשר
ליצר מן החמר של הסבל
דבר או איש

לשחק
אתו
כמובן
לשחק

להשתעשע אתו
בזהירות יתרה
כמו עם ילד חולה
ולכפות לבסוף
בעזרת חכמות אויליות
חיוך
דל

האיש שנפגש עם אייכמן והפקיד בידיו את אביו

מעטים, מחוץ למעגל ידידיו בבית"ר ובאצ"ל, הכירו את שמו ומעשיו. אין תימה: הוא חי ופעל בצנעה וכך גם הלך לעולמו לפני כשבועיים, בלא שיסופר ברבים אחד הסיפורים הדראמאטיים ביותר של ההעפלה לארץ־ישראל, שהוא היה מגיבוריו הראשיים.

אָמִי (נפתלי) פלטין.

הכרתיו היטב. יחד פעלנו בפלוגות הגיוס של בית"ר. יחד היינו עצורים במחנה לאטרון. רבות שמעתי על פועלו. הכרתי עשרות מאלה שחייבים לו את חייהם.

אחד מהם הוא אליהו פריד מירושלים, שמספר משהו מעלילותיו של פלטין – האיש שהציל מידיו של אדולף אייכמן מאות צעירים יהודיים.

אני מביא את עיקרי דבריו של אליהו פריד:

„אמי פלטין היה נציב בית"ר בצ'כוסלובקיה. הוא סיים את לימודי הרפואה אך כלל לא חשב על הקריירה שלו כשחש את הסכנה המתקרבת ואת האחריות המוטלת עליו כלפי חניכיו. בשטח ה„פרוטקטורט" בוהמיה־מורביה התקבצו כ־800 בית"רים. כאשר נשתררו יאוש וחוסר־אונים במוסדות היהודיים, יזם אמי פלטין קשר עם הגסטאפו ועם העומד בראשה בפראג – אדולף אייכמן והתייצב אישית בפני הצורר. בימים ההם – ימי טרם־אושוויץ – נפגשו שני אינטרסים – זה של הנוער הציוני שביקש לעלות לארץ, וזה של אייכמן שביקש להיפטר מן היהודים. בזכות קשריו של פלטין עם ארגון „אף על פי" (מוסד העליה הבלתי ליגאלית של בית"ר בפולניה, ברומניה ובארץ) יכול היה להגיש לאייכמן תכנית מפורטת לפינוי של קרוב ל־1,000 יהודים. אייכמן הסכים לא בלי שהחזיק באביו של פלטין כבן־ערובה. מאוחר יותר נספה האב בשואה.

כושר מנהיגותו של אמי פלטין מתגלים בכל היקפם כאשר המעפילים שמספרם הגיע בינתיים עם הבאים מוינה, בודפשט ורומניה ל־3,000, נתקעים בסולינה, בשפך הדנובה לים השחור, על כלי שיט המשמשים לגריפת פחם. כעין ארונות מתים מברזל. אניית הים אינה מגיעה. החורף בא. הדנובה קפואה ובתוכה אנחנו. הקור מגיע למינוס 30 מעלות צלסיוס. אין אוכל. היאוש גובר ואמי פלטין מארגן את מאות הבית"רים לעזרת החלשים והמבוגרים. לבסוף דורש רוב הקהל לחזור „הביתה". אנו הצעירים חייבים להשתמש בכוח כדי לדכא רצון זה שעלול להביא אותנו יותר מאוחר ישירות לאושוויץ.

מפקד המשטרה של ג'ורג'יו, עיר הנמל שבתחומה אנו תקועים, מקבל שוחד מראש קהילת בוקרסט, ד"ר פילדרמן, כדי לעצום עיניים ולהתעלם מנוכחותנו הבלתי חוקית. נודע לאמי כי הוא גם זמר אופרה והוא משכנע לתרום להרמת המוראל של היהודים הכלואים בארונות הברזל הקפואים בנהר. עטור במדיו מופיע הגבר הנאה לפנינו ושר לנו אריות מ„כרמן" ו„טוסקה". תמונה סוריאליסטית ששווה מצבייר של סרט שעדיין לא נכתב.

לבסוף קורה נס ואחרי 3 חודשים מגיעה האניה הטורקית „סקריה" ואתה עוד רבמוסינסקי, והם נועדו להביא אותנו לחופי הארץ המובטחת. אחרי מחצית השנה מעצר בעתלית מתייצב אמי בראש פלוגת בית"ר בראשון לציון יחד עם רעיתו משה ועתר להגיבו להתעוררות בארץ." •

בן־גוריון, הנגב ודיין

זיקתו והתעניינותו של בן־גוריון בצפונות הנגב לא התחילו עם הקמת המדינה. בימים אלה גילה שמעון פרס ברבים את פרטי „מסע הגמלים" בנגב בשנת 1945, בראש קבוצת אנשי פלמ"ח והנוער העובד על פי הנחיותיהם של דוד בן־גוריון ויצחק שדה.

נזכרתי בעקבות הגילוי הזה ובעקבות פרסום ראשון של חלק מיומני בן־גוריון בהרצאה מרתקת על „בן גוריון והנגב" שנשא משה דיין בשדה־בוקר ב־29 באוקטובר 1979.

התאריך זכור לי מטעם פשוט: במגירתי שמור דף־נייר, שבו רשם דיין את ראשי־הפרקים על נייר־מכתבים של שר־החוץ.

בתום ההרצאה ביקשתי ממנו את הדף, והוא נתן לי אותו ברצון. אפילו רשם הקדשה.

קשה מאוד, כידוע, לפענח את כתב־היד של דיין, אבל לא בלתי־אפשרי. הקטע שניתן כאן בצילום, קל יחסית לקריאה:

[illegible]

„ב.ג. המגמה העיקרית יוזמה לעשיה ולא להגרר אחרי האחרים ולא לקפוא. מדינת ישראל + הנגב. הנגב + בן־גוריון + התנ"ך. באר־שבעי ועזה. ישוב א' ישוב."

מעברו השני של הדף אני מצליח לפענח ראשי־פרקים אלה:

„ב.ג.: לא התנצלות, לא התגוננות, ולא פאסיביות – מכאן פיתוח נגב ויישובו. יוזמה חד־צדדית ישראלית. אי אפשר להחזיק צבא ללא התיישבות. ב.ג. ועזה. 1) עשיה חד־צדדית. 2) צריך להתיר גם את בעית הפליטים."

הדברים נאמרו ב־1979 ימים ספורים אחרי שדיין התפטר מתפקיד שר־החוץ, והעיונות המדיניים עדיין הוסיפו להתסיס את החיים המדיניים בארץ.

ארצה עלינו

המסמך הבא אינו טעון פירושים.

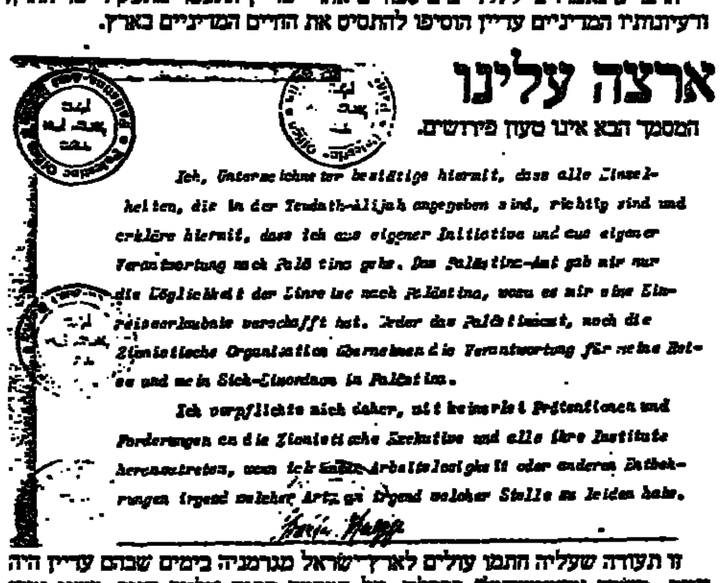

Ich, Unterzeichneter bestätige hiermit, dass alle Einzelheiten, die in der Teudath-Alijah angegeben sind, richtig sind und erkläre hiermit, dass ich aus eigener Initiative und aus eigener Verantwortung nach Palästina gehe. Das Palästina-Amt gab mir nur die Möglichkeit der Einreise nach Palästina, wozu es mir eine Einreiseerlaubnis verschafft hat. Weder das Palästinaamt, noch die Zionistische Organisation übernehmen die Verantwortung für meine Reise und mein Sich-Einordnen in Palästina.

Ich verpflichte mich daher, mit keinerlei Prätentionen und Forderungen an die Zionistische Exekutive und alle ihre Institute heranzutreten, wenn ich unter Arbeitslosigkeit oder anderen Entbehrungen irgend welcher Art an irgend welcher Stelle zu leiden habe.

זו תעודה שעליה חתמו עולים לארץ־ישראל מגרמניה בימים שבהם עדיין היה קיים „משרד ארץ־ישראלי" בברלין. על המסמך חתום חולמר קנפ, שבנו אורי מתגורר בנהריה (והוא ששלח לי את המסמך).

וזו לשון ההתחייבות שעליה חתם העולה (בגרמנית – בשנת 1924):

„אני החותם מטה מאשר בזה, כי כל הפרטים שנמסרו בתעודת־העליה הם נכונים ומצהיר בזה, כי אני עולה לארץ־ישראל ביוזמתי ועל אחריותי. המשרד הארץ־ישראלי סיפק לי רק את האפשרות לעלות לארץ בכך שסידר עבורי רשיון־כניסה. המשרד הארץ־ישראלי וגם ההסתדרות הציונית אינם נושאים באחריות כלשהי לגבי עצם הנסיעה וסידורי בארץ־ישראל.

הריני מתחייב בזה, כי לא אבוא בשום תביעות וטענות להנהלה הציונית וכל מוסדותיה במקרה של חוסר־עבודה או אם ייגרמו לי קשיים מכל סוג שהוא בכל מקום שהוא". •

מצוקת הנוסטראדאמולוגים

לבי לכל הנוסטראדאמולוגים שטרחו, עמלו והיטשו בכל מהדורות כתביו של חוזה־העתידות משנת־הרנסנס, ולא מצאו את נבואתו על „הצאר האחרון – מיכאל בעל הכתם".

מכתביהם הנואשים והטלפונים הבהולים שהגיעו אלי מכל קצות הארץ מעידים, שאחינו האבוד מישל־מיכאל דה־נוסטרדם יש לו חסידים ומפענחים לא מעטים בארץ הזו.

מר א.א. מרג' ברק לא רק את „המרובעים" אלא גם „המשושים" (sixains) בצרפתית, אנגלית וגרמנית ולא מצא. מר א. – כמותי – חשד ש„גארדיאן" נפל קרבן למתיחה או לדיסאינפורמציה.

מכל מקום, אני מביא כאן לבקשת כמה קוראים את המקור שממנו העתקתי את הדברים.

Moscow

MARKING MICHAEL: *They read the works of Nostradamus in Moscow, too. One of the old seer's predictions which is currently causing a bit of a buzz amongst the paranormal- and occult-conscious Muscovites is the one that goes:*

"There will be three old and sick Czars
And then there will come a new Czar
Whose name will be Michael the Marked
And he will be the last Czar,
And after him will be War with the yellow people."

Michael the Marked is, of course, taken to refer to the strawberry birthmark on Gorbachev's brow.
THE GUARDIAN

בינתיים כתבתי מכתב למערכת ה„גארדיאן" בלונדון וביקשתי הבהרה מנין לקחו או כיצד הגיע אליהם ה„מרובע" הזה ולא אאחר להודיעכם דבר מיד אחר שאקבל תשובתם.

לבלבל את השטן

האמנם רק הפוליטיקה אשמה בכך שעל הטרגדיה במאלטה קיבלנו דיווחים כה סותרים ומבלבלים לפני האחרי מבצע הכושל של הקומנדו המצרי? ייתכן שיש לכך הסבר שכלל וכלל אינו קשור בפוליטיקה.

„רידרס דייג'סט" ידע פעם לספר על מנהג משונה שהיה נהוג במאלטה. בכנסיות ואף בבתים פרטיים רבים היו מציבים שני שעונים: אחד שהיה מראה את הזמן הנכון, והשני – זמן שונה לגמרי.

וכל כך למה?

כדי לבלבל את השטן.

כי כן, אולי גם במקרה הטרגי הזה ביקשו לבלבל או – לרצות מישהו. התבוננו במפה, ראו מיהו השכן של מאלטה בדרום ובצפון.

هكذا من الأصل

האסטרונאוטים

את האמת נתן אבי־אבות הסומא, יצחק בן־אהרון, בשידור הטלוויזיה בליל הבחירות של 1977, בהיוודע נצחונו של הליכוד. אם זה רצונו של רוב העם – אמר – אז אני לא מקבל את רצון העם.

בכך יצא השמאל הראדיקאלי לנדוד בחללנו הפוליטי. לפני שוויתר סופית על העם, הוא עשה עוד נסיון נואש להפריד בין הציבור לבין מנהיגיו הנבחרים. מתוך הרגשת עלבון מובהקת של אנשים, ש„גנבו להם את המדינה", נרתמו מרשכי העט החורצי הלשון של השמאל החדש למלאכת הדהלגיטימיזציה של שלטון הימין. הצגת בגין כפוחלץ פולני. הבדיחות על דוד לוי – שלא היו משוללות הסתה גזענית – ה„פאשיזאציה" של שרון, הליגלוג הבתנשא למעידותיה של מערכת בלתי־מנוסה בניהול המדינה – כל אלה נועדו לרוקן את השלטון מתוכן, להציגו ככלי ריק, כטעות היסטורית. ראשיה הערופים של האריסטוקרטיה הישראלית הדיעו מתוך סלסלות הגיליוטינה כי אינם מכירים במהפכה. אך כל זה לא עזר: שלטון הליכוד היכה שורשים. קנה הרגלים, קבע סיגנון. הכלבים עברו בעוד השיירה נובחת.

כאשר השמאל החדש, הראדיקאלי, האינטלקטואלי, נוכח לדעת כי לא עולה בידו להפריד בין שלטון הימין לבין העם, הוא ניפרד מהעם. למן הרגע שהרוב לא רצה עוד בשלטון השמאל, חדל רצון הרוב להיות ערך מקודש בתורת הדמוקרטיה. בטרמינולוגיה של השמאל נהפכה מערכת הבחירות ל„דמגוגיה של כיכרות". שלטון הרוב נהפך ל„שלטון ההמון" וציבור הבוחרים נהפך ל„אספסוף". פתאום נזכרו, שגם היטלר עלה לשלטון בזכות הרוב. אף פעם לא אמרו זאת כאשר השמאל ניצח בבחירות.

לאחר שאיבד את השלטון ולאחר שוויתר על העם, התברר לשמאל הראדיקאלי, שהוא חי במדינה הלא נכונה. הראש הנפוח הוליד את „הראש קטן". הראדיקאל שלנו מרגיש זר בארצו. אפילו צה"ל כבר לא הצבא שלו. תוך כדי ריחופו בחלל האידיאולוגי רואה איש השמאל את ישראל ממעופו של אסטרונאוט ומגלה, שאנחנו לא אור לגויים אלא בסך־הכל נקודה קטנה. כמו צואה של זבוב. לא לילד כזה הוא פילל. ואולי אין זאת כלל המדינה שדובר עליה? ואם זו לא המדינה שדובר עליה, אז אולי יש פגם ברעיון הטמון ביסודה?

כאן הוא עומד עכשיו. על פרשת דרכים של שלילת הציונות. החיזור אחרי הפלסטינים. הטיפה לרדת. העייפות מן המאבקים והאכזבה מהעם – השמאל הראדיקאלי בישל לעצמו דייסה וטובע בתוך העיסה. לא ייפלא הדבר. שאנשי הרוח המובהקים שבתוך המחנה, כמו עמוס עוז וא.ב. יהושע, עושים חשבון־נפש. מנסים לעצור על־פי תהום ותרים את האופק אחרי פתרונות בטרם פורענות.

האם השלישית

(על פרשת ילדי תימן)

פתחון פה

ארז ביטון

יש אומרים: בשביל מה לדרוש שוב בבוץ של העבר? למי נחוצה עכשיו הגבירה הזאת בפרשת ילדי תימן? פרשה, שנערמו עליה עשרות שנים ושהטיפול בה עלול לפגוע ברקמה עדינה של חברה מפוררת כחברה הישראלית כיום. מי יודע אילו קופות שרצים של מעשי מירמה מזוויעים עלולים להיחשף בעקבות חקירה חסרת־פשרות בנושא. יש אומרים: די לנו בחזרה כפייתית לטראומות של שנות החמישים. ויש אומרים עוד: מובן מאליו, שבתוך עשייה כה מופלאה של עלייה המונית חסרת־תקדים בהיקפה, מובן שייתכנו מעידות מוסריות. הבה נמתח קו על העבר ונפתח דף חדש של הווה ועתיד נאורים יותר.

אולם הוועד הציבורי למען ילדי תימן סבור אחרת, וסבורות אחרת כל אותן משפחות, הנושאות בליבן יום־יום, שעה־שעה, את הכאב הגדול מכל כאב – את כאב השכול ואי־הידיעה של גודל בנים ובנות. וגם אם חלפו בינתיים למעלה משלושים שנה נשמעים האבות והאמהות של הילדים הנעדרים מוכים בצער ובתדהמה שלא כהו עם הזמן.

נתן אלתרמן, אף־על־פי שהיה ידוע כמקורב לממסד, לא יכול היה להתכחש בשום פנים ואופן לאמת שצפה בתוכו נוכח עוולות שנעשו באקט העליה של שנות החמישים. הוא היטיב לבטא את הקונפליקט שבין תחושת האופוריה שבמעשה העליה הגדולה לבין תחושת הסלידה ונקיעת הנפש כלפי תופעות בלתי־אנושיות שנתגלעו בזמן העליה.

אלתרמן הפליא לתמצת את עמדתו הרגשית נגד האפלייה שנעשתה בעליית יהודי מרוקו בשירו הידוע „ריצתו של העולה דנינו" מתוך הטור השביעי (1955):

.... בקום חוקנו זה תרדה האדמה תחתנו ותקרא
הם – לא אתם – בנית
דעתי היא בכך שונה ויתעוות יסוד יצירי אומה
ונסתלף מבעה
ונתבזה בזוה....

... דעתי היא שאל מול שולחן הדיינים
בבל אותם הדרי מיון
עומדים בלי ניד
שיבת ציון
והיא יום־יום מוכה פנים, בלי תוקה נהזה ומחרגיות".

לעולה דנינו, אשר כמעט נפסל לעליה בגלל צליעה קלה ברגלו, אלתרמן אומר:

.... אם זה החוק לישראל
יכול נוכל לו שנינו באחד,
רוץ רוץ עבדי דנינו...

עודך אני:
רוץ רוץ ואל תיחת...
כי אכפה מומך אבל לא אכפה עלבון
תהיית עמי –
אשר זיווה נוצץ ברימעך".

אלתרמן ידע באמת הצרופה שבו, שאסור לטאטא תופעות שליליות. אדרבא, חשיפת תופעות והתמודדות רגשית איתן הן תנאי ועדובה לחוסן לאומי חברתי.

על האבות והאמהות של יהודי תימן אפשר גם להחיל את שירו של אלתרמן „האם השלישית". כאבה של אם שאינה יודעת היכן אבד בנה. כאב שיש בו לא רק צער השכול אלא גם תדהמה ותמהון אי־הידיעה.

ובכן, לאלה שביקשו כל השנים לטשטש, לגמד ולהחביא ולטאטא את פרשת ילדי תימן מחשש כביכול של פירוד חלילה, לאלה צריך לומר כי ההיפך הוא הנכון. רק בבדיקה ובחקירה של האמת עד תומה באמצעות ועדת חקירה ממלכתית, רק חקירה ודרישה שכזאת יכולה לטהר ולזכך אותה אפופיאה יחידה במינה של עליית יהודי המזרח ובכללם יהודי תימן בשנות החמישים.

מדובר כאן אומנם גם על מענה אנושי פשוט, שהוא תשובה למאות הורים אודות בניהם, אבל מדובר כאן לא פחות על מעשה לאומי להסרת כתם היסטורי. אם פרשת ארלוזורוב ופרשות אחרות ראויות היו לוועדת חקירה, אין שום סיבה לא לאפשר הקמת ועדת חקירה ממלכתית גם במקרה של פרשת ילדי תימן. התקווה היא, שהפרשה הזו לא תיהפך לכלי ניגוח פוליטי וגם לא לקרדום חפירה לטובות הנאה עבור סקרנים למיניהם. השיקול האנושי והקולקטיווי־היסטורי הוא שצריך להנחות התמודדות אמיצה בנושא.

מפתיע להיווכח ביציבים של יחס חיובי מצד המערכת הפוליטית כלפי הדרישה להקמת ועדת חקירה ממלכתית. הפרשה הזאת, שהוסתה בעבר, נראה שמקבלת כיום יחס בוגר יותר, ללא פחדים וללא משוא פנים. אין ספק, שמאבקם התקיף של ההורים, שהגיעו אצלם מים עד נפש ושעל כורחם נאבקים לדעת מה האמת, עשוי לתת תוצאות. אם יוסיפו להכות בברזל כל עוד הוא חם, שהרי ידוע כי אצלנו פרשה רודפת פרשה והאבדרלמוסיה חוגגת.

על קפה הפוך

ג. בנימין

קמה סוטרא

אם קיבוצי השומר הצעיר הם עדן – לשון עדנה, עדון, עדנים – מוסדם החנוכי הוא הגן שנטעו בתוכו. כי פירותיו מתוקים, נחמדים למראה, טובים למאכל, הוא דבר הלמד מעניינו.

איזו חברה יכולה להיות נעימה יותר, צודקת יותר, מזו שאין בה שווים יותר, שווים פחות, מיוחסים יותר, מיוחסים פחות? שריד־הכל. ניחוח־הציל, אהבת־הבריות, אהבת־השלום עם הפישון והגיחון הסובבים בה את כל ארץ התבילה?

ואיזה מוסד יכול להיות טוב משמר־טוב, חנוכי יותר, מעיין מים־חיים, מזה שצמח ועלה מבית־גדולה? חפשי מרעות־קדומות, משפטים־קדומים, אמנות־תפלות, מוגן מתיאולוגיות פרימיטיוויות, נקי מתאוות־ממון. שטוף שמש־מרפא של אידיאל מוסרי נשגב, נשוב רוחות־מרפא של הסביבים צרוף תחת שמי העולם החדש של הסוציאליזם האמתי – נועד להעמיד לנו, סוף־סוף, דור שאין הרקב שולט בו.

אך מעשה־שטן: ידידי, הפרופסור עזרה זהר, מראשוני בוגריו במשמר־העמק, בן־יחיד, בשר מבשרו, דם מדמו, זרע מזרעו של הוגה רעיון המוסד, האידיאולוג שלו, הודה בפני כי אין למעשה גפן בכרם־אביו – פחות מכולן הוא עצמו – שאפשר לסחוט היום מענביה טפת יין אדום באמת.

כחברו מנוער – לאו־דווקא למוסד – בן־גילו, בן־דודו, בן הגדוד הקרוי על שם אמנו־המינקת, „משמר־העמק", בקן „השומר־הצעיר", מעז אני לאמר שלא היין נשתנה. האדום נשתנה.

השבוע, קוראים אנו ב„דבר", פרסמו ילדי המוסד החנוכי להמניום אופטימלי עלון, או קונטרס, ששמו מוכיר לנו את הקסומים, הנפלאים בימי־היינו: „סוטריה".

אומרים שלבד מקו־הרצל – שלוב במין זקן־של־מטה, או במה שבתוכו – מביאים בו ילדי הרוחות־הסוציאליסטיות של התנועה הקבוצית דברים של גבול־פה. קצתן במענה־לשון על מעשי־אותן – רמז לאיש שהערה, כביכול, באזל לבטלה – וקצתם במראה־עיניים: ציור זוג נאהבים, העושים את מה שילדי „הזורע", „גבעת עוז", „מגידו", ו„משמר־העמק" יופתעו אולי לשמוע כי אבותיהם עשו כאמותיהם הקטנות, או שאהבו כי תעשינה להם. דרך גבר בעלמה, נאמר, אלא שפירושה הפוליטי בצדה: מדינת היהודים היא „קמה סוטרא", או אוסופת עצות שעוד בצאתן, כביכול, חמות מתנורן הסנסקריטי במאה־החמישית, ידעו בהם הכל שרכות מתנוחותיהן המתוחכמות אינן ניתנות, בעצם, לבצוע...

במלים אחרות, אולי, כי כל מה שלמדנו מפי רבותינו – הס ופינסקר, הרצל והודאו – על הבשורה הציונית, יפה להסיק בו את דמיוננו החולני, אך לא לייחמו הלכה למעשה.

איש לא יתבע, כמובן, מיפי־הנפש הקטנים הללו לקרוא את מה שקראו הוריהם – גורדון, ברנר, בורוכוב – אך אי־אפשר שלא לתמוה על הפלא החנוכי שלפנינו.

שתי שאלות חייבים אנו, על־כל־פנים, לשאול. אחת את החניכים, חכמי הקמה־סוטרא. חכמה היא באמת מתנת־שמים וטוב עשה הקדוש־ברוך־הוא, שאינו קיים, כי נתנה לחכמים כמותם. על שוטים כהוריהם היתה מתבזבזת. מה טעם יש לה בכל יפייה ואמיתה, אם נפלה בידי סכלים? ברכה, הייתי אומר, לבטלה.

שניה למחנכים, שתמה אני גם תמה אם הספיקו להסביר לילדיהם כי אפילו במשחק הלינגה־יוני קדמו להם לפחות בדור אחד – והם עצמם הראייה?

אמרו לי, איפוא, בחורים: אם מדינת־היהודים אינה אלא קמה־סוטרא שמקצת תנוחותיה – כאמור יישוב ארץ־ישראל בימי העמק־והמגדל, כבוש העבודה, יצירת רוב יהודי בלב טריטוריה ערבית – נתגלו כבלתי ניתנות לבצוע עוד בימי הרצל, מה בדבר הקמה־סוטרא של חלום החברה הקולקטיווית? הידעו ראשוני השומר־הצעיר עוד בגליציה כי אפילו בתנועה המגיטרית, מושלמת כל־כך, יש תנוחות שאין ליישמן? אחת מהן היא, אולי, הקמת מוסד חנוכי לילדי הקראם־זה־להקראם בסוציאליזם. הידעו בחבורם את „דברות השומר" כי היינים הצוהרים שהפריחו תטלנה ביצי־עורב של ציניים, לא ציוניים?

את המחנכים חייבים אנו לשאול שאלה קשה במקצת יותר. חרף כל העוותים שבחיי קבוץ – כאן נזכר אני במכתב שפרסמה חברה אחת בעתון פנימי על בן־קבוץ, המלקט בבואו העירה כרטיסי אוטובוס לצורך המרתם, בשובו הביתה, במזומנים – וחרף שכבת המנהלים הקשורים לבנקים של וארוח, וחרף קני הסמים והדוקטרינות הסנטולוגיות הצצות במושלם שבכל העולמות הצנוכיים – אין לנו בלבנו אלא אהבה, הערצה ורחשי־כבוד למפעל־חייהם. גלוי וידוע מלפנינו כי אף האצילה שבמתבכות מעלה לפרקים עובש, טחב, רקב, חלודה שיש לגרדה בשופין ופצירה. או מדוע רואים תמיד הם בקבוצות שוליות באומה – שונאי־ערבים, קנאים ודתיים אנשי מחתרת – את סוף־העולם, קץ־הדרך, אבדן כל־החלום הציוני הטהור על מדינה יהודית יפה?

חוני המעגל

אין מערבבין שמחה בשמחה. וודאי לא באבל. אף־על־פי־כן רצתה ההשגחה הקרויה עליונה, השליטה על גורלנו, כי בכיר ציירי־ישראל זריצקי, יתבקש לישיבה־של־מעלה ביום שטדי הנודע לשם, נתקשר בו, לפני עשרים שנה, על ירושלים.

אם אינני בא לקבור היום את קיסר, כי לספר בשבחו, אין זה משום שבצערי על המת, שבע־הימים ושבע־התהלה, קטן משמחתי על החי, אלא משום שזה כן זה מוכירים לי יום אחד לפני יותר מעשרים שנה.

כעשור למדינת ישראל קיימה ירושלים יריד ראשון, גדול, בבנייני־האומה, שמסרן לא הספיק לראות עדיין את טפחותיהן. על היריד עצמו איני יכול לאמר היום את ההלל־הגדול דווקא. אפילו את הקטן יותר – לא על המבוא שהקדמתי, בשכר־עבדים, לקטלוג שלו. מעולם לא קשר אדם כתרים רבים כל־כך לראש מצומצם כל־כך, בשכר מועט כל־כך. פבי־השמן וגלילי נייר־הטואלט האוניברסלי שהוצגו בו, ערימות־ערימות, לראווה היו מסתפקים וודאי במבוא פטטי פחות, ציוני פחות...

היפה שבמוצגיו היה בר־שמן גדול, מלאכת־אמן מפוארת של זריצקי. טדי – שהיה אז, כמדומני, מנהל משרד ראש־הממשלה – צווה לסלקו. נימוקו, אם לא טעמו, היו וודאי עמו.

את המבוא ההוא כתבתי בדם קר, לצורך פרנסתי, אך את הקפה שהפכתי על מי שעתיד להיות ראש־עירי – ברותחת כל־לבי.

אלא שכאמור, בא אני היום לשבחו. משעה שעקרתי, לפני כעשרים שנה, לעיר־מיליון־הוורדים, ירושלים, איני זוכר יום שלא הוסיף לה תו משלו – יפה משירי־משוררים, מושלם מבדי־ציירים. כאן פייאצה, שם ככר, כאן בית אנה־טיכו, שם מוזיאון, או תיאטרון. כאן גזוזטראות־תלויות בעיר־העתיקה, שם קארדו, מדרחוב מודרני, שוקק חיים. מעל לכל – גנים, גני־גנים. סביב החומה, סביב פעמון־הדרור, ליד משכן־הכנסת, לאורך איי־התנועה.

אני עובר עתה ברגל לביתי ומוצא כי מיום־ליום – לא, כי משעה לשעה – צצה ועולה במקומותינו פיילת, שאין לי כבר ספק כי אפילו המדרונות, או הרציף הקרוי בעיר־השפלה צ'יק־ביק, לא ישווה ולא ידמה לו. מן היפים במראות־עולם. מצפור שכל ירושלים נשקפת מעליו במיטב הפרספקטיבות הנפלאות שלה. יהיה בו ויאדוקט, למטה ממנו קפה, למטה ממנו חלקת עוברים ושבים ולמטה מכולם – העיר שירדה, כביכול, מן השמים ככלה מעוטרת לבעלה.

אם את ראש עיריית ניו־יורק, ג'ון ליוסי, את טדי רואה אני בדמות יוחנן־המהלך על גבי תורית־זוויסקי, את טדי רואה אני בדמות חוני־המעגל. ישן, כלומר, והמעגל ברמינו עגולי־אפסים, הנופלים כבעכים טורים לקרן־ירושלים. יהי רצון שיאכל הרבה, כדי שיהיה לו כח לישון וישן הרבה, כדי שיוליך בה לאכול ולהוסיף קילו לקילו, עד שיגיע עמנו לשנת אלפיים שבה תמלאנה, לדבריו, שלושת אלפים שנה לעירו.

בגישה מקרית

יגאל לב

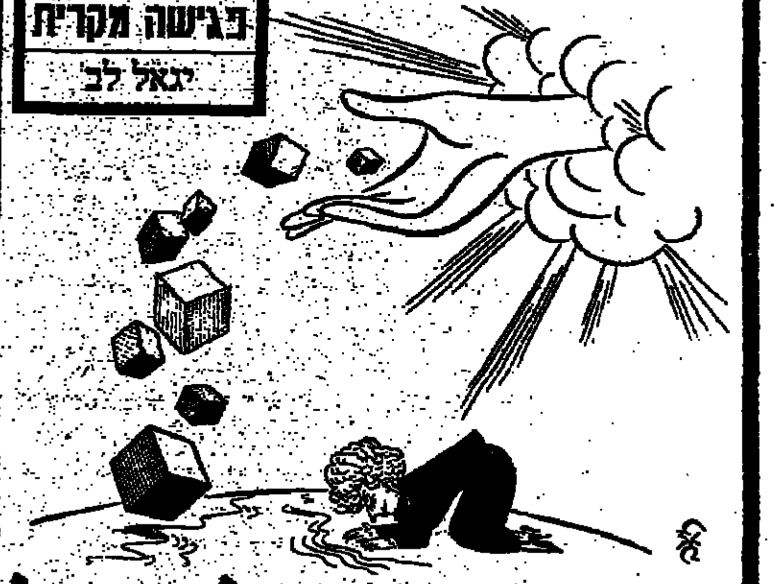

הקוביות של האל

קוביות היו פזורות בפינת החדר כאילו יד ענקים השליכה אותם. קוביות צבעוניות – שחורות, אדומות, ירוקות – בגדלים שונים. הן היו פזורות באי־סדר מרתק, גדורות בחבל שנצבע באדום ונתמך על פני שורת עמודי מתכת, כגון אלה המשמשים את הבנקים לסידור התור לפני הקופה.

קבוצת אנשים עמדה והתבוננה בפסל המרהיב. מבקרים של צהרי יום חול במוזיאון, רובם נשים. צעירות מטופחות, על עקבים גבוהים, בחליפות עור אופנתיות. גם נשים מבוגרות שבאו מהכפר או מהקיבוץ, בעליים שטוחות וחליפה אפורה, דהויה. שניים־שלושה גברים ליוו אותן כמו קולב, המלווה את המעיל. אחת הנשים גררה את בן־זוגה כקשר נמרץ, הבודד קורן עייף ורתון בגלגליו התוכקים.

באו להתעשר בתרבות. באו לראות פסלים וציורים. מתבוננים בקאטלוגים שבידיהם כזמרי מקהלה הקוראים את הליברטו. מתקדמים אט אט מהקומה הראשונה ועד הקומה השלישית. אחר־כך יורדים למזנון. פושטים את הרגליים העייפות. לועסים קרואסון עם כוס קפה. נושמים את התרבות הזאת ויוצאים אל היום הצונן והלח, כפופים במקצת, נושאים על גבם את מטען התרבות.

אצל הקוביות עצרו. בלי ספק, הפסל הזה היה מוזר, מרתק ומטורף. ניסו לנחש: „זה כמו יד אלוהים שמשחקת בקוביה", אמרה גברת אחת על עקבים גבוהים, שניכר בה שהיא מעריכה את אוצר ידיעותיה הבלום באמנות, ומעילה בטוחה להעניק משפע ידיעותיה לידידותיה.

„אבל איינשטיין אמר, שאלוהים איננו משחק בקוביה", התחכמה גברת נמוכת־קומה, בעלת סנטר תקיף, שכנראה ראתה את עצמה ניצבת על דוכן המנצחים באליפות הציטטות המתוחכמות.

„כמה זה מסעיר".

„מרתק".

„מטריף".

„מקורי. בלי ספק. מקורי".

„נועז".

„תראי את העוצמה. הוא פיזר בכוונה את הקוביות כדי להראות לנו, שהאדם מטבעו מפזר את כל האוצרות שאלוהים נתן לו ולאחר שביזבז את כל העושר הזה פושט יד לנדבה".

„רואים שהושפע מן הקוביזם. הקוביות האלה לא מזכירות לכם את הצלב של דאלי? גם הוא בנה אותו מקוביות־קוביות".

„ניכרת פה ההשפעה האימפרסיוניסטית. ההתרשמות הבלתי־אמצעית מהטבע כאילו נוף, שאי־הסדר שולט בו".

אין ספק, הגברות הללו היו נרגשות. הגברים שליוו אותן התבוננו משועממים בקוביות. ואני, שראיתי שורה של מאווררים בקרן זוית המוזיאון, כסמל של תנועה בפיסול, שוב לא השתוממתי למראה הקוביות האלה. מה אדם יודע היום על אמנות מודרנית? חשתי פיק ברכיים אינטלקטואלי למשמע התבונה של הגברות, שניתחו את הפסל. ככה זה קורה לי תמיד, כשאני מגלה את בורותי האיומה אל מול אנשים שרכשו דעת.

„אמנות צריך ללמוד. אסור לפזר אותה כמו פנינים לחזירים", אמרה הגברת הגבוהה, זו שדיברה על אלוהים והקוביות שלו, כשהיא מתבוננת בי במין הבעת נצחון חוגג. בלי ספק, בורותי היתה שפוכה על פני. מה הבר אדם יכול לעשות? כנראה צריך ללמוד שנים רבות כדי להבין את התבונה הצפונה בקוביות הללו. כדרך שצריך ללמוד את התבונה הצפונה בקו על נייר, שמישהו תחם אותו במסגרת או בבד שחור ולמטה כתוב „עושר". כל אלה נפלאו ממני, ולכן הרכנתי ראשי מול התבונה והדעת, שניתכו מסביב כמו כדורי טניס ממחבטיהם של איוון לנדל וג'ון מקנרו.

ואז קרה דבר נורא. גבר במכנסי ג'ינס, חולצה אדומה הפתוחה שרוולים ושיער שחור, גולש כרעמה ומעיד עליו כאלף עדים שהוא האמן, ניגש באדישות אל ערימת הקוביות המקודשת, אסף אותן אחת לאחת, ניפץ את הפסל שכאילו „הושלך לכאן הישר ביד האלוהים" ובנה מהן פירמידה גדולה מול עיניהן המשתאות של הנשים, כשהוא ממלמל: „הפועלים האלה פיזרו את הקוביות בצורה פראית".

מאז התחרות המפורסמת לציור בהולנד, שבה זכה במקום ראשון ציור של קיר, לא ראיתי תמונה משעשעת כל כך.

'איידס' והרוסים

דוד מאריקיש

בטענה מרהיבה זאת יצאו דווקא כלי התקשורת ההמוניים בברית־המועצות.

לא די לו לאימפריאליזם האמריקני ב„מלחמת הכוכבים" – הנה הוא החליט להיפרע מן האנושות שוחרת השלום באמצעות מחלת ה„איידס" האיומה. העיתון המוסקוואי „ליטראטורנאיה גאזטה", המקצה שטח רב בעמודיו לאו דווקא לעניינים ספרותיים כמו לעניינים פוליטיים, הקדיש לנושא עדיין זה מאמר גדול, תחת הכותרת „פאניקה במערב", או „מה מסתתר מאחורי שערוריית האיידס".

התיאור של הופעת המחלה הנוראה בעולם התרבותי נעשה כבמיטב מסורת הריאליזם: הרי כאן גם עמלי אפריקה הנדכאים, גם הקופיף הירוק, שאינו מעורר תיאבון כלל ועיקר, וגם – לבסוף – ההומוסכסואלים האמריקניים. כמה שנוגע להומוסכסואלים אלה, הרי זהו מיפגשה הראשון של התעמולה הספרותית הסובייטית עימם. מחבר המאמר, ולאדימיר סימונוב, קובע כי הקורבנות הראשונים של ה„איידס" היו המובטלים שקצו בחייהם, ההומוסכסואלים והנודדים חסרי־הבית... לכרוך שלוש קטגוריות אלה של אמריקנים בכפיפה אחת פירושו לטרוף את הקלפים מעשה רמאי.

לואי היו להם, לעמלי ברית־המועצות ולאיבריה, כוח והשפעה פוליטיים כשם שיש, למשל, בידי ההומוסכסואלים של סאן־פראנסיסקו כידוע לכל ינוקא, בברית־המועצות יש הכל: יש שם הומוסכסואלים, הזוכים בעד אהבהביהם בשלוש שנות מחבוש במחנה־ריכוז, ויש שם גם „איידס". והפאניקה, המתלווה למחלה זאת, צצה לא רק במערב אלא גם במרחבי המדינה הסובייטית; והיא, הפאניקה, אינה מבדילה בין קאפיטאליסט לקומוניסט – כמוה כ„איידס".

הפאניקה אחזה, בראש ובראשונה, בהומואים הסובייטיים: הם פוחדים (ולא בלי סיבה) מפני תיגרת ידם של המטנים (הבכורות המוסקוואיות, שבהן נוהגים הם להתגודד לשם שעשועים, מוכרות היטב), או מפני מעצר וכליאה בהסתייעם מאחורי סורג ובריח.

אבל מה עניין הפנטאגון לכאן? הנה מה: העיתון קובע כי מחלה „מלאכותית" זאת, שלא נודעה עד כה, באה לעולם במעבדותיו המושאיות של משרד־ההגנה האמריקני, שם מפתחים אמצעים חדישים של לוחמה באקטריולוגית. בהקשר זה עולה בזיכרון הסיפור המפורסם על אודות „חיפושית קולוראדו": בהסבירים את היבול הדל השיגרתי בברית־המועצות האשימו השלטונות הסובייטיים את האמריקנים בכך, שהטביעו על שדותיהם „חיל־נוחתה" של „חיפושית קולוראדו" השמידה בכך את פקעות תפוחי־האדמה. והסתיר אותם מוביילים הוסעו במאורגן לגבי הירוק היו מכרים בטינופת, כדי להעלות בזכותם את היוקרה האימפריאליסטית המזוקה.

בלי הבנייה הספרותית, הקרויה בלשון פשוטה „שקר", נעשים החיים תפלים ומשוממים; אפס, כאשר ייגש העיתונאי הסובייטי ולאדימיר סימונוב לחיבור ה„סנסאציה" הבאה שלו, ייטיב לעשות אם יזכור את מאמר העם הרוסי: „שקר הוא – והבלבר שבשורה".

חשבון לא סופי

עידו דיסנצ'יק

עוד יעבור זמן לפני שיהיה אפשר לעשות חשבון רווח והפסד סופי של פרשיית פולארד. גם אז יהיו דברים, שקשה יהיה להעריכם ולהעמידם זה מול זה. למשל, לעולם לא נדע מה הפסדנו – אם בכלל – מביטולה של הלשכה לקשרי מדע, "לק"ם". האם מי שקיבלו עכשיו את האחריות לביצוע משימותיה עושים זאת טוב כמוה, פחות טוב או יותר טוב.

אם יאשר הקונגרס את החקיקה, שתחסוך לנו חצי מיליארד דולאר של ריבית בשנה – דבר שאיימו לא לעשותו בגלל פרשת פולארד – לא נדע אם באמת הרווחנו את חצי המיליארד, או אולי לא היה זה אלא איום־סרק, שלמשמיעיו לא היתה כוונה לממשו. לפיכך כדאי עכשיו לסקור – לסקור. אך לא להעריך – את הפלוסים והמינוסים שנבעו מפרשת פולארד ואת אלה שנבעו מן הדרך, שבה בחרה הממשלה לחסלה.

פרשת פולארד חשפה נהלים לקויים בתחומי המודיעין הישראלי. הנהלים האלה קשורים לשיטות הדיווח והעידכון ולדרכי אישורן של פעולות ויחידות מודיעין. יש מי שטוענים כי אין בנמצא שום החלטה על הקמתה של לק"ם. אם זה נכון, נחשף כאן מחדל חמור של יחמה פרטית לא רק בניהול מערכת מודיעין אלא בעצם יצירתה. אם זה נכון – אולי הרווחנו מפרשת פולארד, בתנאי שיוסקו המסקנות הדרושות בתחום זה. כיוון שאנו עוסקים בתחום רגיש, שסודיות היא מאבני־הפינה הראשיות של תיפקודו התקין, אין לנו אלא לסמוך על תחושתנו, שהממשלה אומנם צריכה להסיק מסקנות. אם אומנם עשתה כך, לא נדע עד שמישהו מן הבכירים בממשלה זו או אחרת יזליג להדליף את הדברים ל"ניו־יורק טיימס".

הדלפה בכיוון ספציפי זה היא גילוי אחר, אומנם שולי, של פרשת פולארד. יש לנו הרגשה – וזה כמובן דבר מאוד סובייקטיווי, שכן אנחנו כועסים שההדלפה לא היתה לטובתנו – כי גם מדיניות ההדלפות של הממשלה זקוקה לריענון וחידשנות. לפיכך אפשר לרשום עניין קטן זה בטור הפלוסים – בתנאי, כמובן, שאכן יוסקו מסקנות רצויות.

בצד הפלוסים אפשר גם לרשום כי מדיניות חדשה וברורה יותר נקבעה עכשיו בכל הקשור לאיסוף מידע בארה"ב. אין אנו מרגלים שם ואין אנו מפעילים שם סוכנים. אפשר לרשום זאת בצד הפלוסים רק בתנאי שזו אכן מדיניות רצויה. נדמה כי בתנאים הקיימים אין דרך אחרת, ולכן, זו גם המדיניות הרצויה והטוב שהדבר יבוא מיוזמתנו מאשר ייכפה עלינו באמצעים שונים, העומדים לרשות ארה"ב.

עוד פלוס אחד מוסיפתו של פולארד הוא. שרברבן פטפטן כמוהו חדל לעבוד בשביל המודיעין שלנו. אבל זה מסוג הפלוסים שהיינו כותים גם אלמלא גוייס מלכתחילה ולא היתה מתחוללת כל הסערה.

בצד המינוסים יש לא פחות רישומים. דבר ראשון שיש להצטער עליו הוא ההתנצלות. היא היתה מחוייבת המציאות, אבל לעתים רחוקות מאוד מוצאות עצמן ממשלה ומדינה משמיעות התנצלות כה מרחיקת־לכת. אם יש בה משהו חיובי הרי זה עצם התקדים, שממשלה מתנצלת בפומבי. ואולי אפשר יהיה להיתלות בתקדים זה כדי לשכנע את הממשלה להתנצל מפעם לפעם גם בבית. לא חסרות עוולות ושגיאות ממשלתיות כלפי מוסדות ואזרחים בישראל. יש לה הרבה על מה להתנצל ונשמח לשמוע אותה עושה זאת.

עוד יותר גרועה מן ההתנצלות היא העובדה, שנאלצנו להפסיק את מערך פעילותו של ארגון מודיעיני, שעד עתה פעל כמעט ללא דופי ואשר לזכותו זוקפים הישגים חשובים לא מעטים. צריך לקוות, שאחרים ייטיבו לעשות את המלאכה לפחות כמוהו, אבל זאת לא נדע לעולם, בקיצור. נאלצנו לוותר על שירות טוב ויעיל. ויתור כזה מקומם אותנו אפילו כאשר מדובר במסעדה – קל וחומר בריגול.

בעניין זה רצוי לזכור עוד דבר אחר. כשם שקינאת סופרים מרבה חוכמה, קינאת מרגלים מרבה מודיעין. זה, כמובן, נכון עד גבול מסויים. תחרות ויריבות מבוקרות בתוך קהילת המודיעין טובה למימשל. המקבל לא רק מודיעין רב־פנים אלא גם תמונה מורכבת ומגוונת יותר של הערכות־מצב. מתקיים הסדר כמעט אוטומאטי של פרקליטו של השטן. בדרך כלל צריכה קהילת מודיעין להזמין פרקליט כזה. אם יש זרועות אחרות, העוסקות באיסוף והערכה, עצם התחרות ביניהן מספקת את המרכיב החיוני הזה בהערכות המודיעין.

אי־אפשר שלא למנות את הפסקת העסקתו של רפי איתן במסגרת המודיעין הישראלי כמינוס. נסיונו הרב, הברקותיו ומקוריותו היו לשם־דבר. הוא היה יוצא־דופן חיובי במערכת, שכבר גרמה פעם אחת שיסתלק ממנה. אומנם נכון, דווקא תכונות אלה היו לו לרועץ בפרשת פולארד, שבה הפעיל שיקול־דעת – דבר שהיה בסמכותו – אך עשה זאת בצורה לקויה. לא היה מנוס מהרחקתו. הפתרון שנמצא – ככל הנראה כדי להימנע מהדחה אישית – היה פירוק היחידה. במלים אחרות – השליכו את התינוק יחד עם מי־האמבטיה. עם זאת, ולמרות ההצדקה שבעצם הרחקתו של רפי איתן, אין לשכוח כי ישראל איבדה איש מודיעין מצוין.

נוסף לכך נאלצנו לנטוש בפומבי סוכן שעבד בשבילנו. לצורך זה אין זה משנה שהסוכן המדובר, ג'ונתן פולארד, היה בלתי־מתאים להלוטין לתפקיד כזה. יצרנו רושם – צריך לקוות שלא לזמן רב – שישראל אינה נחלצת להגנת סוכן שלה שנתפס בקלקלתו. זוהי תופעה מזיקה מאוד ליכולתנו לגייס סוכנים בעתיד. לא רק בארצות־הברית אלא גם במקומות אחרים.

אם אומנם נכון מה שפורסם ב"ניו יורק טיימס" (וככל הנראה על־פי הדלפה מאוד מאורגנת בירושלים), חשף פולארד מידע המצביע על חדירה אמריקנית רצינית לתוך מערכות המודיעין וקבלת ההחלטות בישראל. לפי מה שנמסר ב"ניו־יורק טיימס", המיסמכים שמסר פולארד לישראל עוררו חשש כי בתוך המערכות העדינות והסודיות ביותר של ישראל התמקמה "חפרפרת" אמריקנית. אנחנו רוצים לקוות, שפולארד לא נתפס מוקדם מדי ושאם היתה "חפרפרת" כזו, היא נמצאה וסולקה. אנחנו רוצים לפחות לקוות, שהממשלה די בטוחה עכשיו מתי והיכן עליה להיזהר אם היא רוצה לאמור דברים או לעשות מעשים. שוושינגטון אינה צריכה לדעת עליהם.

צריך לזכור בהקשר זה, שוושינגטון דולפת מידע סודי ואין האמריקנים מסוגלים להגן במידה הראוייה על סודותיהם. כמעט בכל יום מתגלה בארה"ב מרגל חדש. רק גרמניה נראית כרגע יותר פרוצה ממנה. "חפרפרת" אמריקנית בישראל פירושה, לפיכך, סכנה גדולה. שסודות ישראליים דולפים לוושינגטון הרבה מעבר למקובל. זה אומר לא רק באותם דברים שאין אנו רוצים שהאמריקנים יידעו אלא גם במה שאנו מביאים לידיעתם מרצוננו החופשי.

אין לעשות עתה את החשבון הסופי. לכך דרושה ראייה קצת יותר מבוקרת ממרחק של זמן. עם זאת, ראוי לומר כאן ועכשיו, שאם אחרי כל החשבונות נלמד את הלקחים וניישם אותם יתכן מאוד שייצא הפסדנו בשכרנו.

תקדים חיפה

משה ז"ק

נשיא המדינה, חיים הרצוג, צדק בהענותו להזמנת רק"ח להשתתף במושב הפתיחה של ועידתה בחיפה. אך לא צדק בדברי הפרשנות שליווה את החלטתו.

רק"ח היא מפלגה חוקית בישראל. מאיר וילנר, מזכ"ל המפלגה, חתום על מגילת העצמאות, והנשיא נוהג להזמין משלחת כרק"ח, להתייעצויות הקודמות להחלטתו על מי מחברי־הכנסת להטיל את מלאכת הרכבת הממשלה.

אין הנשיא יכול להפלות לרעה מפלגה כלשהי כאשר הוא מוזמן לשאת את דברו בוועידתה. אם קבע הנשיא הרצוג תקדים, הרי הוא נוצר לא משום שקודמיו בתפקיד סירבו להיענות להזמנות, אלא משום שהמפלגה הקומוניסטית, שרוב חבריה ערבים, ביקשה להופיע ברחוב הערבי כמתחרה בגורמים הלאומניים, שכפרו בחוקיותה של מדינת ישראל.

המאבקים שגברו באחרונה בין אוהדי "פת"ח" ו"החזית העממית", מזה, לבין אנשי רק"ח, כזה. בקמפוסים האוניברסיטאיים, במיוחד באוניברסיטה של חיפה, שבה חמישית מן הסטודנטים הם ערבים, הם סימפטומאטיים למתרחש כיום ברחוב הערבי. אפילו רק"ח, התובעת להקים מדינה פלשתינית, מואשמת על־ידי הקיצוניים הערביים כמי שמתפשרת עם המימסד הישראלי, ורק"ח נאלצת להתגונן ולהוכיח את נאמנותה לעניין הערבי.

אי לכך, יש להניח כי להזמנת הנשיא למושב הפתיחה של הוועידה בחיפה קדם ויכוח חריף בתוך הנהגת רק"ח.

לעומת זאת, לא צדק הנשיא בדברי ההסבר להחלטתו המוצדקת. הפרשן המעולה והמבריק, חיים הרצוג, טעה הפעם בדברי פרשנותו. הוא יצר את הרושם המוטעה של קשר־גומלין בין היחס למפלגה הקומוניסטית בישראל לבין יחסי מוסקווה־ירושלים, כאילו ברכה לוועידת המפלגה בחיפה היא בבחינת ראשיתו של דו־שיח עם ברית־המועצות. ולא היא.

לא רק בסין, במקום שסטאלין הפקיר את המפלגה הקומוניסטית, למען הסכם עם הקואומינטאנג, אלא גם במזרח־התיכון יכולנו להיווכח, שהשיקול הג'אוסטרטגי הוא המכריע, ולא הסולידריות של הקרמלין עם מפלגות קומוניסטיות: נאצר היה היוזם לניפוח הוויכוח עם חרושצ'וב בנושא הקומוניסטים במצרים, מתוך מגמה להגדיל את הסיוע האמריקני למצרים. חרושצ'וב לא שש לוויכוח זה ועשה הכל כדי לחסלו במהירות. ולמען השותפות עם מצרים הוא התעלם מרדיפת הקומוניסטים במצרים.

נסיונו הדיפלומטי העשיר של הנשיא במגעיו עם שגרירים סובייטיים יכול לשמש ערובה כי הוא לא ביקש להסמיך את רק"ח לשמש מתווכת בין הסובייטים וישראל. הנשיא מכיר ערוצים טובים יותר לדו־שיח עם מוסקווה. ברם, רק"ח עלולה להתרשם מדברי הנשיא בוועידתה, כאילו היא נקראה לשמש מתווכת והיא עלולה גם ליטול על עצמה איצטלת המפרשת והמתרצת של המדיניות הסובייטית בשאלת העליה. וזה מיותר להלוטין.

ערב הקונגרס ה־23 של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית, במארס 1966, שיגרה גולדה מאיר כמזכירת מפא"י איגרת לוועד המרכזי במוסקווה, וביקשה לפתוח בדו־שיח בין המערך לבין המפלגה הסובייטית. המניע לשיגור האיגרת היה נסיון לשכנע בעניני עליה. אבל הובעה בה נכונות לדו־שיח ברחוב "למען האחווה בין העמלים בישראל ובברית־המועצות". תשובה בכתב לא נתקבלה. התשובה העקיפה ניתנה בהופעתו האנטי־ישראלית החריפה של ד"ר יוסף זעיין, ראש־ממשלת סוריה, בקונגרס במוסקווה. בדמשק נתחולל אז מהפך של הניאו־בעת', שהבטיח את הגברת המאחז הסובייטי בסוריה. לסובייטים היה זה חשוב יותר מן האחווה וההבנה, שהציעו מפלגות הפועלים בישראל.

במו"מ החשאי, בימי מלחמת העצמאות בין ישראל למצרים, נשאל אליהו ששון בכתב על־ידי השליח המצרי: "האם תסכים ישראל לרזון על הסכם חשאי עם מצרים למלחמה בקומוניזם במזרח הקרוב?" התשובה הישראלית היתה שלילית.

בריה"מ באותם חודשים סייעה לישראל במאבק נגד קריעת הנגב ועודדה אותה לעמוד נגד תוכנית ברנאדוט, שהיתה מעניקה לבריטים מאחז צבאי בנגב. אותם צרכים ג'יאוסטרטגיים הביאו את החדירה הסובייטית לאזור באמצעות עסקות־נשק. ההתבססות הצבאית במדינות ערב הביאה גם להזדהות פוליטית, שביטויה הבולט היה בהצטרפות מוסקווה לחרם הנפט הערבי נגד ישראל, אף כאשר עדיין ישב שגריר סובייטי בתל־אביב. היום אנו נוטים לשכוח זאת ולהניח כאילו בחידוש הקשרים הדיפלומטיים טמון הפתרון לכל.

יתרה מזו: העליה הגדולה מבריה"מ באה דווקא בשנות נתק דיפלומאטי בין ירושלים למוסקווה.

הדיאלוג הישראלי־סובייטי, שהנשיא הרצוג טיפח בעת כהנו כשגריר ישראל באו"ם, נמשך כל השנים.

ייוזגני פרימאקוב היה בא לפגישות חשאיות עם ראשי ממשלה בירושלים ולאחר־מכן היה מצהיר הצהרות אנטי־ישראליות חריפות.

יעקב מאליק ואולג טרויאנובסקי היו נפגשים עם השגריר הרצוג באו"ם ופגישות אלה לא מנעו מהם לשאת נאומים חריפים ביותר נגד ישראל.

השיחות עם השגרירים הסובייטיים בנשכות, בוושינגטון ובפאריס, בבון ובמרכז או"ם והן מהוות ערוץ טוב להחלפת דעות. לכן, מיותרת עזרת הקומוניסטים הישראלים ליצירת קשר עם מוסקווה. אם מדובר בקשר קומוניסטי, הרי המפלגה הקומוניסטית בסוריה, שהיא גם שותפה בשלטון, היא בעלת משקל עדיף במוסקווה, והיא שמתנגדת בחריפות לעליה יהודית ואף לפשרה עם ישראל.

התמורה שנרשמה פעם בעמדה הסובייטית בשאלת העליה לא באה בשל הדו־שיח עם ישראל, אלא בשל הדו־שיח הסובייטי עם ארה"ב. צורכי הדטאנט והמסחר של מוסקווה חייבו תמורה זו והם גברו על הצרכים הסובייטיים בארצות־ערב.

נשיא המדינה, ראש־הממשלה וממלא מקומו כיבדו השבוע בנוכחותם את הצגת התיאטרון הממלכתי הפולני בתל־אביב. אולי רצו להביע בכך את שביעות־רצונם מן הסימן הראשון של הפשרת היחסים עם פולין. אך הם בוודאי יימנעו מלראות בכך גם איתות כלשהו של מוסקווה. שכן הפולנים הם המסבירים, שהצעדים הראשונים בתחום הקשרים הקונסולאריים, הדיפלומאטיים, התרבותיים והכלכליים לא באו בעידוד הסובייטים, אלא באורח עצמאי פולני. בהרגשה זו כלולה כוונה: הם רוצים להסתייע בישראל לשם קבלת עזרה כלכלית בארה"ב.

לא מניעים אידיאולוגיים ולא דברי נועם דיפלומאטיים יביאו לתמורה ביחס הסובייטים לישראל, אלא שיקולי אינטרסים.

בריה"מ מנסה לשכנע את ארה"ב, שתסכים לוועידה בינלאומית על המזרח התיכון, כדי להבטיח בדרך זו את שותפותה בכל הסדר באזור. ישראל מהווה מחסום בפני מוסקווה בהשגת יעד אסטרטגי זה. ואין מוסקווה חוסכת מאמץ כדי להתגבר על מחסום זה. היא אף מסתייעת בשידוליהם של חוסיין ומובארך, כדי לבטל את ההתנגדות הישראלית, שיש לה משקל רב בוושינגטון.

אם לא תמהר ישראל להתפשר על הוועידה הבינלאומית תמורת חזרתו של שגריר סובייטי לתל־אביב – לא תהיה לבריה"מ ברירה אלא לנסות ולשכנע את ישראל בעליה גדולה, כפיתוי להסרת ההתנגדות הישראלית להישג אסטרטגי, שהסובייטים חותרים אליו מזמן. מסר בעניין זה אי־אפשר להעביר באמצעות ברכה לוועידה הקומוניסטית בחיפה.

משק בריא ואומה חולה?

שמואל שניצר

אני מרגיש צורך להפעיל צופר של אזעקה, תוך כדי הנסיון הנואש לטפל טיפול ראדיקאלי במחלות המשק שלנו. אנחנו הולכים ומפתחים יחס של אטימות לסבל הזולת, יחס שיש בו כדי להציג סימן־שאלה על עצם מהותה ומגמותיה של החברה הישראלית. אנחנו מתרגלים למראה אנשים זקנים המטולטלים ממוסד למוסד, הנשארים נזוחים ללא טיפול וסעד; אנחנו שומעים על בתי־חולים שאינם מסוגלים עוד לספק את הצרכים המינימליים של חולים, שמחלתם אנושה; אנחנו שומעים על האפשרות, שאולי התנאים כבר החמירו עד כדי כך, שפציינטים משלמים בחייהם את מחיר המחסור – ואנחנו מזדעזעים לרגע, אבל רק לרגע. עורנו עבה. לבנו גס והמחשבה, שבני־אדם אולי מתים בגלל המחסור בכספים ממשלתיים, אינה משביתה את שלוות נפשנו אלא לשעה קלה בלבד.

כולנו נעשינו מבינים גדולים בכלכלה. כולנו מאמינים במה שאומר שר־האוצר, במה שמטיפים הפרופסורים לכלכלה, שאם לא יקוצצו שש מאות מיליון דולר נוספים מתקציב הממשלה לשנה הבאה, כל הישגי המדיניות הכלכלית יועמדו בסימן־שאלה. כי כל מה שנעשה עד כה היה בגדר התחלה והכשרת קרקע, ועכשיו בא המיבחן המכריע. או שחותכים עוד, ובמלוא התקיפות, או שאותה הפוגה שהשגנו בעליות המחירים, אותה יציבות בשערי החליפין, שאנחנו מתברכים בהן, ישובו ויהיו כלא היו.

מה שהם אומרים הוא נכון. ואנחנו, שהשקענו במדיניות הכלכלית השקעה גדולה של ויתורים וקורבנות, שהסכמנו לירידה ניכרת בערך השכר שלנו, שהשלמנו עם שיעור גבוה של אבטלה, עם אובדן מישרות בטוחות ונוחות, עם התמוטטות של מפעלים ותיקים ומבוססים, עם מכונות דוממות, עם מושבים הקורסים תחת נטל חובותיהם, איננו רוצים לאבד את הטעם שהושג במחיר היקר הזה, ואת מה שאנו מקווים שעוד יושג בהמשך.

השאלה היא אם רק הדברים האלה נכונים, ואילו העוני והמצוקה, שבאו על מקצתנו, הם פחות נכונים ואמיתיים מן התיאוריה הכלכלית שהיא היום התשובה על כל התמיהות ועל כל המחאות?

השאלה היא אם השבעים, אלה שידם עדיין משגת לקנות את צורכי ביתם, יכולים להרשות לעצמם להתעלם מן הסבל אשר מסביב, ולהמשיך במלאכת הקיצוץ בכל הנחישות הדרושה כדי להגיע אל תוצאות של ממש?

השאלה היא אם אותו עור עבה, שאנחנו מצמיחים, אותה יכולת לראות סבל ומצוקה ולהמשיך בדרכנו, אינם מבשרים שינוי באיכותה של החברה הישראלית, שינוי שיהיה אתנו לא רק בתקופת־מעבר של הבראה, אלא גם מעבר לה, כתופעת קבע בחיינו. השאלה היא אם אנחנו הולכים ומוותרים, עם שאר הדברים שהיו־לנו ואינם־עוד, גם על השאיפה ליצור חברה שיש בה אחריות הדדית ודאגה לצורכי החלש והנצרך?

היו אצלנו במרוצת השנים ויכוחים קשים בשאלות של סוציאליזם וליברליזם, בשאלות של חברה מתוקנת הדואגת לעניים, כנגד חברה שיש בה משחק חופשי של כוחות המשק. היו שרצו בגן עדן חברתי לאלתר, היו שראו בו אידיאל, שאולי אינו אפשרי עדיין אבל הוא יעמוד לנגד עינינו כשאיפה שאין להסתלק ממנה. היו מעשים לכאן ולכאן; היו התקדמויות בכיוון של יצירת יותר צדק ושוויון, אך גם נסיגות היו. עשינו קצת מעבר למה שיכולנו להרשות לעצמנו, ובקצת תחומים עשינו הרבה פחות ממה שחברה אנושית חייבת לעשות.

אפשר לסכם ולומר, שהיינו מדינת־סעד השרויה בלבטים מתמידים ואינה יכולה להחליט מה היא חייבת לתת ומה לא, ולפיכך היא עוסקת קצת באקספרימנטים, ומטפחת שיטה ושבה ונוטשת אותה; ואולי צריך לומר אחרת: שהיינו חברה המכירה בעקרון, שהעני זכאי לתבוע עזרה מן הכלל, אבל עדיין לא הגענו להחלטות סופיות בשאלה מה כן מגיע לו ומה לא.

גם אלה שסברו, שאולי אנחנו שאפתנים מדי בתחום הדאגה הסוציאלית, ואולי אנחנו מעמיסים על עלות הייצור שלנו נטל כבד מדי של תשלומים סוציאליים, היו עם זאת גאים על עצם העובדה, שאצלנו אין רעב של ממש, ואין אנשים שאין להם קורת־גג, ואדם הנופל למשכב קיומו אינו נהרס בשל כך והוא זכאי לקבל טיפול ואפילו אינו יכול לשלם את מחירו מכיסו הדל.

השיטה לא היתה טובה. היו בה חללים רבים מדי. הדאגה לזקן, למשל, היתה חלקית בלבד ולקויה מאוד. הסעד נוצל לרעה במקרים רבים והוא עודד פשיטת־יד וריפה את רצון העבודה. שיטת הסובסידיות, שממנה נהנה העשיר כמו העני, ודאי שלא היתה טובה. הביטוח הלאומי נראה בעיני רבים יקר מדי וגם לא יעיל די הצורך. והביטוח מפני אבטלה עודד מידה לא קטנה של ברדנות בשוק התעסוקה, עם ביקושים שאי־אפשר למלא אותם ויחסנים שלא כל תעסוקה נאה בעיניהם.

אך אם השיטה לא היתה מושלמת, השאיפה טובה היתה. השאיפה היתה שלא יהיה אדם רעב ללחם בארץ של יהודים, ולא יהיה ילד ללא ארוחה חמה, ולא יהיה תלמיד ללא חינוך ראוי, ולא יהיו אומללים מופקרים להתעללות הגורל.

אנחנו עשינו בתחום זה יותר מהרבה מדינות עשירות בעולם. היה לנו יותר ביטוח רפואי משיש לאמריקנים, יותר ביטוח מפני אבטלה, ויותר בטחון, שאדם מוכה־גורל יהיה לו לאן לפנות ואל מי לשאת עיניו.

ועיקר כל העיקרים, ידענו שהמסורות היהודיות העתיקות של רחמים ועזרה הדדית, של גלגול האחריות לרווחתו של היחיד על כלל הציבור, או על חברות ומוסדות שהוקמו לשם כך, יש להן המשך טבעי במדינת ישראל.

עכשיו אינני בטוח עוד. לפני כמה שבועות הביאה הטלוויזיה אל כל הבתים בישראל את התמונות מעוררות הפלצות של טלטול זקנים חולים ותשושים ממוסד לבית־חולים וחוזר חלילה, במסגרת של מחאה ומאבק על התמיכה הממשלתית במוסדות סיעוד לזקנים. היו בתמונות ההן הלם וזעזוע לאנשים רבים. הן העידו על ביזוי עמוק של כבוד האדם. אותה אומה, שנצטוותה לכבד אב ואם ולהדר פני זקן, ראתה פתאום לנגד עיניה גילוי טראגי ומדכא של זלזול בזקנים, הפקרתם על־ידי בנים, על־ידי המוסדות שבידיהם הופקדו, על־ידי הממשלה, שאמורה היתה לשאת באחריות לשארית קיומם. הכל התנערו מן החובה. הכל התעלמו מן היסורים של אנשים, שאפילו הכוח לצעוק חמס לא נותר בהם עוד.

אכן, יש לטלוויזיה כוח רב. היא יכולה להביא זעקה אילמת כזאת אל כל הטרקלינים ברחבי הארץ. היא יכולה לעורר רגשי אשם, המקיפים את החברה כולה. היא יכולה לעורר את התמיהה בלב אנשים צעירים, אם גם להם צפויה זיקנה מנוולת כזאת. אם גם הם יינטשו כך. יופקרו כך לשרירות־לב מוסדית בארץ, שבה שער המטבע הוא יציב אך שער הרחמים נעול.

ואולם יש לה, לטלוויזיה, כוח גם מעבר לזה. היא יכולה לזעזע. אבל היא גם יכולה להשגיר תמונות כאלה ולעשותן עניין שחיים אתו, שמסתגלים אליו, שמשלימים אתו. היא יכולה להגביר רגישות. אך גם לטפח אדישות. וזעזוע, ככל שהוא הולך ונשנה, השפעתו מתמעטת.

היום – זקנים שאין להם עוד נפש חיה בעולם, לא בנים, לא מגינים, לא ארגון, לא בית־אבות ולא ממשלה. ומחר – חולים המתים מפני שאין תקציב. אין תרופות. אין מורקים, ואין יודע סדר עדיפויות נכון בהן. ומחרתיים – הילד או הילדה, שרק ניתוח השתלה באמריקה יכול להציל את חייהם. אבל כל הרבנים שבארץ, וקופת־חולים, והממשלה, כולם יחד אינם יכולים להמציא את הכסף הדרוש כדי להחיות נפש תמימה אחת.

אני חושש, שאנחנו נכנסים לעידן של קשיחות־לב ואטימות רגשות – עידן שבו רואים את הדברים האלה, שומעים את הגניחות ואת המחאות, רואים את הראש בעיני האומללים מוכי־הגורל – ומסבים לארוחת־ערב שיגרתית. שהרי לעזור על־ידי הינזרות ממטעמים אי־אפשר ולהשפיע על מדיניות הממשלה או על סדר הקדימויות שלה אפשר בקושי אחת לארבע שנים, בעת בחירות לכנסת. מה, אם כן, יעשה אדם שלבו כבד עליו ולעזור אינו יכול? הוא פשוט ממשיך בשלו, קצת מזועזע ומאוד חסר־אונים.

אני רוצה במשק בריא ואני מצדד בכל האמצעים הדרושים כדי להגיע אליו. אבל אינני מאמין, שאת המשק הבריא הזה אפשר לכונן בדרך של החלאת נפש האומה וקיהוי מצפונה.

אנחנו עדיין נוהגים בתחומים רבים מדי כאילו הכל כשורה. שרים עוד נוסעים לחו"ל, עם פמליות פחות או יותר גדולות. בעלי היחוס עדיין מקבלים טיפול רפואי חינם ללא הגבלה, בבית ובחוץ. עדיין יש כסף בשביל סגני שרים. הכספים אולי למפלגות ולעסקניהן. אך בוודאי שלא למדינה ולציבור תושביה.

אינני מאמין בטענה, שבשביל הדברים האלה מוכרח להימצא כסף, מפני שהאיזון מחייב, או מפני שתנאי העבודה אינם ניתנים לשינוי. האיזון הוא אולי מושג מקודש, וגם תנאי עבודה הם פרה קדושה.

אבל חיי אדם וכבוד האדם חשובים מכל צורך קואליציוני ומכל זכות־של־חזקה. ואי־אפשר לקיים את מותרות הצרכים הפוליטיים ואת הזכויות היתרות של המיוחסים, כאשר אין בשביל השמירה על חיי אדם ובשביל ביעורה של חרפת הרעב מחוצותינו.

צריך להחליט אם יש או אין. ואם אומנם אין, הפריווילגיות הן שצריכות להתבטל תחילה – לא זכותו של האדם לחיים ולטיפול רפואי אנושי.

هكذا من الاصل

חיל הים בשיתוף עם פיקוד גדנ"ע
פותחים בקיץ 1986
קורס גדנ"ע צלילה
נתוני קבלה: 1. נערים (בנים) בוגרי כתות י"א
2. סוג בריאות גבוה ללא מגבלות ראיה.
פרטים והרשמה בד.צ. 01010 – גדנ"ע צלילה

אל: ד.צ. 01010 צה"ל — מ. 6.12.85
נא לשלוח לי פרטים נוספים בקשר לקורס גדנ"ע צלילה.
שמי ______
כתובתי ______
מיקוד ______
גזור ושלח

סיור בביה"ס הטכני של חיל האוויר
הורים המעוניינים בפרטים על אפשרויות הלימוד של ילדיהם (מגיל 15 ומעלה – בנים ובנות) בוגרי ט', י', י"א בבית הספר הטכני של חיל האוויר בחיפה מוזמנים (בלוויית ילדיהם) לביקור בתחומי בית הספר הטכני

ביום שני, 9 בדצמבר 1985
בביקור זה יסיירו ההורים במתקני בית הספר, בכיתות, מעבדות ומגודים ויעמדו מקרוב על תנאי הלימודים, שיטות ההדרכה ואורח החיים של השוחרים. במסגרת הסיור יקבלו ההורים הסברים מסגל מדריכי בית הספר הטכני על מגמות הלימוד החדשות.

אוטובוסים יעמדו לרשות המבקרים בסיבוב וולקן. לסיבוב וולקן ניתן להגיע בקווי האוטובוסים הבאים: 51, 52, 57, 59, 62, 63, החל משעה 8.30 בבקר ועד 14.00. מסיבוב וולקן ייצא אוטובוס כל רבע שעה. רכבת אקספרס היוצאת מתל-אביב לחיפה בשעה 8.00 בלבד תעצור בשער בית-הספר.

שימו לב! גם בוגרי י"א יכולים להצטרף לביה"ס הטכני של חיל האוויר במסלול החד-שנתי.
פרטים והרשמה לביה"ס – בכל לשכות הגיוס ובד.צ. 02348 א"ש.

מישלב ערב להצלחתך
מישלב *מכון ישראלי להשכלה בפיקוח משרד החינוך והתרבות*

רשת בתי ספר למבוגרים ללימודי בגרות

תל-אביב, כיתות ערב ובוקר, רח' ויצמן 53 ת"א טל. 263185-9.
חולון – בי"ס רביבים, רח' השומר 21, בשעות 19 – 17.
ראשון לציון – רח' הפרדס הראשון מספר 3, בשעות 19 – 17 א' ג' ה'.
רעננה – במועצת הפועלים, רח' א. יפה 4, א' ב' ד' 19 – 17.
כרמיאל – במועצת הפועלים – אצל רכז התרבות.
בית שאן – במועצת הפועלים אצל רכז התרבות.
צפת – בשלוחת אוניברסיטת בר-אילן
נצרת – בבי"ס חטיבת הביניים שיכון ג'

החלה ההרשמה!

מרכז מישלב: ת"א, רח' ויצמן 53, טל. 263185-9

עכשיו הסיכוי שלך להצליח גדול יותר.

בגרות ערב.
הגמנסיה הרצליה והמכללה למינהל מכינות אותך לבחינות.

היום מצליחים רק 25% מן הניגשים לבחינות הבגרות בלימודי ערב.
זהו המצב איתו צריך להתמודד "אביב" – בית הספר החדש שהקימו המכללה למינהל והגמנסיה העברית "הרצליה".
צוות המורים של "אביב", בראשות ד"ר כרמי יוגב, יונבסס על מורי הגמנסיה כשלצידם מורים מעולים מבתי ספר אחרים.
שיטת הלימוד מבטיחה לכל תלמיד תשומת לב אישית ורצינית. תלמידים מתקשים יקבלו שעורי תגבור מיוחדים ללא תשלום נוסף.
תנאי התשלום נוחים.

ההרשמה החלה
ימים א'-ה' בשעות 00.09-00.20. יום ו' בשעות 00.09-00.13
במנהל "אביב" יעמוד לרשות הנרשמים
בימים א'-ה' בשעות 00.18-00.20

שורה מאיר & שקולניק

אביב
מוסד להשכלה בלימודי ערב
רח' דובנוב 106, תל-אביב 62191. ת.ד. 16142 ת"א 61161. 70. טל. 4–263111-03
המכללה למינהל מיסודה של הסתדרות הפקידים · הגמנסיה העברית "הרצליה" גאה

בס"ד

מכללה ירושלים לבנות
הזמנה לבוגרות המכללה
הנכן מוזמנות בזה ליום עיון לבוגרות המכללה שיתקיים אי"ה ביום רביעי ד' חנוכה כ"ח כסלו תשמ"ו (11.12.85) בקמפוס המכללה בבית וגן.

תכנית היום:
10.00 דברי פתיחה – הרב יהודה קופרמן
10.30 שעור בתנ"ך – הרב רפאל אייזנברג
11.30 שעור במחשבה – הרב דניאל אפשטיין
12.20 הפסקת אוכל
13.00 שעור במדרש – הרב גרשון קיציס
14.00 שעור בעניני חנוכה – הרב יואל ברנון
השעורים מתקיימים בבית הכנסת שבספריית המכללה.

בברכת חנוכה שמח
הנהלת המכללה

אוניברסיטת חיפה
מינהל התלמידים
מזכירות ההרשמה וקבלת תלמידים

נפתחת ההרשמה למועמדים חדשים לסמסטר ב' לשנה"ל תשמ"ו (1985/6)
ההרשמה תחל ביום ג' 10.12.85
ותסתיים ביום ו' 20.12.85

מתקבלות בקשות ללימודי התואר הראשון, השני, השלישי ולימודי תעודה.
ללימודי התואר הראשון רשאים להרשם רק מועמדים בעלי תעודת בגרות מלאה הפטורים מן הבחינה הפסיכומטרית או שעמדו בה החל משנה"ל תשמ"ד; וכן מועמדים שעמדו בבדיקה בעברית (אם תוייבו בה).
בדבר רשימת החוגים הפתוחים, בחינות חוגיות ופרטים נוספים נא לפנות למזכירות ההרשמה וקבלת תלמידים טלפון 240324,5,6-04 או, בשעות הקבלה בין 11.00–13.00 בימים א'–ה' בבנין ראשי חדר 776.
מדריך לנרשמים
"מדריך לנרשמים" וטפסי הרשמה ניתן לרכוש בחנות הספרים סטימצקי (באוניברסיטה בלבד).
מועמדים לתואר שני ושלישי מתבקשים לרכוש את המעטפה אשר עליה יצויין מ.א. באדום.

התנועה למען ארץ ישראל טובה · מערכת מעריב · אל-על

מבצע לאימוץ חיילים בודדים
התנועה למען ארץ ישראל טובה, מערכת "מעריב" וחברת אל-על, מקיימים מבצע לאימוץ וארוח חיילים בודדים שהוריהם מתגוררים בחו"ל או חיילים חסרי מסגרת משפחתית. קצינת אימוץ של צה"ל תפגיש את המשפחות המתנדבות עם החיילים הבודדים.
המעונינים לאמץ חיילים בודדים ולתת להם בית חם, מתבקשים לפנות בהקדם למרכז התנועה למען ארץ ישראל טובה, ת.ד. 7300 – חיפה.

מרכז התנועה למען
ארץ ישראל טובה
ת.ד. 7300 – חיפה

לכל המעונינים בגיור
ברית ידידי הגר הסייע, במידע ובהדרכה, ללא כל תשלום, לפונים אליה.
בת"א, ת.ד. 3333, 61 032, טל. 225853, 479786. בנתניה, ת.ד. 1172, 42 112, טל. 053-24110. בבאר-שבע, ת.ד. 2018, 84 120, טל. 057-78787.

מדריך להנהלת חשבונות
חשוב למתחילים בלימודי הנהח"ש מול תכניות לימודים ומערכי בחינות.
פרסים על אפשרויות לימוד בכל הארץ

חינם 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 373069-03, 228645, 221933-02, 865501-04 וגם בלילות ובשבתות מסור את שמך, כתובתך ומספר הטלפון ותקבל לביתך מדריך להנהח"ש – חינם.

גזור ושלח
לכבוד
מכון ישראלי למינהל
ת.ד. 29126 לשכר 23 ת"א – מיקוד 61291
אבקשכם לשלוח אלי
חינם – מדריך ללימודי הנהח"ש
כתובת ______
שם ______
טל' ______

מכון שי
נפתחים קורסים
הנהלת חשבונות
סוגים 2+1, 3 הנהח"ש
ממוחשבת ★ קורס חשבי
שכר חינם ★ פתיחה 18.12.85
חשבי שכר פתיחה 31.12.85
פרטים והרשמה: דיזנגוף 186 ת"א (במבנה הגמנסיה הרצליה) טל. 263116-03 בשעות 20.00-16.00

כתיבה במכונה
בבי"ס למסחר
"רימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 85

מועדון מטיילי מעריב
★ מנצ'סטר יונייטד – ארסנל
★ צ'לסי – טוטנהאם
★ סאותהמפטון – נוטינגהם פורסט
★ אברטון – מנצ'סטר יונייטד

אלה הם ארבעת המשחקים המלהיבים שאותם תראו במסגרת התכנית הבלעדית לקוראי "מעריב":
חגיגה של כדורגל בלונדון
ביצוע: "אופיר טורס"
היציאה: 19.12
פרטים: "מועדון מטיילי מעריב", מערכת מעריב, טל. 439207-03

בוא ללמוד חשבונאות ומינהל ברצינות, באמינות, בהצלחה.
גינת
בי"ס ציבורי עם מיטב המרצים והמורים

הנהלת חשבונות
בפיקוח משרד העבודה
★ סוגים 2, 1 קורס בוקר – פתיחה: 16/12
קורס ערב – פתיחה: 31/12
★ סוג 3 פתיחה: 31/12

הנה"ח ממוחשבת
★ הכרת מערכת המחשב והרכיביה
★ עקרונות הנה"ח ממוחשבת
★ עבודה מעשית וסדנא פתיחה: 29/12

תל-אביב, רח' בן-זכאי 6 (פינת אחד העם 35)
טל: 290775-03
המכללה למינהל מיסודה של הסתדרות הפקידים
נתיב פתוח – לעתיד בטוח

קורס לעתונאות ויחסי ציבור
ההרשמה נמשכת
פתיחת הלימודים: 25.12.85
פרטים מלאים:
בית הספר לעתונאות
בבית ציוני אמריקה
אבן גבירול 26 תל-אביב
כל יום בין השעות: 13.00–9.00 לפנה"צ
7.00–5.00 אחה"צ
טלפון: 265870-03
גזור ושמור

קופת חולים הכללית · המרכז הרפואי "סורוקה" · אוניברסיטת בן-גוריון בנגב · בי"ס רקנאטי
מודיעות על פתיחת קורס מיילדות לאחיות מוסמכות
הקורס ייערך בבאר-שבע בביה"ס למקצועות בריאות קהילתיים ע"ש רקנאטי. ההרשמה עד ה-31.12.85
המועמדות יכולות לפנות בכתב או טלפונית למס' 660654-057, 39935-057.

מועדון צרכנים
לקוראי **מעריב**
קנה בבתי העסק המתפרסמים במדור "מועדון הצרכנים" מדי יום רביעי במוסף "סגנון" ותזכה בפרס ללא הגרלה
על כל קניה בסך 25 שקלים חדשים תקבל עט כדורי חינם!
על כל קניה בסך 50 שקלים חדשים תקבל כרטיס קולנוע חינם!
על כל קניה בסך 150 שקלים חדשים תקבל ארוחה זוגית חינם!
על כל קניה בסך 750 שקלים חדשים תקבל משחק מחשב חינם!
על כל קניה בסך 2000 שקלים חדשים תקבל תנור חימום חשמלי!

חידון פרסים
1. לאיזה בית עסק שייך טלפון מס' 284389
2. לאיזה בית עסק שייך טלפון מס' 623619
את התשובות נא לשלוח לתב' נרי קאר"ד דיזנגוף סנטר 510 ע"ג גלויות בלבד

פרס ראשון: מתנת פוטו ברא
הרוא"ה 3 רמת גן טל. 720844

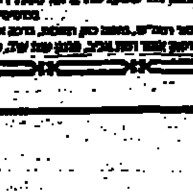

מלסקופ

זריצקי

זקן ציירי ישראל. בוודאי אחד ממתוי הדרך באמנות הישראלית, אבי המפשט הלירי בארץ, ממקימי "אופקים חדשים", חלוץ בציורו וגם מי שהלך בעקבות הגדולים בציוריו האחרונים: פיקאסו, מאטיס ואחרים. השבוע הרבא למנוחות עולם יוסף זריצקי. הוא ייזכר מאוד, בלי ספק.
בצילום: מעבודותיו בשנות ה־20, פורטרט של רעייתו

מאיר ויזלטיר

מחזה־קולות בחמישה רצפים
ביצוע בכורה: קול המוסיקה; שבת 7.12.85
במאי: עדן בניאל; מוסיקה: אלדד לידור
משתתפים: מקהלה – מקהלת קמראן; סולן־מקהלה – דני ליטמן;
פילוקטטס – אשר צרפתי; פירוס – אודי שהר;
אודיסאוס – מיכאל השבראק; היומרס – א. סלקמר

מתוך פיתויו של פילוקטטס

קטע מתוך רצף מס' 1

סולן: המלחמה האחרונה מול טרויה הבצורה
קשה היתה מכל המלחמות שבעבר
רבים מדי נפלו, גדולים מדי נפלו
טובי הזונים עכשיו שוכבי עפר.

מקהלה: אכילס הגדול, מראה פניו בלבד
הניס גדודים, המס לב גיבורים
אמרו שהאלים הוסנוהו מפגיעה
ואין עליו מורא כלי־מלחמה

סולן: אבל כל זה היה ולא יחזור
אכילס הגדול מוטל בבור
כי גם אותו הרג חץ המירמה
של פריס, שנורה מן החומה.

מקהלה: נמאס לשבת שנים מול החומות
הבוגדניות של טרויה הבצורה
על־פי מספר שנותינו עודנו צעירים
אבל הנשמה כבר נקבה כמו מסרה.

שכלנו לזקנים, שכלנו מפקדים
מצב קשה שורר עכשיו במחנה יוון
היינו יהירים מדי, עכשיו המבוכה
גוזלת את שנתנו בלילות

קול א': בני גילנו מפקדים עכשיו עלינו

קול ב': אנחנו אנשיו של פירוס, בנו של אכילס

קול א': (בלחש מהיר): בחור אמיץ, בחור נלבב
אך האפשר לסמוך עליו?

פירוס: די עם זימרת הנכאים הזאת!
אתם פורטים על העצב ומיבבים
כאילו כבר זרקו אותנו הטרויאנים לים.
סליחה, אבל מזימת הברברים האלה עדיין לא צלחה בידם.
הם הפתיעו אותנו – נכון. הם שלחו אש בספינותינו –
גם זה נכון. אבל הרשו לי להזכיר למי ששכח:
עדיין כוחותינו חונים פחות או יותר במקום שחנו,
מול חומותיה של טרויה.
אנחנו יושבים על אדמתם, מאיימים על עירם.
אנחנו הצרים, לא הנצורים.
דמנו הוקז, אבל כוחנו עמנו.
נכון – גם אני, כמו כולנו, חשבתי
כי אכילס אבי מחוסן מפגיעה,
וכאשר בו לסכנה, בו למוות, האמנתי,
כי הוא יודע מה הוא עושה.
והנה התברר לנו שאפילו אכילס הוא בן־תמותה.
כולנו בני־תמותה. אבל הרשו נא לי להזכירכם.
כי גם הטרויאנים סבלו אבידות אבדות נוראות,
הדף הנסיבות המיוחדות והאלים שהתייצבו לצידם, ומי יודע
אלמלא התערבותם של האלים ברגע המכריע
אולי היינו נוחלים ניצחון שלם ומוחץ,
היינו משיגים את כל יעדינו.

סולן: פירוס, אתה מגלה אומץ־לב מרשים בהחלט
כראוי לבנו של אכילס.

מקהלה: כולנו מתרשמים.

סולן: אבל גם שוכני־העפר, אכילס, איאכס, פטרוקלוס,
כולם עד־אחד היו אמיצי לב.

מקהלה: ואנו בטוחנו בהם.

סולן: שנתנו בלילות לא נדדה, הרי ידענו:
בשעת הצורך יתנער אכילס,
יפיל מאה מימינו ומאה משמאלו.
התברר שדי בפגיעה מדוייקת אחת, ואין אכילס.

מקהלה: זאת לא הבאנו בחשבון.

סולן: פתאום למדנו
כי הספינות ההדורות שלנו עשויות קרשים של עץ,
ואם מבעירים אותן, הן בוערות. שמנו מבטחנו
בעוז־הנפש ובתושיה של הלוחם היווני המעולה.
אבל מטר חצים אינסופי מאחורי החומה
בא והעמיד את עליונותנו בסימן שאלה.

פירוס: לא אמרתי שאין לשאול שאלות.
יש לשאול שאלות, ויש למצוא להן תשובות.
לא ליבב, להפיק לקחים.

אתם מקוננים, נותנים לעצמכם פורקן רגשי,
ובינתיים שכחתם מהי מטרת ההפלגה שלנו ברגע זה.
אתם מיללים על מטר חצים אינסופי, אבל אנחנו
כבר חושבים על המערכה הבאה. נכון, זילזלנו
בעוצמה הבליסטית של חיצים וקשתות.
סמכנו יותר מדי על הכריסמה, על האלתור,
על התושיה של המפקד והלוחם בשטח.
אבל עכשיו נקים כוח בליסטי משוכלל, ולשם כך
נחזיר לשורותינו מפקדים ותיקים ומנוסים,
אשר בעבר נדחקו רגליהם בלא צדק.
הרשו לי להזכירכם, ספינה זו מפליגה לאי למנוס
אשר בו יושב פילוקטטס, המומחה הבליסטי מספר אחד –
בידיו קשתו של הרקולס, אשר לא תחטיא לעולם.
עוול גדול נעשה לאיש בעבר. אנשים בעלי כריסמה,
אודיסאוס ואגממנון ואחרים, זילזלו ברעיונותיו,
סבורים היו שיסתדרו גם בלעדיו.
עכשיו נפתח דף חדש, נבקש את סליחתו ונפייס אותו.
בעזרת המומחיות שלו ואומץ לב והקרבה

של צעירים כמוני וכמוכם
נשקם את צבאנו ונקדם את פני העתיד.

סולן: פירוס, דבריך נשמעים לי שקולים ומעודדים

מקהלה: פירוס, דבריך שקולים ומעודדים
בום בום־בום בום־בום
סלח לנו אם הגזמנו קצת בקיטורים
בום בום־בום בום־בום

אנחנו בסך־הכל סוראים
בום בום־בום בום־בום
אוי לנו אם לא נבטח במפקדים.

אפל הים, וכבד גלים
אל למנוס האי השומם מפליגים
אנחנו ספנים יוונים
אנשיו של פירוס, בנו של אכילס

ראובן קשאני

במה מדליקין?

בקהילות רבות נוהגים להדליק נרות חנוכה, אך ורק משמן זית, ולא נרות שעווה. והטעם, כי בבית המקדש הדליקו פתילות בשמן, ונס חנוכה קרה עם פך שמן קטן, שלא נטמא על ידי היוונים. המהדרים במצווה, משתמשים אך ורק בשמן זית, שהיה תלוי בסוכה וקבל קדושת "שבעת אושפיזין עילאין קדישין".
בתימן הכינו הנשים את הפתילות לנרות השמן מפשתים או מצמר גפן, וכאיזמיר מסיכים שעטפו את האתרוג, משום קדושה שקבלו מארבעת המינים בשבעת ימי החג. באלו קהילות שהדליקו בכיפור נרות שעווה גדולים, נהגו שמשי בית הכנסת, לאסוף את שיירי הנרות והכינו מהם נרות לחנוכה לשם הידור המצווה. באלו מקומות הכינו משיירי נרות חנוכה, נרות "כל חמירא", לבדיקת החמץ בליל הארבעה־עשר לפני חג הפסח.

ויקריבו הנשאים את חנכת המזבח ביום המשח אתו ויקריבו הנשיאם את קרבנם לפני המזבח:

ויאמר יהוה אל משה נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום יקריבו את קרבנם לחנכת המזבח

במה מדליקין ובמה אין מדליקין?

לפני למעלה מ־300 שנה כתב המקובל ר' אברהם אזולאי, יליד פאס שבמרוקו (1643־1750) בספרו "חסד לאברהם", הדן ביסוד תורת הקבלה לפי משה קורדובירו, באלו כלים ניתן להדליק נר חנוכה, נר לכל יום, בעזרת נר נוסף, השמש. הוא קבע סדר עדיפות וחשיבות לקיום מצוות ההדלקה בשמונת ימי חנוכה, כך: "דע שט"ז מיני כלים ראויים לנר חנוכה להדלקה... משום "זה אלי ואנוהו". הא' – כלי זהב, הב' – כלי כסף, ג' – נחושת קלל דומה לזהב, ד' – נחושת אדום, ה' – של ברזל, ו' – של בדיל, ז' – עופרת, ח' – כלי זכוכית, ט' – כלי עץ, י' – כלי עצם, י"א – כלי חרס מצופה, י"ב – כלי חרס בלתי מצופה ושצריך שיהיה חדש, י"ג – קליפת רימון, י"ד – קליפת אגוז הגדי, ט"ו – קליפת האלון, ואלו קליפות צריך לעשותם כלי כמו כף מאזניים... אבל קליפות בצלים וביצים וכיוצא אינם ראויים להדלקה וכל הט"ז כלים הנזכרים, שאינם יכולים לעמוד מאליו בלא סמיכה אינן ראויין לנר חנוכה".
אך מאז דברי הרב אזולאי, נוספו עשרות מיני חומרים חדשים, שמהם מתקינים חנוכיות בעיצובים ובעיטורים מגוונים בכל עדות ישראל.
בדרך כלל טורחות הנשים בכל הקשור בהדלקה, ובהכנת פתילות והסכת הנרות. הן אף נמנעות מעשיית מלאכה בזמן שהנרות דולקים, מן הטעם ש"אף הן היו באותו הנס". על פי המסורת, היתה דבורה הנביאה, טווה פתילים למקום המקדש שנמצא בשילה.
סגולות שיירי השמנים והפתילות
בתימן נהגו לשמור על שיירי הפתילות ואת יתרת השמנים שמרו בצנצנת לרפואה ושמירה מפני עין הרע.
בקורדיסטאן, שמשו שיירי השמן לטיפול בילדים חולים. נשים הרות מרחו עצמן משמן החנוכיה, ועקרות האמינו בסגולתו לשמירת פרי בטן. בצפון אפריקה שרפו את הפתילות ומן הפיח הכינו סם מרפא לרפוי עיני ילדים ואמרו "מאור החנוכה ישמור את עיני הרך הנולד". כן נהגו להשליך אל תוך מדורה את שיירי השמן והפתילות של נרות חנוכה. באחרון של חנוכה, משום ש"אסור להשתמש בהם, אלא לראותם בלבד". השריפה היתה מלווה בשירה ובריקודים, ולמדורה זרקו גם חפצים ובגדים להרבות שמחה.
חכמינו מצאו קשר בין כד־השמן, שמצאו החשמונאים בבית המקדש ובין אותו פך קטן, ששכח יעקב אבינו בשובו לארץ כנען. בספר בראשית (פרק ל') נאמר: "ויותר יעקב לבדו", ועל כך נאמר, שיעקב שכח פך קטן, "ואני אשלם לבניך בפך קטן לבני החשמונאים". עוד נאמר במקורות: אותו שמן שיצק יעקב על האבן ששם למראשותיו – נעשו בו הרבה שימושים: נמשחו בו כלי המשכן וכלי בית המקדש, מלכים נמשחו בו, ועוד שמור השמן הזה לעתיד לבוא, כאשר תגיע הגאולה השלמה.

מעות חנוכה

בכמה מקהילות ישראל היה מנהג קבוע בתקנות העדה לערוך בחנוכה מגבית כסף לטובת בני עניים, חינוכם בתלמוד תורה וכן לתמיכה במעוטי יכולת ונצרכי העדה.
באילו ערים באשכנז היו מפילים גורלות בין העשירים כדי לקבוע מי ומי יארח בביתו בני־עניים במשך השנה.
בתורכיה חילקו גבאי העדה, ושמשי בתי הכנסת לביבות חנוכה. בתמורה קבלו הפרנסים מעות חנוכה וחילקום לעניים. באלו מקומות היו שולחים בימי חנוכה דורונות לתלמידי חכמים ומלמדי תינוקות, ולזקנים בבתי מחסה.

מנהג חסידים ראשונים

בספר "חמדת ימים" שנתחבר על ידי המקובל ר' בנימין הלוי מצפת (נדפס באזמיר תצ"ב – 1732) נאמר, שמנהג "חסידים ראשונים היה לבטל תלמוד תורה בשמונה ימי חנוכה, להתעסק בצרכי התלמידים ותינוקות של בית רבן האביונים, להחזיקם ר' מחסרם אשר יחסר למו לחם לאכול ובגד ללבוש, לבל יצטרכו בשאר הימים להיבטל מפתגמי אורייתא... גם להטיל חלשים (גורלות) על עשירי העם. מי ומי יהיו מחזיקים על שולחנם בחודי תמי תופסי התורה כאחד מבני ביתם... ואני עם מורי היינו יוצאים יום יום מן ימי חנוכה לחזור על כל איש ממכרינו לגבות מהם להחזיק ידי הלומדים בתורה יראי ה' וחושבי שמו... ומזה הטעם נתפשט המנהג בכמה מקומות שהתינוקות מוליכים מעות לרבן בחנוכה עם יתר מנות" (שם, ח"ב, עמ' פ"ג).

■ עריכת המוסף: משה בן־שאול

هكذا من الأصل

גיוס
קורס לעתונאות ויחסי ציבור
בית הספר לעתונאות
מודיעות על פתיחת קורס מיילדות לאחיות מוסמכות
מעריב
הזה בבתי העסק המתפרסמים במדור הצרכני
מדי יום רביעי במוסף יום
ותזכה בפרס ללא הגרלה
חידון פרסים

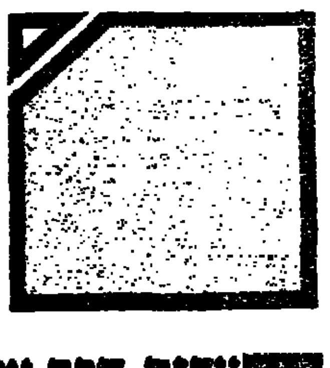

עדות חקר עיון

■ **מאלשגדרה לציון**

אברהם עובדיה/ נתיבות תימן וציון/ זכרונות/ עורך: יוסף טובי/הוצ' אפיקים ת"א, תשמ"ה 1985, 236 עמ'.

כפר אלשגאדרה הנמצא במערב תימן הוא הכפר האחרון, אחריו אין ישוב יהודי, כי הוא שוכן במדבר תהאמה. הכפר שוכן בצלע הר הנקרא "ג'וף אלחאמר" (גוף החמור), כיוון שמבנהו הטבעי דומה לגוף החמור. בתי הערבים נמצאים מעל לבתי היהודים. אל שכונת היהודים מובילות שתי דרכים...

כך פותח אברהם עובדיה את סיפורו האוטוביאוגראפי. בכפר זה נולד. אביו קרוב היה למלוכה, אך המעשקות היו רבות. עובדיה מספר על נדודים ובריחות, על הליכה ברגל (אגב, תיאור מופלא) לאורך מסילת הרכבת מתימן לעדן. על גילוי ראשוני של המכונה המעופפת היא האווירון.

רבים (ומצטברים) הספרים שנכתבו על עליות בני תימן ארצה, החל משנת תרמ"ב. אברהם עובדיה עלה ארצה הרבה יותר מאוחר. נדמה לנו, שכבר "הלעיטו" אותנו בסיפורים ואנו יודעי כל.

והנה, לא כך הדבר. ספר זה הוא מיוחד במינו. הוא מלמדנו, דרך הביאוגראפיה, דברים שלא ידענו: נופים מופלאים ופראיים, מערכת יחסים מורכבת שבין היהודים המכובדים ובית המלוכה. ספר תורה מופלא, קהילות נידחות מאוד.

ספרו של עובדיה הוא ספר מושך מאוד, מרתק ממש, ויש בו יותר על הביוגראפיה, ענפים רבים להיתלות בהם: האגדה, הכמיהה, המסתורין. המלאכות שעסקו בהן. הפולקלור. נהניתי וגם למדתי.

■ **חמש בריחות מן המעצר**

יעקב מרידור/ ארוכה הדרך לחרות/ קורות אחד הגולים/ ספרית מעריב/335 עמ'.

תחילתה של הפרשה, הסגרת "הפורשים", כלומר אנשי אצ"ל ולח"י לידי הבריטים. הסגרה, כך מספר בהיסטוריה הארצישראלית, נעשתה על־ידי אנשי ההגנה לשלטונות הבריטיים. מדובר, כמובן, באמצע שנות הארבעים כשהיריבות והמתח בין אירגון המגן של "המוסדות המוסכמים" היא "ההגנה" ובין אירגוני הפורשים היתה בשיאה.

מרידור מכנה את המסגירים לא פחות מאשר: "המנהיגים שלא נרתעו מלמלא באר רצנו אותו תפקיד שמילאו פטן, לאוואל ויתר הקוויזלינגים בצרפת בימי הכיבוש הנאצי".

ההיסטוריה, כמובן, שינתה את פני הדברים וכיום יושבים אנשי ההגנה ואנשי אצ"ל בממשלה אחת. לח"י כידוע הצמיחה אנשי ימין קיצוניים ואף אנשי שמאל קיצוניים לא פחות.

ספרו של יעקב מרידור, מי שבסופו של דבר היה סגנו של בגין באצ"ל, מי שהיה ח"כ וגם נתמנה להיות שר לתיאום ותכנון כלכלי, הופיע עתה במהדורה מחודשת. בפברואר 1945 נעצר מרידור על־ידי הבריטים והוגלה לאפריקה. מרידור, איש לוחם, הנהיג משך שלוש שנים חמש בריחות ממחנות המעצר הבריטיים בהם "בילה" לא מעט. האחרונה בהן הביאה אותו לישראל, בשעותיה הראשונות של המדינה.

על המעצרים והבריחות מספר מרידור בספר זה הנקרא כרומן־מתח של ממש.

■ **חגים לכל המשפחה**

ניחוח הדסים/ מבחר סיפורים ושירים לחגים/ ציור: י. אבנר כץ/ עורכת: יונה ספר. עריכה גראפית: מיכל אפרת/ הוצ' הקיבוץ המאוחד תשמ"ה, 1985, 235 עמ'.

אין כאן חלוקה ברורה לילדים, נוער ובוגרים. ובאמת, הרי לפנינו ספר שהוא לכל המשפחה, והוא "שי של סיפורים ושירים לחג". וכיוון שאנו על סף חג החנוכה שהוא גם חג האורים, וגם חג הגבורה, נוכל למצוא כאן קטע מספר המקבים. לקרוא על נשף חנוכה אורזין בעיר העתיקה של אפרים דרי־זהב ולהתבשם מסיפורו של המספר העממי בר־ציון יהושע (הוא אביו של א.ב. יהושע) הכותב על נס פח השמן של האזוג'ה רפול.

וזהי מקראה עם מבחר טוב של סיפורים וקטעי־הווי, מעט שירים, פולקלור. מבחר שסינן היטב את מה שקשור לחגים, חגי ישראל השונים. ומסביבם. גם האווירה, כמובן. גם יהדות, גם ישראליות. גם מסורת, גם טבע ואגדה. החל מראש השנה, באכה פסח, יום העצמאות, ל"ג בעומר וכלה בשבועות.

וכשמה של המקראה הזאת – ניחוח הדסים – עולה ממנה ניחוח של טריות, של דברים שסוננו כהלכה, ונוספו להם איוריו הפשוטים והמסכיים של מאיר מצליח הוא אבנר כץ

באמת, לכל המשפחה. למתנה. כספר עזר. מה שאתם רוצים.

סיפורת

■ **מאן – רומן המשפחה**

תומאס מאן/ בית בודנברוק/ חלקים א' וב'/ תירגמה מגרמנית והוסיפה אחרית דבר נילי מירסקי/ עם עובד, ספריה לעם, 1985, 967 עמ'.

למעלה מ־50 שנה עברו מאז תירגם המשורר מרדכי טמקין את בודנברוק לתומאס מאן לעברית. 30 שנה לערך מאז הופעתו.

בן 25 היה המחבר, יליד ליבק, בכתבו את

הוצאת כתר
עיצוב עטיפה:יעל ליאור

הסאגה הזאת על שקיעתה של משפחה גדולה ונורגנית בגרמניה – ששיכרה הוא המעבר שבין שמרנות לבין מודרניות. הרומן הופיע ב־1901 ומיד זכה לתפוצה גדולה ולהכרה בגדולתו של הסופר. אגב, רומן שני של מאן "טוניו קרגר" הופיע שנתיים לאחר מכן, ואף הוא שבע את מתנות האמיתית של הביקורת.

תרגומו של "בית בודנברוק" מחדש לעברית בידי נילי מירסקי הוא מאורע חשוב בחיי התרגום בארץ. את ה"אחרית דבר" שכתבה והיא מופיעה בסוף החלק השני של "בית בודנברוק" יש ללמוד בבתי־ספר תיכוניים, בה במידה שלומדים שם ספרות כללית שמעבר למאה הי"ט. זו דוגמה מצויינת להבהרת התכנים העיקריים של "בית בודנברוק", שהוא ספר־משפחת, כלומר, בעל כפל־משמעות הוא, "סיפור" כ"סיפור" ובאותה מידה פן משפחתי אוטוביאוגראפי של המספר. לא תימה, איפוא, שפרדריך מאן, דודו של תומאס מאן, זעם מאוד על הופעת הרומן בטענו, שבדמותו ברומן, כריסטיאן בודנברוק ה"לא יצלח", קלקל לו את חייו, הפך אותו לקריקאטורה.

והרשתני לצטט פיסקה מתוך "אחרית דבר" קצרה ותמציתית זו:

בית בודנברוק אמנם נכתב כרומן חברתי. המבקש במודע להצטרף על המסורת הגדולה של הריאליזם האירופי ולפרוץ את גבולותיה של מסורת הכתיבה הגרמנית. ואף־על־פי־כן נדמה לי ש"הרוח הגרמנית", זו הפונה עורף למציאות החברתית ונוטה להסתגר בספירות של אסתטיציזם צרוף, גברה בסופו של דבר על תומאס מאן הצליחה "להתגנב" אל "בית בודנברוק" ולהטביע בו את החותם העמוק מכל".

■ **"נשקו" של קורטאזאר**

חוליו קורטאזאר/נשק סודי/סיפורים/מספרדית:ישעיה אוסטרידן/הוצ' כתר, הספרייה הקטנה (עורכת: ליטורין), 1985, 164 עמ'

חוליו קורטאזאר, מספר ארגנטינאי, יליד בריסל דווקא (1914) שחי בפאריס מאז 1952 ובה מת לפני שנה. הוא בעיני אחד המספרים המרתקים, המיסטיפיקטורים ביותר, שאני מוכן לחזור בכל עת לסיפוריו, למרות שהגבלה הסיפור הקצר, שוב למרבה הצער אינם ב"אופנה". על עטיפת ספרו השני שהופיע בעברית (הראשון היה חיות טרף, באותה הוצאה) נכתב שסימן ההיכר של סיפוריו הוא אופיים הסוריאליסטי־מטאפיזי. זו קביעה כללית ביותר, ככל שניתן להגיד, במעט, על עטיפת ספר.

קסמם האמיתי של הסיפורים הוא יכולת ההתבוננות המדוייקת בפרטים, והעברת התבוננות זו, התבוננות בדמויות, במופעים, בסיפור־מעשה בצורה כל־כך אישית מבחינת מבנה ולאנר, עד כי אותם נשואי ההתבוננות הופכים למשהו שהוא מעבר להם־עצמם, שכאילו הם הדר־גורל, מורכבים מאוד, "נפשיים" מאוד. הזמן שהוא קפוא, כאילו מרחף כחרב באיבנת, לכרות גינונות העלילה.

כך בסיפור על לואיס, הגולה בפאריס ועובד כשרטט במשרד פירסום, המקבל מכתבים מאמו מארגנטינה, שבאחד מהם היא מכנה אחיו בשם אחיו המת. אמצעי כדי לגרום לנו בעין בתה חרדה, מסתורין וקסם. כך בסיפור על גב' פראגסינה שהיא משרתת, הנקלעת לביתה של מאראם רודיי המגדלת כלבים מפונקים ובעריצה אותם, והעלה מעייץ אד תה, ובתם יורשת הערצה זו לחרד הכלבים.

הצד העיקרי של קורטאזאר, אותה זוית ראייה מיוחדת מאוד. השלובה בתפישה האגית שלו את פני הזמן. ואמרתי את המעט האפשרי.

■ **מי ה"בלהה" שהיא אמי?**

שירלי קונרן/ תחרה/ מאנגלית: נורית יהודאי/ ספרי אית, ת"א 1985, 555 עמ'.

אני מודה שלא עלה בכוחי לקרוא את כל 555 עמודיה של הגברת שירלי קונרן, למרות שנראה לי כי תירגומה מאנגלית של נורית יהודאי הוא סביר בהחלט ועיצוב העטיפה של דני רקמן הוא יפהפה. אמנם, הספר עובד על־ידי רשת א.ב.ס.י. לסידרת טלוויזיה, ואמנם הסלוגן המופיע על הכריכה האחורית הוא, בוודאי, ציטוט מאישהו מאמר מריע כי זה "הספר שלימד גברים על נשים וילמד נשים על עצמן", ובכל זאת, זה מה שקוראים בעגה מקובלת "רומן למשרתות", אלא שהוא הרבה יותר מתוחכם ומעודן, ויש בו גם גימיק, יסוד של הפתעה.

רגע, מה אני משמיץ? רבים ימצאו בו נחת הרעש. בשעות של בין־הערביים או בין אמבטיה לטלוויזיה, ולכן, לא נותר לי אלא לצטט את מה שטרח מישהו אחר להביא על העטיפה, לנחיותכם הקוראים:

"ארבע נשים אלגנטיות, מצליחות, בשנת הארבעים לחייהן מוזמנות אל מלון פייר המפואר בניו־יורק לפגישה עם לילי, שחקנית קולנוע מפורסמת, יפהפיה הושנית בעלת כוח ידוע לשימצה, שהספיקה להפוך לאגדה למרות גילה הצעיר. לכל אחת מהארבע סיבה לרחוש לה שנאה וכל אחת מהן נרהמת לפגוש את שלוש האחרות. כידידות ותיקות מתקופת בית־הספר הן חולקות סוד כמוס, העאיים להתפרץ כאשר לילי שואלת לפתע: "מי מכן, כלבות, היא אמי?"

ובכן, גם יסוד של מתח יש כאן. אני יודע. הרצים לדעת, קראו!

שירה

■ **התפעלויות וטראומה**

עוזיאל קאופמן/ מעט מזה/ שירים/ הוצ' הקיבוץ המאוחד תשמ"ו, 31 עמ'.

לפני שנתיים הופיע קובץ שירים ראשון של עוזיאל קאופמן, שהחל לפרסם שירים בגיל מאוחר יחסית. "סגנות עוף בר" שהופיע ב־1983 כבר גילתה לקוראים המתעניינים שירה מסכנית ויהודית.

קובץ שיריו החדש גם הוא הוא צנוע במימדיו. 31 עמודים בסך הכל.

שני "אלמנטים" עיקריים בשירים אלה. האחד, באופן כללי מאוד, הוא יסוד התפעלות והגילוי. נוף טריוויאלי כמו כביש מוצף גשם ממשי (וקאופמן הוא גם צייר) וציור נפשי. כך בשני השירים "מתוך הצפיה" ("גשם הוא אהב גדול של אופרי־חושמל/ ככה יהלך תמים/ בין הברד") ו"בדרך הישנה". כך גם "איש הפונה להר" ועוד. התפעלות הגילוי נוגעים גם בזמן, באורכו ובהתהוותו. "לפעמים ימי", כותב קאופמן בשיר קצרצר "הוא שבע כפילויות/ והלילה – בר שנתרחף".

היסוד השני כאן, בשירתו, היא הפואימה האוטוביאוגראפית שלו "ירכתי צפון" המתרחשת בשנים 1940־1945. פואימה קצרה, מכאיבה (בשל נושאה) ותמציתית בריכוזה. כמה שורות יכולות ללמד יותר מספרים רבים, וזה כוחה של שירה ... השכחתי לאכר/ כשולייה־חצייר/ תמורת גוזי־הלב". או חמש שורות מרוכזות וחזקות אלה: "מתי־ מעט/ את המתים קברנו/ תנסנו ואכים// נקרתי יפה/ רוחות השחימו את פנינו".

■ **אלכסנדר פן ואגודת הסופרים**

בעקבות העלאתה של הצגה בבית ליסין על המשורר אלכסנדר פן, פורסמו בעיתונים שונים רשימות. לפיהן הורחק אלכסנדר פן מאגודת הסופרים העבריים בשל דעותיו הפוליטיות.

אנו חוזרים ומדגישים כי מעולם לא הורחק סופר מאגודתנו – ובכלל זה אלכסנדר פן – בגלל השקפותיו הפוליטיות.

רצ"ב תצלום מכתבו של מזכיר האגודה לשעבר, המשורר אברהם ברוידס ז"ל, אשר נשלח לעיתונים בינואר 1977 ומדבר בעד עצמו.

אנו מקווים, למען כבודו של אלכסנדר פן ז"ל, למען הסרת אשמת שווא זו מאגודתנו, כי תפרסמו את הדברים בעיתונכם.

כך נמסר לעתונות ע"י יו"ר אגודת הסופרים העבריים שולמית לפיד.

■

קטעים ממכתבו של אברהם ברוידס (ינואר 77, מעריב)

"פעמיים העלו על מסך הטלוויזיה את הסרט התעודי על חיי המשורר המנוח אלכסנדר פן ובין היתר הורגש שם כי פן קיבל בשעתו הודעה רישמית בחתימת יעקב פיכמן... שהוא מוצא מתוך רשימת חברי אגודת הסופרים מחמת מגמתו הקומוניסטית.

...במשך כהונתי הממושכת באגודת הסופרים, שלושים ושבע שנים רצופות, לא הוצא חבר מאגודת הסופרים מפני השקפתו הפוליטית. עד מותו היה פן חבר לזכויות וחובות במסגרת הכללית של חברי אגודת הסופרים העבריים בארץ..."

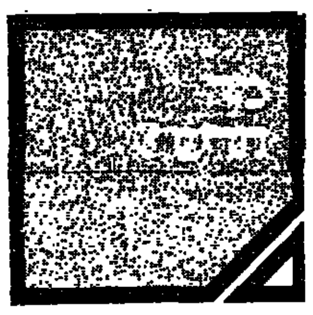

■ **קברט ספרותי מס' 8**

בקברט ספרותי זה, המתקיים בבית הקפה "הספריה" שבבית הסופר בתל־אביב, ביום ג' 10.12 בשעה 21.30 משתתפים הפעם: שולמית אפפל, משה בן־שאול, משה דור, נתן יונתן, אריה סיון. התוכנית האמנותית: דודו לזר (גיטרה). המנחה הוא רוני סומק.

■ **פרס חולון לספרות יפה**

עיריית חולון מודיעה בזאת על חלוקת הפרס העירוני ע"ש קוגל בשנת תשמ"ו. גובה הפרס 350.000 שקלים.

הפרס מיועד ליצירות בתחום הספרות היפה. ועדת השופטים נקבעה ע"י אגודת הסופרים. על קבלת הפרס יכולות להתחרות יצירות מוגמרות של לא פחות מ־2 גליונות דפוס. באים בחשבון גם ספרים שהופיעו לפני כמה שנים. הסופרים והמו"לים המעוניינים מתבקשים להמציא לעיריית חולון, הפרס לספרות יפה, את החיבורים ב־4 עותקים, עד יום ו' כ"ב טבת תשמ"ו, 3.1.86.

■ **דיתה בת אדם**

ספריית פועלים עומדת להוציא בקרוב מהדורה מחודשת של יצירתו של אנדרסן נקסה "דיתה בת אדם", יצירה שבזמנו נתחבבה על־ידי אלפי קוראים ואזלה מן השוק.

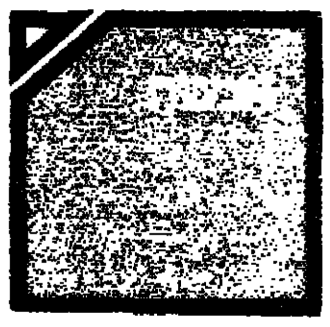

תל־אביב/רחל אנגל

הנוף בצבע ובשחור־לבן

שמונה עשר אמנים. חברי "מרנת הציירה בנוף" בהדרכתם של רחל שביט ואליהו גת, פתחו עכשיו את תערוכתם המשותפת בבית האמנים ברחוב אלחריזי. הם מכנים את התערוכה בשם "נגיעה בנוף".

קבלת הפנים מתנהלת צבעונית מאוד. בחדר־המדרגות, על פני שלושת הקירות המלווים את העולים אל אולם התצוגה הגדול שבקומה השניה. שלושה אמנים הם מקבלי הפנים. גדי לוין – את ציורו האופקי, רב־המימדים. אתה רואה ראשון: על רקע הבד הלבן מוצאים את עצמם כתמי הצבע העזים. חריפי הניגוד, המהווים כמו נוף אבסטרקטי. לשמאלו – תמונתה של אלה לושי (ששמה אינו מופיע, משום מה, ברשימת המשתתפים), תמונה שצורותיה וצבעיה מרוכזים. צמודים אלה לאלה, צפופים ואינם מותירים שום שטח פנוי על פני הבד; עצים ירוקים־כחולים לצד שדות בצהוב. ירוק ואדום להם, ורוד וכתום: גבעות במרחק בסגול ובתכול; נוף רענן. מרהיב־עין. השלישי בין מקבלי הפנים הוא ציורה של אודה שורדין – צורות גיאומטריות בכחול אדום וסגול, בתוספת צהוב בהיר מאוד. ורוד ושחור. על פני הקיר הרביעי בחדר המדרגות, בקומת האולם. ולפיתחו – שלושה ציורים על נייר, מעשה ידיה של אסי רוזנר (לוין) סטודיות של ראש־בעל־חיים, בשחור, בחום ובאפור (זוג הראשים ה"מועשרים" גם בצהוב ובירוק אין בהם להוסיף אושר).

בתוך האולם המראה הכללי, במבט ראשון, הינו שקט ו... עייף יותר. לאחר שהות מה מתבלטות כמה עבודות לטובה. למשל, רישומי הנופים הגדולים בשחור־לבן של שולה לוינטל. נופים רחבי־אופק המזכירים, במבנה שלהם, את אליהו גת, מצד אחד, ומצד אחר את קראקואר. למשל, גם שלוש יצירותיה של אתי גורדון; גם הן עשויות רק בשחור – על רקע נייר לבן או נייר חום. נופים של כמו מדבר, מרחבים אינסופיים.

לכל היותר. עכשיו אתה מגיע למסקנה שבתוך האולם הזה – שלא כבמבוא עשיר הצבעים – לא הצבע הוא המנצח. הרי גם תרומתו של הרביעי בחבורת הבולטים לטובה היא בשחור־לבן: סידרה של רישומי עיפרון דק, בקווים עבים. עגולים. חורמים: נופי מים ופירות, בעיקר סירות – שטות, רעוגנות – תמונות, "שטימונג" אמיתיות, קומפוזיציות המשרות אווירה הלך־רוח. יוצרן הוא אלימלך ספיר.

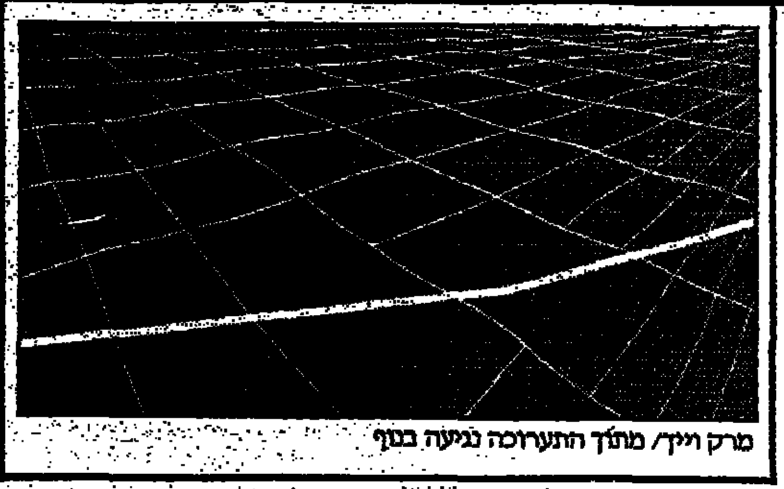

מרק וייך/ מתוך התערוכה נגיעה בנוף

מבחר מעורב

שרידים מתערוכת האוסף של אמיל ליפשיץ, בגלריה גורדון יכול למצוא היום כל מי שמבקר באותה גלריה. שמתמה ביפים אלה תערוכה של מבחר מתוך האוסף. בין השאר מוצגים כאן ארבעה ציורי [illegible] שיצר האמן בטכניקה מעורבת (המספרים 35–38); [illegible] מיוצג בתערוכה בתמונת נוף כמו הולנדית. [illegible], בצבעים כמו ערפיליים. כהים, בגושים (שמן על בד); את מיכאל [illegible] אתה פוגש כאן בבד, שמן לא צרוך, [illegible]. אך עם זאת מאוזן. יפה, אקווארל "עתיק" של שטרייכמן. "אשה ליד השולחן" של 1950 [illegible] מן הקומפוזיציות המוקדמות שלו.

שלא [illegible] אקווארל המוצג כאן הפעם, בהקדמה למכירה, המוצגת השבע עשרה במספר, שתערוך הגלריה ב־16 בחודש. בתערוכת טרם־מכירה מוצגים [illegible] ציורים אחרים, כגון [illegible] "פרחים" של אריה ארוך משנת 1940 בעיצוב פיגורטיבי [illegible] "פרחים אותיים" שעיצב האמן בשמן והוא על נייר, בשנת 1944. אקווארל [illegible] משנת 1928, ציור בעל [illegible] (1913) [illegible] בצבעי מים [illegible] "ירושלים" [illegible] 1967 [illegible] בשחור־לבן [illegible] 1966.

ירושלים/רחל עזוז

מופשט עם אובייקט

בגלריה "משכנות שאננים" מציג יחזקאל שטרייכמן תמונות שצוירו בשנת 1985. זוהי תצוגה מעולה של עבודות חדשות אשר מציגות פעם נוספת את המוטיבים המוכרים ביצירותיו של שטרייכמן. הציור. למרות היותו מופשט, חוזר על נושאים מן הטבע, ובכך הוא מקיים את העקרון של הפשטה כתוצאה מטבע. מוטיב החלון, שאפיין את ציוריו של שטרייכמן, חוזר גם בעבודות אלו. החלון הוא מעין מסגרת שבתוכה מתרחש המשחק המופשט. הצורות אינן מושלמות, כך שהצופה צריך להמשיך את הסיפור הצורני בעצמו. לזה מתלווה חריטה בציור השני של המכחול, מה שהופך את הציור למתוספס ומעניק איכות גסה יותר של חומר בצד רכות צבעי המים. זהו ניגוד מעניין, אופייני לציורי שטרייכמן, ציור שחושף את תהליך היצירה. מעין גילוי נוסף על מחשבת האמן. מבחינה זו העבודה יכולה להחשב כרישום מכין לציור. בבחינת הצעה. טוב לראות אמן ותיק ממשיך ויוצר בעצמה ובעניין. נהכה בשמחה לתערוכה הבאה.

מעורב ירושלמי

בבית האמנים שלוש תצוגות. שלושה סגנונות שונים להלוטין.

בוריס רבינוביץ – יליד 1909. למד שם פיסול בבית הספר לאמנויות פלסטיות של האמנים הפולניים "הבלתי־תלויים". עלה ארצה בשנת 1958 ועסק בהוראת אמנויות.

בתערוכה זו מציג בוריס רבינוביץ תמונות קולאג' גדולות למדי במערכות צבעים תואמות. צבעי האדמה ליד מערכות של צבעים קרים. הרושם המתקבל הוא של דיוק. סדר. משמעת והידור. ורשם זה נוצר בעקבות קומפוזיציה ממושמעת, שיוצר רבינוביץ בעבודותיו. כל כתם בתמונה מחושב ובדוק, למרות האופי האבסטרקטי של התמונה, שום דבר בה אינו מקרי. זהו ציור רגוע מאוד לעיניו של הצופה. עיקר כוחו בהתאמת הצבעים. מה שיכול להיות גם הצעה לשטיחי קיר.

ישראל פלטיה. עלה לארץ בשנת 1983, נולד בפאריס בשנת 1959. פלטיה מציג ציורי חוץ ואקריליק. ההרכב החומרי הזה בונה תמונת תבליט, כמעט תלת מימדית, כבדה מאוד ובעלת נוכחות. בכניסה לאולם התצוגה שתי תמונות גדולות: האחת "שואה", השניה "ישראל". אינני יודעת אם זוהי כוונת האמן. אבל אני מניחה שאכן היא קיימת: שתי התמונות דומות מאוד זו לזו. שתיהן צבועות בצבעי אפור–שחור–ולבן. התמונה שנקראת "שואה", הינה משטח אקריליק הממלא את כל שטח המסגרת ועליו קרש בניין שעבר לרוחבו וכולא את מירקם התמונה התבליטי בתוכו. התמונה "ישראל" מעוצבת כמעט באותם החומרים ובאותם הצבעים. אלא שיש בחלקה העליון מעין שטח טרפז קטן חלק ובהיר.

הצגת תמונות אלה זו בצד זו בתוספת לשמותיהן, דבר הקורא להתייחסות, מעלה אסוציאציות השוואתיות בין מה ששתי התמונות אמורות לתאר. וזהי השוואה מאוד נוקבת, ביקורתית ובעלת אופי פסימי. נוחים יותר לעין הם ציורי "החלונות" המעידים על שליטה בקומפוזיציה ומצניעים את עברו של ישראל פלטיה כתלמיד ארכיטקטורה. בחדר הסמוך תערוכתה של חוה שורדין – אמנית וותיקה. ציוריה ברוח אסכולת פאריס – דמויות, דוממים, הרבה צבעי כחול – ציורים נעימים נוחים לעין. אין זו תצוגה מחודשת, אלא מספרת וממשיכה את מה שכבר עשתה ועושה חוה שורדין.

צילום/זאב הרץ

עין בוחנת ולב רגיש

זכריה שרה: "לזכר אבי". התערוכה בגלריה "מימד קטן" היא מצבה רגישה ומרגשת לאביו של הצלם. התערוכה מזכירה את דבריו של מוהולי־נאג' משנות העשרים: "אילו היה אפשר לצלם אדם בתדירות מסויימת עד יום פטירתו. היה זה מרהים לראות בתוך פרק זמן של כמה דקות, את השינוי ההדרגתי אשר חיים ארוכים רשמו בפניו". זכריה שרה הגשים את הרעיון הזה. הוא צילם את הוריו במשך שנים רבות; ואנו רואים במשך הליכה קצרה בגלריה את השינוי שהזמן עצמו חרט בפניהם של הזוג המזדקן – הרק אהבתם נשארה ללא שינוי. זהו מסמך אנושי נוגע ללב (גלריה מימד קטן, תל אביב, אוקטובר 85').

יצחק בן־אריה משלב בצילומיו עוצמה אמוציונלית עצומה עם יופי עוצר נשימה. כמו שירה, הם מבטאים את אשר לא ניתן להגדיר. הדמויות שאובות מעומקי נפשו של הצלם. המסר שהן מביאות חודר ישר לקרביים של הצופה. רואים, שבן־אריה היה תלמיד של ג'רי יולסמן. אך השפעתו של המורה מוגבלת לטכניקה. ה"חטיפה המרבית". בעוד עבודתו של יולסמן כולה קרירות אינטלקטואלית, בצילומיו של הצלם הישראלי – למרות השליטה והביקורת – רוטטים רגשות סוערים. (קמרה אובסקורה, תל־אביב, אוקטובר 85').

דב ברנע הוא כנראה מחסידי וילרד ואן דייק, אשר גרס ש"אמנות חייבת להזדהות עם חיי השעה: שעל הצילום לשרת ככלי להמחשת רעיונות חברתיים או אישיים; ושהשימוש ההגיוני של המדיום הוא בצילום התעודי." ברנע מתעד בכשרון ובמסירות את עירו באר־שבע. "העבר של העיירה הטורקית נמחק בהדרגה. בין בתי האבן הנהגהבים צומחים בנייני מסחר. בעלי מקצוע מן הדור הישן – סנדלר, עגלון – נעלמים. מקומם תופסים צעירים בג'ינס אצים רצים אל בנייניה של האוניברסיטה". דב ברנע מתעד תערוכת זאת של סגנונות חיים בלב חם ובעין בוחנת. (המוזיאון העירוני רמת־גן, אוקטובר 85').

[illegible]

אל"ף –
הוצאת ספרים בע"מ, ת"א
ספרים חדשים
יעקב רוזן
המעגל השבור
רומן
★
מנשה לוין
שמשון ודלילה
★
מאיר בן שמעון
שבלת דקה
בבגד הרס עתיק
שירים
★
עינת יקיר
שירים בכיף
★
חנה הנגבי
בצבוץ השלהבת
שירים

א. ב. יפה

משה דור/משוררים אינם רצים בלהקות/שיחות עם סופרים/הוצאת ספרית פועלים, 1985

שיחות עם סופרים

ביקורת

הראיון הספרותי הוא סוגה צעירה יחסית. הוא התפתח בספרויות העולם דורות רבים אחרי מאמר הביקורת והפרשנות. הולדתו היתה מותנית בקיום תנועות חזקות, סביבה ספרותית ערה, חוגים ספרותיים, בטאונים ועיתונים, כלומר כל המרכיבים הנחוצים ל„חיים ספרותיים" שהם בגדר תוספת ולוואי ליצירה. דומני כי ה„אינטרוויו" הורתו ולידתו בצרפת, במאה הי"ט. היה עיתונאי, ז'יל הירא (ZULES HURET), שהתמחה בז'אנר זה ופירסם שורה של שיחות עם סופרים בעתון „L'ECHO DEPARIS" ולימים קיבץ אותם בספר „משאל על התפתחות הספרות" שהופיע ב־1891. הוא ראיין, בין היתר, את ארנסט רנאן, אמיל זולא, מופאסאן, אנאטול פראנס, מאלארמיי, ורלן, מטרלינק, בארס ועוד, כלומר כל „פני" הספרות הצרפתית של תקופתו. לפני כשנתיים נתעורר מו"ל צרפתי ופירסם מחדש את הספר הזה, הנקרא גם בימינו בעניין רב, והוא תעודה יקרת־ערך להבנת המגמות, הנטיות וההישגים של הספרות הצרפתית במאה התשע־עשרה. בשנות העשרים והשלושים נתפרסמו בשבועון „נובל ליטרר" שיחותיו של פרדריק לפור עם סופרי דורו, והצלחתם הגדולה הניעה עתונאים בארצות רבות ללכת בעקבותיו. מאז נהפך הראיון הספרותי לפריט הכרחי כמעט בכל בטאון ספרותי. בשנות הארבעים והחמישים הצטיינו בסדרות של ראיונות ספרותיים בצרפת, ז'אן דישיי ופול גוט, שלימים פנו לכתיבה יוצרת בסוגי־ספרות אחרים. בספרות העברית עסקו בתמורה בראיון הספרותי א.ח אלחנני, גליה ירדני, יצחק בצלאל, ש. שפרה ואחרים.

אצל משה דור הראיון הספרותי הוא עיסוק אחד מני רבים במסגרת עבודתו העתונאית, אך הוא כבר הספיק לכנס חלק מן הראיונות שלו בספר „לגלות לאדם אחר" (הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשל"ז) ועתה הוא נתן לו המשך בספר „משוררים אינם רצים בלהקות".

משורר מול אסכולה

השם שניתן לספר החדש מרמז על אחת ממגמותיו העיקריות: היחס האינדיווידואלי לכל מראיין, ההימנעות מהכללות, מכליאתם של יוצרים במסגרת ה„איזמים" השונים. השם נגזר ממשפט שאמר למשה דור המשורר האמריקני סטנלי קוניץ: „לא פעם אני נתקל במטבע לשון שמבקרים נזקקים לו ביחס אליי: 'זמריאני הבכיר שלנו בשירה'. זה מעביר בי חלחלה. משוררים לא נועדו להיות מדינאים. משוררים אינם רצים בלהקות. אני הנני אסכולה משל עצמי. אין טעם להדביק עליי תוויות". (עמ' 189)

עשרים ותשעה סופרים רואיינו כאן על ידי מ. דור, מהם 14 סופרים עבריים ו־15 מסופרי העולם. אין לחפש קו מנחה ברור בבחירת המרואיינים. בחירה זו נעשתה לרוב באקראי, אם לרגל הופעת ספר חדש של סופר עברי, ואם לרגל פגישה עם סופר לועזי, בארץ או בחו"ל. בין הסופרים שמ. דור דובב ישנם יוצרים גדולים החשובים וישנם גם סופרים „מצליחים", מחברי רבי־מכר למיניהם, שחשיבותם האמנותית מפוקפקת מעיקרה. ועם זאת, תמצא מעין חוט שני המאגד יחד את כל הראיונות והוא מותנה באישיותו של המראיין. יתרונו של משה דור על פני מראיין עתונאי מובהק הוא דווקא בכך שהוא עצמו משורר: מכאן יכולתו לחדור לחביוני היצירה, להוליך את שיחותיו עם הסופרים במסלול אינטימי יותר, המביא אותם לגילוי סודות־המעבדה שלהם. ומצד אחר, משתקפת גישתו העצמאית של המראיין במהות השאלות שלו ובצורת ניסוחן. מבלי משים הוא נותן ביטוי ל„אני מאמין" שלו בסוגיות היצירה והקשר בינה לחיי החברה. כך, למשל, מתחוורת לנו ההבחנה שהוא קובע בין ספרות מגוייסת לבין ספרות מעורבת. האין הוא מניח מקום לספק: הוא שולל את דרכו של הסופר המגויס, המעמיד את פעילותו ומשאביו האמנותיים לרשותה של מפלגה מסויימת או קו פוליטי מוגדר, נעול במסגרותיו הנוקשות, והוא מחייב את דרכו של הסופר שאינו אדיש לתקופתו ולסביבתו, הנאבק על אמיתו ועל אמונתו. אין ספק שמשה דור מזדהה עם דברי סטיון ספנדר: „הערצנו את ג'ויס, לורנס, פורסטר, וירג'יניה וולף, שכולם היו אנטי־פוליטיים ואיש מהם לא הצטרף למפלגה ולא חשב שספרות צריכה להיות תעמולה אלא הווייה עצמאית לגמרי. אפשר שהפריזו בראייה זאת, השוללת מן הספרות כל תפקיד וכל ניואנס פוליטי. אבל גם היום אני מתנגד בכל תוקף ל'ספרות מגוייסת'. סופר חייב להגיב באופן אישי. בעייתו של הסופר היא לכתוב מה שהוא יכול לכתוב – ולהיות צנוע בקשר לכך". (עמ' 145)

חירותו של היוצר

בשיחתו של דור סומך ידיו גם על השקפתו של דן ג'ייקובסון, המשווה, לדבריו, גוון של הסתייגות מן הסופרים הלובשים איצטלה של כהנים גדולים ומתיימרים להנחות ולהנהיג את קוראיהם. „ככל שאני מעמיק חקר בעניין זה אני מתמלא פיקפוקים בתבונתם של סופרים, ואפילו הגדולים שבהם. העניין שבהם צפון באמנותם – בהחלט לא באידיאולוגיה שלהם. אני מודע למסורת של הספרות העברית, ששורשיה נטועים בנביאים ובעלי־בשורה, אך אינני נענה לה". (עמ' 175)

סטנלי קוניץ „איננו גורס כפיפות כלשהי של האמן־היוצר למקורות־הכוח הפוליטיים" והוא אומר: „המשורר חייב לשמור על חירותו. המעורבות הפוליטית של הסופר היא תהליך מתמשך, ואני בפירוש, בעל הכרה פוליטית, אבל משוררים אסור להם להיות פוליטיקאים... והתלהבותי הפוליטית מעוגנת בטכסט, חיה בתוכו, היא חלק בלתי נפרד ממנו. אבל אינני עניין להכרזות. בפירוש אינני נסוג מן הקרב; אני בשר מבשרו. אך חובה לשמור על מרחק בין ההבעה הפיוטית לבין ההצהרה הישירה". (עמ' 187). וגם אלן סיליטו נדרש לעניין זה. הוא גורס: „אם אתה מבטא במחשבה תחילה דעות חברתיות ופוליטיות ביצירתך, זה גורע מעומקה ומהווה מחסום על דרך הכתיבה. ביצירותיי אין שום מסר מודע. כל מה שאני רוצה הוא להיות סופר טוב. אם מבצבץ איזשהו מסר בסיפור מסיפוריי – אין זה מפני שכך רציתי, אלא משהו אורגאני, הנובע מעצם הכתיבה". (עמ' 202)

הראיונות עם סופרי־העולם מביאים לנו בעיקר מידע, עדות על אורחות־מחשבתם ורשמי ביקורם בארץ. לעומת זאת, מצויים בראיונות עם סופרים עבריים גילויים מרשימים ביותר. בעצם, זהו ערכו של ראיון: במסגרתו מגלה הסופר, מבלי־משים, דברים שלא התכוון לחשוף או שלא הרהר בהם ולא נתן להם ביטוי, עד שבא המראיין והוליך אותו בכיוון מסויים. כך, למשל, בראיון עם נחום גוטמן ישנם גילויים שלא מצאנו בספריו שלו. בצלאל שץ, שהיה מורו ומדריכו בראשית צעדיו באמנות, איננו כמסתבר מדבריו אותה דמות אידילית־אידיאלית, שתוארה על ידי אחרים. הוא היה בעל „אישיות מיוחדת, מקסימה, קשה רבת 'פלונטרים'... דמות של אידיאליסט הטבוע בחותם של חיים שוטפים חמורים, חסרי־מוצא, אבל דווקא החזקה והיוצרת – לאו דווקא בגבולות האמנות – מקנה לו אחיזה". מתהייתו על אופיו של ב. שץ למד נחום גוטמן כי „כל אדם מורכב משני נרבכים שונים". ולימים, כאשר נתרקמה היכרות קרובה יותר בינו לבין י.ח. ברנר, הבין „מה תרכובות יש לו לאדם בין מה שהוא רוצה ובין מה שהוא רואה, לבין החיים היומיומיים". (עמ' 21)

ייחודה של תרבותנו

בהמשך הדברים הביע נחום גוטמן את השקפתו על התרבות המקורית שלנו:

„... מלחמת דורות אינה, איפוא, המצאה של הדור הקיים. אבל עם זאת אני סבור שאנו צריכים לעמוד ברגליים איתנות, ללא רתיעה, ללא רצון של התעלות, תחת מסווה של מיסטיקה בלתי־מובנת, על מוכנו של הישראלי. לדעת מה זה תנכ"י ומה זה יהודי. אני חושב על הנוף שלנו וצבעיו, למרות הקלקולים הגדולים שקילקלו בו דורות של אדריכלים שרחוקים היו בתרבותם ושהביאו מן המוכן בחו"ל. או קנו להם בהצצה בעתונות האדריכלות הבאה מחו"ל, והיו בהם רחוקים אף מן השפה העברית, ורחוקים מן התנ"ך, ורחוקים מן הקסם המזרחי, שהיה מקור לא־אכזב של השראה לאדריכלות באיטליה ובספרד ובכל ארצות הים התיכון". (עמ' 23)

נחום גוטמן לא שבע נחת גם מדרך הבניה המודרנית, המקובלת בזמננו. ומסגנון הציור החדיש, שקנה לעצמו מקום בראש תצוגות מוזיאון ישראל. הוא אמר בעניין זה: „... בדיוק באותו מקום (בירושלים) עומדים כיום בניניו של מוזיאון ישראל, שמזכירים בחיצוניותם בית־חרושת סטרילי, מצופה בלוחות של אבני־ירושלים מגורדות, ללא זיזים וחידודים, ששוקעו בקיר בלא דייקנותם של בנאים האוהבים את מלאכתם. ובאולמות – שם מושל בכיפה האבסטראקט, זה הנראה בכל תערוכה בכל עיר גדולה וקטנה באירופה או באמריקה, ואילו האדם, אותו מרכז שראה ברנר, נדחק מתוכו ואינו תופס אפילו את השוליים". (עמ' 24)

רבי עניין הם גם דברי דן שביט, סופר צעיר וחבר קיבוץ, המביע דעתו על תהליך השחיקה העובר על כל מהפיכה, תהליך שלא פסח אף על הקיבוץ, שבימינו אינו עוד מה שהיה לפני שנות דור: „מסתלקת והולכת הדומיננטיות של דמויות כאריזמאטיות למיניהן. הדור הצעיר איננו נתפס לפאתוס. הוויכוחים מתנהלים בטונים נמוכים מבעבר..." (עמ' 39)

חידוש מצאנו גם בנימת־הוידוי שבדברי דוד שחר: „הייתי בקיבוץ ועזבתי, כי לא יכולתי להחזיק מעמד. מאז אינני משתלב בחיים. מדוע? כי מילדותי לא יכולתי לשאת את התכונה היהודית של הטפת־מוסר וחיפושי־חטאים. תכונה זו נתנה את אותותיה גם בספרות העברית: המשורר רואה עצמו כנביא. הוא איננו כותב סתם שיר, אלא נושא משא אל העם. ולא איכפת שהאמנות יורדת לשאול־תחתיות והנביא הפך לקומיסאר". (עמ' 79)

משה דור

הפנינים והחוט

ואילו בדברי ש. ניצן על דרכו באמנות־הסיפור מצאנו דימוי נאה ביותר המורה על חשיבותה של העלילה בסיפור (ומן הראוי לזכור כי העלילה איננה יסוד ראשון־במעלת־החשיבות בסיפורת שלו): „נניח, כי שרשרת פנינים יפה כרוכה לצוואר נערה. בעזרת חוט פשוט נראה את הפנינים סדורות אחת לאחת על הצוואר. בלי חוט זה, הפנינים יפות ככל שתהיינה, אינן אלא חופן בכף היד. מכאן חשיבותו של החוט. אך כשלעצמו, כך או אחרת, מקומו של חוט העלילה במידקם הסיפורי. שהוא משחיל עליו עלילות ויחסים ומאורעות וחוויות וחטיבות פנים וחוץ ומה לא". (עמ' 95)

אנדד אלדן סיפר באוזני המראיין על מקורות היניקה של שירתו (התנ"ך, המדרשים, הגמרא, אגדות חז"ל), שהם המפתח להבנתה. גם אצל יאיר הורביץ התנ"ך הוא מקור השראה ונקודת־מוצא עיקרית.

אך גם בשיחותיו עם סופרים לועזיים, יש אשר דור מצליח לדובבם על סודות־המעבדה שלהם. דני אבסי מספר לו כי בראשית דרכו בשירה היה מושפע מדילן תומס ומרילקה. „זמן רב נדרש ממני כדי לפרוק את משא קולותיהם של משוררים אחרים. מציאת הקול העצמי של המשורר היא שאלה שאיננה מרפה ממני. שירה נכתבת במוח, אבל המוח כאינטלקט איננו חזות הכל בכתיבת שירה..." (עמ' 181). משורר יהודי־אנגלי אחר, ג'ון סילקין, נדרש לסוגיית הספרות היהודית בבריטניה. „הספרות האנגלו־יהודית איננה זקוקה להגדרות. היא צריכה להתפתח. האנגלי־יהודי עדיין לא החליט מה פירוש להיות יהודי – וכבר הוא מתווכח על טיבה של ספרות יהודית... האינטליגנציה השמית נותנת בידינו את היכולת להסתכל מסביב להוויה היהודית־גלותית. להיות שמי בלי לחדול לחוש כיהודי. משמע, לא כל תשובה יכולה להיתרגם לכוונים יהודיים". (עמ' 196)

היש מרשם לרב־מכר?

אחד המאפיינים של הראיונות עם הסופרים הזרים הוא – אצל היוצרים האמיתיים – הבוז לסטריאוטיפים והאמונה כי אין מרשם בטוח לכתיבת יצירת מופת, ואף לא רצפט לרב־מכר. אירווין שאו אומר: „כלום יש נוסחה סודית לרב־מכר? מי שסבור כך מוטב שיפנה להארולד רובינס. לא אלי. אני תמיד מופתע מן ההצלחה. כתבתי תשעה רומנים – שמונה מהם נעשו להיטים. דווקא הרומן החביב עלי, 'קולות של יום קיץ', שגיבורו הוא יהודי־אמריקני, לא הצליח. למה? אינני יודע. בעיני הוא הטוב בכל ספרי. מובטחני, שאילו הייתי מתיישב לכתוב רב־מכר ביודעין – הייתי נכשל כשלון חרוץ". (עמ' 162). דבריו של שאו לא נראים לנו אמינים ביותר. אמנם, הוא החל את דרכו כסופר ברומן „כפירי האריות", עדות אותנטית ואמנותית על נסיונותיו בימי המלחמה. אך הוא הכשיל תוך ויתורים רבים לטעם הקהל הרחב ו„עשיר ועני" רחוק בעינינו מלהיות „יצירת־מופת"... כלום יכול נחתום להעיד על עיסתו עדות־אמת?

משבר האמינות

בדבר אחד נמצאים רוב המרואיינים מאוחדים: ביחסם השלילי, לפעמים המבטל, לביקורת. הם טוענים כי אינם קוראים מה שמבקרים כותבים עליהם. ואם דברי ס. ספנדר נשמעים כנים, הרי דברי הרמן ווק נראים כנקמנות קטנונית של סופר שהצלחתו ההמונית אינה עולה בקנה אחד עם המוניטין שלו בעולם־הספרות. אך מעבר להבדלים אלה, אין ספק כי חוסר ההתייחסות של סופרים רבים לביקורת מצביעה על משבר אמינות בדור שאין בו, כמעט בשום מקום, מבקרים בעלי אוטוריטה בלתי מעורערת.

אל קהל הקוראים הרחב אפשר להגיע בלי תיווכה של הביקורת הספרותית. הוכיח זאת אליסטר מקלין המרשה לעצמו להתבטא בגילוי־לב הגובל בציניות. הוא כותב „רק בשביל להרוויח כסף, ולא בעד שום נימוק אחר. שום מניע אמנותי וכל מה שנוהגים לספר בעניין זה..." (עמ' 117) הוא בז לסופרים הממיתים עצמם באוהלה של יצירה: „בני אדם רוצים לקרוא סיפור – ואני נותן להם סיפור. נחמד מאוד לכתוב יצירות אמנותיות בעליית־גג, לאורו הדועך של נר־חלב, ולהתעטף בתהילה אחרי־מות. אבל לדידי מחיר התהילה הוא, במקרה כזה, גבוה מדי". (עמ' 118)

אבל, כמובן שישנם גם אחרים, ודומני שלא אטעה אם אומר, כי אהדתו של המראיין נתונה דווקא להם, אם כי הוא מקפיד מאוד לשמור על אוביקטיביות של מביא דברים בשם אומריהם בלי לגלות דעתו שלו. נפש של אמן אמיתי היתה בסופרת המכסיקנית רוסאריו קאסטיאנוס (שהיתה שגרירת ארצה בישראל ומצאה את מותה כאן בתאונה). „לא טוב להוריד את רמת הכתיבה – אמרה רוסאריו קאסטיאנוס – ביחוד בשירה הנודעת מטבעה לציבור מצומצם. אנו, המשוררים, משתמשים בלשון מיוחדת. במידה מסויימת כמו המדענים... לא יתכן לשנות את הצורך הפיוטי והפילוסופי לכתוב בדרך המתחייבת מאופיו של המשורר ומאופייה של השירה..." (עמ' 126)

שנה למותה של נעמי שחר

ב־8 בדצמבר לפני שנה הלכה לעולמה המשוררת הצעירה נעמי שחר ז"ל. אנו מביאים בזאת שיר שלה מתוך העזבון (שיר נוסף מן העזבון נביא בקרוב), וכן את שירה של המשוררת הצעירה אוה דברה המוקדש לנעמי. יהי זכרה ברוך.

תיאודורקיס

נעמי שחר

אני אותך שומעת ובונה לי עריסה
גואה המנגינה, ואני אדוה
כחולים המים כמלכות
כזכות ההבטחה.
עמק עמק הטהר, צופנים גליו
את הזרמים ואת הזהר הירק
והזהב, את גב הלהבה
ענבי האש צונחים אל סנסני
המים, אביב נושק לקיץ, ורוחותי
לפני הסערה. מערות שעל החוף
מעינות קרירים ואדמה כתושה
ששכחה את נקשותה.
ושוש אני, מאזינה לשמש ולאור
קוראת תגר על השקיעה.

שיר ישן

אוה דברה

לנעמי שחר במלאת שנה למותה

אבא ודבי הלכו לישון.
אמא ובבה רקמו חלום.
והבית מרקן ואין מושיע.
סרפדים עלו בחצר. אבוקדו
נקור צפרים שהשחיר הרקיב
בגומת העץ. כמה רציתי להיות
נאהבת גם אם לא מובנת.
תלוליות עפר סמנו את מסע
ההרס של החולד קמוץ השנים
בין אבני ירושלים מציצות
פעמוני גשם רמוסים. כל־כף הרבה
צצי פרי, לכאורה נותנים פרים
בעתם. הו, דמית פרי באושים
כהבטחה קמלה בינות צעצועי ילדה
זרה

ליקוטים מספרות העולם

רות שפירא

הרחק משטוטגארט

מרטין ואלזר נימנה עם הסופרים המובשלים ביותר בגרמניה המערבית כיום. עיקר כתיבתו מתמקדת ברומאנים קומיים המשלבים ביקורת חברתית עוקצת. ברומאן החדש פרי עטו, „התשולה", מכרסם ואלזר תמונת עולם אידילית של חיים הרחק מן הנצחוניות ובועקות היום־יום של גרמניה. זהו סיפור על ארבעה חודשים שבילה „התכונה" [illegible] האלם, בקליפורניה, כשהוא מרצה אורח בקמפוס אוניברסיטאי בסן־פרנסיסקו. העלילה, אמנם, שופעת סיקורי מוות, תאונות, התאבדויות ובמאר מרעין בישין, אך עם זאת מוצגת שהותו של האלם שם כאידיליה. הפרק הראשון והאחרון בספר מפגיש את הקורא עם מאבקי היום־יום השגרתיים של הגיבור, מורה בן 55, נשוי ואב לשתי בנות בוגרות, בשטוטגארט. הוא מרגיש עצמו כחות לצאת [illegible] לעבודה; יש לו מעבודים עם בסים. להוציא את אשתו המסורה. כשחבר ותיק מציע לו למלא מקומו של פרופסור לגרמנית כאורח באוניברסיטאות קליפורניה למשך ארבעה חודשים נענה האלם להצעה. הוא נוסע [illegible], תחת [illegible] התכלת, מתפתח סיפור אהבה אחת הסטודנטיות שלו אינגה, מרפה ממנו. האלם, הכועס על עצמו על שנקלע למצב כזה, נענה לחיזוריה [illegible] שהיא מייעץ לה בליטורדיה ובעבודות שהיא מגישה לעמיתיו בסגל המחלקה לגרמנית. לקראת סוף הספר הוא מצליח סוף סוף לצאת מהקליפה שלו, במסיבה עליזה שהיא עורכת בדירתה ימים ספורים לפני שעליו לחזור הביתה. במסיבה הוא שותה כל כך הרבה עד שהוא מועד ונופל בעת ריקוד עם הנערה, נוחת על בעקה הברזל של האח, הרופא „פנס" בעין ומוצא עצמו בבית־חולים במקום במיטתה. כמו רבים מגיבוריו של ואלזר, גם האלם [illegible] לגברי כבעל וכאב – ביטואיו מרטתתים על חוסר הגבריות שלו והוא חסר הבנה ומסכותית עם בנותיו, הפונות לדרכן בחיים ומקבלות החלטות בעלות תוצאות קאטאסטרופאליות בדרך כלל. כשהוא חוזר לשטוטגארט לא נותר לו כמעט מה לומר למשפחתו – האידיליה הסתיימה ואלזר מחזיר את גיבורו לטריטוריה המוכרת שלו בחבטה.

Martin Walser. Brandung. Frankfurt: Suhrkamp. 319 pp.

אהבת הורים־ילדים

הכותרת ואחת הציטטות בראש הרומאן האחרון של מרי גורדון האמריקאית, „אנשים ומלאכים", לקוחות מתוך הברית החדשה: „אם בלשונות אנשים ומלאכים אדבר ואין בי האהבה, הייתי כנחושת הומה או כצלצל תרועה". כמו ברומאנים הקודמים שלה חוזרת גורדון גם כאן לשאלה המרכזית של אהבת מי שאיננו אוהבים. הגיבורה, אן פוסטר, חוקרת אמנות, בת 38, נבוכה מן העובדה שלבגרות שהיא ידועה כאדם „טוב", בדרך כלל, אין היא מסוגלת להביא עצמה לאהוב את לורה פוסט, המטפלת של ילדיה. היא אמנם מתייחסת אליה בהגינות ובנדיבות, אופה לה עוגת יום־הולדת וקונה לה מגפיים, אך היא לא אהבה אותה.

בעלה של אן נמצא בצרפת בשנת שבתון ואילו היא החליטה להשאר עם הילדים בבית, באזור כפרי בין בוסטון לניו־יורק, ולחזור לקריירה שלה אחרי כמה שנים של הפסקה. היא זקוקה למטפלת שתתגורר בביתם ומעסיקה את לורה. מדוכאות לא בבוטלים בשל היותה אם דאגנית, וסביב אותם הששות מתפתח חלק ניכר מהעלילה. לורה, מסתבר, היא פונדאמנטאליסטית פאנאטית המאמינה שהתגלות בהרה בה ומייעדת אותה להציל את בעלת הבית. הנאה שלה מהבאיה ומן האיוולות של תלות מבזיבה בקשרים גשמיים, בתוך ומחוץ למשפחה. גורדון משווה לסיפור ביקור של מתח פסיכולוגי – פרקים אחדים כתובים מנקודת התצפית של המטפלת ויוצרים אווירה גוברת והולכת של סכנה ואימה – אך מתחת לפני השטח עוסק הספר בבעייתיות סביב אהבת הורים־ילדים. כל קשר ההגברת התלות בסיפור מכוונים בצורה זו או אחרת לעובדה, המתמיהה את הגיבורה, שקורה שאנו יכולים להיות הורים או ילדים אוהבים וטובים יותר כלפי אלה שאינם בעצם הורינו או ילדינו.

Mary Gordon. Men and Angels. Random House. 239 PP.

שערוריה בספרד

אחד הפרסים הספרותיים החשובים ביותר בספרד הוא פרס „פלאנטה" המוענק מדי שנה על ידי הוצאת „פלאנטה" – מו"ל גדול וחשוב שלו סניפים ושלוחות גם באמריקה הלאטינית. זהו פרס לא מבוטל – הן מבחינת סכום הכסף המוענק, 12 מיליון פוסטות ספרדיות לזוכה הראשון ו־3 מיליון פוסטות לזוכה השני – והן מבחינת הפירסום וקידום המכירות שבצידו. הפרסים תפוצה עצומה בעולם קוראי השפה הספרדית והם מהווה לו. „פלאנטה" קשורה בהסכמים לתרגום עם „גאלימר" בצרפת ועם הוצאות בריטיות ואמריקאיות גדולות, כך שמי שזוכה בפרס מבטיח לעצמו להיות מתורגם, כמו גם הכנות לנסיעות באירופה ובאמריקה. השנה התחרו 400 סופרים מספרד ומכל ארצות אמריקה הלאטינית על שני הפרסים היוקרתיים. השנה גם הוגנבה לעיתונות בספרד שמועה בדבר שני ה„פינאליסטים". העיתונות ידעה מראש כי בפרס הראשון יזכה הסופר הספרדי הידוע פרנסיסקו אומברל ואילו בשני – הסופר ואיזה נאחרה, אף הוא מספרד. אך כשדווקא נאחרה זכה בפרס הראשון ואומברל בשני, קמה בספרד מהומה גדולה בחוגי העיתונות, שהתפלה ברבים הכסיס בעניין הנהוג על ידי „פלאנטה" לאו דווקא בפעם הראשונה: כשהמדובר בשני סופרים, שאחד מהם מאד מצליח והשני פחות כולב, נוהגת ההוצאה להעניק את הפרס דווקא לסופר הפחות ידוע וזאת מתוך שיקול שהראשון ממילא נבכר בהצלחה. על ידי הענקת הפרס הראשון ל„פינאליסט" החלש יותר מובטחות מכירות טובות לשני בעלי הפרס. כנראה שהדבר אף נעשה בתאום מראש בין הוצאת „פלאנטה" לשני המתחרים. אך ההוצאה לא ציפתה שהעיתונות תגיב בחומרה בה הגיבה. השערוריה שנחשפה העסיקה את כלי התיקשורת בספרד במשך שבועות והגיעה לכיפורים על שערוריה לאומית. (תודה לעודד סברדליק על מסירת המידע).

חוברת „הספרות" חדשה

הופיעה חוברת חדשה של „הספרות", כרך 2 (34). בחוברת שלוש עבודות על „הקורא ה[illegible]" בפרוזה המודרנית ביצירת נאבוקוב וגוגול, מאמר מקיף של ב. הרושב בעיון תורתו של המטאפורה כחלק משלמה [illegible] של השיר, ולא כתחבולה לשונית בלבד. האבן צד עוד חשבון עם ביקורת [illegible] מאמרים מאת אורי אלטר, [illegible], המחרוזים הקבועים.

הפרס מארץ ישראל

א.ב. יהושע ירצה על הנושא „הפרס מארץ ישראל. הגולה – האומה העצמי", במכון ון ליר, כיכר אלברט איינשטיין, ירושלים, יום ה', 12 לדצמבר, שעה 18.00.

هكذا من الأصل

היפר קו-אופ

הזול מכולם!

חגיגת הוזלות לחג החנוכה

מילוז

תירס ווקום 1,120 **698**

קפה נמס קראופ תוצרת אנגליה
200 גרם 4,100 **3,790**

נייר טואלט קרפ "קילומטר"
24 גלילים 6,470 **5,300**

טפנוקים חדשים 9,148 **6,780**

גבינה 5%

גבינה 9%

גבינה קוטג' 9%

12% הנחה

אבקת כביסה זיו
5 ק"ג 8,150

אבקת כביסה פרסיל
3 ק"ג 12,170

קח שלוש שלם שניים
מגבוני "סאני" 2,670

נרות חנוכה
700

קמח תופח
350 גרם 510

שמן תירס "לינדה" 3,300

יין תוסס ולנטינה 2,660

נקניקיות לוסי
400 גרם 6,417

בקו-אופ משלמים ב-
ישראכרט אלא מה.

בתוקף עד 14.12.85

בהיפר קו-אופ משלמים ב: **תוך שק**

פרטים בסניפים

חדרה
לב השומרון -
צומת ביח"ר אליאנס.
טל': 063-30377 פתוח: 08.00-19.00

באר שבע
לב הנגב - דרך חברון.
טל': 057-77524 פתוח: 09.00-19.00

תל אביב
יד אליהו - רח' גבורי ישראל 53
מול אצטדיון הכדורסל.
טל': 334765 פתוח: 10.00-19.00

גבעתיים
רמת חן - בית יהלומים
רח' כורזין 1.
טל': 747039 פתוח: 07.00-19.00

נתניה
מזרח נתניה - אזור התעשיה.
רח' דוד פנחס.
טל': 053-37485 פתוח: 08.00-19.00

קו אופ **היפר קו-אופ** קו אופ